BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
24 0
4
M
13-23·I·4

AVc194 f3

Digitized by Google

PRODROMVS
IVSTINIANVS
AD
RESTITVENDAM E FVNDAMENTIS
TVM CANONICAM TVM CIVILEM
IVRISPRVDENTIAM NECESSARIVS.
SEV
VELITATIO IVSTINIANÆIS PRÆSCRIBENDA
PRIVSQVAM INSTITVTIONVM LIMEN SVBEANT.

Continens tres partes, quas ſequens pagina indicat.

Opus è variis tùm Vaticanæ, tùm Regiæ Bibliot. Codicib. collectum, & in Academiâ Bartoliſtarum repetitâ prælectione limatum: Neque Tyronibus ſolùm, ſed & Doctoribus Cauſas in foro agentibus, & Clericis ad dignitates Eccleſiaſticas aſpirantibus neceſſariū: Ad habendam imprompcu ſedem materiæ, conferendas cum textu textuum allegationes, & placandas ordine temporum Antinomias.

Authore Prænobili Viro D. ANTONIO FRANCISCO PAYENO Bartoliſtarum Acad. Moderatore ac Profeſſ. Publico, & in Supremo Pariſienſi Senatu Aduocato.

Hodie primùm prodit in lucem.

PARISIIS,
Apud EMANVELEM LANGLOIS, viâ Iacobæâ, ſub ſigno Reginæ Cleri.
M. DC. LXV.
CVM PRIVILEGIO REGIS.

BIBLIOTECA VITT. EMANUELE IN ROMA

Digitized by Google

EMINENT^mo^ PRINCIPI

CARDINALI CHISIO,

S. D. N. ALEXANDRI VII.

Ex Fratre Nepoti, & ad Chriſtianiſſimum Galliarum Regem, & Regnum, &c. à Latere Legato.

Antonius Franciſcus PAYENVS. D.D.D.

P*Erexiguus eſt, fateor, hic Libellus, ſi ex mole æſtimes,* (CARDINALIS EMINENTISSIME) *Sed ſi ex labore quem contuli, quatuor Luſtris Iura Profeſſus, ſi ex fructu quem, feraciſſimæ inſtar arboris, exhibet Iuſtinianæis, quam maximum iudicabis: Hunc enim ſi quis oculis relegerit, ac mente reuoluerit: generoſo quaſi ſemine iacto, vberrimos pleniori manu fructus decerpet. Vtque gemmæ licet exiguæ ſunt pretioſæ, ſic Liber hic exiguitate, ſui pretium auget. Ferè fit, vt ſicut maior in tenui labor eſt, ſic maior eluceat induſtria, nec minor ſit gloria; Audacter enim & ſine emphaſi profero* Αὐτοδίδακτον *iã euaſiſſe eũ, qui quotidianâ huius Opel-*

a relectione memoriam exercuerit. Vnicâ ſolùm latione paruulum hoc opus eſſe profiteor, (CARDINALIS EMINENTISSIME, *ſi cum Eminentiâ tua dignitatis, & mole meritorum, quâ Galliam imples, conferatur; Cui nihil derogo, ſi ad mentem reuocem, te quoque alias inter Iuſtinianaeos nomen extuliſſe, Solemnes è Iuſtinianeis elementis depromptas concluſiones* PATRVO *ter Opt. terque Max. nuncupaſſe, in Senenſi Collegio ſuper illis publicè diſceptaſſe, Vt mirum non ſit; ſi animus, tot ſtudiis & laboribus expolitus, aſpectũ gratiis omnibus adornarit, quibus hodie omnium Affectus rapis admiratione virtutum; Debueras* LVTETIAM *aſpectu recreaſſe, qui longe majores exhibuit animi tui dotes. quàm fama expreſſerat. Veniſti,* LVDOVICVM *Vidiſti, & Cæſare maiorem aſpectu Viciſti; Dum Regis ac Regiæ totius animum, Regiis virtutibus, deuinxiſti. Fœlix Victoria, Fœlix nexus? quô Iuſtitia & Pax Oſculatæ ſunt. Epinicion canerem, nî Liminaris Epiſtolæ terminus inhiberet. Cuius vice, Libellum Offero: Quem ſi Alexandri magni exemplo (qui Aquæ conchulam gratè accepit ab eo, cui deerat aliud quod daret) eô, quo tibi profertur, animo exceperis,* (CARDINALIS EMINENTISSIME) *nempe quam maximo; Maximum quoque opus hoc, tibi ſacratum obſeruabis.*

* * *

AVTHORIS
De Prodromo Opere Cenſura.
AD ANTECESSORES.

QVamuis fori regulæ non admittant, vt quis ſeipſum accuſet *l.1. §. ſi quis vltro 27.ff.de Quæſtionib.* vel pro ſeipſo teſtificetur *l.omnibus* 10. *Cod. de Teſtib.* aut in cauſâ propriâ iudicet *l. 1. Cod. Ne quis in ſua cauſa iudic.* Res tamen literaria non reſpuit, vt quis à ſe potiùs, quàm ab alio emendetur, *Nou. 22. in princ. verſ. non erubeſcimus Auth. de Nupt.* Nec reiicit in publico Profeſſore propriam cenſuram aut commendationem teſte *Angel. Aret. in Proœm. Inſtit. Imperial.* Vnde hæc noſtra ſit de noſtro Opere ſententiâ.

Vbi primùm Liber hic è prælo exiens, noſtris ſe oculis ſiſtit, contento ſemine maior, quàm mole, *vt in Epiſt.1ª Limin. pag.*3. cœpi illũ quaſi fœtũ ingenij oſculo excipere, tũ aperire in medio, mox in principio & fine reuoluere; At ſorte neſcio quâ, incidi ſemper, in eas paginas, quæ nihil aliud, quam Rubricas è corpore Iuris, tùm

Cæſaræi tùm Pontificij, fideliter exſcriptas, exhibebant; Itaut nihil, vel parùm è penu noſtrâ profectum videretur: Ad hæc mihi quaſi ſuccenſens, in hęc verba tacitus prorumpebam. Ergone hic eſt tandiu deſideratus liber, qué profeſſione vicennali vir emeritus extollebat? At ſubſide, (mihi ipſi replicabam) Non ſic de libris ἐν παρόδῳ ac perfunctoriè iudicant emeriti profeſſores. Inciuile eſt, niſi totâ lege perſpectâ, vnâ aliquâ particulâ eius propoſitâ iudicare, ait IC. *in l. inciuile 24. ff. de Legib.*

Ideò qui ſolùm inſpecto libri cortice geſtiet tumultuarium proferre Iudicium, ſi me virgâ cenſoriâ feriat, parcendũ *arg. l. 1. verſic. ex lenitate. C. Si quis Imp. maledix.* cũ ipſemet ſecutus illũ animi primũ impetum, è primâ inſpectione proditum, vix à cenſurâ propriâ abſtinere potuerim.

Sed ſi æquiùs, antequam tumultuariè iudicet, ſedulò inueſtiget Operis formam ac diſpoſitioné, quæ dat eſſe rei *l. Iulianus* 8. §. 3. verſ. *nam mutata forma ff. ad exhib.* Si ad quinque inſigniorum editionũ Ger. *Auen.* Flor. *Hal.* Goth. marginalia ſcholia, quæ plures Iuris nodos ac ænigmata ſoluant, rudemque iuuentutem difficultatibus deterritam reuocant, Si ad

generalem Rubricarum expoſitionem, Si ad Protheorias ſingularum, Si ad Cataſtaſim tractatus illarum, Si demùm ad Hiſtoriam Iuris vtriuſque Chronologicam 3ª operis parte expeditam reſpiciant, Mecũ palinodiã canet, vltrò profeſſi maximã huius libri partem è penu noſtro profectã fuiſſe, & ab exſcriptionis vitio liberã prodiiſſe. Ad quod vt Autopſiâ, me quaſi manuducente faciliùs inducantur. Hortor etiã atque etiã, vt 1°. liminarẽ Epiſtolã *ad Candidatos, pag. 11.* Prœmiũ operis *pag.* 1. & præ cæteris Cataſtaſim tractatus Rubricarum *pag. 311. ad 318.* perlegant, vbi dignitas ac neceſſitas ſcientiæ Rubricarum demonſtrantur.

2. Prodromi Iam Partẽ, quæ eſt *de Notis legalibus*, reaſſumant *à pag.* 5. non prætermiſsâ additione *inter Elenchi capita in calce huius tomi pag. 2.*

3. Ad 2am partem quæ eſt *de Rubricis* ſe conferant, & Imprimis Ecthesim generalem Iuris Ciuilis Rubricarum *pag. 10. ad* 27. Nouam ac ineditam *Nouellarũ* Notitiam *pag. 28. ad 35.* Ecthesim generalem Rubricarũ Iuris Canonici *pag. 38. ad 47.*

4. Anacephalæoſim Rubricarum vtriuſque Iuris *verſibus* expreſſam percurrant *à pag. 47. ad 65.* Præſertim *ff.rum*, quæ ad 50.

verſus *à pag.* 50. & Aut henticorum, ad 32 verſus, *pag* 55 reuocantur.

5. Protheorias ad Seriem Rubricarum vniuerſi Iuris *pag.* 65. Pandectarum *pag.* 70. Codicis *pag.* 94. Authenticorum *pag.* 129. *&* 130. Appendicis Nouellarum *pag.* 147. cum Diagrammate Pariſphoretico *nouellarum*, adiectis in calce obſeruationibus 5. *à pag.* 157. *ad* 168. vbi diſſonantia editionum 4. *Ger. Flor. Hal. Goth.* in vnam conſonantiā ad oculū demonſtratur. Rursùs ad Seriē Vol. Feudor. *pag.* 169. Appendicem illorum, *pag.* 173. Seriem Codic. Gregoriani, Hermogeniani, Theodoſiani, & Baſilici, *à pag.* 179. *ad* 199. omnino neceſſariam pro *Cujacij* Antonij Auguſtini, *Gothofredi.* Fabroti *aliorumque recentiorum Authorum* intelligentiâ.

6. Protheorias ad Seriem Inſtitutionum Canonicarum *pag.* 199. Decreti Gratiani *pag.* 204. Tùm ad Seriem ipſam Rubricarū totius Decreti *Gratiani* nunquā antehâc editam, & à me primùm eâ arte concinnatam, vt & ſummarij ſimul & Rubricæ vice fungerērur, *à pag.* 206. ad 223. Itē Protheorias ad Seriem Rubric. Decretal. Gregorij *pag.* 224. Sexti Bonifaciani *pag.* 234. Septimi Clementini *pag.* 235. Octaui Extrauag. *pag.* 238. Cenſuram illegitimarum

partium Iuris Canonici *pag.240.* Demùm ad Alphabeticum Rubricarum vtriuſque Iuris ſyllabum *pag. 241. & 250.*

7. Tandem ad 3^am^ partem, quæ eſt de Hiſtoriâ Iuris Chronologicâ, deſcendant *à pag. 319. ad* 384. vbi Nouâ ac ineditâ methodo per diſtinctas Epochas deducitur Ius Naturale, Gentium & Ciuile; Iuuaris prudentia primęua, antiquâ; media, no- & nouiſſima; Tùm ad Notitiã Baſilicῶν ac reſtituti à Lothario 2. Iuſtinianęi Codicis. Demùm Notitiam Canonici Iuris, eiuſque partium moribus Galliæ accommodatam ad trutinam reuocent, adhibitâ cautelâ *de qua infrà pag.*16.

His perlectis: Videant, qui aduerſus operam noſtram gratis inſurgent, nùm in ferendo iudicio pręcipites ſe oſtenderint, qui omnia hęc ſupra recenſita inficiari nequeant (ſi bona fide certent) è Gazophylacio noſtro, nec emendicato deprompta fuiſſe; Quæ, vel ipſi priùs ſciebant, vel ignorabant, Si primùm; ab illis edoceri me velle in gloriæ parte reponã, qui ſciuerint ea omnia, ad quæ vix tota Vaticana, Regia, ac Segueriana Bibliothecæ manuducere me potuerunt, Si ſecundum; Vel illa ſcitu neceſſaria agnoſcunt, vel negant, Si prius; habebunt quod Au-

thori gratulentur, & nauatam à me vtiliter operam commendent; Si poſterius: hoc ipſo ſe malè ſanos exhibent, qui deprauato quaſi guſtu, reprobant ea, quæ omnes hactenus Inſignes Profeſsores, nedùm probarūnt, ſed prædicarunt: *vt arguit Cataſtaſis tractatus*. Vidend. *pag.* 311. *&* 313.

Iam penes vos (ANTECESSORES CLARISSIMI) legitimum ſit de hoc Opere Iudicium, qui hæc omnia, vt apprimè noſtis, ita diſtrictè ab Alumnis, quos acriori Thyrſo Themis percuſſit; illa exigitis: Non dubito, quin huius Libri commoditate ducti, legitimā ſcientiam poſterū non adulterinam, Candidatis inſpiretis; *§. Diſcipuli* verſ. *adulterinam Conſt.* Omnē *Procemio Pandect.* & ſucceſſiuè communē in reſtituenda è fundamentis Iuriſprudentia (Prodromo Duce) operam collocetis: VALETE & bene de nobis audite.

AVTHOR
Ad Iuriſprudentiæ Candidatos.

SICVT *Scientiæ cuiuſlibet Principia eſſe debent certa & inuariabilia, ita methodus illa exponendi certa pariter, & conſtans eſſe debuit, quòd vt quiſque faciliùs obtineret, delegerunt ſibi Philoſophi* Ariſtotelem, *D. Thomam* Theologi, *Medici* Galenum, *in quos veluti Duces collimarent, ne ſi plures reſpicerent, à viâ veritatis, quæ vnica eſt, deficerent, vel in tenebras, quas parit Authorum varietas, inciderent.*

Iuriſperitorum Schola agnouit Principem Academicum BARTOLVM, *quem Lampadem Iuris nuncupauit* Angelus, *Interpretum Tutelarem* Iaſon, *D. Thomam Iuriſconſultorum* Lancellotus, *Cynoſuram Scholarium* Caccialupus, *& Ducem ſtudiorum* Iulius Pacius, *hoc inter Elogia ICtorum hemiſtichio:* ——— Errat,

Qui ſibi vult alium præpoſuiſſe Ducem.

A Bartolo igitur Academico Principe traxere nomen Bartoliſtæ, *quippe qui ad* Bartoli *incûdem, & doctrinam ſtudia componentes, Ius totum ad ſua principia reuocent, & quotidianis repetitionibus, menſtruis*

exercitationibus , annuiſque ſub Præſidio noſtro Diſputationibus Publicis , veram nec ſimulatam Philoſophiam profiteantur , ex Vlpiano *in l. 1. verſ. veram non ſimulatam ff. de Juſt. & Jur.*

Inter varias autem huius Academiæ Bartolicæ inſtitutas leges, hæc Primaria eſt , vt Antelucana ad Imperiales Jnſtitutiones Manuductio præcedat , quaſi Prodromus Iuſtinianus , ſeu Notitia Notarum Legalium, Scientia Rubricarum, Hiſtoria Juris, Chronologia Legiſlatorũ, Ecloga Axiomatum, & Synopſis Jnſtitutionum ,ſine quibus ἀδυνατὸν eſt poſſe Candidatum, ſubire limen Juſtinianææ Iuriſprudentiæ , quippe quæ præuiam,& quaſi Prodromam omnino ſupponat illorum notitiam,de quibus paſſim in ipſarum Inſtitut.*decurſu fit mentio,antequam ad ipſam materiæ ſedem ſuis titulis indicatam peruenerint,*vt infrà Prooem.Prodrom.pag.1.

Simile Statutum ſuis exhibet Candidatis, Facultas hæc Pariſien. *ab Henrico* I V. *editum Ann. Chr.* 1598. *cuius verba refero.* » *Prolyta à Lectione & auditione Inſtitutionũ, & Canonici & Ciuilis juris ſtudium* » *exordiatur , ac ſedulam operã in eo collocet,vt vtriuſq; Iuris* titulos *memoriter teneat , dictata Doctorũ fideliter excipiat,&c.*

Ideò non ingratam rem Vobis ac reip,

Reipublicæ facturum me putaui, ſi Prodromum hunc Iuſtinianum Publici iuris fecerim, qui ex præfixâ Operis epigraphe ita ſe præbet vtilem, vt ſe ſeipſô commendet, & ſi liceat Vlpiani verbis vti. in l.1.ff.de reſt.in integr. Vtilitas, *inquit*, huius tituli non eget commendatione, ipſe enim ſe oſtendit.

Ne verò quis ab ediſcendis hiſce Prolegomenis, laboris dedignatione terreatur: Audiat prolatum Eccleſiaſtis *capit* 1. *verſic.* 18. *æternæ veritatis oraculum.* Dedi cor meum, *inquit*, vt ſcirem prudentiam atque doctrinam, & agnoui quod in multâ ſapientiâ, multa ſit indignatio, & qui addit ſcientiã, addit & laborem. *Non ingratum tamen hunc fore laborem ſubodoro, ſi ad gloriam ad quam ſtudioſos Iuſtinianus vocat in* §. ſumma itaque ope *Procem.* Inſtitut. *reſpexerint. Quippe qui è Scholis ad forum promoti Aduocati fiant, & ex ſubſelliis Aduocatorum culmina* Magiſtratuum *ſubeant teſte* Sidonio Apollinar. lib. 1. epiſt. xj. *Aduocatorum,* inquit, *vbi finiunt Actiones, tunc incipiunt dignitates.*

Imo audaciùs pronuncio gratiſſimum fore laborem ad hęc ſuſceptum, ſi quamdiu Iuſtinianeæ militiæ, cui nomen dedêre, tyrocinium implent, diuerſis animum ſtudiis non diſtraxerint, nec aliorum quàm legalium

librorum lectioni incubuerint, quod vnicum Iuuenes perdit initio feruentes, in medio tepeſcentes, in fine frigentes, teſte gloſsâ in Proœm. Sexti Decretal. verb. commorantes, *& elegantiùs expreſſit verſibus quatuor Faber Proœm. Inſtitut.*

Si quis forte velit Iuriſconſultus haberi,
Continuet ſtudium, velit à quocumque doceri.
Inuigilet, nec cum frangat tortura laboris
Fortior inſurgat, cunctiſque recentior horis.

Iam ad Zoilos verba conuerto, qui ſi hanc mole opellam dixerint; Ego labore ac vtilitate maximum opus deprædico. Si vrgeant alios plures de Rubricis egiſſe, in verſus redegiſſe; Chronologiam, Axiomata, & Florilegia *edidiſſe, quaſi arguant à me, non aliud quam crambem recoctam exhiberi: Audiant velim quod licet plures hanc Rubricarum partem tractandam ſuſceperint, aut Chronologiam inchoarint; Nemo tamen vel perfecit, aut ſuis numeris impleuit. Neque tamen diffiteor me, quidquid* Forſterus, Riualius, Spiegelius, Caccialupus, Marquard. Frecherus; Leunclauius, Anton. Auguſtin. Goueanus, Ant. Contius, Mornacius, Chaſſanæus, Cujacius, Coruinus, Broæus, Oſius, Merillius, Pacius, Perezius, Gilenius, Cambolaſſius, Dionyſius & Iacobus Gotho-

fredi, *aliique tam ad Rubricarum quam Chronologiarum & Axiomatum notitiam contulêre, legiſſe, relegiſſe, perlegiſſe*: *Equidem in publica commoda peccaſſem, nî quæ alij fecerant expendiſſem. tum vt ſupplerem omiſſa, vel ſuperuacua reſecarem, tum vt totum in diſtinctiorem formam redactum, hodie ſine nauis, velut in ſpeculi glacie nitidiſſimâ, numeris omnibus abſolutum repræſentarem; & nouam quaſi ſpeciem exhiberem, quam non materia, ſed forma conſtituit, vt Iuſtinianus ait in §.* cum ex aliena 25. Inſtitut. de Rerum diuiſ. & *clariùs* in l. 1. §. ſed neque 6. C. de Vet. „ Iur. enucl. *Qui ſubtiliter*, ait, *factum* „ *emendat, laudabilior eſt eo, qui primus* „ *inuenit; Cuius dictum improbare quaſi* „ *ſacrilegium eſt* l. ſacrilegii 5. C. de diuerſ. reſcript. & l. diſputare 3. C. de Crimine ſacrilegii, *Quâ de re latiùs ſuprà pag. 6.*

Quod ſi in aliquos adhuc errores impegeris (Amice Philonome) *fortè circa annos Compilationum ſeu juris Authorum. Scias me illos non è cerebro confinxiſſe, ſed à* Freimonio, *Frehero*, Contio, *Genebrardo*, Aliiſque *probatis Auctoribus eruiſſe, inter quos nemo eſt, quin in materiâ Chronologicâ poſſit plurium annorum errore notari*, teſte Ant. Cõtio in Chron. Canonib. *ob diuerſas*

in Epochâ V.C. vel Chriſti Nati conſtituendâ ab A. C. ſententias, vt *infrà* pag. 324. 327.

Ego enim qui ſcio me hâc in parte rem cum Iuſtinianeis habere: Cenſui debuiſſe potiùs vulgatam Epocham anteponere veriori, Facem in hoc mihi præferente Petro Gaſſendo, *Viro non minùs in Phyſicis, quàm Aſtronomicis & Chronologicis, ſingularis eruditionis, & ingenuitatis. Siquidem ad effectum de quo agitur, præparandi ſcilicet animos Iuuenum ad Lectionem, tractationemque voluminum Iuris, error vnius aut alterius anni finem non lædit, vel à ſcopo Prodromi noſtri, ne lato quidem vngue recedit.*

Et nihilominùs ſufficit in aliquo excelluiſſe nam in omnibus vires humanas tranſcendit, quas ita limitauit Deus in ſingulis, vt ſemper inter homines locum inueſtigandi relinqueret, iuxta illud Eccleſiaſtis, c. 3. v. 11. & mundum tradidit Deus diſputationi eorum, *vt exponit Doctiſſimus Lorinus Auenionenſis* ibid. *Vel ex D. Paulo*, vt ſe homines eſſe cognoſcerent, *ita Edmund* Merill. *Diſſert. ad lib. 3. ex Cuiac. cap.* 10.

Fruimini igitur abſolutiſſimâ hâc elucubratione (Adoleſcentes Lectiſſimi) *quos honor acuit, quos laudabilis ambitio excitat, vt è Gregario ad Triarium ordinem conſcendatis.* VALETE.

TYPOGRAPHVS

Ad Lectorem.

SI Præcepta Iuſtiniani quinquennale ſtudium exigentis in Proœmiali Pandectarum Conſtitutione *omnem* ſeruarentur, vel triennale ſaltem *Authore Cuiacio* præſcriberetur. (Hvmanissime Lector.)Prodrom⁹ hic Liber ſolius vtilitatis titulum præſeferret; Sed quia, quæ Parentes vrit ambitio, filios ſic ad forum præcipitat, vt vix ſtudio *ſemeſtri* contenti, solùm è limine Iuriſprudentiam ſalutent, tumultuariè ad forenſes quæſtiones conuolent, erroribus errores accumulent, peruerſoque Iuris ordine Iura conturbent *ex Quintil. lib.* 4. *Inſt. cap.* 1. præpoſterâ *inquit* feſtinatione *incredibile eſt, quantum mora ſtudiis adoleſcentum adiicitur &c.* Ideò neceſſarium abſolute Prodromum hunc Iuſtinianum experietur is, qui præcipiti moribus hodiernis inductâ methodo, ſumma Iuris Principia ſemeſtri curriculo referre contenderit.

Quò vero etiam ex Authoris dignitate Operis dignitatem æſtimes. Is à Proauo Viro Militari Petro Payeno, (vt Abauum & attauum viros quoque militares prætercam) qui in bello aduerſus hæreticos pedeſtri manipulo imperans, *teſte Peruſio Hiſtoriographo*, ob ſtrenuè geſta à

Duce Serbellono Pōtificij exercitus Prefecto donat⁹ torque aureo *pulchrā petiit per vulnera mortē*; Ab Auo eruditiſſimo Ioanne PAYENO in Academiâ Toloſanâ Iuris vtriuſque Licentiato, & Auiſani Iuridico perpetuo; A Parente demùm diſertiſſimo Andrea PAYENO Iurium Profeſſore & in Curia Auenica Aduocato Primario progenitus, ita doctrinā generis nobilitati coniunctam,quaſi cum lacte ſuxiſſe videtur, vt anno ætatis 19. in Collegium Doctorum Participantium, (quos Aggregatos vocant) adſcriptus, anno 26. in Protoiudicem, tùm in publicum Lectorem electus fuerit; Tandem in Curiam Romanam Senatuſconſulto tranſlatus,publicè de Iure,velut alter Nerua reſponderit. Prę cæteris ſuper Kempenſi controuerſiâ, Genoueſuanos inter & Benedictinos, à *Gabriele Naudeo* Pariſienſi, Mazarinçæ Bibliothecæ Præfecto ac de Literaria Republica benemerito conſultus, tam congruum reſponſum edidit, vt illud *Naudaus*, Teſtimonium aduerſus Gerſeniſtas Triplex nuncupârit, Typiſque Cramoſianis commiſſum anno 1652. inſcripſerit in hæc verba *Nobiliſſimo Doctiſſimoque viro* Antonio Frāciſco PAYENO *cauſarum inCuriâRomanâ Patrono celeberrimo &c.* In cuius Liminari Epiſtolâ, ſic eius ingenij ad omnes ſcientias nati felicitatem expreſſit, vt alio præcone non egeat, de quo etiam inter *Naudei* opera meminit *Ludouicus Iacob. Cabilonenſis in Syllabo typis Claudij Cramoiſi* 1659. ſub §. 3. *nu.* 21. *fol.* 120.

Auenione verò tùm in foro, tùm in pulpito, vltra vicennium Iura profeſſus, ſingularis eruditionis ſpecimen prodidit, quam epiſtolio pluries commendauit vir commendatiſſimus *Petrus Gaſſendus* Eccleſiæ Dinienſi Præpoſitus, in Philoſophicis nulli ſecundus, in Aſtronomicis Tycho

Nouus ac Profeſſor Regius, prout ex literis inter eius opera typis Huguetanis edita 1652. inſcriptis in hæc verba *Clariſsimo Doctiſsimoque Viro* Antonio Franciſco Payeno *I.C. &c. Tom 6. fol.* 100. 110. & 123.

Neque ſolùm de Iuriſprudentiâ bene meruit, ſed etiam in omni Matheſeos genere ſic Illuſtrem ſe præſtitit; vt illum Athanaſius *Kircherus* in Arte Magnetica typis edita Romæ *lib.2. P.5.* hoc nuncupârit elogio, *Vir vt in aliis, ita in hac ſcientiâ Magneticâ ſingularis.* pag.319. 328. & 344. Quem etiam *Io. Bapt. Ricciolus* in ſua Geographia reformata Bononiæ edita anno 1661. *libr. 7. cap.18. nu. 3. fol.* 301. hoc donauit elogio. *D. Antonius* Franciſcus Payen *Matheſeos ſcientiſsimus &c.* Hinc plures eiuſdem circa Magnetis variationem, Eclypſes, & Mercurium, Aſtronomicas obſeruationes extollunt *Kircherus*, Gaſſendus & *Ricciolus*, omnes Matheſeon Profeſſores hinc vſque ad ſidera noti. Hic quidem in Almageſto nouo *Part. 1. tom.1. libr.5. cap. 19. fol.* 382. vbi obſeruatam ab eo eclypſim anni 1642. memorat & *iterum in Synopſi obſeruationum fol.* 383. In ſua verò Geographia reformata anni 1661. *fol.*301. *nu.*3. & 8. *fol.*305. *nu.* 26. *fol.*389. *nu.*5. & *fol.*369. *nu.* 57. vbi aliam ab eodem obſeruatam Eclypſim anni 1654. refert; *Gaſſendus* vero literis dat. Aquis ſextiis 4. Kal. Nou. 1640. ei ſuam magneticæ variationis obſeruationem communicat. *tom. 6. eius Operum fol.*100. Varias quoque Mercurij & Veneris obſeruationes expendendas committit literis Dat. Pariſiis 8. Kal. Nou. 1641. *tom. 6. fol.*118.

Si ergo à Viris laudatis laudari, *ex Tullio* ſumma laus ſit, non eſt quod dubites (CANDIDE LECTOR) de huius Operis dignitate ex Authoris laude, quam laudatiſſimi viri publicè concinnarunt,

quales fuiſſe *Gabrielem Naudæum*, Petrum Gaſſendum, *Athanaſium Kircherum* & Io. Bapt. *Ricciolum* nemo negabit, niſi qui Ἀναλφάβητοι exiſtimari maluerit.

Iam in Album Aduocatorum Pariſienſium relatus, quid Iuriſprudentia cæteris ſcientiis iuncta valeat, exẽplo Bartoli in Geometricis peritiſsimi *teſte tractat. Tyberiadis*, exhibet in Academiis, in Foro, in Muſæo, vbique trahens omnes, quos in familiaritatem admittit, in admirationem ſuæ virtutis.

Huc igitur conuolate (*tam Noui Iuſtinianei, quam Prolytæ*) & Vtraque tùm Operis, tùm Authoris dignitate excitati *Prodromum hunc Iuſtinianum*, liberâ non minùs quam liberali Mineruâ comparate.

AD PRODROMVM
NOVI IVSTINIANI.

Acclamationes de Parnaſſo auditæ.

I[a]. D. Spirit. FLECHIER. Academ. Reg.

VOs quibus eſt commiſſa fides, & cura cliẽtũ
Diſcere Iuſtitiam, *Ciueſq; agitare ſuperbos*
Præſidio legum, & ſanctos defendere mores:
Vos quoque Patriciæ Proceres de ſanguine gẽtis,
Qui dubias lites, incorruptoque ſoletis
Iudicio grauium momenta expendere rerum,
Excipite hunc hilares, multâ cum laude, libel ũ.

Interpres ſacræ Themidos, Iuriſque, PAYENVS,
Arbiter antiqui, quo non præſtantior alter,
Iura recenſere, & priſcum diſcernere morem,
Pandit inacceſſ.s Aſtreæ Virginis aras,
Digeſtaſque Notas, & promptos ordine Textus
Explicat, & pulcrô laudis perculſus amore
Sanctarum prudens aperit compendia legum.

Ille etiam Iuris Seriem, diuerſaque ponit Ius natu rale.
Tempora; Saturni gentem, ſine legibus æquam
Sponte ſuâ memorat, nullo diſcrimine rerum,

Tum neque lictoris metuit, nec Iudicis iras,
Seque vnam timuit tacita mens conſcia culpa.
Scilicet ipſa ſui cuſtos Natura nocentes
Arguit, & ſparſit ſecreti ſemina Iuris
Mentibus & ſanctos docuit ſine Iudice *mores.*

Ius Gentiũ.
At poſtquã proprios partiri limite cãpos
Mos fuit, & lectis habitare penatibus Vrbes
Sub Ioue conſuluit placido clementia ſaclo,
Neue in bella ruant homines ſe Iura per omnes
Fuderunt latè populos; & moribus æquis
Seruarunt varia communia fœdera Gentes.

Ius ciuile.
Degeneres tandem vilis contagia lucri
Corrupêre animos, & diro fœta veneno
Inuidia, & miſeros agitans diſcordia Ciues;
Hinc vis & fraudes, & Iudicis inde ſuperbi
Triſte ſupercilium, longóque examine lites,
Pallenteſque rei ſcelerum, clamoſaque rauci
Bella fori, & toties collecta Volumina legum.

Egregiè, ſacras leges, & dogmata Iuris
(IVSTINIANE) *tui, nunc digerit arte* PAYENVS.
Audiuêre illum CAVARES, *& Maxima* ROMA
Audiit orantem cauſas, ac Iura tuentem,
Romuleoque foro dignum, veterique Senatu,
Seu libuit genio facili Decreta piorum
Pontificum, & Priſcos viuendi expromere ritus;
Seu formare animos, doctaque exponere genti
Cuſtodes æqui Tabulas, Ciuilia Iura.

At tu, quæ Themidos ſtudiũ, quæ protegis artes,
Quæ Leges ſeruas, daſque ipſa LVTETIA *Leges,*
Applaude Authori, tantoque applaude Libello.

2ª. D. Sebaſt. DAVBVZ. Profeſſ. Reg.

COmmendent Alij numeroſa Volumina Legum,
Nil eſt materies; Forma dat eſſe rei.
Dum (PAYENE) *Nouum* promittis *Iuſtinianum*,
Das PRODROMVM, ſub quo Dogmata cuncta latent.
E Prodromo, prænoſſe licet, velut vngue, Leonem
Cuius Is eſt PRODROMVS ſuſtinet ille vices.

Alia Eiuſdem.

Iuris-Alumne? tui, Liber hic eſt meta laboris
Paruus mole ſuâ: maius at artis opus.
Signa notat textus, titulos ac tempora rerum
Indicat, hæc curſus ſint Elementa tui.
I Liber: I noſtros Anteambulo dirige greſſus:
Et facilem, recto tramite, ſterne viam.
Pariſiæ decus Aſtreæ, cultorque PAYENVS
Signat iter dictis; Hac lege, tutus eris.

3ª D. Hieron. SAVRON. Profeſſ. & in Sen. Adu.

SI Labyrintæos ambis vitare receſſus,
Filum Ariadnæum(LECTOR) habere decet.
Hoc tibi Dædaliâ contexuit arte PAYENVS,
Quâ legum nodos ſoluere Iure potes.
Scilicet; hic PRODROMVS titulos, & Dogmata legum
Continet, immenſis ſparſa voluminibus.
Ergo texe nouas Authori, texe Corollas,
Qui tibi Iuridicum tam breue pandit iter.

Alia Eiuſdem.

Hermes in Biuiis, digito velut Indice, mõſtrat
Rectam, quam poſſit quiſque tenere viam.
At tibi, qui Iuris varios peruadere flexus
Niteris, Hermetis, Prodromvs, *inſtar erit.*
Hermeti ſimilis, Digito nam monſtrat Alũnis,
Indice Legis iter: Nec minor eloquio.

4[a]. D. Ioan. Mavri Hiſtoriogr. Reg.

AD Themidis qui ſacra venis, properaſque litare
Siſte gradum? Prodromvs Iuſtinianus adeſt.
Is templum reſerat, quod ſtruxit ritè Payenvs
Arte nouâ, donec grandius edat Opus.
Illius ex Adytis diuina Oracula promit
Ipſa Themis, Legum ſcilicet ore loquens.
Hæc vt quiſque legat; ſcriptis, ac ore Payenvs
Explicat, Interpres, Flamen, Honorque Deæ.

Alia Eiuſdem.

Quiſquis ſcire cupit, doceat quid Prodromus *iſte*
Iuſtinianeus, nuntia quæue ferat:
Audiat ex illo Themidis ſacra iuſſa, notetque
Quis mox edendus Iuſtinianus *erit.*
Scilicet ille tenet contracta Oracula legum,
Si tuus Hoſpes erit, jam propè Doctor eris.

5ª. D. *Ant.* CHASSANÆI *in Supr. Pariſienſ. Senat. Aduoc.*

IN Stadio Iuris, multi ſunt viribus auſi,
Ad metam rectâ tendere poſſe, ſuis.
Aſt Alij propriis diffiſi viribus, optant;
Vt PRODROMVS ſit eis, Duxque Comeſque viæ.
Hos inter quæris, quæ ſit fortuna? Priori
Nomen erit Docti: Doctor at Alter erit.

6ª. D. Alph. SVARESII Sãn-ſulp. Alum. & in Sorbon. Audit.

TV qui Iuridici deſcendis in Atria templi;
Aut qui conſcendis pulpita Iura docens.
Quod Ius ipſe colis, Nũm te ignoraſſe pudebit?
PRODROMVS *illud habet, ſi legis, Omne dabit.*

Alia Eiuſdem.

PRODROMVS *ecce Noui defert oracula Iuris,*
Monſtrat, quidue recens Iuris Alumnus agat.
Nempe terat manibus docti Cõmenta PAYENI
Res mira? ex illis Αὐτοδίδακτος *erit.*

* * *
* *
* *

7ª. D. Mich. CARNÆI in Facult. Canon. Pariſienſ. Audit.

OPERIS IDAEA.

IVpiter appenſo librans examine fata,
Vt videt errores, quos ignorantia Iuris
Parturit, Ambitiône Patrum, qui pœnè ſemeſtri
Inſtructos, ad celſa vehunt faſtigia, nato;
Præcipitantque ſacrâ præcingere tempora lauro;
Intonat: & geminans ſonitus, æquare minatur
Docta Lycæa ſolo, Libroſque exurere flammis.

At miſerata Themis dictis compeſcuit iram
His affata Iouem; Tua (Coniunx?) tela repone
In Pharetrã: Ecce Nouũ *meditor demittere terras*
IVSTINIANVM,*qui ſacra Limina claudet Alumnis,*
Quos longæua tenet recti ignorantia Iuris,
Reſtituetque nouis primæuos legibus annos.
Nec mora: tranſmittit Prodromũ,*qui læta Lycæis*
Nuntiet, & mæſtos dictis ſoletur Alumnos.

Soluite corde metus (inquit) Iã Prodromus *inſtat*
Iuſtinianeus, qui terris priſtina reddat
Iura, notetque modum diſcendi Dogmata legum,
Ecce venit: Veſtris concedite ſedibus, Ipſe

Fert mea iuſſa, quibus nunc doctos Iuris Alūnos
Eſſe velim, tùm quid Legalis Laurea poſcat,
Dixerat: Et veniens Prodromus ſic fatur Alumnos

O Iuuenes, Diuæ Themidi qui Sacra litatis?
A Ioue ſancitas ſtudiorum nuncio leges:
Imprimis Methodum, quâ quis Cōpendia textus
Perlegat, expono; Tùm diſcat mente RVBRICAS
Inſinuo: Demùm Legalem Epocham, Hiſtoriaque
Tēpora certa noto: Admitto nec in Atria quēquā,
Quin priùs his fuerit, quaſi trino vmbone, retectus
Si quis, me ducente manum, hàc tranſiuerit, illum
Iuſtitiæ celſas deducam promptus in ædes.

Tū Themis ipſa Iouem ſupplex ſermonibus orat,
Suſcitet vt Myſtam, qui legum Ænigmata ſoluat
Et facili methodo, quæ tradit Prodromus, ore
Explicet, ac doceat, quæ diſcant Iuris Alumni.
Annuit his Rex atque Parens hominūq; Deūmq;
Mercuriumque iubet, rectà vt concedat in Vrbem.
Hoc aſſumat onus, Prodromique oracula pandat.
His pârens iuſſis, celeres Cyllenius alas
Induit, è cælis Francas delapſus in oras
PARISIOS tendit, diuiſa vbi Sequana terras
Alluit; Hîc famâ celebrem totâ Vrbe PAYENVM
Aduocat, & iuſſu Iouis olli talia fatur,

Interpres Diuæ; Flamen, Iuriſque Perite?
Non te Diua Themis donauit acumine mentis,
Vt tua, quâ ſplendes, Virtus Priuata lateret:
Iupiter, vt calamo dextram aptes, imperat: & quæ

Prodromus *ipſe tulit noua Dogmata, Iuris Alũnis*
Exhibeas, lucique NOVVM *des* IVSTINIANVM;
Qui legum nodos Iuriſque elementa reſoluat.
Prodromus *ipſe liber, qui mox te Interprete lucẽ*
Obtinuit, monſtrat te longè plurima poſſe,
Perfice cœpta Iouis iuſſu,, tibi Diua fauebit,
Æternum latura decus, famam inſeret Aſtris.
Hęc vbi dicta dedit, ſuperas reuolauit in arces.

Interea Prodromi *tunctas it Fama per Vrbes,*
Edocet ac methodum, redeant quâ priſtina ſæcla
Aurea, & è cęlis terras Aſtræa reuiſat,
Quâque foro atque ſcholis tradantur ſemina legũ,
Queis Themidos, cultor primæui Dogmata Iuris
Hauriat, & dignos lauro ſibi quærat honores.

Scilicet: Iſta tuis adſcribent ſæcula curis,
Docte PAYENE? *Ferent Charites hoc Carmine laudis*
Nomen in Aſtra tuum, Iuriſque-peritus Apollo.

8ª AVTHORIS
Ad Studium Rubricarum
PARÆNESIS.
Inſerta eſt *Infra P. 2. §. 9. pag. 317. & 318.*

9ª. *A LA FRANCE*

SVR L'AVAN-COVREVR DV DROICT,

Contenant la Science des Notes & Rubriques, & l'Hiſtoire du Droict Romain.

SONNET.

*Mets fin à tes ſoûpirs (*FRANCE? *) reprends ta joye :*
Le Ciel a ſecondé tes vœux, & ton eſpoir ;
Themis eſt de retour, & deſia tu peux voir
Ce docte AVAN-COVREVR *des loix, qu'elle t'enuoye.*

Comme vn Aſtre brillant à tes yeux il déploye
Les Maximes du Droit, & l'Art de les ſçauoir :
De là tu dois juger, iuſqu'où va ſon pouuoir,
Et publier par tout la grace qu'il t'octroye.

De cét AVAN-COVREVR *i'entends la docte voix,*
Qui confond l'ignorãce, en expliquant les loix,
Et des temps inconnus nous découure l'Hiſtoire.

PAYEN *doit par ſes ſoins prẽdre vn rãg glorieux,*
Au milieu des Heros, au Temple de Memoire,
Et Themis établir ſon Empire en tous lieux.

DV PELLETIER

10^a. AV LECTEVR.

SVR L'AVAN-COVREVR DV NOVVEAV IVSTINIEN.

SIXAIN.

LE ſeuere chagrin, que les Dieux auoient mis,
Sur le front ſillonné de l'Auguſte Themis,
La rendoit aux mortels, d'vn accez difficile;
Mais PAYEN *le plus docte entre ſes fauoris,*
Si tu peux l'écouter & te rendre docile,
T'y fera remarquer les graces & les ris.

De ſon Iuſtinien l'Illuſtre AVAN-COVREVR
Commence à diſſiper les ombres de l'erreur,
Qui ſembloiẽt retenir Themis, dãs les tenebres:
Et par vn bon ſuccez digne de ſa valeur,
Nous verrons deſormais, nos écoles celebres
Admirer auec joye, & le Liure, & l'Autheur.

Se Principes noueaux, & ſes doctes écrits
Qui s'attirent les cœurs, & charmẽt les eſprits
Par le poids des raiſons, & la beauté du ſtyle,
Inſpirent vn beau feu, dont tu ſeras épris;
Lors qu'y voyant briller le charmãt & l'vtile,
Tu diras, que PAYEN *eſt vn homme ſans prix.*

DVCANIQN.

II[a]. Iuriſconſultorum Oracvla *ad Nomophilos.*

1. *Bartol. Tract. Tyberiad.*

In te eſt bene agere, tui verò arbitrij non eſt quid de te quiſque loquatur. *ex D. Thom.*

2. *Gratian. Decr. P. 1.*

Bonæ mentis eſt agnoſcere culpam, etiam vbi culpa non eſt. *Can. fin.* verſ. *etiam culpa diſt. 5.* & priùs animam, quàm linguam erudire. *Conſt.* Omnem *ad Antec.* §. 9. verſ. *priùs animas.*

3. *Pompon. lib. 7. Epiſtolar.*

Sola viuendi ratio optima eſt, Cupiditas ſciendi; *l. apud Iulianum 20.* verſ. *viuendi rationem,* & verſ. *Etſi pedem. ff. de Fid. libert.*

4. *Idem lib. ſing. Enchirid.*

Scientia filia eſt diſputationis. Hinc qui nihil dubitat, nihil ſcit. *l. 2. §. 5. neceſſariam eſſe diſputationem. ff. de Orig. Iur.*

5. *Celſ. lib. 15. Digeſt.*

At qui ineptè dubitat, minùs ſcit, quia plùs quàm ridiculum ſe facit, & turpitudi-

nem prodit. *l. Domitius labeo 27.* verſ. *aut valdè ſtulta eſt*, & verſ. *plùs enim quàm ridiculum.* ff. *Qu. teſtam. fac. poſſ. l. 2. §. 43.* verſ. *iterum.* & verſ. *turpe.* ff. *de Orig. Iur.*

6. *Cai. lib. 1. ad leg. 12. Tab.*

Vitatur inepta dubitatio ſcientiâ principiorum. *l. 1. in princ.* verſ. *neceſſariò priùs ab initiis.* & verſ *potiſſima pars principium.* ff. *de Orig. Iur.* Exemplo Seruij in *l. 2. §. 43.* verſ. *eâ velut contumeliâ tactus. ff. Eod.*

7. *Iuſtinian. ad Anteceſſor.*

Scientia Principiorum Iuriſperitum ab Imperito diſtinguit. *Conſt. Omnem. §. 7.* verſ. *quoſdam Imperitos.* & verſ. *adulterinam.* Proœm. *Pandect.* & *l. 2. §. 40.* verſ. *ſed plus eloquentiæ.* & §. *43.* verſ. *cauſas oranti.* ff. *de Orig. Iur.* Vide *Infr. P. 2. pag.* 313.

12ª SVMMA Priuilegij Regij, & Alia Pontificij. Inſert. *Infra in Calce Operis poſt Elenchum.*

PRODROMVS IVSTINIANVS SEV PROLEGOMENA

AD SCIENTIAM CIVILEM & Canonicam Manuductio, Iuſtinianæis, antequam Inſtitutionum Limen ſubeant, præſcribenda.

PROŒMIVM.

IVris Candidatus, antequam ad altiora Legalis ſacrarij penetralia deducatur, omnino ſex prænoſcere debet. Primò notas ſeu vocum compendia, quibus & ſcribere & legere, Iuriſconſultorum inſtar, ediſcat; Aliàs enim ſtudij Iuris difficultate deterritus, vel deſertor efficietur, vel magno cum labore, ſæpe cum diffidentiâ, quæ plerumque Iuuenes auertit, ſeriùs ad id perducetur. §. *his igitur. Inſt. de Iuſt. & Iur.*

Secūdò. Debet apprimè quātum poterit memoriâ tenere Rubricas Iuris, ex quibus pēdet tota Iuris ſcientia; Vel ſaltem legum ſcientia, illa prima eſt, vt iiſdem expreſſit verbis *Anton. Mornac.* (Vir ſummæ eruditionis ac in Senatu. Pariſien. Aduocatus Primarius) *Obſeruat. ad l. 1. §. noſtram, Cod. de Vet. Iur. enucl.* ſiue enim incumbat onus legendi libros le-

gales, qui (vt in quotidiano vſu eſt) per compendia referunt cumulatas Authorum ac Legum allegationes, erubeſcimus enim ſine lege loqui ait Imp. *in l. illam C. de Collat.* & in *§. conſideremus. Auth. de triente & Semiſſe*, ſiue etiam textum allegatum conferre oporteat authographo, vel in fonte, ſeu corpore Iuris reperire, expendendi cauſâ, id ſine Rubricarum ordine memoriæ mandato nullatenus, vel non niſi cum magno labore, & ſæpe dedecore expediri poteſt ex imperitiâ tractandorum voluminum Iuris: niſi velles ad Indicem confugere, quem *Portam Aſinorum* vocat Ioan. Gilenius *in Præfat. ad Local. Iur. memor.*

Vno verbo experietur Iuris Studioſus, quiſquis operam in hoc dederit, ſi titulos memoriâ teneat, vix occurrere quæſtionem poſſe de quâ ſubinde non valeat apud ſe deſignare ſedem materiæ certiſſimam, vt obſeruat *Mornacius ad d. l. 1. §. noſtram.* & *Conrad. Lagus in Methodic. Iur. tradit. lib. 1. cap. 2. verſ. & præter hanc notitiam*, Vnde non minorem gloriam quam vtilitatem ſit relaturus. Quod commendat Chriſtoph. Hegendorphin. *de Compendiaria diſcendi Iur. ratione Progymnaſmate* 5. quem refert Iacob Spiegel. *in Epitom. cap.* 11. ibi *& ſunt tituli ipſi Iuris Ciuilis Loci communes, fol. mihi* 654.

Hinc ingenioſè titulos Iuris, *Μονογράμματα* pulcherrimarum ſcripturarum, & fœcundiſſimum Iuris vocabularium appellauit Conradus Lag. *in Methodic. Iuris tradit. lib. 1. cap.* 2. verſic. *quaſi quadam* & verſ. *nullus eſt Dictionarius*, & Ioann. Gilenius *in Memoria locali* "*Iuris, Epiſt. liminari fol.* 4. ait. non vana gloria "eſt in Iuribus noſtris Rubricas earumque ſe-

"dem bene noſſe ; Audacter affirmare non "erubeſco eum, qui illarum gnarus eſt tan- "tùm profeciſſe, vt ſi non in ſecundis, in "tertiis tamen inter Iurium cultores opti- "mâ ratione conſiſtere videatur ; Audactiùs vero Iacob. Gothofredus *in Manuali Iuris* "*Præfat. ad ſeriem Digeſt. fol.* 4. ibi. Auſim "dicere potiſſimam ſtudij partem perire, nî hoc "agas, ni hoc ſcias, ne alioqui Indices & ſæpe "fruſtrá perrepere neceſſe ſit ; & iterum inculco illud Mornacii *in d. l.1.§. noſtram Cod de* "*vet. iur. ennucl.* E rubricis *inqait* pendet tota "Iuris ſcientia, Vel ſaltem Legum ſcientia illa "Prima eſt.

Tertiò Debet Hiſtoricã Iuris Oeconomiam ſeu Notitiam compoſitionis librorum Iuris Chronologicam habere, per quam faciliùs valeat Iuris Volumen mente non minus quam manibus euoluere, eiuſque legitimas editiones à ſpuriis ſecernere, authoritatem legalem à doctrinali diſtinguere, Antinomias conciliare & vniuerſi Iuris pelago ſeſe, feliciori aurâ, committere.

Quattò Chronologia Legiſlatorũ ac Interpretum imprompte habenda eſt, quà Iuris Tyro diſtinguendo tempora, quibus diuerſæ Conſtitutiones emanarunt, poſſit Iuris antinomias elidere & à mæandris ac Authorum contrarietatibus ſe liberè expedire ; Necnon illorum elogia, quantùm fieri poteſt, habenda ſunt, quibus allegationum authoritas plus ponderis acquirat.

Quintò Debet Axiomata Iuris, quæ præcipuè in æquitate naturali conſiſtunt, rudi ſaltem Mineruâ animo tenere, quibus veluti ſimplicioribus principiis roboratus, faciliùs ad ab-

ſtractiora perducatur, & Philoſophiæ legalis diſputationibus exercitus, ad veriorem interpretationem textuum quaſi manuducatur, ſine quibus nequit aliquis Iuriſperitus videri, licet enim extet in Pandectis titulus *de verbor. ſignificat.* ac titulus *de regul. Iur.* quia tamen non ómnes termini, nec omnia Iuris axiomamata neceſſaria ſub illis continentur; Ideo quaſi Eclogam quamdam tam Axiomatū Iuris quam terminorum præcipuorum, (Iuſtinianæorum gratiâ) Alphabetico ordine digeſtorum *infra Parte* 5. ſubiiciam, quibus detur omnibus diſputandi campus, & exinde pateat facilis ad Iuriſprudentiā via, quam Pomponius filiam diſputationis apellauit *in l*, 2. §. *his legibus* verſ. *hæc diſputatio, ff. de Orig. Iuris.*

Sextò Demū Synopſis præambula librorum IV. Inſtitutionum neceſſaria eſt, quâ ſummi apices terminorum Legalium & actionum, quarum mētio fit in primo vel ſecundo Inſtitutionum libris, antequam ad materiæ ſedem peruentum ſit, innoteſcant, vt ſupra præmonet *ad Iuriſprudentiæ candidatos Liminaris Epiſtola.* Ideo Iuremeritò totus hic Prodromus Iuſtinianus partibus ſex conficitur abſolutè neceſſariis ei, qui verè Iuſtiniani filius adoptiuus haberi voluerit, hoc eſt, qui non vulgares inter & gregarios, quos Doctorellos vocant, & Budæus *puræ parmæ albæque tyrones*, ſed inter Doctores primæ notæ ſeu Triarios ambierit recenſeri.

PRODROMI IVSTINIANI:

PARS I.

Methodus Légendi Compendia Textuum & Allegationum.

§us Ius.

DE NOTIS LEGALIBVS Seu Verborum Compendiis, ad Lectionem Librorum Legalium neceſſariis.

Non pudeat Nouum Iuſtinianæum, in ipſo Iuriſprudentiæ Propylæo, nouam legendi, ac ſcribendi Methodum, Iuriſperitis propriam excipere. Etenim ei cura primùm incumbit, vt legales Notas, ſeu literarum compendia, quæ in ipſa legalis textus lectione occurrunt, calleat expeditiſſimè, nè aliàs hæſitatio vel minima ſic eius famæ detrahat, vt hoc ſolo cæterorum ignorantiam arguat, quaſi ex Primi huius elementi omiſ-

ſione, reliquorum inſcitia, Iuris quâdam neceſſitate inferatur.

ſcientia notarum legalium neceſſaria.

Vnde in Auguſto Auenici Collegij Senatu, me inter Patres conſcriptos (quos Aggregatos, aut Participantes Vulgus vocat) ſedente, Vidi Candidatum ex ſolâ gloſſarum per compendia ſcriptarum ineptâ lectione, reprobari calculis Patrum, ſuſpenſis ad ſemeſtre Doctoratus literis, ſub ſpe futuri ſtudij, nouo examine, gratis probandi.

Quem ſcopulum vt Philonomus deuitet fœliciùs, præ cæteris obſeruet religioſiſſimè, nè aliis verborum compendiis ſcribendo vtatur, quam legalibus ac Iuriſperitorum vſu probatis: Et viceverſâ nè ad extenſum ſcribat ea, quæ ſcribi per compendia ſolent, quod licet apertiùs vſu diſcatur, vt ait Imperator *in §. quæ omnia Inſtit. de Satiſdationib.* Quædam tamen magis præcipua & frequentiora ſubiecto duplici Diagrammate cerni poſſunt, & ex illis cætera conijci, cum oculatâ fide magis, quàm per aures, veritas animis hominum infigatur, ait Imp. *in §. fin Inſtit. de Gradib. cognat.*

Hodiernæ notæ non ſunt ſub prohibitione.

Neque verò ſunt hæ Notæ Legales contrariæ Iuſtiniani prohibitioni *in Conſt.* omnem. §. 8. verſ. *& per compendium Proœm. Pandect.* in *Conſt. cordi* 3. *Proœm. Codic.* §. 5. verſ. *ſine vllâ ſignorum* ſeu *l.* 1. *C. de Emend. Cod. D. Iuſtinian.* & in *l.* 1. §. 1 *ne autem* 13. *& l.* 2. §. 22. verſ. *non per ſigna C. de Vet. Iur. enucl.*

Siquidem Signa hæc ſeu Siglæ, de quibus in d. prohibitione, non erant ſimpliciter compendia, vt ſunt hæ Notæ *ſequenti Diagrammate* ſubiectæ, ſed Hieroglyphica, ſeu veriùs Ænigmata, quibus, ante inuentam typices artem, Scriptores Europæi vtebantur, vt citiùs ſcriberent, teſte *Manilio*

libro 4. Aſtronomic.

Hic & erit Sriptor foelix, cui Litera verbum eſt,
Quiq; Notis linguam ſuperet, curſumque loquetis,
Excipiens longas, noua per Compendia, voces.

Imò longè antiquior fuit mos hic ſcribendi, quippe quem Alij ad Pythagoram, ad Ciceronem alij, quidam ad D. Cyprianum referant. Sed quidquid ſit de Notis hieroglificis, de quibus latè *Athan Kircher. in Acu Pamphilianâ*, & in *Oedippo-Ægyptiaco.* Quod ad Notas Literales & legales attinet, Referenda eſt illarum inuentio ad Ciceronis tempora, eiuſque Libertum nomine *Tyronem*, circa Ann. V. C. 700. ſeu ante Chr. ann. compl. 52. *teſte Euſebio in Chronic.* Origo Notarum Legalium.

Quæ verò fuerunt illæ Siglæ, ſeu Notæ Legales, quaſi Literæ aut Literales Notæ hieroglificæ exhibet duplex Index tempore Caroli Magni circa ann. Chr. 800. editus. 1us. quidem à Mangone IC. 2us. à Valerio Probo, vterque Impreſſus in editione Cujacianâ Codic. Theodoſ. *inter Frag. Vet. Iur. Anth.* Alium de Notis Iuris tractatum edidere *Siculus Flaccus* & Innocentius *relati à Io Siccard. in Præf. ad Cod. Theodoſ.* Quid Notæ Hieroglificæ

Vnde meritò fuerunt Siglæ Iuſtiniani temporibus prohibitæ ad tollendam omnem ſuper textualibus literis (quæ tunc omnes MSS. erant) fraudis ſuſpicionem, vel contentionem. Quæ ceſſat hodie in deſcriptis ſub Diagrammate ſequ. cum non ſint captiones, vt erant in *d. l.* 1. §. 13. verſ. *non per ſignorum captiones, & compendioſa ænigmata Cod. de Vet. Iur. enucl.* Mornac. *ibid in* §. *iubemus.* Cuiac. *lib.* 12. *obſ.* 40. *vbi qui differat Sigla à* Notâ, *figuris ad oculum monſtrat.*

* * *

§us IIus

Diagramma Primum Inſigniorum Dictionum apud Authores per Compendia ſcriptarum.

A	
Abb.	Abbas.
Accurſ.	Accurſius.
Æmil. Fer-ret.	Æmilius-Ferretus.
Ant. Au-guſt.	Antonius-Auguſtinꝰ.
Antec.	Anteceſſor.
Auth.	Authētica.
Alciat.	Alciatus.
Angel.	Angelus.
Anaſt.	Anaſtaſiꝰ.
Aretin.	Aretinus.
B	
Bald.	Baldus.
Bart.	Bartolus.
Bud.	Budæus.
Borcholt.	Borcholten.
C	
ca. vel can.	Canone.
Caſtren.	Caſtrenſis.
c. vel cap.	capite vel-capitulo.
C. Auen.	Codice A-uenico.
C. Flor.	Codice Flo-rentino.
C. Goth.	Codice Go-thofredico.
C. Germ.	Codice Ger-manico.
C. Hal.	Codice Ha-loandrino.
C. Th.	Codice The-odoſiano.
Col.	Columna.
Connan.	Connanꝰ.
Coraſ.	Coraſius.
Couuar.	Couuarru-uias.
Cuiac.	Cuiacius.
D	
Dec.	Deciſiones.
Dec.	Decius.
Decia.	Decianus.
D. vel ff.	Digeſtis.
DD.	Doctores.
Donel.	Donellus.
d.	Dictus.
dd.	Dicti.
Duaren.	Duarenus.

E		M	
X. vel Ext.	Extra.	Mancin.	Mancinus.
Extrauag.	Extraua-gantes.	MS.	Manu-ſcri-ptum.
Eod.	Eodem.	M.SS.	Manu-ſcri-pta.
F			
Fab.	Faber.	Maran.	Maranus.
Fachin.	Fachinæ⁹.	Marant.	Maranta.
Felin.	Felinus.	Merend.	Merenda.
Fol.	Folio.	Mornac.	Mornacius.
G		Myſing.	Myſinger⁹.
Gloſſ.	Gloſſa.	N	
Germon.	Germoni⁹.	Nou.	Nouella.
Gouean.	Goueanus.	O	
Gratian.	Gratianus.	Oinot.	Oinotomus.
H		P	
Hal.	Haloander.	Iul. Pac.	Iulius Pa-cibus.
h. t.	hoc titulo.		
I		Pag.	Pagina.
Iaſ.	Iaſon	P.	Pandectis.
Ibid.	Ibidem.	§.	Paragrapho.
Imp.	Imperator.	Panorm.	Panormitan⁹.
Imp.	Imperiales.	Pereſ.	Pereſius.
In fin.	In fine.	Pichard.	Pichardus.
Inf. vel i.	Infra.	Q	
In. 6.	In ſexto.	Q. vel qu.	Quæſtione.
Inſtit.	Inſtitutio-nibus.	R	
		Reſ.	Reſolutione.
Iuſtin.	Iuſtinianus.	S	
Io. de Anan.	Ioannes de Anania.	S.	Supra.
		SC.	Senatus Con-ſultum.
L			
L.	Lege.	T	
Lib.	Libro.	Tit.	Titulo.
Loc. cit.	Loco ci-tato.	V	
		Vacon.	Vaco n. s.

Verb.	Verbo.	Vueſemb.	Vueſembecius.
Verſ.	Verſiculo.	Vſib.feud.	Vſibus feudorum.
V.C.	Vrbe Condita.		

§us IIIus

Diagramma Secundum Inſigniorum Dictionum in Legum Textu per Compendia ſcriptarum.

A	
A.	Auguſtus.
A.A.	Auguſti.
A. & C.	Auguſtus & Cæſar.
A. A. & C. C.	Auguſti & Cæſares.
Accept.	Accepta.
C	
C.	Cæſar.
C.	Clariſſimus.
CC.	Cæſares.
CC.	Clariſſimi.
CC. vel CC.Conſ.	Clariſſimis Conſulib⁹.
Cæſ.	Cæſar.
Cæſſ.	Cæſaribus.
Cal.	Calendas.
Ciuitat.	Ciuitatis
Cl. Cæſ.	Clariſſimus Cæſar.
Com.	Comes.
Com. R. P. vel Rer. Priu.	ComesRerumPriuatarum.
Com. S. L. vel ſacr. larg.	Comes ſacrarum lar-

	-gitionum.
Con. vel. Coſ.	Conſule.
Conſ.	Conſularis.
Coſſ. vel Conſſ.	Conſulibus.
Conſt. vel CP. vel Conſtp.	Conſtantinopoli.
Correct.	Correctori.
D	
D.	Data vel dicta.
Dat.	Data.
D. S.	Data Subſcripta.
D. PP.	Data propoſita.
D. N.	Domino noſtro.
Dix.	Dixerunt.
E	
Emiſ.	Emiſſa.
F	
Fl.	Flauius.
G	
G.	Geſta.
Gen. P. P.	Genadio Præfecto Prę-torio.
I	
Id.	Idus vel Idibus.
Imp.	Imperator.
Impp.	Imperatores.
In for. Tra.	In foro Trajani.
K	
IV. Kal.	Quartò Kalendas
K. N.	Kariſſimo nobis.
L	
Lg.	Lege.
L. Iul.	Legem Iuliam.
Lect.	Lecta ſcilic; apud acta
M	
Mag.	Magiſtro

Magiſt.mil.	Magiſtro militum
Mag.off.	Magiſtro officiorum
N	
N.	Nobiliſſimo
N.Cæſ.	Nobiliſſimo Cæſare
N.N. Cæſſ.	Nobiliſſimis Cæſari-bus
Non.	Nonas vel Nonis
N.P.vel Nob.P.	Nobili vel Nobiliſſimo Puero
O	
Off.	Officiorum
P	
P.vel Pr.	Præſidi
Præſ.prouin.	Præſidi prouinciæ
P.P.	Propoſita vel Patri patriæ vel Præfecto Prætorio
PF.	Præfecto
PP.G.	Propoſita Geſta
P.V.	Præfecto Vrbi vel Vigilum
P.V.R.	Præfecto Vrbis Romæ
P.vel PF. Aug.	Præfecto Auguſtali
P P.Emiſſ.	Propoſita Emiſſa
P.P. Gal.	Præfecto Prætorio Galliarum
Pet.	Petita
Pleb.	Plebis
Præf. ann.	Præfecto annonæ
Præt.	Prætoribus
Pr vel Prid.	Pridie
P.op. vel Propoſ.	Propoſita
Proconſ.	Proconſul.
Proconſſ.	Proconſules
Publ.iudic.	Publicis iudiciis

Q

Quæſt.	Quæſtori

R

R. P.	Rerum priuatarum
R.P.Orient.	Rerum priuatarum-Orientis

S

S.	Salutem, vel ſcripta, -vel ſubſcripta vel -ſuppoſita.
S.D.	Salutem dicit, vel di--cunt vel ſcripta data
Subſcr.	Subſcripta
S.L.	Sacrarum largitionum
Sacr.lit.vel S.L.	Sacrarum literarum
S.P.	Subſcripta Petita
S. P.	Suppoſita
S. PP.	Subſcripta Propoſita
Supp. vel ſuppos, vel ſuppoſit.	Suppoſita
S.Petit.	Subſcripta Petita

T

Tit.	Titulus
Trib. Pleb.	Tribunus Plebis

V

V.	Viro
V.C.	Viro Clariſſimo
VV. CC.	Viris Clariſſimis
Vic.vel Vicar.	Vicario

§. IV.

Analyſis Allegationum Legalium è Corpore Iuris vtriuſq; depromptarũ.

Sectio I.

Allegationes è Corpore Iuris Ciuilis.

IVs ciuile pręcedit in ordine doctrinæ Ius Canonicum, licet in ordine dignitatis ab illo præcedatur, Ius enim Canonicũ ſine præuiâ Iuris Ciuilis cognitione, nec doceri, nec edifici valet, vt infra, *Part. 2. in Proœm. & §. 2. ſect. 1. & Part. 3. §. 7. ſect. 1.* præmonitum eſt. Ideo in decurſu totius huiuſce Iuſtiniani Prodromi præmittitur de Iure Ciuili tractatio, quippe quæ ſolâ tyronum gratiâ inſtituatur. *§. igitur Proœm. Inſtit.* & *§. his igitur Inſtit. de Iuſt. & Iur.*

Ex Imperial. Inſtitutionib.

§. Sed & quod principi Inſtit. de Iur. Natur. Gent. & Ciuil.
§. Vel ſinguli. 6. apud Imper. de Pupillar.
§. Actionum 28. apud Iuſtin. de Actionib.

Prima verba ſunt verba Initialia §ⁱ diſpoſiti ſub Inſtitutionum allegato titulo, Cætera

patent

patent ex præmiſſo Diagrammate 1. *ſub* §.2. Reſoluitur 1[us] exemplum in hanc orationem. *Paragrapho ſed & quod principi. Inſtitutionibus. De Iure naturali, gentium & ciuili.* & ſic de aliis.

2. Ex Pandectis.

l. ſeptimo 12. *ff. De ſtat. hominum.*
l. gallus 29. *De liber. & Poſth.*
De ſolutionib. Paulus. 99. *al. debitorem.*

In 1. & 2. exemplo Prima verba ſunt Initialia legis diſpoſitæ ſub tit. Pandectarum, ordine numeri adiecti.

At in 3. exemplo prima verba ſunt initialia tituli Pandectarum, ſub quo Lex allegata incipiens dictione *Paulus*, & in alio Codice incipiens dictione *debitorem* diſponitur; Hoc vltimo modo vtuntur gloſſæ, & Antiqui Interpretes; Moderni duobus prioribus.

Reſoluitur 1[u] exemplum in hæc verba, *lege ſeptimo. duodecimâ Digeſtis de ſtatu hominum.* Vltimum vero exemplum in hanc formam extenditur. *Digeſtis* (quod ellypticè ponitur ad differentiam Codicis, cuius nota nunquam ſubauditur, niſi exprimatur) *de ſolutionibus lege paulus 99. aliàs debitorem.*

3. Ex Codice.

l. poſt aditam 5. *C. de Impuber. &c.*
Auth. ingreſſi Cod. ſacr. Ecleſ.
L. 1. *C. de Matuma. lib.* 10.

Prima verba ſunt initialia allegatæ legis è titulo Codicis *de Impuberum aliiſque ſubſtitutionibus* depromptæ, in ordine 5ª & Reſoluitur in hæc verba. *l. poſt aditam quintâ. Codice de Impuberum &c.*

In 2. Exemplo Prima vox *Ingreſsi* deſignat verbum Initiale Conſtitutionis è Volumine Authenticorum depromptæ, & inſertæ ſub hoc titulo Codicis *de Sacroſanctis Ecleſiis* ad declarationem legis immediatè præcedentis. Reſoluitur vero in hæc extenſa verba. *Authentica Ingreſsi. Codice de Sacroſanctis Eccleſiis.*

3ᵘ Exemplum denotat textum allegatum eſſe depromptum è libro 10. Codicis ſub titulo de *Maiuma*. Et Reſoluitur in hæc verba extenſa, *lege prima Codice de Maiuma.*

4. Ex Volumine Authenticorum.

§. diſponat. Auth. de nupt.
Nov. 22. cap. 2.
Cap. 1. *Nov.* 159. ſeu *§. nos igitur Auth. de reſtit. fideicom.*

Primi exempli verba ſunt Initialia §ⁱ inſerti in Authenticis ſub tit. 1. *De Nuptiis. Collatione* 4. in Editione Germanica, quæ Vulgata vocatur. Reſoluitur vero in hæc extenſa verba. *Paragrapho diſponat Authentica de Nuptiis.*

2ᵘ Exemplum deſignat allegatum textum depromptum eſſe ex *Novellis* numerorum ſerie ordinatis in Editione Haloandrinâ, vel Contianâ, vel ſcringerianâ vel Gothofredicâ in quibus numeri omnium Nouellarum non correſpondent ad titulos nouem Collationibus ordinatos ſub Editione Germanica, quæ ſola Authentica eſt & Legalem authoritatem obtinet *vt infra dicetur. P.* 2. § 1. *ſect.* 4.

Nam titulus *Novellæ* 22. qui in Germanicâ editione eſt *de Nuptiis*, in Haloandrina eſt

de Iis qui nuptias iterant. Et Authentica ſeu Nouella *de reſtit. fideic.* quæ in C. Germ. eſt *ſub coll.* 9. *tit.* 8. In hal. & in aliis eſt *ſub coll.* 9. tit. 42. & numeratur in ordine *Nouell.* 159. ſub tit. *vt reſtitutiones fideicom &c.*

In 3. exemplo textus allegatur depromptus etiã ex Editione Hal. vel Cont. aut Gothofredica, quæ nec inter ſe concordant, nec vlla cum Germanicâ, Nã in Haloandrinâ & Gothofredicâ huius nouellæ titulus eſt. *Vt reſtitutiones fideicommiſſi vſque ad vnum gradum conſiſtant,* At in Florentinâ, Contiana, Germanica; & Auenicâ titulus eſt *De Reſtitutione fideicommiſſi, & nomine familiæ quod vſque ad 4. gradum &c.* Rurſus hæc Nouella. 159. in Editionibus Hal. Scring. & Goth. impreſſa eſt *ſub Collat.* 9. *tit.* 41. At in Flor. Cont. Germ. & Auenicâ inſeritur *ſub Collatione* 9. *tit.* 8. Ratio huius diuerſitatis eſt, quia Haloander, Scringerus & Gothofredus regularunt ordinem Nouellarum ab ordine numerorum & annorum, quibus editæ & ordinatæ primùm fuerant, non autem ab ordinatione Irnerii (ſeu Bergũtionis aut veriùs Lotharij 2i) in nouem Collationes diuisâ de quo latiùs infr. *Part.* 2. §. 1. *ſect.* 4. & §. 4. *ſect.* 4. & 5.

5. Ex Volumine Feudorum.

Cap. Imperialem De prohibit. feud. alien. per Frider.

cap. 1. § *omnes peregrini, Tit. de ſtatut. & conſuetud. contr. libert. Ecleſiæ. in Conſtit. frideric.*

Prima allegatio denotat textum è Volumine feudorum depromptum, eſſe *ſub titulo* 5.

libri 2. & 2da deſignat §[u] depromptum ex Conſtitutionibus Friderici.1. quæ terminant librum 2.feudorum eſtque in Serie noſtrâ Rubricarum titulus. 59. lib. 2.

6. Ex Volumine Extrauagantium Iuris Cæſarei.

Extrauag.ad reprimendum Tit. quom.in leſ.mai. crim. proc.
Conſtit. quoniam qui ſint rebell.
Conſt. in nomine §. *Priuilegia in Extrauag.*

Analyſis huius allegationis patet ex collatâ reſolutione præcedẽtis, deprompta enim eſt ex libro Extrauagantium Iuris Cæſarei Conſtitutionum, quæ ſunt vltima pars Codicis Iuſtinianæi poſt Volumen Feudorũ inſerta.

SECTIO II.

Allegationes ex Corpore Iuris Canonici.

1. Ex Decreto Gratiani.

c. erit autem lex. 2. *diſt.* 4.
ca. iuramenti. 12. 22. *qu.* 5.
ca. quicumque 8. *diſt.* 1. *de pœnitentia.*
c. liquido 54. *diſt.* 2. *de conſecrat.*
Vel
diſt. 4. *erit autem lex.*
22. *q.* 5. *iuramenti.*
de pœnitentia diſt. 5. *quicumque.*
de conſecrat. diſt. 2. *liquido.*

Prima verba quatuor priorum exemplorum ſunt verba Initialia textus deprompti ex Decreto Gratiani ſub numero diſtinctionis, excepto 2. exemplo quod ex notâ literæ. Q. indicat textum depromptum eſſe ex 22. cauſæ ſeu controuerſiæ quæſtione. 5. Et Reſoluitur 1. & 2u exemplum in hanc formam, *Canone iuramēti vigeſima ſecunda* (intellige *cauſa*, quæ ſemper hic ellypticè ſubauditur) *quæſtione* 5.

Quatuor poſteriora exempla quibus vtuntur antiquæ gloſſæ, & Interpretes à prioribus differunt ſolùm, quòd verba Initialia textus poſtponantur numero diſtinctionis vel quæſtionis, vbi preponuntur in prioribus. Et ſic de aliis.

2. Ex Decretalibus Gregorianis.

c. de Iure 16. ext. de Iure patr.
c. de quarta 4. ext. de Praeſcript.
cap. relatum. el 2. ext. de teſtam.
cap. omnipotens 4. de Accuſation.

Prima verba ſunt Initialia capitum ſeu capitulorum; Numeri vero adjecti deſignant ordinem quotitatiuum illorum, ſub quo reperiuntur in ſubjecto titulo collectionis Gregorianæ;

Reſoluuntur verò hæc quatuor exempla in hæc extenſa verba.

Capite 16. extra de Iurepatronatus.

Capitulo de quarta extra de Praeſcriptionibus.

Capite relatum el ſecundo extra de teſtamentis.

Quà voce *el ſecundo* indicatur ſub titulo de *teſtamentis* ineſſe duo capitula initiata ab eodem verbo *relatum*, quo allegandi more vſi

ſunt gloſſatores ac Interpretes antiqui.

Et capite omnipotens. 4. de Accuſationibus. (intellige ellypticè in libris quinque Decretaliũ Gregorii 5. ad differentiam Decretaliu m ſexti, cujus nota nunquam ſubauditur niſi exprimantur hæc verba *in ſexto.*

3. Ex ſexto Bonifaciano.

c. vbi periculum 3. de elect. in 6.

Hæc allegatio non differt à priori, niſi ex adjectâ vltimâ clauſulâ *in 6.* quæ reſoluitur in hæc verba *in ſexto*, denotantia textum eſſe quærendum in volumine, quod vocatur Sextus Bonifacianæ compilationis. Non in volumine Gregoriano libror. 5. Decretalium.

4. Ex Clementinis.

Clementin. ſæpe 2. de verb. ſignif.

Præcedens expoſitio huic præſtat intelligentiam indicans hunc textum quærendum fore ſub Volumine, quod Clementina compilatio appellatur.

5. Ex Extrauagantibus Ioannis 22.

Extrauag. execrabilis de Prebendis apud Io. 22.
Conſt. execrabilis. 3. in Extrauang. Io. 22.

Reſoluitur hæc 2. allegatio in hanc formam Extrauaganti conſtitutione quæ incipit, *execrabilis*, & eſt numero tertia inter conſtitutiones extrauagantes Ioannis 22. Allegatio tituli eſt neceſſaria, quando non allegatur numerus conſtitutionis, vt in 1° exemplo.

6. Ex Extrauagantibus. Communibus.

Extrauag. ambitioſam De reb. ecleſ. non alien. in Extrauag. Commun.

Differt hæc allegatio à præcedenti, quod hæc perquirenda ſit in libro Extrauagantiũ communium, ſeu diuerſorum Pontificum, illa verò in libro Extrauag. Io. 22. & extenditur in hanc formam *Extrauaganti ambitioſam de Rebus Eccleſiæ non alienandis in Extrauagantibus communibus.*

Cæterum quoad initialem literam. *c.* cuilib. allegationi canonicæ præpoſitam; Præcauendum eſt illam ſemper reſoluendam eſſe in voculam *canone*, quoties nullus titulus allegationi annectitur, vt in exemplis à Decreto Gratiani depromptis ſupra *pag. 16.*

In voculam vero *capite* reſoluenda ſemper eſt, quoties titulus adjectus legitur, vt in exemplis Decretalium Gregorij IX. & Bonifacij VIII. ſupra. *pag. 17. & 18.*

PRODROMI IVSTINIANI.

PARS II.

TRACTATVS.

De Iuris vtriuſque Rubricis.

PROŒMIVM.

VNIVERSVM Corpus Iuris, quod in vſu hodierno eſt, primari ò diuiditur in Ius Canonicum, ſeu Pontificium, & Ciuile ſeu Cæſareum; Hoc dignitate cedit Canonico, ſed in ordine temporis & in ratione docendi, illud præcedit vt ſupra *Part.* 1. §. 4. *Sect.* 1. dictum eſt. Subdiuiditur in ſeptem volumina, Volumen in libros, Libri in Rubricas ſeu titulos, Tituli in leges, Leges in §os, §i in verſiculos.

Primum volumen dicitur Digeſtum Vetus. 2. Infortiatum, 3. Nouum, 4. Codex, 5. Authenticæ, 6. Vſus Feudorum, 7. Inſtitutiones, quæ tamen in ordine docendi cæteras Iuris ciuilis partes præcedunt ex Iuſtiniani *Conſtitutione omnem Proœm. Pandect.*

Corpus Iuris Canonici in quinque volumina diuiditur, Volumen in diſtinctiones vel cauſas vel libros; Diſtinctiones in canones; Libri in titulos; Tituli in capitula; capitula in §os.

Primum Volumen dicitur Decretum Gratiani, 2. Decretales, 3. Sextus Bonifacij. 4. Cle-

mẽtinæ,& 5. Extrauagãtes. Sed qui aliud è nouis Põtificiis Cõſtitutionibus à Petro Mathæi I. C. Lugdunenſi collectum addunt, Publico imponunt, Priuatam enim non Legalem authoritatem vendicat; Itaut Iuuenum animos conturbet potiùs quam juuet; *prout infra* §. 5. *ſect.* 5.

Rubricæ igitur dicuntur tituli à rubro dictæ: quod minio ſcribi ſolitæ ſint, ad differentiam legum, quæ ſub quoque titulo diſponuntur nigro caractere ſcriptæ; Vnde vulgata Iuris Axiomata prodière, *Nigrum* quandoque recipere declarationem à *Rubro*, & *Rubrum* aliquando latius eſſe *Nigro*.

Titulus verò denominatur à vocabulo Titan, quod Titanis inſtar, materiam ſibi ſubjectam illuſtret, ſi fides Tobiæ Magyro *in ſuo Polymnemone* verbo *titulus*.

In his Rubricis ediſcendis paulatim agendum eſt, ne ſi quis præcipitanter omnes ſimul vnico velut impetu inglutire præſumpſerit, labore perterritus aut diffidentiâ, quæ ſæpe juuenes auertit, ſeriùs ad id perducatur. §. *his igitur. Inſtitut. de Iuſt. & Iur.* Ideo ſufficiet candidato repetita ac ſæpiùs iterata lectio, quâ memoriæ illas imprimat, & ex Apelle,

Nulla dies abeat, quin linea ducta ſuperſit.

Faciliùs verò Rubricas has mente referet, ſi ſummatim in genere, quid in ſubſtantiâ contineant, obſeruet; & poſtea Verſus vel Seriem illarũ memoriæ mandet ſeruato Irnerianæ ſeu Imperialis aut Germanicæ editionis ordine, quę Vulgata appellatur, & ſola pro legali & authentica commendatur, quamuis differentiam aliarum quatuor editionum ad diuerſa ſed certa ac inſignia MSS. exempla-

[library stamp]

ria factarum annotauerim in margine, pro doctrinali non legali intelligentiâ exemplo recentiorum Interpretum de quibus latiùs infrà. §. 1. *Sect.* 4. *&* 5. *&* §. 4. *in Princip.*

§us Ius
De Rubricis Iuris Ciuilis In genere.

SECTIO I.
De Rubricis Imperialium Inſtitutionum in genere.

BINA fuit Iuſtiniani authoritate, Inſtitutionum, ſicut & Codicis Iuſtinianæi editio. Ideo Inſtitutiones ſub diuerſo reſpectu ſunt Codice poſteriores & priores, quod ſummè à Nouis Iuſtinianæis preno tandum eſt, eò quod textus Inſtitutionum allêget Conſtitutiones Codicis Iæ Editionis, quæ in Codice hodierno repetitæ prælectionis non inueniuntur.

Itaque ſecundum computationem Antonij Contii quâ Gothofredus vtitur, Prima Codicis Editio continens ſolas Conſtitutiones Cęſarum prodiit anno Chriſti 529. Idib. April. Imperij 3.

Succeſſiuè anno 533. menſe Nouembris, Prima Inſtitutionum, & menſe Decembris Prima Pandectarum editio, lucem obtinuit.

Deinde anno 534. Imperij 8. menſe Nouembris, ſecunda Iuſtinianæi Codicis editio,

abrogatâ priori, prodiit in lucem, tribus ſolum partibus tunc compoſita ſcilicet Pandectis, Conſtitutionibus Cæſarum, & Inſtitutionibus, quæ ideo repetitæ prçlectionis appellata eſt. *l.* 1. *C. de Emendat. Cod. Iuſtiniani & ſecund. eius edit.* Cui adiecti ſunt temporibus & authoritate Lotharij 2. circa annos 1130. & 1160. libri Nouellarum, Feudorum, & Extrauagantium de quibus infra *Par.* 2. §. 4. *Sect.* 4 & 5. & *P.* 3 §. 6. *nu.* 25. 37. *ac ſeqq.*

In his Inſtitutionum Imperialium libris quatuor ſecundæ editionis ſeu repetitæ prælectionis, quâ ſolum vtimur, ſumma Iuris Ciuilis principia continentur, quibus faciliùs ea quæ latiùs in Pandectis docentur, ex I. Ctorum Reſponſis deducta intelligantur, vt Imp. ait in §. *his igitur de Iuſtitia & Iure* & §. *fin. de Public. Iudic.* Vnde Inſtitutiones, quaſi inſtructiones appellatæ ſunt, & Iuris elementa ſeu totius eruditionis fundamenta in *l.* 2 §. *ſed & cum proſpeximus.* verſ. *quibus Iuuenes. C. de vet. Iur. enucl.* Cum in illis ſummæ ſolùm Iuris regulæ, & totius legalis ſcientiæ principia contineãtur, teſtibus Cujac. & Antonio Fabro.

In 1. libro agitur *de Iuſtitia & Iure* & perſonis in quibus Ius exercetur & continentur tituli 26.

In 2. libro de Rebus, ſeu variis modis acquirendi rerum dominia titulo vniuerſali vel ſingulari & continentur tituli 25.

In 3. libro de quibuſdam aliis modis qui ſupererant acquirendi dominia rerum titulo vniuerſali, vſque ad titulum 14. *de Obligationibus*, à titulo autem 14. de Obligationibus vſque ad titulum 1. libr. 4. intendens Im-

perator Actiones exponere quibus res noſtras, vel nobis debitas petimus, præmittit de Obligationibus ciuilibus ex contractu, quo oritur obligatio, quæ mater dicitur actionum. *l. licet 42. §. obligatio ff. de procuratoribus.* & continentur tituli 30.

Demum lib. 4us à tit. 1. ad titulum 6. agit de Obligationibus Ciuilibus, quæ ex maleficio oriuntur, ſed à tit. 6. ad titulum 17. de Actionibus Ciuilibus, quæ ex contractu vel quaſi; Tit. demũ 18. de Actionibus Criminal.

SECTIO II.

De Rubricis Pandectarum.

In genere.

PAndectæ dictæ ſunt à Παὶ & δέχομαι id eſt omnia contineo, quod omnia Veterum Iuriſconſultorum reſponſa, velut in vnum digeſta, contineant; Vnde latinè Digeſta nominantur; Maluit autem Ant. Aug. *tractatu de Nominib. propr.* Pandectem à nomine πανδέκτης ἢ πανδέκτου appellari: ſed apud nos communis Interpretum vſus præualuit, vt voce Pandectarum, non Pandectis vtamur; ne imbecilla adhuc Iuuenum ingenia nouis vocabulis turbaremus.

Signatur verò Pandectarum allegatio in libris græcâ literâ π vel latinâ P. vel duplici *ff.* ſicut Paragraphus duplici *ſſ.* ab vſu veterum gloſſatorum teſte Alciato, de quo infra.

Tripertitam diuiſionem ſortitæ ſunt, 1^{a}. à Iuſtiniano in partes VII. de quibus in *Conſtit. Proæmial. Pãdect. Incip. omnẽ ad Anteceſ. ſcripta.*

2ª. à Triboniano aliiſque ſ***ū compoſitoribus, in libros 50.

3ª. à Primis Gloſſatoribus, in tria Volumina, ad Interpretum & ſtudentium commoditatē: cum priùs in duo ſolùm eſſent diſtincta, vt latiùs *infra* §.4.*ſect*.2. exponitur.

1ū. Vocatur Digeſtum Vetus, 2ū Infortiatum & 3ū Nouum; Primum volumen Veteris nomen accepit ex ordine ſcripturæ, nō à prioritate tēporis. Cum eodem tempore tam Vetus quam Nouum (tanquam pars Iuſtinianæi Codicis repetitæ prælectionis) in lucem prodierint *vt dixi*, Nondum enim elegantia linguæ latinæ, prioribus Gothorum deuaſtationibus extincta, priſtino ſuo nitori fuerat reſtituta.

Exinde Iidem primi Gloſſatores latinitatis barbariem & vſum ſui temporis ſecuti, nomē Infortiati 2° volumini impoſuere, quòd partim ex 1° partim ex 2° volumine prioris Pandectarum corporis conflatum fuiſſet, teſte Franc. Broæo Bituricen. Anteceſſ. *in Prolegom. Inſtit.* Vel ſi malis, quòd materiam vltimarum voluntatum cæteris difficiliorem cōtineret: tempora enim Antiquiorum Gloſſatorum materiam difficilem, teſte Bartolo, *fortem*, appellabant, de quibus Veteris Infortiati & Noui nominibus latiùs egit *Lælius Mancinus. Patau. Antec Diſquiſ. Genial. Centur. cap.*

Hoc igitur Pandectarū Corpus, cum ſcriptū eſſet vno tenore ſine diſtinctione capitum ſeu legum, vt patet ex Autographis MSS. Iidem Primi Gloſſatores maioris perſpicacitatis gratiâ, titulos ſeu Rubricas libri cuiuſlibet, legum capitibus ſubdiuiſerunt; quæ *Balſamon*

Græcus Interpres,& poſt illum *Ant. Auguſtinus* κεφαλῆα, necnon Paragraphis, quæ themata appellauit, licet congruentiùs thematis vox caſibus legum applicetur teſte Pomponio *in l.2.§.... ff. de Orig. Iur.* Paragraphus enim ex *Iſidoro Origin. lib. 1. cap. 20.* eſt nota ſeparans res à rebus in contextu occurrentibus,Thema autem eſt figuratio caſus poſiti Theſi propoſitæ congruens.

In Digeſto Veteri agitur de Principiis Iuris, Officiis Iudicum, Iudiciis, & Contractibus;In Infortiato autem de Vltimis voluntatibus. In Nouo demùm de operis noui nunciatione, poſſeſſione, interdictis, & Iudiciis publicis ſeu criminalibus.

Vetus continet libros 24. cuius titulus 1us. eſt *de Iuſtitia & Iure*. Infortiatum libros 14. incipiens à libri 24.titulo vltimo *Soluto matrimonio &c.* Nouum vero habet libros 12.incipiens à libri 39.titulo 1. *de Operis noui nunciatione.*

SECTIO III.
De Rubricis Codicis.
In genere.

DIffert Iuſtinianæus Codex ab hoc Iuſtiniani Codice, qui κατ' ἐξοχὴν ſeu per eminentiam, ſimplici Codicis appellatione continetur; ſicut libertus differt à libertino ſecũdùm diuerſam nempe relationem de quâ *titulo 5. de libertin. Inſtit. Imperial. libri 1.*

Iuſtinianæus equidem Codex contradiſtinctè à Theodoſiano tam reſcripta Cæſarũ quæ Codicem ſimpliciter nominamus,quam Inſti-

tutiones & Pandectas complectitur, ad differentiam Theodoſiani à Theodoſio Iuniore editi, ſolas Cæſarum Conſtitutiones ab Adriano ad Theodoſium continentis.

Codex vero Iuſtiniani contradiſtinctè à Pandectis continet ſolas Cęſarum Conſtitutiones ab Adriano ad Iuſtinianum in libros 12. diuiſas ad differentiam Pandectarum quę ſola Veterum Prudentum reſponſa 50. libris digeſta, complectuntur, & ordinem edicti perpetui à Saluio Iuliano compoſiti temporibus Adriani ſequuntur, de quibus in *præcedenti ſectione*. Contradiſtinctè verò à Codice Iuſtinianæo continet ſolas vt ſupra Cæſarum Conſtitutiones libris 12. diſtinctas, ad differentiam Iuſtinianæi, qui præter Codicis Libros 12. continet Pandectas Inſtitutiones & Nouellas *vt dixi*.

Hic igitur nõ Iuſtinianęus, ſed Iuſtiniani Codex habet libros 12. exẽplo legum 12. tabularũ quæ olim Ius omne continebãt. Quorũ Liber.

I^us. Rubricis 58. agit de Sacris, legibus & magiſtratuum officiis, & 1us. titulus (in Edit. Irneriana ſeu Imperiali, & Germanica, quæ Vulgata nuncupatur & ſola legalis ac Authentica eſt vt latiùs infra exponitur) eſt *de Iuſtitia & Iure*.

II^us. Rubricis 59. agit de Edendo, Pactis, Reſtitutionibus in integrum, & aliis Præparatoriis Iudiciorũ & 1us. titulus eſt *de Edendo*.

III^us. Rubricis 44. agit de Iudiciis, Inofficioſo, ſeruitutibus, & Rei vendicatione & 1. titulus eſt *de Iudiciis*.

IV^us. Rubricis 44. agit de Contractibus, Actionibus, Teſtibus, & aliis Probationibus, & 1. titulus eſt *de Rebus creditis*.

V^us^. Rubricis 75. agit de Nuptiis & tutelis & 1. titulus eſt *de Sponſalibus.*

VI^us^. Rubricis 62. agit, de Teſtamẽtis, Seruis & Libertis, & 1. titulus eſt *de ſeruis fugitiuis.*

VII^us^. Rubricis 75. agit de Manumiſſionibus, Preſcriptionibus, Sententiis, & Appellationibus, & 1. titulus eſt *de Vindicta libertate &c.*

VIII^us^. Rubricis 59. agit de Pignoribus, Patria poteſtate, Adoptionibus, Stipulationibus & Solutionibus, & 1. titulus eſt *de Interdic.*

IX^us^. Rubricis 51. agit de Accuſationibus & criminibus, & 1. titulus eſt *de Iis qui accuſare non poſſunt.*

X^us^. Rubricis 76. agit de Iure publico prout ſpectat ad Principem, hoc eſt de Iure fiſci, municipibus & muneribus, & 1. titulus eſt *de Iure fiſci.*

XI^us^. Rubricis agit de Iure publico prout Ius ciuitatum reſpicit, nempe de collegiatis, Agricolis & Cenſibus, & 1. titulus eſt *de Nauiculariis &c.*

XII^us^. Rubricis 64. agit de Iure publico prout Iura Magiſtratum reſpicit, nempe de Dignitatibus, Re militari & Officialibus magiſtratuum, & 1. titulus eſt *de Dignitatibus.*

SECTIO IV.

De Rubricis Authenticorum In genere.

Vbi Vera Notitia Nouellarum è tenebris in lucem eruitur.

VOlumen hoc in Irneriano, aut Imperiali Autographo, ſeu Germanica & Vulga-

ta Editione, inſcribitur Liber Nouellarum Authenticorum, Eo quod contineat Nouellas Conſtitutiones, quæ pro Authenticis habentur & authoritatem legalẽ hodiè ſibi vendicant, ad differentiam aliarum Nouellarum in aliis Codicibus inſertarum, quæ Authenticæ non ſunt, & ſolùm authoritatem doctrinalem non legalem obtinent.

Cum enim pro diuerſitate quinque temporum, liber Nouellarum Conſtitutionum quinquies ſub diuerſâ formâ editus ſeu de vno ſermone in alium tranſlatus fuerit, partim priuatâ, partim publicâ authoritate, vltimus ſolum Authenticus habitus eſt, quô hodie vtimur in 9. Collationes, quaſi libros diuiſus, Collationes in capita ſeu titulos, tituli in §§os. circa annum 1140. ab Irnerio vel Bulgaro, aut Berguntione Piſano ſeu alio quocumque Gloſſographo, paulo ante Gratiani tempora; Et ab illâ diuiſione liber ille Nouellarum Authenticus, ab aliis ſimpliciter Authenticon, ab aliis liber Authenticorum, tandem vulgatâ Inſcriptione Liber Nouellarum Authenticorum dictus eſt, teſte Alciato *libro 2. Parergon cap. 46. & Ant. Contio in Præfat. ad libr. Nouell. edit. Pariſien. 1559.*

Dicuntur Nouellæ quaſi de nouo editæ, & poſt Iuſtinianæi Codicis repetitæ prælectionis editionem ſuperuetæ; Cauerat enim Iuſtinianus ipſe, vt conſtitutiones quæ poſt abſolutum ſuum Codicem ſuperuenirent etiam ad declarationem præcedentium in ſuo Codice inſertarum, Nouellæ appellarentur, & in librum ſeparatum redigerentur, ne variato Iuſtinianæi Codicis ordine, Iuris ordo turbaretur vt dicitur *in Conſt. 3. Proœm. Cod. §. his* 4.

Dictæ verò ſunt Collationes,eò quod emanauerint pro declaratione vel abrogatione legum in Codice Iuſtinianæo inſertarum, quaſi ad alias collatæ viderentur.

Quò factum eſt vt Irnerius Bononien. vel Vgolinus, aut alius quivis Iuſtinianæi Codicis Gloſſographus in Editione eiuſdem Germanicâ, ſeu Imperiali inſeruerit, authoritate Lotharij 2[i]. ſub cuiuſque tituli legibus,leges quaſdã è corpore Authenticorũ depromptas, ſignatas hâc voce ***Authentica*** literis maiuſculis immediatè poſt leges Codicis abrogatas, vel innouatas, vt patet in ***Authenticâ ingreſſi C. de Sacroſanctis Eccleſiis*** poſitâ poſt ***legem generaliter Cod.Eod.*** & alibi paſſim.

Et demum Idem Irnerius,obtinuit à Lothario 2. vt ex hoc reſtituto Codice Ius diceretur pro vt latiùs infra ***Part 3. §. 6. nu. 21.& 22.***

Iam pro pleniori intelligentiâ prædictorum iuuat remetiri gradum ac reaſſumere primam aliaſque ſucceſſiuè Nouellarum editiones, ſuperiùs ἐν παρόδῳ, ideſt obiter allegatas.

Primò quidem paulo poſt mortem Iuſtiniani,quæ fuit circa annum 566. ætatis 82. Imperij 39. Nouellæ Iuſtiniani,ſeu aliquæ Iuſtini Tiberii vel aliorum Impp.cum paſſim vagarentur & exinde vacillaret illarum fides, fuerunt à Primo Nouellarum Compilatore Anonimo in vnum corpus ſeparatum & formam Authenticam redactæ, græco ſermone ſub quo emanauerant., conſcriptæ.; (quippe qui ſermo ob Italiæ bella tunc magis in vſu eſſet) & ſolâ numerorum conſequentiâ ſecundùm ſeriem annorum quâ editæ fuerant, ordinatæ; vt conſtat ex variis Nouellis, quæ

priores allegant numeri diſtinctione ſignatas. Hic igitur Nouellarum liber ſic compilatus, & reſpectiuè collatus ad Nouellas extra illam compilationem vagantes, inſcribi potuit Authentici ſeu Authenticorum nomine, quippequi ab eo tempore plenam authoritatem obtinuerit teſte Iacobo Gothofredo Dioniſij filio.

2. Hic nouellarum liber Nouellas græco ſermone ſolis numeris arithmeticis diſtinctas continens, fuit ab antiquo Gloſſatore eruditiſſimo linguæ græcæ (quod ἀδιάδοξοι eſt teſte Cuiacio) κατὰ πόδας ideſt de verbo ad verbum è græco ſermone in latinum traductus, qui ideo Authenticus dici potuit, cum eo tempore ſola tranſlatio κατὰ πόδας permiſſa eſſet Iuſtiniani Conſtitutione *in l.2. C. de vet. Iur. Enucl.* ad differentiam libri Nouellarum à Iuliano collecti, ſeu veriùs in compendioſiorem formam non κατὰ πόδας redacti *de quo infra.*

3. Paulo poſt hanc dicti libri Nouellarum latinam κατὰ πόδας verſionem, prodiit in lucem Epitome Nouellarum in breuiorem & elegantiorem formam à Iuliano Anteceſſore Conſtantinopolitano, authoritate priuatâ redactarum, ſub ſimili numerorum ſerie, quâ erat prior liber latinæ κατὰ πόδας verſionis, quæ Epitome cum non eſſet Authentica tamquam à priuatâ perſonâ, nec κατὰ πόδας traducta, vt à priori κατὰ πόδας traducto diſtingueretur, tranſtulit in illum nomen Authenticorum; hæc vero retinuit nomen Libri Nouellarum Iuliani.

4. Perierant bellorum & Gothorum iniuriâ, cum exemplaribus Codicis Iuſtinianæi,

tam 1us liber græcus Nouellarum, quam 2us latinæ κτ πόδυς verſionis, necnon latina Iuliani Epitome: Dum circa annum 1130. Irnerius Lotharij 2. authoritate Iuſtinianæum Codicem reſtituens, Volumen Nouellarum, non ex libro Iuliani, ſed ex libro Latinæ κτ πόδυς verſionis tanquam Authentico deprompſit.

Cuius exemplar Irnerianum cum variis lacunis laboraret, Imò multis Nouellis conſtitutionibus deficeret, quæ vel deperditæ fuerant, vel in deſuetudinem abierant, quòd locales vel abrogatæ temporis progreſſu fuiſſent, teſte Ant. Cont. *in præfat. ad libr. nouell. edit. Pariſienſis* 1559. Fuerunt primùm ab Irnerio, vel alio, Imperito tamen linguæ græcæ Gloſſographo temporibus Bulgari, lacunæ illæ repletæ circa annum 1130. retentis ſemper iiſdem ſed inordinatis numeris Nouellarum prioris latinæ verſionis.

Sed cum hic Nouellarum Liber ab Irnerio reſtitutus ob deficientem numerũ tam extantium Nouellarum, quam deperditarum vel abrogatarum valde mancus & inordinatus compareret.

5° Fuit non multò poſt à Berguntione ſeu alio Interprete circa an. 1140. paulo ante Gratiani tẽpora in nouẽ collationes diuiſus ſuppreſſis numeris, ac ſpreto ordine Nouellarum prioris Latinæ verſionis, & ex eo Volumen hoc Nouellarum, ſub hac forma editum, Authenticon appellatum, eſt vt ſupra præmonui.

Adeo vt, cum vltima hæc Nouellarum compilatio in Collationes 9. diuiſa, authoritate publicà tum Imperatorum, tum Vniuerſitatum, prærogatiuã ſibi vendicarit; Cæteræ

Nouellæ Leonis aliorumque Imperatorum, imò ipſæ Iuſtiniani Nouellæ in hac Irnerij editione Germanicâ ſeu Vulgatâ collationibus 9. diſtinctâ non inſertæ, legalem authoritatem non habeant *vt dixi*, ſed ſolum doctrinalem, ad Interpretationem dubiarum conſtitutionum, non derogationem, prout de veteribus Iuriſconſultorum libris cauit Iuſtinianus *Conſtitutione 2. Proœmiali Codicis, in l. 2. §. hunc igitur* verſ. *ſed ſolàm C. de Iuſtin. Codic. Confir.* & in ſpecie Nouellarum Leonis obſeruarunt *Forſterus hiſt. Iur. Ciuil. lib. 3. c. 1. fol. 158. Baldus in Proœm. feudor. n. 4. Hoſtien. in cap. 1. col. 4. circa finem extra. de ſumma trinitate Io. Franc. Caſtillo dec. 59. n. 7.* & nouiſſimè *Ioannes Cambolaſius libr. 4. Arreſtor. ſenat. Tholoſan. cap. 29. & libr. 5. cap. 16. fol. 467.* vbi teſtantur illas Leonis aliorũq; nouellas, quæ Iuſtiniani nouellis derogant, nullas vires obtinere, nec hodie ſeruari, Ideoque ex illis eæ ſolùm inſtar interpretis, obtinuere vim in Galliâ, quæ his de rebus ſunt, de quibus antè nihil eſt conſtitutum, vt notat ipſe *Cujacius libr. 27. obſeru. 31.*

Hinc inutili labore deſudarunt Haloander, Cujacius, Contius, Scringerus, Gothofredus aliique in perquirendis Nouellarum numeris ſeu reſtituendis Nouellis quæ deſunt in vulgatâ 9. Collationum editione. Tùm quia illæ, vti non inſertæ in Irnerianâ editione vulgatâ, Authenticæ non ſunt *vt dixi*, Tum & quia illæ ab ipſis, vt aiunt, reſtitutæ, ſunt ferè omnes locales vel vſu abrogatæ; & demum gratis contendunt illarum numerum ad 168. pertigiſſe, quandoquidem Mathæus Monachus *in Præfat. collect. Conſtitut. Eccleſiaſtic.*

perator Actiones exponere quibus res noſtras, vel nobis debitas petimus, præmittit de Obligationibus ciuilibus ex contractu, quo oritur obligatio, quæ mater dicitur actionum. *l. licet* 42. §. *obligatio ff. de procuratoribus.* & continentur tituli 30.

Demum lib. 4us à tit. 1. ad titulum 6. agit de Obligationibus Ciuilibus, quæ ex maleficio oriuntur, ſed à tit. 6. ad titulum 17. de Actionibus Ciuilibus, quæ ex contractu vel quaſi; Tit. demũ 18. de Actionibus Criminal.

SECTIO II.

De Rubricis Pandectarum.

In genere.

PAndectæ dictæ ſunt à Παν & δέχομαι id eſt omnia contineo, quod omnia Veterum Iuriſconſultorum reſponſa, velut in vnum digeſta, contineant; Vnde latinè Digeſta nominantur; Maluit autem Ant. Aug. *tractatu de Nominib. propr.* Pandectem à nomine πανδέκτης ἢ πανδέκτου appellari: ſed apud nos communis Interpretum vſus præualuit, vt voce Pandectarum, non Pandectis vtamur; ne imbecilla adhuc Iuuenum ingenia nouis vocabulis turbaremus.

Signatur verò Pandectarum allegatio in libris græcâ literâ π vel latinâ P. vel duplici *ff.* ſicut Paragraphus duplici *ſſ.* ab vſu veterum gloſſatorum teſte Alciato, de quo infra.

Tripertitam diuiſionem ſortitæ ſunt, 1^a^. à Iuſtiniano in partes VII. de quibus in *Conſtit. Proœmiali Pãdect. Incip. omnẽ ad Anteceſ. ſcripta.*

2ª. à Triboniano aliiſque ſ[illegible] compoſitoribus,in libros 50.

3ª. à Primis Gloſſatoribus,in tria Volumina, ad Interpretum & ſtudentium commoditatē: cum priùs in duo ſolùm eſſent diſtincta, vt latiùs *infra* §.4.*ſect.*2. exponitur.

1ᵘ. Vocatur Digeſtum Vetus, 2ᵘ Infortiatum & 3ᵘ Nouum; Primum volumen Veteris nomen accepit ex ordine ſcripturæ,nō à prioritate tēporis. Cum eodem tempore tam Vetus quam Nouum(tanquam pars Iuſtinianæi Codicis repetitæ prælectionis) in lucem prodierint *vt dixi,* Nondum enim elegantia linguæ latinæ,prioribus Gothorum deuaſtationibus extincta, priſtino ſuo nitori fuerat reſtituta.

Exinde Iidem primi Gloſſatores latinitatis barbariem & vſum ſui temporis ſecuti,nomē Infortiati 2° volumini impoſuere, quòd partim ex 1° partim ex 2° volumine prioris Pandectarum corporis conflatum fuiſſet,teſte Franc. Broæo Bituricen. Anteceſſ. *in Prolegom.Inſtit.* Vel ſi malis, quòd materiam vltimarum voluntatum cæteris difficiliorem cōtineret: tempora enim Antiquiorum Gloſſatorum materiam difficilem,teſte Bartolo, *fortem*, appellabant,de quibus Veteris Infortiati & Noui nominibus latiùs egit *Lælius Mancinus.Patau.Antec Diſquiſ.Genial.Centur.cap.*

Hoc igitur Pandectarū Corpus,cum ſcriptū eſſet vno tenore ſine diſtinctione capitum ſeu legum, vt patet ex Autographis MSS. Iidem Primi Gloſſatores maioris perſpicacitatis gratiâ, titulos ſeu Rubricas libri cuiuſlibet, legum capitibus ſubdiuiſerunt;quæ *Balſamon*

Græcus Interpres,& poſt illum *Ant. Auguſtinus* χεφαλῆα,necnon Paragraphis, quæ themata appellauit, licet congruentiùs thematis vox caſibus legum applicetur teſte Pomponio *in l.2.§.... ff. de Orig. Iur.* Paragraphus enim ex *Iſidoro Origin. lib.* 1. *cap.* 20. eſt nota ſeparans res à rebus in contextu occurrentibus,Thema autem eſt figuratio caſus poſiti Theſi propoſitæ congruens.

In Digeſto Veteri agitur de Principiis Iuris, Officiis Iudicum, Iudiciis, & Contractibus;In Infortiato autem de Vltimis voluntatibus. In Nouo demùm de operis noui nunciatione, poſſeſſione, interdictis, & Iudiciis publicis ſeu criminalibus.

Vetus continet libros 24. cuius titulus 1us. eſt *de Iuſtitia & Iure.* Infortiatum libros 14. incipiens à libri 24.titulo vltimo *Soluto matrimonio &c.* Nouum vero habet libros 12.incipiens à libri 39.titulo 1. *de Operis noui nunciatione.*

Sectio III.

De Rubricis Codicis.

In genere.

Differt Iuſtinianæus Codex ab hoc Iuſtiniani Codice, qui κατ᾽ἐξοχὴν ſeu per eminentiam, ſimplici Codicis appellatione continetur; ſicut libertus differt à libertino ſecūdùm diuerſam nempe relationem de quâ *titulo* 5. *de libertin. Inſtit. Imperial. libri* 1.

Iuſtinianæus equidem Codex contradiſtinctè à Theodoſiano tam reſcripta Cæſarū quæ Codicem ſimpliciter nominamus,quam Inſti-

tutiones & Pandectas complectitur, ad differentiam Theodoſiani à Theodoſio Iuniore editi, ſolas Cæſarum Conſtitutiones ab Adriano ad Theodoſium continentis.

Codex vero Iuſtiniani contradiſtinctè à Pandectis continet ſolas Cęſarum Conſtitutiones ab Adriano ad Iuſtinianum in libros 12. diuiſas ad differentiam Pandectarum quę ſola Veterum Prudentum reſponſa 50. libris digeſta, complectuntur, & ordinem edicti perpetui à Saluio Iuliano compoſiti temporibus Adriani ſequuntur, de quibus in *præcedenti ſectione*. Contradiſtinctè verò à Codice Iuſtinianæo continet ſolas vt ſupra Cæſarum Conſtitutiones libris 12. diſtinctas, ad differentiam Iuſtinianæi, qui præter Codicis Libros 12. continet Pandectas Inſtitutiones & Nouellas *vt dixi*.

Hic igitur nō Iuſtinianeus, ſed Iuſtiniani Codex habet libros 12. exēplo legum 12. tabularū quæ olim Ius omne continebat. Quorū Liber.

I^us. Rubricis 58. agit de Sacris, legibus & magiſtratuum officiis, & 1us. titulus (in Edit. Irneriana ſeu Imperiali, & Germanica, quæ Vulgata nuncupatur & ſola legalis ac Authentica eſt vt latiùs infra exponitur) eſt *de Iuſtitia & Iure*.

II^us. Rubricis 59. agit de Edendo, Pactis, Reſtitutionibus in integrum, & aliis Præparatoriis Iudiciorū & 1us. titulus eſt *de Edendo*.

III^us. Rubricis 44. agit de Iudiciis, Inofficioſo, ſeruitutibus, & Rei vendicatione & 1. titulus eſt *de Iudiciis*.

IV^us. Rubricis 44. agit de Contractibus, Actionibus, Teſtibus, & aliis Probationibus, & 1. titulus eſt *de Rebus creditis*.

V^us. Rubricis 75. agit de Nuptiis & tutelis & I. titulus eſt *de Sponſalibus.*

VI^us. Rubricis 62. agit, de Teſtamẽtis, Seruis & Libertis, & I. titulus eſt *de ſeruis fugitiuis.*

VII^us. Rubricis 75. agit de Manumiſſionibus, Preſcriptionibus, Sententiis, & Appellationibus, & I. titulus eſt *de Vindicta libertate &c.*

VIII^us. Rubricis 59. agit de Pignoribus, Patria poteſtate, Adoptionibus, Stipulationibus & Solutionibus, & I. titulus eſt *de Interdic.*

IX^us. Rubricis 51. agit de Accuſationibus & criminibus, & I. titulus eſt *de Iis qui accuſare non poſſunt.*

X^us. Rubricis 76. agit de Iure publico prout ſpectat ad Principem, hoc eſt de Iure fiſci, municipibus & muneribus, & I. titulus eſt *de Iure fiſci.*

XI^us. Rubricis agit de Iure publico prout Ius ciuitatum reſpicit, nempe de collegiatis, Agricolis & Cenſibus, & I. titulus eſt *de Nauiculariis &c.*

XII^us. Rubricis 64. agit de Iure publico prout Iura Magiſtratum reſpicit, nempe de Dignitatibus, Re militari & Officialibus magiſtratuum, & I. titulus eſt *de Dignitatibus.*

SECTIO IV.

De Rubricis Authenticorum In genere.

Vbi Vera Notitia Nouellarum è tenebris in lucem eruitur.

VOlumen hoc in Irneriano, aut Imperiali Autographo, ſeu Germanica & Vulga-

ta Editione, inſcribitur Liber Nouellarum Authenticorum, Eo quod contineat Nouellas Conſtitutiones, quæ pro Authenticis habentur & authoritatem legalē hodiè ſibi vendicant, ad differentiam aliarum Nouellarum in aliis Codicibus inſertarum, quæ Authenticæ non ſunt, & ſolùm authoritatem doctrinalem non legalem obtinent.

Cum enim pro diuerſitate quinque temporum, liber Nouellarum Conſtitutionum quinquies ſub diuersâ formâ editus ſeu de vno ſermone in alium tranſlatus fuerit, partim priuatâ, partim publicâ authoritate, vltimus ſolum Authenticus habitus eſt, quô hodie vtimur in 9. Collationes, quaſi libros diuiſus, Collationes in capita ſeu titulos, tituli in §§os. circa annum 1140. ab Irnerio vel Bulgaro, aut Berguntione Piſano ſeu alio quocumque Gloſſographo, paulo ante Gratiani tempora; Et ab illâ diuiſione liber ille Nouellarum Authenticus, ab aliis ſimpliciter Authenticon, ab aliis liber Authenticorum, tandem vulgatâ Inſcriptione Liber Nouellarum Authenticorum dictus eſt, teſte Alciato *libro 2. Parergon cap. 46.* & *Ant. Contio in Præfat. ad libr. Nouell. edit. Pariſien. 1559.*

Dicuntur Nouellæ quaſi de nouo editæ, & poſt Iuſtinianæi Codicis repetitæ prælectionis editionem ſuperuetæ; Cauerat enim Iuſtinianus ipſe, vt conſtitutiones quæ poſt abſolutum ſuum Codicem ſuperuenirent etiam ad declarationem præcedentium in ſuo Codice inſertarum, Nouellæ appellarentur, & in librum ſeparatum redigerentur, ne variato Iuſtinianæi Codicis ordine, Iuris ordo turbaretur vt dicitur *in Conſt. 3. Proœm. Cod. § . his 4.*

Dictæ verò ſunt Collationes, eò quod emanauerint pro declaratione vel abrogatione legum in Codice Iuſtinianæo inſertarum, quaſi ad alias collatæ viderentur.

Quò factum eſt vt Irnerius Bononien. vel Vgolinus, aut alius quivis Iuſtinianæi Codicis Gloſſographus in Editione eiuſdem Germanicâ, ſeu Imperiali inſeruerit, authoritate Lotharij 2[i]. ſub cuiuſque tituli legibus, leges quaſdã è corpore Authenticorũ depromptas, ſignatas hâc voce ***Authentica*** literis maiuſculis immediatè poſt leges Codicis abrogatas, vel innouatas, vt patet in ***Authenticâ ingreſsi C. de Sacroſanctis Eccleſiis*** poſitâ poſt ***legem generaliter Cod. Eod.*** & alibi paſſim.

Et demum Idem Irnerius, obtinuit à Lothario 2. vt ex hoc reſtituto Codice Ius diceretur pro vt latiùs infra ***Part 3. §. 6. nu. 21. & 22.***

Iam pro pleniori intelligentiâ prædictorum iuuat remetiri gradum ac reaſſumere primam aliaſque ſucceſſiuè Nouellarum editiones, ſuperiùs ἐν παρόδῳ, ideſt obiter allegatas.

Primò quidem paulo poſt mortem Iuſtiniani, quæ fuit circa annum 566. ætatis 82. Imperij 39. Nouellæ Iuſtiniani, ſeu aliquæ Iuſtini Tiberii vel aliorum Impp. cum paſſim vagarentur & exinde vacillaret illarum fides, fuerunt à Primo Nouellarum Compilatore Anonimo in vnum corpus ſeparatum & formam Authenticam redactæ, græco ſermone ſub quo emanauerant, conſcriptæ; (quippe qui ſermo ob Italiæ bella tunc magis in vſu eſſet) & ſolâ numerorum conſequentiâ ſecundùm ſeriem annorum quâ editæ fuerant, ordinatæ; vt conſtat ex variis Nouellis, quæ

priores allegant numeri diſtinctione ſignatas. Hic igitur Nouellarum liber ſic compilatus, & reſpectiuè collatus ad Nouellas extra illam compilationem vagantes, inſcribi potuit Authentici ſeu Authenticorum nomine, quippequi ab eo tempore plenam authoritatem obtinuerit teſte Iacobo Gothofredo Dioniſij filio.

2. Hic nouellarum liber Nouellas græco ſermone ſolis numeris arithmeticis diſtinctas continens, fuit ab antiquo Gloſſatore eruditiſſimo linguæ græcæ (quod παράδοξον eſt teſte Cuiacio) κατὰ πόδας ideſt de verbo ad verbum è græco ſermone in latinum traductus, qui ideo Authenticus dici potuit, cum eo tempore ſola tranſlatio κατὰ πόδας permiſſa eſſet Iuſtiniani Conſtitutione *in l. 2. C. de vet. Iur. Enucl.* ad differentiam libri Nouellarum à Iuliano collecti, ſeu veriùs in compendioſiorem formam non κατὰ πόδας redacti *de quo infra.*

3. Paulo poſt hanc dicti libri Nouellarum latinam κατὰ πόδας verſionem, prodiit in lucem Epitome Nouellarum in breuiorem & elegantiorem formam à Iuliano Anteceſſore Conſtantinopolitano, authoritate priuatâ redactarum, ſub ſimili numerorum ſerie, quâ erat prior liber latinæ κατὰ πόδας verſionis, quæ Epitome cum non eſſet Authentica tamquam à priuatâ perſonâ, nec κατὰ πόδας traducta, vt à priori κατὰ πόδας traducto diſtingueretur, tranſtulit in illum nomen Authenticorum; hæc vero retinuit nomen Libri Nouellarum Iuliani.

4. Perierant bellorum & Gothorum iniuriâ, cum exemplaribus Codicis Iuſtinianæi,

tam 1[us] liber græcus Nouellarum, quam 2[us] latinæ κτ̄ πόδας verſionis, necnon latina Iuliani Epitome: Dum circa annum 1130. Irnerius Lotharij 2. authoritate Iuſtinianæum Codicem reſtituens, Volumen Nouellarum, non ex libro Iuliani, ſed ex libro Latinæ κτ̄ πόδας verſionis tanquam Authentico deprompſit.

Cuius exemplar Irnerianum cum variis lacunis laboraret, Imò multis Nouellis conſtitutionibus deficeret, quæ vel deperditæ fuerant, vel in deſuetudinem abierant, quòd locales vel abrogatæ temporis progreſſu fuiſſent, teſte Ant. Cont. *in præfat. ad libr. nouell. edit. Pariſienſis* 1559. Fuerunt primùm ab Irnerio, vel alio, Imperito tamen linguæ græcæ Gloſſographo temporibus Bulgari, lacunæ illæ repletæ circa annum 1130. retentis ſemper iiſdem ſed inordinatis numeris Nouellarum prioris latinæ verſionis.

Sed cum hic Nouellarum Liber ab Irnerio reſtitutus ob deficientem numerũ tam extantium Nouellarum, quam deperditarum vel abrogatarum valde mancus & inordinatus compareret.

5° Fuit non multò poſt à Berguntione ſeu alio Interprete circa an. 1140. paulo ante Gratiani tẽpora in nouẽ collationes diuiſus ſuppreſſis numeris, ac ſpreto ordine Nouellarum prioris Latinæ verſionis, & ex eo Volumen hoc Nouellarum, ſub hac forma editum, Authenticon appellatum, eſt vt ſupra præmonui.

Adeo vt, cum vltima hæc Nouellarum compilatio in Collationes 9. diuiſa, authoritate publicâ tum Imperatorum, tum Vniuerſitatum, prærogatiuã ſibi vendicarit; Cæteræ

Nouellæ Leonis aliorumque Imperatorum, imò ipſæ Iuſtiniani Nouellæ in hac Irnerij editione Germanicâ ſeu Vulgatâ collationibus 9. diſtinctâ non inſertæ, legalem authoritatem non habeant *vt dixi*, ſed ſolum doctrinalem, ad Interpretationem dubiarum conſtitutionum, non derogationem, prout de veteribus Iuriſconſultorum libris cauit Iuſtinianus *Conſtitutione 2. Proœmiali Codicis, in l. 2. §. hunc igitur* verſ. *ſed ſolam C. de Iuſtin. Codic. Confir.* & in ſpecie Nouellarum Leonis obſeruarunt *Forſterus hiſt. Iur. Ciuil. lib. 3. c 1. fol. 158. Baldus in Proœm. feudor. n. 4. Hoſtien. in cap. 1. col. 4. circa finem extra. de ſumma trinitate Io. Franc. Caſtillo dec. 59. n. 7.* & nouiſſimè *Ioannes Cambolaſſius libr. 4. Arreſtor. ſenat. Tholoſan. cap. 29. & libr. 5. cap. 16. fol. 467.* vbi teſtantur illas Leonis aliorũq; nouellas, quæ Iuſtiniani nouellis derogant, nullas vires obtinere, nec hodie ſeruari, Ideoque ex illis eæ ſolùm inſtar interpretis, obtinuere vim in Galliâ, quæ his de rebus ſunt, de quibus antè nihil eſt conſtitutum, vt notat ipſe *Cujacius libr. 27. obſeru. 31.*

Hinc inutili labore deſudarunt Haloander, Cujacius, Contius, Scringerus, Gothofredus aliique in perquirendis Nouellarum numeris ſeu reſtituendis Nouellis quæ deſunt in vulgatâ 9. Collationum editione. Tùm quia illæ, vti non inſertæ in Irnerianâ editione vulgatâ, Authenticæ non ſunt *vt dixi*, Tum & quia illæ ab ipſis, vt aiunt, reſtitutæ, ſunt ferè omnes locales vel vſu abrogatæ; & demum gratìs contendunt illarum numerum ad 168. pertigiſſe, quandoquidem Mathæus Monachus *in Præfat. collect. Conſtitut. Eccleſiaſtic.*

Græcar. ſcripſit Iuſtinianum 170. Nouellas edidiſſe, quarum ultima teſte Iuliano in Epitome incipiebat *Quam iam uideor conſcripſiſſe* & inter illas ſub Numero 168. editas; certùm eſt plures non Iuſtiniani, ſed Iuſtini & Tiberii extitiſſe, teſte Gotofredo.

Quare ſibi præcauere debet Nouus Iuſtinianæus, nè exiſtimet traductionem Nouellarum ab Haloandro quamuis puriorem & elegantiorē, eſſe authenticā, ſed ſolùm illam uti doctrinalem conſideret, prout & alias Nouellas tum Leonis, tum Iuſtini, tum ipſius Iuſtiniani, aliorumque in Gothofredico, Contiano, Scringeriano, aliiſque Codicibus, vt aiunt, reſtitutas, licèt ex CodiceBaſilico depromptas, vel authoritate Cujacii munitas. Cum (*vt ſæpius dixi*) habeant ſolùm authoritatem doctrinalem non legalem; Quia non eſt in poteſtate Librariorū, nec Cujacij aliorumue Interpretū, Authenticam Nouellarum in 9. Collationes diuiſionem, & ordinationem, authoritate Imperiali ac Vnanimi omnium Vniuerſitatum vſu ſtabilitam peruertere, ac Nouellam è corpore Iuris ab Authore diuiſionis nouem Collationum reiectam reſtituere, ſeu illarum ordinem interuertere. *vt latius infra in fine. Sect.* 2ª. & in §. 4. *in princ. ac ſect.* 4. *&* 5.

Ne quid tamen deeſſet ad operis integritatem, ſelegi inſigniores & certas quinque editiones, quas inuicem contuli, & ad ſeriem Rubricarum in margine notaui diverſas illarum lectiones, ne hæſitaret Nouus Alumnus, ſi ſub diuersâ verborum formâ titulus, aut textus in corpore Iuris expendendus offerretur; & ſimul euitetur error Ruſſardi qui affectâ tà diuerſitate lectionū ex incertis, MSS.

ſolâ ſcholarium diligentiâ conquiſitis, editiones omnes incertas reddiderat, præfixo etiam ſuo Codici falsò Duareni nomine, vt præmonuit Ant. Contius *in Præfat. ad Pandect. editionis Lugdunen. anni 1618. ad melioris Iudicij Lectores ſcriptâ* de quo etiam *infra Sect. 5. & §. 4. in princ.*

SECTIO V.

De Rubricis Feudorum in genere.

COllationem X^a^ *ex Baldo* faciũt libri duo Feudorum, ſic inſcripti, quod nihil aliud contineãt, quam conſuetudines ſeu Vſus Feudorum, quibus in Feudalibus cauſis Ligures ſeu Longobardi vtebantur circa annum Chriſti 775. Rauennæ dominium ab anno 751. potiti, Quas poſtea Obertus de Orto, & Gerardus de Nigro ambo conſules Mediolanẽſes Imperante Friderico 1. circa annum 1160. in hoc Volumen redegere, & poſtea circa annum 1312. Vgolinus ſeu antiquus alius gloſſator libro Nouellarum Authenticorum attexuit, & Collationem decimam nominauit, indeque publico Vnierſitatũ omnium ac Principum aſſenſu paulatim Legalem authoritatem acquiſiuit.

Feudum Iure ciuili beneficium, dicitur quaſi fide datum, quòd à Vaſſalo ſeu feudatario, latinè fideli detur à Principe ſub juramento ſidelitatis, quod vulgò *homagium* & à Cujacio *hominium* nuncupatur, vnde Feudatarius edicto heribanno vulgo *Riereban* tenetur in militiam ire, vel vicarium mittere

vt enarrat *Cujac. tractat. de Feudis lib. 1. in Princip.*

Diuiditur hoc Volumen in duos libros, libri in titulos, tituli in §os.

Primus liber continet titulos 28. & 2us titulos 58. cum conſtitutione vnicâ Federici 2i *de ſtatutis & conſuetud. contra libertat. Eccleſ. &c.* quæ vicem tituli 59. libri 2i ſubire poteſt, cum in eâ finiat totum Volumen Legale Feudorum in Editione Germanica, quæ ſola Legalis eſt *vt dixi ſupra Sect. 4.*

Et quamuis hoc volumen ſi eius Authorem conſideremus, Legalem authoritatem non habeat, vtpote qui legis condendæ facultate careret, Ex conſuetudine tamen generali quæ vim legis habet, aſſecutus eſt eandem authoritatem, quam cætera Iuris ciuilis volumina, ex eo quod inſertum ſit ab Vgolino Gloſſatore antiquo Corpori Iuris poſt nonã Authenticorum collationem & à Baldo. 1a Collatio nuncupetur · *vt notant Hoſtien. & Forſter. loc. citat.* & latius de Authoritate libri Feudorum tradit *Ioan. Andreas in cap* 11. *ext. de Feud.*

Cæterum aliæ Conſtitutiones vel tituli, quos editio Contiana vel Gothofredica tanquam reſtitutos à Cuiacio ſubiecit, interuerſâ etiam Serie Conſtitutionum Friderici 2i, adiectæ ſunt immediatè poſt titulum 58. libri 2i. Feudorum, Legalem authoritatem non habent, cum non ſit in poteſtate Cuiacij, Gothofredi vel alterius quam habentis Imperium immutare ordinem Corporis Iuris, illi addere vel detrahere vt de Nouellis Leonis aliiſque dictum eſt ſupra §.1. *ſect.* 4. & infra dicetur *in Serie Rubricarum ſub* §.4. *in princ. ac in ſect.* 4. & 5.

SECTIO VI.

De Rubricis Extrauagantium Iuris Cæſarei Conſtitutionum In genere.

COllationem XI^am. Bartolus *in Proœmio Gloſſæ hîc* vocauit has Conſtitutiones Imperiales ad materiam feudorum aliqualiter pertinentes ab Henrico 7°. editas circa annum 1312. quas Vgolinus Gloſſator antiquus ſeu alius, circa id temporis, poſt libros Feudorum inſeruit, teſtibus Gothofredo & Cuiacio.

Dictæ ſunt ab aliquibus Extrauagantes Iuris Cæſarei Conſtitutiones, ad differentiam Extrauagantium Iuris Canonici, quòd illarum inſtar vagentur extra Corpus Authenticorum, ſeu Nouellarum in vnum corpus antea redactarum.

Illas vim legis habere non eſt dubium tanquam emanantes ab habentibus authoritatem Legis condendæ & Corpori Iuris annexas.

Continet hoc Volumen ſolùm tres conſtitutiones, quarum I^a eſt *de Crimine leſæ maieſtatis* ab Henrico 7. edita 1312. II^a *de Rebellibus* ab Eodem, & III^a. eſt *de Pace Conſtantiæ*, inter Fridericum 1^u Ænobarbum & Henricum 6^u eius filiū initâ anno 1183. Duas priores *Bartolus*, & 3a. *Baldus* gloſſis exornarunt.

§. II.

De Rubricis Iuris Canonici In genere.

SECTIO I.

De Rubricis Inſtitutionum Iuris Pontificij.

SIcut Inſtitutiones Iuris Canonici à Lancelloto editæ, non ſunt authenticæ, ita nec earumdem Rubricæ. Quia tamen doctrinalem authoritatem ſibi vendicãt, & ad intelligentiam Noui Iuſtinianæi neceſſariæ ſunt, vt latiùs tradidi *infra* §.5. ac optandum eſſet, vt Apoſtolico diplomate legalem obtinerent. Ideo illas hîc præponi congruum æſtimaui; quæ ad imitationem Imperialium Inſtitutionum compoſitæ (vt latiùs infra *Part.* 3.§. 7.*ſect.* I.) quatuor libris diuiduntnr.

In 1o. agitur de Perſonis.	Rubricis 30.
In 2o. libro de Rebus.	Rubricis 28.
In 3o.lib. De Iudiciis Ciuilibus.	Rubric.18.
In 4o.lib.De Iudiciis Criminalib.	Rubr.15.

SECTIO II.

De Rubricis Decreti Gratiani In genere.

AB hac Sacrorum Canonum collectione *Decretum* nuncupatâ, nuncupati ſunt Canoniſtæ, Decretorum Doctores, quippe qui ſolerent Decreto Gratiani ſtudere.

Decretum verò dictum eſt per Antonomaſiam(ſeu per excellentiam) Volumen hoc, vti continens decreta Conciliorum, SS. Patrum & Summorum Pontificum ad deciſionem negotiorum Eccleſiaſticorum, operâ Gratiani circa annum 1151. quæ Gratiani Collectio cæteris præualuit in Vniuerſitatum ſtudiis publicis circa annum 1193. Ante enim hanc Gratiani compilationem, præceſſerat compilatio Iſidori, item alia Yuonis Carnotenſis, Fulgentij Chartaginien. & Burchardi Vuormacienſis vt notat *Ioan. Turrecremata ſuper Decreto in Proœm. num.* 25. & latiùs de hac collectione eiuſque Authore Gratiano *infr. Part.* 3. § 7. *ſect.* 3.

Diuiſum eſt Corpus Decreti in tres partes 1ª. continet 101 diſtinctiones. In Primis 20. diſtinctionibus agitur de Iuris origine & Conſtitutionibus Eccleſiaſticis; In reliquis de Promotionibus ad ordines & dignitates & de officiis Clericorum vt latiùs infra *ſub* §. 3. *ſect.* 7. & in ſerie rubricarum *ſub* §. 5. *ſect.* 2.

II. Pars cõtinet 36. cauſas, ſeu cõtrouerſias Eccleſiaſticas, quarũ quælibet in varias quæſtiones diuiditur; Obſeruando quod quæſtio 3ª. cauſæ 33. ob prolixitatem in 7. diſtinctiones de Pænitentiâ tractantes ſubdiuiditur.

1ª. Agit *de Simonia* quæſtionibus quinque; 2ª. *de Appellationibus* quæſtionibus octo, 3ª. *de Reſtitutione ſpoliatorũ* quæſtionibus nouem, & ſic de aliis; quarum materia latè exponitur *infra* tam Verſibus *ſub* §. 3. *ſect.* 7. quam Enarratione, in Serie Rubricarum *ſub* §. 5. *ſect.* 2.

[I]I. Pars eſt *de Conſecratione* in 5. diſtin[ctio]nes diuiſâ: Cuius materia de ſe patet ex

Inſcriptione, quæ eſt *de Conſecratione*, & in conſequentiam agitur de Sacramentis, Feſtiuitatibus, Diuinis Officiis, ac Spiritu ſancto, quas materias latiùs habes expreſſas Verſibus *ſub* §. 3. *ſect.* 7. & in ſerie Rubricarum *ſub* §. 5. *ſect.* 2.

Cæterùm licet textus Decreti à Gratiano collecti authoritatem habeat legalem ſaltem ex generali conſuetudine, quæ Volumen illud approbauit, dum publice prælegitur in Vniuerſitatibus totius orbis & Approbatio Gregorij 13. ſubſecuta eſt *de quâ infra*. Rubricæ tamen ab ipſo Gratiano vel Paleà eius diſcipulo ſeu additionatore inſertæ (de quo Palea Io. andr. in addit. ad ſpecul. tit. de diſputat. & alleg. in fin. & Iaſ. in rubric. de Action.) aliam non habuere authoritatem quam doctrinalem, vt notat *Azo. in Rubr. Cod. ne fideiuſſores dotium dentur*, Ideo fuit à multis reprobata hæc methodus Gratiani, qui confusè vel permixtim propoſitis diſcordantibus canonibus vel apparenter pugnantibus in fine conciliare nititur, vt obſeruat *Franciſcus Florentius Antec. Aurelianen. in Proœm. ad lib. 1. Decretal.* Præter quòd multi fuere canones à Gratiano collecti ex incertis & ſuppoſitiis ſcriptis, quod occaſionem dedit Ant. Auguſtino Illerdenſi ſeu Tarraconenſi Epiſcopo, edendi duos libros de Emendatione Gratiani.

Sed Poſtquam cum editione Lugdunenſi annorũ 1613. & 1614. ad exemplar Romanum, prodiit in lucem Publica d. Voluminis expurgati approbatio litteris Aplicis Gregorij XIII. Summi Pontificis ſub dat. annor. 1580. 1. Iulij. & 1582. 2. Iunij, dubitari ampliùs non poteſt hodie de eius legali authoritate

non ſolùm quoad Dicta SS. Patrum & Conciliorum, ſed & quoad ab ipſo Gratiano ibidem inſerta ac per Delegatos Aplicos emendata, vt ibidem ſubiicitur, provt de alijs libris Decretalium dicetur infra *ſect.* 3. 4. & 5.

Vnde maiori Iuſtinianæorum vtilitati conſulens Materias Diſtinctionum & Quæſtionum eâ arte redegi in titulos, vt Summarij ſimul & Rubricæ vice fungerentur, provt infra *ſub* §. 5. *ſect.* 2.

SECTIO III.

De Rubricis Decretalium Gregorianæ Compilationis In genere.

DEcretalis Epiſtola nihil aliud eſt quam reſcriptum Summi Pontificis ad conſultationem parti; vel Epiſcopi facta de aliquo negotio Eccleſiaſtico. Vnde dicta eſt decretalium collectio, ea quam Diuus Reimondus à Pennaforti Barcinonen. Decretorum Doctor authoritate Gregorij IX. compilauit circa annum 1246. quæ ideo legalem authoritatem habere non dubitatur.

Diuiditur in quinque libros, libri in titulos, tituli in capita; capita in §§os. Circa quæ prænotandum eſt initia ferè ſingulorum capitum ſenſum completum non habentium, eſſe initialia verba epiſtolarum regiſtri Gregoriani, vel 1æ. Collectionis decretalium à Bernardo Papienſi factæ, vnde ſuam Reymundus mutuauit; quæ ideo reliquit in gratiam ſtudioſorum, qui iam ſuper 1a. compilatione

Bernardi, audiuerant, quam compilationem quia Idem Gratianus vocauerat Breuiarium Extrauagantium Conſtitutionum Apoſtolicarum, quaſi vagantium extra compilationem Gratiani, Exinde modus allegandi Decretales effluxit per capitula ſub expreſſione tituli, præuiâ dictione *extra* hoc eſt extra corpus Decreti, de quo ſupra. *Part.* 1. §. 4. *ſect.* 2.

In 1°. libro agitur de Fide, Conſtitutionibus, Reſcriptis, Electionibus, Ordinationibus Prælatorum & Officiis, Pactis, & Tranſactionibus quod 43 titulis abſoluitur; quorum 1us. eſt *De Summa Trinitate*.

In 2°. libro agitur de Iudiciis, Probationibus, Exceptionibus, Sententia, Appellationibus, Clericis peregrinantibus & Confirmatione vtili; & habet hic liber titulos 30. quorum 1us. eſt *de Iudiciis*.

In 3°. libro agitur de Clericis & Iuribus Eccleſiaſticis, de Celebratione Miſſarum & Baptiſmo, & habet hic Liber titulos 50. quorum 1us. eſt *De Vita & honeſtate Clericorum*.

In 4°. libro agitur de Sponſalibus & matrimoniis, & continentur tituli 21. quorum 1us. eſt *de Sponſalibus*.

In 5°. demum libro agitur de Accuſationibus & Criminibus Eccleſiaſticis, ac de verborum ſignificatione & Regulis Iuris, & habet titulos 41. quorum 1us. eſt de *Accuſationibus*. Provt in Serie rubricarum *ſub* §. 5. *ſect.* 3.

SECTIO IV.

De Rubricis Sexti Libri Decretalium Bonifacianæ Collectionis In genere.

NE perfectum Gregorianæ compilationis opus turbaretur, ex ſuperuentis Conſtitutionibus tam Bonifacij Octaui, quam aliorum Pontificum poſt Gregorium nonum editis, Collectionem hanc Bonifacius VIII^us^. inſcripſit ſextum librum decretalium, quaſi additum ad libros quinque Gregorianæ compilationis, & euulgauit anno 1248.

Hic liber Sextus, ad inſtar Gregorianæ Compilationis diuiſus eſt in libros quinque & continet Decretales ad eoſdem titulos Decretalium Gregorij noni redactas. I^us^ liber continet 22 titulos. II^us^ liber titulos 15. III^us^ liber titulos 24. IV^us^ liber titulos 3. V^us^ liber titulos 13. prout in Serie Rubricarum *ſub* §.5.*ſect*.4.*& Part*.3. §.7.*ſect*.5.

SECTIO V.

De Rubricis VII. Libri Decretalium, ſeu Clementinæ Compilationis In genere.

VEriùs hic Liber appellatur *Septimus* ex ordine temporis, quàm Priuatus ille Liber à Petro Mathæi priuato Iure editus de quò infra *ſub* §. 5. *ſect.* 5. Vt ſibi præcaueat ab æquiuoco Philonomus.

Clementinas igitur è nomine Authoris harum Conſtitutionũ quæ in hoc libro 7°. Decretalium continentur (nempe Clementis V. qui Auenione ſedit an. 1309.) inſcripſit Ioannes 22 ſucceſſor illius, ſub eadem diuiſione in libros quinque & eodem ordine diſtinctas, ad inſtar Gregorianæ compilationis, quas euulgauit anno 1317.

Primus Liber continet titulos 11. Secundus 22. Tertius 17. Quartus 1. & Quintus 11. prout in Serie Rubricarum *ſub* §. 5. *ſect.* 5. & *Part.* 3. §. 7. *ſect.* 5.

SECTIO VI.

De Rubricis VIII. Libri Decretalium ſeu Extrauagantium Iuris Pontificij Conſtitutionum In genere.

EXtrauagantes dictæ ſunt Conſtitutiones, quæ poſt Clementinam collectionem ſuperuenere, & in vnum volumen redactæ fuere.

Hic Extrauagantium Liber in duas partes diuiditur. 1ª continet 20. extrauagantes conſtitutiones Ioannis 22. titulis 14. ſolâ numerorum continuatione diſtinctis, ordinatas; vt infra *ſub* §. 5. *ſect.* 6. & *Part.* 3. §. 7. *ſect.* 5.

2ª. verò pars continet 75 Extrauagantes communes ſeu à variis ſummis Pontificibus editas tam à Ioann. 22. Bonifacio 8. Benedicto X. quam ab aliis ſub ſimili ſerie titulorum decretaliũ ordinatas vt infra §. 5. *ſect.* 6.

Cæterùm ex quò hæ Conſtitutiones Extrauagantes in publicum & authenticum Iuris Canonici Corpus hodie redactæ ſunt, ſolo extrauagantium nomine retento, reipsâ tales eſſe deſierunt, & ſolæ Conſtitutiones Pontificiæ ſub plumbo expeditæ, quæ in Bullario, vt vocant, vel alibi, circunferuntur, extrauagantium nomen ſibi poſſunt vendicare, Reiecta illarum priuatâ compilatione proprio marte confictâ à Petro Mathæi Lugdunenſi de quâ *infra* §. 5 *ſect.* 5. necnon aliâ Auguſtini

Barboſæ collectione alphabeticè ordinata, vt animaduerſum eſt *infra* P. 3. §. 7. *ſect.* 7. *nu.* 9. Quæ autem ſit illarum authoritas in Gallia dicetur infra *Part.* 3. §. 7. *ſect.* 6. *&* 7.

Sed quibus annis, & authoritate cuius Imperatoris, vel Pontificis editæ vel euulgatæ fuerint Inſtitutiones, Pandectæ, Codex, Liber Authenticorum, Liber Feudorum, Extrauagantes Ciuiles, Decretum Gratiani, Decretales Gregorianæ; Sextus Bonifacianus, Septimus Clementinus, & Extrauagantes Canonicæ, exactiùs aperiet tibi Hiſtorica Iuris vtriuſque Oeconomia, ſeu Notitia Chronologica Iuris Ciuilis & Canonici, quæ partem III. Prodromi noſtri Iuſtiniani conficit; ad quam, Philonomum altiora Iuriſprudentiæ penetralia ſubire cogitantem, euoco.

§us IIIus

Anacephalæoſis Rubricarum Iuris vtriuſque Verſibus *expreſſarum.*

PRÆMONITIO.

Adeo viſa eſt ab Interpretibus neceſſaria Philonomis Rubricarum Scientia, vt quò faciliùs illas mandarent memoriæ, in Verſus redegerint, quos hîc ſubiicio, Editioni quidem Codicis Auenici præfixos, ſed à me in luculentiorem ac breuiorem conſonantiam reformatos, quippe qui *26.* hexametris exhibeant *99* titulos Inſtitutionum, pro quibus Vulgata editio *28* hexametros habebat, & Pandectarum 433 titulos, 50 ſolùm hexametris, pro quibus Vulgata Editio *167* verſus præferebat. Pariter libros 12. Codicis verſibus decem exprimit, pro quibus Vulgata Editio verſus 12. exponebat. Imo pro Rubricis Authenticorum verſus deficiebant, qui hic ad operis integritatem adjecti ſingulis vocabulis, ſingulas ordinatâ collationum ſerie Authenticas, repræſentant.

Cum hac tamen præmonitione, quod pro illorum Verſuum intelligentiâ debet Philonomus verba conferre, cum titulis editionis Germanicæ ſeu vulgatæ à ſuperpoſito numero indicatis & infra *ſub* §. 4. *Sect.* 1. deſcriptis. Quò faciliùs illos animo retineat, & promptos habeat ad vſum indicandi Locum Legalem oblatæ materiæ, quâ in re ſæpè Leguleі hærent non ſine notâ pudoris.

SECTIO I.

Verſus Inſtitutionum Imperialium.

IMperiales Inſtitutiones habent Libros IV. & Rubricas ſeu titulos 99 (vltra Proœmialem Conſtitutionem Incipien. *Imperatoriam Maieſtatem*) hexametris 26. expreſſos, vt ſequitur.

Inſtitut. Libri I. Rubricæ 26.

1. 2. 3.
1 *Iuſtitiæ, Ius Naturæ, Perſonaque ſubſunt,*
4. 5. 6.
2 *Ingenui, Libertini, minimè Manumiſſi,*
7. 8. 9.
3 *Fuſia lex, Iuris alieni, Patria virtus.*
10. 11. 12. 13. 14.
4 *Nubet, Adoptabit, Soluet, Tutela, dabitque*
15. 16. 17. 18.
5 *Agnatos; Capitis, Patronos, atque Parentes.*
19. 20. 21.
6 *Eſt fidus Tutor, eſt Attilianus & Author,*
22. 23. 24. 25. 26.
7 *Finit, Curat, Satdans, Excuſatque, Remotus.*

Inſtit. Libri II. Rubricæ 25.

1. 2. 3. 4. 5.
8 *Res, Corpus ſit, Seruiet, Vſusfructus, & Vſus.*
6. 7. 8.
9 *Eſt Vſucapiens, eſt Donans, eſt Alienans*
9. 10. 11. 12.
10 *Quæro, Teſtari, miles, Permittere non vult,*

Exheres

13. 14. 15. 16.
11 *Exhæres, aut Hæres, Vulgariſque, Pupillus,*
17. 18. 19. 20.
12 *Infirmat, vel Inofficit, Hæres Qualia, Legat.*
21. 22. 23. 24. 25.
13 *Hinc Admit, Falcat, Committit, Singula, Codex.*

Inſtitut. Libri 3. Rubricæ 30.

1. 2. 3. 4.
14 *Inteſtatus, & Agnatus, & , Tertil. & Offic.*
5. 6. 7. 8.
15 *Cognatis, Gradibus, Seruus, Libertus inhærens*
9. 10. 11.
16 *Signo Libertos, Poſſeſſio & Arrogo quærens,*
12. 13.
17 *Poſt Addicta bona, hæc Succeſſio dupla receſſit.*
14. 15. 16. 17. 18.
18 *Obligo, Re, Verbiſq; Duos, ſtipulatio ſerui,*
19. 20. 21.
19 *Diuidit, eſt & Inutilis, atque fidejubet omni.*
22. 23. 24 25. 26.
20 *Littera, Conſenſus. Emit, & Locat, & Sociabit.*
27. 28. 29. 30.
21 *Et poſt Mandatũ, quaſi Contraho, Quærito, Tollo.*

Inſtit. Libri 4. Rubricæ 18.

1. 2. 3. 4.
22 *Delictum, Rapit, Aquilius, Injuria Subſit,*
5. 6. 7. 8. 9.
23 *Et quaſi delinquẽs, Ago, vel Gero, Noxia, Pauper.*
10. 11. 12. 13. 14.
24 *Per quos, Satdabo, Perpet; & Excipiens Replicabo*
15. 16. 17.
25 *Interdicta dabo, cum Pœnis, Officiiſque.*
18.
26 *Publica Iudicia accipies in fine locata.*

E

SECTIO II.

Verſus Rubricarum Digeſti Veteris.

PAndectæ ſeu Digeſtū continet libros 50. & Rubricas ſeu Titulos 433 quinquaginta haxametris expreſſos, Inculcatâ ſemper præmonitione de quâ *ſupra* §. 3. *in princ.* verſic. *Cum hac tamen*, Digeſtum Vetus habet libros 24. Rubricas 155. & Incipit à libri 1. Titulo 1. *de Iuſtitia & Iure*; Finitur verò in libri 24. Titulo 2. *de Diuortiis*; Rejectô Titulo 3. qui eſt *Soluto Matrimonio* in librum ſequentem, à quo Incipit Volumen Infortiati.

Exprimitur autem hoc Digeſti Veteris Volumen iñ Vulgatâ ſeu Germanicâ Irnerij Editione Verſibus 65. quos majoris facilitatis causâ in Verſus 22. Breuiori ac terſiori ſtylo reduxi, gratiâ Iuſtinianæorum, vt ſequitur.

Pars 1. Pandectar. Lib.	Tit.	ff. vet. lib.	
1.	22.	1	1. 3. 5. 8. 9. Prima *docet Ius, quid Lex, Status, Reſq;* *Senator.*
2.	15.	2	1. 4. 13. 14. 15. Altera *Ius dicit, Vocat, Edit, Pactaque, Finit.*
3.	6.	3	1. 4. 5. 6. Tertia *Poſtulat, Vniuerſa negotia, Caluit.*
4.	9.	4	1. 3. 5. 8. 9. *ReſtituitqueDolus* Quarta, *minuitque Receptus.*
5.	6.	5	1. 3. 6. *Iudiciis* Quarta, *Hæredi dat petitionem.*
6.	3.	6	1. 3. 1. 5. 7. 8. 9. Sexta *Vindicat, Vſumfructū* Septima, *& Vſū.*

lib.			
7	1. 3. 6. 1. 2. 4.	7.	9.
8	*Seruiet* Octaua, *Quadrupes, & Aquilia* Nona.	8.	6.
9	1. 2. 4.	9.	4.
10	*In* Decima *fines, Herciſcant, Exhibeantque.*	10.	4.
	1. 3. 5. 8.		
11	Vndecima *rogat, & Corrumpunt, Alea, Funus.*	11.	4.
	1. 2. 4. 7.		
12	*Credita Res, Iurat, Condicit pars* Duodena.	12.	8.
	1. 5. 7. - 6. 7.	Pars	III.
13	Terdecima *eſt furtiua, ſtat, actio cõmoda, Pignus*	13.	7.
	1. 2. 5. 6.		
14	*Exerce, Rhodiam* Biſſeptima, *Quodque, Macedo.*	14.	7.
	1. 2. 3. 4.		
15	*In* Decimaquinta, *Peculia, Verſaque, Iuſſu.*	15.	6.
	1. 2. 3.		
16	*Velleium* Decimaſexta, *Penſatque, reponit.*	16.	4.
	1. 2.		
17	Septima *poſt* Deciman: *Mandatũ, Pro Socio dat.*	17.	2.
	1. 7. 7. 7.		
18	*Vendit* Biſnona, *Experta ſeruũ, vt manumittas.*	18.	2.
	1. 5. 2.		
19	*In* Decimanona *eſt Empti Actio, Iuſque Locati.*	19.	7.
	1. & 2. 3. 6.		
20	*Pignus Hypothecam* Vigeſima, *Datque, Reſoluit.*	20.	5.
	1. 2.	Pars	IV.
21	*Ædili Edicto, Euincit* Vigeſimaprima.	21.	6.
	1. & 2. 3. & 4. 6.		
22	*Vſuras, Probat, Ignoratque* Vicenaſecunda.	22.	3.
	1. 2. 3. & 4. 5.		
23	*Sponſis, dat Ritum, Doteniq;* Penultima, *Fundũ.*	23.	6.
	1. 2. 3.		
24	Vltima *Coniugibus Donãs, Diuortia, Soluit.*	24.	5.

SECTIO III.

Verſus Rubricarum Digeſti Infortiati.

DIgeſtum Infortiatum habet libros 14. & Rubricas 105. Incipit vero à libri 24. titulo vltimo *Soluto matrimonio* & terminatur in libri 38 titulo vltimo *ad SC. Tertullianum*; Exprimit autem hoc Infortiati Volumen Editio Germanica verſibus 46. quos in 11. reduxi vt ſequitur.

Pandect. Pars v. Lib.	titul.	ff. inf lib.	
			1. 4. & 5. 7.
25.	7.	1	Prima *dat Impenſas, & Ventrem Concubitumq;*
			1. & 10. 1. & 3.
26.	13.	2.	Altera *Tutelas, Rationes* Tertia *Reddit*;
27.	10.	3	1. 5. 6. 8.
28.	8.	4	*Teſtor, & Inſtituo, Vulgum, Delibero* Quarta
			1. 2. 3. 7.
29.	7.	5	*Miles, Acquirens, Aperit* Quinta, *Codicillos.*
30.	1.	6	1.2.3.
31.	1.	7	Terna ſequens *terno tractat Legata Libello.*
32.	1.	8	1. 2. 4.
33.	10.	9	*Annua, & Vſum, Dotem legat,* Nona *Penuniq;*
			1. 5. 6. 7.
34.	9.	10	*In* Biſquinta *Adimit, Dubias res, Pœna, Catonis.*
			1. 2. & 3.
35.	3.	11	*Conditio* Vndecima, *& reſecat Lex falce relicta.*
			1. 2. 3. & 4.
36.	4.	12	*Trebelius, Cedit, Caueat* Biſſextaque, *Seruet*;
Pars. VI.			1. 2. 6.
37.	15.	13	Tertia *poſt* Decimam *eſt Poſſeſſio, Collatioque*,
			1. 17.
2°.	17	14	Vltima *proſequitur Patroni, Iuſque, Suorum.*

SECTIO IV.

Verſus Rubric. Digeſti Noui.

DIgeſtum Nouum habet libros 12. Rubricas 173. Incipit vero à libri 37 Pandectarum titulo *de Operi - Noui Nunciatione*, & finit in libri 50. vltimo titulo *de Regulis Iuris.* Exprimit autem hoc Digeſti noui Volumen Editio Germanica Verſibus quos in 12. reduxi vt ſequitur.

	Pandect. Lib.	Tit.
1. 2. 4. 5. 6.		
1 Prima *Nouũ Damnũ*, *Publicanꝰ Donat*, *& Orcus.*	39.	6.
1. 6.		
2 *Deque* Manumiſſis, *Colluſio Parte* Secunda.	40.	16.
1. & 2. 3. 7. 11.		
3 *Aquirens*, Terna *Vſurpat*, *Pro emptore*, *Suoque.*	41.	10.
1. 3. 6. 9.		
4 *Iudicat*, *&* Quarta, *Cedit*, *Priuilegia*, *Fraude.*	42.	9.
1. 24. 32.		
5 *Interdicta*, *Remittit* Quinta *& Saluia dictum.*	43.	33.
1. 3. 7. 6.		
6 *Excipiet* Sexta, *Præſcribet*, *& Actio*, *Lites.*	44.	7.
1. 2. 3.	Pars VII.	
7 *Verba ligantq; Duos*, *Stipulatur* Septima *ſernos.*	45.	3.
1. 2. 3. 8.		
8 Pars Octaua *Fide mandat*, *Noua*, *Soluere*, *Rata*	46.	8.
1. 22. 23.		
9 *Crimina* Nona *luit*, *Collegia*, *dat Populari*	47.	23
1. & 24.		
Publica Iudicia in Decimâ *ſunt parte notata.*	24.	2
1. 14. 16. & 18. 15.	Lib.	Tit.
Vndecima *Appellat*, *Ius Fiſci*, *à Milite*, *Captus.*	49.	18.
1. 3. 16. 17.		
Vltima Municipẽ, *Albũ*, *Verbaq; Regula claudit*	50.	17.

SECTIO V.

Verſus Librorum XII. Codicis.

Codex Iuſtiniani libros habet 12. & Rubricas 764. Incipit verò poſt Præmiſſas, Conſtitutiones Procemiales tres à titulo 1. de *Summa Trinitate*, & finit in libri 12. titulo vltimo *Publicæ Lætitiæ &c.*

Exprimuntur autem hi libri XII. Verſibus 10. vt ſequitur, addito verſu pro Authenticis inſertis Codici.

Codicis Lib.	Tit.	
1	58.	*Pars* Prior *Officia, Leges & Sacra docebit.*
2	57.	*Tranſigo, Reſtituo, Gero, Poſtulo, Parte* Secunda.
3	44.	Tertia *Ius dicit, Quæritur, Seruit, Petit, Occat.*
4	66.	*Actio, Contractus, Teſtes,* Quartâ *referantur.*
5	75.	Quinta *dabit Nuptas, Tutelarumque figuras.*
6	62.	Sexta *Libertos, & Teſtamenta notabit.*
7	75.	Hepta *Manumittit Præſcribit Prouocat haud ter*
8	59.	*Pignorat* Octaua *Interdicit, Dat, Stipulatur.*
9	51.	*Accuſat* Nonæ, *diuerſaque Crimina plectit.*
10	76.	*Publica* Reſidui libri tres *Iura reſoluunt.*
11	77.	*Correctaſque notant leges* Authentica *Iura.*
12	64.	
	764	

BREVIVS.

Eædē Rubricæ Codicis, Verſibus Pentametris, expreſſæ.

Sacrat Prima, *Secunda Parat Ius* Tertia *dicit*
Contrahit & Quarta, *Nubere* Quinta *docet.*
Teſtatur Sexta, *Libertos* Septima *ponit.*
Pignorat Octaua, *Crimina* Nona *Luit.*
Publica Reſidui Libri Tres *Iura reſoluunt.*
Et Correcta docet Iura Nouella *recens.*

SECTIO VI.

Verſus Collationum IX. *Voluminis Authenticorum.*

AVthenticorum Volumen continet Collationes nouem,& Rubricas ſeu titulos Conſtitutionum 98; quorum Vltimus in Irnerij Editione Germanica, quæ ſola Authentica eſt,vt dixi,eſt *de Sanctiſſimis Epiſcopis*; In Serie autem Nouellarum eſt Nouella 123. Nec enim Author diuiſionis Nouellarum in nouem Collationes, ſecutus eſt ordinem Annorum vel Numeri Conſtitutionum antiquo Nouellarum Authentico præfixi,ob rationes de quibus Suprà *Part.*2. §. 1. *ſect.* 4. *& infra* §.4.*ſect.*5.

Igitur hi 98 tituli ſeu Conſtitutiones in Collationes IX. diuiſæ,hîc hexametris 32 exprimuntur, quorum vocabula ſingula numeris ſuperpoſitis notata deſignant titulos iuxta ſeriem Editionis Germanicæ, quæ correſpondet etiam ordini editionũ Florentinæ Auenicæ, & Portenſis. Numeri verò in orâ marginali maiori ſignati referendi ſunt ad Seriem nouellarum editionis Gothofredicæ, quæ non multum differt ab Haloandrina & Contiana,& ferè omnino reſpondet Scringerianæ, Repetitâ ſemper Præmonitione de quâ *ſupra in princ.*§.4.verſic.*cum hac.pag.*47

SECTIO V.

De Rubricis VII. Libri Decretalium, ſeu Clementinæ Compilationis In genere.

VEriùs hic Liber appellatur *Septimus* ex ordine tempo ris, quàm Priuatus ille, Liber à Petro Mathæi priuato Iure editus de quò infra *ſub* §. 5. *ſect.* 5. Vt ſibi præcaueat ab æquiuoco Philonomus.

Clementinas igitur è nomine Authoris harum Conſtitutionũ quæ in hoc libro 7°. Decretalium continentur (nempe Clementis V. qui Auenione ſedit an. 1309.) inſcripſit Ioannes 22 ſucceſſor illius, ſub eadem diuiſione in libros quinque & eodem ordine diſtinctas, adinſtar Gregorianæ compilationis, quas euulgauit anno 1317.

Primus Liber continet titulos 11. Secundus 22. Tertius 17. Quartus 1. & Quintus 11. provt in Serie Rubricarum *ſub* §. 5. *ſect.* 5. & *Part.* 3. §. 7. *ſect.* 5.

SECTIO VI.

De Rubricis VIII. Libri Decretalium ſeu Extrauagantium Iuris Pontificij Conſtitutionum In genere.

EXtrauagantes dictæ ſunt Conſtitutiones, quæ poſt Clementinam collectionem ſuperuenere, & in vnum volumen redactæ fuere.

Hic Extrauagantium Liber in duas partes diuiditur. 1ª continet 20. extrauagantes conſtitutiones Ioannis 22. titulis 14. ſolâ numerorum continuatione diſtinctis, ordinatas; vt infra *ſub* §. 5. *ſect.* 6. & *Part.* 3. §. 7. *ſect.* 5.

2ª. verò pars continet 75 Extrauagantes communes ſeu à variis ſummis Pontificibus editas tam à Ioann. 22. Bonifacio 8. Benedicto X. quam ab aliis ſub ſimili ſerie titulorum decretaliũ ordinatas vt infra §. 5. *ſect.* 6.

Cæterùm ex quò hæ Conſtitutiones Extrauagantes in publicum & authenticum Iuris Canonici Corpus hodie redactæ ſunt, ſolo extrauagantium nomine retento, reipsâ tales eſſe deſierunt, & ſolæ Conſtitutiones Pontificiæ ſub plumbo expeditæ, quæ in Bullario, vt vocant, vel alibi, circunferuntur, extrauagantium nomen ſibi poſſunt vendicare, Reiecta illarum priuatâ compilatione proprio marte confictâ à Petro Mathæi Lugdunenſi de quâ *infra* §. 5 *ſect.* 5. necnon aliâ Auguſtini

Barboſæ collectione alphabeticè ordinata, vt animaduerſum eſt *infra* P. 3.§.7.*ſect.7. nu. 9.* Quæ autem ſit illarum authoritas in Gallia dicetur infra *Part.* 3.§.7.*ſect.6. & 7.*

Sed quibus annis, & authoritate cuius Imperatoris, vel Pontificis editæ vel euulgatæ fuerint Inſtitutiones, Pandectæ, Codex, Liber Authenticorum, Liber Feudorum, Extrauagantes Ciuiles, Decretum Gratiani, Decretales Gregorianæ; Sextus Bonifacianus, Septimus Clementinus, & Extrauagantes Canonicæ, exactiùs aperiet tibi Hiſtorica Iuris vtriuſque Oeconomia, ſeu Notitia Chronologica Iuris Ciuilis & Canonici, quæ partem III. Prodromi noſtri Iuſtiniani conficit; ad quam, Philonomum altiora Iuriſprudentiæ penetralia ſubire cogitantem, euoco.

Digitized by Google

§us IIIus

Anacephalæoſis Rubricarum Iuris vtriuſque Verſibus *expreſſarum.*

PRÆMONITIO.

ADeo viſa eſt ab Interpretibus neceſſaria Philonomis Rubricarum Scientia, vt quò faciliùs illas mandarent memoriæ, in Verſus redegerint, quos hic ſubiicio, Editioni quidem Codicis Auenici præfixos, ſed à me in luculentiorem ac breuiorem conſonantiam reformatos, quippe qui 26. hexametris exhibeant 99 titulos Inſtitutionum, pro quibus Vulgata editio 28 hexametros habebat, & Pandectarum 433 titulos, 50 ſolùm hexametris, pro quibus Vulgata Editio 167 verſus præferebat. Pariter libros 12. Codicis verſibus decem exprimit, pro quibus Vulgata Editio verſus 12. exponebat. Imo pro Rubricis Authenticorum verſus deficiebant, qui hic ad operis integritatem adjecti ſingulis vocabulis, ſingulas ordinatâ collationum ſerie Authenticas, repræſentant.

Cum hac tamen præmonitione, quod pro illorum Verſuum intelligentiâ debet Philonomus verba conferre, cum titulis editionis Germanicæ ſeu vulgatæ à ſuperpoſito numero indicatis & infra *ſub* §. 4. *Sect.* 1. deſcriptis. Quò faciliùs illos animo retineat, & promptos habeat ad vſum indicandi Locum Legalem oblatæ materiæ, quâ in re ſæpè Legulei hærent non ſine notâ pudoris.

SECTIO I.

Verſus Inſtitutionum Imperialium.

IMperiales Inſtitutiones habent Libros IV. & Rubricas ſeu titulos 99 (vltra Proœmialem Conſtitutionem Incipien. *Imperatoriam Maieſtatem*) hexametris 26. expreſſos, vt ſequitur.

Inſtitut. Libri I. Rubricæ 26.

1. 2. 3.
1 *Iuſtitiæ, Ius Naturæ, Perſonaque ſubſunt,*
4. 5. 6.
2 *Ingenui, Libertini, minimè Manumiſſi,*
7. 8. 9.
3 *Fuſia lex, Iuris alieni, Patria virtus.*
10. 11. 12. 13. 14.
4 *Nubet, Adoptabit, Soluet, Tutela, dabitque*
15. 16. 17. 18.
5 *Agnatos; Capitis, Patronos, atque Parentes.*
19. 20. 21.
6 *Eſt fidus Tutor, eſt Attilianus & Author,*
22. 23. 24. 25. 26.
7 *Finit, Curat, Satdans, Excuſatque, Remotus.*

Inſtit. Libri II. Rubricæ 25.

1. 2. 3. 4. 5.
8 *Res, Corpus ſit, Seruiet, Vſusfructus, & Vſus.*
6. 7. 8.
9 *Eſt Vſucapiens, eſt Donans, eſt Alienans*
9. 10. 11. 12.
10 *Quæro, Teſtari, miles, Permittere non vult,*

Exheres

13. 14. 15. 16.
Exhæres, aut Hæres, Vulgariſque, Pupillus,
17. 18. 19. 20.
Infirmat, vel Inofficit, Hæres Qualia, Legat.
21. 22. 23. 24. 25.
Hinc Admit, Falca:, Committit, Singula, Codex.

Inſtitut. Libri 3. Rubricæ 30.

1. 2. 3. 4.
Inteſtatus, & Agnatis, & , Teſtil. & Offic.
5. 6. 7. 8.
Cognatis, Gradibus, Seruus, Libertus inhærens
9. 10. 11.
Signo Libertos, Poſſeſſio & Arrogo quærens,
12. 13.
Poſt Addicta bona, hæc Succeſſio dupla receſſit.
14. 15. 16. 17. 18.
Obligo, Re, Verbiſq; Duos, ſtipulatio ſerui,
19. 20. 21.
Diuidit, eſt & Inutilis, atque fidejubet omni.
22. 23. 24 25. 26.
Littera, Conſenſus. Emit, & Locat, & Sociabit.
27. 28. 29. 30.
Et poſt Mandatũ, quaſi Contraho, Quæſito, Tollo.

Inſtit. Libri 4. Rubricæ 18.

1. 2. 3. 4.
Delictum, Rapit, Aquiliis, Injuria Subſit,
5. 6. 7. 8. 9.
Et quaſi delinquẽs, Ago, vel Gero, Noxia, Pauper.
10. 11. 12. 13. 14.
Per quos, Satdabo, Perpet; & Excipiens Replicabo
15. 16. 17.
Interdicta dabo, cum Pœnis, Officiiſque.
18.
Publica Iudicia accipies in fine locata.

SECTIO II.

Verſus Rubricarum Digeſti Veteris.

PAndectæ ſeu Digeſtū continet libros 50. & Rubricas ſeu Titulos 433 quinquaginta haxametris expreſſos, Inculcatâ ſemper præmonitione de quâ *ſupra* §. 3. *in princ.* verſic. *Cum hac tamen*, Digeſtum Vetus habet libros 24. Rubricas 155. & Incipit à libri 1. Titulo 1. *de Iuſtitia & Iure*; Finitur verò in libri 24. Titulo 2. *de Diuortiis*; Rejectò Titulo 3. qui eſt *Soluto Matrimonio* in librum ſequentem, à quo Incipit Volumen Infortiati.

Exprimitur autem hoc Digeſti Veteris Volumen in Vulgatâ ſeu Germanicâ Irnerij Editione Verſibus 65. quos majoris facilitatis causâ in Verſus 22. Breuiori ac terſiori ſtylo reduxi, gratiâ Iuſtinianæorum, vt ſequitur.

Pars 1. Pandectar Lib.	Tit.	ff. vet lib	
			1. 3. 5. 8. 9.
1.	22.	1	Prima *docet Ius, quid Lex, Status, Reſq;* Senator.
			1. 4. 13. 14. 15.
2.	15.	2	Altera *Ius dicit, Vocat, Edit, Pactaque, Finit;*
			1. 4. 5. 6.
3.	6.	3	Tertia *Poſtulat, Vniuerſa negotia, Caluit.*
			1. 3. 5. 8. 9.
4.	9.	4	*Reſtituitque Dolus* quarta, *minuitque Receptus.*
			1. 3. 6.
5.	6.	5	*Iudiciis* Quarta, *Hæredi dat petitionem.*
			1. 3. 1. 5. 7. 8. 9.
6.	3.	6	Sexta *Vindicat, Vſumfructū* Septima, *& Vſū.*

7 1. 3. 6. 1. 2. 4.
8 *Seruiet* Octaua, *Quadrupes, & Aquilia* Nona. | 7. 9. | 8. 6.
9 1. 2. 4.
10 *In* Decima *fines, Hercifcant, Exhibeantque.* | 9. 4. | 10. 4.
1. 3. 5. 8.
11 Vndecima *rogat, & Corrumpunt, Alea, Funus.* | 11. 4.
1. 2. 4. 7.
12 *Credita Res, Iurat, Condicit pars* Duodena. | 12. 8.
1. 5. 7. 6. 7. | Pars III.
13 Terdecima *eſt furtiua, ſtat, actiocōmoda, Pignus* | 13. 7.
1. 2. 5. 6.
14 *Exerce, Rhodiam* Biſſeptima, *Quodque, Macedo.* | 14. 7.
1. 2. 3. 4.
15 *In* Decimaquinta, *Peculia, Verſaque, Iuſſu.* | 15. 6.
1. 2. 3.
16 *Velleium* Decimaſexta, *Penſatque, reponit.* | 16. 4
2.
17 Septima *poſt*Decimam *Mandatū, Pro Socio dat.* | 17. 3.
1. 7. 7. 7.
18 *Vendit* Biſnona, *Experta ſeruū, vt manumittas.* | 18. 2.
1. 5. 2.
19 *In* Decimanona *eſt Empti Actio, Iuſque Locati.* | 19. 7.
1. & 2. 3. 6.
20 *Pignus Hypothecam* Vigeſima, *Datque, Reſoluit.* | 20. 5.
1. 2. | Pars IV.
21 *Ædili Edicto, Euincit* Vigeſimaprima. | 21. 6.
1. & 2. 3. & 4. 6.
22 *Vſuras, Probat, Ignoratque* Vicenaſecunda. | 22. 3.
1. 2. 3. & 4. 5.
23 *Sponſis, dat Ritum, Dotemq;* Penultima, *Fundū.* | 23. 6.
1. 2. 3.
24 Vltima *Coniugibus Donās, Diuortia, Soluit.* | 24. 5.

SECTIO III.

Verſus Rubricarum Digeſti Infortiati.

DIgeſtum Infortiatum habet libros 14. & Rubricas 105. Incipit vero à libri 24. titulo vltimo *Soluto matrimonio* & terminatur in libri 38 titulo vltimo *ad SC. Tertullianum*; Exprimit autem hoc Infortiati Volumen Editio Germanica verſibus 46. quos in 11. reduxi vt ſequitur.

Pandect. Pars V. lib.	titul.	ff. Inf. lib.	
			1. 4. & 5. 7.
25.	7.	1	Prima *dat Impenſas, & Ventrem Concubitumq;*
			1. & 10. 1. & 3.
26.	13.	2.	Altera *Tutelas, Rationes* Tertia *Reddit*;
27.	10.	3	1. 5. 6. 8.
28.	8.	4	*Teſtor, & Inſtituo, Vulgum, Delibero* Quarta
			1. 2. 3. 7.
29.	7.	5	*Miles, Acquirens, Aperit* Quinta, *Codicillos.*
30.	1.	6	1.2.3.
31.	1.	7	Terna ſequens *terno tractat Legata Libello.*
32.	1.	8	1. 2. 4.
33.	10.	9	*Annua, & Vſum, Dotem legat,* Nona *Penumq.*
			1. 5. 6. 7.
34.	9.	10	*In*Biſquinta *Adimit, Dubias res, Pœna, Catonis.*
			1. 2. & 3.
35.	3.	11	*Condetio* Vndecima, *& reſecat Lex falce relicta.*
			1. 2. 3. & 4.
36.	4.	12	*Trebelius, Cedit, Caueat* Biſſextaque, *Seruet*;
Pars VI.			1. 6.
37.	15.	13	Tertia *poſt* Decimam *eſt Poſſeſſio, Collatioque*,
			1. 17.
38.	17	14	Vltima *proſequitur Patroni, Iuſque, Suorum.*

SECTIO IV.

Verſus Rubric. Digeſti Noui.

DIgeſtum Nouum habet libros 12. Rubricas 173. Incipit vero à libri 37 Pandectarum titulo *de Operi - Noui Nunciatione*, & finit in libri 50. vltimo titulo *de Regulis Iuris*. Exprimit autem hoc Digeſti noui Volumen Editio Germanica Verſibus quos in 12. reduxi vt ſequitur.

F. ō. b.		Pandect. Lib.	Tit
	1. 2. 4. 5. 6.		
1	Prima*NouũDamnũ*, *Publican⁹ Donat*, *& Orcus*.	39.	6.
	1. 6.		
2	*Deque Manumiſſis*, *Colluſio Parte* Secunda.	40.	16.
	1. & 2. 3. 7. 11.		
3	*Aquirens*, Terna *Vſurpat*, *Pro emptore*, *Suoque*.	41.	10.
	1. 3. 6. 9.		
4	*Iudicat*, *&* Quarta, *Cedit*, *Priuilegia*, *Fraude*.	42.	9.
	1. 24. 32.		
5	*Interdicta*, *Remittit* Quinta *& Salua dictum*.	43.	33.
	1. 3. 7. 6.		
6	*Excipiet* Sexta, *Præſcribet*, *& Actio*, *Lites*.	44.	7.
	1. 2. 3.	Pars vii.	
7	*Verbaligantq; Duos*, *Stipulatur* Septima *ſernos*.	45.	3.
	1. 2. 3. 8.		
8	Pars Octaua *Fide mandat*, *Noua*, *Soluere*, *Rata*	46.	8.
	1. 22. 23.		
9	*Crimina* Nona *luit*, *Coilegia*, *dat Populari*	47.	23
	1. & 24.		
	Publica Iudicia in Decimâ *ſunt parte notata*.	24.	2.
	1. 14. 16. & 18. 15.	Lib.	Tit.
	Vndecima *Appellat*, *Ius Fiſci*, *à Milite*, *Captus*.	49.	18.
	1. 3. 16. 17.		
2	*Vltima Municipē*, *Albũ*, *Verbaq; Regula claudit*	50.	17.

SECTIO VI.

Verſus Collationum IX. *Voluminis Authenticorum.*

AVthenticorum Volumen continet Collationes nouem,& Rubricas ſeu titulos Conſtitutionum 98; quorum Vltimus in Irnerij Editione Germanica, quæ ſola Authentica eſt,vt dixi,eſt *de Sanctiſſimis Epiſcopis*; In Serie autem Nouellarum eſt Nouella 123. Nec enim Author diuiſionis Nouellarum in nouem Collationes, ſecutus eſt ordinem Annorum vel Numeri Conſtitutionum antiquo Nouellarum Authentico præfixi,ob rationes de quibus Suprà *Part.* 2. §. 1. *ſect.* 4. *& infra* §.4.*ſect.*5.

Igitur hi 98 tituli ſeu Conſtitutiones in Collationes IX. diuiſæ,hîc hexametris 32 exprimuntur, quorum vocabula ſingula numeris ſuperpoſitis notata deſignant titulos iuxta ſeriem Editionis Germanicæ,quæ correſpondet etiam ordini editionũ Florentinæ Auenicæ, & Portenſis. Numeri verò in ora marginali maiori ſignati referendi ſunt ad Seriem nouellarum editionis Gothofredicæ, quæ non multum differt ab Haloandrina & Contiana,& ferè omnino reſpondet Scringerianæ, Repetitâ ſemper Præmonitione de quâ *ſupra in princ.*§.4.verſic.*cum hac.pag.*47

Nouell.	nūs col.	
		COLLATIO I.
		1 2
1. 2.	1	*Hæres Falcidiam, Ne eligat, Collatio* Prima.
		3 4 5
3. 4. 5. 6.		Dat *Numerum, & Fideiuſſor, cum Monacho Ordine Clerum.*
		COLLATIO II.
		1 2 3 4
7. 8, 8, 9.	2	*Non alienet, Iudex, Iuret, Roma* Secunda.
		5 6
10. 12.		*Cum* Referendariis, *Inceſtas ducere Nuptas.*
		COLLATIO III.
		1 2 3
14. 13. 16.	3	Tertia *Lenones, Defenſor, Clericus, atque*
		4 5 6 7
17. 18. 19. 20.		*Princeps, Deque Triente, Ante Inſtrumenta, Miniſtrat.*
		COLLATIO IV.
		1 2 3 4
22. 23. 105. 33.	4	Quartâ *de Nuptis, Apellat., Conſul, vt Vllus*
		5 6 7 6
34. 39. 44.		*Credat, & Vndecimo, Tabellio, M nſe.*
		COLLATIO V.
		1 2 3
46. 48. 47.	5	Quinta *per Eccleſiam, Moriens, Præponere nomē*
		2 4 5
51. 52.		*Iurat, & in* Scenicas, *n. Pignoratio fiat.*
		6 7
53. 54.		*Exhibeat reus, & Liberos Conſtitutione.*
		8 9 10 11
55. 56. 57. 49.		*Cetero, vt Inſinuata, Recedant, Ingredientur*
		12 13 14
58. 60. 61.		*Priuatas ædes, Defuncti, Immobiliaque.*
		15 16
63. 66.		*Nunciet, Vt factas nouiter Conſtitutiones.*

nũs iol. 17 18 19 20	Nouell.
Non fabricet, Dignus, Præfectus, obœdiat omnis.	67.71.70.
COLLATIO VI.	68.
1 2	
6 Sexta *Naturales, Qui Res habuere minorum*	74. 72.
3 4 5 6	
Inſtruit, Interpres, Ne luxurientur & Auro	73.75. 77.
7 8 9	78.
Non egeant, Monachi cauſæ, Quæſtore, Paterno	79.80. 81.
10 11 12 13 14	
Iudicibus, Clerici, Frater, Depoſuit, Arma.	82.83. 84.
COLLATIO VII.	85.88.
1 2 3	
7 Septima *parsque ſuos Teſtes Immenſaq; dona.*	87.90. 92.
4 5 6	
Nec prohibet Matres, exactio dote, Miniſtri.	94. 91. 95.
7 8 9 10	
Exequiturque, equare Reos, de Tempore dotis.	96.97. 99.
COLLATIO VIII.	100.
1 2 3	
8 *Pars* Octaua *Virum, Appellat, Teſtatio patrem*	98.93. 107
4 5 6 7	
Et Repetens, Hæretica dotem, Nautica, Centum	108. 109.
8 9 10 11	110.111.
Et Litigat Miles ſubſcriptaque Iuſsio, Litis	112.116.
11 12 13	114.
In Medio; Appellatio Cognita, Matri auiæque.	113. 115.
COLLATIO IX.	117.
1 2	
9 Nona *dat Inteſtatis Sponſalitia, Sacras*	118.119.
3 4 5 6 7	120. 125.
Res *vendit, Iudex, Litigat, Tituloſque, Fraterni*	124. 131.
8	127.
Nati ſuccedunt, Fideicomiſſaque reddunt,	159.
9 10	
Nulli ſeruator, ſi differat aure cogatur.	134. 86.

Nouell. 106. 132. 143. 128.123.

11 12 13
Vſuras Interdicit Collegia Raptum
14 15
Paſsis, Collator, Sanctuſque Epiſcopus extat.

His Collationibus IX. annectuntur Lib duo Feudorum, necnon Extrauagantes tre Imperatorum; Pro quibus vti minùs in vſ poſitis, conſultò verſus omiſi, ne infirmi adhuc Tyronis animus ſine neceſſitate pra grauetur iuxta conſilium Iuſtiniani *in §. l. igitur Inſtit. de Iuſt. & Iur.*

RVBRICÆ IurisCanonici Verſibus expreſſa

SECTIO VII.

Verſus 1æ. Partis Decreti Gratiani. De Diſtinctiouibus.

DEcretũ Gratiani tres habet Partes principales, 1a. componitur 101 *Diſtinctionibus.* IIa 36 *cauſis*, & IIIa. tractatu *de Conſecratione* in v. diſtinctiones diuiſo.

1æ Partis Diſtinctiones 101. totidem Verſibus exprimuntur vt ſequitur.

nũs diſt.

DISTINCT. I.

1 Prima *Ius humanum, & quid naturale reſoluit.*
2 Altera *dat varias ſpecies, &* Iura *Quiritum.*
3 Tertia *Canonicum vario* Ius *nomine donat.*
4 Quarta *dat intentũ à lege atque à Canone finẽ.*
5 Quintà *Naturæ* Ius *non mutabile firmat.*
6 Sextà *notat, quod ſit nocturna illuſio crimen*
7 Septima *ſignat eos queis* Ius *fuit edere leges.*

8 Octaua quomodo mores naturaque diſtent
9 Nona ait humanum, Naturæ Cedere Iuri.

DISTINCT. 10.

10 Traditur in Decima ſuperari à Canone leges
11 Canonis, è contra, Decretis vincitur Vſus.
12 Sed valet vſus moribus haud auerſus honeſtis.
13 Maius vt euites, ſit diſpenſatio parui.
14 Nec leue committas, etiam vt grauiora repellas.
15 Concilia hæc quatuor notat, Apochriphoſque libellos.
16 Quæ ſit Apoſtolici vis Canonis iſta reſoluit.
17 Concilium validum, niſi Papâ Authore, negetur.
18 Dicitur hîc, quod bis Synodus celebretur in anno.
19 Hæc decretalis reſerat quid epiſtola poſſit.

DISTINCT. 20.

20 Biſdenâ Papæ Sanctorum dogmata cedunt.
21 Seruet quiſque gradum, Inferior nec iudicet altū.
22 Ordinat iſta gradus maiorum Eccleſiarum.
23 Promouet hæc Romanum Prælatoſque minores.
24 Poſt examen honos eſt ordinis attribuendus.
25 Optat Apoſtolus, hîc quod ſit ſine crimine Præſul.
26 Et Baptiſatâ Vir vnâ Coniuge nuptus.
27 Vocat aſpirans, nec poſt hæc nubere poſſit.
28 Iſta ſacratorum Connubia pagina damnat.
29 Dant locus, & cauſa, & tempus, perſonaq; ſenſū.

DISTINCT. 30.

30 Connubium Terdena probat contra Manichæos.
31 Præcipit hæc quod contineant, offerre volentes.
32 Deſere Presbiterum, qui ſcorta palam retinebit.
33 Luſori, bigamoue, ſacer non traditur ordo.
34 Fœmina Pontifici perſonâ domeſtica deſit.
35 Non vinolentus Præſul, ſed ſobrius eſto.
36 Sacranduſque ſit & Prudens literiſque peritus.
37 Iſta ſequi, non ſcire, vetat gentilia ſcripta.
38 Sacras ſcripturas ſacrandus ſcire iubetur.
39 Vult hæc Prælatos callere negotia ſæcli.

d.ſt. DISTINCT. 40.

40 *Internis pars* Denaquater *virtutibus ornat.*
41 *Sit modus in greſſu, geſtu, verboque ciboque.*
42 *Hoſpitio excipiat Peregrinos Clericus omnis.*
43 *Sit Doctor verbo, ac re, ſit pius atque pudicus.*
44 *Vitet & ingluuiem, conuiuia ſiue tabernas.*
45 *Et caueat quemquam palmâ linguaue ferire.*
46 *Reſpuit hæc hominem Diſtinctio litigioſum.*
47 *Non bene præpoſitos domui, cupidoſque repelle*
48 *Eſtque Neophitus pellendus ab ordine Sacro.*
49 *Nec conſacretur vitio vel crimine vinctus.*

DISTINCT. 50.

50 *Quâ reparetur habet Pars* Quinquageſima *lapſus.*
51 *Obſtrictos ratiociniis vetat iſta ſacrari.*
52 *Hæc prohibet, ne quis per ſaltum promoueatur.*
53 *Clauſtra nec admittant curiale, aut clericus ordo.*
54 *Hæc prohibet ſeruos ſine libertate ſacrari.*
55 *Et bigamos reiicit, læſos, membriſque carentes.*
56 *Item* Illegitimos *& Natos Præsbiterorum,*
57 *Et Baptiſatum quo tempore perſtitit ager.*
58 *Hæc ſacrare vetat monachos Abbate negante.*
59 *Nec Doctum, niſi conſtanter ritèque probatum.*

DISTINCT. 60.

60 *Præſul vt in ſacris ſit* Sexageſima *dicit*
61 *Necque in Pontificem, laicos aſſumere velis.*
62 *Clerus, Plebs, Princeps, ille eligit, hæc petit, hic vult.*
63 *Sique Ius vſurpent laici, eſt electio nulla.*
64 *Pontificem electum iubet à tribus iſta ſacrari,*
65 *Qui ſi diſſideant, numero ſuffragia vincunt.*
66 *Vt ſacretur ab omnibus* Archiepiſcopus *hæc vult.*
67 *Non valet inſtitui Clerus, niſi Preſule ſolo.*
68 *Si dubius Præſul quoſdam ordinet, hi reſacrentur*
69 *Ne quis ad officium Eccleſiæ euolet ordine nullo.*

Non

DISTINCT. 70.

70 *Non niſi cum titulo vult* Septuagena *Sacrari.*
71 *Ex Patrum dictis alienos iſta repellit.*
72 *Nec niſi quærenti dat dimiſſoria Præſul.*
73 *Illius hæc nobis præbet diſtinctio formam.*
74 *Clericus vllus erit niſi ſponte ad ſacra vocatus.*
75 *Iſta notat tempus, quo Clerus promoueatur.*
76 *Vult hæc temporibus nos Ieiunare quaternis.*
77 *Regulat iſta dies certos Interſtitiorum.*
78 *Hæc notat ætatem, quâ detur Clericus ordo.*
79 *Ad Cardinales ſpectatque Electio Papæ.*

DISTINCT. 80.

80 *Iſta Diœceſes Pars* Octogeſima *ſignat.*
81 *Hæc repetit quod Sacrandus ſit criminis expers.*
82 *Pauperibus iubet iſta dare, ac ſuccurrere lapſis.*
83 *Hæc prohibet conſenſum alienis tradere culpis.*
84 *Vt ſis Sollicitus, Monógamus iſta requirit.*
85 *Nec fiat Præſul, niſi qui hoſpes noſcitur eſſe.*
86 *Corripias, doceas, dones non turpibus vllis.*
87 *Libertos, inopes, viduas deffendere debes.*
88 *Hæc opus exercentem clerum pellit auarum.*
89 *Iſta domum regere oſtendit, reſque eccleſiarum.*

DISTINCT. 90.

90 *Placet diſcordes Pars* Nonageſima *fratres.*
91 *Si non ſufficiant res Eccleſiæ, arte parabis.*
92 *Hæc plus corde docet Domino quâ voce canendũ.*
93 *Iſta dat vt pareant Maioribus Inferiores.*
94 *Subleuita vices Papæ præſtare valebit.*
95 *Præſule præſente eſt licitum ſacra dicere clero.*
96 *Hæc vetat, vt Princeps res ordinet Eccleſiarum.*
97 *Sed iubet auxilium Eccleſiæ præſtare petenti.*
98 *Nec tranſmarinos ſacret ſine quinque ſigillis.*
99 *Primas vt Vniuerſalis, vetat iſta, vocetur.*
100 *Pallia prælatis variis* Centeſima *donat.*
101 *Abſit ut vna duas habeat Prouincia partes.*

SECTIO VIII.

Verſus Rubricarum IIª. Partis Decreti Gratiani de Cauſis.

Continet hæc pars cauſas ſeu Controuerſias Eccleſiaſticas 36. totidem verſibus expreſſas.

Numerus quæſtionum		
		CAVSA I.
7	1	*Cauſa* Prior *Labem condemnat Simonialem.*
8	2	*Accuſare docet, ſimul appellare* Secunda
11	3	Tertia *reſtituens tempus notat induciarum.*
6	4	Quarta *quis accuſet, quis poſſit teſtificari.*
6	5	Quinta *vocare docet delatoremque ferire*
5	6	Sexta *dat infames, delatos atque forenſes,*
2	7	*Pontificem tradit repetentem* Septima *Sedem.*
5	8	Octauâ *legitur deſertio Pontificalis.*
3	9	*Soluere* Nona *vetans alienos datque ligare.*
		CAVSA X.
3	10	Dena *dat in ſacrâ quid ſumat Epiſcopus æde,*
3	11	*Præfigens* Vndena *forum ligat, atque remittit.*
5	12	*Eccleſiæ res ac proprias* Biſſena *docebit.*
2	13	Tertia *poſt* Decimã *Decimas & funera tractat*
6	14	*Improbat vſuras poſt* Denam quarta *voraces.*
8	15	*In* Dena quintâ *furor & mulier memorantur.*
7	16	*In* Sexta decimâ *exercent monachi ſacramenta.*
4	17	Septima *poſt* Decimam *prohibet diſſoluere vota.*
2	18	*Fratribus Abbatem* Biſnona *dat inſtituendum.*
3	19	*Dat* Decimanonâ *Præſul Clero Monachatum.*
		CAVSA XX.
4	20	Biſdenâ *pueri traduntur religioni.*
5	21	Terſeptena *docet veſtes geſtare decentes.*
5	22	*Iurantes falſum damnat* Biſdenâ ſecunda.
8	23	Biſdenaternâ *tractantur bellica geſta.*
3	24	*Hæreſiarcharum dat nomina* Biſduodena.

25 Biſdenaquinta *ſunt priuilegia ſcripta.* 2
26 *Sortilegos damnat cauſa hec* Vigeſima ſexta. 3
27 *Edocet an Sponſas ducant* Ternona, *vouentes.* 2
28 Biſdena octaua *Gentiles nubere diſces.* 3
29 *Coniugium ſeruile tenet* Vigeſima nona. 2

CAVSA xxx.

30 Terdena *elucet cognatio Spiritualis.* 5
31 Terdenâ primâ *macho polluta negatur.* 3
32 *An Meretrix nubat, tractat* Terdena ſecunda. 8
33 Terdenâ ternâ *Friget, Compunctio, Votum.* 5
34 Terdenâ quartâ *nubit viuente marito.* 2
35 *Cognatos gradibus numerat* Trigeſima quinta. 10
36 Vltima *de Raptis tractabit cauſa puellis.* 2

BREVIVS.

Eædem Materiæ 36. cauſarum 36. verbis expreſſæ, ita vt quodlibet verbum materiam cuiuſlibet cauſæ indicet. Numerus verò cuiuſlibet verbi numerum cuiuſlibet cauſæ.

1 2 3 4 5
Simon, Appellat, Spoliatus, Teste, Libello,
6 7 8 9 10
Infames, Viuens, Succeſſor, Solue, Regendo,
11 12 13 14 15
Cenſuram, Teſtor, Funus, Fœnus, Furioſos.
16 17 18 19 20
Monachus, Occîdit, Abbates, Clauſtra, Volentes
21 22 23 24 25
Commendat, Iurans, Pugnas, Hæreſis, Violatas.
26 27 28 29 30
Sortilegus, Sponſis, Infidis, Seruiat, Infans.
31 32 33 34 35 36
Mœcha, Coit, Monte, Dubitãs, Gradibus, Rapiẽte.

SECTIO IX.

Verſus Rubricarum III*æ*. *Partis Decreti Gratiani de Conſecratione.*

Continet hæc pars tractatum *de Conſecratione* in quinque diſtinctiones à Gratiano diuiſum & verſibus quatuor expreſſum

1 *Eccleſias tibi* Prima *ſacrat, miſſaſque ſolemnes.*
2 *Sacrati Panis peragit Sacramenta* Secunda.
3 Tertia *poſt ferias præſcripta ieiunia ſubdit.*
4 In Quarta *eſt Baptiſmus, Confirmatio* Quintâ.
5

SECTIO X.

Verſus Rubricarum Librorum V. *Decretalium Gregorij* IX.

Volumen Decretalium authoritate Gregorij IX. compilatum eſt poſt Decretum Gratiani, & in quinque libros diuiſum, Liber verò in titulos, quorum materia quinque Verſibus ſequentibus exprimitur.

1 *Pars* Prior *Officia exhibet Eccleſiaque miniſtros.*
2 Altera *dat teſtes & Cætera Iudiciorum.*
3 Tertia *de rebus & vitâ Presbiterorum.*
4 Quarta *docet quales ſint nexus coniugiorum.*
5 Vltima *perſequitur pœnas & Crimen eorum.*

BREVIVS.

Eædem materiæ Librorum v. Decretalium Vnico Verſu Expreſſæ.

1 2 3 4 5
Index, Iudicium, Clerus, Sponſalia, Crimen.

Rubricæ Sexti & Clementinarum, quia coincidunt cum Rubricis Decretalium etiam quoad ordinem, non indigent Verſibus, quibus memoria iuuetur; vt præmonitum eſt *ſupra* §.2.*ſect*.4.*&* 5. Quod idem in Extrauagantibus intelligendum eſt.

§us. IVus.

SERIES RVBRICARVM Iuris Ciuilis Iuxta Germanica Irnerij editionem.

PRÆMONITIO.

Hæc ſola Germanica, ſeu Imperialis, vel Irneriana, & Vulgata editio, Legalis & authentica eſt; Cæteræ ad doctrinã & interpretationẽ deſeruiunt, non derogationem, vt monui *ſupra* §.1.*ſect*.4.*in fin*.*&* *Infra* §.4.*ſect*.4. *&* 5. Notaui tamen in hac maiori margine diuerſitates aliarum 4. editionum, nempe Auen. Flor. hal. & Goth. vti magis conſpicuarum, & ad exemplaria certa factarum de quibus *infra* P.3.§.6.*ſect*. 2. Quâ ratione vitandam fore præmonui *Ruſſardi* editionem, ob lectiones ab incertis MSS. deſumptas, & nomen Duareni Codicis falsò præfixum ex Ant. Contio *in Præfat. Pandect. editionis Lugdunen*. 1618. *ad Melioris indicij lectores ſcriptâ*, vt ſuprà P.2.§.1. *ſect*.4. *in fine*.

SECTIO I.

Rubricæ Imperialium Inſtitutionum.

IMperiales Inſtitutiones continent libros IV.

I^us^. habet titulos 26. De Perſonis.

II^us^. habet titulos 25. De Rebus.

III^us^. habet titulos 30. De obligationibus.

IV^us^. habet titulos 18. De Actionibus.

Sic Inſtitutionum Libri Quatuor habent titulos 99. quibus addita, loco tituli, Procemialis Conſtitutio *de Confirmatione Inſtitutionum:* Incipien. *Imperatoriam maieſtatem* conficiunt Rubricas 100.

PROOEMIVM.

Conſtitutio *Imperatoriam Maieſtatem*, De Confirmatione Inſtitutionum.

INSTITVT. LIBER I.

nus tit. *Rubricis 26. agit de Principiis Iuris, & Perſonis.*

1 De Iuſtitia & Iure.

2 De Iure Naturali, Gentium, & Ciuili.

3 De Iure perſonarum.

4 De Ingenuis.

5 De Libertinis.

6 Quibus [a] ex cauſis manumittere non licet.

7 De Lege Fuſiâ [b] Caniniâ tollenda.

8 De his qui ſui vel alieni Iuris ſunt.

9 De Patria poteſtate.

10 De Nuptiis.

11 De Adoptionibus.

12 Quibus modis Ius [c] Patriæ poteſtatis ſoluitur.

13 De Tutelis.

[a] Theoph. Qui & quibus ex cauſis manumittere non poſſunt.

[b] Theoph. Furia.

[c] deeſt in MS. Cuiacii ex patriæ.

14 Qui teſtamento tutores dari poſſunt.
15 De Legitima Agnatorum tutelâ.
16 De Capitis deminutione.
17 De Legitimâ patronorum tutelâ.
18 De Legitimâ parentum tutelâ.
19 De Fiduciariâ tutelâ.
20 De Attiliano tutore, & eo qui lege Iuliâ & Titiâ dabatur.
21 De Auctoritate tutorum.
22 Quibus modis tutela finitur.
23 De Curatoribus.
24 De Satiſdatione tutorum vel curatorum.
25 De Excuſationibus tutorum vel curatorum.
26 De Suſpectis tutoribus vel curatoribus.

INSTITVT. LIBER II.

Rubricis 25. agit de Rebus ex Iure Gentium, ciuili, & Prætorio acquirendis.

1 De Rerum diuiſione: & acquirendo ipſarum dominio.
2 De Rebus corporalibus & incorporalibus.
3 De Seruitutibus *a* ruſticorum & vrbanorum prædiorum.
4 De Vſufructu.
5 De Vſu & habitatione.
6 De Vſucapionibus & longi temporis præſcriptionibus.
7 De Donationibus.
8 Quibus alienare licet vel non.
9 Per quas perſonas *b* nobis acquiritur.
10 De Teſtamentis ordinandis.
11 De Militari teſtamento.
12 Quibus non eſt permiſſum facere teſtamentũ.
13 De Exheredatione liberorum.
14 De Hæredibus inſtituendis.
15 De Vulgari ſubſtitutione.
16 De Pupillari ſubſtitutione.

a Goth. legit *de ſeruitutibus prædiorũ.*

b Goth. *cuique.*

17 Quibus modis teſtamenta infirmentur.
18 De Inofficioſo teſtamento.
19 De Hæredum qualitate & differentia.
20 De Legatis.
21 De Ademptione legatorum.[a]
22 De Lege falcidia.
23 De Fideicommiſſariis hæreditatibus, & ad Senatuſconſultum Trebellianum.
24 De Singulis rebus per fideicõmiſſum relictis.
25 De Codicillis.

INSTITVT. LIBER III.

Rubricis 30. *agit de Reliquis modis acquirendi, ac de Contractibus.*

1 De Hæreditatibus quæ ab inteſtato deferuntur.
2 De Legitima agnatorum ſucceſſione.
3 De Senatuſconſulto[b] Tertylliano.
4 De Senatuſconſulto[c] Orphitiano.
5 De Succeſſione Cognatorum.
6 De Gradibus[d] Cognationum.
7 De Seruili Cognatione.
8 De Succeſſione libertorum.
9 De Adſignatione libertorum.
10 De Bonorum poſſeſſionibus.
11 De Acquiſitione per arrogationem.
12 De Eo cui libertatis cauſa bona addicuntur.
13 De Succeſſionibus ſublatis, quæ fiebant per bonorum venditiones, & ex Senatuſconſulto Claudiano.
14 De Obligationibus.
15 Quibus modis re contrahitur obligatio.
16 De Verborum obligationibus.
17 De Duobus reis ſtipulandi & promittendi.
18 De Stipulatione ſeruorum.
19 De Diuiſione ſtipulationum.
20 De Inutilibus ſtipulationibus.

[a] Cont. & Goth. addunt *& tranſlatione.*
[b] Goth. *tertulliano.*
[c] Cont. *orficiano.*
[d] Goth. *cognatorum.*

De Fideiuſſoribus.
De Literarum obligationibus.
De Obligationibus ex conſenſu.
De Emptione & venditione.
De Locatione & Conductione.
De Societate.
De Mandato.
De Obligationibus quæ a ex quaſi contractu naſcuntur. *a Goth. quæ quaſi ex contractu naſcuntur. Cont. de oblgat. quaſi ex contractu.*
Per quas perſonas nobis obligatio acquiritur.
Quibus modis tollitur obligatio.

INSTITVT. LIBER IV.

Rubricis 18. agit de Reliquis obligationibus, de Actionibus Ciuilibus & Criminalibus.

De Obligationibus quæ ex delicto naſcuntur.
De Vi bonorum raptorum.
De Lege Aquilia.
De Iniuriis.
De Obligationibus quæ b ex quaſi delicto naſcuntur. *b Goth. & Cons quaſi ex delicto.*
De Actionibus.
Quod cum eo, qui in alienâ poteſtate eſt, negotium geſtum eſſe dicitur.
De Noxalibus actionibus.
Si quadrupes pauperiem feciſſe dicatur.
10 De Iis per quos agere poſſumus.
11 De Satiſdationibus.
12 De Perpetuis & temporalibus actionibus, & quæ ad hæredes, & in hæredes tranſeunt.
13 De Exceptionibus.
14 De Replicationibus.
15 De Interdictis.
16 De Pœna temerè litigantium.
17 De Officio Iudicis.
18 De Publicis Iudiciis.

SECTIO II.

Rubricæ Pandectarum.

PAndectæ ſeu Digeſta continent libros 50. diuiſæ primùm à Triboniano ſeu Iuſtiniano in 7. Partes. *Proœmial. Conſtitut.* omnem *ad Anteceſſores ſcriptâ.*

I^a^ eſt τὰ πρῶτα ſeu *de Principiis*, continens libros 1^ū^. 2^ū^. 3. & 4^ū^

II^a^ *de Iudiciis* continens libros 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11.

III^a^ *de Rebus* continens libros 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19.

IV^a^ *de Pignoribus* continens libros 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27.

V^a^ *de Teſtamentis*, continens libros 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36.

VI^a^ *de Bonorum poſſeſſionibus*, continens libros 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44.

VII^a^ *de Stipulationibus*. continens libros 45. 46. 47. 48. 40. 50.

Hæ ſeptem Pandectarum partes in duo Volumina primùm congeſtæ ſunt ab ipſo Triboniano, vt oſtendunt Authographa MSS, Florentinum & Auenicum antiquiſſima, leges vno tenore abſque interſciſione ſcriptas continentia, quorum Volumen ſecundum, non à Libro IV. (qui Vmbilicus Pandectarum *in l. 2. §. quam autem Cod. de veter. Iur. enucl.* appellatur) incipiebat, ſed à Part. 5. tit. 1. libri 28. *de teſtamentis.*

Præualuit tamen vſu hodierno Tripertita diuiſio excogitata ab Irnerio, Pileo, ſeu aliis antiquis Gloſſatoribus in Digeſtum Vetus, Infortiatū & Nouum de qua *latiùs ſupra* P. 2. §. 1. Sect. 2.

Vetus habens Libros 24. Rubricas 155. Incipit à Proœmiali Conſtitutione *omnem* ad Anteceſſores ſcriptâ, cui contiguus eſt titulus 1. *de Iuſtitia & Iure.*

Infortiatum habens Libros 14. Rubricas 105. Incipit à Libri 24. titulo vltimo, *Soluto matrimonio.*

Nouum habens Libros 12. Rubricas 174. Incipit à Libri 39. titulo 1. *de Operis Noui nunciatione.*

Sic omne ff. habet libros 50. Rubricas 434. non computatis Proœmialibus Conſtitutionibus.

Proœmiales Pandectarum Conſtitutiones diuerſis Editionibus Præfixæ.

In Codice Germanico, ſeu Vulgato.

1 Conſtitutio ad Tribonianum. *Deo authore*

2 Conſtitutio ad Anteceſſores. Proœmium Digeſtorum, *Omnem.*

In Codice Auenico.

1 Proœmium Digeſtorum. Conſtitutio ad Anteceſſores. *Omnem.*

In Codice Haloandrino, ſeu Norico.

1 Conſtitutio ad Tribonianum. *Deo authore.*

2 Conſtitutio ad Magnum Senatum. Δέδωκεν

3 Conſt. ad Senatum & omnes populos. *Tanta.*

4 Conſt. ad Anteceſſor. *Omnē.* Proœmiū Digeſt.

In Codice Florentino & Gothofredico.

1 De Cōceptione Digeſtorū. Conſt. *Deo authore.* & conſt. *omnem* ad Anteceſſores.

2 De Confirmatione Digeſtorū. Conſt. *Tanta.* Et Conſt. Δέδωκεν ad magnum Senatum.

****

RVBRICÆ DIGESTI VETERIS.

Pars I[a]. Τῶν Πρώτων, [a]

Quatuor priorib⁹ libris agit de Principiis Iuris, Iudicibus, Iudiciis, litigantibus, & in integrum reſtitutionibus.

PANDECT. LIBER I.

nũs tit. *Rubricis 22. agit de Principiis Iuris, Status perſonarũ & Magiſtratuum.*

1 De Iuſtitia & Iure.
2 De Origine Iuris [b] Ciuilis, & omnium Magiſtratuum & ſucceſſione [c] Iuriſprudentiũ.
3 De Legibus, & Senatusconſultis, & longa conſuetudine.
4 De Conſtitutionibus Principum.
5 De Statu hominum.
6 De [d] Iis qui ſui vel alieni Iuris ſunt.
7 De Adoptionibus & emancipationibus, & aliis quibus [e] Ius patriæ poteſtatis ſoluitur.
8 De Rerum diuiſione & qualitate.
De [f] Diuiſione rerum & qualitate.
9 De Senatoribus.
10 De Officio conſulis.
11 De Officio Præfecti Prætorio. *
12 De Officio Præfecti Vrbi.
13 De Officio, Quæſtoris.
14 De Officio [g] Prætoris.
15 De Officio Præfecti vigilum.
16 De Officio Proconſulis & Legati.
17 De Officio Præfecti Auguſtalis.
18 De Officio Præſidis.
19 De Offic. Procuratoris Cæſaris [h] & Rationalis.
20 De Officio Iuridici [i] Alexandriæ.
21 De Officio eius cui mandata eſt juriſdictio.
22 De Officio Aſſeſſorum.

[a] hoc eſt. de Princip. u.
[b] Flor. hal. goth. deeſt vox. *Ciuilis.*
[c] Flor. hal. goth. *Prudencium.*
[d] Flor. hal. *His.*
[e] Hal. *Quibus poteſtas.* Flor. & goth. *Quibus patria poteſtas.*
[f] Flor. hal. goth.
* flor. *vrbis*
[g] Flor. hal. goth. *Prætorum.*
[h] Flor. hal. goth. *vel.*
[i] Flor. hal. goth. *deeſt vox ſequens.*

PAN-

PANDECT. LIBER II.

Nũs tit. *Rubricis 15. agit de Iuriſdictione, Ritu Iudiciorum, & Tranſactionibus.*

1 De Iuriſdictione [a] omnium Iudicum.
2 Quod quiſque Iuris in alterum ſtatuerit [b] vel obtinuerit vti [c] ipſe eodem jure vtatur.
3 Si quis jus dicenti non obtemperauerit.
4 De in Ius vocando.
5 Si quis in Ius vocatus non ierit, ſiue quis eum vocauerit, quem ex edicto non [d] debuit.
6 In jus vocati vt eant, aut ſatis vel cautū dent.
7 Ne quis eum qui in Ius [e] vocat⁹ eſt, vi eximat.
8 Qui ſatiſdare cogantur juratò promittēt vel ſuæ Promiſſioni committantur.
9 Si ex noxali causâ agatur, quemadmodum caueatur.
10 De eo per quem factum erit, quominus quis [f] in judicio ſiſtat.
11 Si quis cautionibus in judicio ſiſtendi cauſâ factis non obtemperauerit.
12 De Feriis, dilationibus, & diuerſis [g] temporibus [h] earum, & ex quibus cauſis feriæ non impediantur.
13 De Edendo.
14 De Pactis.
15 De Tranſactionibus.

PANDECT. LIBER III.

Rubricis 6. agit de Perſonis litigantibus.

1 De Poſtulando.
2 De [i] Iis qui notantur infamia.
3 De Procuratoribus & defenſoribus.
4 Quod [l] cujuſque vniuerſitatis nomine, vel contra eam [m] agatur.
5 De Negotiis geſtis.
6 De Calumniatoribus.

****

[a] flor. hal. goth. *Cætera deſunt.*
[b] hal. deſunt verba. *Vel obtinuerit*
[c] Auen. deeſt vox. *vti* flor. goth. habet *vt.*
[d] flor, hal. goth. *debueri.*
[e] flor. hal. goth. *vocabitur.*
[f] Auen. deeſt *in.*
[g] hal. *temporib⁹ & quibus cauſis &c.*
[h] flor. & goth *cætera deſunt*
[i] flor. hal. & goth. *His.*
[l] flor. hal. goth. *cuiuſcumq;*
[m] hal. *agitur.*

PANDECT. LIBER IV.

Rubricis 9. agit de Officio Iudicis circa reſtitutiones in integrum & receptorum.

nũs tit.

1 De Reſtitutione in integrum.

De [a] In integrum reſtitutionibus.

2 De Eo quod metus cauſa geſtum erit.

Quod [b] metus cauſa geſtum erit.

3 De Dolo malo.

4 De Minoribus 25. annis.

5 De Capitis diminutione.

De [c] Capite minutis.

6 Ex quibus cauſis majores 25. annis in integrum [d] reſtituantur.

7 De Alienatione judicij mutandi cauſa facta.

8 De Receptis [e] arbitris & qui arbitrium recipiunt vt ſententiam dicant.

9 Nautæ, caupones, ſtabularij vt recepta reſtituant.

[a] flor hal. goth.

[b] flor. hal. goth.

[c] flor. hal. goth.

[d] flor. hal. goth. *reſtituuntur.*

[e] flor. hal. goth. habet ſic. *De Receptis qui arbitrium receperunt &c.*

Pars II. De Iudiciis.

Libris 7. agit de Iudiciis in genere & in ſpecie Vniuerſalibus realibus, & particularibus ac mixtis perſonalibus.

PANDECT. LIBER V.

Rubricis 6. agit de Iudiciis in genere & Vniuerſalibus.

1 De Iudiciis & vbi [f] quis agere vel conueniri debeat.

2 De Inofficioſo teſtamento.

3 De Petitione hæreditatis.

De [g] Hæreditatis petitione.

4 Si pars hæreditatis petatur.

5 De Poſſeſſoria hæreditatis petitione.

6 De Fideicommiſſaria hæreditatis petitione.

[f] flor. hal. goth. *quiſque.*

[g] flor. goth.

***

PANDECT. LIBER VI.

Rubricis 3. agit de vindicatione rerũ corporaliũ.

1 De Rei [a] vendicatione.
2 De Publiciana in rem actione.
3 Si Ager vectigalis vel † [b] emphiteoticarius petatur.

PANDECT. LIBER VII.

Rubricis 9. agit de Vindicatione rerum incorporalium.

1 De Vſufructu, & quemadmodum quis vtatur fruatur.
2 De Vſufructu accreſcendo.
3 Quando dies vſusfructus legati cedat.
4 Quib⁹ modis vſusfruct⁹ vel vſus [c] amittatur.
5 De Vſufructu earum rerum quæ vſu conſumuntur vel minuuntur.
6 Si Vſusfructus petatur vel ad alium pertinere negetur.
7 De Operis ſeruorum.
8 De Vſu & habitatione.
9 Vſusfructuarius quemadmodum caueat.

PANDECT. LIBER VIII.

Rubricis 6. agit de ſeruitutibus.

1 De Seruitutibus.
2 De Seruitutibus [d] urbanorum prædiorum.
3 De Seruitutibus [e] ruſticorum prædiorum.
4 Communia prædiorum tam vrbanorum quã ruſticorum.
5 Si Seruitus [f] vẽdicetur, vel ad alium pertinere negetur.
6 Quemadmodum ſeruitutes [g] amittantur.

PANDECT. LIBER IX.

Rubricis 4. agit de damno dato.

1 Si quadrupes pauperiem feciſſe dicatur.
2 Ad Legem Aquiliam.
3 De [h] Iis qui [i] dejecerint vel effuderint.

[a] flor. hal. goth. *vindicatione.*
[b] flor. hal. goth. *emphiteuticarius.*
[c] flor. goth. *amittitur.*
[d] goth. *prædiorum vrbanorum.*
[e] flor. hal. goth. *prædiorum ruſticorum.*
[f] flor. hal. goth. *Vindicetur.*
[g] goth. *amittuntur.*
[h] flor. hal. goth. *His*
[i] flor. goth. *effuderint vel dejecerint*

4 De Noxalibus actionibus.

PANDECT. LIBER X.

1 *Rubricis 4. agit de Iudiciis mixtis perſonalibus.*

2 De Iudicio finium regundorum.

Finium [a] regundorum.

3 Familiæ herciſcundæ.

4 De Communi diuidundo.

Communi [b] diuidundo.

PANDECT. LIBER XI.

Rubricis 8. agit de reliquis judiciis & pacto nudo, itaut ſuppleat præcedētib⁹, & præparet ſequētia.

1 De Interrogationibus in jure faciendis, & de [c] interrogatoriis actionibus [d] ſublatis.

2 De Quibus rebus ad eumdem judicem eatur.

3 De Seruo corrupto.

4 De Seruis fugitiuis.

De [e] Fugitiuis.

5 De Aleæ luſu & aleatoribus.

De [f] Aleatoribus.

6 Si menſor falſum modum dixerit.

7 De Religioſis & ſumptibus funerum & vt funus ducere liceat.

8 De Mortuo inferēdo & ſepulchro [g] ædificādo

Pars III. De Rebus.

Libris 8. Contractus & Condictiones exponit.

PANDECT. LIBER XII.

Rubricis 7. agit de cōdictione certi & ob cauſam.

1 De Rebus creditis, ſi certum petatur, & [h] de certi condictione.

2 De Iurejurādo ſiue volūtario [i] ſiue judiciali.

3 De In litem jurando.

4 De Cōdictione cauſa datâ causâ non ſequutâ.

5 De Condictione ob turpem vel injuſtā causā.

6 De Condictione indebiti.

7 De Condictione ſine cauſâ.

---

a flor. hal. goth.

b flor. hal. goth.

c flor. goth. deeſt vox. *de*

d flor. Auen. deeſt vox. *Sublatis.*

e flor. hal. goth.

f flor. hal. goth.

g flor. *inædificando.*

h flor. hal. goth. deeſt vox. *Certi.*

i flor. Hal. add. *Siue neceſſario.*

PANDECT. LIBER XIII.

Rubricis 7. agit de Condictionibus furtiuâ; & incerti, actionibus commodati & Pignoratitia.

1 De Condictione furtiua.
2 De Condictione ex lege.
3 De Condictione [a] triticaria. — a flor. hal. triticaria.
4 De Eo quod certo loco dari oportet.
5 De Conſtituta pecunia.
De [b] Pecunia conſtituta. — b flor. goth.
6 Commodati vel contra.
7 De [c] Pignoratitia actione vel contra. — c flor. hal. goth. pignoratitia.

PANDECT. LIBER XIV.

Rubricis 6. Agit de actionibus quibus tenentur ex alieno contractu.

1 De Exercitoria actione.
2 Ad Legem Rhodiam de jactu.
De [d] Lege Rhodia de jactu. — d flor. hal. goth.
3 De Inſtitoria actione.
4 De Tributoria actione.
5 Quod cum eo qui in alienâ poteſtate eſt, negotium geſtum eſſe dicetur.
6 Ad Senatus conſultum Macedonianum.
De [e] Senatus conſulto Macedoniano. — e flor. hal. goth.

PANDECT. LIBER XV.

Rubricis 4. agit de contractibus perſonarum alieni Iuris.

1 De Peculio.
2 Quando [f] de peculio actio annalis eſt. — f hal. actio de peculio annalis ſit.
3 De In rem verſo.
4 Quod juſſu.

PANDECT. LIBER XVI.

Libris 3. agit de contractibus vnius ſolum vtilitatem reſpicientibus.

1 Ad Senatuſconſultum Velleianum.
2 De Compenſationibus.
3 Depoſiti vel contra.

PANDECT. LIBER. XVII.

Rubricis 2. agit de contractibus vtriuſque partis vtilitatem concernentibus.

1 Mandati vel contra.
2 Pro ſocio.

PANDECT. LIBER XVIII.

Rubricis 7. agit de cõtractu emptoris & vẽditoris.

1 De Contrahenda emptione [a] & venditione & de pactis inter emptorem & venditorem [b] conuentis & quæ res væniri [c] poſſint.
2 De In diem addictione.
3 De Lege commiſſoria.
4 De Hæreditate vel actione venditâ.
5 De Reſcindendâ venditione, & quando [d] liceat ab emptione diſcedere.
6 De Periculo & commodo rei venditæ.
7 De Seruis exportandis, vel ſi [e] mancipium ita vænierit vt manumittatur vel contra.

PANDECT. LIBER XIX.

Rubricis 5. agit de contractibus affinibus emptioni & venditioni.

1 De Actionibus empti & venditi.
2 Locati [f] & conducti.
3 De Æſtimatoria [g] actione.
4 De rerum permutatione.
5 De Præſcriptis verbis & in factũ actionibus.

VMBILICVS PANDECTARVM.

Pars IV[a]. De Pignoribus

Libris 8. agit de Appendicibus contractuum, quoad ſecuritatem, vſuras, probationem, nuptias & tutelas.

PANDECT. LIBER XX.

Rubr. 6. agit de Pignorib⁹ ad ſecuritatẽ creditoris.

1 De Pignoribus & hypothecis & qualiter ea contrahantur & de pactis eorum.

[a] Hal. goth. deſunt verba *& venditione*.
[b] Flor. hal. goth. *compoſitis*.
[c] Flor. hal. goth. *non poſſunt*.
[d] Flor. goth. *licet*.
[e] Flor. *ſi mancipium veneat*.
[f] Flor. goth. deeſt. vox *&*
[g] Flor. hal. got. *deeſt vox ſequens*.

In quibus cauſis pignus vel hypotheca tacitè [a] contrahatur. *a flor. hal. goth. contrahitur.*

Quæ res pignori vel hypothecæ datæ obligari non poſſunt.

Qui potiores in pignore vel hypothecâ habeantur & de [b] iis qui in priorum creditorum locum ſuccedunt. *b flor. hal. goth. his.*

De Diſtractione pignorū [c] vel hypothecarū.

Quibus modis pign⁹ vel hypotheca ſoluitur. *c flor. hal. goth. &*

PANDECT. LIBER XXI.

Rubric. 3. ponit remedia ad implementū cōtractus.

De Ædilitio edicto, & [d] redhibitoriâ & quanto minoris actione. *d flor. hal. goth. redhibitione.*

De Euictionibus & duplæ [e] ſtipulationibus. *e flor. hal. goth. ſtipulatione.*

De Exceptione rei venditæ, & traditæ.

PANDECT. LIBER XXII.

Rubricis 6. agit de appendicibus contractuū nempe vſuris, & probationibus.

1 De vſuris [f] & fructibus & cauſis & omnibus acceſſionibus & morâ. *f Flor. deſunt hæc & fructibus. & cauſis.*

2 De Nautico fœnore.

3 De Probationibus, & præſumptionibus.

4 De Fide inſtrumentorum & amiſſione eorum.

5 De Teſtibus.

6 De Iuris & facti ignorantiâ.

PANDECT. LIBER XXIII.

Rubricis 5. agit de contractu nuptiarum & dotiū.

1 De Sponſalibus.

2 De Ritu nuptiarum.

3 De Iure dotium.

4 De Pactis dotalibus.

5 De Fundo dotali.

PANDECT. LIBER XXIV.

Rubricis 3. continuat materiā dotis & nuptiarū.

1 De Donationibus inter virum & vxorem.

2 De Diuortiis & Repudiis.

RVBRICÆ

DIGESTI INFORTIATI.

Titulis 105. *materiam vltimarum voluntatum, quæ fortis ſeu difficilis appellatur, exponit.*

LIBRI XXIV. TITVLVS.

3 Soluto matrimonio quēadmodū dos petatur.

PAND. LIBER XXV. INFORT. I.

Rubricis 7. *agit de effectibus ſoluto matrimonio accidentibus.*

1 De Impenſis & rebus [a] dotalibus factis.

2 De Actione rerum amotarum.

De * Rerum amotarum actione.

3 De Liberis agnoſcendis & alendis à parentibus vel à patronis, libertis.

De [b] Agnoſcendis & alendis liberis, vel parentibus, vel patronis, vel libertis.

4 De Ventre inſpiciēdo, cuſtodiendoque partu.

De [c] Inſpiciendo vētre cuſtodiendoq; partū.

5 Si Ventris nomine, muliere in [d] poſſeſſionem miſsâ, eadem poſſeſſio [e] dolo malo ad alium tranſlata eſſe dicatur.

6 Si Mulier ventris nomine in poſſeſſione, calumniæ causâ eſſe [f] dicatur.

7 De Concubinis.

PAND. LIBER XXVI. INFORT. II.

Rubricis 10. *agit de tutelis & curatelis.*

1 De Tutelis.

2 De Teſtamentariâ tutelâ.

3 De Confirmando tutore vel curatore.

4 De legitimis tutoribus.

5 De Tutoribus & curatoribus datis, ab [g] iis qui ius dandi habent & in quibus [h] cauſis ſpecialiter dari poſſunt.

6 Qui petāt tutores vel curatores & vbi petātur.

7 De Administratione & periculo tutorum & curatorum qui [i] geſſerint vel non, & de

[a] hal. goth. *in res dotales.*

* Flor.

[b] hal. goth

[c] hal, goth.

[d] hic tit. diuerſus eſt à tit. 8. lib. 27. Infort. 13.

[e] hal. deeſt vox *dolo malo.*

[f] hal. goth. *diceretur.*

[g] hal. goth. *his.*

[h] hal. goth. deeſt vox *cauſis.*

[i] goth. *geſſerint.*

agentibus vel conueniendis vno vel pluribus.
De Authoritate & conſenſu tutorum & curatorum.
Quando ex facto tutoris vel curatoris minores agere vel conueniri [a] poſſint.
De Suſpectis tutoribus & curatoribus.

PAND. LIBER XXVII. INFORT. III.

Rubricis 10. agit de actionibus quæ tutelæ nomine dantur.

De Excuſationibus [b] tutorum & temporibus earum.
Vbi pupillus educari,† debeat & de alimentis ei præſtandis.
De [c] Tutelis & rationibus diſtrahendis & vtili curationis cauſâ, actione.
De Contrariâ [d] & vtili actione tutelæ.
De Eo qui pro tutore [e] vel curatore negocia geſſit.
Quod falſo tutore authore geſtum eſſe [f] dicetur.
De Fidciuſſoribus, & nominatoribus & hæredibus tutorum & curatorum.
De Magiſtratibus conueniendis [g] & eorum hæredibus.
De Rebus eorum qui ſub tutelâ vel curâ ſunt ſine decreto non alienandis vel ſupponẽdis.
De Curatoribus furioſo & [h] prodigo vel aliis extra minores dandis.

Pars V. De Teſtamentis.

Libris 9. materiam vltimarũ voluntatũ exponit.

PANDECT. LIBER XXVIII. INFORT. IV.

Rubricis 8. formam conficiendi teſtamenti declarat.

De Teſtamentis & qui teſtamenta facere poſſint, & quemadmodum teſtamenta fiant.

[a] hal. goth. *poſſunt.*
[b] hal. goth. *cætera deſunt*
† flor. *vel morari debet.*
[c] hal. goth. *Tutela.*
[d] hal. goth. *ute a & vtili actione.*
[e] hal. goth. *proue.*
[f] goth *dicatur.*
[g] goth. *cætera deſunt.*
[h] hal. goth. *aliis extra minores dandis, cætera deſunt.*

Qui *a* teſtamenta facere poſſunt & quemadmodum teſtamenta fiant.

a flor. hal. goth.

2 De Liberis & poſthumis hæredibus inſtituendis vel exhæredandis, *b* vel præteritis.

b Goth. cætera deſunt.

3 De Iniuſto, rupto, *c* & irrito facto teſtamento.

c hal. goth. deeſt vox *&*

4 De *d* Iis quæ in teſtamento delentur, inducuntur & inſcribuntur.

d flor. hal. goth. *his.*

5 De Hæredibus inſtituendis.

6 De Vulgari & pupillari ſubſtitutione.

7 De Conditionibus Inſtitutionum.

8 De Iure deliberandi.

PANDECT. LIBER XXIX. INFORT. V.

Rubricis 7. continuat materiam teſtamentorum & Codicillorum.

1 De Militari teſtamento.

De *e* Teſtamento militis.

e flor. hal. goth.

2 De Acquirendâ vel omittendâ hæreditate.

3 Quemadmodum teſtamenta aperiantur, inſpiciantur, & deſcribantur.

Teſtamenta *f* quemadmodum aperiantur, inſpiciantur, deſcribantur.

f flor. hal. goth.

4 Si quis omiſsâ causâ teſtamenti ab inteſtato vel alio modo poſſideat hæreditatem.

5 De Senatuſconſulto *g* Syllaniano, & Claudiano & quorum teſtamenta non aperiãtur.

g flor. hal. goth. *Silaniano Claudiano quorum teſtamenta ne aperiantur.*

6 Si quis aliquem teſtari prohibuerit vel coëgerit.

7 De Iure Codicillorum.

PAND. LIBER XXX. INFORT. VI.

Libris tribus ſequentibus agitur de legatis in genere.

1 De Legatis & fideicommiſſis. I°.

PAND. LIBER XXXI. INFORT. VII.

1 De Legatis & fideicommiſſis. II°.

PAND. LIBER XXXII. INFORT. VIII.

1 De Legatis & fideicommiſſis. III°.

PAND. LIBER XXXIII. INFORT. IX.

Rubricis 10. agit de Legatis in ſpecie.

1 De Annuis *a* & menſtruis legatis & fideicommiſſis.
2 De Vſu & vſufructu, & reditu, & habitatione & operis per legatum vel fideicommiſſum *b* relictis.
3 De Seruitute legata *c* vrbanâ, & ruſticâ.
4 De Dote *d* prælegatâ.
5 De Optione vel electione legatâ.
6 De Tritico, vino *e* & oleo legato.
7 De Fundo inſtructo, vel inſtrumento legato; De *f* Inſtructo vel inſtrumento legato.
8 De Peculio legato.
9 De Penu legatâ.
10 De Supellectile legatâ.

a flor. hal. goth. deſunt verba & *menſtruis.*
b flor. hal. goth. *datis.*
c flor. hal. goth. *cætera deſunt*
d hal. *relegata.*
e flor. hal. goth. *vel*
f flor. hal. goth.

PAND. LIBER XXXIV. INFORT. X.

Rubricis 9. continuat materiam legatorum particularium diuerſæ ſpeciei & ademptionis.

1 De Alimentis *g* & cibariis legatis.
2 De Auro *h* & argento mundo, ornamentis, vnguentis, veſtibus, vel veſtimentis & ſtatuis legatis.
3 De Liberatione legatâ.
4 De Adimendis vel transferendis legatis * vel fideicommiſſis.
5 De Rebus dubiis.
6 De *i* Iis quæ pœnæ nomine relinquuntur.
7 De Regulâ Catonianâ.
8 De *l* Iis quæ pro non ſcriptis habentur.
9 De *m* Iis quibus vt indignis legata auferuntur

g flor. hal. goth. *vel*
h flor. hal. goth. deeſt vox *&*
* Flor. *t. ſunt ſeqq.*
i flor. hal. goth. *his*
l flor. hal. goth. *his* pac *non ſcripto.*
n flor. hal. goth. *his* deeſt vox *legata.*

PAND. LIBER XXXV. INFORT. XI.

Rubricis 3. continuat materiam ademptionis, vel diminutionis legatorum.

1 De Conditionibus & demonſtrationibus, &

cauſis, & modis eorum quæ in [a] teſtamentis ſcribuntur.

2 Ad legem Falcidiam.

3 Si cui plus quam per legem falcidiam licuerit legatum eſſe [b] dicatur.

PAND. LIBER XXXVI. INFORT. XII.

Rubricis 4. agit de Fideicommiſsis vniuerſalibus & tadali miſsione in poſſeſsionem eorum.

1 Ad Senatuſconſultum Trebellianum.

2 Quando dies legatorum vel fideicommiſſorum cedat.

3 Vt Legatorum ſeu Fideicommiſſorum [c] nomine caueatur.

4 Vt in poſſeſſione legatorum [d] ſeu fideicommiſſorum * ſeruandorum causâ eſſe liceat.

Pars IV. De Bonorum poſſeſſionibus.

Libri, 8. agit De Succeſsionibus Iure Prætorio

PAND. LIBER XXXVII. INFORT. XIII.

Rubricis 15. agit De Bonorum poſſeſsionibus & Iurepatronatus.

1 De Bonorum poſſeſſionibus.

2 Si tabulæ teſtamenti extabunt.

3 De Bonorum poſſeſſione, furioſo, infanti, muto, Surdo, [e] & cæco, competente.

4 De Bonorum poſſeſſione contra tabulas.

5 De Legatis præſtandis contra tabulas bonorum poſſeſſione petitâ.

6 De Collatione [f] bonorum.

7 De Collatione dotis.

De [g] Dotis Collatione.

8 De [h] Ventre in poſſeſſionem mittendo & curatore eius.

9 De Coniũgendis cum emãcipato liberis eius

De

[a] flor. hal. goth. *teſtamenti.*

[b] flor. goth. *dicitur.*

[c] flor. hal. goth. *ſeruandorum cauſa caueatur.*

[d] flor. hal. goth. *vel*

* flor. deeſt *ſeruandorum*

[e] flor. hal. goth. deeſt vox *&*

[f] goth. deeſt vox *bonorum*

[g] goth.

[h] flor. hal. got. *eſt tit.* 7. titu. vero de coniungendis *eſt tit.* 8.

10 De Carboniano edicto.
11 De Bonorum [a] poſſeſſione ſecundum tabulas.
12 Si à parente quis manumiſſus [b] fuerit.
13 De Bonorũ poſſeſſione ex teſtamento militis.
14 De Iurepatronatus.
15 De Obſequiis [c] à liberis & libertis, Parentibus & Patronis præſtandis.

[a] Flor, hal. got. *poſſeſsionibus.*
[b] Flor. hal. got. *ſit.*
[c] Flor. hal. got. deſunt verba *à liberis & libertis.*

PAND. LIBER XXXVIII. INFORT. XIV.

Rubricis 18. agit de ſucceſsionibus ab inteſtato Ingenuorum.

1 De Operis libertorum.
2 De Bonis libertorum.
3 De Libertis [d] Municipum & aliarum Vniuerſitatum.
4 De Aſſignandis libertis.
5 Si quid in fraudem patroni factum ſit.
6 Si tabulæ teſtamenti nullæ extabunt. [e]
7 Vnde liberi. *Flor. iterum ponit ſub tit. 7.*
8 Vnde legitimi, [f] & vnde agnati. *Hal. tit. 7.*
9 Vnde cognati. *Hal. goth. eſt tit. 8.*
10 De Succeſſorio edicto. *Hal. got. tit. 9.*
11 De Gradibus affinitatis.
De [g] Gradibus & affinibus & nominibus eorum.
12 Vnde vir & vxor. *Hal. goth. tit. 11.*
13 De Veteranorum & militum ſucceſſione. [h]
14 Quibus non competit bonorum poſſeſſio. [i]
15 Vt ex legibus, Senatuſueconſultis bonorum poſſeſſio detur.
16 Quis ordo in [l] bonorum [m] poſſeſſione ſeruetur.
17 De Suis & legitimis hæredib⁹. *Hal. got. tit. 16.* [n]
18 Ad S.C. Tertyllianum & Orphicianum. *Hal goth. tit. 17.*

[d] Flor, hal. got. *deſunt verba municipum & aliarum.*
[e] Flor. hal. got. addunt *Vnde liberi.*
[f] Flor. goth. *cætera deſunt.* Goth. *tit.* 7. & flor. *tit.* 8.
[g] Hal. goth. *tit.* 10 & Flor. *tit.* 11.
[h] Hal goth. *tit.* 12
[i] Hal. goth. *tit.* 13
[l] Flor. goth. deeſt vox *bonorum.*
[m] Hal. flor. got. *poſſeſsionibus*
[n] Hal. got. *tit.* 15

****

RVBRICÆ
DIGESTI NOVI.

Titulis 174. agunt de Nunciatione noui operis, Poſſeſsione, Interdictis, & Iudiciis Criminalibus.

PAND. LIBER XXXIX. NOVI I.

Rubricis 6. agit de Sarciendis damnis & de Donationibus.

nũs git.

1 De Operis noui nunciatione.
De [a] Noui operis nunciatione.
2 De Damno infecto & de ſuggrundis & [b] protectis.
3 De Aqua [c] pluuiâ arcendâ.
4 De Publicanis, & vectigalibus, & commiſſis.
5 De Donationibus.
6 De Mortis causâ donationibus, [d] & capionibus.

[a] Hal.
[b] Hal. goth. protectionibus Flor. proiectionibus & ſuggruendis.
[c] Flor. hal. got. & aquæ pluuiæ arcendæ.
[d] Flor. deſunt ſeqq.

PAND. LIBER XL. NOVI. II.

Rubricis 16. agit de ſtatu & conditione perſonarum.

1 De Manumiſſionibus.
2 De Manumiſſis vindictâ.
3 De Manumiſſionibus, quæ ſeruis ad vniuerſitatem pertinentibus imponuntur.
4 De Manumiſsis teſtamento.
5 De Fideicommiſſariis libertatibus.
6 De Ademptione libertatis.
7 De Statuliberis.
8 Qui ſine manumiſsione ad libertatem perueniunt.
9 Qui & à quibus manumiſsi liberti non [e] fiant, & ad legem Æliam Sentiam.
10 De Iure aureorum annulorum.
11 De Natalibus reſtituendis.
12 De Liberali causâ.
13 Quibus ad libertatem proclamare non licet.

[e] Flor. goth. fiunt.

14 Si [a] libertus ingenuus eſſe [b] dicatur.

15 Ne de Statu defunctorum poſt quinquemniũ quæratur.

16 De Colluſione detegenda.

PAND. LIBER XLI. NOVI III.

Rubricis II. *agit de dominio & poſſeſsione.*

1 De Acquirendo rerum dominio.

2 De Acquirendâ vel [c] amittendâ poſſeſſione.

3 De Vſuſcapionibus ſeu vſurpationibus.

De [d] Vſurpationibus & vſucapionibus.

4 Pro ſoluto. [e]

5 Pro emptore. *Hal.goth.tit.*4.

6 Pro hærede. [f] *Hal.goth.tit.*5.

7 Pro donato. *Hal.goth.tit.*6.

8 Pro derelicto. *Hal.goth.tit.*7.

9 Pro legato. *Hal.goth.tit.*8.

10 Pro dote. *Hal.goth. tit.* 9.

11 Pro ſuo. *Hal.goth.tit.*10.

† Communia de acceſſionibus poſſeſſionũ. † Flor.tit.11

PAND. LIBER XLII. NOVI IV.

Rubricis 9. *agit de ſententiâ & executione.*

1 De Re iudicatâ, & de effectu ſententiarum & de interlocutionibus [g] Iudicum.

2 De Confeſſis.

3 De Ceſſione bonorum.

4 Quibus ex cauſis in poſſeſſionem eatur.

5 De Bonis authoritate Iudicis poſſidendis ſeu venundandis.

De [h] Rebus [i] authoritate Iudicis poſſidendis ſeu [l] vendundis.

6 De [m] Priuilegijs creditorum.

7 De Separationibus. *Hal.flor.goth.tit.*6.

8 De Curatore bonis dando. *Hal.flor.goth.tit.* 7.

9 Quæ in fraudem creditorum facta ſunt vt reſtituantur. *Hal.flor. goth.tit.*8.

[a] Flor. Goth. deeſt *libertus.*
[b] Flor. hal. *dicetur.*
[c] Hal. *amittenda.*
[d] Flor. hal. got.
[e] Flor. hal. got. *deeſt hic titulus.*
[f] Flor hal. got. addunt *vel pro poſſeſſore.*
[g] Flor. hal. got deeſt vox *iudicum.*
[h] Flor. hal. got.
[i] Hal. *iudicis.*
[l] Goth. *vendendis.*
[m] Hal. flor. got. deeſt *hic tit. vti coiunctus cum titulo præcedenti.*

PAND. LIBER XLIII. NOVI. V.

Rubricis 32. varia Interdicta exponit.

1 De Interdictis [a] ſeu extraordinariis actionibus, quæ pro his competunt.

2 Quorum bonorum.

3 Quorum legatorum.

Quod [b] legatorum.

4 Ne vis fiat ei qui in poſſeſſionem miſſus [c] eſt.

5 De Tabulis exhibendis.

6 Ne quid in loco ſacro fiat.

7 De Locis & itineribus publicis.

8 Ne quid in loco publico vel itinere fiat.

9 De Loco publico fruendo.

De [d] Via publica & ſi quid in ea factum eſſe dicetur.

10 De Via publica, & itinere reficiendo. *Flor. hal goth. tit.* 11.

11 De Fluminibus [e] & ne quid in flumine publico ripâue eius fiat, quò peiùs nauigetur. [f]

12 Ne Quid in flumine publico [g] ripâue eius fiat, quò aliter aqua fluat [h] quam priore æſtate fluxit. [i]

13 Vt in flumine publico nauigare liceat. [l]

14 De Ripâ muniendâ. *Flor. hal. goth. tit.* 15.

15 De Vi, & [m] vi armatâ. *Flor. hal. goth* 16.

16 Vti poſſidetis. *Flor. hal. goth.* 17.

17 De Superficiebus. *Flor. hal. gobt tit.* 18.

18 De Itinere actuque priuato. *Flor. hal got tit.* 19.

19 De Aquâ quotidianâ & æſtiuâ. *Flor. hal goth. tit.* 20.

20 De Riuis. *Flor hal. goth.* 21.

21 De Fonte. *Flor. hal goth tit.* 22.

22 De Cloacis. *Flor. hal goth tit.* 23.

23 Quod vi aut clam. *Flor. hal. goth tit* 24.

24 De Remiſſionibus. *Flor. hal goth.* 25.

25 De Precario. *Flor hal. goth.* 26.

[a] Hal. goth. *ſiue.*

[b] Flor. hal. gor.

[c] Hal. goth. *erit.*

[d] Flor. hal. got. tit. 10. ſed Germ. auen- *deeſt vti iunctus cum ſequenti.*

[e] Flor. hal. got. deeſt vox &

[f] Flor. hal. got. tit. 12.

[g] Hal. *inue ripa* goth. deeſt vox *ripaue.*

[h] Hal. goth. *atque vti.*

[i] Flor. hal. got. *tit* 13.

[l] Flor. hal. got. tit. 14.

[m] Flor. hal. got. addit. *de*

26 De Arboribus cædendis. *Flor. hal. goth. 27.*
27 De Glande legendâ.
28 De Libero homine exhibendo.
De [a] Homine libero exhibendo.
29 De Liberis exhibendis [b] vel deducendis.
30 Vtrobi. [c]
31 De Migrando.
32 De Saluiano interdicto.

[a] Flor. goth. *tit. 29.*
[b] Flor. hal. got. *item ducendis*
[c] Flor. hal. *Vtrubi* & got. *de Vtrubi.*

PAND. LIBER XLIV. NOVI. VI.

Rubricis 7. agit de exceptionibus & obligationibus & actionibus.

1 De Exceptionibus [d] ſeu præſcriptionibus & præiudiciis.
2 De exceptione rei iudicatæ.
3 De Diuerſis [e] & temporalibus præſcriptionibus & [f] de acceſſionibus poſſeſſionum.
4 De Doli mali & metus exceptione.
5 Quarum rerum actio non datur [g] & de exceptione Iuriſiurandi.
6 De Litigioſis.
7 De Actionibus & obligationibus.
De [h] Obligationibus & actionibus.

[d] Flor. hal. got. deeſt vox *ſeu.*
[e] Flor. goth. *de diuerſis temporibus &c.*
[f] Hal. deeſt vox *de*
[g] Flor. hal. got. *cætera deſunt*
[h] Flor. hal. got.

Pars VII. De Stipulationibus.

Libris 6. agit de Stipulationibus, Delictis, Appellationibus, Iure fiſci, militari, municipali, & regulis iuris.

PAND. LIBER XLV. NOVI. VII.

Rubricis 3. agit de Stipulationibus principaliter initis.

1 De Verborum obligationibus.
2 De Duobus reis ſtipulandi & promittendi.
De [i] Duobus reis conſtituendis.
3 De Stipulatione ſeruorum.

[i] Flor. hal. got.

PAND. LIBER XLVI. NOVI VIII.

Rubricis 8. agit de acceſſoriis Stipulationibus & de Prætoriis.

1 De Fideiuſſoribus & mandatoribus.
2 De Nouationibus,& delegationibus.
3 De Solutionibus, & liberationibus.
4 De [a] Acceptilationibus.
5 De Prætoriis ſtipulationibus.
De [b] Stipulationibus prætoriis.
6 Rem pupilli, vel adoleſcentis ſaluam fore.
7 Iudicatum ſolui.
8 Rem ratam haberi & de ratihabitione.
Ratam [c] rem haberi & de ratihabitione.

PAND. LIBER XLVII. NOVI IX.

Rubricis 23. agit de Priuatis, extraordinariis & Popularibus iudiciis.

1 De Priuatis delictis.
2 De Furtis.
3 De Tigno [d] iniuncto.
4 Si quis teſtamento liber eſſe iuſſus [e] fuerit & poſt mortem domini ante aditam hæreditatem ſurripuiſſe, aut corrupiſſe, [f] quid dolo malo dicatur.
5 Furti aduerſus nautas, Caupones, Stabularios.
6 Si familia furtum feciſſe [g] dicatur.
7 Arborum furtim cæſaram.
8 De Vi bonorum raptorum. [h]
9 De Incendio,ruinâ, naufragio, rate, naue expugnatâ.
10 De Iniuriis & famoſis libellis.
11 De Extraordinariis criminibus.
12 De Sepulchro violato.
13 De [i] Concuſſionibus.
14 De Abigeis.
15 De [l] Præuaricationibus.

[a] Flor.hal.got. *acceptilatione*

[b] Flor.hal.got.

[c] Flor.hal.got.

[d] Flor.hal.got. *iuncto.*

[e] Flor.hal.got. *erit.*

[f] Flor.hal.got. *quid dicetur.*

[g] Flor.hal.got. *dicetur.*

[h] Flor.hal.got. addunt *& de turba.*

[i] Flor hal.got. *concuſſione.*

[l] Flor goth. *præuaricatione.*

5 De Receptatoribus.
7 De Furibus balneariis.
8 De Effractoribus, & expilatoribus.
9 De Crimine expilatæ hæreditatis.
Expilatæ [a] hæreditatis. — [a] Flor. hal got.
0 De Crimine ſtellionatus.
Stellionatus. [b] — [b] Flor. hal. got.
1 De Termino moto.
2 De Collegiis & corporibus [c] illicitis. — [c] Flor. hal got. deeſt vox *illicitis*.
3 De Popularibus actionibus.

Pand. liber xlviii. novi x.

Rubricis 24. agit de Publicis iudiciis.

1 De Publicis iudiciis.
2 De Accuſationibus & inſcriptionibus.
3 De Cuſtodiâ & exhibitione reorum.
4 Ad legem Iuliam maieſtatis.
5 Ad legem Iuliam de adulteriis [d] coercendis [e] & ſtupro. — [d] Auen deeſt vox *coercendis*. [e] Flor. goth. deeſt *& ſtupro*
6 Ad legem Iuliam de vi publicâ.
7 Ad legem Iuliam de vi priuatâ.
8 Ad legem Corneliam de Sicariis & veneficis, † — † Flor. *veneficiis*.
9 Ad legem Pompeiam de Parricidiis.
De [f] Lege Pompeia de Parricidiis. — [f] Flor. goth.
10 Ad legem Corneliam de falſis, & de Senatuſconſulto Liboniano.
De [g] Lege Cornelia de falſis &c. — [g] Flor. goth.
11 Ad Legem Iuliam repetundarum.
De [h] Lege Iulia repetundarum. — [h] Goth.
12 Ad legem Iuliam de Annonâ.
De [i] Lege Iulia de Annonâ. — [i] Flor. goth.
13 Ad legem Iuliam Peculatus & de Sacrilegiis & [l] reſiduis. — [l] Flor. hal. got. addunt. De
14 Ad legem Iuliam de ambitu.
De [m] Lege Iulia ambitus. — [m] Goth.
15 Ad legem [n] Flauiam de Plagiariis. — [n] Hal. *fabiam*.
De [o] Lege Fabia de Plagiariis. — [o] Flor. goth.

16 Ad Senatuſconſultum Turpillianum, & de abolitionibus criminum.
17 De Requirendis [a] reis [b] vel abſentibus damnandis.
18 De Quæſtionibus.
19 De Pœnis.
20 De Bonis damnatorum.
21 De Bonis eorum qui ante ſententiam [c] vel mortem conſciuerunt, vel accuſatorem corruperunt.
22 De Interdictis & relegatis & deportatis.
23 De Sententiam paſſis & reſtitutis.
24 De Cadaueribus punitorum.

PAND. LIBER XLIX. NOVI. XI.

Rubricis 18. agit de Appellationibus & de Iure publico ad fiſcum vel rem militarem pertinente.

1 De Appellationibus & relationibus.
2 A Quibus [d] appellare non licet.
3 Quis [e] & à quo appelletur.
4 Quando appellandum & intra quæ tempora.
5 De Appellationibus recipiendis, vel non.
6 De Libellis dimiſſoriis [f] qui apoſtoli dicũtur.
7 Nihil [g] nouari appellatione interpoſitâ.
8 Quæ ſententia ſine appellatione reſcindatur.
9 An per alium cauſæ [h] appellationis reddi [i] poſſint.
10 Si tutor vel curator [l] vel magiſtratus creatus appellauerit.
11 Eum qui appellarit in prouinciâ defendi.
12 Apud eum à quo appellatur aliam cauſam agere compellendum.
13 Si pendente appellatione mors interuenerit.
14 De Iure fiſci.
15 De Captiuis & [m] poſtliminio [n] reuerſis, & de redemptis ab hoſtibus.

a Flor. goth. deeſt vox *reis*.
b Hal. *nec*
c Auen. *mortem ſibi conſciuerunt* cætera deſunt.
d Flor. goth. *appellari*.
e Flor. hal. got. deeſt vox *&*
f Auen. *cætera deſunt*.
g Flor. hal. got. *innouari*.
h Flor. hal. got. *appellationũ*.
i Flor. goth. *poſſunt*
l Flor. goth. deeſt *vel*
m Flor. goth. addunt *de*
n Flor. goth. deeſt vox *reuerſis*.

6 De Re militari.
7 De Caſtrenſi peculio.
8 De a Priuilegiis veteranorum. a Flor.hal.got. *Veteranis.* cætera deſunt

PAND. LIBER L. NOVI. XII.

Rubricis 17. agit de Iure publico ad Municipia pertinente, Verborum ſignificatione & regulis Iuris.

1 Ad Municipalem & de incolis.
2 De Decurionibus b & eorum filiis. b Flor.hal.got. *& filys eorum*
3 De Albo ſcribendo.
4 De Muneribus & honoribus.
5 De Vacatione & excuſatione munerum.
6 De Iure immunitatis.
7 De Legationibus.
8 De Adminiſtratione rerum ad c ciuitatem pertinentium. c Flor.hal.got. *ciuitates.*
9 De Decretis ab ordine faciendis.
10 De † Operibus publicis.
11 De Nundinis. † Flor. *operis.*
12 De Pollicitationibus.
13 De Variis & extraordinariis cognitionibus & ſi Iudex litem ſuam feciſſe d dicatur. d Flor.hal.got. *dicetur* goth. *diceretur.*
De e Extraordinariis cognitionibus & ſi Iudex litem ſuam &c.
14 De Proxeneticis. e Flor.hal.got.
15 De Cenſibus.
16 De Verborum f & de rerum ſignificatione.
17 De Regulis Iuris. f Flor.hal.got. deſunt verba [illegible] *te rerum.*
De g Diuerſis regulis Iuris antiqui. g Flor.hal.got.

Sectio III.
Rubricæ Librorum XII. *Codicis.*

Iustiniani Codex continet Libros 12. quorum.

I. De Sacris & Magiſtratibus, Incipit à titulo 1. *de Nouo Codice faciendo*, finitque titulo 58. *de Officio Iuridici Alexandriæ* ſecundum Seriem editionis vulgatæ ſeu Germanicæ; quæ ſolum Authentica eſt vt dixi. a Nam *Flor. & hal.* numerant ſolùm titulos 55. quià præmiſſis Procemialibus tribus conſtitutionibus, initiantur titulorum numerum à titulo, 1. *de Summa Trinitate.*

a P. 2. §. 4. pag. 65.

Gothofredica verò editio licet etiam initietur titulos à tit. 1. *de Summa Trinitate*; Quia tamen poſt titul. 41. ſeu 44. edit. germ. *de Officio Rector. prouinc.* reſtituit proprio marte non Principis authoritate, tres titulos Germanicæ editioni non inſertos, nempe tit. 42. *Vt nulli patriæ ſuæ adminiſtratio ſine ſpeciali permiſſu principis permittatur* tit. 43 *De Quadrimenſtruis breuibus*, & tit. 45. *de Officio Præfecti annonæ.* Ideò numerat quoque huius 1. libri titulos 58.

II. Liber de Præparatoriis iudiciorum, Incipit à titulo 1. *de edendo*, Finitque titulo 59. *de Iureiurando propter calumniam dando.*

IIIus. de Iudicis & Actionibus mixtis, Incipit à titulo 1. *de Iudiciis*, Finitque titulo 43. *de Religioſis & ſumptibus funerum.*

IVus. de Condictionibus & cõtractibus, Incipit à titulo 1. *de Rebus creditis.* Finitque

titulo 66. *de Iure Emphiteutico.*

V^us. de Nuptiis & Tutelis, Incipit à titul. 1. *de Sponſalibus* Finitque titulo 75. *de Magiſtratibus conueniendis.*

VI^us. de Libertis & Teſtamentis, Incipit à titulo 1. *de Seruis fugitiuis*, finitque titulo 71. *de Hæreditatibus decurionum.*

VII^us. de Præſcriptionibus & Appellationibus, Incipit à titulo 1. *de Vindicta Libertate*, Finitque titulo 73. *de Reuocandis iis quæ in fraudem Creditorum.*

VIII^us. de Interdictis & Pignoribus, Incipit à titulo 1. *de Interdictis*, Finitque titulo 59. *de Iure liberorum.*

IX^us. de Accuſationibus & pœnis, Incipit à titulo 1. *de his qui accuſare non poſſunt.* Finitque titulo 51. *de Sententiam paſsis & reſtitutis.*

X^us. de Iure fiſcali & municipali, Incipit à titulo 1. *de Iure fiſci*, Finitque tit. 76. *De Argenti pretio quod theſauris infertur.*

XI^us. de Corporatis & Cenſibus, Incipit à titulo 77. *De Nauicularíis*, Finitque titulo 77. *De Cupreſsis &c.*

XII^us. de Dignitatibus & Militaribus Officiis, Incipit à titulo 1. *De Dignitatibus.* Finitque titulo 64. *Publicæ lætitiæ &c.*

Sic Codicis libri XII. continent in totum Rubricas ſeu titulos 764. & Inſcribitur titulo ſequenti, iuxta Seriem Irnerianæ ſeu vulgutæ editionis, quæ ſola legalis eſt vt dixi P. 2. §. 4. pag. 65.

SERIES
Ex Irneriana ſeu vulgata editione.

IN Nomine Dñi Ieſu Chriſti. Codicis Dñi Iuſtiniani Sacratiſſimi Principis [a] Perpetui Auguſti, Iuris enucleati ex omni vetere Iure collecti, repetitæ prælectionis, Incipit Conſtitutio prima.

Nũs tit. LIBER PRIMVS.

1 De Nouo Codice faciendo.

2 De Iuſtinianæo Codice confirmando.

3 De Emendatione Codicis Dñi Iuſtiniani repetitæ prælectionis & Secunda eius editione.

4 De [b] Summa Trinitate & fide Catholica, [c] & vt nemo de eâ publicè contendere audeat.

5 De Sacroſanctis Eccleſiis, & de rebus & priuilegiis earum.

6 De Epiſcopis & Clericis [d] Orphanotrophiis & Xenodochiis, & Brephotrophiis, Prochotrophiis, & Aſceteriis, & Monachis & de priuilegiis eorum, & caſtrenſi peculio, & de redimendis Captiuis, & de nuptiis Clericorum vetitis ſeu permiſſis.

7 De Epiſcopali audientiâ, & diuerſis capitulis quæ [e] ad iis curamque, & reuerentiam pertinet Pontificalem.

8 De Hæreticis & Manichæis, & [f] Samaritis.

9 Ne Sanctum baptiſma iteretur.

10 De Apoſtatis.

11 Nemini licere ſignum Saluatoris Chriſti humi, vel in ſilice, vel in marmore, aut [g] inſculpere aut pingere.

12 De Iudæis & Cœlicolis.

[a] Flor. goth. *repetitæ prælectionis* hal. *ex repetitâ prælectione* cætera deſunt.

[b] Flor. hal. got. præmiſſis 3. proœmialibus conſtitutionibus initiãtur titulorum numerum ab hoc tit. 1. *de Summa Trinitate.* Sicque apud eos liber 1. numerat ſolũ 55. titulos, vbi vulgata hæc editio numerat 58.

[c] in hal. deeſt *&*

[d] Flor. hal. got. *Orphanotrophis, Xenodochis, Brephotrophis, Prochotrophis.*

[e] Hal. habet *quæad curã.*

[f] Hal. *Samaritanis.*

[g] hal. *ſculpere*

13 Ne Chriſtianum mancipium Hæreticus, vel Iudæus, vel Paganus habeat, vel poſſideat, vel circumcidat.
14 De Paganis & ſacrificiis, & templis [a] eorum,
15 De [b] Iis qui ad [c] Eccleſiam confugiunt, vel ibi exclamant, & ne quis ab Eccleſiâ extrahatur.
15 De [d] Iis qui in Eccleſiâ manumittuntur.
17 De Legibus & conſtitutionibus Principum & edictis.
18 De Mandatis Principum.
19 De Senatuſconſultis.
20 De Vetere Iure enucleando, & de authoritate Iuriſprudentium, qui in Digeſtis referuntur.
21 De Iuris [e] & facti ignorantiâ.
22 De Precibus Imperatori offerendis, & de quibus rebus ſupplicare liceat, [f] & vbi.
23 Quando libellus Principi datus litis conteſtationem faciat.
24 Vt lite pendente, vel poſt prouocationem, aut definitiuam ſententiam nulli liceat Imperatori ſupplicare.
25 Si contra Ius, vel vtilitatem publicam vel per mendacium fuerit aliquid poſtulatum vel impetratum.
26 De Diuerſis reſcriptis & pragmaticis ſanctionibus.
27 De Statuis & imaginibus.
28 De [g] Iis qui ad ſtatuas confugiunt.
29 De Officio Præfecti [h] prætoriorum Orientis & Illyrici.
30 De Officio Præfecti prætorio. Aphricæ, & de omni eiuſdem Diœceſeos ſtatu.
31 De Officio Præfecti vrbi.
32 De Officio Magiſtri militum.

a Goth. deeſt *eorum*.

b Flor. goth *His*.

c Hal. *Eccleſias confugiunt* cætera deſunt.

d Flor, hal. got. habent *tiu*.

e Flor. deeſt *&c*.

f Flor. goth. habent *vel non*.

g Flor. hal. got. *dis*.

h Goth. *Prætorio*.

33 De Officio Quæſtoris.
34 De Officio Magiſtri officiorum.
35 De Officio Comitis ſacrarum largitionum.
36 De Officio Comitis rerum priuatarum.
37 De Officio Comitis ſacri Palatij.
38 De Officio Proconſulis & Legati.
39 De Officio Comitis ſacri Patrimonij.
40 De Officio Comitis Orientis.
41 De Officio Præfecti Auguſtalis.
42 De Officio Vicarij.
43 De Officio [a] Prætoris.
44 De Officio Rectoris Prouinciæ.[b]
De [c] Quadrimenſtruis breuibus.
45 De Officio Præfecti vigilum.
Vt [d] nulli patriæ ſuæ adminiſtratio ſine ſpeciali permiſſu Principis permittatur..
46 De Officio Ciuilium Iudicum.
47 De Officio militarium Iudicum.
48 Ne Rei militaris comitibus vel tribunis præſtentur.
De [e] Officio Præfecti Annonæ.
49 De Officio diuerſorum Iudicum.
50 Vt omnes Iudices tam ciuiles quam militares poſt adminiſtrationem depoſitam. quinquaginta dies in ciuitatibus vel certis locis, permaneant.
51 De Officio eius, qui vicem alicuius Iudicis Præſidis obtinet.
52 De Aſſeſſoribus,& domeſticis, & cancellariis Iudicum.
53 De Annonis & capitatione adminiſtrationū, & eorum aſſeſſorum, aliorumue publicas ſollicitudines gerentium, vel eorum qui aliquas conſecuti ſunt dignitates.
54 De Contractibus Iudicum,& eorum qui ſunt circa eos, & inhibendis donationibus in

[a] Flor. goth. *Prætorum.*

[b] Hal. addit *& vt nulli patriæ ſuæ adminiſtratio ſine &c.*

[c] Flor. *tit.* 43. goth. *tit.* 42.

[d] Flor. goth.

[e] Goth. *tit.* 45

tit. eos faciendis, & ne adminiſtrationis tempore proprias ædes ædificent ſine ſanctione pragmaticâ.

55 De Modo mulctarum, quæ à Iudicibus infliguntur.

56 De Defenſoribus Ciuitatum.

57 De Magiſtratibus municipalibus.

58 De Officio Iuridici Alexandriæ.

LIBER II.

Rubricis 59. agit de Preparatoriis Iudiciorum & reſtitutionibus in integrum.

tit.

1 De Edendo.

2 De In Ius vocando.

3 De Pactis.

4 De Tranſactionibus.

5 De Errore Calculi.

6 De Poſtulando.

7 De Aduocatis diuerſorum Iudiciorum.

8 De Aduocatis diuerſorum Iudicum.

9 De Aduocatis Fiſci.

10 De Errore Aduocatorum, vel libellos ſeu preces concipientium.

11 Vt, quæ deſunt aduocatis partium, Iudex ſuppleat.

12 Ex quibus infamia irrogatur.

13 De Procuratoribus.

14 Ne liceat potentioribus patrocinium litigantibus præſtare, vel actiones in ſe transferre.

15 De [a] Iis qui potentiorum nomine titulos prædiis affigunt, vel eorum nomina in lite prætendunt.

16 Vt Nemo priuatos titulos prædiis ſuis vel alienis imponat, vel vela regia ſuſpendat.

17 Vt Nemini liceat ſine Iudicis authoritate ſigna rebus imponere alienis.

[a] Flor. Iul. 90t *Hs.*

18 Ne fiſcus vel reſpublica procurationem alicui patrocinij causâ in lite præſtet.
19 De Negotiis geſtis.
20 De [a] Iis quæ vi metuſue causá geſta ſunt.
21 De Dolo malo.
22 De In integrum reſtitutione minorum 25. annis.
23 De Filiofamilias minore.
24 De Fideiuſſoribus minorum.
25 Si Tutor vel curator interuenerit.
26 Si in communi eâdemque causâ in integrum reſtitutio poſtuletur.
27 Si aduerſus rem iudicatam reſtitutio poſtuletur.
28 Si aduerſus venditionem &c.
29 Si aduerſus venditionem pignorum &c.
30 Si aduerſus donationem &c.
31 Si aduerſus libertatem &c.
32 Si aduerſus tranſactionem vel diuiſionem, in integrum minor reſtitui velit.
33 Si aduerſus ſolutionem à tutore vel à ſe factam &c.
34 Si aduerſus dotem [b] reſtitutio poſtuletur.
35 Si aduerſus delictum [c] ſuum &c.
36 Si aduerſus vſucapionem [d] reſtitutio poſtuletur.
37 Si aduerſus fiſcum [e] reſtitutio poſtuletur.
38 Si aduerſus creditorem &c.
39 Si minor ab hæreditate ſe abſtineat.
40 Si vt omiſſam hæreditatem, vel bonorum poſſeſſionem, vel quid aliud [f] acquirant.
41 In quibus cauſis in integrum reſtitutio neceſſaria non eſt.
42 Qui, & aduerſus quos, in integrum reſtitui non poſſunt.
43 Si Minor ſe maiorem dixerit, vel maior pro-

[a] Flor. hal. gothic.

[b] Flor. goth. cætera deſunt

[c] Flor. goth. cætera deſunt

[d] Flor. goth. cætera deſunt

[e] Flor. goth. cætera deſunt

[f] Flor. goth. acquirat.

tit. batus fuerit.

44 Si Sæpiùs in integrum reſtitutio poſtuletur.

45 De [a] Iis qui veniam ætatis impetrauerunt.

46 Si Maior factus ratum habuerit. [a] Flor. hal. get. bis.

47 Vbi & apud quem cognitio in integrum reſtitutionis agitanda ſit.

48 De Reputationibus quæ fiunt in iudicio in integrum reſtitutionis.

49 Etiam per procuratorem, cauſam in integrum reſtitutionis, agi poſſe.

50 In Integrum reſtitutione poſtulatâ, ne quid noui fiat.

51 De [b] Reſtitutionibus militum & eorum qui reipublicæ causâ abſunt. [b] hal. Reſtitutione.

52 De Vxoribus militum, & eorum qui reipublicæ causâ abſunt.

53 De Temporibus in integrum reſtitutionis, tam minorum, & aliarum perſonarum, quæ reſtitui poſſunt, quam etiam hæredum eorum.

54 Quibus ex cauſis maiores in integrum reſtituantur.

55 De Alienatione iudicii mutandi causâ factâ.

56 De Receptis arbitris.

57 De Satiſdando.

58 De Formulis, & impetrationibus actionum ſublatis.

59 De Iureiurando propter calumniam dando.

LIBER III.

Rubricis 43. agit de ordine Iudicij, inofficioſo & actionibus mixtis.

tit.

1 DE Iudiciis.

2 De Sportulis & ſumptibus in diuerſis iudiciis faciendis, & de executoribus litium.

3 De Pedaneis Iudicibus.

4 Qui pro ſuâ Iuriſdictione Iudices dare, dariue poſſunt.
5 Ne quis in ſuâ cauſâ iudicet, vel Ius ſibi dicat.
6 Qui legitimam perſonam ſtandi in Iudiciis habeant vel non.
7 Vt nemo inuitus agere, vel accuſare cogatur.
8 De Ordine Iudiciorum.
9 De Litis conteſtatione.
10 De Plus petitionibus.
11 De Dilationibus.
12 De Feriis.
13 De Iuriſdictione omnium Iudicum, & de foro competenti.
14 Quando Imperator inter pupillos [a] vel viduas, vel [b] miſerabiles perſonas, & ne cognoſcat, & ne exhibeantur.
15 Vbi de criminibus agi [c] oportet.
16 Vbi de poſſeſſione agi oporteat.
17 Vbi fideicommiſſum peti oporteat.
18 Vbi conueniatur, qui certo loco dare promiſit.
19 Vbi In rem actio exerceri debeat.
20 Vbi de hæreditate [d] agitur, vel vbi hæredes ſcripti in poſſeſſionem mitti poſtulare [e] debent.
21 Vbi de ratiociniis tam publicis, quam priuatis agi oportet.
22 Vbi cauſa ſtatus agi debeat.
23 Vbi quis de curiali vel cohortali, aliâve conditione conueniatur.
24 Vbi Senatores, vel clariſſimi, ciuiliter vel criminaliter conueniuntur.
25 In quibus cauſis militantes fori. præſcriptione vti non poſſunt.
26 Vbi cauſæ fiſcales, vel diuinæ domus, homi-

[a] Goth. deeſt *vel*.
[b] Flor. hal. got. addunt *alias*.
[c] Flor. hal. got. *oporteat*.
[d] Flor. hal. got. *agatur*.
[e] Flor. hal. got. *debeant*.

numque eius agantur.
27 Quando liceat vnicuique ſine Iudice ſe vindicare, vel publicam deuotionem.
28 De Inofficioſo teſtamento.
29 De In officioſis donationibus.
30 De Inofficioſis dotibus.
31 De Petitione hæreditatis.
32 De Rei [a] vendicatione.
33 De Vſufructu & habitatione & miniſterio ſeruorum.
34 De Seruitutibus & aquâ.
35 De Lege Aquiliâ.
36 Familiæ herciſcundæ.
37 Communi diuidundo.
38 Communia vtriuſque Iudicij, tam familiæ herciſcundæ, quam communi diuidundo.
39 Finium regundorum.
40 De Conſortibus eiuſdem litis.
41 De Noxalibus actionibus.
42 Ad Exhibendum.
De [b] Aleatoribus & alearum luſu.
43 De [c] Religioſis & ſumptibus funerum [d] & aleæ luſu & aleatoribus.

LIBER IV.

Rubricis 66. agit de Conditionibus & Contractibus.

tit

1 DE Rebus creditis & Iureiurando.
2 Si Certum petatur.
3 De Suffragio.
4 De Prohibitâ ſequeſtratione pecuniæ.
5 De Condictione indebiti.
6 De Condictione ob cauſam datorum.
7 De Condictione ob turpem cauſam.
8 De Condictione furtiuâ.
9 De Condictione ex lege, & ſine causâ, vel iniuſtâ causâ.

[a] Flor. hal. got. *vindicatione.*
[b] Flor. goth. *tit. 43.*
[c] Flor.
[d] Goth. *tit. 44.* deſunt ſeqq.

10 De Actionibus & obligationibus.

De [a] Obligationibus & actionibus.

11 Vt actiones, & ab hæredibus & contra hæredes incipiant.

12 Ne Vxor pro marito, vel maritus pro vxore, vel mater pro filio conueniatur.

13 Ne filius pro patre, vel pater pro filio emancipato, vel libertus pro patrono, vel ſeruus pro domino conueniatur.

14 An ſeruus pro ſuo facto poſt manumiſſionem teneatur.

15 Quando fiſcus vel priuatus, debitoris ſui debitores conuenire poſſit, vel debeat.

16 De Hæreditariis actionibus.

17 Ex Delictis defunctorum, in quantum hæredes conueniantur.

18 De Conſtitutá pecuniâ.

19 De Probationibus.

20 De Teſtibus.

21 De Fide inſtrumentorum, & amiſſione eorum, & de Apochis & Antapochis, [b] & de iis quæ ſine ſcripturâ fieri poſſunt.

22 Plus valere quod agitur, quam quod ſimulatè concipitur.

23 De Commodato.

24 De Pignoratitiâ actione.

25 De Inſtitoriâ, & exercitoriâ actione.

26 Quod cum eo, qui in alienâ poteſtate eſt, negotium geſtum eſſe dicatur, De peculio, ſiue Quod iuſſu, aut de in rem verſo.

27 Per quas perſonas nobis acquiratur.

28 Ad Senatuſconſultum Macedonianum.

29 Ad Senatuſconſultum Velleianum.

30 De Non numeratâ pecuniâ.

31 De Compenſationibus.

32 De Vſuris.

a Flor. hal. got.

b Flor. hal. got. Addunt *faciendis*.

33 De Nautico fœnore.
34 Depoſiti vel contrà.
35 Mandati vel contrà.
36 Si Seruus, extero, ſe emi mandauerit.
37 Pro ſocio.
38 De Contrahendâ emptione & venditione.
39 De Hæreditate, vel actione venditâ.
40 Quæ res [a] vendi non poſſunt, & qui vendere vel [b] mercari vetantur. [a] Hal. vaniri [b] Hal. emere.
41 Quæ res exportari non debeant.
42 De Eunuchis.
43 De Patribus qui filios ſuos diſtraxerunt.
44 De Reſcindenda venditione.
45 Quando liceat ab emptione diſcedere.
46 Si propter publicas penſitationes venditio fuerit celebrata.
47 Sine Cenſu, vel reliquis fundum comparari non poſſe.
48 De Periculo & commodo rei venditæ.
49 De Actionibus empti & venditi.
50 Si quis alteri vel ſibi, ſub alterius nomine, vel alienâ pecuniâ emerit.
51 De Rebus alienis non alienandis, & de prohibitâ rerum alienatione, vel hypothecâ.
52 De Communium rerum alienatione.
53 Rem alienam gerentibus, non interdici rerum ſuarum [c] alienationem. [c] Flor. hal. got. alienatione.
54 De Pactis inter emptorem & venditorem compoſitis.
55 Si Seruus exportandus væneat.
56 Si Mancipium ita venierit, ne proſtituatur.
57 Si mancipium ita fuerit alienatum, vt manumittatur vel contrà.
58 De Ædilitiis actionibus.
59 De Monopoliis & conuentu negotiatorum illicito, vel artificio ergo laborum, nec non

tit. balneatorum prohibitis, & pactionibus illicitis.

60 De Nundinis & mercationibus.
61 De Vectigalibus & commiſſis.
62 Vectigalia noua inſtitui non poſſe.
63 De Commerciis & mercatoribus.
64 De Rerum permutatione & [a] de præſcriptis verbis.
65 De Locato & conducto.
66 De Iure Emphiteutico.

a Flor. hal. got. deeſt vox *de*.

LIBER V.

tit. *Rubricis 75. agit de Nuptiis & Tutelis,*

1 De Sponſalibus & arris ſponſalitiis, & proxeneticis.
2 Si Rector Prouinciæ vel ad eum pertinentes [b] ſponſalitias dederint arras.
3 De Donationibus ante nuptias, vel propter nuptias, & ſponſalitiis.
4 De Nuptiis.
5 De Inceſtis & inutilibus nuptiis,
6 De Interdicto matrimonio inter pupillam & tutorem, ſeu curatorem, filioſque eorum.
7 Si quàcumque præditus poteſtate, vel ad eum pertinentes ad ſuppoſitarum Iuriſdictioni ſuæ aſpirare tentauerint nuptias.
8 Si Nuptiæ ex præſcripto petantur.
9 De Secundis nuptiis.
10 Si Secundo nupſerit mulier, cui maritus vſumfructum reliquit.
11 De Dotis promiſſione & nudâ pollicitatione.
12 De Iure dotium.
13 De Rei vxoriæ actione, in ex-ſtipulatu actionem transfusâ, & de naturâ dotibus præſtitâ.
14 De Pactis conuentis tam ſuper dotes, quam

b Flor. & goth., *ſponſalitia dederint*.

14 ſuper donatione ante nuptias & paraphernis.
15 De Dote cautâ non numeratâ.
16 De Donationibus inter virum & vxorem, & à parentibus in liberos factis, & de ratihabitione.
17 De Repudiis, & Iudicio de moribus ſublato.
18 Soluto matrimonio, quemadmodum dos petatur.
19 Si Dos conſtante matrimonio ſoluta fuerit.
20 Ne fideiuſſores vel mandatores dotium dentur.
21 Rerum amotarum.
22 Ne pro dote [a] mulieris bona quondam mariti [b] abdicantur idest in ſolidum dentur.
23 De Fundo dotali.
24 Diuortio facto, apud quem liberi morari vel educari debeant.
25 De Alendis liberis ac parentibus.
26 De Concubinis.
27 De Naturalibus liberis, & matribus eorum, & ex quibus cauſis iuſti efficiantur.
28 De Teſtamentariâ tutelâ.
29 De Confirmando tutore.
30 De Legitimâ tutelâ.
31 Qui petant tutores vel curatores.
32 Vbi petantur tutores vel curatores.
33 De Tutoribus vel curatoribus illuſtrium vel Clariſſ. perſonarum.
34 Qui dare tutores vel curatores poſſunt, qui dari non poſſunt.
35 Quando mulier tutelæ officio [c] fungi poteſt.
36 In quibus caſibus tutorem vel curatorem habenti curator dari poteſt.
37 De Adminiſtratione tutorum vel curatorũ, & pecuniâ pupillari fœnerandâ vel deponẽdâ.

a Hal. *mulieri bona addicantur* cætera deſunt.

b Goth. *adicãtur ideſt in ſolutum dentur.*

c Hal. *fungatur.*

a flor. vel.

38 De Periculo tutorum [a] & curatorum.
39 Quando ex facto tutoris vel curatoris, minores agere vel conueniri poſſunt.
40 Si ex pluribus tutoribus, vel curatoribus, omnes vel vnus agere pro minore, vel conueniri poſſint.
41 Ne tutor vel curator vectigalia conducat.
42 De Tutore, vel curatore qui ſatis non dedit.
43 De Suſpectis tutoribus vel curatoribus.
44 De In litem dando tutore vel curatore.
45 De Eo qui pro tutore negotia geſſit.
46 Si Mater indemnitatem promiſit.
47 Si Contra matris voluntatem tutor datus ſit.
48 Vt cauſæ, poſt Pubertatem, adſit tutor.
49 Vbi pupilli educari debeant.
50 De Alimentis pupillo præſtandis.
51 Arbitrium tutelæ.
52 De Diuidendâ tutelâ, & pro quâ parte quiſque tutorum conueniatur.
53 De in litem iurando.
54 De Hæredibus tutorum vel curatorum.
55 Si tutor, vel curator non geſſerit.
56 De Vſuris pupillaribus.
57 De Fideiuſſoribus tutorum vel curatorum.
58 De Contrario iudicio tutelæ.
59 De Authoritate præſtandâ.
60 Quando tutores vel curatores eſſe deſinant.
61 De Actore à tutore vel curatore dando.
62 De Excuſationibus tutorum vel curatorum, & de temporibus earum.
63 Si Tutor, vel curator falſis allegationibus excuſatus ſit.
64 Si Tutor vel curator Reipublicæ cauſa abierit.
65 De Excuſationibus veteranorum.
66 Qui numero liberorum ſe excuſant.

Qui

67 Qui morbo [a] ſe excuſant.
68 Qui ætate [b] ſe excuſant.
69 Qui numero tutelarum [c] ſe excuſant.
70 De Curatore furioſi & prodigi.
71 De Prædiis & aliis rebus minorum ſine decreto non alienandis.
72 Quando decreto opus non eſt.
73 Si quis ignorans rem minoris eſſe, ſine decreto comparauerit.
74 Si maior factus alienationem factam ſine decreto ratum habuerit.
75 De Magiſtratibus conueniendis.

[a] Flor. cætera deſunt

[b] Flor. ſeqq. deſunt.

[c] Flor. goth deſunt ſeqq.

LIBER VI.

Rubricis 61. agit de Seruis, furtis, Iurepatronatus, bonorum poſſeſsionibus, & teſtamentis.

tit.
1 DE Seruis fugitiuis & libertis, mancipiſque ciuitatum, artificibus, & ad diuerſa opera deputatis, & ad rem priuatam vel dominicam pertinentibus.
2 De Furtis, & ſeruo corrupto.
3 De Operis libertorum.
4 De Bonis libertorum, & Iurepatronatus.
5 Si in fraudem patroni à libertis alienatio facta ſit.
6 De Obſequiis patrono præſtandis.
7 De Libertis & eorum liberis.
8 De Iure aureorum annulorum, & de natalibus reſtituendis.
9 Qui admitti ad bonorum poſſeſſionem poſſunt, & intra quod tempus.
10 Quando non petentium partes petentibus accreſcant.
11 De Bonorum poſſeſſione ſecundum tabulas.
12 De Bonorum poſſeſſione contra tabulas, quam Prætor liberis pollicetur.

13 De Bonorum poſſeſſione contra tabulas liberti, quæ patronis liberiſque eorum datur.
14 Vnde liberi.
15 Vnde legitimi, & vnde cognati.
16 De ſucceſſorio edicto.
17 De Carboniano edicto.
18 Vnde Vir & Vxor.
19 De Repudianda bonorum poſſeſſione.
20 De Collationibus.
21 De Teſtamento militis.
22 Qui Teſtamenta facere poſſunt, vel non.
23 De Teſtamentis & quemadmodum teſtamenta ordinentur.
24 De Hæredibus inſtituendis, & quæ perſonæ hæredes inſtitui non poſſunt.
25 De Inſtitutionibus, & ſubſtitutionibus, & reſtitutionibus ſub conditione factis.
26 De Impuberum & aliis ſubſtitutionibus.
27 De Neceſſariis ſeruis, heredibus inſtituendis, vel ſubſtituendis.
28 De Liberis præteritis, vel exhæredatis;
29 De Poſthumis hæredibus inſtituendis.
30 De Iure deliberandi, & de adeundâ, vel acquirendâ hæreditate.
31 De Repudiandâ vel abſtinendâ hæreditate.
32 Quemadmodum Teſtamenta aperiantur, inſpiciantur, & deſcribantur.
33 De Edicto Diui Adriani tollendo, & quemadmodum ſcriptus hæres in poſſeſſionem mittatur.
34 Si quis aliquem teſtari prohibuerit, vel coëgerit.
35 De a Iis quibus, vt indignis hæredibus auferuntur, & ad Senatuſconſultum ſillanianũ.
36 De Codicillis.
37 De Legatis.

a Flor, hal. got. His.

38 De Verborum & rerum ſignificatione.
39 Si Omiſſa ſit cauſa teſtamenti.
40 De Indictá viduitate, & lege Iuliâ Miſcellâ tollenda.
41 De [a] Iis quæ pœnæ nomine in teſtamento vel codicillis ſcribuntur, vel relinquuntur. [a] Flor. hal. gor. His
42 De Fidei commiſſis.
43 Communia de Legatis & fideicommiſſis, & de inrem miſſione tollendâ.
44 De Falsâ cauſâ adiectâ legato, vel fideicommiſſo.
45 De [b] Iis quæ ſub modo legati vel fideicommiſſi relinquuntur. [b] Flor. hal. gor. His.
46 De Conditionibus, inſertis tam legatis quam fideicommiſſis & libertatibus.
47 De Vſuris & fructibus legatorum ſeu fideicommiſſorum.
48 Ad Senatuſconſultum Trebellianum [c] & de incertis perſonis. [c] Flor. goth. cætera deſunt
De [d] Incertis perſonis. [d] Flor. goth. tit. 48.
49 Ad legem falcidiam. *in Flor. & goth. eſt tit. 50. ſed tit. ad* S.C. *trebell. eſt tit.* 49.
50 De Caducis tollendis.
51 De [e] Iis qui ante apertas tabulas hæreditatem tranſmittunt. [e] Flor. hal. gor. His
52 Quando dies legati vel fideicommiſſi cedit.
53 Vt in poſſeſſionem legatorum vel fideicommiſſorum ſeruandorum cauſâ mittatur, & quando ſatiſdari debeat.
54 De Suis & legitimis liberis & ex filiâ nepotibus, ab inteſtato venientibus.
55 Ad Senatuſconſultum Tertullianum.
56 Ad Senatuſconſultum Orficianum.
57 De Legitimis heredibus.
58 Communia de ſucceſſionibus.
59 De Bonis maternis & materni generis.

60 De Bonis, quæ liberis in poteſtate patris conſtitutis ex matrimonio, vel aliàs acquiruntur & eorum adminiſtratione.

61 De Hæreditatibus decurionum, nauiculariorum, cohortalium militum, & Fabricenſium.

LIBER VII.

Rubricis 75. agit de Manumiſsis, Præſcriptionibus, ſententiis & apellationibus.

1 De Vindictâ libertate, & apud Concilium manumiſſione.

2 De Teſtamentariâ manumiſſione.

3 De Lege Fuſiâ Caniniâ tollendâ.

4 De Fideicommiſſariis libertatibus.

5 De Deditiriâ libertate tollendâ.

6 De Latina libertate tollendâ, & per certos modos in ciuitatem Romanam transfuſâ.

7 De Communi ſeruo manumiſſo.

8 De Seruo pignori dato manumiſſo.

9 De Seruis Reipublicæ manumittendis.

10 De * Iis qui à non dominis manumiſſi ſunt.

a *Flor. hal. got. his qui à non domino.*

11 Qui manumittere non poſſunt, & ne in fraudem creditorum manumittatur.

12 Qui non poſſunt ad libertatem peruenire.

13 Quibus ex cauſis ſerui pro præmio libertatem accipiant.

14 De Ingenuis manumiſſis.

15 Communia de manumiſſionibus.

16 De Liberali cauſâ.

17 De Aſſertione tollendâ.

18 Quibus ad libertatem proclamare non licet; & de rebus eorum, qui ad libertatem proclamare non prohibentur.

19 De Ordine cognitionum.

20 De Colluſione detegenda.

21 Ne de ſtatu defunctorum poſt quinquennium quæratur.
22 De Longi temporis præſcriptione, quæ pro libertate & non aduerſus libertatem opponitur.
23 De Peculio eius qui libertatem meruit.
24 De Senatuſconſulto Claudiano tollendo.
25 De Nudo iure *a* Quiritum tollendo.
26 De *b* Vſuſcapione pro emptore vel *c* pro tranſactione.
27 De *d* Vſuſcapione pro donato.
28 De Vſuſcapione pro dote.
29 De Vſuſcapione pro hærede.
30 Communia de vſuſcapionibus.
31 De Vſuſcapione transformandâ & de ſublatâ differentiâ rerum mancipi & nec mancipi.
32 De acquirendâ & retinendâ poſſeſſione.
33 De Præſcriptione longi temporis 10. vel 20. annorum.
34 In quibus cauſis ceſſat longi temporis præſcriptio.
35 Quibus non obiicitur longi temporis præſcriptio.
36 Si Aduerſus creditorem præſcriptio opponatur.
37 De Quadriennij præſcriptione.
38 Ne rei dominicæ, vel templorum *e* vendicatio temporis præſcriptione *f* ſummoueatur.
39 De Præſcriptione 30. vel 40. annorum.
40 De Annali exceptione Italici contractus tollendâ, & de diuerſis temporibus, & exceptionibus, præſcriptionibus & interruptionibus eatum.
41 De Alluuionibus & paludibus & paſcuis ad alium ſtatum tranſlatis.
42 De ſententiis Præfectorum prætorio.

a Goth. *quiritum.*
b Flor. hal. got. *vſucapione.*
c Flor. goth. deeſt *pro*
d Flor. hal. got. *vſucapione* & idem in titulis ſeqq.
e Flor. hal. got. *vindicatio.*
f Auen. Flor. hal. goth. *ſummoueatur.*

43 Quomodo & quando Iudex ſententiam proferre debeat præſentibus partibus vel vnâ parte abſente.

44 De Sententiis ex [a] breuiculo recitandis.

45 De Sententiis & interlocutionibus omnium iudicum.

46 De Sententiâ, quæ ſine certâ quantitate profertur.

47 De Sententiis, quæ pro eo quod intereſt proferuntur.

48 Si à non competente iudice iudicatum eſſe dicatur.

49 De Pœnâ iudicis, qui malè iudicauit, vel eius qui iudicem vel aduerſarium corrumpere curauit.

50 Sententiam reſcindi non poſſe.

51 De fructibus & litium expenſis.

52 De Re iudicatâ.

53 De Executione rei iudicatæ.

54 De Vſuris rei iudicatæ.

55 Si plures vnâ ſententiâ condemnati ſunt.

56 Quibus res iudicata non nocet.

57 Comminationes, Epiſtolas, programmata, ſubſcriptiones authoritatem rei iudicatæ non habere.

58 Si ex falſis inſtrumentis vel teſtimoniis iudicatum erit.

59 De Confeſſis.

60 Res inter alios [b] actas vel iudicatas aliis [c] non nocere.

Inter [d] alios acta vel iudicata aliis non nocere.

61 De Relationibus.

62 De Appellationibus & conſultationibus.

63 De Temporibus & reparationibus appellationum ſeu conſultationum.

[a] Flor. goth. ex periculo hal. ex libello.

[b] Flor. acta

[c] Hal. ne

[d] Goth.

64 Quando prouocare non eſt neceſſe.
65 Quorum appellationes non recipiuntur.
66 Si pendente appellatione mors interuenerit.
67 De [a] Iis qui per metum iudicis non appellauerunt. [a] Flor. hal. got. Hu
68 Si vnus ex pluribus appellauerit.
69 Si de momentanea poſſeſſione fuerit appellatum.
70 Ne liceat in vnâ eâdemque causâ tertiò prouocare, vel poſt duas ſententias iudicum, quas definitio Præfectorum roborauerit, eas retractare.
71 Qui Bonis cedere poſſunt.
72 De Bonis authoritate iudicis poſſidendis, ſeu venundandis, & de ſeparationibus bonorum.
73 De Priuilegio fiſci.
74 De Priuilegio dotis.
75 De Reuocandis [b] Iis quæ in fraudem creditorum alienata ſunt. [b] Flor. hal. got. hu.

LIBER VIII.

Rubricis 59. agit de Interdictis, Pignoribus, ſtipulationibus Patriâ poteſtate, conſuetudine, & donationibus.

tit.
1 DE Interdictis.
2 Quorum bonorum.
3 Quorum legatorum.
4 Vnde vi.
5 Si per vim vel alio modo, abſentis perturbata ſit poſſeſſio.
6 Vti poſſidetis.
7 De Tabulis exhibendis.
8 De Liberis exhibendis, ſeu deducendis, & de libero homine exhibendo.
9 De Precario & Saluiano interdicto.
10 De Ædificiis priuatis.
11 De Noui operis nunciatione.

12 De Operibus publicis.
13 De Ratiociniis operum publicorum, & de Patribus ciuitatum.
14 De Pignoribus & hypothecis.
15 In quibus cauſis pignus vel hypotheca tacitè contrahitur.
16 Si aliena res pignori data ſit.
17 Quæ res pignori obligari poſſunt vel non, & qualiter pignus contrahatur.
18 Qui potiores in pignore habeantur.
[a] Flor. hal. got. *is.* — 19 De [a] Iis qui in priorum creditorum locum ſuccedunt.
20 Si antiquior creditor pignus vendiderit.
21 Si communis res pignori data ſit.
[b] Hal. *vt* — 22 De Prætorio pignore & [b] in actionibus debitorum [c] miſſio prætorij pignoris procedat. — [c] Hal. *etiam*
23 Si in cauſâ iudicati pignus captum ſit.
24 Si pignus pignori datum ſit.
25 De Partu pignoris, & omni cauſâ.
26 De Remiſſione pignoris.
27 Etiam ob Chyrographariam pecuniam pignus teneri poſſe.
28 De Diſtractione pignorum.
29 Debitorem, venditionem pignoris impedire non poſſe.
30 Si Vendito pignore agatur.
31 De Luitione pignoris.
32 Si Vnus ex pluribus hæredibus creditoris vel debitoris, partem ſuam debiti ſoluerit vel acceperit.
33 Si pignoris conuentionem, numeratio pecuniæ ſecuta non fuerit.
34 De Iure dominij impetrando.
35 De Pactis pignorum, & de lege commiſſoriâ in pignoribus reſcindendâ.
36 De Exceptionibus, ſeu præſciptionibus.

37 De Litigioſis.
38 De Contrahendâ & cõmittendâ ſtipulatione.
39 De Inutilibus ſtipulationibus.
40 De Duobus reis ſtipulandi & promittendi.
41 De Fideiuſſoribus & mandatoribus.
42 De Nouationibus & delegationibus.
43 De Solutionibus & liberationibus.
44 De Acceptilationibus.
45 De Euictionibus.
46 Creditorem euictionẽ [a] pignoris non debere. *a hal. deeſt vox pignoris.*
47 De Patriâ poteſtate.
48 De Adoptionibus.
49 De Emancipationibus liberorum.
50 De Ingratis liberis.
51 De Poſtliminiò reuerſis & redemptis ab hoſtibus.
52 De Infantibus expoſitis, liberis & ſeruis, & de [b] iis qui ſanguinolentos nutriendos acceperunt. *b Flor. goth. his.*
53 Quæ ſit longa conſuetudo.
54 De Donationibus.
55 De Donationibus quæ ſub modo & conditione vel certo tempore conficiuntur.
56 De Reuocandis donationibus.
57 De Donationibus causâ mortis.
58 De Infirmandis pœnis cœlibatus, & orbitatis & de decimariis ſublatis.
59 De Iure liberorum.

LIBER IX.

Rubricis 51. agit de Accuſationibus, criminibus & Pœnis.

tit.
1 DE [c] Iis qui accuſare non poſſunt. *c Flor. hal. go. His.*
2 De Accuſationibus & inſcriptionibus.
3 De Exhibendis & tranſmittendis reis.
4 De Cuſtodiâ reorum.
5 De Priuatis carceribus inhibendis.

6 Si Reus vel accuſator mortuus fuerit.
7 Si quis Imperatori maledixerit.
8 Ad legem Iuliam Maieſtatis.
9 Ad legem Iuliam de adulteriis & ſtupro.
10 Si Q[u]is eam, cuius tutor fuerit, corruperit.
11 De Mulieribus, quæ ſe propriis ſeruis [a] iniunxerunt.
12 Ad legem Iuliam de vi publicâ & priuatâ.
13 De Raptu virginum, ſeu viduarum, necnon ſanctimonialium.
14 De Emendatione ſeruorum.
15 De Emendatione propinquorum.
16 Ad legem Corneliam de ſicariis.
17 De [b] Iis qui parentes vel liberos occiderunt.
18 De Maleficis & Mathematicis & cæteris ſimilibus.
19 De ſepulchro violato.
20 Ad legem [c] Flauiam de plagiariis.
21 Ad legem viſcelliam.
22 Ad legem Corneliam de falſis.
23 De [d] Iis qui ſibi adſcribunt in teſtamento.
24 De Falsâ monetâ.
25 De Mutatione nominis.
26 Ad legem Iuliam de ambitu.
27 Ad legem Iuliam repetundarum.
28 De Crimine peculatus.
29 De Crimine ſacrilegij.
30 D[e] Seditioſis & [e] iis qui plebem contra Rempublicam audent colligere.
31 Quando ciuilis actio criminali præiudicet & an vtraque ab eodem exerceri poſſit.
32 De Crimine expilatæ hæreditatis.
33 De Vi bonorum raptorum.
34 De Crimine ſtellionatus.
35 De Iniuriis.
36 De Famoſis libellis.

[a] Flor. hal. got. *iunxerunt.*

[b] Flor. hal. got. *His.*

[c] Flor. hal. got. *fabiam.*

[d] Flor. hal. got. *His.*

[e] Flor. hal. got. *His.*

37 De Abigeis.
38 De Nili aggeribus non rumpendis.
39 De [a] Iis qui latrones vel aliis criminibus reo occultauerunt.
40 De Requirendis reis.
41 De Quæſtionibus.
42 De Abolitionibus.
43 De Generali abolitione.
44 Vt intra certum tempus criminalis quæſtio terminetur.
45 Ad Senatuſconſultum Turpilianum.
46 De Calumniatoribus.
47 De Pœnis.
48 Ne ſine iuſſu Principiis certis iudicibus liceat confiſcare.
49 De Bonis proſcriptorum ſeu damnatorum.
50 De Bonis eorũ, qui morte ſibi conſciuerunt.
51 De Sententiam paſſis & reſtitutis.

[a] Flor.hal.got. His.

LIBER X.

Rubricis 76. agit de Iure Fiſcali & Municipali.

tit.
1 DE Iure fiſci.
2 De Conueniendis fiſci debitoribus.
3 De Fide [b] inſtrumentorum & iure haſtæ fiſcalis, & de [c] addictionibus.
4 De Venditione rerum fiſcalium cum priuatis communium.
5 Ne fiſcus rem quam vendidit, euincat.
6 De [d] Iis qui ex publicis rationibus mutuam pecuniam acceperunt.
7 Pœnis Fiſcalibus creditores præferri.
8 De Fiſcalibus vſuris.
9 De Sententiis [e] aduerſus fiſcum latis retractandis.
10 De Bonis vacantibus, & incorporatione.
11 De Delatoribus.

[b] Flor.hal.got. deeſt vox *inſtrumẽtorũ*.

[c] Flor. *adiectionibus*.

[d] Flor hal.got. *His*.

[e] Hal. *contra*

12 De Petitionibus bonorum ſublatis.
13 De [a] Iis qui ſe deferunt.
14 Si liberalitatis Imperialis ſocius ſine hærede deceſſerit.
15 De Theſauris.
16 De Annonis & tributis.
17 De Indictionibus.
18 De Superindicto.
19 De Exactoribus tributorum.
20 De [b] Superexactoribus.
21 De Capiendis & diſtrahendis pignoribus tributorum cauſâ.
22 De Apochis publicis, & de deſcriptionibus [c] curialium & de diſtributionibus ciuilibus.
23 De Canone largitionalium titulorum.
24 Ne operæ à collatoribus exigantur.
25 De Immunitate nemini concedendâ.
26 De Conditis in publicis horreis.
27 Vt nemini liceat in emptione ſpecierum ſe excuſare, & de munere [d] ſitonomiæ.
28 De Collatione donatorum vel reuelatorum, aut tranſlatorum.
29 De Collatione æris.
30 De Diſcuſſoribus.
31 De Decurionibus & filiis eorum, & qui decuriones [e] habeantur, & quibus modis à fortunâ curiæ liberentur.
32 Si ſeruus aut libertus ad decurionatum aſpirauerit.
33 De Prædiis decurionum ſine decreto non alienandis.
34 Quando & quarta pars debetur ex bonis decurionum, & de modo diſtributionis eorum.
35 De Imponenda [f] lucratiua deſcriptione.
36 De Præbendo ſalario.

[a] Flor. hal. got. *His.*
[b] Flor. goth. *ſuperexactionibus.*
[c] Flor. goth. *curialibus.*
[d] hal. *ſitonia.*
[e] Flor. goth. *habentur.*
[f] hal. *lucratiuis.*

37 Si curialis relicta ciuitate rus habitare maluerit.
38 De Municipibus & originariis.
39 De Incolis, & vbi quis domicilium habere videtur, & de [a] iis qui ſtudiorum causâ in [b] alienâ ciuitate degunt. [a] Flor. hal. gothis.
40 De Muneribus & honoribus non continuandis inter patrem & filium, & de interuallis. [b] Hal. alia.
De [c] Honoribus & muneribus non continuandis &c. [c] Hal.
41 De Muneribus patrimoniorum.
42 Quemadmodum ciuilia munera indicuntur.
43 De [d] Iis qui ſponte publica munera ſubeunt. [d] Flor. hal. gothis.
44 De [e] Iis qui à principe vacationem acceperũt.
45 De Vacatione publici muneris.
46 De Decretis decurionum ſuper immunitate quibuſdam concedenda. [e] Flor. hal. gothis.
47 De Excuſationibus munerum.
48 De Quibus muneribus vel præſtationibus nemini liceat ſe excuſare.
49 Qui ætate vel profeſſione ſe excuſant.
50 Qui morbo ſe excuſant.
51 De Iis qui numero liberorum vel paupertate excuſationem meruerunt.
52 De Profeſſoribus & Medicis.
53 De Athletis.
54 De [f] Iis qui non impletis ſtipendiis ſacramento ſoluti ſunt. [f] Flor. hal. gothis.
55 Quibus muneribus excuſentur [g] ij qui poſt impletam militiam vel aduocationem per prouincias ſuis commodis vacantes commorantur, & de priuilegiis eorum, & de conductoribus vectigalium fiſci. [g] Flor. hal. gothis.
56 De Libertinis.
57 De Infamibus.
58 De Reis poſtulatis.

L

a Flor.hal.got. His.

59 De a Iis qui in exilium dati vel ab ordine moti ſunt.

b hal. filiisfamiliarum.

60 De b Filiisfamilias, & quemadmodum pro his pater teneatur.

61 De periculo ſucceſſorum parentis.

62 De Mulieribus, in quo loco munera ſexui congruentia, vel honores agnoſcant.

63 De Legationibus.

64 De Excuſationibus artificum.

65 De Potioribus ad munera nominandis.

66 Si propter inimicitias creatio facta ſit.

67 De Sumptuum recuperatione.

68 Si poſt creationem quis deceſſerit,

69 De Tabularis, ſcribis, logographis, & cenſualibus.

70 De Suſceptoribus præpoſitis, & arcariis.

71 De Ponderatoribus & auri illatione.

72 De Auri publici perſecutoribus.

c Flor. hal. got. His.

73 De c Iis quæ ex publicâ illatione illata ſunt non vſurpandis.

74 De Auro coronario.

45 De Irenarchis.

76 De Argenti pretio, quod theſauris infertur.

LIBER XI.

Rubricis 77 *agit de corporatis, Iure reipubl. Priuilegiis ciuitatum & colonis cenſitis.*

tit.

d Goth. deeſt vox *ſeu*

e al. *publicis*

1 DE Nauiculariis d ſeu naucleris e publicas ſpecies tranſportantibus, & de tollenda luſtralis auri collatione.

2 De Prædiis & omnibus rebus nauiculariorum.

3 De Nauibus non excuſandis.

4 Ne quid oneri publico imponatur.

5 De Naufragiis.

6 De Metallariis & metallis & procuratoribus metallorum.

7 De Murilegulis & gynæciariis, & procuratoribus gynæcij, & de monetariis & a baſtagiariis. — a Hal. flor. got. Baſtagariis.
8 De Veſtibus b oloberis, & auratis, & de c intinctione ſacri muricis. — b hal. holobaris.
9 De Fabricenſibus. — c hal. tinctione.
10 De Veteris d numiſmatis poteſtate. — d hal. nomiſmatis.
11 Nulli licere in frænis & equeſtrib⁹ ſellis, & in baltheis, margaritas & ſmaragdos & hyacinthos aptare & de artificibus palatinis.
12 De Claſſicis.
13 De Curialibus vrbis Romæ.
14 De Priuilegiis corporatorum vrbis Romæ.
15 De Piſtoribus.
16 De Suariis & ſuſceptoribus. & cæteris corporatis.
17 De Collegiatis & e chartopatris & nummulariis. — e Flor. hal. got chartop. v. ep.
18 De Studiis liberalibus vrbis Romæ & Conſtantinopolitanæ.
19 De Honoratorum vehiculis.
20 De Priuilegiis vrbis Conſtantinopolitanæ.
21 De Metropoli Beryto.
22 De Canone frumentario vrbis Romæ.
23 De Frumento vrbis Conſtantinopolitanæ,
24 De Annonis ciuilibus.
25 De Mendicantibus validis.
26 De f Nautis Tiberinis. — f hal. nauticis
27 De Frumento Alexandrino.
28 De Alexandriæ Primatibus.
29 De Iure Reipublicæ.
30 De Adminiſtratione Rerumpublicarum.
31 De Vendendis rebus ciuitatis.
32 De Debitoribus ciuitatum.
33 De Periculo nominatorum.

34 De Periculo eorum, qui pro magiſtratibus interuenerunt.
35 Quo quiſque ordine conueniatur.
36 Ne quiſlibet inuitus actum Reipublicæ gerere cogatur.
37 Sumptus iniuncti muneris ad omnes collegas pertinere.
38 De *a* Iis, qui ex Officio quod adminiſtrarunt, conueniuntur.
39 De Solutionibus & liberationibus debitorum ciuitatis.
40 De Spectaculis & ſcenicis & Lenonibus.
41 De Expenſis *b* ludorum.
42 De *c* Aquæductu.
43 De Gladiatoribus. *d*
44 De Venatione ferarum.
45 De Maiumâ.
46 Vt armorũ vſus inſcio Principe interdictus ſit.
47 De Agricolis & cenſitis & colonis.
48 De Capitatione ciuium cenſibus eximendâ.
49 In quibus cauſis coloni cenſiti dominos accuſare poſſunt.
50 De Colonis Palæſtinis.
51 De Colonis Thracenſibus.
52 De Colonis *e* Illyricanis.
53 Vt nemo ad ſuum patrocinium ſuſcipiat ruſticanos, vel vices eorum.
54 Ne Ruſticani ad vllũ obſequium deuocentur.
55 Non licere habitatoribus Metrocomiæ loca ſua ad extraneum transferre.
56 Vt nullus ex vicaneis *f* pro alienis vicaneorum debitis teneatur.
57 De Cenſibus & cenſitoribus & peræquatoribus, & inſpectoribus.
58 De Omni agro deſerto. & quando ſteriles fertilibus imponuntur.

a Flor. hal. got. *his.*
b Flor. hal. got. *publicorum.*
c hal. *aquæ ductibus.*
d Flor. goth. addit *penitus tollendis.*
e Flor. hal. *Illyricianis.*
f Pacius *vicaneis & vicaneorum.*

59 De Fundis limitrophis & terris & paludibus & Paſcuis [a] limitaneis [b] & caſtellorum.

60 De Paſcuis publicis & priuatis.

61 De Fundis patrimonialibus & ſaltuenſibus & emphyteuticis & eorum conductoribus.

62 De Mancipiis & colonis patrimonialium & ſaltuenſium & emphiteuticorum fundorũ.

63 De Fugitiuis colonis patrimonialibus ſaltuenſibus & emphiteuticis.

64 De Collatione fundorum patrimonialium & emphiteuticariorum.

65 De Fundis rei priuatæ & ſaltibus diuinæ domus.

66 De Fundis & ſaltibus rei [c] dominicæ.

67 De Agricolis & mancipiis dominicis vel fiſcalibus publicæ rei [d] vel priuatæ.

68 De Prædiis tamiacis & de [e] iis qui ex colonis [f] dominicis aliiſque liberæ conditionis procreantur.

69 De Diuerſis prædiis vrbanis & ruſticis templorum & ciuitatum & omni reditu ciuili.

70 De Locatione prædiorum ciuilium vel fiſcalium ſiue templorum, ſiue rei priuatæ, vel dominicæ.

71 De Conductoribus & procuratoribus, ſiue [g] exactoribus prædiorum fiſcalium [h] domus auguſtæ.

72 Quibus ad conductionem prædiorum fiſcalium accedere non licet.

73 De Collatione fundorum fiſcalium, vel rei priuatæ, vel dominicæ, vel ciuitatis, vel [i] templi.

74 De Priuilegiis domus auguſtæ, vel rei priuatæ & quarum collationum excuſationem [l] habent.

75 De Grege dominico.

[a] Hal. &
[b] Flor. goth. vel
[c] Hal. *tamiac.*
[d] Goth. *cetera deſunt.*
[e] Flor. hal. goth. *his.*
[f] Hal. *tamiacis.*
[g] Flor. goth. *actoribus.*
[h] Hal. &
[i] Hal. *templorum.*
[l] Flor goth. *habeas.*

76 De Palatiis & domibus dominicis.

77 De Cupreſſis ex luco [a] Daphnes, vel perſeidis per Ægiptum non excidendis vel vendēdis.

[a] Flor. hal. got. *daphnenſi vel perſeis.*

LIBER XII.

Rubricis 64. agit de Dignitatibus, Iure militari & officialibus.

tit.

1 DE Dignitatibus.

2 De Prætoribus & honore præturæ, & collatione, & glebâ, & claui [b] & folli & ſeptem ſolidorum functione ſublatâ.

[b] Hal. *pholi.* flor. got. *foli.*

3 De Conſulibus & non ſpargendis ab his pecuniis & de præfectis & [c] magiſtratibus militum & patriciis.

[c] Flor. goth. *magiſtris* hal. deſunt verba *præfectis & magiſtratibus militum &*

4 De Præfectis prætorio ſiue [d] vrbis & magiſtris militum in dignitatibus exæquandis.

[d] Flor. hal. got. *vrbi.*

5 De Præpoſitis ſacri cubiculi & de omnibus cubiculariis & priuilegiis eorum.

6 De Quæſtoribus & magiſtris officiorum & comitibus ſacrarum largitionum, & rei priuatæ.

7 De Primicerio & ſecundicerio & notariis.

8 Vt dignitatum ordo ſeruetur.

9 De Magiſtris ſacrorum ſcriniorum.

10 De Comitibus conſiſtorianis.

11 De Comitibus & tribunis ſcholarium.

De [e] Præpoſitis & tribunis ſcholarum.

[e] Hal.

12 De Comitibus rei militaris.

13 De Comitibus & archiatris ſacri palatij.

14 De Comitibus, qui prouincias regunt.

15 De Profeſſoribus, qui in vrbe Conſtantinopolitanâ docentes ex lege meruerunt comitiuam.

16 De Silentiariis & decurionibus eorum.

17 De Domeſticis & protectoribus.

18 De Præpoſitis laborum.

De Proximis ſacrorum ſcriniorũ, cæteriſque qui in ſacris ſcriniis militant.
De Agentibus in rebus.
1 De Præpoſitis agentium in rebus.
2 De Principibus agentium in rebus.
3 De Curioſis & ſtationariis.
4 De Palatinis ſacrarum largitionum, & rerum priuatarum.
5 De Stratoribus.
6 De [a] Caſtrenſianis & miniſterianis.
7 De Decanis.
8 De Menſoribus.
9 De Priuilegiis eorum, qui in ſacro Palatio [b] militant.
0 De Priuilegiis ſcholarum.
31 De Caſtrenſi omnium Palatinorum peculio.
2 De Sequeſtri dignitate.
33 De Perfectiſſimatus dignitate.
34 Qui militare poſſunt, vel non poſſunt, & de ſeruis ad [c] militiam vel [d] dignitatem aſpirantibus, & vt nemo duplici militiâ vel dignitate, & militiâ ſimul vtatur.
35 Negotiatores ne militent.
36 De Re militari.
37 De Caſtrenſi peculio militum, & [e] præfecti annonæ.
38 De Erogatione militaris annonæ.
39 De Excoctione & tranſlatione [f] militarium annonarum.
40 De Militari veſte.
41 De Metatis & epidemeticis.
42 De Salgamo hoſpitibus non præſtando.
43 De Commeatu.
44 De Tyronibus.
45 De Littorum, & itinerum cuſtodiâ.
46 De Deſertoribus & occulratoribus [g] eorum.

[a] Hal. *caſtrenſiariis.*
[b] Flor. *militarunt.*
[c] Hal. deeſt vox *poſſunt.*
[d] Hal. *militiæ dignitatem.*
[e] Auen hal. *præfectis.* Flor. goth *præfectianorum.*
[f] Hal. *militaris annonæ.*
[g] Hal. deeſt vox *eorum.*

47 De Veteranis.

48 De Filiis officialium militarium, qui in bello moriuntur.

49 De Oblatione votorum.

50 De Numerariis & actuariis, & chartulariis, & adiutoribus, ſiue ſcriniariis & exceptoribus ſedis excelſæ, cæterorumque iudicum, tam militarium, quam ciuilium.[a]

[a] Flor. goth. deeſt vox ſiue.

51 De Curſu publico, & angariis, & parangariis.

52 De [b] Tractatoriis, & ſtatiuis.

[b] Flor. tractoriis.

53 De Apparitoribus præfectorum prætorio & priuilegiis eorum.

54 De Apparitoribus præfecti vrbis.

55 De Apparitoribus magiſtrorum militum, & priuilegiis eorum.

56 De Apparitoribus proconſulis & legati.

57 De Apparitoribus comitis orientis.

58 De Cohortalibus [c] & principibus corniculariis, ac primipilariis.

[c] Flor. goth. deeſt &

59 De Apparitoribus præfecti annonæ.

60 De Diuerſis officiis & apparitoribus iudicum & probatoriis eorum.

61 De Executoribus, & exactoribus.

62 De Lucris aduocatorum & concuſſionibus officiorum [d] ſeu apparitorum.

[d] Hal. deſunt cætera

63 De Primipilo.

64 Publicæ lætitiæ vel conſulum nuntiatores vel inſinuatores conſtitutionum & aliarum ſacrarum vel iudicialium litterarum, ex deſcriptione vel ab inuitis; ne quid accipiant immodicum.

SECTIO IV.

RVBRICÆ AVTHENTICORVM

Seu Nouellarum Iuſtiniani Conſtitutionum in Collationes IX. *diuiſarum*.

VOlumen hoc Authenticorum, iuxta vulgatam ſeu Germanicam editionem quæ ſolùm Authentica eſt, ſeu legalem authoritatem obtinet vt dixi *ſupra P.*2.1§. 1. *ſect.* 4. *pag.* 34. *&* §. 4. *pag.*65. & infra §.4.*ſect.* 5. *pag*.... continet collationes 9. quaſi libros: Titulos verò ſeu Nouellas conſtitutiones 98. *a* poſt editionem Codicis repetitæ prælectiõctionis editas, & paulò poſt Iuſtiniani mortem in vnum volumen redactas, Incipit vero.

a Hal. *habet no.* 165. Goth. 168. *I. liar. editione* 128.

Iª. Collat. à tit. 1. *de hæred. & falcid.* Finitque titulo 6. *Quomodo oporteat Epiſcopos &c.*

IIª. Collat. à tit. 1. *de Non alienand. reb. Eccleſiaſt. &c.* Finitque titulo 6 *de Inceſtis nuptiis.*

IIIª. Collat. à tit. 1. *de Lenonibus.* Finitque titulo 7. *de Adminiſtrant. offic.*

IVª. Collat. à tit 1. *de Nuptiis*; Finitque titulo 7. *de Tabellionib.*

Vª. Collat. à tit. 1. *de Eccleſiaſt. rer. immobil. alien. &c.* Finitque titulo 20. *Vt om. obed.*

VIª. Collat. à tit. 1. *Qu b. mod. natur. fil. effic. legit. &c.* Finitque titulo 14. *de depoſ. & denunciatione inquilin.*

VIIª. Collat. à tit. 1. *Quib mod natur. effic. ſui &c.* Finitque titulo 10. *De Temp ſolut. pecun. ſup. dot.*

VIIIª. Collat. à tit. 1. *Neque vir. quod ex dot. &c.* Finitque titulo 13. *Vt lic. matr. & auiæ.*

IXª. Collat. à tit. 1. *de hæred. ab inteſt.* Finitque titulo 15. *de Sanctiſſ. Epiſc. &c.*

Sic Authenticor. Collationes IX. continent in totum titulos ſeu Nouellas 98. quibus annexæ ſunt inſtar Appendicis ac ſeparatim à prædictis Collationibus nouem, aliæ Iuſtiniani Nouellæ 70. in Authenticorum libro vulgari non inſertæ & in *Hal.Flor. Gotl.* aliiſque editionibus priuatâ authoritate reſtitutæ, cauſis de quibus ſupra *P.2.§.1.ſect. 4.pag.* 33. & & 34. & §. 4. *ſect.* 5. Ne ſcilicet continuata Series editionis Germanicæ (ad quam ſolùm vti legalem Noui Iuſtinianæi reſpicere debent vt præmonui) interuerteretur, maiorum exempla ſecutus nempe Iacobi de bellouiſu Aliorumque, de quibus meminit Ant. Contius *in Præfat.ad librum Nouellar.editionis Pariſien.anni* 1559.

Notatæ verò ſunt in maiori margine, eâ quâ fieri potuit diligentiâ diuerſitates lectionum è quinque editionibus nempe Germanicâ, Auenicâ, Haloandrinâ, Florentinâ & Gothofredicâ depromptarum, cauſis *ſupra in fine §.2.ſect.4.pag.* ...indicatis. Necnon Mantiſſæ loco Diagramma appendi, quo velut vnico oculi ictu diſcernat Nouus Iuſtinianæus, quæ cuilibet editioni nouella nouellæ & titulus titulo reſpondeat; ne rei varietate vel difficultate deterritus deſertor efficiatur §. *his igitur Inſtit. de Iuſt. & Iur.* Incipit verò Inſcriptio huius Voluminis in editione Germanicâ ſeu vulgatâ, vt ſequitur.

LIBER
Nouellarum Conſtitutionum
AVTHENTICORVM.

ot. u. | Ger tit.

COLLATIO I.

1 | 1 DE Hæredibus & falcidiâ [a] & ſi hæres legata ſoluere noluerit.

2 De Non eligendo ſecundo nubentes mulieres & de alienatione, & lucro ante nuptialis donationis, & de ſucceſſionibus earum filiis ſuis.

Ne [b] mulieres quæ nuptias iterant electionem habeant in quem filiorum donationem antenuptias conferant &c.

3 | 3 Vt determinatus ſit numerus Clericorum ſanctiſſimæ maioris eccleſiæ, & cæterarum Eccleſiarum.

4 | 4 De Fideiuſſoribus & mandatoribus & ſponſoribus & ſolutionibus.

Vt [d] creditores primùm aggrediantur principales debitores, mox illis non ſoluendo exiſtentibus &c.

5 De Monachis.

De [e] Monaſteriis & monachis, & eorum &c.

5 | 6 Quomodo oporteat Epiſcopos & cæteros clericos ad [f] ordinationes [g] perduci, & de expenſis eccleſiarum.

COLLATIO II.

7 | 1 DE Non alienandis, aut permutandis rebus eccleſiaſticis immobilibus, aut in ſpecialem hypothecum dandis

---

a Hal. deſunt verba ſeqq.

b Hal. no. 2.

c Hal. addit huius auguſtiſſimæ vrbis Flor. fœliciſſimæ ciuitatis. Goth. Conſtantinopolit.

d Hal. no. 4.

e Hal. no. 5.

f Hal. goth. ordinationem

g Goth. adduci.

	got. no	ger. tit.	
			creditoribus, ſed ſufficere generales hypothecas.
	8	2	Vt Iudices ſine quoquo ſuffragio fiant.
a Hal. *no.* 8.			Vt *a* præſides abſque vllâ datione pecuniæ admittantur.
b Hal. *præſtari ſolet.*	8	3	Iuſiurandum quod *b* præſtatur ab iis qui *c* adminiſtrationem ſuſcipiunt.
c Flor. goth. *adminiſtrationes accipiunt* Hal. *officia ſuſcipiunt.*	9	4	Vt Eccleſia Romana centum annorum gaudeat præſcriptione.
	10	5	De Referendariis ſacri palatij.
	12	6	De Inceſtis & nefariis nuptiis.

COLLATIO III.

	got. no	ger. tit.	
	14	1	DE Lenonibus.
d Hal. *no.* 14.			Ne *d* quo in loco per Imperium Romanum Lenones ſint.
	15	2	De Defenſoribus Ciuitatum.
	16	3	De Menſurâ ordinandorum clericorum.
e Hol. *no.* 16.			Vt *e* clerici ex vnâ eccleſiâ in aliam transferantur, ad ſupplendum deficientium ſtatum numerum.
	17	4	De Mandatis Principum.
f Hal. *no.* 17.			Præcepta *f* Præſidum.
	18	5	De Triente & Semiſſe, & ſucceſſionibus filiorum, & nepotum naturalium, & collationibus, vel diſtributionibus, necnon & literarum, aut numerationum; aut rerum, ex quibus detinent, inficiationibus.
g Hal. *no.* 18.			Vt *g* ſi plures filij non ſint quam quatuor, legitima portio cenſeatur triens, ſi vltra quatuor, ſemis; Et vt naturales liberi nullâ exiſtente prole legitimâ vnà cum matre abinteſtato ſextantem, accipiant; Et vt collatio tam ex teſtamento quam ab inteſtato competat,

niſi

ot. ger. to. tit. niſi expreſſis verbis teſtator id prohibeat; Et de diuiſione bonorum in liberos factâ à parentibus; Et de eo qui proprium chyrographum inficiatur; Deque aliis capitulis.

9 | 6 De Filiis ante dotalia inſtrumenta natis.

10 | 7 De Adminiſtrantibus officia in ſacris appellationibus.

De [a] Officiis quæ miniſtrant in ſacris appellationibus. — a Hal no. 20 * Nou. 21. eſt n Appendice infra ſect. 5.

COLLATIO IV.

1 | 1 DE Nuptiis.

De [b] His qui nuptias iterant. — b hal. no. 22

3 | 2 De Appellationibus [c] & intra quæ tempora debeat appellari. — c hal. caret ſeqq. verbis.

105 | 3 De Conſulibus. — * Nou. 24. 25 26. 27. 28. 29 30. 31. 32. 35. 36. 37. 38. 40. 41. 42. 43. 45. ſunt in appendice infra ſect. 5.

33 | 4 Vt nullus mutuans agricolæ teneat eius terram.

De [d] His qui mutuum dant agricolis.

34 | 5 Nullum credentem agricolæ tenere illius terram, & quantam debeat vſuram dare.

Ne [e] quis quod agricolæ mutuam pecuniam dedit, illius terram detineat &c. — d Hal. goth. no. 33.

39 | 6 De Reſtitutionibus, & eâ quæ parit XI. menſe poſt mortem viri. — e Hal. & goth. no. 34.

De [f] Reſtitutione dotalium rerum &c. item de ea quæ XI. menſe &c. — f hal. no. 39.

44 | 7 De Tabellionibus, & vt protocolla dimittant in chartis.

COLLATIO V.

46 | 1 DE Eccleſiaſticarum rerum immobilium alienatione, & ſolutione.

48 | 2 De Iureiurando à moriente præſtito propter menſuram ſuæ ſubſtantiæ.

	got No	ger tit.	
a Hal. no. 48.			De [a] Iureiurando, quod moriens de modo ſui patrimonij præſtitit.
* *No. 49. eſt infra coll. 5. tit. 11 at nou. 50. eſt in appendic ſect. 5.*	47 *	3	Vt præponatur nomen Imperatoris documentis, & vt latinis literis apertiùs tempora ſcribantur.
b Hal. no. 47.			Vt [b] Imperatoris nomen in inſtrumentis & actis publicis præponatur, & vt tempora quæ latinis &c.
	51	4	Scenicas non ſolum ſi fideiuſſores præſtent, ſed etiam ſi iuſiurandum dent ſine periculo diſcedere.
c Hal. no. 51.			Ne [c] à mulieribus quæ ſe proſtituunt fideiuſſor aut iuſiurandum exigantur, quod hoc genus vitæ deſerturæ non ſint.
	52	5	Vt non fiant pignorationes pro aliis perſonis, & vt ſicut Principum donationes non egent geſtis monumentorum, ſic nec à priuatis Imperatoribus factæ donationes indigeant.
d Hal. no. 52			Ne [d] perſonæ vel rei vel auri alterius pro alio oppignorationes fiant, ſed oppignoratione oblæſo &c.
	53	6	De Exhibendis & introducendis reis, & vt ij qui conueniuntur poſt vigeſimum diem, præſententur iudicibus; Et de iis qui iuratoriam cautionem exponunt, & ante litis conteſtationem abſentes fiunt; Et de hypothecis quæ appellantur ex vſu, & quæ perſonæ & quando hoc ius habent, & de indotatis vxoribus, vt habeant quartam partem in ſubſtantiâ viri, & ipſe vir in ſubſtantia vxoris, quãdo inops eſt, cui relinquitur.
e Hal. no 53.			Vt [e] qui prouincialem hominem extra territorium ſuum in ius producit cau-

got. ger No. tit.

tionem præbeat, quod niſi litem obtineat &c.

54 7 Conſtitutionem [a] quæ ex adſcriptitio & liberâ nato liberos eſſe vult, non iis qui ante conſtitutionem nati ſunt, ſed qui poſt conſtitutionem, prodeſſe;

Et [b] vt ne venerabiles domus commutationes faciant ad inuicem immobilium rerum eccleſiaſticarum, decreto priùs interpoſito, excepta hâc maiori eccleſiâ.

Quod [c] conſtitutio, quæ ex adſcriptitio & liberâ &c.

55 8 Vt de cætero commutationes eccleſiaſticarum rerum non [d] fictæ fiant ad piiſſimum Imperatorem, & hoc modo ad alias perſonas [e] tranſeant res, ſed hæc tantummodo fiant ad Imperialem domum; Et vt liceat perpetuas emphyteuſes agi ab oratoriis in oratoria, decreto videlicet interpoſito, exceptâ hac maiore eccleſiâ, nec tamen in priuatam perſonam tranſeat emphyteuſis.

56 9 Vt ea quæ vocantur inſinuatiua ſuper clericis in maiore eccleſiâ quidem dentur, in aliis autem eccleſiis penitùs non dentur.

57 10 Vt clerici, qui recedunt, aliis pro eis ſubrogatis, præbeant emolumẽta; recedentes aut remeare volentes non ſuſcipi; Et vt ſi quis ædificans eccleſiam aut aliter in eadem ſeruientibus, miniſtrans emolumenta, voluerit aliquos clericos inſtituere, non fortuitè eos, ſed probatione ſanctiſſimi Patriarchæ ſuſcipiat. [f] Hal. no. 58.

De [f] Clericis qui à ſuis deſtiterunt ec-

[a] Flor. goth. Germ.

[b] Auen. & hal. *Vt venerabilium domuum œconomi immobiliũ adinuicem rerum eccleſiaſticarum commutationes faciant decreto &c.*

[c] Auen. hal. *no. 54.*

[d] Flor. goth: *ficte.*

[e] *Hal.* Auen. addunt *legitimus.*

got. No.	ger. tit.	
		cleſiis. Item de his qui oratoria ſuſcipiant.
49	11	De Iis qui ingrediũtur ad appellationem; Et quando per ſcripturam manus propriæ fiat collatio literarũ, & de iureiurando dilationis, & vt coniungatur iureiurando calumniæ.
		De [a] Iis qui ingrediuntur ad expeditionem appellationis &c.
58	12	Vt in priuatis domibus ſacra myſteria non fiant.
* 60	13	Vt defuncti ſeu funera eorum non iniurientur à creditoribus, & vt Conſiliarij non ſuſcipiant Cognitiones abſque Iudicibus.
		Ne [b] defuncti ſeu reliquiæ eorum à creditoribus afficiantur contumeliâ & ne aſſeſſores &c.
61	14	Vt immobilia antenuptialis donationis, neque hypothecæ dentur; neque omninò alienentur à viro nec conſentiente vxore, niſi poſteà ſatisfieri poſſit vxori; hæc verò etiam in dote valere.
*		Vt [c] res immobiles donationis antenuptias à marito, ne conſentiente quidem vxore &c.
63	15	De Noui operis nunciatione maritimi aſpectus.
		De [d] Nouis operibus contra proſpectum in mare.
66	16	Vt factæ nouæ conſtitutiones, poſt inſinuationem earum, poſt duos menſes valeant; Parcit autem non cuſtodientibus ſubtilitatem cõſtitutionum ſuper teſtamentis in relinquendo quadrante,

[a] Hal. no. 50.

* Nou. 59. eſt in Appendic. infr. ſect. 5.

[b] Hal. no. 60.

* Nou. 62. 64. 65. & 68. ſunt in appendic. infra ſect. 5.

[c] Hal. no. 61.

[d] Hal. no. 63

got. ger No. tit. aut non ſubſcribendo nomen hæredis, aut non dicendo.

Vt [a] nouæ Conſtitutiones poſt alios duos menſes &c. [a] Hal. no. 66.

67 17 Vt nullus fabricet oratorij domos præter voluntatem Epiſcopi, & vt deputet prius quæ circa diligentiam & ſtatum, [b] in fabricando, oratorij ſufficiant; Et epiſcopi non deſint ſuis eccleſiis; Et de alienatione eccleſiaſticarum rerũ immobilium. [b] Goth. fabricati.

Ne [c] quis oratorium citra ſcientiam epiſcopi ædificet & vt prius definiat &c. [c] Hal. no. 67.

71 18 Vt ab Illuſtribus, & qui ſuper eâ dignitate ſunt omnimodo ſuper pecuniariis cauſis, ſed & iniuriarum criminaliter per procuratorem dicantur; Clariſſimis autem in pecuniariis licere eis, & per procuratorem; & per ſe litigare.

Vt [d] Illuſtres in pecuniariis omnimodo per procuratores cauſas agant &c. [d] Hal. no. 71.

70 19 Vt ordinariæ præfecturæ vrbanæ, & prætorianæ duæ, & præfecturæ quæ in cingulo, & quæ in actu ſunt ſolæ, non etiam honorariæ liberent à Curiali fortunâ.

De [e] Decurionibus, vt acceptâ dignitate præfectoriâ tunc demùm liberentur, cum in actu petitam acceperint. [e] Hal. no. 69.

69 20 Vt omnes obediant Iudicibus prouinciarum, & in criminalibus & in pecuniariis cauſis, & ibi negotia examinentur, nullo excepto per priuilegium, nec huc conuenti deducantur, niſi ſacra pragmatica forma exhiberi quẽpiã iuſſerit.

a Hal. no. 68. got. ger. No. tit. Vt [a] omnes prouinciarum magiſtratibus obtemperet ſiue de criminibus &c.

COLLATIO VI.

74 1 QVibus modis naturales filij efficiantur legitimi, & ſui, ſupra illos modos, qui in ſuperioribus conſtitutionibus continentur.

b Hal. no. 74. De [b] Liberis quomodo eos oporteat vel legitimos vel naturales intelligi, & de indotatis nuptiis.

72 2 Vt Ii qui obligata ſe habere perhibent res minorum; aut obligati ſunt eis, ad eorum gubernationem penitus non accedant; & vt Curatores nullomodo ſuſcipiant ceſſiones aduerſus eos, quorum curationem agunt aut egerunt; hæc autem generaliter valebunt in omni curatione, in quibus perſonis leges curatores præbent, Et de gubernatione pecuniarum competentium eis, quorum negotia adminiſtrantur, & quando eas recondi aut mutuari oportet, aut ex eis reditus comparari.

c Hal. no. 72. Vt [c] qui ſe res minorum obligatas habere perhibent, aut eis obligati ſunt ad illorum gubernationem &c.

73 3 De Inſtrumentorum cautelâ & fide; Et primùm de depoſito, & mutuo, & aliis documentis priuatè autem ſcriptis, habentibus autem teſtes, & de non habentibus teſtes, & de Inſtrumentis publicè confectis, & de collationibus manus propriæ ſcripturæ, & de expoſitis inſtrumentis ab illiteratis, aut paucas literas ſcientibus, & de non ſcriptis contractibus, & de contractibus vſque ad

d Nou. 75. eſt in appendic. infr. ſect. 5 *

ir. ger. o. tit. vnam libram auri, & de contractibus qui in [a] aliis fiunt, & in documentis & contractibus futuris locum habeat lex. [a] Pacius agris.

6 4 Hæc Conſtitutio interpretatur priorem conſtitutionem de iis qui ingrediuntur monaſterium, [b] & de ſubſtantiis eorum ex quo tempore oporteat eam valere. [b] Hal. & ſubſtantias ſuas conſecrant.

7 5 Vt non luxurientur homines contra naturam, nec iurent per capillos Dei aut aliquid huiuſmodi, neque blaſphementur in Deum.

Vt [c] qui contra naturam luxuriantur &c. afficiantur ſupplicio. [c] Hal. no. 77.

78 6 Vt Liberti de cætero, aureo non indigeant annulo & vt priſtinis reſtituantur natalibus, & de celebratione dotalium inſtrumentorum in libertis mulieribus facta, & hoc ipſo, etiam nuptias legitimas fieri, & filios ſuos ſi nuper etiam ancilla fuerit, & ipſam liberam eſſe celebratione dotis, & nuptias legitimas, & qui ex ea proceſſerint filios ſuos.

N [d] Libertini de cætero Iure aureorum annulorum & reſtitutorum natalium opus habeant &c. [d] Hal. no. 78.

79 7 Apud quos oporteat cauſas dicere monachos & aſceterias.

Apud [e] quos oporteat litigare monachos &c. [e] Hal. no. 76.

80 8 De Quæſtore.

81 9 Conſtitutio quæ dignitatibus & epiſcopatu filium liberat patriâ poteſtate.

Conſtitutio [f] quæ per dignitates & Epiſcopale munus &c. [f] Hal. no. 81.

82 10 De Iudicibus vt nullatenus cum iureiurā-

got. gei No. tit.

do eligatur aliquis iudex, quod permaneat ei, & vt appellationes accipiant modis omnibus Iudices, & vt in mediâ lite factæ formæ, quomodo oporteat decidi cognitionem, non attendant Iudices.

a Hal. Flor. & goth. no. 82.

De Iudicibus [a] & ne cum iureiurando deligantur, & vt Iudices modis omnibus appellationes ſuſcipiant &c.

83 11 Vt Clerici apud proprios Epiſcopos primùm conueniantur, & poſt hoc apud Ciuiles Iudices.

* Nou 86. eſt infr. coll. 9. tit. 10. ſed No. 87. eſt in appendic. infr. ſect. 5.

84 12 De Conſanguineis & vterinis fratribus.

85 13 De Armis.

88 14 De Depoſito & denunciationibus Inquilinorum, & de ſuſpendendâ adminiſtratione panum.

*

b Hal. no. 88.

De [b] Depoſito & atteſtatione ad Inquilinos factâ, item de ſuſpenſione erogationis panum ciuilium.

COLLATIO VII.

89 1 QVibus modis naturales efficiantur ſui, & de eorum ex teſtamento ſiue ab inteſtato ſucceſſione.

c Hal. no. 89.

De [c] Naturalibus liberis.

90 2 De Teſtibus.

92 3 De Immenſis donationibus in filios factis.

* Nou. 93. eſt infra ſub col. 8. tit. 1.

* De [d] Immenſis donationibus collatis in filios.

94 4 Vt ſine prohibitione matres debitrices, & creditrices tutelam gerant minorum, neque iuſiurandum præſtent, quod non veniant ad ſecunda vota.

d Hal. no. 94.

Vt ſine vllo impedimento matres filiorum tutelam ſuſcipiant &c.

91 5 Vt exactione inſtante dotis primæ & ſe-

got. ger No. tit. cundæ, viro ad ſecunda vota migranti, præponatur vxor prima, vel ex priori matrimonio filij, & ſi voluerit vxor, aut is qui pro eâ dotem ſcripſerit dare viro quæ ſcripta ſunt, diſtulerit autem vir ſuſcipere, ſoluto matrimonio, exigi eum ab ea etiam conſcriptam antenuptialem donationem.

Vt [a] primæ & ſecundæ dotis exactione inſtante viro ad ſecundas diſgreſſe nuptias prior vxor &c. [a] Hal. no. 91

6 De Adminiſtrationibus.

95 Vt [b] Magiſtratus à Depoſitâ adminiſtratione quinquaginta dies commorentur in ſuis prouinciis ſiue militarem ſiue ciuilem functionem geſſerint. [b] Hal. no. 95

96 7 De Executoribus & iis qui conueniuntur & reconueniuntur.

97 8 De Æqualitate dotis & propter nuptias donationis, & de augmento dotis [c] & propter nuptias donationis, & de priuilegio dotis, [d] quod aliis præponitur priuilegiis, & vt excipiantur hoc ptiuilegio creditores in emptione militiæ, & de dote remeante ad patrem, & rurſus data pro eâdem filiâ ſecundo viro, & de dotis collatione inope marito moriente. [c] Goth. ante nuptias. [d] Goth. qui aliis praeponetur.

99 9 De [e] Duobus [f] reis promittendi. [e] Goth. de duobus.

100 10 De Tempore ſolutæ pecuniæ ſuper dote. [f] Hal. addit qui vice mutua fideiuſſores accepti ſunt.

De [g] Tempore non numeratæ pecuniæ. [g] Hal. no. 100

COLLATIO VIII.

98 1 NEque Virum quod ex dote eſt, neque mulierem ex ſponſalitiâ largitate lucrum proprium habere, ſed ſeruare dominium ſuis filiis, vel ſi ad ſecundas

got ger
No. tit.

nuptias non veniant, vſu ſolò in lucro conſiitente, & vt repudio tranſigentes nuptias lucrantes, aut dotem aut ante nuptias donationem, & ipſis ſimiliter dominium ſeruent filiis, vſum habente perſonâ cogendâ filios alere, ſi vero boná gratiá ſaluantur nuptiæ, & videatur occaſione damni detinere quædam, & hâc arte perimenda, quæ detinentur & filiis [a] ſoluentur.

[a] Pacius *ſeruentur.*

Ne [b] vir ex dote, aut mulier ex donatione ante nuptias proueniens lucrum proprietatis Iure teneat ſed conſeruet, dominium filiis &c.

[b] Hal. *no.* 98.

93 2 De Appellationibus.

De [c] Appellationibus, vt ſi motâ apud appellationis Iudicem causâ litigatores ad arbitros deueniant.

[c] Hal *no.* 93.

107 3 De Teſtamentis imperfectis à parentibus in filios factis, & de diuiſione rerum à filiis coram parente, & de eius facultatibus, factâ & ſubſcriptâ.

De [d] Extremis voluntatibus & bonorum in filios diuiſionibus.

[d] Hal. *no.* 107.

108 4 De Repetitionibus.

109 5 De Priuilegiis dotis hæreticis mulieribus non præſtandis.

De [e] Mulieribus fide hæreticis.

[e] Hal. *no.* 109.

110 6 De Nauticis vſuris. *Hæc nou.* 110. *ex Goth. reuocat nou.* 106. *quæ eſt infra coll.* 9. *tit.* 11

De [f] Vſuris nauticis.

[f] Hal. *no* 110.

111 7 Hæc conſtitutio innouat conſtitutionem quæ præſcriptionem centum annorum venerabilibus locis dederat.

De [g] Tempore actionum, quæ ſacris locis competunt.

[g] Hal. *no.* 111.

12 8 De Litigioſis & decima parte litis ab actore, cautelâ, præſtandâ.
De [a] Litigioſis & de cautione &c. — a Hal.no.112.

6 9 Vt neque miles, neque fœderatus obſeruetur domui priuatæ aut poſſeſſioni alicuius.
De [b] Militibus. — b Hal.no.116

4 10 Vt Diuinæ iuſſiones ſubſcriptionem habeant glorioſiſſimi quæſtoris.
De [c] Sacris iuſſionibus. — c Hal.no.114.

3 11 In medio litis non fieri ſacras formas, aut ſacras iuſſiones, ſed ſecundum antiquas leges generales, lites decidi.
Ne [d] in medio litis ſacræ formæ &c. — d Hal.no.113.

5 12 Vt cum de appellatione cognoſcitur ſecundum illas leges debeat iudicari, quæ tempore latæ ſententiæ obtinebant, non ſecundum eas quæ poſtea promulgatæ ſunt, Et de aliis capitulis.

[e] Vt cum de appellationibus & retractationibus & relationibus iudicum cognoſcitur, ſecundum illas leges controuerſiæ decidantur, quæ tempore latæ ſententiæ & ſuggeſtionis obtinebant, non quæ poſtea promulgatæ ſunt. — e Hal. hæc no. 115. ſex habet capitula.

2. Si altera litigantium pars renunciet ſe allegationibus contentam fore, altera vero differat, quaſi non contenta Iudex dato vnius & item alterius & tertij menſis dilationem, his autem præteritis non amplius expectato ſed proferto ſententiam.

3. Quæ cauſæ ingratitudinis rationabiliter filiis obiici poſſint à parentibus.

got. No, | ger. 12 | 4. Quæ rurſum cauſæ ingratitudinis rationabiliter poſſint obiici à filiis.

5. Vt lugentes & qui genere illis proximi ſunt, nullâ de cauſâ intra nonum diem prehendantur, vocenturque in ius.

6. De Conſtitutæ pecuniæ obligatione, & ſponſionibus, ſi quis ita pecuniam conſtituat aut ſpondeat, ſatis tibi facio, aut ſatis tibi fiet à me & hoc & illo, aut ſatis tibi fiet à me aut hoc aut illo.

117 | 13 Vt liceat matri & auiæ & aliis parentibus, poſt legitimam partem liberis derelictam, quomodo voluerint reſiduam facultatem ſuam diſponere, Et alia capitula plura.

a Hal. no. 117. De [a] Diuerſis capitulis & ſolutione matrimoniorum.

COLLATIO IX.

118 | 1 DE Hæredibus ab inteſtato venientibus, & de agnatorum iure ſublato.

b Hal. no. 118. Quæ [b] iura agnationis tollit & præſcribit ſucceſſiones abinteſtato.

119 | 2 Vt ſponſalitia largitas ſpecialis ſit contractus, & de diuerſis capitulis.

c Hal. no. 119. Vt [c] Donatio propter nuptias ſpecialis contractus ſit &c.

120 | 3 De Alienatione & emphyteuſi & locatione & hypothecis & aliis diuerſis contractibus in vniuerſis locis rerum ſacrarum.

* Nou. 121. * 122. ſunt *in appendic. inf. ſect. 5.* ſed No. 123. *eſt infra coll. 9. tit. 15.*

De [d] Alienatione & emphyteuſi rerum eccleſiaſticarum.

d Hal. no. 120 125 | 4 Vt Iudices non expectent Sacras iuſſiones, ſed quæ videntur eis, decernant.

Vt

Got. No.	Ger. tit.		
124 *	5	Vt litigantes iurent in exordio litis, quia neque promiſerunt dare Iudicibus neque dabunt, & de ſportulis, & vt quæ iubentur referendarij compleant, & non miſceant ſemetipſos cauſæ, & per ſe exequantur. De [a] Litigatoribus, & de ſportulis, & vt quæ iubentur &c.	* Nou. 126. eſt in appendic infra ſect. 5. a Hal. no. 124
131	6	De Eccleſiaſticis titulis, & priuilegiis, aliiſque capitulis. De [b] Eccleſiaſticis canonibus & priuilegiis quæ ſacroſanctas reſpiciunt &c.	b Hal. no. 131.
127 *	7	Vt fratrum filij ſuccedant pariter ad imitationem fratrum etiam aſcendentibus extantibus; Et vt mulieres non inſinuatâ antenuptiali donatione non lædantur, non inſinuans autem vir, vel ſi competat nuptiale lucrũ, eo non fruatur; Et rurſus vt mulieres non ſecundo nubẽtes dominæ ſint partis ſponſalitiæ largitatis, quantum pars facit vnius filij, & vt ſimiles ſint pœnæ vtriuſque ſexus, dum ſine cauſâ rationabili repudium mittitur.	* Nou. 128. 131. 132. & 134. ſunt infr. coll. 9. tit. 14. 6. 12. & 9. Sed Nou. 129. 130. & 133 ſunt in append. ſect. 5
159	8	De Reſtitutione fideicommiſſi, & nomine familiæ quod vſque ad quartum gradum, & quod familiæ nomine nurus etiam continetur. Vt [c] reſtitutiones fideicommiſſi vſque ad vnum gradum conſiſtant.	c Hal & goth. no. 159
134	9	Vt nulli iudicum liceat habere loci ſeruatorem, niſi certis ex cauſis diuina conceſſerit iuſſio. De [d] Vicariis ſeu locumtenentibus, item de mulieribus adulterium committentibus, & aliis capituliis.	d Hal. no. 134

	got. No.	ger tit.	
a Paciuscau-cetu.	86	10	Vt differentes Iudices audire interpellátium allegationes, cogantur ab Epiſcopis hoc agere,& vt quando in ſuſpicionem habuerint Iudicem,pariter audiat cauſam & ciuitatis Epiſcopus ; & de [a] tutela alia quam omnino oportet epiſcopum agere.
b Hal. Flor. ſt Nou 130. goth·no.106. & reuocatur à Nou.110. *quæ eſt ſupra coll.8.tit. 6*	106	11	De Vſuris nauticis.[b]
	132 *	12	De Interdictis collegiis hæreticorum. Edictum [c] de fide, Conſtantinopolitanis.
c Hal.no.132	143	13	De Raptis mulieribus quæ raptoribus nubunt. De [d] Muliere raptum paſsâ.
d Hal.&goth. nou.143	128	14	De Collatoribus, & aliis capitulis. De [e] Publicis tributis expediendis & ſoluendis neque non aliis capitulis.
e Hal.no. 128	123	15	De Sanctiſſimis epiſcopis, & Deo amabilibus, & Reuerendiſſimis clericis, & Monachis.
f Hal.no. 123			De [f] Eccleſiaſticis diuerſis capitulis.

* Nouell.133.115.136.137. 138. 139. 140. 141. & 142. edit.Goth. *ſunt in Appendic.infra ſect.*5. Sed Nouell. 134.143.& 159.*ſunt ſupr.collat.*9.*tit.*9.13 & 8. Reliquæ *vero Nouell.*144,145 *& c.v, quæ ad* 168 *ſunt infr. in Appendice ſub collat.* 9.

SECTIO V.

APPENDIX LXX. NOVELLARVM, quæ ab Irneriană, ſeu Vulgatâ Libri Authenticorum Editione abſunt, Et in Haloandrinâ, ac Gothofredicâ inſeruntur.

NON eſt res noua, quod in ſecundâ vel vlteriore operis alicuius editione, ſoleat compilator reſecare ſuperflua, defectuoſa replere, vel inordinata in nouam formam redigere. Adeout reſecta non liceat Priuato poſtea reſtituere, vel ordinata in alium ordinem redigere; Sic Tribonianus in ſecundâ Codicis editione plures Iuſtiniani aliorumque conſtitutiones, quæ in 1ª. editione inſertæ fuerant, vel omiſit, vel reſecuit, vel etiã additis aut detractis certis verbis immutauit, ex ipſius Iuſtiniani licentiâ, quas ideo non licuit vlli Interpreti poſtea, Iuſtinianæo Codici reſtituere, nec illius formam, & numerorum ordinem ab Imperiali authoritate acceptum immutare, aut Tribonianum imperitiâ vel alio crimine notare; Vetante nominatim Iuſtiniano *in l. 1. §. 7. C. de Vet. Iur. enucl.* ibi *vt hoc videatur eſſe verum & optimum & quaſi ab initio ſcriptum; quod à vobis electum, & ibi poſitum fuerit, &c. vt ſi aliter fuerint apud veteres cõſcripta, in contrarium autem in compoſitione noſtrâ inueniatur, non ſcripturæ, ſed noſtræ electioni hoc adſcribatur:* & in Conſtit. 2. Proœmial. Codic. *ſeu l. 2. §. hunc 3.* verſ. *ſed ſolùm C. de Iuſtin. Cod. confir.* ibi *ſed ſolùm eidem noſtro Codici inſertis conſtitutionibus neceſſe eſt vti, falſi criminis ſubdendis his, qui contra hoc facere auſi fuerint.* &c, *ſed & ſi quæ earum conſtitutionum detractis, vel additis, vel permutatis certis verbis*

(*quod & ipſum præfat is excellentiſſ. viris*, hoc ſt Triboniano, *ſpecialiter permiſimus*) *compoſitæ ſunt, nullis concedimus ex libris veterum Iuris Interpretatorum aliter eas habentes recitare, ſed ſolam Iuris Interpretatorum ſententiam commendare*. Hactenus Iuſtinianus.

Rurſum D. Reimundus à Pennaforti Gregorianæ compilationis author plures Pontificias conſtitutiones in prioribus Decretaliũ collectionibus exiſtentes reſecuit, vel omiſit, quæ tanquam in Compilatione Gregorianâ non exiſtentes authenticæ non ſunt, nec ideo liceret vlli Priuato illas corpori *Decretalium* authentico reſtituere, quod non legalem ſed ſolùm doctrinalem authoritatem obtineat ad præſtandam aliarum intelligentiã, non derogationem, vt ipſe Imp. loquens de antiquis Iuris Authoribus & codicibus diſtinguendo declarauit *Conſtit. 2. Codicis, ſeu l. 1. §. hunc 3. C. de Iuſt. Cod. confir.* & ipſe Gregorius IX. ſanciuit *in Conſt. Proœmial. ad Decretal. §. final. & ibi gloſ.* verbo *reſectis*. Quod etiam Ant. *Auguſtin. in Notis ad 1ª. Collectionem.* profitetur, & à me ſæpiùs præmonitum eſt. *P. 2. §. 1. ſect. 4. pag. 29. & 34. & §. 4. in princ pag. 65. & 130.*

Horum exemplo Bonifacius 8. in editione ſui ſexti Decretalium *Conſtit. Proœmiali* proteſtatur, quod è variis Conſtitutionibus Pontificiis, quæ Nouellarum inſtar vagabantur, Corpori decretalium Gregoriano non inſertæ; ſeparatum librum compoſuit reſectis conſtitutionibus, quæ vel ſuperfluæ vel vſu obſoletæ vel contrariæ fuerant.

Simili Iure ſe componens Ioannes 22. Clementinarum volumen publicæ luci ſeparatim dedit, ne ex aliquarum conſtitutionum in

Corpus Gregorianum vel Bonifacianũ reſtitutione, Iuris ordo, vel accepta forma interuerteretur.

Non aliter Berguntio ſeu alius quiuis Author diuiſionis Libri Nouellarum in Collationes 9. ſuperfluas, deſuetudine vel abrogatione, Conſtitutiones reſecuit ſeu omiſit ſecutus præceptum Iuſtiniani *in l.1 §. ſed & ſi quæ* 10. *C. de Vet. iur. enucl.* ibi *ſi quæ leges in veteribus libris poſitæ iam per deſuetudinem abierunt, nullomodo vobis eaſdem ponere permittimus.* de quo ſuprà *P.2.§.1.ſect.4.pag.* 32. 33. *&* 36. licet adhuc alias reſecare potuiſſet.

Vnde malè Haloander Scringerus, Agyllæus, Cuiacius, Gothofredus, aliique vel ambitionis aurâ elati, vel Typographorum auaritiâ concitati, auſi ſunt hîc reſtitutionis verbum ſeu potiùs reſtituendi authoritatem (quæ ſoli Principi conuenit) vſurpare, & ſtabilitam Voluminis Authenticorum formam ac ordinem acceptum ab Authore diuiſionis Collationum IX. Publicâ & Imperiali authoritate firmatum, perturbare, interuertere, peſſumdare vt dictum eſt *P.2.§.1.ſect.4. & 5 pag.*34. *&* 36. *& §.4 ſect.1 & 4.pag.*65. *&*.130.

Prudentiùs egit Ant. Contius in editione Pariſien. anni 1559. ſecutus Iacobum Belloüiſum gloſſatorem antiquum alioſque, qui poſt Nouellas in Collationes 9. diuiſas, retento ſemper ordine &. formâ editionis Imperialis ſeu Germanicæ & vulgatæ, attexuit ſeparatim reliquas Nouellas, quæ ab Irnerio ſeu veriùs Berguntione diuiſionis Collationum IX. authore reſectæ ſeu inſertæ non fuerant, iuſtiſſimis de cauſis *ſuprà P.2.§.1.ſect.4. pag* 33. indicatis.

Ne igitur, Neophilis hoc eſt nouitatum amatoribus aliquid ad operis integritatem deeſſe videatur, & ad præſtandam Iuſtinianæis faciliorem intelligentiam Cuiacij aliorumque Authorum, qui has nouellas allegarunt, ad doctrinam potius quam authoritatem legalem, *vt dixi*, ſubiicio ſeparatim, & Appendicis inſtar, Nouellas illas 70. è Penu Contiano depromptas, quas ipſe Collationem x[a]. malè inſcripſit, cum priùs à Bartolo Baldo & omnibus exinde Vniuerſitatibus, volumen Feudorum nomen Collationis x[a]. ſibi vendicarit.

RVBRICÆ APPENDICIS Nouellarum iuxta Seriem Contianam.

Ad doctrinalem non Legalem authoritatem.

Sub Collat. I.

Nulla deeſt.

Sub Collat. II.

In edigono.

II. De Priuilegiis Archiepiſcopi Iuſtinianææ primæ, & ſede P..P. Illyrico in Pannoniam ſecundam, id eſt Iuſtinianam primam transferenda.

De Prætoribus Populi.

13 Plebeiis [a] Prætoribus.

Sub Collat. III.

21 De Armenis.[b]

Sub Collat. IV.

24 De Præſide Piſidiæ.

[a] nal. & Cont. no. 15

[b] Hal. & Cont. addunt *vt & ipſi per omnia Romanas ſequantur leges.*

25 De Prætore Lycaoniæ.
26 De Prætore Thraciæ.
27 De Comite Iſauriæ.
28 De Moderatore Helenoponti.
29 De Prætore Paphlagoniæ.
30 De Proconſule Capadociæ.
31 De Deſcriptione quatuor Præſidum Armeniæ.
35 De Adiutoribus Quæſtoris.
36 De Succeſſoribus eorũ, qui in Africâ degũt.
37 De Eccleſiis conſtitutis in Africâ.
38 De Decurionibus, vt filiis ſuis decurionibus dodrantem relinquant.
40 Vt Eccleſia ſanctæ reſurrectionis alienare poſſit ædificia ſecundum ipſam, ſita, ciuitatem.
41 De Quæſtoribus, id eſt, Præfectis inſularum.
42 De Depoſitione Anthimi & Seueri & Petri & Zoaræ & reliquorum.
Vt [a] Anthimus, Seuerus Petrus Zoaras & reliqui hæretici eccleſiaſtico gradu detrahantur. [a] Hal.
43 De Officinis, ſiue tabernis Conſtantinop. Vrbis, & vt mille tantum & centum officinæ ſacroſanctæ maioris Eccleſiæ excuſentur, omnes reliquæ ad quemcumque dominum pertineant, conſulta obeant munia.
45 Vt non liberentur curiali fortunâ Iudæi, nec Samaritani, aut Hæretici, occaſione eorum religionis, ſed curialibus quidem functionibus ſubiaceant, priuilegiis vero curialium non fruantur, poſſe vero eos contra orthodoxos, quod ſubiaceant curiali fortunæ teſtimonium perhibere, vt qui & pro orthodoxâ politia rectè teſtimonium perhibeant.

a Hal. 90. no. Ne [a] Iudæi. Samatitani aut Hæretici per cauſam religionis & cultus ſui, curiali formâ liberentur &c.

Sub Collat. V.

50 Hæc Conſtitutio ad bonum quæſtorem exercitus, ordinat appellationem à quinque Prouinciis Cariâ, & Cypro & Cycladibus inſulis, & Myſiâ, & Scythia apud quem oportet eas examinari.

b Hal. Apud [b] quem oporteat appellationes in quinque Prouinciis. Cariâ, & Cypro &c.

c Hal. 59 De Debitâ impenſâ in exequiis defunctorum.

De [c] Exequiis quas fieri oporteat in defunctorum funerationibus.

62 De Conſultationibus.

64 De Hortulanis Conſtantinop. Ciuitatis.

65 Vt terrulæ, aut domus, aut vineæ ſanctiſſ. Eccleſiæ Myſiæ in redemptionem captiuorum, aut alimoniam pauperum, poſſint alienari ſecundum comprehenſam hâc lege diſtinctionem.

d Hal. His [d] quæ relicta ſunt Eccleſiæ Myſiæ &c.

68 Vt Conſtitutio ſacratiſſ. Imperatoris de ſucceſſionibus nuptialium lucrorum, quæ apædiæ id eſt non exiſtentium liberorum lucra introducit, obtineat in his factis quæ acciderunt poſt conſtitutionem. In his autem factis quæ ipſam præceſſerunt, Leonis conſtitutio, locum habeat.

Sub Collat. VI.

75 De Appellationibus Siciliæ.

87 De Mortis causâ donatione curialium.

De Donatione mortis causâ factâ à decurionibus.

)1 De Donationibus à Curialibus factis, ſiue ab inteſtato vel teſtamento eorum ſucceſſoribus.

Sub Collat. VII.

)2 De Moderatore Arabiæ.

)3 De Proconſule Palæſtinæ.

)4 De Prætore Siciliæ.

Sub Collat. VIII.

Nulla deeſt.

Sub Collat. IX.

1 Vt particulares vſurarum ſolutiones in duplum computentur.

2 Edictum Pientiſſimi D.N. Iuſtiniani de formulâ artificum.

Edictum [a] de formulâ artificum.

26 Exemplum ſacræ formæ de Appellationibus. a Hal.

9 De Samaritis.

30 Quomodo oporteat milites tranſitum in ciuitatibus facere, & de introitu.

De [b] Tranſitu militum. b Hal.

3 Quomodo oporteat monachos viuere.

De [c] Monachis & Aſceteriis & eorum conuerſatione. c Hal.

35 Ne quis cogatur bonis cedere.

6 De Argentariorum contractibus.

37 De Ordinatione Epiſcoporum & clericorum.

38 De Vſuris ſuper duplum non computandis.

De [d] Interpretatione à principe factâ, & vt vſuræ particularium ſolutæ duplum ſortis non excedant. d Hal.

139 Indulgentiâ illicitè contractarum nuptiarum.

a Hal. Remiſſio[a] pœnæ illicitæ contractarum nuptiarum.

140 Vt Conſenſu matrimonium ſolui poſſit.

141 Edictum de his qui luxuriantur contra naturam.

142 De His qui Eunuchos faciunt.

144 De Samaritanis. *Diuerſa eſt à no.* 125. *appendicis* ſupra *pag.* 153.

145 Vt de cætero nullam licentiam habeat dux aut Biocolyta Lydiæ & Lycaoniæ, in Phrygiam vtramque & Pyſidiam aduenire.

b Hal. Vt[b] nullam de cætero licentiam dux aliquis &c.

146 Vt liceat Hæbræis ſecundum traditam legem ſacras ſcripturas latinè vel græcè, vel aliâ linguâ legere, & vt de locis ſuis expellantur non credentes iudicium vel reſurrectionem, aut dicentes Angelos ſubſiſtere creaturam Dei.

c Hal. De[c] Hæbræis quomodo oporteat ſcripturas legere.

147 De Reliquis publicis non exigendis, & de diſcuſſione diuerſarum actionum.

d Hal. Vt[d] ea quæ Præfectis, aut largitionibus, aut rebus priuatis, aut ſacro patrimonio debentur in reliquis &c.

148 De Indulgentiâ reliquorum publicorum.

e Hal. De[e] Indulgentiâ tributariorum reliquorum.

149 Vt Dei Amantiſſ. Epiſcopi, cum prouinciarum indigenis, & incolis, quos ſibi Præſides eſſe velint, eos ſibi à ſacratiſſ. Prin-

Cot. nou. cipe concedi petant, ij quæ gratis Præſides fiant, vt tamen qui in Præſidem petitur idonée fiſco caueat, ſi vero Præſidem petere diſtulerint, vt tum aduerſus eum, qui ipſis Præſes miſſus fuerit, quodcumque etiam occaſione publicorum tributorum fecerit, querelam inſtituere nequeant.

150 De Eâ quæ raptori ſuo nubit.

151 Ne Decurio aut cohortalis perducatur in ius, ſiſtaturue iudicio, citra iuſſionem Principis, quæ inſinuetur Præfectis.

152 Ne Sacræ formæ, quæ de cauſis procedunt publicis, aliter robur accipiant, quam glorioſiſſ. prætoriorum præfectis inſinuatæ ſint, vel fuerint, illicque habeantur ratæ.

153 De Infantibus expoſitis.

154 De His qui in Oſdroenâ illicitas contrahunt nuptias.

155 Vt Matres etiam tutelæ rationibus obnoxiæ ſint.

156 De Prole partiendâ inter ruſticos.

157 De Ruſticis qui in alienis prædiis nuptias contrahunt.

158 Vt Deliberandi ius etiam ad impuberes tranſmittatur.

160 Exemplum ſacræ pragmaticæ formæ de vſuris.

161 De Prouinciarum Præſidibus.

162 Sacra forma tranſmiſſa dominico glorioſiſſimo Præfecto de diuerſis capitulis.

163 De Releuatione tributorum publicorum.

164 De Hæredibus.

165 Generalis forma de proſpectu in mare ſcripta Dominico glorioſſ. Prætoriorum Præfecto.

166 De Adiectionibus, id eſt, de prædiorum ſterilium ad fertiles impoſitionibus.

167 Generalis forma de poſſeſſione, quando oporteat mitti in eam Biſſi Glorioſiſſ. Præfecto.

168 De Hominibus qui eidem Domino ſubiecta prædia poſſident.

SECTIO VI.

Diagramma Pariſphoreticnm.

Seu Collatæ NouellæNouellis diuerſarũ editionũ.

ADEO Corruptio morum inualuit, tum in foro, tum in ſcholis hodierno tempore, vt à numero Nouellarum potius quam à numero collationum allegentur Authenticæ hæ conſtitutiones; Quâ in re cum pro diuerſitate editionum diuerſitas plerumque reſultet numerorum, Imo diuerſitas initialis titulorum, præſertim in Haloandri Codicis editione. Ideo ne Nouus Iuſtinianæus rei varietate vel contrarietate turbetur, & propoſitum ſibi textum ex authenticorum corpore depromptum facile poſſit ad fontem ſuum referre, & cum eo conferre; ſubiectum Diagramma oculis eius exhibeo, quò varietatem, ſi quæ ſit, dicto citiùs deprehendat, ac reducat ad vnitatem.

Pariſphoreticum autem hoc Diagramma nuncupaui, quod Nouellam Nouellæ & titulum titulo conferat & in eandem conſonanciam ſolâ inſpectione reducat; imitatus Baſileenſem, Epitomes Nouellarum Iuliani Anteceſſoris, editionem anni 1576. quæ numeros 128 Nouellarum Iuliani, numeris Nouellarum Authenticorum ſcringerianæ editionis contulit; & quænam ſibi reſpondeant, exhibuit.

Quid ſit autem editio Germanica, Florentina, Gothofredica, & Haloandrina, quæ in ſequenti Diagrammate conferuntur, Et quo tempore quælibet emanarit ſubiicitur *Infr.* P. 3. §. 6. *ſect.* 2. *nu.* 30.

tit.	Edit. Germ.	tit.	no.	Edit. Florent.
tit.	COLLAT. I.	tit.	no.	COLLAT. I.
1	Hæred. & falcid.	1	1	Hæredibus & falcid.
2	Non eligendo ſec. nub.	2	2	Non elig. ſecundò nub.
3	Vt determinatus ſit nu.	3	3	Vt determin. ſit numer.
4	Fideiuſſorib. & mandat.	4	4	Fideiuſſ. & mandator.
5	Monachis.	5	5	Monachis.
6	Quomodo oport. Epiſ.	6	6	Quom. oport. Epiſcop.
tit.	COLLAT. II.	tit.	no.	COLLAT II.
1	Non alienandis aut per.	1	7	Non alien. aut perm.
2	Vt Iudices ſine quóquo	2	8	Vt Iudic. ſin. quoq. ſuff.
3	Iuſiurād. quod præſtat.	3	8	Iuſiur. quod præſtatur
4	Vt Eccleſ. Roman. 100.	4	9	Vt Eccl. Rom. 100. ann.
5	Referendariis ſacr. pal.	5	10	Referend. ſacr. Palat.
o	*Deeſt*	6	11	Priuileg. Archiepiſ.
6	Incæſtuoſis nuptiis	7	12	Incæſt. nuptiis.
o	*Deeſt*	8	13	Prætoribus populi.
tit.	COLLAT. III.	tit.	no.	COLLAT. III.
1	Lenonibus	1	14	Lenonibus.
2	Defenſorib. ciuitatum	2	15	Defenſor. Ciuitat.
3	Menſur. ordinand. cler.	3	16	Menſur. ordin. cleric.
4	Mandatis Principum	4	17	Mandatis Principum.
5	Triente; & ſemiſſe	5	18	Triente & ſemiſſe.
6	Filiis ante dotal. inſtr.	6	19	Filiis ante dotalia inſt.
7	Adminiſtrant. officia.	7	20	Admin. officia in ſacr.
o	*Deeſt*	8	21	Armeniis.
tit.	COLLAT. IV.	tit.	no.	COLLAT. IV.
1	Nuptiis	1	22	Nuptiis.
2	Appellationibus	2	23	Appellat.
			105	*Infra coll.* 8. *tit.* 5.
3	Conſulibus.			
o	*Deeſt*	3	24	Præſide Piſidiæ
4	Vt nullus mut. agricolæ	12	33	Vt nullus mutuans

tit.	no	Edit. Gothofr.	no.	Edit. Haloandr.
		COLLAT. I.		COLLAT. I.
1	1	Hæred. & falcidia	1	Hæred. & falcidiâ
2	2	Non elig. ſec. nubent	2	Ne mulieres quæ nupt.
3	3	Vt determ. ſit num. cler.	3	Vt deter. ſit nu. cleric.
4	4	Fid. & mandatoribus	4	Vt cred. primũ aggred.
5	5	Monachis	5	Monaſter. & monach.
6	6	Quom. opor. Epiſc.	6	Quom. oport. Epiſcop
tit.	no	COLLAT. II.	no.	COLLAT. II.
1	7	Non alien. aut permut.	7	Non alien. aut permu.
2	8	Vt Iud. ſin. quoq. ſuffra.	8	Vt Prędid. abſq. vllâ dat.
3	8	Iuſiur. qu. præſtat. ab iis	9	Iuſiu. quod pręſtar. ſolet
4	9	Vt eccl. Rom. 100. ann.	10	Vt eccl. Rom. 100. ann.
5	10	Refer. Sacri Palatij	11	Referendariis ſacr. pal.
6	11	Priuil. Arch. Iuſtinianæ	0	*Deeſt*
7	12	Incæſt. nuptiis.	12	Incæſtuoſis.
8	13	Prætoribus populi	13	Plebeiis Prętoribus.
tit	no	COLLAT. III.	no.	COLLAT. III.
1	14	Lenonibus.	14	Ne quo in loc. per imp.
2	15	Defenſor. Ciuitatum.	15	Defenſor. Ciuitatum
3	16	Menſ. ordin. clericorũ.	16	Vt Cler. ex vn. ecc. in al.
4	17	Mandat. Princip.	17	Præcepta Præſidum.
5	18	Trient. & Semiſſ.	18	Vt ſi plures filij non fint
6	19	Fil. ant. dot. inſtr. nat.	19	Fil. ante dot. inſt. natis
7	20	Admin. offic. in ſac. pal.	20	Offic. qu. adm. in ſac
8	21	Armeniis.	21	Armeniis.
tit.	no	COLLA. IV.	tit.	COLLAT. IV.
1	22	Nuptiis	22	His qui nuptias iterant
2	23	Appellationibus	23	Appellationibus
0	10	*Infr. Coll. 8. tit. 6.*	105	*Infr. Coll. 8. tit. 6.*
3	24	Præſide Piſidiæ	24	Præſide Piſidiæ
12	33	His qui mut. dãt agric.	33	His qui mut. dãt. agric.

Edit. Germanic.			Edit. Florentin.
tit.	Collat. IV.	tit. 10	Collat. IV.
0	*Deeſt*	4 25	Prætore Lycaoniæ
5	Null. cred. Agricolæ	13 34	Nullum credentem
0	*Deeſt*	5 26	Prætore thraciæ
6	Reſtit. & ea quæ parit	18 39	Reſtitutionb. & ea quæ
0	*Deeſt*	6 27	Comite Iſauriæ
7	Tabellionibus.	23 44	Tabellionibus
0	*Deeſt*	7 28	Moderatore Helenop.
0	*Deeſt*	8 29	Prætore Paphlagorniæ
0	*Deeſt*	9 30	Proconſule Capadoc.
0	*Deeſt*	10 31	Deſcriptione 4or. præſ.
0	*Deeſt*	11 32	Ne quis mut. dans agric.
0	*Deeſt*	14 35	Adiutoribus quæſtor.
0	*Deeſt*	15 35	Succeſſorib. eorum qui
0	*Deeſt*	16 37	Eccleſiis conſtitutis in
0	*Deeſt*	17 38	Decurionib. & filiis eor.
0	*Deeſt*	19 40	Vt Eccleſia S. Reſurre.
0	*Deeſt*	20 41	Quæſtorib. id eſt præfe.
0	*Deeſt*	21 42	Depoſitione anthimi
0	*Deeſt*	22 43	Cfficinis ſine tabernis
0	*Deeſt*	24 45	Vt nõ liber. curial. fort.
tit.	Collat. V.	tit. no.	Collat. V.
1	Eccleſiaſtic. rerũ imob.	1 46	Ec. re. imob. alienatione
2	Iureiur. à moriente	3 48	Iureiurando à moriente
3	Vt præponatur nomen	2 47	Vt prepon. nom. Imper,
0	*Deeſt*	5 50	Conſt. ad bõ. queſt. ord.
4	Scenicas non ſolũ ſi ſid.	6 51	Scen. nõ. ſol. ſi fideiuſſ.
5	Vt non fiant pignor.	7 52	Vt nõ. ſi. pig. pro aliis
6	Exhibendis & introduc.	8 53	Exhib. & introd. reis
7	Conſt. quæ ex adſcript.	9 54	Cõſt. qu. ex adſcriptitio
8	Vt de cætero cõmutat.	10 55	Vt de cęt. cõmut. ec. rer.
9	Vt ea quæ vocant inſin.	11 56	Vt ea qu. vo. inſinuatiua
10	Vt clerici qui recedunt	12 57	Vt cler. qu. rec. aliis pro.

Edit.Gothofred.			Edit.Haloandr.	
tit.	no.	Collat. IV.	no.	Collat. IV.
4	25	Prætore Lycaoniæ	25	Prætore Lycaoniæ
13	34	Ne quis quod agricol.	34	Ne quis quod agricol.
5	26	Prætore thraciæ	26	Prætore thraciæ
18	39	Reſtitut. & eá quæ par.	39	Reſtitutione dotal.rer.
6	27	Comite Iſauriæ	27	Comite Iſauriæ
23	44	Tabellionibus	44	Tabellionibus
7	28	Moderat. helenoponti	28	Moderat.helenoponti
8	29	Prætore Paphlagonio	29	Prætore Paphlagon.
9	30	Proconſ.Capadociæ	30	Proconſule Capadoc.
10	31	Deſcript.4^or. præſidum	31	Deſcript.4.præſ. arme.
11	32	Ne quis mutuum dans	32	Ne quis mut. dans agri.
14	35	Adiutoribus quæſtor.	35	Adiutorib. quæſtoris
15	36	Succeſſorib. cor. qui in	36	Succeſſ.eor.qu. in afri.
16	37	Eccleſiis conſtitutis in	37	Eccleſ.conſt. in afric.
17	38	Decurionibus & filiis	38	Decurion.& filiis cor.
19	40	Vt eccleſia S. reſurrect.	0	*Deeſt*
20	41	Quæſt. i.præfectis Inſ.	0	*Deeſt*
21	42	Depoſ.anth. & ſeueri	42	Vt anthimus ſeuerus
22	43	Offic.ſiu.taber.Conſtp.	43	Offic.ſiue tabernis
24	45	Vt nõ lib.cur.for. Iudæi	45	Ne Iudæi Samar.heret.
tit.	no.	Collat. V.	no	Collat. V.
1	46	Eccleſiaſticarum rer.	46	Eccleſ. rer. imobiliũ al.
3	48	Iurei. à mor.præſtito	48	Iurei.quod moriens
2	47	Vt prępon.nom.Imper.	47	Vt Imper. nom.in inſtr.
5	50	Conſt.ad bon. quæſtor.	41	Apud quẽ opor. appell.
6	51	Scenic.non ſol. ſi fid.	51	Ne à mul. quæ ſe proſt.
7	52	Vt nõ ſi.pig.pro al.perſ.	52	Ne perſonæ vel rei vel
8	53	Exhib.ex introduc. reis	53	Vt qui prouincialẽ ho.
9	54	Conſt.qu. & adſcript.	54	Quod cõſtitutio quæ ex
10	55	Vt de cæt.cõmutationes	55	Vt de cæt.cõm.ecc. rer
11	56	Vt ea qu.voc.inſinuat.	56	Vt eá quæ vocant inſin
12	57	Vt clerici qui recedunt	58	Vt cler.qui à ſuis deſti.

	Edit. Germanic.			Edit. Florent.
tit.	COLLAT. V.	tit.	no.	COLLAT. V.
11	Iis qui ingred.ad appel.	4	49	Iis qu.ingrediuntur
12	Vt in priuatis domib.	13	58	Vt in priu.dom. ſacra
13	Vt defuncti ſeu funera	15	60	Vt def.ſeu fu.cor.nō in.
0	*Deeſt*	14	59	Debitâ expenſâ in exeq.
14	Vt im̃obilia antenupt.	16	61	Vt im̃ob.ant.donation.
0	*Deeſt*	17	62	Ordine ſenatorum vt
15	Noui oper.nunciatione	18	63	No.op.nunc.marit.aſp.
0	*Deeſt*	19	64	Hortulanis
0	*Deeſt*	20	65	Vt terrulæ vel domus
16	Vt factæ nouæ conſtit.	21	66	Vt no.cōſt.poſt inſi.ear.
17	Vt null.fabr.orat.dom.	22	67	Vt nul.fa.orat.do.pręt.
0	*Deeſt*	23	68	Vt cōſt.ſanct.imp.de ſu.
18	Vt ab illuſtrib. & qui	26	71	Vt ab ill.& q.ſu.eâ dig.
19	Vt ordinariæ præfect.	25	70	Vt ordin.præfecturæ
20	Vt omnes obediant iud.	24	69	Vt om.obed.iudici pro.
tit.	COLLAT. VI.	tit.	no.	COLLAT. VI.
1	Quib.mod.nat.fil.effic.	3	74	Qu.mo.na.fil.effi.legit.
2	Vt ii qui obligatas ſe r. s	1	72	Vt hi qu.ſe obl.res min.
3	Inſtrumtor. cautelâ &	2	73	Inſtr.caut. & fide
0	*Deeſt*	4	75	Appellation. Siciliæ
4	Hæc conſt.inter. prior.	5	76	Hæc cōſt.interpretat.
5	Vt non luxurientur	6	77	Vt non lnxur.cont.nat.
6	Vt liberti de cætero	7	78	Vt lib.de cæt.aureo an.
7	Apud quos oporteat	8	79	Ap.qu.op.cauſas dicere
8	Quæſtore	9	80	Quæſtore
9	Conſt.quæ dignitatibus	10	81	Cōſt.qu.dig.& epiſcop.
10	Iudicib.& vt nullatenus	11	82	Iud.vt null.cum iurei.
11	Vt clerici apud propr.	12	83	Vt cler.ap.proprios ep.
12	Conſanguineis & vter.	13	84	Conſangu.& vterinis
13	Armis	14	85	Armis
0	*Infr.collat. 9.tit. 10.*	15	86	Vt differentes Iudices
0	*Deeſt*	16	87	Donatione mort. causâ
14	Depoſito & denunciat.	17	88	Dep.& den. inquilinor.

tit.	no.	Edit. Gothofred.	no.	Edit. Haloandr.
		COLLAT. V.		COLLAT. V.
4	49	His qu. ingr. ad appella.	50	Reis qui ingr. ad appell.
13	58	Vt in priuat. domib.	57	Vt in priuat. domibus
15	60	Vt defunct. ſeu funera	60	Ne defuncti ſeu reliq.
14	59	Debitâ impenſ. in exeq.	59	Exequiis quas fier. op.
16	61	Vt imobilia ante nupt.	61	Vt res imob. donationis
17	62	Ord. ſen. vt in quib. libr.	62	Conſultationibus
18	63	No. operis nunc. mar. aſ.	63	Noui oper. cont. proſp.
19	64	Hortulanis	64	Hortulan. conſtantp.
20	65	Vt terrulæ vel domus	65	His quæ relict. ſũt eccl.
21	56	Vt no. conſt. poſt inſin.	66	Vt no. cõſ. poſt al. 2. mẽ.
22	67	Vt null. fabricet orat.	67	Ne quis oratorium
23	68	Vt conſt. ſanct. Impera.	0	*Deeſt*
26	71	Vt ab Ill. & qu. ſup. eâ	71	Vt Ill. in pecuniariis
25	70	Vt ordinariæ præfect.	69	Decurionib. vt acceptâ
24	69	Vt omnes obed. iudicib.	68	Vt om. prouincia. mag.
tit	no.	COLLAT. VI.	no.	COLLAT. VI.
3	74	Quibus modis nat. filij	74	Liberis, quo. eos oport.
1	72	Vt hi qui ſe ob' res m.n.	72	Vt qui ſe res minor. obl.
2	73	Inſtrumentorũ cautelâ	73	Quom. inſtr. qu. ap. iud.
4	75	Appellat. Siciliæ	0	*Deeſt*
5	76	Hęc cõſt. int. prior. cõſt	75	Hæc cõſt. int. pri. conſt.
6	77	Vt non lux. cont. nat.	77	Vt qui contra natur.
7	78	Vt lib. de cæt. aur. ann.	78	Ne libertin. de cætero
8	79	Apud quos oport. cauſ.	79	Apud qu. op. litig. mon.
9	80	Quæſtore	80	Quæſtore
10	81	Conſt. qu. dign. & epiſc.	81	Cõſt. quæ dig. & epiſc.
11	82	Iudicib. ne cum iureiur.	82	Iudic. & ne cũ iureiur.
12	83	Vt cleric. apud proprio.	83	Vt cler. apud prop. epiſ.
13	84	Conſang. & vterinis	84	Conſang. & vterinis
14	85	Armis	85	Armis
15	86	Vt differ. iudices audire	86	Vt præſid. qu. interpret.
16	87	Donatione mort. cauſ.	87	Do. mor. cau. fact. à dec.
17	88	Depoſit. & denuntiat.	88	Depoſito & denuntiat.

tit.	Edit.Germanic.	tit.	no.	Edit.Florent.
tit.	COLLAT. VII.	tit.	no.	COLLAT. VII.
1	Quib.mod.natur.eff.ſui	1	89	Q i.mo.natural. eff.ſui.
2	Teſtibus	2	10	Teſtibus
3	Im̃enſis donationib.	4	92	Im̃enſis donat.
4	Vt ſine prohib. matres	6	94	Vt ſine prohibitione
5	Vt exactione inſtante	3	91	Vt exact.inſt.dotis 1.
0	*Inf..coll.8.tit.2.*	5	93	Appellationibus
6	Adminiſtratoribus	7	95	Adminiſtratoribus
7	Executoribus	8	96	Executoribus
8	Æqualitate dotis	9	97	Æqualitate dotis
0	*Infr.coll.8.tit.1.*	10	98	Neq; virũ quod ex dot.
9	Duob. reis promittendi	51	99	Duob.reis promitt.
10	Tẽpore ſolutæ pec.ſup.	12	100	Tẽp.ſol.pecu.ſuper dot
		tit.	no.	COLLAT. VIII.
0	*Deeſt*	1	101	Donatione à curiali
0	*Deeſt*	2	102	Moderatore Arabiæ
0	*Deeſt*	3	103	Proconſule Palæſtinæ
0	Deeſt	4	104	Prætore Siciliæ
0	*Supr.coll.4.tit.3.*	5	105	Conſulibus
0	*Infr.coll.9.tit.11.*	6	106	Vſuris nauticis *nuncium*
tit.	COLLAT. VIII.			*abrogat;à no.*110.*nouim⁹*
1	Neq.virũ quod ex dote	0	0	*Supr.Nou.98. coll.7.*
2	Appellationibus	0	0	*Supr.Nou.93.coll.6.*
3	Teſtamentis imperfect.	7	107	Teſtam.imperf.à parẽt.
4	Repetitionibus	8	108	Repetitionibus
5	Priuilegiis dotis hæret.	9	109	Priu.dot.hæreticæ mul.
6	Nauticis vſuris *nouimus*	10	110	Nauticis vſur.*nouimus*
7	Hæc cõſt.innouat cõſt.	11	111	Hęc cõſt.inno.cõſt.qu.
8	Litigioſis & decimâ	12	112	Litig.& decimâ parte
9	Vt neq; miles neq;fœd.	16	116	Vt neq.mil.neq.fœder.
10	Vt diuinæ iuſſiones ſub.	14	114	Vt diu.iuſſ.ſubſcr. hab.
11	In medio litis non fieri	13	113	In med.lit.nõ.fi.ſac.for.
12	Vt cum de appellat.cog.	15	115	Vt cũ de appellat.cogn.
13	Vt liceat matri & auiæ	17	117	Vt liceat matr.& auiæ

tit.	no.	Edit. Gothofred.	no.	Edit. Haloandr.
tit.	no.	COLLAT. VII.	no.	COLLAT. VII.
1	89	Quib.mod.nat.eff.ſui	89	Naturalibus liberis
2	90	Teſtibus	90	Teſtibus
4	92	Imenſis donationibus	92	Imenſis donationibus
6	94	Vt ſin.proh.matr.debit.	94	Vt ſin.vll.impe.matr.ſi.
3	91	Vt exact.inſtant.dotis	91	Vt 1.&2.dotis exactione
5	93	Appellationibus	93	Appellationibus
7	95	Adminiſtratoribus	95	Vt magiſtrat.à depoſitâ
8	96	Executoribus	96	Executoribus
9	97	Æqualitate dotis	97	Æqualitate dotis
10	98	Neque v r.quod ex dote	98	Vt virum dote
11	99	Reis promittendi	99	Duobus reis promitten.
tit.	no.	COLLAT. VIII.	No.	COLLAT. VIII.
1	100	Tempore nõ ſolutę pec.	100	Tempore non numer.
2	101	Donat.à curiali factâ	101	Decurionibus.
3	102	Moderatore Arabiæ	102	Moderatore Arabię
4	103	Proconſule Palæſtinæ	103	Proconſule Paleſtinę
5	104	Prætore Siciliæ	104	Pretore Sicilię
6	105	Conſulibus	105	Conſulibus
7	106	Vſuris naut. *nunciũ* hæc *abrogatur à nouellaâ* 110	130	*Infra collat.9.& in Flor. Goth. eſt no*. 105.
0	0	*Supr.Nou.98.coll.7.*	0	*Supr.nou.98.coll.7.*
0	0	*Supr.Nou.93.coll.6.*	0	*Supr.nou.93.coll.6.*
8	107	Teſta.imperf. à parent.	107	Extremâ volũtat.&bon.
9	108	Repetitionibus	108	Repetitionibus
10	109	Priuileg.dot.hæretic.	109	Mulier.fid. heretic.
11	110	Nauticis vſur.*nouimus*	110	Vſuris naut.*nouimus*
12	111	Hęc conſt.innou.conſt.	111	Hęc cõſt. inno.cõſt.qu.
13	112	Litigioſis	112	Litigioſis & de caut.
17	116	Vt neq;mil.neq; fœd..	116	Militibus
15	114	Vt diuin.iuſſ.ſubſcr.	114	Sacris iuſſionibus
14	113	In med.lit.nõ fier.ſa.fo.	113	Ne in medio litis
16	115	Vt cũ de appellat.cogn.	115	Vt cũ de appellationibus
18	117	Vt liceat matri & auię	117	Diuerſis cap.&ſol.mat.

tit.	Edit. Germanič.	tit.	No.	Edit. Florent.
	COLLAT. IX.			COLLAT. IX.
1	Hæredib. ab inteſtat.	1	118	Hæred. ab inteſtato
2	Vt ſponſalitia largitas	2	119	Vt ſponſ. largitas ſpec.
3	Alienat.& emphyt. &	3	120	Alienatione & emph.
0	*Deeſt*	4	121	Vt particular. vſuræ
0	*Deeſt*	5	122	Ed. Iuſtinian. de for. art.
4	Vt Iudic. non expectent	8	125	Vt Iudic. non expect.
5	Vt litigantes iurent	7	124	Vt litigant. iurent
0	*Deeſt*	9	126	Exemplũ ſacr. formæ de
0	*Deeſt*	12	129	Samaritanis
0	*Deeſt*	0	0	*Deeſt*
6	Eccleſiaſticis titulis	13	131	Eccleſiaſtic. titulis
7	Vt fratrum filij ſucced.	10	127	Vt fratr. fil. ſuccedant
8	Reſtitutione fideicom.	41	159	Reſtit. fideicommiſſi
9	Vt nulli iudicum liceat	16	134	Vt null. iud. liceat hab.
10	Vt differentes Iudices	0	86	*Supr. coll. 6. tit. 15.*
11	Vſuris nauticis *nuncium*	0	106	*Supr. coll. 8. tit. 6.*
1[illegible]	Interdictis collegiis	14	132	Interd. colleg. hæretic.
13	Raptis mulieribus	25	143	Raptis mulieribus
14	Collatoribus	11	128	Collatorib. & al. capit.
15	Sanctiſſ. Epiſcopis	6	123	Sanctiſſ. Epiſcopis

Obſeruat. I.

1. Nouellæ quæ in aliis tribus editionibus leguntur in hac editione *Germ.* non deſcriptæ, nunquam in Occidente Legales fuerunt, nec ſunt: vti priuato Iure ſolum ab Hal. Agyl. Cuiac. Goth. vel aliis Imperiali authoritate deſtitutis contra ſtabilitam Iuſtinianæi Codicis Seriem inſertæ vt præmonui *pag.* 33. 36. 65. 130 *&* 149.

Obſeruat. 2.

2. Vulgata ſeu *Germ.* editio numerat ſolum nouellas 98. Flor. *&* *Hal.* ſeu Norica 165. Goth. 168. Iulianus 128. Ex quibus Nou. 140. 144. 148. 149. ſunt Iuſtini; & Nou. 161. 163. 164. ſunt Tiber. j.

Obſeruat. 3.

3. Quæ deſunt *in Germ.* ſunt in Appendice *pag.* 150. Et tamen deſunt *in Hal.* Nou 40. 49. 70 76. 106 137. 166. 167. 168. At deſunt *in Flor.* Nou. 130. 166. 167. & 168.

	Edit. Gothofred.		Edit. Halaondr.
tit. | No.	Collat. ix.	No.	Collat. ix.
1 | 118	Hæred. ab inteſtato	118	Quæ Iura agnationis
2 | 119	Vt ſponſalit. largit.	119	Vt donatio propt. nupt.
3 | 120	Alienat. emph. & locat.	120	Alien. & emph. rer. ecc.
4 | 121	Vt particulares vſur.	121	Vt particulares vſur.
5 | 122	Ed. pientiſſ. d. n. Iuſtin.	122	Edict. de formul. artif.
8 | 125	Vt iudic. non expect.	125	Iudicibus
7 | 124	Vt litigantes iur.	124	Litigatorib. & de ſport.
9 | 126	Exemp. ſac. for. de apel.	126	Exép. ſa. fo. de appellat.
12 | 129	Samaritis	0	*Deeſt*
13 | 130	Quom. opor. milit. trãſ.	129	Tranſitu militum
14 | 131	Eccleſiaſtic. titulis	131	Eccleſiaſtic. canonibus
10 | 127	Vt fratr. filij ſucced.	127	Vt fratr. fil. ſuccedant
42 | 159	Vt reſtitutiones fideic.	159	Vt reſt. fid. vſq. ad vnũ.
17 | 134	Vt null. iud. lic. haber.	134	Vicariis ſeu locũten.
0 | 86	*Supr. coll. 6. tit. 15.*	86	*Supr. coll. 6. no. 86.*
0 | 105	*Supr. coll. 8. tit. 7.*	130	Vſuris nautic. *nuncium*
15 | 132	Interd. coll. hæretic.	132	Ed. de fide conſtant.
26 | 143	Muliere raptum paſsâ	143	Mulier. raptũ paſsâ
11 | 128	Collat. & al. capitulis	128	Public. trib. exped. &
6 | 123	Sanctiſſ. Epiſcopis	123	Eccleſiaſtic. diu. capit.
16 | 133	Quom. oport. monach.	133	Monachis & a. ceter.
18 | 135	Ne quis cog. bon. ced.	135	Ne qu. cogatur bo. ced.
19 | 136	Argentar. contractibus	136	Argentariorũ contract.
20 | 137	Ordinat. Epiſcop.	0	*Deeſt*
21 | 138	Vſur. ſupr. duplum non	138	Vſur. ſup. dupl. nõ cõp.
22 | 139	Indulg. illic. cont. nupt.	139	Remiſſ. pœn. illic. cont.
23 | 140	Vt conſ. matrim. ſolui	0	*Deeſt*
24 | 141	Edict. de his qui luxur.	141	Ed. de his qu. luxuriant;
25 | 142	His qui eunuchos fac.	142	His qui eunuchos
27 | 144	Samaritanis	144	Samaritanis
28 | 145	Vt de cæter. nullã licet.	145	Vt null. de cæt. licentiã
29 | 146	Vt lic. hebr. ſec. tradit.	146	Hebræis quom. oport.

tit.	No.	Edit. Gothofred.	No.	Edit. Haloandr.
		COLLAT. IX.		COLLAT. IX.
30	147	Reliquis publ. nõ exig.	147	Vt ea quę præfect. aut.
31	148	Indulgentiã reliq. pub.	148	Ind. tributariorũ reliq.
32	149	Vt Dei amantiſſ. epiſc.	0	*Deeſt.*
33	150	Eã quę raptori ſuo nub.	150	Eã quę rapt. ſuo nubit
34	151	Ne decurio aut cohort.	151	Ne decur. aut cohortal.
35	152	Ne Sacræ formę quę de	152	Ne ſacr. for. quę de cau.
36	153	Infantib. expoſitis	153	Infantib. expoſitis
37	154	His qui in oſdroen. illic.	154	His qui in oſdro. illicit.
38	155	Vt matres etiam tutelę	155	Vt matres etiam tut. ra.
39	156	Prole partiẽdã int. ruſt.	156	Prole part. int. ruſtic.
40	157	Ruſticis qui in alienis	157	Ruſtic. qu. in al. pręd.
41	158	Vt deliberandi Ius etiam	158	Vt deli. Ius etiã ad imp.
42	159	*Supr. coll. 9. tit. 8. Germ.*	159	*Supr. coll. 9. tit. 8. Germ.*
43	160	Exemplũ ſacrę pragm.	160	Exem. Sacr. pragmaticę
44	161	Prouinciarum pręſidib,	161	Prouinciarum pręſid.
45	162	Sacra forma tranſmiſſ.	162	Sac. form. tranſin. Dom.
46	163	Releuatione tributor.	163	Releu. tribut. publicor.
47	164	Hæredibus	164	Hæredibus.
48	165	Proſpectu in mare &c.	165	Gener. for. de proſpectu
49	166	Adiectionibus &c.	0	Deeſt
50	167	Poſſeſſione, quom. opo.	0	
51	168	Homin. qui eid. dño &c.	0	

Obſeruat. 4.

4. Vulgata editio 300. annis ante aduectam typices artem in Europam, prodiit Germaniæ ac Bononiæ circa annum 1130 vel 1150.

Norica ſeu Haloandrina, Norimbergæ ann. 1531. vel 1541

Florentina, vel Laurentiana, ann. 1540 vel 1553.

Auenica, ann. 1550.

Gothofredica, ann. 1583.

Obſeruat. 5.

5. Præcauendum eſt alias eſſe Nouellas 1. homonimas ſeu homotitias, re tamen diuerſas; 2. alias repetitas; & 3. reuocatorias.

1. ordinis ſunt No. 1. *Goth.* cũ 164. No. 5. cum 133. No. 7. cum 46. & 120. No. 23 cum 93. No. 33. cum 34. ſeu 32. No. 63. cum 165. No 87. cum 101. No. 129. cum 144.

2. ordinis eſt No. 32. eadem cum 34. & ſimilis nouellæ 33.

3. ordinis ſunt Nou. 111. reuocatoria 9 & Nou. 110. reuocatoria 106.

SECTIO VII.

Rubricæ Collationis x^æ. ſeu Voluminis Feudorum.

HOc Volumen, retento ſemper themate Irnerianæ ſeu Germanicæ editionis, quæ ſola legalis & vulgata appellatur, vt ſupra §.4. *pag.* 65. *&* 149. prænotatum eſt, libros duos continet, Quorum

I^us. habet Rubricas 28. 1^a. eſt *de Iis qui feudum dare poſſunt &c.* Vltima *de Vſu Mediolanenſium &c.*

II^us. habet Rubricas 59. 1^a. eſt *de Feudi cognitione*; Vltima tit. 58. *De Notis feudorum.* ſeu potiùs tit. 59. *Conſtitutiones Friderici 2. De Statutis contra libertatem Eccleſiæ.*

Sic continet in totum titulos 87. & Inſcribibitur titulo ſequenti.

Conſuetudines Feudorum.

tit. LIBER I.

1 De Iis qui feudum dare poſſunt, & qui non, & qualiter acquiratur & retineatur.

De [a] His qui feudum dare poſſunt qui non &c. a Goth.

2 De Feudo Guardiæ, & Caſtaldiæ.

3 Qui ſucceſſores feudum dare teneantur.

4 Si de inueſtiturâ feudi, controuerſia fuerit.

5 Quibus modis feudum amittatur. *el* 1. [b]

6 Epiſcopum vel abbatem, vel abbatiſſam, vel dominum plebis feudum dare non poſſe. *b el* 2. *eſt Infra tit.* 17.

7 De Naturâ feudi.

8 De Succeſſione feudi.

9 Qui ſucceſſores teneantur.

10 De Contentione inter dominum & fidelem de inueſtiturâ feudi.

11 De Pignori dato feudo, quid Iuris ſit.

12 De Contentione inter me & dominum, De portione feudi fratris mei defuncti.

13 De Alienatione feudi.

14 De Feudo Marchiæ, vel ducatus, vel comitatus.

15 An maritus ſuccedat vxori in beneficio.

16 De Feudis datis minimis valuasoribus, quid iuris ſit.

17 Quibus [a] modis feudum amittatur. el 2.

18 Apud quem vel quos controuerſia feudi definiatur.

19 Conſtitutiones feudales domini Lotharij Imperatoris, quas ante Ianuam Beati Petri in Ciuitate Romana condidit, obſeruandas.

20 De Beneficio fratris, & qualiter frater in beneficium fratris ſuccedat.

21 De Beneficio ſine culpâ amittendo.
De [b] Feudo ſine culpâ non amittendo.

22 Quo tempore miles inueſtituram petere debeat.

23 De [c] Contentione inter dominum & vaſſallum, de inueſtitura feudi.

24 Quemadmodum feudum ad filiam pertineat.

25 Quibus modis feudum conſtitui poteſt.

26 Si de inueſtiturâ inter dominum & vaſſallum lis oriatur.

27 De Feudo dato in vice legis commiſſoriæ reprobando.

28 De Vſu Mediolanenſium ſecundùm quoſdam

LIBER II.

tit.

1 De Feudi cognitione.

2 Quid ſit inueſtitura.

[a] Hic tit. 17. diuerſus eſt à tit 5. ſuperiori.

[b] Pacius.

[c] Hic tit. 23. differt. à tit. ſuper. 12.

3 Per quos fiat inueſtitura, vel per quos recipiatur.
4 Quid præcedere debeat, an inueſtitura vel fidelitas.
5 Qualiter iurare debeat vaſſallus domino fidelitatem.
6 De Forma fidelitatis.
7 De Nouâ formâ fidelitatis.
8 De Inueſtiturâ, de re alienâ, factâ.
9 Qualiter olim poterat feudum alienari.
10 Quis dicatur Dux, Marchio, Comes, Capitaneus, vel Valuaſor.
11 De Succeſſione fratrum, vel gradibus ſuccedentium in feudo.
12 De Fratribus de nouo beneficio inueſtitis.
13 De Inueſtiturâ, quam Titius accepit à Sempronio.
14 De Vaſſallo decrepitæ ætatis, qui feudum refutauit, vt filij inueſtirentur.
15 De Inueſtiturâ in maritum factâ.
16 De Cõtrouerſiâ feudi apud Pares terminãdâ.
17 De Eo qui ſibi vel hæredibus ſuis maſculis & fœminis inueſtituram accepit.
18 De Duobus fratribus à capitaneo inueſtitis.
19 An remoueri debeant teſtes, qui pares eſſe deſierunt.
20 De Controuerſiâ inter Epiſcopum & vaſſallum.
21 De Vaſſallo milite, qui arma bellica depoſuit.
22 De Milite Vaſſallo, qui contumax eſt.
23 In quibus cauſis feudum amittatur.
24 Quæ fuit prima cauſa beneficij amittendi.
25 Si de feudo vaſſallus ab aliquo interpellatus fuerit, & dominus eum defendere noluerit.
26 Si de feudo defuncti contentio ſit inter dominum & agnatos vaſſalli.

27 De Pace tenendâ, & eius violatoribus.
28 Hic finitur lex; Deinde conſuetudines Regni incipiunt.
29 De Filiis natis ex matrimonio ad morganaticam contracto.
30 De Feudo fæminæ.
31 Si Vaſſallus feudo priuetur, cui deferatur.
32 Qui, teſtes ſunt neceſſarij, ad nouam inueſtituram probandam.
33 De Conſuetudine recti feudi.
34 De Lege Corradi.
35 De Clerico, qui inueſtituram facit.
36 An mutus vel alias imperfectus feudum retineat.
37 An ille qui interfecit fratrem domini ſui, feudum amittat.
38 De Vaſſallo, qui contra conſtitutionem Lotharij Regis, beneficium alienauit.
39 De Alienatione paterni feudi.
40 De Capitulis Corradi.
41 De Controuerſiâ inter maſculum & fæminam, de beneficio.
42 De Controuerſiâ, inter dominum & emptorem feudi.
43 De Controuerſiâ inter vaſſallum & alium, de beneficio.
44 Quid Iuris, ſi poſt alienationem feudi vaſſallus id recuperauit.
45 An agnatus, vel filius defuncti poſſit retinere feudum, repudiatâ hæreditate;
46 An apud Iudicem vel Curiam domini quęſtio feudi debeat terminari.
47 Qualiter dominus proprietate feudi priuetur,
48 De Feudo non habente propriam feudi naturam.

49 De Eo qui, finem fecit agnato de feudo paterno.
50 De Naturâ ſucceſſionis feudi.
51 De Capitaneo, qui curiam vendidit, an intelligatur beneficium vendidiſſe.
52 De Prohibitâ feudi alienatione per Lothariū.
53 De Pace tenendâ inter ſubditos, & iuramento firmandâ, & vindicandâ, & de pœnâ Iudicibus appoſitâ, qui eam vindicare & Iuſtitiam facere neglexerint.
54 De Allodiis.
55 De Prohibitâ feudi alienatione per Fridericū
Quæ ſint regalia.
56 Quot teſtes ſunt neceſſarij ad probandam
57 feudi ingratitudinem.
De Notis feudorum.
58 Conſtitutiones Friderici 2. Imperatoris Inci-
59 piunt.
De Statutis & conſuetudinibus contra libertatem Eccleſiæ editis, & Immunitatem locorum religioſorum vbique morantium, & fori priuilegio; & Gazaris, & paternis, & aliis hæreticis eorumque ſucceſſoribus, & nauigiis, peregrinis, & aduenis quocumque locorum hoſpitantibus, eorumque ſucceſſoribus, & de Agricolarum ſecuritatibus.

Hic Finis eſt Libri 2. quo terminatur Legale ſeu vulgatum & Irnerianum Feudorum volumen, ac ſolum pro authentico habitum. At Cuiacius cenſuit volumen hoc feudorum fuiſſe ab initio Libris IV. compoſitum. vnde editio Contiana & Gothofredicâ poſt 58. titulum *de Notis feudorum* adiecit titulos 37.

quos, ex Cuiacio, ait eſſe Libri 4ⁱ. (cum Liber 3ᵘˢ totus deſit) Fragmenta, à titulo 73. ad titulum 109. quæ ipſe Cuiacius reſtituit, ſeu veriùs propriâ ambitione, (quæ viros doctos afficit) ductus inſeruit *ex Ardizone & Aluaroto* deprompta; Necnon Librum vᵘ. attexuit proprio marte ex diuerſorum Imperatorum feudalibus Conſtitutionibus 16. confictum quæ conſtitutiones 16. cum 37. titulis d. Libri 4ⁱ. Rubricas 53. feudales conficiunt; quas hic annectere, & Seriem corporis Iuris ab Immemoriali vſu ac Principum aſſenſu (vt Duarenus ait) ſtabilitam interuertere, temerariũ non minùs quam illegitimum eſſet, cum nec Rubrum, nec Nigrum illorum ſit autheuticum, vt dixi *ſupr. P. 2. §. 1. pag. 3. ac 36. & P. 2. §. 4. pag. 65. & 169.* Ideoque Tyronis potiùs mentem turbaret, quam iuuaret, quippe qui ad ſolas rubricas legitimas reſpicere debeat, & per illas in Atrium legitimæ ſcientiæ introduci, vt Iuſtinianus ait *in Conſtit. Proœmial. Pandect. ad Anteceſſ.* & in *l. 1. & 2. C. de veter. Iur. enucl.* & Gregor. IX. *in Conſtit. Proœm. Decretal. §. final. & ibi gloſſ.* ac ſæpius à me præmonitum eſt.

SECTIO VIII.

Rubricæ Collationis XIᵃ. *ſeu Conſtit. Extrauagantium Iuris Ciuilis.*

PArs hæc Corporis Iuris continens Cõſtitutiones tres in Vulgatâ ſeu Irneriana editione Inſcribitur, vt ſequitur.

EXTRAVAGANTES
Cum gloſſis Dñi Bartoli, quas Nonnulli κά Collationẽ appellant feliciter Incipiunt.

tit.

1 Quomodo in læſæ maieſtatis crimine procedatur.

2 Qui ſint rebelles.

3 De Pace Conſtantiæ compoſitâ inter Imp. Federicum & Filium eius Henricũ,& quoſdã nobiles Alemanniæ ex vnâ parte,& Ciuitates Lombardiæ & Romandiolæ ex alterâ.

SECTIO IX.

Appendix LIII.*Titulorum Feudaliũ, qui ab editione vulgatâ Vol.Feudorum abſunt.*

Et in Goth. *poſt Libri 2.titulum.58.inſeruntur.*

PLACVIT, vt Neophilis, ſeu nouitatum amatoribus aliquid indulgerem; ſubieci poſt Rubricas legitimas voluminis authenticorum Appendicem 70.Nouellarum priuatâ authoritate inſertarum in editionibus Haloandrinâ & Gothofredicâ, vt præmonui. *P.* 2.§.4.*ſect.* 5.*pag.* 147.*& ſect.* 6.*pag.* 157.

Ita placuit hic Appendicem 53. titulorum, feudalium annectere, quos eadem Gothofredica editio auſa eſt ſolâ ac priuatâ Cuiacij authoritate, inſerere *poſt libri 2.titulum* 58. inuerſâ Rubricarum Iuris Serie ab æuo definitâ, Eô ſcilicet fine, quô ſpurios à legitimis titulis faciliùs ſecernat in foro Philonomus & ad Irnerianam ſolùm Seriem Rubricarum

Corporis Iuris à Publico, ſeu Principis authoritate ſtabilitam, teſte Duareno, puram ac illibatam reſpiciat, ſtudiaque perpetuò componat, vt *in fine ſectionis 7ª. pag.* 174. præmonui; Iuuat enim aliquando notitia antiquitatis vt Iuſtinianus ait *in* §. 1. ibi vt ***nihil antiquitatis penitùs ignoretur Inſtit. de teſtam.*** & collatio abrogati cum Iure ſubſtituto. *ca fuerunt* 2. *diſt.* 7. ibi *etſi nullus iam vſus eſt, notitia tamen neceſſaria.* & ca. *legimus* 9. ibi *non vt teneamus, ſed vt repudiemus diſt.* 37. & Conſt. *proæ. Cod.* § 3. ibi *ſed ſolam ſententiã cõmendare.*

RVBRICÆ APPENDICIS.

Iuxta Seriem Contianam.

Ad Doctrinalem, non Legalem Intelligentiam.

LIBER III.

Deeſt Integer.

FRAG. LIB. IV.

nũ. tit.

73 DE Alienatione feudi.
74 De Feudis Scutiferorum.
75 De Conditione feudi.
76 De Fidelitate.
77 Si Plures ſint domini, vel vaſſalli, an plures fidelitates vel ſeruitia debeantur.
78 Culpam vnius ex cohæredibus cæteris non præiudicare.
79 Vt ratio vaſſalli priuſquã domini diſcutiatur.
80 De Euictione.
81 De Feudis impropriis, quæ auferuntur dantis arbitrio.
82 Priùs poſſeſſionem reſtituendam eſſe quam de principali causâ agatur.
83 Si vnus ex fratribus dederit ſuam partem fratri, vel domino, vel extraneo.
84 Fratrem in feudo filij non ſuccedere.

85 De Inueſtiturá factá marito, vel vtrique coniugi.
86 De Fructibus feudi.
87 An præſcriptione feudum adquiratur.
88 De Probatione inueſtituræ.
89 Conditionem feudum tacitè ſequi.
90 Fratrem fratri in feudo nouo non ſuccedere.
91 De Inueſtiturâ veteris & noui beneficij.
92 Iuſto errore excuſari vaſſallum, qui fidelitatem non fecit.
93 Factum fratris fratri in feudo paterno non nocere.
94 De Feudo guardiæ & gaſtaldiæ.
95 De Succeſſione feudi.
96 De Inueſtiturâ alieni beneficij.
97 Non amittere feudum, eum qui ſine dolo ceſſauit per annum in petendâ inueſtiturâ.
98 Ex delicto vaſſalli feudum ad dominum redire.
99 De Feudo ligio.
100 Imperatorem feudum amittere, vel alium pro ſe fidelem dare.
101 Eccleſiam fidelitatem non facere.
102 Non cogi vaſſallum pro vno feudo duas fidelitates facere.
103 Filios tantum ſecundi matrimonij matri in feudum ſuccedere.
104 Caſus in quibus fæmina ſuccedit.
105 De Feudis habitationum.
106 Seruos poſt delatam ſucceſſionem manumiſſos in feudum non ſuccedere.
107 Vt vaſſalli ſumptibus domini ſeruitia præſtet.
108 Vaſſallum feudum poſſe in alium arctiori lege transferre.
109 Clericatu feudum amitti.

Sequitur Liber 5. feud. Cuiacianus.

Obſeruatio.

Quamuis Antiquum Feudorum volumen, ſuggerente ipſo Cuiacio, libris ſolùm quatuor; vulgatum verò ſeu Irnerianum libris ſolùm duobus conſtaret; Ipſe tamen Cuiacius, conſtitutiones 16. *ad materiam feudalem facientes,* (*è quibus ſolæ Conſt.* 4. 5. 6. 7. 8. 9. 11. *&* 12. *ſunt legales vt notatur in margine tanquam è corpore Iuris de promptæ) in hunc librum proprio marte coniecit, & quintum inſcripſit, quem editio Gothofredica inſeruit, iuxta Seriem quæ ſequitur.*

a Conſt. Corradi.

SERIES CVIACIANA.

b Conſt. Henrici 1.

LIBER V.

nũ. tit.

c Cõſt. eiuſd.

1 De Beneficiis. a

d Cõſt. eiuſd. *habetur ſup. lib.* 2. *tit.* 57.

2 De Cauſis amittendi feudi. b

e Cõſt. Loth. 3 *ſupr. lib.* 2. *tit.* 52.

3 De Vaſſallo qui vnum ex dominis refutauit. c

4 Vt ingratitudo vaſſalli probetur teſtibus quinque. d

f Cõſt. eiuſd. *ſupr. eod. tit.* 52.

5 De Feudis non alienandis. e

6 De Inueſtiturâ non petitâ intra annum. f

g Cõſt. Fride. *lib.* 2. *tit.* 55.

7 De Feudis non alienandis, & aliis capitulis. g

8 De Iure Fiſci. h

h Cõſt. Fride. *lib.* 2. *tit.* 56.

9 De Pace tenenda. i

i Cõſt. eiuſd. *lib.* 2. *tit.* 27.

10 De Incendiariis, & pacis violatoribus. l

11 De Pace componendâ & retinendâ inter ſubiectos, & aliis capitulis. m

l Cõſt. eiuſd.

12 De Pace Conſtantiæ. n

m Cõſt. eiuſ. *lib.* 2. *tit.* 53.

13 De Iure Protomiſeos. *Conſt. ſancimus.* o

14 De Iure Protomiſeos. *Conſt. cum omnibus.* p

n Cõſt. Fride. *habetur in extrauag.*

o Fridéric.

p Fridéric.

15 De Alienatione prædiorum, & prælatione conſanguineorum & conſortium & permixtorum & ſub eodem collationis titulo adiacentium, & contiguè vnitorum, deque prædiis & agris, qui ſub eodem titulo pendere vectigal intelliguntur, & de cohi-

tit. bendis perſonis potentibus, ac militarium prædiorum ali natione *Conſt.* Παλαιὸς νόμος[a]

36 De Militibus. *Conſt.* Ὥσπερ σώματι [b] *in quâ ſtatuit prædia militaria adinſtar feudorum alienari non poſſe, nec præſcribi niſi 40. annis nec pretium repeti, niſi à bonæ fidei poſſeſſore, & quid ſi miles à milite emerit, ac de aliis capitulis.*

[a] Roman. Senioris Imperat. *vide Baſilic. lib.* 56. *tit.* 18.

[b] Conſtant. porphyrog.

§us. Vus.

SERIES RVBRICARVM Codicis Gregoriani, Hermogeniani, Theodoſiani, & Baſilici.

PRÆMONITIO.

CVm in §. ſuperiori *ſect.* 5. *&* 9. *pag.* 147. *&* 175. Appendicem 70. Nouellarum, & 53. titulorum feudalium, quos Gothofredus ſuo Codici inſeruit, ſeparatim adiecerim, eo fine, vt Philonomi ſpurias ab illegitimis allegationibus in foro ſecernerent, vel illas ad doctrinam ſolùm & interpretationem in re dubiâ reflecterent, nullatenus verò ad legalem authoritatem à quoquam vti paterentur vt diſtrictè vetuit Imper. *in l.* 1. §. *hunc* 3. C. *de Inſtin. Cod. confirm.* & pluribus in locis à me præmonitum eſt.

Non abs re eſſe putaui, ſi pariter hic ſubnecterem Rubricas, quæ hodiè extant è fragmentis Codicum Gregoriani, Hermogeniani, Theodoſiani, & Baſilici, ad intelligentiã Operum Cuiacij, Ant. Auguſtini, Car. Fabroti. quæ paſſim reſperſa ſunt huiuſmodi Codicum allegationibus, ad faſtum potiùs quam eruditionem; Quâ in re (pace illorum dixerim) peccaſſe videntur Viri Doctiſſimi, qui occa-

ſione lucis cuiuſdam vno vel altero caſu, acceptæ à textu Græco, vel aliis Codicibus abrogatis, ita ad omnes caſus, amore nouitatis, extenderunt; affectato, vt plurimùm, debacchandi prætextu contra Tribonianum; quaſi loca Iuris Authorum, aut Legiſlatorum in Pandectas & Codicem coniecta, per auaritiam, imperitiamue, detruncarit; cum tamen omnis hæc detruncatio ſeu immutatio, ex Iuſtiniani licentiâ profluxerit, eiuſque authoritate nominatim comprobata fuerit, *in l.1.§. hunc 3. verſ. ſed ſolum C. de Iuſtin. Cod. confirm.* prout monui *ſupra P.2.§.4.ſect.5.pag.* 147. Aut ſi velis, quaſi ſe tantò ſuperiores cæteris oſtenderent, quantò cæteris maiori Græcorum Interpretum allegatione præſtarent. Et quia Ignorantia mater eſt admirationis, *ca. ignorantia d.ſt.* 38. & ignorantium vbique maior eſt numerus *Eccleſiaſtis c. 1. verſic.* 15.

Ideo factum eſt, vt Viri illi iam nominis celebritate, vel Mœcenatum authoritate ſupra vulgus elati, plures ætate ſuâ ſectatores inuenerint; & Romani Iuris puritatem Imperiali authoritate ſtabilitam, impunè violarint; vel offuſcarint quibuſdã in locis potiùs, quam reſtituerint; quod cuilibet expendenti enarrationes Car. Annib. Fabroti, necnon ipſius Cuiacij, ad Paratitla Codicis, è græcis Authoribus delibatas, dicto citiùs apparebit; Aduertet quippe maiorem earum Græcarum allegationum partem latinè traductam, vel nihil ad Rhombum tituli facere, vel præcedentia verba minùs obſcura per obſcuriora explicare, ac ſæpe breuiſſimas claraſque Cuiacij definitiones, Græcanicis & longis, commentariis obſcurare.

EtenimCuiacius ipſe,poſt repertos Baſilicῶν & Orientalis Iuris Interpretū libros,eorū nouitate vel natiuo faſtu perculſus, ita Græcis fauere cæpit quandoque iniuſtiùs, vt à gloſſis Accurſij cæteriſque Latinis Interpretibus deinceps receſſerit vel abſtinuerit,quod ante me obſeruauit Edmundus Merillius Anteceſſ. Bituricen. *In diſſert.ad libros tres ex Cuiac.cap.9. verſ. verum cum græci fol.mihi* 19.

Ne verò quis autumet me de linguâ Græcâ,vel Græcis Interpretibus malè mereri; Audiat me in eâ ſemper ſententiâ extitiſſe, ac eſſe; vt linguæ Græcæ peritia ad vltimatam (vt ita loquar) intelligentiam neceſſaria ſit; Quippe quarum legum pars maxima vel græcè edita, vel ex antiquis Græcis Authoribus decerpta ſit, *vt alibi docui*. Hîc tamen *cum Duareno* Iure conqueri potui,& ſtudioſos admonere,ne ſe Græculos potiùs,quam Iuriſperitos oſtentent, conquiſitis ad faſtum incongruis Græcorum Interpretum allegationibus; Habent ſanè multa alia, in quibus Cuiacium Iuris Aquilam ſectentur, vel à Fabroto edoceantur, cum ſimplicitas Romanarum legum amica §.*ſed quia Inſtit.ad* S.C.*Trebellian* reſpuat Græcanicos faſtus & Παράπομπας, de quibus *Infr.P*.3.§.5.*ſect*.3. *Nu*. 20.*in fin.*

Quid ſit autem Codex Gregorianus, quid Hermogenianus, Theodoſianus, aut Baſilicus;& quâ ætate vel authoritate editi fuerint, latè enarratur in Hiſtoricâ Iuris vtriuſque Oeconomiâ. *Infr.P*.3.§.3.*nu*. 10.& §.5. *nu*. 18. 19.& 20.

SECTIO I.

Rubricæ Codicis Gregoriani.

EX pluribus Rubricis ſeu titulis, quibus conſtabat Gregorianus hic Codex continens Cæſarum Conſtitutiones, ab Adriano ad Galienum, per Gregorium ICtum collectas; ſolæ 17. ſuperextant, partim ex Pithœi bibliothecâ, partim ex Regiâ habitæ, & à Cuiacio poſt Codicis Theodoſiani libros 16. in lucem editæ, typis Niuellianis Pariſiis 1586. Quarum Authographum MS. quibuſdam Aniani (qui Alarici Gothorum regis Toloſæ ſedentis tempore viuebat) interpretationibus auctum, & Theodoſiani Codicis libros inter & Fragmenta Hermogeniani Codicis inſertum, extat in Bibliothecâ Regiâ *nu.* 565.

SERIES.
Ex Cuiacianâ Editione.

Ad Doctrinalem non Legalem authoritatem.

tit.

LIBER I.

1 De Poſtulando.
2 De Pactis & tranſactionibus.

LIBER II.

Deſunt 1. *&* 2. *tituli.*

3 Si aduerſus donationes ſponſis factas in integrum quis reſtitui velit.
4 Si maior fuerit probatus.
5 De Inofficioſo teſtamento.

LIBER III.

o Si certum petatur.
o De Petitione hæreditatis.
o De Rei vendicatione.
7 Si ſub alterius nomine res empta erit.

o De Familiæ herciſcundæ & communi diuidundo.

o Si cum eo qui in alienâ poteſtate eſt negotium geſtum eſſe dicitur.

o Ad SC. Macedonianum.

tit. LIBER IV.

o Si debito perſoluto, inſtrumentum apud venditorem remanſerit.

o Si amiſſis vel debitori redditis inſtrumentis, creditum petatur.

LIBER VI.

19 Arbitrium tutelæ.

LIBER X.

o Quibus res iudicata non noceat.

LIBER XIII.

De Patriâ poteſtate.

Cætera deſunt.

SECTIO II.

Rubricæ Codic. Hermogeniani.

FRAGMENTA huius Hermogeniani Codicis (qui conſtitutiones à Galieno ad Conſtantinum magnum per Hermogenem ICtum collectas continebat) referunt ſolùm Rubricas vndecim, ignorato librorum, aut titulorum quotitatiuo numero, ordinatas tamen iuxta Seriem Cuiacianæ editionis (MS. Regio conformis, de quâ *ſectione præcedenti*) vt ſequitur.

SERIES.

Ex Cuiacianâ Editione.

nu. tit.

o De Cautâ & non numeratâ pecuniâ.

o Ex Delictis defunctorum quemadmodum conueniantur ſucceſſores.

- o De Iure Fiſci.
- o De Pactis & tranſactionibus.
- o De Calumniatoribus & plus petendo.
- o De Donationibus.
- o Ad Exhibendum.
- o Vbi agi debeat.
- o De Inſtrumentis.
- o De Teſtamentis.
- o De Succeſſionibus.

SECTIO III.

Rubricæ Codicis Theodoſiani.

QVAMVIS hodiè Codicis huius authoritas, tùm in Galliâ, tùm vbique, ſit ſolùm doctrinalis, ad interpretationem, non deciſionem *iuxta l.* 1. §. *hunc* 3. *C. de Iuſtin. Cod. confirm.* cum adductis *P.* 2. §. 1. *pag.* 33. & 34. & §. 4. *pag.* 148. Viguit tamen eius authoritas in Galliâ per multos annos, tempore Caroli magni; qui magnam ſui Capitularis partem inde deprompſit, necnon Alarici tempore, qui Galliis & Italiâ potitus, Toloſæ ſedens, Codicem proprium è legibus Romanis, ſeu Theodoſiani Codicis collectum, operâ Goiarici Cancellarij ſui confecit, & Anianus Profeſſor interpretatus eſt, ac iuxta illum in foro iudicari ſtatuit, prout ex Alarici Conſtitutione datâ anno eius regni 22. & regni Caroli magni anno 20. à Cuiacio editâ poſt Codicis Theodoſiani libros 16. Pariſinæ editionis, *de quâ ſupra pag.* 182.

Vnde frequens huius Codicis, à Cuiacio aliiſque Gallis authoribus, allegatio ſuaſit, vt prouectioribus Iuſtinianæis, Rubricarũ illius Seriem indicarem, eô fine de quo ſupra *P.* 2. §.

5. *pag.* 150. & 175. Ne verò Iuuenum animos prægrauarem, illas in Epitomem quâdam velut in ſpeculum contraxi; quod ſufficere mihi viſum eſt, ad effectum de quo agitur, ob maximam titulorum illius cum titulis Iuſtinianæis conuenientiam à marginali notâ ſignatam.

Continet verò Codex hic Theodoſianus libros XVI. mutilos adhuc, & Rubricas ſeu titulos 371. quos Cuiacius ex Regiæ & Pithoei bibliothecæ MSS. in lucem edidit, vt profitetur liminaris illius editionis epiſtola, de quâ *ſupr. P.* 2. §. 5. *ſect.* 1. *pag.* 182.

SERIES.
Ex Cuiacianâ Editione.

Concordãtia cum libris Codicis Iuſtiniani.

Ad Doctrinalem non Legalem authoritatem.

LIBER I.[a]

Rubricis 12. *agit de Conſtitutionibus & Magiſtratuum officiis.* 1[us] *titulus eſt* de Conſtitutionibus Principum & edictis, *Vltimus* de Aſſeſſoribus domeſticis & Cancellariis.

a lib. 1. tit. 4. ad tit. 55.

LIBERI II.[b]

Rubricis 33. *agit de Iudiciis, pactis, dolo, reſtitutionibus in integrum, inofficioſis, realibus, & mixtis actionibus, certi conditionibus, pignoribus, & de peculio.* 1[us] *tit. eſt* de Iuriſdictione & vbi quis conueniri debeat, *Vltimus* de Vſuris.

b lib. 2 & 3.

LIBER III.[c]

Rubricis 19. *agit de aliis contractibus, nuptiis, dotibus, & tutelis.* 1[us] *tit. eſt* de Contrahendâ emptione; *Vltimus* de Adminiſtratione & periculo tutorum & curatorum.

c lib. 4. 5. & 8. à tit. 14. ad 46.

LIBER IV.[d]

Rubricis 23. *agit de Bonorum-poſſeſſionibus,*

d lib. 6. ad tit. 55 lib. 7. ad tit. 60. & lib. 8. ad tit. 13.

teſtamentis, litigioſis, manumiſſionibus, vectigalibus, præſcriptionibus, ſententiis & interdictis. 1[us] *tit. eſt* de Cretione, vel bonorum poſſeſſione; *Vltimus* Vtrum vi.

[illegible] cord[a] cum libris Cod. Iuſtin.

LIBER V.[a]

Rubricis 12. *agit de Succeſſionibus decurionum, & militum, poſtliminio, ingenuis, expoſitis, inquilinis & colonis.* 1[us] *tit. eſt* de Legitimis hæreditatibus. *Vltimus* de longâ conſuetudine.

LIBER VI.[b]

Rubricis 37. *agit de Dignitatibus, prætoribus, conſulibus præfectis, quæſtoribus, primicerio, comitibus, profeſſoribus, decurionibus, curioſis, & priuilegiis militantium in palatio.* 1[us] *&* 2[us] *tituli deſunt, ſed* 3[us] *eſt.* de Prædiis Senatorum. *Vltimus* de Perfectiſſimatus dignitate.

LIBER VII.[c]

Rubricis 23. *agit de Iure militari, commeatu, tyronibus, deſertoribus, & oblatione equorum.* 1[us] *tit. eſt* de Re militari. *Vltimus* de Oblatione votorum.

LIBER VIII.[d]

Rubricis 19. *agit de Tabulariis, apparitoribus, donationibus, Cælibatu, Iure liberorum & bonis maternis.* 1[us] *tit. eſt* de Numerariis, ſcriniariis, & exceptoribus. *Vltimus* de Bonis quæ filiisfamilias ex matrimonio acquiruntur.

LIBER IX.[e]

Rubricis 45. *agit de Criminibus, abolitionibus, pœnis, Sententiam paſſis, & confugis.* 1[us] *tit. eſt* de Accuſationibus & inſcriptionibus. *Vltimus* de Iis qui ad eccleſias confugiunt.

LIBER X.[f]

Rubricis 36. *agit de Emphiteuſi, bonis vacantibus, theſauris, murilegulis, claſſicis, & priuile-*

[a] lib. 6. tit. 55. ad 62. & lib. 8. tit. 47. ad 59.

[b] lib. 12. tit. 1. ad 34.

[c] lib. 12. tit. 34 ad 49.

[d] lib. 12. tit. 50. ad 64. lib. 8. tit. 54. ad 59 & lib. 6. tit. 60. & 61.

[e] lib. 9. & lib. [illegible] tit. 12 & 13.

[f] lib. 10. tit. 1. ad 16. lib. 11. tit. 6. ad 13. & à tit. 47. ad 77.

giis domus auguſtæ. 1[us] *tit. eſt* de Iure fiſci. *Vltimus* de Conductoribus, & hominibus domus Auguſtæ.

Cocor dā tia cum libris Cod. Iuſtinia.

LIBER XI.[a]

Rubricis 39. *agit de Tributis, exactionibus immunitate, collatione æris, dicuſſoribus, relationibus, & appellationibus.* 1[us] *tit. eſt* de Annonâ & tributis. *Vltimus* de Fide teſtium & Inſtrumentorum.

a lib. 10. tit. 16. ad 25. lib. 7. tit. 61. ad 70. & lib. 3. tit. 19. ad 21.

LIBER XII.[b]

Rubricis 19. *agit de Curialibus, ponderatoribus, legationibus, centurionibus, mancipibus, & excuſatione ob numerum liberorum.* 1[us] *tit. eſt* de Decurionibus. *Vltimus* de His qui conditionem propriam reliquerunt.

b lib. 10. tit. 25. ad 51.

LIBER XIII.[c]

Rubricis 11. *agit de Medicis & profeſſoribus, nauiculariis, naufragiis & cenſu.* 1[us] *tit. eſt* de Luſtrali conlatione. *Vltimus* de Cenſitoribus, peræquatoribus & inſpectoribus.

c lib. 11. tit. 1. ad 5. tit. 47. ad 57. & lib. 10. tit. 52. ad tit. 77.

LIBER XIV.[d]

Rubricis 27. *agit de Priuilegiis corporatorum, ſtudiis liberalibus honoratis, annonis, panis & piſcis pretio, menſis oleariis, & frumento.* 1[us] *tit. eſt* de Decuriis Vrbis Romæ. *Vltimus* de Alexandriæ plebis Primatibus.

d lib. 11. tit. 13 ad tit. 39

LIBER XV.[e]

Rubricis 14 *agit de Aquæductu, ſpectaculis, ſcenicis, lenonibus, venatione, gladiatoribus & vſu ſellarum.* 1[us] *tit. eſt* de Operibus publicis. *Vltimus* de Infirmandis his quæ ſub tyrannis aut barbaris geſta ſunt.

e lib. 11. tit. 40. ad 47.

LIBER XVI.[f]

Rubricis 12. *agit de Epiſcopis, monachis, hæreticis, Iudæis, Paganis, & Religione.* 1[us] *tit. eſt* de Fide Catholic. *Vltimus* de Epiſcopali iudicio.

f lib. 1. tit. 1. ad tit. 11.

SECTIO IV.

Rubricæ Codicis Baſilici.

PRIMVS omnium Romani Iuris Interpretum, qui libros Baſilicῶν indicarit, Viglius fuit *in Præfat. ad Inſtitut. Theophil.* teſte Leunclauio *in Prolegom. ad Synopſ. Baſilicῶν* Quorum Rubricæ legeſque, etſi careant authoritate legali, quam ſolus ſibi vendicat Codex Iuſtinianæus, *iuxta l.* 1. §. *hunc* 3. *C. de Iuſtin. Cod. confir.* & *l.* 1. *&* 2. *C. de Veter. iur. enucl.* nec diffitetur ipſe Fabrotus *in Epiſtol. ad Cancellarium editioni ſuæ præfixâ* & ſupra ſæpius inculcaui *pag.* 34. *&* 184.

Attamen inficiari nemo poteſt, concinentibus omnibus emunctioris naris Interpretibus, quin hi tituli legeſque Baſilici Codicis, inſtar inſignioris cuiuſdam Interpretis, lucem conferant Prolytis ad explanandos difficiliores quoſdã Iuſtinianæi Codicis textus, quippe qui totus, ex illis in Epitomem redactis conflatus fuerit, prout ex ipſius Synopticæ Leonis Eclogæ ſeu Prochyri Baſilicῶν Inſcriptione probatur; cuius titulum ex MS. Regiæ *Nu.* 740. Vaticanæ *Nu.* 856. conceptum excerpſi, vt ſequitur, Λέοντος Κωνσταντίνου καὶ Βασιλείου ἀπὸ τῶν Ινστιτούτων, τῶν Διγέστων, τοῦ Κώδικος, τῶν Νεαρῶν, τοῦ μεγάλου Ιουστινιανοῦ Διατάξεων, Εκλογὴ τῶν νόμων &c. hoc eſt *Leonis Cõſtantini & Baſilij &c. ex Inſtitutionibus, Digeſtis, Codice, Nouellis Magni Iuſtiniani Conſtitutionibus*, Delectus *legum*; Necnon ex ipſo Baſilici Codicis contextu colligitur, in quo ita ſub quoque titulo leges in compendioſiorem formam ordinatæ ſunt, vt depromptæ ex Iuſti-

nianæis Pandectis præcedant, mox illæ è Codice, demùm è Nouellis aut Inſtitutionibus, ſequantur.

Vt mirùm exinde non ſit, ſi Rubricæ Codicis huius Baſilici vindicent ſibi aliquid plus authoritatis, quàm aliæ è Gregoriano, Hermogeniano vel Theodoſiano Codicibus abrogatis deprōptæ, *de quibus ſupra pag.* 182. & 184. quâ de re non parùm gloriatur Ant. Auguſtin. integram titulorum Baſilicῶν Seriem ad manus ſuas perueniſſe, teſte Fabroto *in Præfat. ad libros* Baſilicῶν. Quorum Rubricas ſeu titulos Baphius Græcus Interpres notis illuſtrauit; Titulos verò Eclogæ ſeu ſynopſeos, Michael Pſellus Græcus Interpres circa annum 1077. verſibus expreſſit, quos exhibet Vaticanâ *Nu.* 845. de quibus latiùs in Notitiâ noſtrâ Baſilicῶν. *Infra P.* 3. §. 5. *nu.* 18.

Cæterum continet hic Codex Baſilicus libros 60. mutilos adhuc, Rubricas verò ſeu titulos ex Fabrotianâ editione 630. Deficiunt enim tituli aliqui, vel mutili, à Fabroto tamen ex variis Eclogis Baſilicῶν aliiſque prochyris ingenioſè ſuppleti. Vnde ſibi debet præcauere Philonomus, ne tantùm Baſilicis tribuat, vt exiſtimet illas, poſſe ſemper, Iuſtinianæi textus lectiones, ne dicam, emendare; ſed vel dubias declarare. Equidem Baſilica licet ſelectas Iuſtinianæi Codicis leges exhibeant, habent tamen Græcorum Imp. leges (quæ vim legis in Occidente nunquam habuerunt, nec habent vt dixi *P.* 2. §. 1. *pag.* 33) paſſim admixtas, itaut niſi à Iuris emerito Profeſſore æqua prius analyſis ac ſeparatio fiat, ſingula ſingulis congruè referendo, allegari non mereantur ad deciſionem, ſed Interpretis ſo-

lùm vice fungantur, vt dixi *ſupr.* §. 5. *pag.* 188.

Maxima interim gloria debetur indefeſſo labori eruditiſſimi viri Car. Annib. Fabroti natione Aqui-Sextienſis, dignitate Anteceſſoris Primarij, imitatione alterius Irnerij, qui conquiſitis vndique fruſtis extinctum hunc Codicem ſuſcitauit, characteribus verè Regiis animauit, Græco-latinum reddidit, ſummique CANCELLARII de Literatis bene meriti (inſtar alterius Lotharij) ſummâ authoritate ac municentiâ, poſteritati commendauit.

SERIES
Iuxta Pariſinã Fabroti Editionẽ.

Ad Doctrinalem non Legalem authoritatem.

LIBER I.

Rubricâ vnicâ agit de Summâ Trinitate.

LIBER II.

Rubricis 6. agit de Iuſtitiâ & iure, verborum ſignificatione, regulis, ignorantiâ Iuris, precibus & Principibus, I^us^ *tit. eſt* de Iuſtitiâ & Iure & longâ conſuetudine *Vltimus* de Principibus & precibus principi oblatis & conſtitutionibus & reſcriptis eorum.

LIBER III.

Rubricis 2. agit 1. de Epiſcopis, & priuilegiis, & de clericis deſertoribus, & Eccleſiæ fabricatoribus. 2. de Clericis qui Eccleſias ſuas deſeruerunt & de his qui eccleſias ædificant.

LIBER IV.

Rubricâ vnicâ agit de Monaſteriis & monachis, aſcetis & conuerſatione ipſorum.

LIBER V.

Rubricis 3. agit de Eccleſiis & monaſteriis, & alienatione emphyteuſeos eccleſiaſticæ. I^us^ *tit. eſt* de Eccleſiis & monaſteriis, & venerabili-

bus domibus, rebus, & Iuribus earum. *Vltimus eſt* Nouell. 131. de Eccleſiaſticis canonibus & priuilegiis &c.

LIBER VI.

Rubricis 22. *agit de Officiis Magiſtratuum.* 1us *tit. eſt* de Magiſtratibus, & officiis eorum, qui in dignitate conſtituti ſunt, & de Priuilegiis eorum. *Vltimus* Vt Præſides in litibus audiendis moram facientes vrgeant Epiſcopi.

LIBER VII.

Rubricis 19. *agit de Iudicibus, ordine iudiciorum, titulis potentiorum, & in Ius vocando.* 1us *tit. eſt* de Iudicibus ordinariis. *Vltimus* Qui legitimam perſonam in iudiciis habeant vel non, & vt nemo inuitus &c.

LIBER VIII.

Rubricis 2. *agit* 1. de Aduocatis ſiue de poſtulando. 2 de procuratoribus & defenſoribus.

LIBER IX.

Rubricis 11. *agit de re iudicatâ, confeſſo, ceſſione bonorum, rebus authoritate iudicis poſsidendis & priuilegio fiſci;* 1us *tit. eſt* de appellationibus. *Vltimus* de Satiſdatione ratam rem haberi.

LIBER X.

Rubricis 37. *agit de in integrum reſtitutionibus, dolo, metu & aliis.* 1us *tit. eſt* de Inintegrum reſtitutionibus. *Vltimus* de Iudicij mutatione.

LIBER XI.

Rubricis 2. *agit* 1. de Pactis 2. de Tranſactione & errore calculi.

LIBER XII.

Rubricis 3. *agit de Communium rerum diuiſione.* 1us *tit. eſt* de Societate. *Vltimus* Communia vtriuſque iudicij tam familiæ erciſcundæ,

quam communi diuiduncto &, de ſocietate eiuſdem litis.

LIBER XIII.

Rubricis 2. agit 1. Commodati, vel contra. 2 de Depoſito & depoſiti actione.

LIBER XIV.

Rubricâ vnicâ agit de Mandato, deque mandati actione directâ & contrariâ.

LIBER XV.

Rubricis 4 agit de Actionibus realibus. 1us tit. eſt de Rei vendicatione &c. *Vltimus* de Actione exhibendum.

LIBER XVI.

Rubricis 9. agit de Seruitutibus perſonalibus. 1us tit. eſt de Vſufructu. *Vltimus* Vſufructuarius quemadmodum caueat.

LIBER XVII.

Rubricis 3. agit 1. de Negotiis geſtis. 2. de Actione quâ petuntur ſumptus vtiliter facti.

LIBER XVIII.

Rubricis 8. agit de actionibus quæ ex contractibus nobis ſubditorum oriuntur. 1us tit. eſt de Inſtitoriâ actione *Vltimus* Quod iuſſu.

LIBER XIX.

Rubricis 19. agit de actione empti, licitatione, periculo, euictione. reſciſione, pacto reſolutiuo, diſtractis à fiſco. 1us tit. eſt de Emptione ac venditione deque pactis &c. *Vltimus* de Negotiatoribus qui annonæ inſidiantur &c. & de Artificibus ſiue redemptoribus &c.

LIBER XX.

Rubricis 4. agit de locatione, emphyteuſi & permutatione. 1us tit. eſt de Actione locati & conducti. *Vltimus* de actione præſcriptis verbis.

LIBER XXI.

Rubric. 3. *agit de Infamibus.* 1us *tit. eſt* de Teſtibus integræ exiſtimationis &c. *Vltimus* de Cauſis ex quibus infamiâ non irrogatur.

LIBER XXII.

Rubric. 6. *agit de Tabellionibus protocollis & aliis ſcripturis.* 1us *tit. eſt* de Probationibus, & præſumptionibus &c. *Vltimus* de Iureiurando in litem.

LIBER XXIII.

Rubric. 4. *agit de Iure creditorum, iniuriâ defunctorum, vſuris & acceſſionibus.* 1us *tit. eſt* de Rebus creditis &c. & condictione earum. *Vltimus* de Argentariorum contractibus.

LIBER XXIV.

Rubric. 10. *agit de Condictionibus, ne filius pro patre &c. & actionibus hæreditariis.* 1us *tit. eſt* de Condictione causâ datâ, causâ non ſecutâ. *Vltimus* de Compenſationibus.

LIBER XXV.

Rubric. 8. *agit de Pignoribus & hypothecis.* 1us *tit. eſt* de Pigneratitiâ actione. *Vltimus* Quibus modis pignus vel hypotheca ſoluitur.

LIBER XXVI.

Rubric. 7. *agit de Fideiuſſoribus, nouationibus & ſolutionibus.* 1us *tit. eſt* de Fideiuſſoribus & mandatoribus *Vltimus* de Pecuniâ conſtitutâ, & SC. Velleiano.

LIBER XXVII.

Rubricâ unicâ agit de Litigioſis, ſiue rebus, de quarum dominio diſceptatur.

LIBER XXVIII.

Rubric. 15. *agit de* 1^is *&* 2^is *nuptiis, dotis reſtitutione rebus amotis & lucris nuptialibus.* 1us *tit. eſt* de Sponſalibus *Vltimus* de Reſtitutione rerum & de eâ quæ parit XI. menſe poſt mortem mariti.

LIBER XXIX.

Rubric. 7. *agit de pactis dotalibus & fundi dotalis alienatione* 1us *tit. eſt* de Iure dotium & de donatione propter nuptias *Vltimus* vt res immobiles ponationis propter nuptias nec pignori obligari &c.

LIBER XXX.

Rubric. vnicâ agit. de Donat.inter vir.& vxorem

LIBER XXXI.

Rubric.9. agit de liberis exhibendis ingratis, patriâ poteſtate & inſpiciendo ventre. 1us *tit. eſt* De Dominis qui durius &c. ſeruos ſuos tractarunt. *Vltimus* de Muliere calumniæ causâ in poſſeſſionem miſſâ.

LIBER XXXII.

Rubric. 2. *agit.* 1. de Succeſſione legitimorum liberorum & naturalium &c. deque concubinis, quæ & ipſæ per inſtrumenta dotalia fiunt vxores legitimæ. 2. de Filiis naturalibus.

LIBER XXXIII.

Rubric. 2. *agit.* 1. de Adoptantibus & adoptatis &c. 2. de Infantibus expoſitis vel abiectis &c.

LIBER XXXIV.

Rubric. 2. *agit.* 1. de Captiuis &c. deque horum poſtliminio & filiis & Iure. 2. de Poſtliminiò reuerſis.

LIBER XXXV.

Rubric. 21. *agit. de Liberis & poſthumis Inſtitutionibus, & ſubſtitutionibus, acquirendâ hæreditate, bonorum poſſeſſione, hæredum deliberatione, teſtamentis imperfectis.* 1us *tit. eſt* de Teſtamentis & teſtatoribus, & qui teſtari non poſſint vel adhiberi teſtes in teſtamento prohibeantur. *Vltimus*, de Teſtamento militum.

LIBER XXXVI.

Rubric. 2. *agit.* 1. de Codicillis. 2. de Cædibus ex

quâcumque cauſâ factis tam voluntariis quam non voluntariis,& de his qui, ob quæſtionem de his habendam,torquentur ; tum qui percuſſores puniantur,& quibus ignoſcatur.

LIBER XXXVII.

*Rubric. 12. agit de adminiſtratione, authoritate & ſuſpicione tutorum. 1*us *tit. eſt* de Tutelis. *Vltimus* de matre tutelam gerente.

LIBER XXXVIII.

*Rubric. 19. agit de educatione pupilli, actione tutelæ, rebus alteri præſtandis, magiſtratibus conueniendis, curatoribus & iureiurando in litem. 1*us *tit. eſt* de excuſatione iuſtâ tutorum & curatorum; *Vltimus* quando tutores vel curatores eſſe deſinant.

LIBER XXXIX.

Rubr c. 2. agit 1. de Querelâ teſtamenti. 2. de Iniuſto rupto & irrito teſtamento.

LIBER XL.

*Rubric. 9. agit de Bonorum-poſſeſſionibus & Iure accreſcendi. 1*us *tit. eſt* de Bonorum-poſſeſſione propriè ſumptâ. *Vltimus* de Bonorum-poſſeſſione & petitione hæreditatis.

LIBER XLI.

*Rubricis 7. agit de trebelliano, inofficioſis donationibus, iuramento. 1*us *tit. eſt* de Falcidiâ. *Vltimus* de Collatione bonorum.

LIBER XLII.

*Rubricis 4. agit de petitione hæreditatis, familiæ herciſcundæ. 1*us *tit. eſt* de Petitione hæreditatis. *Vltimus* de Interrogationibus,& reſponſionibus in Iure faciendis.

LIBER XLIII.

*Rubricis 7. agit de Verborum obligationibus. 1*us *tit. eſt* de Stipulationibus. *Vltimus* de mulctis ſeu pœnis tã ex ſtipulatione, quã condẽnatione Iudicũ.

LIBER XLIV.

Rubricis 41. agit de legatis particularibus, dote relegata, ademptione, & rebus dubiis, 1us *tit. eſt* de Legatis 1. *Vltimus* de Satiſdatione quæ ab hærede legatariis præſtatur, & de reſtitutione.

LIBER XLV.

Rubricis 6. agit de gradibus cognatorum, bonis maternis, vnde vir & vxor. 1us *tit. eſt* de Succeſſione abinteſtato. *Vltimus* de Armeniis, vt & ipſi per omnia leges Romanorum ſequantur.

LIBER XLVI.

Rubricis 3. agit de Status commutatione, & rerum diuiſione. 1us *tit. eſt* de Statu hominum & diuiſione perſonarum. *Vltimus* de Rerum diuiſione & earum qualitate.

LIBER XLVII.

Rubricis 3. agit de donationibus 1us *tit. eſt* de Donationibus inter viuos. *Vltimus* de Mortis causâ donationibus.

LIBER XLVIII.

Rubricis 26. agit de libertis, ingenuis, colluſione, ordine cognitionum, & præſcriptione longi temporis. 1us *tit. eſt* de Manumiſſionibus. *Vltimus* Ne liberti de cætero opus habeant iure aureorum annulorum &c.

LIBER XLIX.

Rubricis 6. agit de obſequiis ex operis & ſucceſſione & adſignatione liberi. 1us *tit. eſt* de Patronis & liberis *Vltimus* Non licere libertis facultates ſuas in fraudem patronorum minuere.

LIBER L.

Rubricis 16. agit de variis modis acquirendi dominia rerum. 1us *tit. eſt* de Dominio variis modis per longam poſſeſſionem acquirendo &c. *Vltimus* de acquirendo per alluuionem dominio.

LIBER LI.

Rubricis 6. *agit de exceptionibus iudicati, doli & metus* 1us *tit. eſt* de Exceptionibus & replicationibus *Vltimus* de Rebus quarum actio non datur, vt eſt exceptio Iuriſiurandi & inutilium ſtipulationum & de Viduis.

LIBER LII.

Rubricis 3. (*è quibus deeſt* 2^a.) *agit* 1. de omnis generis obligationibus ex contractu & delicto natis &c *Vltimo* de Petitione rerum ex cōdemnatione ſine pronunciatione ſententiarum Iudiciali ſeu de indebitis ſolutis &c.

LIBER LIII.

Rubricis 17. (*quarum* 7^a. *ad* 16^am. *incluſiuè deſunt*) *agit de naufragio, iactu, naui legata, piſcatoribus & Iure maris.* 1us *tit. eſt* de Nauticis obligationib. *Vltimus* de Emptione & vēditione vini.

LIBER LIV.

Rubricis 38. *agit de Muneribus & honoribus, ſpectaculis, immunitate, tabulariis, legationibus, ambitioſis decretis, publicis ædificiis, proxenetis, annonis, & validis mendicantibus.* 1us *tit. eſt* de Decurionibus & eorum priuilegiis & muneribus, deque magiſtratibus & incolis. *Vltimus* de expenſis ludorum publicorum.

LIBER LV.

Rubricis 14. *agit de Prælatione in rebus venditis, agris limitaneis, paſcuis & muris.* 1us *tit. eſt* de Agricolis tam adſcriptitiis quam incolis & colonis &c. *Vltimus* de Hortulanis.

LIBER LVI.

Rubricis 18. *agit de fiſco & priuilegiis, inſpectoribus cenſitoribus, commerciis, ponderatoribus, delatoribus, & deſcriptoribus horreariis.* 1us *tit. eſt* de Vectigali publico & collatoribus & publicanis. *Vltimus* de Adiectione, eſt autem adiectio, tranſlatio

poſſeſſionis ſterilis ad cohæredes vel ſub eodem titulo tributū pendentes, & habentes communia prædia, & eiuſdem cenſus onera ſuſtinentes.

LIBER LVII.

Rubricis 57. *agit de re militari, annonis, armis & metatis.* 1us *tit. eſt* de Militibus & eorum priuilegiis & peculiis. &c. deque delictis &c. & de ipſorum reſtitutione &c. *Vltimus* de Curſu publico & iis qui equis publicis vtuntur.

LIBER LVIII.

Rubricis 24. *agit de priuatis ædificiis, operibus publicis, interdictis flumine, aquæductu, fonte & incendiariis.* 1us *tit. eſt* de Seruitutibus. *Vltimus* de His quibus precariò poſſidere permittitur.

LIBER LIX.

Rubricis 4. *agit de mortuo inferendo, & exequiis.* 1us *tit. eſt* de monumentis & ſumptu funeris *Vltimus* de Sumptu qui fit in exequiis &c.

LIBER LX.

Rubricis 69. *agit de Iudiciis ciuilibus & criminalibus, quæ tum ex delictis priuatis tum publicis oriuntur, vt pauperie, aquiliâ, ſeruo corrupto, fugitiuo, aleatore, condictione furtiuâ, furto contra cauponas, arboribus caſis, rapinâ, incendio, expilata hæreditate ſtellionatu, collegiis, populari actione, & publicis iudiciis.* 1us *tit. eſt* de Pecuniariis pœnis & calumniis &c. *Vltimus* de reliquiis punitorum. *cui titulo Fabrotus annectit tit.* 45. de Prædæ partitione. *ex Eclogæ MS. Regio, tit.* 48. *depromptum.*

§us.VIus.

SERIES RVBRICARVM Iuris Canonici iuxta Romanum exemplar.

PROOEMIVM.

QVAMVIS Partes Iuris Canonici, quæ legalem authoritatem obtinent, quinque ſolùm numerentur *in Proœm.* 2æ *Partis pag.* 28. Nempe 1. Decretum Gratiani 2. Decretales Gregorij. 3 Sextus Bonifacij. 4 Septimus Clementinarum. 5 Octauus Extrauagantium, & ſic abſque Inſtitutionibus, quibus aditus detur ad Scientiam Canonicam in ipſo limine ſalebroſam, ob inordinatum Gratiani decretum, vel titulis, deſtitutum qui ſubiectam materiam indicent; Quò fit vt exinde paſſim à Iuſtinianæis, & Nomocanonum ſtudioſis negligatur.

Attamen in ratione docendi, ſemper Inſtitutiones Canonicas velut elementa neceſſaria præmiſere Interpretes, ante Gratiani Decretum, & Decretales Pontificum; cum animorum, vt & corporum, infantia detur in aditu ſcientiarum. §. *his igitur Inſtit. de Iuſt. & Iur.* Non ſecus ac de ſubeunte limen Ciuilis Iuriſprudentiæ ſtatuit Iuſtinianus *in* §. *igitur Proœm. Inſtitut.* & in *l.* 2. §. 11 verſ. *in primis legum veſtibulis C. de vet. Iur. enucl.* Cum quà hæc ſcientia Canonica quàdam ſocietate coniungitur, de quà *Infra P.* 3. §. 7. *ſect.* 1. Ideò ne quid operis huius integritati deeſſet, præpoſui Rubricas Inſtitutionum Iuris Ca-

nonici à Io. Paulo *Lancellato* Anteceſſore Peruſino, ad imitationem Inſtitutionum Ciuilium elegantiſſimè conſcriptas; Quas ſanè, pro communi ſtudentium vtilitate, optandum foret, vt authoritate Pontificiâ Publici Iuris fierent, *prout indicatum eſt ſupra pag.* 38. Necnon annexui Rubricas Decreti Gratiani iuxta Seriem Diſtinctionum ac Quæſtionum Archetypi Romani hactenus ineditas, & à me in formam titulorum eâ arte redactas, vt licet legalem authoritatem non habeant tanquam priuato Iure confectæ; Summarij tamen vel Indicis cuiuſdam vice fungantur, quæ Philonomo ad Eccleſiaſticas dignitates aſpiranti ſtātim indicent ſedem materiæ canonicæ, ad quam in quæſtionibus Eccleſiaſticis expeditiſſimè recurrere valeat. Authori igitur gratias refer (ô Philonome) qui tibi tam facilem, ad canonum Theſauros, viam aperuit.

SECTIO I.

Rubricæ Inſtitutionum Iuris Canonici.

LAncellotus Anteceſſor Peruſinus formam Inſtitutionum Ciuilium, quantum potuit imitatus *arg. cap.* 1. *extr. de No. oper. nunc.* & latiùs *infr. P.* 3. §. 7. *ſect.* 1. omnia Iuris Canonici Principia in libros 4. velut elementa reſoluit, quorum.

I^us. de Perſonis, Incip. à tit. 1. *de Iure canonico.*
II^us. de Rebus, à tit. *de Rerum diuiſione.*
III^us. de Iudiciis Ciuilibus, à tit. *de Iudiciis*
IVus. de Iudiciis Criminalibus. Incipit à tit. de Accuſationibus.

Inſtit. Canonic. Lib.	tit.
1.	30.
2.	28.
3.	18.
4.	15.
	91.

SERIES.
Ex Peruſinâ Lancelloti editione.

LIBER I.

Rubricis 30. agit. de Principiis Iuris, Perſonis Eccleſiaſticis corumque Officiis.

tit.

1 De Iure Canonico.
2 De Iure Diuino, Conſuetudine & Conſtitutionibus.
3 De Eccleſiaſticis Conſtitutionibus.
4 De Iure perſonarum.
5 De Epiſcopis & Summo Pontifice.
6 De Electione.
7 Qui eligere eligique poſſunt.
8 De Poſtulatione.
9 De Confirmatione.
10 De Conſecratione.
11 De Receptione & auctoritate pallii.
12 De Vita & honeſtate prælatorum.
13 De Officio Archidiaconi.
14 De Officio Archipreſbiteri.
15 De Officio Vicarii.
16 De Coadiutore.
17 De Corepiſcoporum vſu ſublato.
18 De Tranſlatione.
19 De Renuntiatione.
20 De Depoſitione ſeu degradatione.
21 De Sacerdotibus in inferiore gradu cõſtitut.
22 De Iis qui ſunt in ſacris conſtituti.
23 De Iis qui ſunt in minoribus ordinibus conſtituti.
24 Communia tam maiorum quam minorum ordinum.
25 Qui promoueri non poſſunt.

26 De Præbendis & aliis beneficiis.
27 De Collationibus.
28 De Inſtitutionibus & Iure patronatus.
29 De Clericis non reſidentibus.
30 De Regularibus ac monachis.

LIBER II.

Rubricis 28. agit de Rebus eccleſiaſticis & Sacramentis.

tit.
1 De Rerum diuiſione.
2 De Sacramentis.
3 De Baptiſmo & eius effectu.
4 De Sacramento chriſmatis.
5 De Pænitentiis & Remiſſionibus.
6 De Euchariſtiâ.
7 De Extremâ vnctione.
8 De Sacramento ordinis.
9 De Sacramento matrimonii.
10 De Sponſalibus.
11 De Nuptiis.
12 Quæ matrimonium impedire poſſunt.
13 De Triplici cognatione.
14 De Clandeſtinâ deſponſatione.
15 Qui matrimonium accuſare poſſunt vel contra illud teſtificari.
16 De Diuortiis.
17 De Rebus Sacris, ſanctis, & religioſis.
18 De Conſtruendis, conſecrandis, & reparandis eccleſiis, & altaribus.
19 De Vnionibus eccleſiarum.
20 De Immunitate eccleſiarum & ſubiectione.
21 De Cenſibus exactionibus, & procurationibus.
22 De Capellis monachorum.
23 De Religioſis domibus.
24 De Sepulturis.
25 De Canonica portione.

5 De Decimis.
7 De Rebus Eccleſiæ alienandis vel non.
8 De Peculio clericorum, relictis & ſucceſſionibus eorum.

LIBER III.

:. *Rubricis 18. agit de Iudiciis Ciuilibus.*

1 De Iudiciis & illorum diuiſione.
2 De Procuratoribus.
3 De Pactis & tranſactionibus.
4 De Arbitris.
5 De In ius vocando.
6 De Dolo & contumacia & in poſſeſſionem miſſione.
7 De Libelli conceptione,& oblatione.
8 De Exceptionibus & replicationibus.
9 De Mutuis petitionibus.
o De Reſtitutione ſpoliatorum.
11 De Litis conteſtatione.
12 De Iuramento calumniæ.
13 Vt Lite pendente.
14 De Probationibus.
15 De Sententiis & re iudicata.
16 De Executione rei iudicatæ.
17 De Appellationibus.
18 De Reſtitutione in integrum.

LIBER IV.

it. *Rubricis 15. agit De Iudiciis Criminalibus.*

1 De Accuſationibus, denuntiationibus & inquiſitionibus.
2 De Duplici purgatione.
3 De Simonia.
4 De Hæreticis, Schiſmaticis & apoſtatis.
5 De Sortilegis,maledicis & ſacrilegis.
6 De Furtis.
7 De Vſuris.
8 De Adulteriis & aliis cõiunctionibus illicitis.

9 De Crimine falſi.
10 De Homicidio.
11 De Iniuriis & damno dato.
12 De Eccleſiaſticis cenſuris.
13 De Sententia excommunicationis.
14 De Eccleſiaſtico interdicto.
15 De Suſpenſione.

SECTIO II.

Rubricæ Decreti Gratiani.

Hic liber Decreti continet tres partes,& inſcribitur titulo ſequenti.

"Decretum aureum D. Gratiani, in quo eſt "diſcordantium Canonum concordantia, ac "Primùm de Iure Diuinæ & Humanæ con- "ſtitutionis.

Decreti Part. Tit.
1. 101.
2. 178.
3. 5.
284.

Iª. Pars *de Diſtinctionibus* agit Diſtinctionibus 101. de Principiis Iuris & Promotionibus clericorum.

IIª. Pars *de Cauſis* reſoluit quæſtionibus 179. cauſas eccleſiaſticas 36. incluſo *poſt qu.* 3. *cauſæ* 33. tractatu de Pœnitentiâ diſtinctionibus 7. abſoluto.

Quæ cauſarum in quæſtiones diuiſio non eſt Gratiani,ſed Paleæ, ſeu alterius Anonymi poſt annum 1480. Extat enim in Biblioth. D. Cancellarij editio Veneta Decreti ann.1480. ſeu 20.annis poſt vſitatam primùm,in Europâ,typices artem,in quâ cauſæ 36. in canones diſtribuuntur, abſque vllâ diuiſione in quæſtiones.

Vnde Author illius diuiſionis,ſecutus ordinem quæſtionum à Gratiano in initio cuiuſq; cauſæ propoſitum, canones aſſignauit quæſtionibus,pro illorum & quæſtionum materiæ connexitate,

connexitate, tranpoſitis vel omiſſis aliquando Paleæ canonibus, & aliis in duos ſectis vt patet in *ca. admonemus. ca. præcipimus ca. nullus &* *ca. non qui Deo* à Paleâ ſub *qu.* 2. *cauſ.* 16ª. inter *ca. viſis* & inter *ca. ſane* ſeu *ca. ſtatuendū* collocatis. qui in d. editione Venetâ & aliis recentioribus collocati ſunt ante *ca. ſtatuendum*. At in aliis editionibus collocati ſunt poſt d. *ca. ſtatuendum* & in *qu.* 3am. tranſlati, vel penitus omiſſi. Rurſum in d. editione Venetâ 1480. *ca. tales* ſub eàdem *cauſâ* 16. eſt pars *ca. præcedentis* incipien. *ſtatuendū*; At in recentioribus edit. à *d. ca. tales* inchoatur qu. 5ª. *inter* 2am. *&* 3am. interpoſita, ordine quidem, reſpectu numerorum, præpoſtero, ſed non reſpectu materiæ, *vt infra notatur in Serie cauſæ* 16æ. *pag.* 217.

IIIª. Pars *de conſecratione* Diſtinctionibus 5. tractatum de conſecratione concludit.

Et ſic computatis diſtinctionibus ac quæſtionibus, vice titulorum, continet hoc Gratiani Decretum Rubricas 284. Quas in gratiam cupidæ ſacrorum canonum iuuentutis in formam titulorum Primus eô fine redegi, vt illarum omiſſioni à Gratiano factæ ſupplerem, ſimulque inordinatam materiarum Seriem vnico intuitu diſtinctam velut in ſpeculo contractam Philonomis exhiberem *vt dixi ſupra pag.* 41. *&* 200.

DECRETI I^a. PARS.
De Diſtinctionibus.

Rubricis 20. prioribus ſeu Diſtinctionibus quaſi titulis agit de Principiis Iuris tùm Ciuilis tùm Canonici, In Reliquis verò de Promotis ad dignitates & ordines, eorumque Officiis.

Diſtinct.

1 De Iure Diuino & Humano, ac variis ius ſcriptum inter & non ſcriptum, differentiis.
2 De Iure Romano, eiuſque ſpeciebus.
3 De Variis Iuris Canonici nominibus.
4 De Legum fine & Canonum intentione.
5 De Iuris naturalis immutabilitate.
6 De Nocturnis illuſionibus peccato imputatis, ac de Iuris naturalis dignitate.
7 De Origine Iuris, & eius Authoribus.
8 De Iuris naturalis & Conſuetudinis differentiâ.
9 Vt Ius Conſtitutum cedat naturali.
10 Vt Ius Canonicum vincat conſtitutum.
11 Vt Lex vincat conſuetudinem.
12 Vt Conſuetudo canonibus & bonis moribus non auerſa ſeruetur.
13 De Diſpenſatione contra Ius naturale vetitâ, & ad vitandum maius malum permiſsâ.
14 Vt minus peccatum committere non liceat, ad euitandum maius.
15 De Editione Sacrorum Canonum & quatuor priorum Conciliorum, & de Opuſculis SS. Patrum recipiendis vel non.
16 De Canonibus Apoſtolorum recipiendis vel non, & temporibus Generaliũ Conciliorũ.
17 De Conciliis Generalibus ſine Papę authoritate non celebrandis.
18 De Prouincialibus Conciliis illorumque

authoritate.

19 De Mandatis eccleſiaſticis deuotè ſeruandis.

20 Vt in cauſis definiendis Sacri canones,& in expoſitione ſacræ ſcripturæ doctrina Patrum præferatur.

21 De Diuerſis ordinibus & gradibus miniſtrorum,& ne maior à minori iudicetur.

22 De Dignitate Romanæ Eccleſiæ & aliarum.

23 De Ordinatione Romani Pontificis & aliorum miniſtrorum.

24 De Examine ordinandorum.

25 De Officio Epiſcopi & Clericorum. Et 1. de 10. præcepto ex 13. regulæ Apoſtolicæ, vt Epiſcopus ſit ſine crimine.

26 De Secundo præcepto,vt ſit vnius vxoris vir.

27 De Recuſantibus vouere continentiam, non promouendis, & voti ſimplicis ac ſolemnis differentiâ.

28 Ne Clericis vxores habere liceat.

29 De Canonicis decretis ex causâ, tempore, loco,& perſonâ intelligendis.

30 De Approbato contra Manichæos Clericorum matrimonio.

31 De Continentiâ Clericorum occidentalium.

32 De Vitando Preſbitero concubinario.

33 De Bigamis, corpore vitiatis, luſoribus, & concubinariis non ordinandis.

34 Ne Prælati domeſticas perſonas etiam conſanguineas, in nimiam familiaritatem admittant,& de venatore Epiſcopo.

35 De Tertio præcepto Apoſtoli, ne ordinandus ſit vinolentus.

36 Vt Clerici ſacrarum literarũ peritiam habeât.

37 Ne Clerici ad libros Gentilium reſpiciant, peritiam tamen ſcientiarum ſæcularium habeant.

38 Ne literas & canones ſacerdoti ignorare liceat.
39 Vt Oporteat Epiſcopum in negotiis ſæcularibus eſſe prudentem.
40 De Quinto præcepto Apoſtoli, vt oporteat Epiſcopum interiùs, hoc eſt virtutibus, eſſe ornatum.
41 De Ornatu exteriori Epiſcopi.
42 De Hoſpitali clerico.
43 De Pudico & doctore clerico.
44 De Non vinolento.
45 De Non percuſſore.
46 De Non litigioſo.
47 De Non cupido, vel domus ſuæ curam malè gerente.
48 De Non Neophito.
49 Ne Criminoſi & vitioſi ad Epiſcopatum promoueantur.
50 De Lapſu & reparatione clericorum.
51 De Curialibus & ratiocinio obligatis ordinandis vel non.
52 De Clerico per ſaltum promoto.
53 De Curialibus in clerum, vel Monaſterium admittendis vel non.
54 De Seruis ante manumiſſionem non ordinandis.
55 De Corpore vitiatis, bigamis, illiteratis, publicè pænitentibus ordinandis vel non.
56 De Filiis Preſbyterorum, & ex illicito coitu natis non ordinandis.
57 De Baptiſatis in ægritudine ordinandis vel non.
58 De Monachis ſine abbatis licentiâ non ordinandis.
59 De Laicis literatis ſubitò non ordinandis.

60 Ex quonam Clericorum ordine Præpoſitus, Decanus, Archipreſbyter, vel Epiſcopus ſit eligendus.
61 Vt Laici in Epiſcopos non eligantur, ſed poſtulentur.
62 De Iure eligendi, ad Clericos, conſenſu autem, ad populum pertinente.
63 Ne laici Epiſcoporum electionibus ſe immiſceant.
64 De Conſecratione Epiſcopi.
65 Vt conſentientibus Epiſcopis comprouincialibus, Epiſcopus ab Archiepiſcopo conſecretur.
66 Ne Archiepiſcopi conſecratio à paucioribus quam tribus comprouincialibus fiat.
67 De Promotione Preſbyterorum.
68 De Ordinatione clericorum iterandâ vel non, & Chorepiſcopis.
69 Ne minimè ordinati in eccleſiâ Dei miniſtrent.
70 De Clericis ſine titulo non ordinandis.
71 Ne quis à non ſuo Epiſcopo ordinetur.
72 De Clerico ſine literis dimiſſoriis non ordinando.
73 Formula literarum dimiſſorialiũ ad ordines.
74 An & quando inuitis ordines conferantur.
75 De Temporibus ordinationum.
76 De Ieiuniis quatuor temporum.
77 De Gradibus ordinationum & interſtitiis temporum.
78 De Ætate ordinandorum.
79 De Summi Pontificis electione à ſolis Cardinalibus faciendâ.
80 De Aſſignandâ ſede Epiſcopis & Archiepiſc.
81 De Vitâ & honeſtate ordinandorum.
82 Vt Epiſcopus, his qui ſuo labore viuere non valent, de ſuo prouideat.

83 Vt Prælatus nedum à propriis peccatis abſtineat, ſed & alienis ne conſentiat.
84 De Vigilantiâ Prælatorum erga pauperes, & curam monaſteriorum.
85 De Hoſpitalitate Clericorum.
86 Vt oporteat Epiſcopum eſſe doctorem, & liberalem in pauperes, non in hiſtriones.
87 Vt Viduis, orphanis, & oppreſſis Epiſcopus ſuccurrat.
88 De Negotiatione clericis vetitâ.
89 Vt Epiſcopus ſciat domum regere & prudenter res eccleſiæ adminiſtrare.
90 De Litigioſo non ordinando, & de licitis operibus.
91 De Modo canendi in eccleſiâ, & ſi fructus beneficij non ſufficiant, vt Clerico liceat artificio licito neceſſitati ſuccurrere.
92 Vt magis corde, quam voce cantetur.
93 De Maioritate & obedientiâ, & quod nullus cum inimicis Romanæ Eccleſiæ communicet.
94 Ne vllum Romani Pontificis legato, impedimentum præſtetur.
95 Vt Preſbiter etiam præſente Epiſcopo ſacra myſteria facere & prædicare poſſit.
96 Nulli laico etiam Imperatori licere de rebus eccleſiæ diſponere, vel iudicare.
97 Vt Eccleſiæ roganti Principes auxilium præſtare debeant.
98 Ne Peregrini vel Vltramarini, ſine quinque Epiſcoporum teſtimonio ordinentur.
99 De Primatibus, & ne quis eorum Vniuerſalis appelletur.
100 De Pallio & eius vſu.
101 De Vnâ diœceſi in duas non diuidendâ.

DECRETI IIª. PARS.
De Cauſis Eccleſiaſticis.

Rubricis ſeu quæſtionibus 179. (*quarum materiam indicant* 36. *verba verſibus* 7. *expreſſa pag.* 63.) *reſoluit cauſas* 36. *in foro eccleſiaſtico controuerſas.*

CAVSA I.

qu. tit. *Rubricis* 7. *agit de crimine ſimoniæ.*

1 De Prohibitâ ſpiritualium rerum venditione.

2 Ne pro eccleſiæ aut monaſterij ingreſſu, pecunia ſoluatur aut exigatur.

3 De Simoniacâ præbendæ emptione.

4 De Simoniâ per patrem, filio ignorante, commiſſa.

5 An Filio retinere liceat, quod pro eo pater Simoniacè acquiſiuit.

6 De Simoniacis ignoranter ordinatis tolerandis.

7 An renuncians hæreſi ad Epiſcopatum ſit promouendus.

CAVSA II.

Rubricis 8. *agit de Accuſationibus & appellationibus.*

1 De Ordine Iuris in notoriis non ſeruando.

2 De Spoliato ante omnia reſtituendo.

3 De Accuſatore pœnæ talionis obnoxio.

4 De Purgatione canonicâ, reo publicè diffamato, indicendâ.

5 An & quando duorum teſtimonio Epiſcopus damnetur.

6 De Appellatione friuolâ reiiciendâ.

7 Ne inferior exiſtentem in maiori ordine accuſet.

8 Qualiter accuſatio fieri debeat.

1	7
2	8
3	11
4	6
5	6
6	5
7	2
8	5
9	3
10	3
11	3
12	5
13	2
14	6
15	8
16	7
17	4
18	2
19	3
20	4
21	5
22	5
23	8
24	3
25	2
26	7
27	2
28	3
29	2
30	5
31	3
32	8
33	11
34	2
35	10
36	2

CAVSA III.

Rubricis 11. agit de ſpoliatorum reſtitutione, tempore induciarum, à quibus Epiſcopus accuſetur, & iudicetur.

1 Ex quibus cauſis Spoliatus, non ſit reſtituendus.
2 De Induciis in iudicio concedendis.
3 De Temporibus induciarum.
4 De Infamibus, niſi contra ſibi ſimiles, à teſtimonio repellendis.
5 De Domeſticis vel inimicis, à teſtimonio repellendis.
6 De Reo, extra prouinciam, in Ius non trahendo.
7 Vt criminoſus ab eccleſiâ toleratus, Iudex eſſe valeat.
8 Ne Epiſcopus, niſi ab Epiſcopis duodecim, iudicetur.
9 Vt in criminali cauſâ, non niſi actore & reo præſentibus, ſententia proferatur.
10 Vt accuſator, in vno capitulo deficiens, repellatur ab aliis.
11 De Reaccuſatione.

CAVSA IV.

Rubricis 6. agit de Perſonâ Accuſatoris & teſtium.

1 De Excommunicato ab accuſatione repellendo.
2 Ne minor annis 20. in criminali cauſâ teſtis admittatur.
3 Vt accuſare prohibitus teſtificari non valeat.
4 Ne idem ſimul accuſator & teſtis eſſe valeat.
5 Vt in ius vocatus non veniens, niſi probatâ abſentiæ cauſâ, excommunicetur.
6 Vt calumniator in propriâ cauſâ, ſi criminalis non ſit, audiatur.

CAVSA V.

Rubricis 6. agit de Pœnis famoſi libelli & Calumnioſæ accuſationis.

1 De Pœnâ libelli famoſi.
2 Vt binâ citatione vocetur, antequam quis excommunicetur.
3 Ne quis cauſam criminalem per procuratorem agat.
4 Ne abſque ſynodali audientiâ damnetur Epiſcopus.
5 Ne accuſans ex charitate, inimicus habeatur.
6 Vt obiecta non probans, talione plectatur.

CAVSA VI.

Rubricis 5. agit de infamibus ab accuſatione repellendis & formâ iudicij contra Epiſcopum inſtituendi

1 Ne criminoſi vel infames, Religioſum Epiſcopum de ſimonia accuſent.
2 Vt ſimplici dicto Epiſcopi, accuſationem in accuſantem conuertentis, ſtari non debeat.
3 Vt liceat in causâ damnationis, iudicium petere ab Epiſcopis alterius Prouinciæ.
4 Vt comprouincialibus Epiſcopis diſſentientibus, Primas vel Epiſcopus alterius Prouinciæ aduocetur.
5 Accuſatore deficiente, non eſſe probationem à reo diffamato exigendam: ſed canonicam purgationem.

CAVSA VII.

Rubricis 2. agit de Tranſlatione; Ceßione & Coadiutoriâ Epiſcopatus.

1 Vt viuo Epiſcopo, non poſſit alius in eâdem Eccleſiâ ordinari, niſi tranſlatione aut ceſſione, vel coadiutore infirmitatis causâ dato.

2 Vt his qui ex causâ infirmitatis ſedem ceſſerunt, ſanitate receptâ, ad ſedem regreſſus non detur.

CAVSA VIII.

Qu tit. *Rubricis 5. agit de Electione Epiſcopatus.*

1 De Prohibitâ, Epiſcopis, ſucceſſoris electione.

2 Ne in electione, valeant amicorum patrocinia.

3 Vt Iuramenti præſtatio pro Eccleſiæ indemnitate, pacto præcedente, ſimoniaca habeatur.

84 Ne clericis liceat, Epiſcopi de crimine accuſati, non tamen damnati, iudicium declinare;

5 Ne ad ſedem Apoſtolicam vocatus, ſine litteris Apoſtolicis ad ſuam reuertatur.

CAVSA IX.

Rubricis 3. agit de Iurisdictione Epiſcopi, in clericos alterius diocceſis non extendendâ.

1 Vt ordinatus, ignoranter ab excomunicato, admittatur.

2 Ne liceat clericos alterius diœceſeos ſine proprij Epiſcopi literis ordinare.

3 Ne liceat Archiepiſcopo, de clericis ſui ſuffraganei, cognoſcere, niſi in caſum negligentiæ aut appellationis.

CAVSA X.

Qu tit. *Rubricis 3. agit de Iuribus Epiſcopi in rebus ſuæ Eccl ſiæ, & Cathedratici exactione.*

1 Vt Eccleſiæ ac dotis eiuſdem, diſpoſitio, ad Epiſcopum pertineat.

2 De Rebus Eccleſiæ alienandis vel non.

3 De Cathedratico, à ſingulis Eccleſiis, exigendo

CAVSA XI.

Rubricis 3. agit de foro clericorum competenti.

1 De Clerico ad ciuilem iudicem non trahendo

2 De Pœnâ trahentis Clericum ad ſæculare iudicium.

3 Vt Clericus, Epiſcopi ſententiæ non parens, deponatur.

CAVSA XII.

Rubricis 5. diſtinguit peculium clericorum à peculio Eccleſiæ.

1 An & quando Clericis licuerit proprium habere.

2 In quibus cauſis Clerici, res Eccleſiæ dare poſſint.

3 De Rebus intuitu Eccleſiæ acquiſitis, alteri quam Eccleſiæ, non relinquendis.

4 Quibuſnam poſſint Clerici, res partim é ſuis partim Eccleſię rebus prouetas relinquere.

5 Vt liceat Clericis, de propriis; non de rebus Eccleſiæ, teſtari.

Quit. CAVSA XIII.

Rubricis 2. agit de Decimis.

1 De Decimis, ratione perſonæ & territorij ſoluendis.

2 De Iure Decimarum, tam actiuè quam paſſiuè, præſcribendo.

CAVSA XIV.

Rubricis 6. agit de Vſuris & Vſurariis.

1 Vt liceat Clericis, in iudicio, ſua repetere.

2 De Teſtibus in cauſæ ſuæ Eccleſiæ recipiendis.

3 Quod, præter ſortem aliquid recipere, ſit vſura.

4 Ne liceat, Clericis aut laicis, vſuras accipere.

5 De Eleemoſinâ ex vſuris non faciendâ.

6 De Vſurariis, habentibus vnde reſtituant, ad pœnitentiam non recipiendis.

CAVSA XV.

Rubricis 8. agit de delictis à mente-capto commiſsis, & de mulieris à clerico cognitæ confeſsione.

1 Ne delictum, ignoranti vel mentecapto, imputetur, niſi culpa illorũ præceſſerit.

2 Ne Clerico liceat, pro patrociniis, munera exigere.

3 Ne Clericus, ex confeſſione mulieris cum quâ deliquit, damnetur.

4 Ne Epiſcopus, die Dominicâ cauſas audiat

5 De Purgatione canonica reo diffamato indicendâ.

6 De Confeſſione in criminalibus non extorquendâ.

7 Ne ſolus Epiſcopus Diaconum aut Preſbiterum deponat.

8 Ne confeſſus aut conuictus, de culpis ante ordinationem commiſſis, miniſtrare valeat.

CAVSA XVI.

Rubricis 7. agit de monachorum Iure in eorum Eccleſiis.

	lug dũ. ed.	vul gat ed.	
a Incip. ca. quod monachi. 1.	1	1	Vt liceat monachis officium in Eccleſiâ, de Abbatis & Epiſcopi licentia, celebrare. *a*
b Incip. ca. de capellis 69.	2	2	Vt ad monachos, in capellis pleno iure poſſeſſis, ſacerdotis inſtitutio; in Parrochialibus vero ad Epiſcopos, pertineat *b* & Ne capellam &c. *Rom.*
	*	:	
c Incip. ca. tales. 77.	5	2	* Ne capellam, in alienâ diœcêſi conſtructam Epiſcopus aut Abbas, vendicet Iure territorij. *c*
d Incip. ca. quod autem præſcriptione. 81.	3	3	De Præſcriptione Eccleſiæ, aduersùs Eccleſiam. *d*

De Mona-

Digitized by Google

4 4 De Monaſterij præſcriptione, aduerſus Eccleſiam. *e.* *e Inc. ca. oſten ſum. 92.*

5 5 Vt qui rem Eccleſiæ ab alio detentam, propriâ vendicat authoritate, cadat à Iure. *f* & Ne delictum &c. *Lugd.* *f Inc. ca. quod autem ca. 101*

6 6 Ne delictum Epiſcopi, in damnum Eccleſiæ, conuertatur. *g.* *g Inc. ca. placuit. 111.*

7 7 Ne liceat Eccleſiam, niſi patronata ſit, de manu laici recipere. *h Inc. ca. quia … Eccleſ. … 51.*

Obſeruatio.

ad Quæſt. 5am. cauſæ 16.

Hæc cauſa 16. componitur canonibus 155: in quæſtiones 7. diſtributis, circa quarum Seriem Editio vulgata conuenit cum Lugdunen. annor. 1513. 1555. 1573. 1623. & 1561. & cum Pariſien. 1561. 1601. 1615. & cum Taurinen. 1620. *in qu.* 1. 3. 4. 7.

Differunt verò *in qu.* 2. 5. 6. Nam *vulgata* coniungit tit. *Vt ad monachos &c.* cum tit. *Ne capellam &c.* pro qu. 2. Diſtinguit verò tit. *Vt qui rem &c.* à tit. *Ne delictum &c.* pro qu. 5. & 6.

At è contra *Lugd.* & aliæ diſtingunt tit. *Vt ad monachos &c.* à tit. *Ne capellam &c.* pro qu. 2a. nec non pro 5a ordine præpoſtero *inter 2am & 3am* interiecta. Coniungit verò tit. *Vt qui rem &c.* cum tit. *Ne delictum &c.* pro qu. 6a.

Quæ Series Lugdũen in allegando tẽs 4. canones *ſub qu.* 5a. inter 2am. & 3am. collocatos, hodie vſu præualuit, Eò quod illam, Gratianus initio cauſæ 16. *ordine 5am qu.* propoſuerit, Vnde cùm ob materiæ connexitatem cum canonibus 2æ *qu.* tum ob illius conuenientiam cum his 4. canonibus *ante qu.* 3am. interpoſitis. Autor diuiſionis cauſarum in quæſtiones, maluit præpoſterare numerum, quam ſeriem canonum interuertere: vt indicaui *ſupra* P. 2. §. 6. *pag.* 205.

CAVSA XVII.

Q. tit. *Rubricis 4. agit de Votis non diſſoluendis*

1 Ne Votum in mente retentum reſpectu Eccleſiæ ſit obligatorium.

2 De Renunciatis beneficiis, mente capto reſtituendis.

3 Ne profeſſo liceat, ad propria redire,

4 De Proprils, à deſertore monaſterij non vendicandis.

CAVSA XVIII.

Rubricis 2. agit de Abbatis electione.

1 Vt Abbas factus Epiſcopus, Eccleſiæ non monaſterio acquirat.

2 De Abbatis electione à monachis faciendâ

CAVSA XIX.

Rubricis 4 agit de Clericorum regularium in monaſteria, tranſlatione.

1 Vt Epiſcopo recuſante, liceat clericis ad monaſteria tranſire.

2 Ne canonicis regularibus liceat, ſine prælati licẽtiâ, ad monaſteria monachorũ, tranſire

CAVSA XX

Rubricis 4. agit de Ingreſſu filiorum in monaſteria

1 Ne filii à parentibus religioni traditi, profiteri cogantur.

2 Vt nouitiis, infra annum & diem, à Monaſterio liceat recedere.

3 De Reſcindendâ profeſſione per vim & metum emiſsâ.

4 De Tranſlatione profeſſi ab vno in aliud Monaſterium.

CAVSA XXI.

Rubricis 5. agit de miniſterio Clericorum Eccleſiæ debito, & veſtibus eorum.

1 Ne liceat Clerico, duabus Eccleſiis, inſcribi.

2 De Tranſlatione clerici à ſuâ in aliam Eccleſiam.

3 Ne Clerico liceat Sæcularium negotiorum procurationem, niſi cauſâ pietatis, ſuſcipere.

4 De Veſtibus Clericorum.

5 De Clericis, ad ſæculare iudicium, confugientibus.

CAVSA XXII.

Qu. tit. *Rurbicis 5. agit de Periurio.*

1 De Iureiurando cauſâ neceſſitatis præſtando.

2 De Eo, qui credens verum, falſum iurauit.

3 Non licere Clericis conſuetam obedientiam Epiſcopo, ante condemnationem, denegare.

4 De Iuramento illicito non ſeruando.

5 De Periurio per compellentem peierare incurſó.

CAVSA XXIII.

Rubricis 8. agit de bello iuſto & violentâ rerum ablatione.

1 De Militiâ in bello iuſto permiſſá.

2 De Bello iuſto, à Principe repetendæ rei ſuæ, vel iniuriæ propulſandæ causâ, indicto.

3 De Iniuriâ ſociorum armis propulſandâ.

4 De Vindictâ, ab eo cuius intereſt, in ferêdâ.

5 Iudices & miniſtros, ab homicidio reorum, iuſtitiæ causâ excuſari.

6 De Malis, ad bonum, cogendis.

7 Vt hæretici, ſuis & Eccleſiæ ſuæ bonis, ſpolientur.

8 Ne liceat Clericis manu propriâ, niſi causâ neceſſitatis, arma mouere.

CAVSA XXIV.

Rubricis 3. agit de excommunicatione & Interdicto.

1 Neminem ab heretico excommunicari poſſe.

2 De Hæretico etiam poſt mortem excommunicando.

3 Ne pro peccato Domini, poſſit eius familia excommunicari, ſed interdicto ſupponi.

Quæſtio

CAVSA XXV.

Rubricis 2. agit de Priuilegiis.

1 Vt authoritate priuilegij, valeat quis aduerſus Ius commune, ſe tueri.

2 Priora priuilegia poſterioribus ex certâ ſcientiâ conceſſis, abrogari.

CAVSA XXVI.

Rubricis 7. agit de ſortilegis.

1 Vt, qui ſub ficto religionis nomine futura promittunt, ſortilegi habeantur.

2 De Crimine ſortilegii.

3 De Origine ſuperſtitioſæ diuinationis.

4 De Quatuor ſpeciebus ſortilegorum.

5 De Sortilegis excommunicandis.

6 Ne liceat Preſbytero, excommunicatum ab Epiſcopo, niſi in neceſſitatis articulo, reconciliare.

7 De Pœnitentiâ morientibus non imponendâ, ſed reſipiſcentibus notificandâ.

CAVSA XXVII.

Rubricis 2. agit de voto impediente, matrimonium.

1 De Voto ſimplici, non dirimente matrimonium.

2 De Matrimonio, per verba de præſenti, non diſſoluendo.

CAVSA XXVIII.

Rubricis 3. agit de Matrimonio Infidelium & Bigamorum.

1 De Coniugio infidelium.

2 Vt, ad fidem conuerſo, & ab infideli ſeparato, aliam ducere liceat.

3 Vt bigamus ſit, qui vnam ante, & poſt baptiſmum aliam, vxorem duxit.

Qu. tit.

CAVSA XXIX.

Rubricis 2. agit de Impedimento erroris circa ſtatum perſonæ.

1 De Matrimonio, inter ſeruum & ingenuam, ſcienter contracto.

2 De Matrimonio, inter ſeruum & ingenuam, per errorem contracto.

CAVSA XXX.

Rubricis 5. agit de Impedimento Affinitatis ſpiritualis & Clandeſtinitatis.

1 Vt liceat Viro reddere debitum vxori, quæ filium morientem baptiſauit.

2 De Deſponſatione impuberum.

3 De Prohibito, ſpiritualium filiorum vel adoptiuorum cum naturalibus matrimonio.

4 Vt liceat commatrem vxoris ſuæ in vxorem ducere, ſi commaternitas matrimonium præceſſerit.

5 An & quomodo Clandeſtina deſponſatio matrimonio præiudicet.

CAVSA XXXI.

Rubricis 3. agit de impedimento adulterii ante matrimonium cum ſponsâ commiſſi.

1 De Eo qui duxit, quàm polluit per adulteriũ.

2 Ne filia inuita nuptui tradatur.

3 Vt filia, poſt patris ſponſionem vni factam, alteri nubere poſſit.

CAVSA XXXII.

Rubricis 3. agit de Adulterio inhabili ad diſſolutionem vinculi matrimonii.

1 De Matrimonio cum meretrice contracto.

2 Ne vxor appelletur, quæ causâ incontinentiæ ducta eſt.

3 Vt mulier, aut liberi non patris ſerui, arbitrium ſequatur.

4 Ne liceat, vxore viuente, filios ſibi ex ancillâ quærere.

5 Vt ea quæ patitur inuita, pudicitiam non amittat.

6 Non licere viro vxorem dimittere ob fornicationem, ſi ipſe fornicator ſit.

7 Ne quis viuente dimiſsâ, ob adulterium aliam accipiat.

8 Ne liceat infidelem, ſub conuerſionis conditione, ſi dimiſſa viuat, ducere.

CAVSA XXXIII.

Rubricis II. agit de diſſolutione matrimonii per
qu. tit. *impotentiam, Pœnitentia & debito coniugali.*

1 De Matrimonij diſſolutione, ex capite impotentiæ.

2 Vt Separata nubere poſſit, cum quo prius eſt fornicata, peractâ priùs pœnitentiâ.

3 TRACTATVS DE POENITENTIA. *ſeptem diſtinctionibus ſubiicitur.*

1. Sola cordis contritione, ſi confitendi facultas deſit, peccatum poſſe deleri.
2. Charitatem ſemel acquiſitam, poſſe in viâ non in patria, amitti.
3. Pœnitentiam reiterari poſſe, præter ſolemnem.
4. Peccata ſemel dimiſſa, non redire ſimpliciter.
5. Vt, arbitrio ſacerdotis diſcreti, pœnitentia imponatur.
6. Vt Fideles peccata ſua, proprio ſacerdoti vel alteri, de eius licentiâ, confiteantur.
7. Pœnitentiam metu mortis acceptam, eſſe fructuoſam.

4 De Actu coniugali tempore orationis interdicto.

Ne liceat coniugibus, ſine vtriuſque conſenſu, continentiam vouere.

CAVSA XXXIV.

Rubricis 2. agit de diſſolutione matrimonii. Viro, credito mortuo, redeunte.

Vt alteri nubens, credens virum mortuum, excuſetur ab adulterio.

Vt ad redeuntem virum, cogatur mulier redire & à ſecundo recedere.

CAVSA XXXV.

Rubricis 10. agit de impedimento conſanguinitatis.

De Matrimonio cum conſanguineis prohibito.

De Matrimonio cum affinibus vetito aut permiſſo.

3 De Impedimento conſanguinitatis, olim ad 7^{u}, hodie ad 4^{u} gradum reſtricto.

4 De Cauſâ prohibitionis ad 7^{u} gradum, à 7. ætatibus mundi, petitâ.

5 De Computandis gradibus conſanguinitatis.

6 De Iureiurando conſanguinitatis, à propinquis & vicinis exigendo.

7 De Incæſtuoſis, in filios, non agnoſcendis.

8 De Conſanguineis ignoranter coniunctis, non accedente diſpenſatione Papæ, ſeparandis.

9 De Matrimonio, falſis teſtibus diſſoluto, redintegrando.

10 Ne filij, ex viduâ ſecundô nuptâ ſuſcepti conſanguineis prioris viri coniungantur.

CAVSA XXXVI.

Rubricis 2. agit de impedimento raptus.

1 De Raptu Virginum.

2 De Matrimonio raptoris cum raptâ contracto.

DECRETI III. PARS.

De Conſecratione.

Rubricis, ſeu diſtinctionibus 5. tractatum de Conſecratione abſoluit.

dif. tit	
1	De Eccleſiarum, conſecratione, & Miſſarum celebratione.
2	De Sacramento Euchariſtiæ.
3	De Feſtiuitatibus per anni circulũ celebrãdis.
4	De Baptiſmi ſacramento.
5	De Confirmatione & Ieiunio.

SECTIO III.

Rubricæ Librorũ V. Decretaliũ Gregorianæ Cõpilationis.

GREGORIANA hæc Compilatio conſtat libris 5.

Lib.	Nũs tit.
1	43
2	30
3	50
4	21
5	41
	185

Ius de Iudicibus eccleſiaſticis. Incipit tit. 1. *de Summâ Trinitate & fide catholicâ.* Deſinit tit. 43. *de Arbitris.*

IIus de Iudiciis. Incip. tit. 1. *de Iudiciis.* Deſinit tit. 30. *de Confirmatione vtili vel inutili.*

IIIus de Rebus Clericorum. Incipit tit. 1. *de Vitâ & honeſtate clericorum.* Deſinit tit. 50. *Ne clerici vel monachi ſæcularibus negotiis ſe immiſceant.*

IVus de Matrimonio. Inc. tit. 1. *de Sponſalibus & matrimoniis.* Deſinit tit. 2. *de Secundis nuptiis.*

Vus de Criminibus. Incip. tit. 1. *de Accuſationibus &c.* Deſinit tit. 41. *de Regulis Iuris.*

Sic hoc Decretalium volumen continet in totum Rubricas 185. & Inſcribitur titulo ſequenti.

DECRETALIVM
Gregorij Papæ IX. Compilatio.

Conſtitutio Prooemialis. *Rex pacificus.* *

* In exẽplari *Romano* directa eſt Scholaribus & Doctoribus *Pariſiis* & Bononiæ commorantibus At in *Tarraconen.* Solis Schol. & Doct. *Bononiæ* &c. Extat MS. vtriuſque hſt in Bibliot. D Cancellarij.

LIBER I.

Rubricis 43. agit de Religione, conſtitutionibus & Officiis Iudicum eccleſiaſticorum.

tit.
1 De Summâ Trinitate & Fide Catholicâ.
2 De Conſtitutionibus.
3 De Reſcriptis.
4 De Conſuetudine.
5 De Poſtulatione Prælatorum.
6 De Electione & electi poteſtate.
7 De Tranſlatione Epiſcopi.
8 De Authoritate & vſu pallij.
9 De Renunciatione.
10 De Supplendâ negligentiâ prælatorum.
11 De Temporibus ordinationum & qualitate ordinandorum.
12 De Scrutinio in ordine faciendo.
13 De Ordinatis ab Epiſcopo, qui renuntiauit Epiſcopatui.
14 De Ætate & qualitate, & ordine præficiendorum.
15 De Sacrâ vnctione.
16 De Sacramentis non iterandis.
17 De Filiis Preſbiterorum ordinandis vel non.
18 De Seruis non ordinandis, & eorum manumiſſione.
19 De Obligatis ad ratiociniâ ordinandis, vel non.
20 De Corpore vitiatis ordinandis vel non.
21 De Bigamis non ordinandis.
22 De Clericis peregrinis.

23 De Officio Archidiaconi.
24 De Officio Archipreſbiteri.
25 De Officio Primicerij.
26 De Officio Sacriſtæ.
27 De Officio Cuſtodis.
28 De Officio Vicarij.
29 De Officio & poteſtate Iudicis delegati.
30 De Officio legati.
31 De Officio Iudicis ordinarij.
32 De Officio Iudicis.
33 De Maioritate & obedientiâ.
34 De Treugâ & pace.
35 De Pactis.
36 De Tranſactionibus.
37 De Poſtulando.
38 De Procuratoribus.
39 De Syndico.
40 De Iis quæ vi, metus-ve causâ fiunt.
41 De [a] Reſtitutione in-integrum,
De [b] In-integrum reſtitutione,
42 De Alienatione, Iudicij mutandi causâ, factâ.
43 De Arbitris.

[a] C. Roman.
[b] C. Tarraconen.

LIBER II.

Rubricis 30. agit de Iudiciis eccleſiaſticis ſententiâ & appellationibus.

tit.
1 De Iudiciis.
2 De Foro competenti.
3 De Libelli oblatione.
4 De Mutuis petitionibus.
5 De Litis conteſtatione.
6 Vt Lite non conteſtatâ non procedatur ad teſtium receptionem, vel ad ſententiam definitiuam.
7 De Iuramento calumniæ.
8 De Dilationibus.
9 De Feriis.

10 De Ordine cognitionum.
11 De Plus petitionibus.
12 De Causâ poſſeſſionis & proprietatis.
13 De Reſtitutione ſpoliatorum.
14 De Dolo, & contumaciâ.
15 De Eo qui mittitur in poſſeſſionem causâ rei ſeruandæ.
16 Vt Lite pendente nil innouetur.
17 De Sequeſtratione poſſeſſionum & fructuum.
18 De Confeſſis.
19 De Probationibus.
20 De Teſtibus, & atteſtationibus.
21 De Teſtibus cogendis vel non.
22 De Fide Inſtrumentorum.
23 De Præſumptionibus.
24 De Iureiurando.
25 De Exceptionibus.
26 De Præſcriptionibus.
27 De Sententiâ & re iudicatâ.
28 De Appellationibus & recuſationibus.
29 De Clericis peregrinantibus.
30 De Confirmatione vtili vel inutili.

LIBER III.

Rubricis 50. agit de Iuribus Clericorum & rebus Eccleſiaſticis.

1 De Vitâ & honeſtate Clericorum.
2 De Cohabitatione Clericorum & mulierum.
3 De Clericis coniugatis.
4 De Clericis non reſidentibus in Eccleſiâ vel præbendâ.
5 De Præbendis & dignitatibus.
6 De Clerico ægrotante vel debilitato.
7 De Inſtitutionibus.
8 De Conceſſione præbendæ & Eccleſiæ non vacantis.
9 Ne Sede vacante aliquid innouetur.

10 De Iis quæ fiunt à Prælato ſine conſenſu capituli.
11 De Iis quæ fiunt à maiori parte capituli.
12 Vt Eccleſiaſtica beneficia, ſine diminutione, conferantur.
13 De Rebus Eccleſiæ alienandis vel non.
14 De Precariis.
15 De Commodato.
16 De Depoſito.
17 De Emptione & venditione.
18 De Locato & conducto.
19 De Rerum permutatione.
20 De Feudis.
21 De Pignoribus & aliis cautionibus.
22 De Fideiuſſoribus.
23 De Solutionibus.
24 De Donationibus.
25 De Peculio Clericorum.
26 De Teſtamento & vltimis voluntatibus.
27 De Succeſſionibus ab inteſtato.
28 De Sepulturis.
29 De Parochiis,& alienis parochianis.
30 De Decimis,primitiis,& oblationibus.
31 De Regularibus & tranſeuntibus ad Religionem.
32 De Conuerſione coniugatorum.
33 De Conuerſione Infidelium.
34 De Voto & voti redemptione.
35 De Statu Monachorum & Canonicorum regularium.
36 De Religioſis domib᾽, vt Epiſcopo ſint ſubiectę
37 De Capellis Monachorum & aliorum Religioſorum.
38 De Iure-patronatus.
39 De Cenſibus, exactionibus, & procurationibus.

De

40 De Conſecratione Eccleſiæ vel altaris.
41 De Celebratione Miſſarum, & Sacramento Euchariſtiæ.
42 De Baptiſmo & eius effectu.
43 De Preſbytero non baptiſato.
44 De Cuſtodiâ Euchariſtiæ, chriſmatis, & aliorum ſacramentorum.
45 De Reliquiis & veneratione Sanctorum.
46 De Obſeruatione Ieiuniorum.
47 De Purificatione poſt partum.
48 De Eccleſiis ædificandis vel reparandis.
49 De Immunitate Eccleſiarum, cæmiterij, & rerum ad eas pertinentium.
50 Ne Clerici, vel Monachi ſæcularibus negotiis ſe immiſceant.

LIBER IV.

Rubricis 21. agit de Matrimonio.

tit.

1 De Sponſalibus, & matrimoniis.
2 De Deſponſatione impuberum.
3 De Clandeſtinâ deſponſatione.
4 De Sponsâ duorum.
5 De Conditionibus appoſitis in deſponſatione & aliis contractibus.
6 Qui Clerici vel vouentes matrimonium, contrahere poſſunt.
7 De Eo qui duxit in matrimonium, quam polluit per adulterium.
8 De Coniugio leproſorum.
9 De Coniugio ſeruorum.
10 De Natis ex libro ventre.
11 De Cognatione ſpirituali.
12 De Cognatione legali.
13 De Eo qui cognouit conſanguineam vxoris ſuæ vel ſponſæ.
14 De Conſanguinitate & affinitate.

15 De Frigidis & maleficiatis, & impotentiâ coeundi.
16 De Matrimonio contracto contra interdictum Eccleſiæ.
17 Qui filij ſint legitimi.
18 Qui matrimonium accuſare poſſunt, vel contra illud teſtificari.
19 De Diuortiis.
20 De Donationibus inter virum & vxorem & de dote poſt diuortium reſtituendâ.
21 De Secundis nuptiis.

LIBER V.

Rubric. 41. agit de Criminibus & Pœnis Eccleſiaſticis.

tit.
1 De Accuſationibus, inquiſitionibus, & denunciationibus.
2 De Calumniatoribus.
3 De Simoniâ, & ne aliquid pro ſpiritualibus exigatur vel promittatur.
4 Ne Prælati vices ſuas, vel Eccleſias ſub annuo cenſu concedant.
5 De Magiſtris, & ne aliquid exigatur pro licentiâ docendi.
6 De Iudæis & Sarracenis, & eorum ſeruis.
7 De Hæreticis.
8 De Schiſmaticis & ordinatis ab eis.
9 De Apoſtatis, & reïterantibus Baptiſma.
10 De Iis qui filios occiderunt.
11 De Infantibus, & languidis expoſitis.
12 De Homicidio voluntario, vel caſuali.
13 De Torneamentis.
14 De Clericis pugnantibus in duello.
15 De Sagittariis & Baliſtariis.
16 De Adulteriis, & ſtupro.
17 De Raptoribus, incendiariis, & violatoribus Eccleſiarum.

18 De Furtis.
19 De Vſuris.
20 De Crimine falſi.
21 De Sortilegiis.
22 De Colluſione detegendâ.
23 De Delictis puerorum.
24 De Clerico venatore.
25 De Clerico percuſſore.
26 De Maledicis.
27 De Clerico excommunicato, depoſito, vel interdicto miniſtrante.
28 De Clerico non ordinato miniſtrante.
29 De Clerico per ſaltum promoto.
30 De Eo qui ordines furtiuè ſuſcepit.
31 De Exceſſibus Prælatorum & ſubditorum.
32 De Noui operis nunciatione.
33 De Priuilegiis & exceſſibus priuilegiatorum.
34 De Purgatione canonicâ.
35 De Purgatione vulgari.
36 De Iniuriis & damno dato.
37 De Pœnis.
38 De Pœnitentiis & remiſſionibus.
39 De Sententiâ excommunicationis & ſuſpenſionis & interdicti.
40 De Verborum ſignificatione.
41 De Regulis Iuris.

SECTIO IV.

Rubricæ Sexti Decretalium Bonifacianæ Compilationis.

Lib.	Nũs tit.
1	22
2	15
3	24
4	3
5	13
	77

SExtus hic Liber Bonifacij VIII. authoritate compilatus eamdem librorum ac titulorum ſeriem retinet, quam Gregoriana compilatio obtinuit, Continetque Decretales

poſt illam ſuperuentas vſque ad tempora Bonifacij VIII. in quinque libros diſtinctas & ſub titulis 77. ordinatas, vt in adiecto marginis calculo. *pag.* 231.

LIBER I.

Rubricis 22. agit de Prælatis Eccleſiaſticis & officiis illorum.

tit.

1 De Summa Trinitate & fide Catholicâ.
2 De Conſtitutionibus.
3 De Reſcriptis.
4 De Conſuetudine.
5 De Poſtulatione Prælatorum.
6 De Electione & Electi poteſtate.
7 De Renunciatione.
8 De Supplendâ negligentiâ Prælatorum.
9 De Temporibus ordinationum & qualitate ordinandorum.
10 De Ætate, & qualitate, & ordine præficiendorum.
11 De Filiis Preſbiterorum, & aliis illegitimè natis.
12 De Bigamis.
13 De Officio Vicarij.
14 De Officio & poteſtate Iudicis delegati.
15 De Officio legati.
16 De Officio ordinarij
17 De Maioritate, & obedientiâ.
18 De Pactis.
19 De Procuratoribus.
20 De his quæ vi, metus-ve cauſa fiunt.
21 De Reſtitutione in-integrum.
22 De Arbitris.

LIBER II.

tit. *Rubricis 15. agit de Iudiciis eccleſiaſticis.*

1 De Iudiciis.
2 De Foro competenti.

3 De Litis conteſtatione.
4 De Iuramento calumniæ.
5 De Reſtitutione ſpoliatorum.
6 De Dolo & contumaciâ.
7 De Eo qui mittitur in poſſeſſionem causâ rei ſeruandæ.
8 Vt lite pendente nihil innouetur.
9 De Confeſſis.
10 De Teſtibus & atteſtationibus.
11 De Iureiurando.
12 De Exceptionibus.
13 De *Præſcriptionibus*.
14 De Sententiâ & re iudicatâ.
15 De Appellationibus.

LIBER III.

tit. *Rubricis 24. agit de Iuribus Eccleſiaſticis.*

1 De Vitâ & honeſtate Clericorum.
2 De Clericis coniugatis.
3 De Clericis non reſidentibus in Eccleſiâ vel Præbendâ.
4 De Præbendis & Dignitatibus.
5 De Clerico ægrotante.
6 De Inſtitutionibus.
7 De Conceſſione Præbendæ & Eccleſiæ non vacantis.
8 Ne Sede vacante aliquid innouetur.
9 De Rebus Eccleſiæ non alienandis.
10 De Rerum permutatione.
11 De Teſtamentis, & vltimis voluntatibus.
12 De Sepulchris.
13 De Decimis.
14 De Regularibus & tranſeuntibus ad Religionem.
15 De Voto & voti redemptione.
16 De Statu regularium.
17 De Religioſis domibus.

18 De Capellis Monachorum.
19 De Iurepatronatus.
20 De Cenſibus, exactionibus & procurationibus.
21 De Conſecratione Eccleſiæ vel altaris.
22 De Reliquiis & veneratione ſanctorum.
23 De Immunitate Eccleſiarum, Cœmiteriorum, & aliorum locorum Religioſorum.
24 Ne Clerici vel Monachi ſæcularibus negotiis ſe immiſceant.

LIBER IV.

tit. *Rubricis 3. agit de Matrimonio.*

1 De Sponſalibus & matrimoniis.
2 De Deſponſatione impuberum.
3 De Cognatione ſpiritali.

LIBER V.

tit. *Rubricis 13. agit de Delictis Eccleſiaſticis.*

1 De Accuſationibus, Inquiſitionibus, & Denunciationibus.
2 De Hæreticis.
3 De Schiſmaticis.
4 De Homicidio.
5 De Vſuris.
6 De Exceſſibus prælatorum.
7 De Priuilegiis.
8 De Iniuriis & damno dato.
9 De Pœnis.
10 De Pœnitentiis & remiſſionibus.
11 De Sententiâ excommunicationis, ſuſpenſionis & interdictis.
12 De Verborum ſignificatione.
13 De Regulis Iuris.

SECTIO V.

Rubricæ Septimi Decretalium vulgò Clementinarum.

QVidam Petrus Mathæi ICus Lugdunenſis propriâ authoritate auſus eſt, ad imitationem Sexti Bonifaciani, Librum, è variis Tridentini Concilij canonibus, & Pij 4. ac 5., aliorumque PP. conſtitutionibus è Bullario *Laertii Cherubini* depromptis, conficere, ac Septimum inſcribere, & quod peius eſt, Bibliopolarum audaciâ ſeu veriùs auaritiâ (qui ſemper Iura conturbarunt) illum annectere in recentioribus Lugdunen. editionibus, poſt Librum Clementinarum, nobis *Septimum* & Librum Extrauagantium, nobis *Octauum* ex ordine temporis ac vſu, ſic inſcriptos, tanquam authenticos & Canonicos, exemplo Bonifaciani Libri (quòd 5um ſequitur & Clementinas præcedat) *Sexti* vulgò Inſcripti. vt ſupra **P. 2. §. 2.** *pag.* 45. *in fin.*

Ideo præcaueat ſibi Philonomus ab hoc *Septimo* Petri Mathæi, vti ſpurio ac illegitimo; prout de Nouellis Leonis præmonui **P. 2. §. 1.** *pag.* 33. & de compilatione Barboſæ dixi **P. 2. §. 2.** *pag.* 45. ac de Appendice Nouellarum, & Cuiaciani feudorum libri, *pag.* 148. & 169. & de libris Baſilicῶν. *pag.* 189. & latiùs *Infra* P. 3. §. 7. *ſect.* 7. 8. 9.

Liber igitur Clementinarum, authoritate Clementis V. Auenione ſedentis compilatus continet Decretales, poſt Sexti Bonifaciani compilationem, ſuperuentas ad tempora Cle-

Nūs lib.	Nūs tit.
1	11
2	12
3	17
4	1
5	11
	52

mentis V. ſuis titulis diſtinctas, iuxta ſimilem Gregorianæ & Bonifacianæ compilationum Seriem.

LIBER I.

Rubricis 11. *agit de Prælatis Eccleſiaſticis & officiis illorum.*

tit.

1 De Summâ Trinitate & Fide Catholicâ.
2 De Reſcriptis.
3 De Electione & electi poteſtate.
4 De Renunciatione.
5 De Supplendâ negligentiâ prælatorum.
6 De Ætate & qualitate & ordine præficiẽdorũ.
7 De Officio Vicarij.
8 De Officio & poteſtate Iudicis delegati.
9 De Officio Ordinarij.
10 De Procuratoribus.
11 De Reſtitutione in integrum. *C. Roman.*
De In integrum reſtitutione. *C. Tarraconen.*

LIBER II.

Rubricis 12. *agit de Iudiciis Eccleſiaſticis.*

tit.

1 De Iudiciis.
2 De Foro competenti.
3 De Causâ poſſeſſionis & proprietatis.
4 De Dolo & contumaciâ.
5 Vt lite pendente nihil innouetur.
6 De Sequeſtratione poſſeſſionum & fructuũ.
7 De Probationibus.
8 De Teſtibus
9 De Iureiurando
10 De Exceptionibus
11 De Sententia & re iudicatâ.
12 De Appellationibus.

LIBER III.

Rubricis 17. *agit de Iuribus Eccleſiaſticis.*

tit.

1 De Vitâ & honeſtate Clericorum
2 De Præbendis & dignitatibus.

3 De Conceſſione Præbendæ & Eccleſiæ non vacantis.
4 De Rebus Eccleſiæ non alienandis.
5 De Rerum permutatione.
6 De Teſtamentis & vltimis voluntatibus.
7 De Sepulturis.
8 De Decimis, Primitiis, & oblationibus.
9 De Regularibus & tranſeuntibus ad Religionem.
10 De Statu monachorum, vel Canonicorum Regularium.
11 De Religioſis domibus, vt Epiſcopo ſint ſubiectæ.
12 De Iurepatronatus.
13 De Ceſibus, exactionibus & procurationibus.
14 De Celebratione miſſarum & aliis diuinis officiis.
15 De Baptiſmo & eius effectu.
16 De Reliquiis & veneratione ſanctorum.
17 De Immunitate Eccleſiarum.

LIBER IV.

Rubricâ vnicâ agit de Prohibito, intra certos gradus, matrimonio.

it. 1 De Conſanguinitate & affinitate.

LIBER V.

Rubricis II. agit de Delictis & Pœnis Eccleſiaſticis.

it. 1 De Magiſtris, & ne aliquid exigatur pro licentiâ docendi.
2 De Iudæis & Sarracenis.
3 De Hæreticis.
4 De Homicidio voluntario vel caſuali.
5 De Vſuris.
6 De Exceſſibus Prælatorum.
7 De Priuilegiis, & exceſſibus Priuilegiatorū.
8 De Pœnis.

9 De Pœnitentiis & remiſſionibus.
10 De Sententiâ excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti.
11 De Verborum ſignificatione.

SECTIO VI.

Rubricæ Octaui Decretalium, Seu Extrauagantium Iuris Pontificij Conſtitutionum.

I. Part. Lib. tit.
0 14
II. Part. Lib. tit.
1 9
2 3
3 13
4 0
5 9
48

LIber hic duas habet partes I^a. ſub 14. Rubricis, 20. extrauagantes Ioannis 22. Auenione ſedentis exhibet, ſine vllâ librorum diſtinctione, ſed ſolâ numerorum ſerie diſtinctas.

II^a. Pars ſub libris 5. cuntinet Extrauagantes communes, (ſeu diuerſorum Pontificum) 75. in titulos 34. iuxta ſeriem titulorum Gregorianæ compilationis ordinatos.

I. SERIES.

Conſtitutionum xx. Ioannis 22.

tit. LIBER VNICVS.

1 De Electione, & electi poteſtate.
2 De Maioritate & obedientiâ.
3 De Præbendis & dignitatibus.
4 De Conceſſione præbendæ & eccleſiæ non vacantis.
5 Ne ſede vacante aliquid innouetur.
6 De Voto & voti redemptione.
7 De Religioſis domibus.
8 De Iudæis & ſarracenis.
9 De Torneamentis.
10 De Crimine falſi.
11 De Priuilegiis.

De Pœnis.
De Sententiâ excommunicationis.
De Verborum ſignificatione.

II. SERIES.

Extrauagantium Communium.

LIBER I.

De Conſuetudine.
De Poſtulatione Prælatorum.
De Electione.
De Authoritate, & vſu Pallij.
De Officio Cuſtodis.
De Officio Legati.
De Officio Iudicis Ordinarij.
De Maioritate & obedientiâ.
De Treugâ & Pace.

LIBER II.

Rubriciis 3. agit de Iudiciis Eccleſiaſticis.

De Iudiciis.
De Dilationibus.
De Dolo & contumacia.

LIBER III.

Rubricis 13. agit de Iuribus Eccleſiaſticis.

De Vitâ & honeſtate Clericorum.
De Præbendis & dignitatibus,
Ne Sede vacante aliquid innouetur.
De Rebus Eccleſiæ non alienandis.
De Emptione & venditione,
De Sepulturis.
De Decimis.
De Regularibus & tranſeuntibus ad Religionem.
9 De Religioſis domibus.
10 De Cenſibus exactionibus, & procurationib.
11 De Celebratione Miſſarum.

12 De Reliquiis & veneratione ſanctorum.

13 De Immunitate Eccleſiarum.

LIBER IV.

Vacat Rubricis, ſeu titulis.

LIBER V.

tit. *Rubricis 9. agit de criminibus Eccleſiaſticis.*

1 De Simoniâ.

2 De Iudæis.

3 De Schiſmaticis.

4 De Furtis.

5 De Crimine falſi.

6 De Priuilegiis.

7 De Pœnis.

8 De Pœnitentiis & remiſſionibus.

9 De Sententiâ excommunicationis.

Hîc Finis eſt totius Corporis Iuris Canonici, quod Ius Cōmune ſeu Scriptum & Legale vulgò nuncupatur, conſtans ſolùm partibus 5. legitimis, vt dixi *pag.* 20. *&* 199.

Cæteræ ſpecies à quibuſdā Nouatoribus in Corpus Iuris relatæ, ſpuriæ ſunt nec Legales, ideoque ſeparandæ à Corpore Iuris, ne Ius certum ſpurij mixtione turbetur, vt notaui *pag.* 148. & *P.* 3. §. 7. *ſect.* 7. Et 1. Septim⁹ Mathæi de quô *pag.* 45. 235. 2. Canones Apoſtolorum. 3. Canones Conciliorū generaliū corpori Iuris non inſerti. 4. Bullæ Apoſtolicæ ſeu extrauagantes corpori Iuris pariter non inſertæ. 5. Regulæ Cancellariæ. 6. Decreta Sacr. Cōgreg. Cardinaliū, ſeu illorū collectio *Aug. Barboſæ*, de quâ *pag.* 46. & *P.* 3. §. 7. *ſect.* 9.

Quæ omnes Conſtitutionū Apoſtolicarum Species, An & quando legiſlatiuam authoritatem habeant, vel non; latè diſcutitur *Infra P.* 3. §. 7. *ſect.* 8 9. 10.

§us. VIIus.

Alphabeticus, Vniuerſarum tum Ciuilis, tũ Canonici Iuris Rubricarum, Syllabus.

SVperior Rubricarum Series, ex ordine quo ſunt in Corpore Iuris editionis Germanicæ (quæ ab aliis Vulgata, ab aliis Irneriana, ab omnibus legalis ſeu Imperialis & Authenticâ nuncupatur vt dixi *ſupr.* §. 1. *&* 4. *pag.* 33. 65. 129. 165. 169. *&* 188.) Alũnis ætate ac ſtudio prouectiorib⁹ vſui eſſe poteſt, quippe quô ſyllabo, titulorum ac materiarũ connexio, vnico velut intuitu, conſpiciatur, ſed Nouis Iuſtinianæis, & adhuc teneris in Iure tyronibus ſufficere nequit, quippe quibus toties perlegenda foret ſeries tota Rubricarum, quoties vel lex vna, vel rubrica, ſub quâ lex inueſtiganda proponitur, in fonte foret perquirenda, Ideo vt ſubleuetur labor eorum, qui Rubricarum ſeriem negligunt; vel quorum memoria labilis eſt vt notatur *infra P.* 2. §. 9. *ſect.* 1. *in fin.* Eumdem Rubricarum numerum hîc κατὰ τὸ στοιχεῖον, ideſt alphabeticè digeſtum repræſento, exemplo Græcorum Interpretum, qui eiuſdem Baſilicῶν Eclogæ titulos ſerie materiarum ordinatos, κατὰ τὸ στοιχεῖον ſeu alphabeticè diſpoſitos repetierũt; Iuſque Alphabeticum nominarunt, teſtibus Ant. Auguſtino, Cuiacio, Leunclauio & Suareſio, de quibus *infr. P.* 3. §. 5. *nu.* 18. *&* 20.

SECTIO I.

Alphabeticus Librorũ IV. Inſtitutionũ Imperialiũ Syllabus.

Germ. Nūs Lib.	tit.	
0	1	IMperialium Inſtitutionum Volumen continet libros IV. Incipit vero.
1	26	Ius. à titulo 1. *de Iuſtitiâ & Iure.*
2	25	IIus. à tit. 1. *de Rerum diuiſione.*
3	30	IIIus. à tit. 1. *de Hæreditatibus quæ ab inteſtato deferuntur.*
4	18	
100		IVus. tit. 1. *de Obligationibus quæ ex delicto naſcuntur.*

Inſtit. Lib.	tit.	
		A
1	11	Adoptionibus.
1	20	Attiliano tutor. & eo qui ex l. Iul. & Tit. dabat.
1	21	Authoritate tutorum.
2	21	Ademptione legatorum. *germ.*
		Ademptione legatorum & tranſlatione. *goth.*
3	9	Aſſignatione libertorum.
3	11	Acquiſitione per arrogationem.
4	6	Actionibus.
		B
3	10	Bonorum poſſeſſionibus.
		C
1	16	Capitis deminutione.
1	23	Curatoribus.
2	25	Codicillis.
		D
2	7	Donationibus.
3	19	Diuiſione ſtipulationum.
3	17	Duobus reis ſtipulandi & promittendi.
		E
1	25	Excuſationibus tutorum vel curatorum.
2	13	Exhæredatione liberorum.

Emptione & venditione.	3	24
Eo cui libertatis cauſa bona addicuntur.	3	12
Exceptionibus.	4	13
F	Lib.	tit.
Fiduciaria tutela.	1	19
Fideicomiſſariis hæreditatib. & ad SC. Trebel.	2	23
Fideiuſſoribus.	3	21
G		
Gradibus cognationum.	3	6
H		
His qui ſui vel alieni iuris ſunt.	1	8
Hæredibus inſtituendis.	2	14
Hæredum qualitate & differentia.	2	19
Hæreditatibus quæ ab inteſtato deferuntur.	3	1
His per quos agere poſſumus.	4	10
I		
Iuſtitia & iure.	1	1
Iure naturali gentium & ciuili.	1	2
Iure perſonarum.	1	3
Ingenuis.	1	4
Inoffícioſo teſtamento.	2	18
Inutilibus ſtipulationibus.	3	10
Iniuriis.	4	4
Interdictis.	4	17
L		
Libertinis.	1	5
Lege fuſia caninia tollenda.	1	7
Legitima agnatorum tutela.	1	15
Legitima patronorum tutela.	1	17
Legitima parentum tutela.	1	18
Legatis.	2	20
Lege falcidia.	2	22
Legitima agnatorum ſucceſſione.	3	2
Literarum obligatione.	3	22
Locatione & conductione.	3	25
Lege Aquilia.	4	3

Lib.	tit.	
		M
2	11	Militari teſtamento.
3	27	Mandato.
		N
2	10	Nuptiis.
4	8	Noxalibus actionibus.
		O
3	14	Obligationibus.
3	23	Obligationibus ex conſenſu.
3	28	Obligationib. quæ ex quaſi conſenſu naſcuntur.
4	1	Obligationibus quæ ex delicto naſcuntur.
4	5	Obligationib. quæ ex quaſi delicto naſcuntur.
4	17	Officio iudicis.
		P
1	9	Patria Poteſtate.
2	9	Per quas perſonas nobis acquiritur.
2	16	Pupillari ſubſtitutione.
3	29	Per quas perſonas nobis obligatio acquiritur.
4	12	Perpetuis & temporalib. actionib. & quæ ad hær.
4	16	Pœnâ tenere litigantium.
4	18	Publicis iudiciis.
		Q
1	6	Quibus ex cauſis manumittere non licet.
Theoph.	6	Qui & ex quibus cauſis manumittere nõ poſſũt.
1	12	Quibus modis Ius patriæ poteſtatis ſoluitur.
1	14	Qui teſtamento tutores dari poſſint.
1	22	Quibus modis tutela finitur.
2	8	Quibus alienare licet vel non.
2	12	Quibus non eſt permiſſum facere teſtamentum.
2	15	Quibus modis re contrahitur obligatio.
2	17	Quibus modis teſtamenta infirmentur.
3	30	Quibus modis tollitur obligatio.
4	7	Quod, cum eo, qui in alienâ poteſtate eſt &c.
		R
2	1	Rerum diuiſione, & acquirẽdo ipſarum dominio.
2	2	Rebus corporalibus & incorporalibus.

Replicationibus.	4	14
S	Lib.	tit.
Satiſdatione tutorum & curatorum.	1	24
Suſpectis tutoribus & curatoribus.	1	26
Seruitutibus ruſticorum prædiorum.	2	3
Singulis rebus per fideicommiſſum relictis.	2	24
Senatuſconſulto Tertulliano.	3	3
Senatuſconſulto Orficiano.	3	4
Succeſſione cognatorum.	3	5
Seruili cognatione.	3	7
Succeſſione libertorum.	3	8
Succeſſionib. ſublatis, quæ fiebant per bonorum venditiones & ex Senatuſconſulto Claudiuno.	3	13
Stipulatione ſeruorum.	3	18
Societate.	3	26
Si quadrupes pauperiem feciſſe dicatur.	4	9
Satiſdationibus.	4	11
T		
Tutelis.	1	13
Teſtamentis ordinandis.	4	10
V		
Vſufructu.	2	4
Vſu & habitatione.	2	5
Vſucapionib. & longi temporis præſcriptionib.	2	6
Vulgari ſubſtitutione.	2	15
Verborum obligationibus.	3	16
Vi bonorum raptorum.	4	2

SECTIO II.

Alphabeticus Librorum 50. Pandectarum Syllabus.

	Germ. Nũs	
	ff. Lib.	tit
PAndectæ ſeu Digeſta continent libros 50. Rubricas vero ſeu titulos in edit. *Germanica* ſeu Imperiali, quæ Vulgata nuncupatur. 434. Digeſtum verò.	Vet. 24.	155
	Inf. 14.	105
	No. 12.	174
	50.	434

Vetus Incip. à libri 1. tit. 1. *de Iuſtitiâ & Iure.*
Infortiatum à libri 24. tit. 3. *Soluto matrimonio.*
Nouum à libri 39. tit. 1. *de Operis noui nunciat.*

ff.	Lib.	tit	A
N.	47	14	Abigeis.
N.	46	4	Acceptilatione.
N.	48	2	Accuſationibus & Inſcriptionibus.
V.	29	2	Acquirendâ vel omittendâ hæreditate.
N.	41.	2	Acquirendâ vel amittendâ poſſeſſione.
N.	41	1	Acquirendo rerum dominio.
I.	25	2	Actione rerum amotarum. *Germ.*
			Rerum amotarum actione. *Flor.*
V.	19	1	Actionibus empti & venditi.
N.	44	7	Actionibus & obligationibus. *Germ.*
			Obligationibus & actionibus. *Flor Hal. Goth.*
N.	40	6	Ademptione libertatis.
V.	10	4	Ad exhibendum.
V.	9	2	Ad legem Aquiliam.
N.	48	10	Ad legem Corneliam de falſis &c. *Germ.*
			De Lege Corneliâ de falſis &c. *Flor. Goth.*
N.	48	8	Ad legem Corneliam de ſiccariis & veneficis.
I.	35	2	Ad legem Falcidiam.
N.	48	15	Ad legem Flauiam de plagiariis. *Germ.*
			De Lege Fabiâ de plagiariis. *Flor. Goth.*
N.	48	5	Ad legẽ Iuliã de adulteriis coercendis & ſtupro.
N.	48	14	Ad legem Iuliam de ambitu. *Ger.*
			De Lege Iuliâ ambitus. *Flor. Goth.*
N.	48	12	Ad legem Iuliam de annona. *Germ.*
			De Lege Iuliâ de annonâ. *Flor. Goth.*
N.	48	4	Ad legem Iuliam maieſtatis.
N.	48	13	Ad legem Iuliam peculatus & de ſacrilegis &c.
N.	48	11	Ad legem Iuliam repetundarum *Ger.*
			De Lege Iuliâ repetundarum *Goth.*
N.	48	7	Ad legem Iuliam de vi priuata.
N.	48	6	Ad legem Iuliam de vi publica.
N.	48	9	Ad legem Pompeiam de parriicidiis *Ger.*

De Lege Pompeiâ de parricidiis. *Flor. Goth.*	N. 48	9
.d legem Rhodiam de iactu. *Germ.*	V. 14	2
De Lege Rhodia de iactu. *Flor. hal. Goth.*		
ıdimendis vel transferendis legatis, vel fideicō.	I. 34	4
ıdminiſtratione & periculo tutorum & curatorum qui geſſerunt vel non, & de agentibus vel conueniendis vno vel pluribus.	I. 26	7
	ff. Lib.	tit.
\dminiſtratione rerum ad ciuitates pertinentiū.	N. 50	8
\d Municipalem & de incolis.	N. 50	1
\doptionibus & emancipationibus, & aliis modis quibus patria poteſtas ſoluitur.	V. 1	7
Ad Senatuſconſultum Macedonianum. *Germ.*	V. 14	6
De Senatuſconſ. Macedoniano. *Flor. hal. Goth.*		
Ad Senatuſconſ. Tertylianum & Orficianum.	I. 38	18
Ad Senatuſconſultum Trebellianum.	I. 36	1
Ad SC. Turpillianū, & abolitionibus criminum.	N. 48	16
Ad Senatuſconſultum Velleianum.	V. 16	1
Ædilitio edicto & redhibitoriâ actione &c.	V. 21	1
Æſtimatoriâ actione.	V. 19	3
Agnoſcendis & alendis liberis, &c. *Hal. Goth.*	I. 25	3
Liberis agnoſcendis & alendis, &c. *Germ.*		
Albo ſcribendo.	N. 50	3
Aleæ luſu & aleatoribus. *Germ.*	V. 11	5
Aleatoribus. *Flor. hal. Goth.*		
Alienatione iudicij mutandi cauſa facta.	V. 4	7
Alimentis & cibariis legatis.	I. 34	1
Annuis legatis & fideicommiſſis.	I. 33	1
An per alium cauſæ appellationis reddi poſſint.	N. 49	9
Appellationibus & relationibus.	N. 49	1
Appellationibus recipiendis vel non.	N. 49	5
Apud eum à quo appellatur aliam cauſam, &c.	N. 49	12
Aquâ pluuiâ arcendâ, vel aquâ & aquæ, &c. *Ger*	N. 39	3
Aquâ & aquæ pluuiæ arcenda. *Flor. hal. Goth.*		
Aquâ quotidianâ & æſtiuâ. *Hal. eſt tit.* 10.	N. 43	19
A quibus appellare non licet.	N. 49	2
Arboribus cædendis.	N. 43	26

N. 47 7 Arborum furtim cæſarum.
I. 37 4 Aſſignandis libertis.
I. 34 2 Auro & argento mundo. ornamentis, vnguentis,
ff.Lib. tit. veſte vel veſtimentis & ſtatuis legatis.
I. 26 8 Authoritate & conſenſu tutorum vel curatorum

B.

I. 37 4 Bonorum poſſeſsione contra tabulas.
I. 37 13 Bonorum poſſeſsione ex teſtamento militis.
I. 37 3 Bonorum poſſeſſione furioſo infanti muto, ſurdo, cæco competente.
I. 37 11 Bonorum poſſeſsione ſecundum tabulas.
I. 37 1 Bonorum poſſeſsionibus.
N. 42 5 Bonis authoritate Iudicis poſsidendis. *Ger.*
Rebus Iudicis authorit. poſsid. *Flor. hal. Goth.*
N. 48 20 Bonis damnatorum.
N. 48 21 Bonis eorum qui ante ſententiam vel mortem ſibi conſciuerunt vel accuſatorem corruperunt.
I. 38 2 Bonis libertorum.

C.

N. 48 24 Cadaueribus punitorum.
V. 3. 6 Calumniatoribus.
V. 4 5 Capitis diminutione. *Germ. Anen.*
Capite minutis. *Flor. hal. Goth.*
N. 49 15 Captiuis & poſtliminio reuerſis. *Ger.*
Captiuis & de poſtlim. & de redemptis, &c. *Flor.*
I. 37 10 Carboniano edicto.
N. 49 17 Caſtrenſi peculio.
N. 50 15 Cenſibus.
V. 12 1 Certi condictione.
Rebus creditis ſi certũ petetur & de cond. &c.
N. 42 3 Ceſsione bonorum.
N. 43 22 Cloacis.
I. 37 6 Collatione bonorum.
I. 37 7 Collatione dotis. *Germ.*
Dotis collatione. *Goth.*
N. 47 22 Collegiis illicitis.

ɔllegiis & corporibus.	N. 47	2
ɔlluſione detegenda.	N. 40	16
ommodati vel contra.	V. 13	6
ommunia de acceſsionibus poſſeſsionum. *Flor.*	N. 41	11
In Germ. *eſt coniunct. cum tit.* Pro Suo.	ff. Lib.	tit.
õmunia prædiorũ tã vrbanorũ, quã ruſticorum.	V. 8	4
ommuni diuidundo.	V. 10	3
ompenſationibus,	V. 16	2
oncubinis.	V. 25	7
oncuſſionibus. *Germ.*	N. 47	13
Concuſſione. *Flor. hal. goth.*		
;ondictione causâ dâtâ, causâ non ſecutâ.	V. 12	4
;ondictione ex lege.	V. 13	2
;ondictione furtiuâ.	V. 13	1
;ondictione indebiti.	V. 12	6
;ondictione ob turpem vel iniuſtam cauſam.	V. 12	5
;ondictione ſine causâ.	V. 12	7
;ondictione triticariâ.	V. 13	3
;onditionibus & demonſtrationibus &c.	I. 35	1
;onditionibus inſtitutionum.	I. 28	7
;onfeſſis.	N. 42	2
;onfirmando tutore vel curatore.	I. 26	3
;oniungendis cum emancipato liberis eius.	I. 35	8
;onſtitutâ pecuniâ. *Ger. Auen.*	V. 13	5
Pecuniâ conſtitutâ. *Flor. Goth.*		
;onſtitutionibus principum.	V. 11	4
;ontrahendâ emptione & de pactis inter empto-rem & venditorem compoſitis, & quæ res &c.	V. 18	1
;ontrariâ & vtili tutelæ actione.	I. 27	4
;rimine expilatæ hæreditatis. *Germ.*	N. 47	19
Expilatæ hæreditatis. *Flor. hal. goth.*		
;rimine ſtellionatus. *Germ.*	N. 47	20
Stellionatus. *Flor. hal. goth.*		
Curatore bonis dando.	N. 42	8
Curatoribus furioſo vel aliis extra minores &c.	I. 27	10
Cuſtodiâ & exhibitione reorum.	N. 48	3

ff. Lib.	tit.	D
N. 39	2	Damno infecto ſuggrundis & protectis.
N. 50	9	Decretis ab ordine faciendis.
N. 50	2	Decurionibus & filiis eorum.
N. 16	3	Depoſiti vel contra.
V. 20	5	Diſtractione pignorum & hypothecarum.
N. 50	17	Diuerſis regulis Iuris antiqui. *Flor. hal. goth.*
		Regulis Iuris. *Germ.*
N. 44	3	Diuerſis temporalibus præſcriptionibus, &c.
V. 1	8	Diuiſione rerum & qualitate. *Flor. hal. goth.*
		Rerum diuiſione & qualitate. *Germ. Auen.*
V. 24	2	Diuortiis & repudiis.
N. 44	4	Doli mali & metus exceptione.
V. 44	3	Dolo malo.
N. 39	5	Donationibus.
		Donationibus cauſâ mortis. *eſt in Codice*, nam in ff *eſt ſub liter. M.*
V. 24	1	Donationibus inter virum & vxorem.
I. 33	4	Dote prælegatâ *Hal.* relegatâ.
I. 37	7	Dotis collatione. *Flor.*
		Collatione dotis. *Germ.*
N. 45	2	Duobus reis ſtipulandi & promittendi.
		Duobus reis conſtuendis. *Flor. hal. goth.*
		E
V. 2	13	Edendo.
V. 47	2	Effractoribus & expilatoribus.
V. 2	10	Eo per quem factum erit quominus quis &c.
I. 27	5	Eo qui pro tutore vel curatore negotia geſſit.
V. 13	4	Eo quod certo loco dari opportet.
V. 4	2	Eo quod metus cauſâ geſtum erit. *Germ. Auen.*
		Quod metus cauſâ geſtum erit. *Flor. hal. goth.*
I. 21	2	Euictionibus & duplæ ſtipulatione.
N. 49	11	Eum qui appellauerit in prouincia defendi.
N. 44	2	Exceptione rei Iudicatæ.
V. 21	3	Exceptione rei venditæ & traditæ.
N. 44	1	Exceptionibus præſcriptionibus, & præiudiciis.

xcuſationibus tutorum & temporibus earum.	I. 27	1
xercitoriâ actione.	I. 14	1
xpilatæ hæreditatis. *Flor.hal.goth.*	N. 47	19
Crimine expilatæ hæreditatis. *Germ.*		
x quibus cauſis maiores 25. annis in integrũ &c.	V. 4	6
xtraordinariis cognitionibus. *Flor. hal. goth.*	N, 50	13
Variis & extraordinariis cognitionibus. *Germ.*		
xtraordinariis criminibus.	N. 47	11
F	ff. Lib.	tit.
amiliæ erciſcundæ.	V. 10	2
eriis & dilationibus, & diuerſis temporibus & quibus cauſis feriæ non impediantur.	V. 2	12
ideicommiſſariâ hæreditatis petitione.	V. 5	6
ideicommiſſariis libertatibus.	N. 40	5
ide inſtrumentorum & amiſſione eorum.	V. 22	4
ideiuſſoribus & mandatoribus.	N. 46	1
ideiuſſoribus & nominatoribus hæredibus &c.	I. 27	7
inium regundorum. *Flor. hal. goth.*	V. 10	1
Iudicio finium regundorum. *Germ.*		
luminibus ne quid in flumine ripaue eius &c.	N. 43	11
onte.	N. 43	21
ugitiuis. *Flor. hal. goth.*	V. 11	4
Seruis fugitiuis. *Germ.*		
undo dotali.	V. 23	5
undo inſtructo, vel inſtrumento legato. *Germ.*	I. 33	7
Inſtructo vel inſtrumento legato. *Flor. hal. goth.*		
uribus balneariis.	N. 47	17
urti aduerſus nautas caupones ſtabularios. &c.	N. 47	5
urtis.	N. 47	2
G		
Glande legendâ.	N. 43	28
Gradibus affinitatis. *Germ.*	I. 38	10
Gradibus & affinibus & nominib. eorũ. *Hal. goth.*		
H		
Hæredibus inſtituendis.	I. 28	5
Hæreditate vel actione venditâ.	V. 18	4

I. 28	4	Hæreditatis petitione. *Flor.* Goth.
ff. Lib. tit.		Petitione hæreditatis. G*erm.*
I. 28	4	His quæ in teſtamento delentur inducuntur, &c.
I. 34	6	His qui pœnæ nomine relinquuntur.
I. 34	8	His qui pro non ſcriptis habentur.
I. 34	9	His quæ vt indignis auferuntur.
V. 9	3	His qui deiecerunt vel effuderunt.
V. 3	2	His qui notantur infamiâ.
V. 1	6	His qui ſui vel alieni iuris ſunt.
N. 43	29	Homine libero exhibendo. *Flor. goth.*
N. 43	28	Libero homine exhibendo. G*erm.*
		I
I. 25	1	Impenſis in rebus dotalibus factis.
N. 47	9	Incendio, ruinâ, naufragio, rate expugnatâ.
V. 18	2	In diem addictione.
V. 4	1	In integrum reſtitutionibus. *Flor. hal. goth.*
		Reſtitutione in integrum. G*erm. Auen.*
N. 47	10	Iniuriis & famoſis libellis.
I. 28	3	Iniuſto rupto & irrito teſtamento.
V. 2	4	In ius vocando.
V. 2	6	In ius vocati vt eant, aut ſatiſdent.
V. 12	3	In litem iurando.
V. 5	2	Inofficioſo teſtamento.
V. 20	2	In quibus cauſis pignus vel hypotheca tacite &c.
V. 15	3	In rem verſo.
I. 25	4	Inſpiciẽdo ventre cuſtodiẽdoque partu. *Hal. goth.*
		Ventre inſpiciendo cuſtodiendoque partu. G*er.*
V. 14	3	Inſtitoriâ actione.
I. 33	7	Inſtructo vel inſtrumento legato. *Flor. hal. goth.*
		Fundo inſtructo vel inſtrumento legato. G*er.*
N. 48	22	Interdictis & relegatis.
N. 43	1	Interdictis ſeu extraordinariis actionibus &c.
V. 11	1	Interrogationibus in Iure faciendis & de &c.
N. 43	18	Itinere actuque priuato.
N. 46	1	Iudicatum ſolui.
V. 10	1	Iudicio finium regundorum. G*erm.*

Finium

	ff. l. b.	tit.
Finium regundorum. *Flor. hal. goth.*		
Iudiciis & vbi quis agere vel conueniri debeat.	V. 5	1
Iure aureorum annulorum.	N. 40	10
Iure Codicillorum.	I. 29	7
Iure deliberandi.	I. 28	8
Iure dotium.	V. 23	3
Iure fiſci.	N. 49	14
Iure immunitatis.	N. 50	5
Iureiurando ſiue voluntario ſiue neceſſario &c.	V. 12	2
Iurepatronatus.	I. 37	14
Iuriſdictione omnium Iudicum.	V. 2	1
Iuris & facti ignorantiâ.	V. 22	6
Iuſtitia & Iure.	V. 1	1
L		
Legationibus.	N. 50	6
Legatis & fideicommiſſis, 1. 2. 3.	30. 1. 2. 3	
Legatis præſtandis contra tabulas bonorum &c.	I. 37	5
Lege commiſſoriâ.	I. 18	3
Lege Cornelia de falſis. *Flor. goth.*	N. 48	10
Lege Fabiâ de Plagiariis. *Flor. goth.*	N. 48	15
Lege Iulia de Annona. *Flor. goth.*	N. 48	12
Lege Iulia Ambitus. *Goth.*	N. 48	14
Lege Pompeia de Parricidiis. *Flor. goth.*	N. 48	9
Lege Iulia repetundarum. *Goth.*	N. 48	11
Lege Rhodiâ de iactu. *Flor. hal. goth.*	I. 14	2
Legibus & ſenatuſcōſultis & longa cōſuetudine.	V. 1	3
Legitimis tutoribus.	I. 26	4
Libellis dimiſſoriis qui apoſtoli dicuntur.	N. 49	6
Liberali causâ.	N. 40	12
Liberatione legatâ.	I. 34	3
Liberis agnoſcēdis & alēdis à parētibus &c. *Ger.*	I. 25	3
Agnoſcendis & alendis liberis vel &c. *Hal. goth.*		
Liberis & poſthumis hæredibus inſtituendis &c.	I. 28	2
Liberis exhibendis vel deducendis.	N. 43	29
Libero homine exhibendo. *Germ.*	N. 43	28
Homine libero exhibendo. *Flor. goth.*	N. 43	[illegible]

I. 38	3	Libertis municipum & aliarũ vniuerſitatũ. *Germ.*
I. 38	3	Libertis vniuerſitatum. *Flor. hal goth.*
N. 44	6	Litigioſis.
V. 19	2	Locati & conducti.
N. 43	7	Locis & itineribus publicis.
N. 43	9	Loco publico fruendo.
ff. Lib.	tit.	M
I. 27	8	Magiſtratibus conueniendis & eorũ hæredibus.
V. 17	1	Mandati vel contra.
N. 40	1	Manumiſſionibus.
N. 40	3	Manumiſſionibus quæ ſeruis ad vniuerſitatẽ &c.
N. 40	4	Manumiſſis teſtamento.
N. 40	2	Manumiſſis vindictâ.
N. 43	32	Migrando.
I. 29	1	Militari teſtamento. *Germ.*
		Teſtamento militis. *Flor. hal. goth.*
V. 4	4	Minoribus 25. annis.
N. 39	6	Mortis causâ donationibus & capionibus.
V. 11	8	Mortuo inferendo, & ſepulchro ædificando.
N. 50	8	Muneribus & honoribus.
		N
N. 40	11	Natalibus reſtituendis.
V. 4	9	Nautæ, caupones, ſtabularij vt recepta reſtituãt.
V. 22	2	Nautico fœnore.
N. 40	13	Ne de ſtatu defunctorum poſt quinquenniũ &c.
V. 3	5	Negotiis geſtis, ſeu negotiorũ geſtorum.
N. 43	13	Ne quid in flumine publico ripaue eius fiat. &c.
N. 43	6	Ne quid in loco ſacro fiat.
N. 43	8	Ne quid in loco vel itinere publico fiat.
V. 2	7	Ne quis eum, qui in ius vocatus eſt vi eximat.
N. 43	4	Ne vis fiat ei, qui in poſſeſſionem miſſus eſt.
N. 49	7	Nihil nouari appellatione interpoſita.
N. 46	2	Nouationibus & delegationibus.
N. 39	1	Noui operis nunciatione. *Hal.*
		Operis noui nunciatione. *Germ.*
V. 9	4	Noxalibus actionibus.

Nundinis.	N. 50	1
O	ff Lib.	tit
Obligationibus & actionibus. *Flor. hal. goth.*	N. 44	7
Actionibus & obligationibus. *germ.*		
Obſequiis à liberis & libertis parentibus &c.	I. 37	1[illegible]
Officio aſſeſſorum.	V. 1	2[illegible]
Officio Conſulis.	V. 1	2[illegible]
Officio eius cui mandata eſt iuriſdictio.	V. 1	2[illegible]
Officio Iuridici Alexandriæ.	V. 1	2[illegible]
Officio præfecti Auguſtalis.	V. 1	17
Officio præfecti prætoris.	V. 1	1
Officio præfecti vigilum.	V. 1	15
Officio præfecti vrbis.	V. 1	12
Officio præſidis.	V. 1	1[illegible]
Officio prætoris.	V. 1	14
Officio proconſulis & legati.	V. 1	1[illegible]
Officio procuratoris Cæſaris & rationalis.	V. 1	1[illegible]
Officio quæſtoris.	V. 1	13
Operibus publicis.	N. 50	10
Operis libertorum.	I. 38	1
Operis Seruorum.	V. 7	7
Operis noui nunciatione. *ger.*	N. 39	1
Noui operis nunciatione. *Hal.*		
Optione vel electione legata.	I. 33	5
Origine Iuris & omnium magiſtratuum &c.	V. 1	2
P		
Pactis.	V. 2	14
Pactis dotalibus.	V. 23	4
Peculio.	V. 15	1
Peculio legato.	I. 33	8
Pecuniâ conſtitutâ. *Flor. goth.*	V. 13	5
Conſtitutâ pecuniâ. *germ.*		
Penu legatâ.	I. 33	9
Periculo & commodo rei venditæ.	V. 18	6
Petitione hæreditatis. *germ.*	V. 5	3
Hæreditatis petitione. *Flor. goth.*		

V. 13	7	Pignoratitiâ actione vel contra.
V. 20	1	Pignoribus & hypothecis & qualiter ea &c.
N. 48	19	Pœnis.
N. 50	12	Pollicitationibus.
N. 47	23	Popularibus actionibus.
V. 5	5	Poſſeſſoriâ hæreditatis petitione.
V. 3	1	Poſtulando.
V. 19	5	Præſcriptis verbis & in factum actione.
N. 46	5	Prætoriis ſtipulationibus. *germ.*
ff. Lib.	tit	Stipulationibus prætoriis. *Flor. hal. goth.*
N. 47	15	Præuaricationibus.
N. 43	25	Precario.
N. 47	1	Priuatis delictis.
N. 42	6	Priuilegiis creditorum. *germ.* deeſt *in hal. goth.*
N. 49	18	Priuilegiis veteranorum. *germ.*
		Veteranis. *Flor. hal. goth.*
V. 22	3	Probationibus & præſumptionibus.
V. 3	3	Procuratoribus & defenſoribus.
N. 41	8	Pro derelicto.
N. 41	7	Pro donato.
N. 41	10	Pro dote.
N. 41	5	Pro emptore.
N. 41	6	Pro hærede vel poſſeſſore.
N. 41	9	Pro legato.
V. 17	2	Pro ſocio.
N. 41	4	Pro ſoluto.
N. 41	11	Pro ſuo.
N. 50	14	Proxeneticis.
N. 39	4	Publicanis & vectigalibus & commiſſis.
V. 6	2	Publicianâ in rem actione.
N. 48	1	Publicis Iudiciis.

Q

N. 42	8	Quæ in fraudem creditorum facta ſunt vt &c.
V. 20	8	Quæ res pignori vel hypothecæ datæ &c.
N. 48	18	Quæſtionibus.
N. 49	8	Quæ ſententiæ ſine appellatione reſcindantur.

Quando de peculio actio annalis ſit.	V. 15	2
Quando appellandum ſit & intra quæ tempora.	N. 49	7
Quando dies legati vſusfructus cedat,	V. 7	[illegible]
Qui & à quibus manumiſſi liberi non fiant &c.	N. 40	5
Quando dies legatorum cedat.	I. 36	2
Quando ex facto tutoris, vel curatoris &c.	I. 26	5
Quarum rerum actio non datur.	N. 44	[illegible]
Quemadmodum ſeruitutes amittantur.	V. 8	[illegible]
Quemadm. teſtamenta aperiantur, &c. *germ.*	I. 29	[illegible]
Teſtamẽta quemad. aperiãtur, &c. *Flor. hal goth.*	ff. Lib.	ti
Quibus ad eundem Iudicem eatur.	V. 11	2
Quibus ad libertatem proclamare non licet.	N. 40	1[illegible]
Quibus ex cauſis in poſſeſſionem eatur.	N. 42	4
Quibus modis pignus vel hypotheca ſoluitur.	V. 20	6
Quibus modis vſusfructus vel vſus amittatur.	V. 7	4
Quibus non competat bonorum poſſeſſio.	I. 38	1[illegible]
Qui ordo in bonorum poſſeſſione ſeruetur.	V. 38	15
Qui petant tutores vel curatores & vbi petãtur.	I. 26	6
Qui potiores in pignore hypothecaue &c.	V. 20	4
Qui ſatiſdare cogãtur, vel iuratò promitttãt, &c.	V. 2	8
Quis & à quo appelletur.	N. 49	[illegible]
Qui ſine manumiſſione ad libertatem perueniũt.	N. 40	8
Qui teſtamenta facere poſſunt &c. *Flor. hal. goth.*	I. 28	1
Teſtamentis & qui teſtamenta &c. *germ.*		
Quod cuiuſque vniuerſitatis nomine vel &c.	V. 3	4
Quod cum eo qui in alienâ poteſtate eſt &c.	V. 14	5
Quod falſo tutore authore geſtum eſſe dicetur.	I. 27	6
Quod Iuſſu.	V. 15	4
Quod metus cauſâ geſtum erit. *Flor. hal. goth.*	V. 4	2
Eo quod metus cauſâ geſtum erit. *germ.*		
Quod quiſque Iuris in alterum ſtatuerit vel &c.	V. 2	2
Quod vi aut clam.	N. 43	23
Quorum legatorum. *germ.*	N. 43	[illegible]
Quod legatorum. *Flor. hal. goth.*		
Quorum bonorum.	N. 43	2

F. Lib.	tit.	R
N. 46	8	Ratā rē haberi & deRatihabitione. *Flor.hal.goth.*
N. 42	5	Rebus authorit. Iudic. poſſiden. *Flor.hal.goth.*
		Bonis authoritate Iudicis poſſidendis. *Ger.*
V. 12	1	Rebus creditis,ſi certum petatur & de &c.
. 34	5	Rebus dubiis.
I. 27	9	Rebus eorum qui ſub tutela vel curâ ſunt &c.
N. 47	15	Receptatoribus.
V. 4	8	Receptis arbitris,& qui arbitrium recipiūt &c.
I. 34	7	Regulâ Catonianâ.
N. 50	17	Regulis Iuris. *Germ.*
		Diuerſis regulis Iuris. *Flor. hal.goth.*
N. 42	1	Re Iudicatâ & de effectu ſententiarum & de &c.
V. 6	1	Rei vindicatione.
V. 21	7	Religioſis & ſumptibus funerū, & vt funus &c.
N. 49	16	Re militari.
N. 43	24	Remiſſionibus.
N. 46	6	Rem pupilli ſaluam fore vel adoleſcentis.
N. 46	8	Rem ratam haberi & de ratihabitione. *Germ.*
		Ratam rem haberi. *Flor.hal.goth.*
N. 48	17	Requirendis reis,nec abſentibus damnandis.
I. 25	2	Rerum amotarum actione. *Flor.*
		Actione rerum amotarum. *Germ.*
V. 1	8	Rerum diuiſione & qualitate. *Germ. Auen.*
		Diuiſione rerum & qualitate. *Flor.hal.goth.*
V. 19	4	Rerum permutatione.
V. 18	5	Reſcindendâ venditione & quando liceat ab &c.
V. 4	1	Reſtitutione in integrum. *Germ.*
		In integrum reſtitutionibus. *Flor.hal.goth.*
N. 43	15	Ripâ muniendâ.
V. 23	2	Ritu nuptiarum.
N. 43	20	Riuis.
		S
N. 43	32	Saluiano interdicto.
V. 1	19	Senatoribus.
V. 14	6	Senatuſconſulto Macedoniano. *Flor. hal.goth.*

	ff. Lib.	tit.
Ad Senatuſconſultum Macedonianum. *Germ.*		
Senatuſconſulto Syllaniano & Claudiano, &c.	I. 29	5
Sententiam paſſis & reſtitutis.	N. 48	13
Separationibus.	N. 42	7
Sepulchro violato.	N. 47	12
Seruis exportandis.	V. 18	7
Seruis fugitiuis. *Germ.*	V. 11	4
Fugitiuis. *Flor. hal. goth.*		
Seruitute legatâ.	I. 33	3
Seruitutibus.	V. 8	1
Seruitutibus ruſticorum prædiorum.	V. 8	3
Seruitutibus vrbanorum prædiorum.	V. 8	2
Seruo corrupto.	V. 11	3
Si ager vectigalis vel emphyteuticarius petatur.	V. 6	3
Si à parente quis manumiſſus fuerit.	I. 37	12
Si certum petatur & de condictione.	V. 12	1
Si cũi pluſquam per legem falcidiã licuerit &c.	I. 35	3
Si ex noxali causâ agatur quemadmodum &c.	V. 2	9
Si familia furtum feciſſe dicatur.	I. 47	6
Si is qui teſtamento liber iuſſus erit poſt &c.	N. 47	4
Si libertus ingenuus eſſe dicatur.	N. 40	4
Si menſor falſum modum dixerit.	V. 11	6
Si mulier ventris nomine in poſſeſſionem &c.	I. 25	6
Si pars hæreditatis petatur.	V. 5	4
Si pendente apellatione mors interuenerit.	N. 45	13
Si quadrupes pauperiem feciſſe dicatur.	V. 9	1
Si quid in fraudem patroni factum ſit.	I. 38	5
Si quis aliquem teſtari prohibuerit vel coegerit.	I. 29	6
Si quis cautionibus in iudicio ſiſtendi causâ &c.	V. 2	11
Si quis in ius vocatus non ierit, ſiue quis eũ &c.	V. 2	5
Si quis ius dicenti non obtemperauerit.	V. 2	3
Si quis omiſsâ causâ teſtamenti ab inteſtato &c.	V. 29	4
Si ſeruitus vindicetur, vel ad aliũ pertinere &c.	V. 8	5
Si tabulæ teſtamenti extabunt.	I. 37	
Si tabulæ teſtamenti nullæ extabunt, vnde liberi.	I. 38	6
Si tutor vel curator, vel magiſtratus creatus &c.	N. 49	10

I. 25	5	Si ventris nomine muliere in poſſeſſionem &c.
V. 7	6	Si vſusfructus petatur, vel ad aliũ pertinere &c.
V. 46	3	Solutionibus & liberationibus.
. 24	3	Soluto matrimonio quemadmodũ dos petatur.
V. 23	1	Sponſalibus.
V. 1	5	Statu hominum.
V. 40	7	Statu liberis.
V. 47	20	Stellionatus. *Flor. hal. goth.*
Lib.	tit.	Crimine ſtellionatus. *germ.*
V. 45	3	Stipulatione ſeruorum.
V. 46	5	Stipulationibus prætoriis. *Flor. hal. goth.*
		Prætoriis ſtipulationibus. *germ.*
. 38	9	Succeſſorio edicto.
. 38	17	Suis & legitimis hæredibus.
. 33	10	Supellectile legatà.
V. 43	17	Superficiebus.
. 26	10	Suſpectis tutoribus & curatoribus.
		T
V. 43	5	Tabulis exhibendis.
V. 47	21	Termino moto.
. 29	3	Teſtamenta quemad. aperiãtur &c. *Flor. hal. goth.*
		Quemad. teſtamenta apetiantur &c. *germ.*
. 26	2	Teſtamentaria tutelâ.
. 28	1	Teſtamentis & qui teſtamenta &c. *germ.*
		Qui teſtamẽta facere poſſunt &c. *Flor. hal. goth.*
I. 29	1	Teſtamento militis. *Flor. hal. goth.*
		Militari teſtamento. *germ.*
V. 22	5	Teſtibus.
V. 47	3	Tigno iniuncto.
V. 2	15	Tranſactionibus.
V. 14	4	Tributorià actione.
I. 33	6	Tritico, vino, & oleo legatis.
I. 27	3	Tutelæ & rationibus diſtrahendis & vtili &c.
I. 26	1	Tutelis.
I. 26	5	Tutoribus & curatoribus datis ab his qui &c.

V	ff. Lib.	tit.
Vacatione ab excuſatione munerum.	N. 50	5
Variis & extraordinariis cognitionibus, &c. *ger.*	N. 50	1[illegible]
Extraordinariis cognitionibus. *Flor. hal goth.*		
Vbi pupillus educari vel morari debeat & de &c.	I. 27	2
Ventre in poſſeſſionẽ mittendo, & curatore eius.	I. 37	9
Ventre inſpiciendo cuſtodiendoque partu, *germ.*	I. 25	4
Inſpiciendo ventre cuſtodiendoq; &c. *Hal. goth.*		
Verborum obligationibus.	N. 45	1
Verborũ & rerum ſignificatione.	N. 50	16
Veteranis. *Flor. hal. goth.*	N. 49	18
Priuilegiis veteranorum. *germ.*		
Veteranorum & militũm ſucceſſione.	I. 38	1[illegible]
Viâ publicâ & itinere reficiendo. *germ.*	N. 43	1[illegible]
Viâ publicâ & ſi quid in eâ &c. *Flor. hal. goth.*		
Vi bonorum raptorum & de turbâ.	N. 47	8
Vi & vi armatâ.	N. 43	1[illegible]
Vnde cognati.	I. 38	[illegible]
Vnde legitimi & vnde agnati.	I. 38	[illegible]
Vnde liberi.	I. 38	7
Vnde vir & vxor.	I. 38	1[illegible]
Vſucapionibus & vſurpationibus.	N. 41	[illegible]
Vſu & habitatione.	V. 7	[illegible]
Vſu & vſufructu & reditu, & habitatione &c.	I. 33	[illegible]
Vſufructu accreſcendo.	I. 7	[illegible]
Vſufructuarius quomodo caueat.	V. 7	[illegible]
Vſufructu earum rerũ quæ vſu conſumũtur &c.	V. 7	
Vſufructu & quemadmodum quis vtatur, &c.	V. 7	
Vſuris & fructibus & cauſis & omnibus &c.	V. 22	
Vt ex legibus Senatuſue conſultis bonorũ &c.	I. 38	1
Vt in flumine publico nauigare liceat.	N. 43	1
Vt in poſſeſſione legatorum vel fideicom. &c.	I. 36	[illegible]
Vti poſſidetis.	N. 43	1[illegible]
Vt legatorum ſeu fideicommiſſorum &c.	I. 36	
Vtrobi.	N. 43	
Vulgari & pupillari ſubſtitutione.	I. 28	[illegible]

Sectio III.

Alphabeticus Librorum XII. Codicis Syllabus.

Nũs Germ. Lib.	tit.	
1	58	Codex Iuſtiniani continet libros XII. In-
2	59	cipit verò.
3	43	1us à tit. 1. de Nouo Codice faciendo *in edit.Ger.*
7	66	Vel à tit,1. de Sũma Trinitate *in edit.Flor.hal.got.*
5	75	2us à tit. 1. de Edendo.
6	61	3us à tit. 1. de Iudiciis.
7	75	4us à tit. 1. de Rebus creditis.
8	59	5us à tit. 1. de Sponſalibus.
9	51	6us à tit. 1. de Seruis fugitiuis.
10	76	7us à tit. 1. de Vindictâ libertate.
11	77	8us à tit. 1. de Interdictis.
12	64	9us à tit. 1. de Iis qui accuſare non poſſunt.
	764	10us à tit. 1. de Iure fiſci.
		11us à tit. 1. de Nauiculariis.
		12us à tit. 1. de Dignitatibus.
Germ. Codic. Lib.	tit.	A
9	37	Abigeis.
9	42	Abolitionibus.
8	44	Acceptilationibus.
9	2	Accuſationibus & inſcriptionibus.
4	49	Actionibus empti & uenditi.
4	16	Actionibus & obligationibus.
		Obligationibus & actionibus. *Flor.hal.goth.*
5	61	Actore à tutore ſeu curatore dando.
3	42	Ad exhibendum.
9	22	Ad legem Corneliam de falſis.
9	16	Ad legem Corneliam de Sicariis.
6	49	Ad legem falcidiam.
9	20	Ad legem Flauiam de plagiariis.
9	9	Ad legem Iuliam de adulteriis & ſtupro.

Ad legem Iuliam de ambitu.	9	26
Ad legem Iuliam de vi publicâ vel priuatâ.	9	12
Ad legem Iuliam Maieſtatis.	9	8
Ad legem Iuliam repetundarum.	9	27
Ad legem Viſcelliam.	9	21
Adminiſtratione rerum publicarum.	11	30
Adminiſtratione tutorum vel curatorum &c.	5	37
Adoptionibus.	8	48
Acquirendâ & retinenda poſſeſſione.	7	32
Ad Senatuſconſultum Macedonianum.	4	28
Ad Senatuſconſultum Orficianum.	6	56
Ad Senatuſconſultum Tertullianum.	6	55
Ad Sctū Trebellianū & de Incertis perſonis.*Ger.*	6	48
Incertis perſonis.*Hal.*	Lib.	tit.
Ad Senatuſconſultum Turpillianum.	9	45
Ad Senatuſconſultum Velleianum.	4	29
Adſertione tollendâ.	7	17
Adſeſſoribus & domeſticis &c.*Hal.tit.*49.	1	52
Aduocatis diuerſorum Iudiciorum.	2	7
Aduocatis diuerſorum Iudicum.	2	8
Aduocatis fiſci.	2	9
Ædificiis priuatis.	8	10
Ædilitiis actionibus.	4	58
Agentibus in rebus.	12	20
Agricolis & cenſitis & colonis.	11	47
Agricolis & mancipiis dominicis.	11	67
Aleatoribus & alearum luſu.*Flor.goth.*		
Alendis liberis ac parentibus.	5	25
Alexandriæ primatibus.	11	28
Alienatione, Iudicij mutandi causâ, factâ.	2	55
Alimentis pupillo præſtandis.	5	50
Alluuionibus & paludibus & paſcuis &c.	7	41
Annali exceptione Italici contractus &c.	7	40
Annonis ciuilibus.	11	24
Annonis & capitatione.*Hal.tit.*50.	1	53

10	16	Annonis & tributis.
4	14	An ſeruus pro ſuo facto poſt manumiſſionē &c.
10	22	Apochis publiciſ, & de deſcriptionibus &c.
1	10	Apoſtatis. *Hal.goth.tit.7.*
12	57	Apparitoribus comitis orientis.
12	55	Apparitorib⁹ magiſtrorum militum & priuileg.
12	59	Apparitoribus præfecti annonæ.
12	53	Apparitoribus præfectorum prætorio & priuil.
12	54	Apparitoribus præfecti Vrbis.
12	56	Apparitoribus proconſulis & legati.
7	62	Appellationibus & conſultationibus.
11	42	Aquæ-ductu.
5	51	Arbitrium tutelæ.
10	76	Argenti pretio, quod theſauris infertur.
		Aſſertione tollendâ *vide ſupra* adſertione.
		Aſſeſſorib & domeſticis &c. *vide ſup.* adſeſſorib.
10	53	Athletis.
10	72	Auri publici perſecutoribus.
10	74	Auro coronario.
5	59	Authoritate præſtandâ.
Lib.	tit.	B
7	72	Bonis authoritate Iudicis poſſidendis. &c.
9	50	Bonis eorum qui mortem ſibi conſciuerunt.
6	4	Bonis libertorum & Iurepatronatus.
6	59	Bonis maternis & materni generis.
9	49	Bonis proſcriptorum ſeu damnatorum.
6	60	Bonis quæ liberis in poteſtate patris &c.
10	10	Bonis vacantibus, & de incorporatione.
6	13	Bonor. poſſeſſ. cōtra tabul. liberti quę patron. &c.
6	12	Bonor. poſſeſſ. contra tabulas quàm Prætor &c.
6	11	Bonorum poſſeſſione ſecundum tabulas.
		C
6	50	Caducis tollendis.
9	46	Calumniatoribus.
11	22	Canone frumentario Vrbis Romæ.
10	23	Canone largitionalium titulorum.

Capiendis

Capiendis & diſtrahendis pignoribus, &c.	10	21
Capitatione ciuium cenſibus eximenda.	11	48
Carboniano edicto.	6	17
Caſtrenſi omnium palatinorum peculio.	12	31
Caſtrenſi peculio militum & præfecti annonæ.	12	37
Caſtrenſianis & miniſterianis.	12	26
Cenſibus & Cēſitorib. & præquatorib. & inſpect.	11	57
Claſſicis.	11	12
Codicillis.	5	36
Cohortalibus & principibus cornicularijs, &c.	12	58
Collatione æris.	10	29
Collatione donatorum vel releuatorum, &c.	10	28
Collatione fundorũ fiſcaliũ, vel rei priuatæ, &c.	11	73
Collatione fundorum patrimonialium &c.	11	64
Collationibus.	6	20
Collegiatis & chartopratris & nummulariis.	11	17
Colluſione detegenda.	7	20
Colonis Illiricianis.	11	52
Colonis Palæſtinis.	11	50
Colonis Thracenſibus.	11	51
Comitibus conſiſtorianis.	12	10
Comitibus & archiatris ſacri palatij.	12	13
Comitibus qui prouincias regunt.	12	14
Comitibus rei militaris.	12	12
Comitibus & tribunis ſcholarum. *Germ.*	12	11
Præpoſitis & tribunis ſcholarum. *Hal.*	Lib.	tit.
Commeatu.	12	43
Commerciis & mercatoribus.	4	63
Cominationes, epiſtolas, programmata &c.	7	57
Commodato.	4	23
Communia de legatis & fideicommiſſis, &c.	6	43
Communia de manumiſſionibus.	7	15
Communia de ſucceſſionibus.	6	58
Communia de vſurpationibus.	7	30
Communia vtriuſque iudicij tam familiæ, &c.	3	38
Communium rerum alienatione.	4	52

3	37	Communi diuidundo.
7	7	Communi ſervo manumiſſo.
4	31	Compenſatiouibus.
5	26	Concubinis.
4	9	Condictione ex lege & ſine cauſa vel iniuſta, &c.
4	8	Condictione furtiua.
4	5	Condictione indebiti.
4	6	Condictione ob cauſam datorum.
4	7	Condictione ob turpem cauſam.
6	46	Conditionibus inſertis tam legatis, quam, &c.
10	26	Conditis in publicis horreis.
11	71	Conductoribus & procuratoribus, &c.
7	59	Confeſſis.
5	29	Confirmando tutore.
3	40	Conſortibus eiuſdem litis.
4	18	Conſtitutâ pecuniâ.
12	3	Conſulibus & non ſpargẽdis ab his pecuniis, &c.
1	54	Contractibus Iudicum vel eorum &c. *Hal. tit.* 51.
4	38	Contrahendâ emptione & venditione.
8	38	Contrahendâ & committendâ ſtipulatione.
5	58	Contrario iudicio tutelæ.
10	2	Conueniendis fiſci debitoribus.
8	46	Creditorem euictionem pignoris non debere.
9	32	Crimine expilatæ hæreditatis.
9	38	Crimine peculatus.
9	29	Crimine ſacrilegij.
9	34	Crimine ſtellionatus.
11	77	Cupreſſis ex luco Daphnes vel Perſeidis, &c.
9	4	Cuſtodiâ reorum.
5	70	Curatore furioſi & prodigi.
11	13	Curialibus Vrbis Romæ.
12	23	Curioſis & ſtationariis.
12	51	Curſu publico & angariis & perangariis.
Lib.	tit.	D.
8	29	Debitorem venditionem pignoris impedire, &c.
11	32	Debitoribus ciuitatum.

Decanis.	12	27
Decretis diuiſionũ ſuper immunitate quibuſd. &c	10	46
Decurionibus & filiis eorum, & qui Decur. &c.	10	31
Dedititia libertate tollenda.	7	5
Defenſoribus ciuitatum. *hal. tit.* 53.	1	56
Delatoribus.	10	11
Depoſiti vel contra.	4	34
Deſertoribus & occultatoribus eorum.	12	45
Dignitatibus.	12	1
Dilationibus.	3	11
Diſcuſſionibus.	10	30
Diſtractione pignorum.	8	28
Diuerſis officijs & apparitoribus iudicum, &c.	12	60
Diuerſis prædiis vrbanis & ruſticis templorũ, &c	11	69
Diuidenda tutelæ, & pro qua parte quiſque, &c:	5	52
Diuerſis reſcriptis & pragmat, &c. *Hal. goth. tit.* 23	1	26
Diuortio facto, apud quem liberi morari, &c.	5	24
Dolo malo.	2	21
Domeſticis & protectoribus.	12	17
Donationibus.	8	54
Donationibus ante nuptias vel propter nupt. &c.	5	3
Donationibus cauſâ mortis.	8	57
Donationibus inter virum & vxorem, &c.	5	16
Donationibus quæ ſub modo & conditione, &c.	8	55
Dote cautâ non numerata.	5	15
Dotis promiſſione & nudâ pollicitatione.	5	11
Duobus reis ſtipulandi & promittendi	8	40
E	Lib.	tit.
Edendo.	2	1
Edicto Diui Adriani tollendo, & quemadm. &c.	6	33
Emancipationibus liberorum.	8	49
Emendatione Codicis D. Iuſtiniani, & 2da eius editione. *Hal. Goth.* eſt *Præm.* 3a *Conſtit.*	1	3
Emendatione propinquorum.	9	15
Emendatione ſeruorum.	9	14
Eo qui pro tutore negotia geſſit.	5	45

1	7	Ep.ſcop.audietiâ & diuerſis cap.&c.*hal.goth t.4.*
1	6	Epiſc.& clericis orphanotrophis,&c.*hal.goth.t.3*
12	32	Equeſtri dignitate.
12	38	Erogatione militaris annonæ.
2	10	Errore Aduocatorum vel libellos ſeu preces,&c,
2	5	Errore calculi.
8	27	Etiam ad chirographariam pecuniam. pign. &c.
2	49	Etiam per procuratorem cauſam in integrũ, &c.
8	45	Euictionibus.
4	42	Eunuchis.
10	19	Exactoribus tributorum.
8	36	Exceptionibus ſeu præſcriptionibus.
12	39	Excoctione & tranſlatione militarium, &c.
10	64	Excuſationibus artificum.
10	47	Excuſationibus munerum.
5	62	Excuſationibus tutorum & curatorum, &c.
5	65	Excuſationibus veteranorum.
4	17	Ex delictis defunctorum in quantum hæred. &c.
9	3	Exhibendis & tranſmittendis reis.
11	41	Expenſis ludorum.
2	12	Ex quibus cauſis infamia irrogatur.
7	53	Executione rei iudicatæ.
12	61	Executoribus & exactoribus.
Lib.	tit.	F
11	9	Fabricenſibus.
6	41	Falsâ causâ adiectâ legato vel fideicommiſſo.
9	24	Falsâ monetâ.
3	36	Familiæ erciſcundæ.
9	36	Famoſis libellis.
3	12	Feriis.
7	4	Fideicommiſſariis libertatibus.
6	42	Fideicommiſſis.
4	21	Fide inſtrumentorum & amiſſione eorum &c.
10	3	Fide inſtrumentorum & Iure haſtæ fiſcalis &c.
8	41	Fideiuſſoribus & mandatoribus.
2	24	Fideiuſſoribus minorum.

Fideiuſſoribus tutorum vel curatorum.	5	57
Filiisfamilias & quemadmodum pro his &c.	10	60
Filiis officialiũ militariũ qui in bello moriuntur.	12	48
Filiofamilias minore.	2	23
Finium regundorum.	3	39
Fiſcalibus v ſuris.	10	8
Fructibus & litium expenſis.	7	51
Frumento Alexandrino.	11	27
Frumento Vrbis Conſtantinopolitanæ.	11	23
Fugitiuis colonis patrimonialib⁹,ſaltuenſib⁹ &c.	11	63
Fundis & ſaltibus rei dominicæ.	11	66
Fundis limitrophis, & terris & paludibus &c.	11	59
Fundis patrimonialibus & ſaltuenſibus &c.	11	61
Fundis rei priuatæ,& ſaltibus diuinæ domus.	11	65
Fundo dotali.	5	23
Furtis & ſeruo corrupto.	6	2
G	Lib.	tit.
Generali abolitione.	9	43
Gladiatoribus.	11	43
Grege dominico.	11	75
H		
Hæredibus inſtituendis,& quæ perſonæ &c.	6	24
Hæredibus tutorum vel curatorum.	5	54
Hæreditariis actionibus.	4	16
Hæreditate vel actione venditâ.	4	39
Hæreditatibus decurionum,nauiculariorũ,&c.	6	61
Hæreticis& manichæis&,ſamaritis *Hal. goth. tit* 5	1	8
His quæ ex publicâ collatione allata &c. *Hal.*	10	37
Iis quæ ex publicâ collatione &c. *Germ.*		
Cæteras Rubricas Incipien. à voce His *quære in litera I ſub verbo* Iis, *quia Germanica editio legit* De Iis, *vbi Flor. & hal. legunt* De His.		
Honoratorum vehiculis.	11	19
Honoribus & muneribus non continuandis. *Hal.*	10	40
Muneribus & honoribus &c. *Germ.*		

Lib.	tit.	I
10	73	Iis quæ ex publicâ collatione illata ſunt.
		His quæ ex publicâ collatione &c. *Hal.* & ſic *de ſeqq. titulis, Incipien. à verbo* Iis, *qui in Cod.* Hal. & Flor. *incipiunt à voce* His.
6	41	Iis quæ pœnæ nomine in teſtamento &c.
6	45	Iis quæ ſub modo legata vel fideicommiſſa &c.
2	20	Iis quæ vi metuſue cauſâ geſta ſunt.
9	1	Iis qui accuſare non poſſunt.
1	15	Iis qui ad eccleſiā confugiunt, &c. *Hal. goth. tit.* 12.
1	28	Iis qui ad ſtatuas confugiunt *Flor. Goth. tit.* 25.
7	10	Iis qui à non dominis manumiſſi ſunt.
10	44	Iis qui à principe vacationem acceperunt.
6	51	Iis qui ante apertas tabulas hæreditatem &c.
6	35	Iis qui vt indignis hæreditates auferuntur &c.
1	56	Iis qui in eccleſiis manumittuntur. *Hal. tit.* 13.
11	38	Iis qui ex officio quod adminiſtrarunt &c.
10	6	Iis qui ex publicis rationibus mutuam &c.
10	59	Iis qui in exilium dati, vel ab ordine moti ſunt.
8	19	Iis qui in priorum creditorū locum ſuccedunt.
[illegible]	39	Iis qui latrones, vel aliis criminibus reos &c.
10	54	Iis qui non impletis ſtipendiis ſacramento &c.
10	51	Iis qui numero liberorum vel paupertate &c.
9	17	Iis qui parentes vel liberos occiderunt.
2	15	Iis qui potentiorum nomine titulos prædiis &c.
7	67	Iis qui per metum Iudicis non appellauerunt.
10	13	Iis qui ſe deſtruunt.
9	23	Iis qui ſibi adſcribunt in teſtamento.
10	43	Iis qui ſponte publica munera ſubeunt.
2	45	Iis qui veniam ætatis impetrauerunt.
10	25	Immunitate nemini concedendâ.
10	35	Imponendâ lucratiuâ deſcriptione.
6	26	Impuberum & aliis ſubſtitutionibus.
6	48	Incertis perſonis. *Flor. Goth.*
		Ad SC. trebell. & de Incertis perſonis *Ger. hal.*
5	5	Inceſtis, & inutilibus nuptiis.

Incolis,& vbi quis domiciliũ habere videtur,&c.	10	39
Indictionibus.	10	17
Indictâ viduitate & lege Iuliâ miſcellâ tollendâ.	6	49
Infamibus.	10	57
Infantibus expoſiſis liberis & ſeruis, &c.	8	52
Infirmandis pœnis cælibatus, & orbitatis &c.	8	58
Ingenuis manumiſſis.	7	14
Ingratis liberis.	8	50
In integrum reſtitutione minorum 25. annis.	2	22
In integrum reſtitutione poſtulatâ ne quid &c.	2	50
Iniuriis.	9	35
In ius vocando.	2	2
In litem dando tutore vel curatore.	5	44
In litem iurando.	5	53
In officioſis donationibus.	3	29
Inofficioſis dotibus.	3	30
Inofficioſo teſtamento.	3	28
In quibus caſibus tutorem vel curatorem &c.	5	36
In quibus cauſis ceſſat longi tẽporis præſcriptio	7	34
In quibus cauſis coloni cenſiti dominos &c.	11	49
In quibus cauſis in integrum reſtitutio &c.	2	41
In quib⁹ cauſis militãtes fori præſcriptione &c.	3	25
In quibus cauſis pignus vel hypotheca &c.	8	15
Inſtitoria & exercitoria actione.	4	25
Inſtitutionibus & ſubſtitutionibus &c.	6	25
Interdictis.	8	1
Interdicto matrimonio inter pupillam &c.	5	6
Inter alios acta vel iudicata aliis non noc. *Goth.*	7	60
Res inter alios actas vel iudicatas &c. *Germ.*	Lib.	tit.
Inutilibus ſtipulationibus.	8	39
Irenarchis.	10	75
Iudæis & cælicolis. *Hal. Goth. tit. 9.*	1	12
Iudiciis.	3	1
Iure aureorum annulorum & de natalibus &c.	6	8
Iure deliberãdi & de adeunda vel acquirẽda &c.	6	30
Iure dominij impetrando.	8	34

5	12	Iure dotium.
4	66	Iure emphyteutico.
10	1	Iure fiſci.
2	59	Iureiurando propter calumniam dando.
8	59	Iure liberorum.
11	29	Iure Reipublicæ.
3	13	Iuriſdictione omnium Iudicum & de foro &c.
1	21	Iuris & facti ignorantiâ. *Hal. Goth. tit.* 18
1	2	Iuſtinianæo Codice confir. *Hal. goth.* eſt *Conſtit.* 2da. *Proœmiples.*
Lib.	tit.	L
7	6	Latinâ libertate tollendâ & per certos &c.
10	7	Legationibus.
6	37	Legatis.
3	35	Lege Aquiliâ
8	35	Lege commiſſoriâ in pignoribus reſcindendâ, eſt *Pars rubricæ de pactis pignorum &c.*
7	3	Lege fuſiâ caniniâ tollendâ.
6	40	Lege Iuliâ miſcellâ tollendâ; *eſt pars rubricæ de indictâ viduitate tollenda.*
1	17	Legibus & conſtitutionibus &c. *Hal. goth. tit.* 14
5	30	Legitimâ tutelâ.
6	57	Legitimis hæredibus.
7	16	Liberali causâ
8	8	Liberis exhibendis ſeu deducendis &c.
6	28	Liberis præteritis vel exhæredatis.
10	56	Libertinis.
6	7	Libertis & eorum liberis.
8	37	Litigioſis.
3	9	Litis conteſtatione.
12	45	Litorum & itinerum cuſtodia.
11	70	Locatione prædiorum ciuilium vel fiſcalium &c.
4	65	Locato & conducto.
7	22	Longi temporis præſcriptione quæ pro &c.
8	31	Luitione pignoris.
12	62	Lucris aduocatorum & concuſſionibus &c.

M	Lib.	tit.
Magiſtratibus conueniendis.	5	76
Magiſtratibus municipalib. *Goth. tit. 56. Hal.* 54.	1	57
Magiſtris ſacrorum ſcriniorum.	12	9
Maiuma.	11	45
Maleficis & mathematicis & cæteris ſimilibus.	9	18
Mancipiis & colonis patrimonialium &c.	11	62
Mandatis principum *Hal. Goth. tit.* 15.	1	18
Mandati vel contra.	4	35
Mendicantibus validis.	11	25
Menſoribus.	12	28
Metallariis & metallis & procuratoribus &c.	11	6
Metatis & epidemeticis.	12	41
Metropoli Beryto.	11	21
Militari veſte.	12	40
Modo mulctarũ quæ à Iudic. &c. *Flor.* 54. *hal.* 52.	1	55
Monopoliis & conuentu negotiatorum &c.	4	59
Mulieribus in quo loco munera ſexui &c.	10	62
Mulieribus quæ ſe propriis ſeruis iunxerunt.	9	11
Muneribus & honoribus non continuandis. *Ger.* Honoribus & muneribus. *Hal.*	10	40
Muneribus patrimoniorum.	10	41
Municipibus & originariis.	10	38
Murilegulis & gynæciariis & procuratorib⁹ &c.	11	7
Mutatione nominis.	9	25
N		
Naturalibus liberis & matribus eorum &c.	5	27
Naufragiis.	11	6
Nauibus non excuſandis.	11	3
Nauiculariis ſeu naucleris publicas ſpecies &c.	11	1
Nautico fœnore.	4	33
Nautis tyberinis.	11	26
Neceſſariis ſeruis hæredibus inſtituendis &c.	6	27
Ne chriſtianũ mancipiũ hæreticus &c. *Hal. tit.* 10	1	13
Ne de ſtatu defunctorum poſt quinquenniũ &c.	7	21
Ne fideiuſſores vel mandatores dotium dentur.	5	20

Lib.	tit.	
4	13	Ne filius pro patre vel pater pro filio &c.
10	5	Ne fiſcus rem quam vendidit euincat.
2	18	Ne fiſcus vel reſpublica procurationē alicui &c.
12	35	Negotiatores ne militent.
2	19	Negotiis geſtis.
7	70	Ne liceat in vna eademque cauſa tertio &c.
2	14	Ne liceat potentioribus patrocinium &c.
1	11	Nemini licere ſignū ſaluatoris &c. *Hal. goth. tit.* 8
5	22	Ne pro dote mulieris bona quondam mariti &c.
10	24	Ne operæ à collatoribus exigantur.
11	4	Ne quid oneri publico imponatur.
3	5	Ne quis in ſua cauſa iudicet vel ius ſibi dicat.
11	36	Ne quis liber inuitus actum reipubl. gerere &c.
7	38	Ne rei dominicæ vel templorum vendicatio &c.
1	48	Ne rei militaris comitibus &c. *Hal. tit.* 45.
11	54	Ne ruſticani ad vllum obſequium deuocentur.
1	9	Ne ſanctum Baptiſma iteretur. *Hal. goth. tit.* 6.
9	48	Ne ſine iuſſu principis certis iudicibus &c.
5	41	Ne tutor vel curator vectigalia conducat.
4	12	Ne vxor pro marito vel maritus pro vxore &c.
9	38	Nili aggeribus non rumpendis.
11	55	Non licere habitatoribus metrocomiæ loca &c.
4	30	Non numeratâ pecuniâ.
8	42	Nouationibus & delegationibus.
8	11	Noui operis nunciatione.
1	1	Nouo Codice faciendo *Hal. goth. Proœm.* 1. *conſt.*
3	41	Noxalibus actionibus.
7	25	Nudo iure quiritum tollendo.
11	11	Nulli licere in frænis equeſtribus ſellis &c.
12	50	Numerariis actuariis & chartulariis &c.
4	60	Nundinis & mercationibus.
5	4	Nuptiis.
Lib.	tit.	**O.**
12	49	Oblatione votorum.
4	10	Obligationibus & actionibus. *Hal. goth.* Actionibus & obligationibus. *Germ.*

bſequiis patrono præſtandis.	6	6
fficio ciuilium Iudicum. *Hal. tit.* 43	1	46
fficio comitis orientis. *Hal goth. tit.* 37	1	40
fficio comitis rerum priuatarũ. *Hal goht. tit.* 33	1	36
fficio comitis ſacrarũ largitionũ. *Hal. got. tit.* 32	1	35
fficio comitis ſacri palatij. *Hal goth. tit.* 34	1	37
fficio comitis ſacri patrimonij. *Hal. goth. tit.* 36	1	39
fficio diuerſorum iudicum. *Hal. tit.* 46	1	49
fficio eius qui vicem alicuius &c. *Hal. tit.* 48	1	51
fficio Iuridici Alexandriæ. *Hal. tit.* 59	1	58
fficio magiſtri militum. *Hal goth tit.* 29	1	32
fficio magiſtri officiorum. *Hal. goth. tit.* 31	1	34
fficio militarium iudicum. *Hal. tit.* 45	1	48
fficio præfecti annonæ. *Goth. & Germ. deeſt.*		
fficio præfecti auguſtalis. *Hal goth. tit.* 38	1	41
fficio præf. prætorio Africæ. *Hal. goth. tit.* 27	1	30
fficio præf. prætoriorum &c. *Hal. goth. tit.* 26	1	29
fficio præfecti vigilum. *Hal. tit.* 42. *Goth.* 44.	1	45
fficio præfecti vrbi. *Hal goth. tit.* 28	1	31
fficio prætoris. *Hal, goth. tit.* 40. *Goth. pretorum.*	1	43
fficio proconſulis & legati. *Hal. goth. tit.* 35	1	38
fficio quæſtoris. *Hal. goth tit.* 30	1	33
fficio rectoris prouiciæ. *Hal. goth. tit.* 41	1	44
fficio vicarij. *Hal. goth. tit* 39.	1	42
mni agro deſerto & quando ſteriles &c.	11	58
peris libertorum.	6	3
peribus publicis.	8	12
rdine cognitionum.	7	19
rdine Iudiciorum.	3	8
P	Lib.	tit.
ctis.	2	3
ctis conuentis tam ſuper dote quam &c.	5	14
ctis inter emptorem & venditorem &c.	4	54
ctis pignorum & de lege commiſſoria &c.	8	35
ganus & ſacrificiis & templis, *Hal. goth. tit.* 11	1	14
latiis & domibus dominicis.	11	76

12	24	Palatinis ſacrarum largitionum & rerum &c.
8	25	Partu pignoris & omni cauſâ.
11	60	Paſcuis publicis & priuatis.
8	47	Patria poteſtate.
4	43	Patribus qui filios ſuos diſtraxerunt.
7	23	Peculio eius qui libertatem meruit.
3	3	Pedaneis iudicibus.
12	23	Perfectiſſimatus dignitate.
11	34	Periculo eorum qui pro magiſtratibus &c.
4	48	Periculo & commodo rei venditæ.
11	33	Periculo nominatorum.
10	61	Periculo ſucceſſorum parentis.
5	38	Periculo tutorum & curatorum.
4	27	Per quas perſonas nobis acquiratur.
10	12	Petitionibus bonorum ſublatis.
3	31	Petitione hæreditatis.
4	24	Pignoratitia actione.
8	14	Pignoribus & hypothecis.
11	10	Piſtoribus.
3	10	Plus petitionibus.
4	22	Plus valere quod agitur quã quod ſimulatè &c.
9	47	Pœnis.
10	7	Pœnis fiſcalibus creditores præferri.
7	49	Pœnâ Iudicis, qui malè iudicauit vel eius &c.
10	71	Ponderatoribus & auri illatione.
8	51	Poſt liminio reuerſis & redemptis ab hoſtibus.
9	29	Poſthumis hæredibus inſtituendis & c.
2	6	Poſtulando.
10	65	Potioribus ad munera nominandis.
10	35	Præbendo ſalario.
10	33	Prædiis decurionum ſine decreto non &c.
5	71	Prædiis & aliis rebus minorum ſine decreto &c.
11	2	Prædiis & omnibus rebus nauiculariorum.
11	63	Prædiis tamiacis & de his qui ex colonis &c.
21	4	Præfectis prætorio ſiue vrbi & magiſtris &c.
12	21	Præpoſitis agentium in rebus.

Præpoſitis

Præpoſitis laborum.	12	18
Præpoſitis ſacri cubiculi, & de omnibus &c.	12	5
Præſcriptione longi temporis decem, vel 20.&c.	7	33
Præſcriptione triginta vel quadraginta &c.	7	39
Prætoribus & honore præturæ & collatione &c.	12	2
Prætorio pignore & vt in actionibus &c.	8	22
Precario & ſaluiano interdicto.	8	9
Precib. Imperatori offerendis &c. *Hal.goth.tit.*19.	1	22
Primicerio & ſecundicerio, & notariis.	12	7
Primipilo.	12	63
Principibus agentium in rebus.	12	22
Priuatis carceribus inhibendis.	9	5
Priuilegiis corporatorum Vrbis Romæ.	11	14
Priuilegiis domus Auguſtæ, vel rei priuatæ, &c.	12	74
Priuilegio dotis.	7	74
Priuilegiis eorum qui in ſacro palatio militant.	12	29
Priuilegio fiſci.	7	73
Priuilegiis ſcholarum.	12	30
Priuilegiis Vrbis Conſtantinopolitanæ.	11	20
Probationibus.	4	19
Procuratoribus.	2	13
Profeſſoribus & medicis.	10	52
Profeſſoribꝰ, qui in Vrbe Conſtp^{na} docentes &c.	12	15
Prohibitâ ſequeſtratione pecuniæ.	4	4
Pro quibus cauſis ſerui pro præmio libertatē &c.	7	13
Pro ſocio.	4	37
Proximis ſacrorum ſcriniorum, cæteriſque &c.	12	9
Publicæ lætitiæ, vel Conſulum nunciatores &c.	12	64
Q	Lib.	tit.
Quadriennij præſcriptione.	7	37
Quadrimēſtruis breuibus. *Goth.* in *aliis Cod. deeſt.*	1	43
Quæ res exportari non debeant.	4	41
Quæ res pignori obligari poſſunt vel non &c.	8	7
Quæ res vænire non poſſunt, & qui vendere &c.	4	40
Quæ ſit longa conſuetudo.	8	53
Quæſtionibus.	9	41
Quæſtoribus & magiſtris officiorum, &c.	12	6

9	31	Quando Ciuilis actio criminali præiudicet &c.
5	72	Quando decreto opus non eſt.
6	53	Quando dies legati vel fideicommiſſi cedit.
10	34	Quando & quibus quarta pars debetur ex &c.
5	39	Quando ex facto tutoris vel curatoris &c.
4	15	Quando fiſcus vel priuatus debitoris ſui &c.
3	14	Quando Imperator inter pupillos vel viduas &c.
1	23	Quando libellus principi &c. *Hal. & goth. tit.* 20
4	45	Quando liceat ab emptione diſcedere.
3	27	Quando liceat vnicuique ſine iudice ſe vind. &c.
5	35	Quando mulier officio tutelæ fungi poteſt.
6	10	Quando non petentium partes petentibus &c.
5	64	Quando prouocare non eſt neceſſe.
5	60	Quando tutores vel curatores eſſe deſinant.
10	42	Quemadmodum ciuilia munera indicuntur.
6	32	Quemadmodum teſtamenta aperiantur, &c.
6	9	Qui admitti ad bonorum poſſeſſionem &c.
5	68	Qui ætate.
10	49	Qui ætate vel profeſſione ſe excuſant.
7	71	Qui bonis cedere poſſunt.
11	72	Quibus ad conductionem prædiorum &c.
7	18	Quibus ad libertatem proclamare non licet, &c.
2	54	Quibus ex cauſis maiores in integrũ reſtituãtur.
10	55	Quibus meneribus excuſentur ij qui poſt &c.
10	48	Quibus muneribus vel præſtationibꝰ nemini &c.
7	35	Quibus non obiicitur longi emporis præſcriptio
7	56	Quibus res iudicata non nocet.
5	34	Qui dare tutores vel curatores poſſunt &c.
2	42	Qui & aduerſus quos in integrum reſtitui &c.
3	6	Qui legitimam perſonam ſtandi in iudiciis &c.
7	11	Qui manumittere non poſſunt & ne in &c.
12	34	Qui militare poſſunt vel non poſſunt &c.
5	67	Qui morbo ſe excuſant.
10	50	Qui morbo ſe excuſant.
7	12	Qui non poſſunt ad libertatem peruenire.
5	66	Qui numero liberorum ſe excuſant.

Qui numero tutelarum.	5	69
Qui petant tutores vel curatores.	5	31
Qui potiores in pignore habeantur.	8	18
Qui pro ſua iuriſdictione iudices dare &c.	3	4
Qui teſtamenta facere poſſunt vel non.	6	22
Quod cum eo qui in aliena poteſtate eſt &c.	4	26
Quomodo & quando iudex ſententiam &c.	7	43
Quo quiſque ordine conueniatur.	11	39
Quorum appellationes non recipiuntur.	7	65
Quorum bonorum.	8	2
Quorum legatorum. R	8	3
Raptu virginum ſeu viduarum &c.	9	13
Ratiocinijs operũ publicorum & de patrib. &c.	8	13
Rebus alienis nõ alienandis & de prohibita &c.	4	51
Rebus creditis & iureiurando.	4	1
Receptis arbitris.	2	56
Reis poſtulatis.	10	58
Re iudicata.	7	52
Rei vindicatione.	3	32
Rei vxoriæ actione in ex ſtipulatu actionem &c.	5	13
Relationibus.	7	61
Religioſis & ſumptibus funerum, & aleæ luſu.	3	44
Rem alienam gerentibus non interdici rerũ &c.	4	53
Re militari.	12	36
Remiſſione pignoris.	8	26
Repudianda bonorum poſſeſſione.	6	19
Repudianda vel abſtinenda hæreditate.	6	38
Repudiis & iudicio de moribus ſublato.	5	17
Reputationibus quæ fiunt in iudicio &c.	2	48
Requirendis reis.	9	40
Rerum amotarum.	5	21
Rerum permutatione & præſcriptis verbis.	4	64
Reſcindenda venditione.	4	44
Res inter alios actas, vel iudicatas &c. *Germ.* Inter alios acta vel iudicata &c. *Goth.*	7	6
Reſtitutionibus militum & eorum qui &c.	2	51

8	66	Reuocandis donationibus.
7	71	Reuocandis his quæ in fraudem creditorum &c.
Lib.	tit.	S
1	5	Sacroſanctis eccleſiis, de rebus &c. *Hal.goth.tit.2.*
12	42	Salgamo hoſpitibus non præſtando.
2	57	Satiſdando.
5	9	Secundis nuptiis.
9	39	Seditioſis & de iis qui plebem contra &c.
1	19	Senatuſconſultis. *Hal.goth. eſt tit.16.*
7	24	Senatuſconſulto Claudiano tollendo.
10	9	Sententiis aduerſus fiſcum latis retractandis.
7	45	Sententiis & interlocutionibus omniũ iudicum.
7	44	Sententiis ex periculo recitandis.
9	51	Sententiam paſſis & reſtitutis.
7	42	Sententiis præfectorum prætorio.
7	47	Sententiis quæ pro eo quod intereſt proferũtur.
7	46	Sententiâ quæ ſine certa quantitate profertur.
7	50	Sententiam reſcindi non poſſe.
		Separationibus bonorũ. *Vide* Bonis authoritate.
9	19	Sepulchro violato.
3	34	Seruitutibus & aquâ.
6	1	Seruis fugitiuis & liberis, mancipiiſque &c.
7	8	Seruo pignori dato manumiſſo.
7	9	Seruis reipublicæ manumittendis.
2	38	Si aduerſus creditorem.
7	36	Si aduerſus creditorem præſcriptio opponitur.
2	35	Si aduerſus delictum.
2	30	Si aduerſus donationem.
2	34	Si aduerſus dotem.
2	37	Si aduerſus fiſcum.
2	31	Si aduerſus libertatem.
2	27	Si aduerſus rem iudicatam reſtitutio poſtuletur.
2	33	Si aduerſus ſolutionem à tutore vel à ſe factam.
2	32	Si aduerſus tranſactionem, vel diuiſionem &c.
2	28	Si aduerſus venditionem.
2	29	Si aduerſus venditionem pignorum.

Digitized by Google

Si aduerſus vſucapionem.	2	36
Si aliena res pignori data ſit.	8	16
Si à non competente iudice iudicium eſſe dicatur	7	48
Si antiquior creditor pignus vendiderit.	8	20
Si certum putatur.	4	2
Si communis res pignori data ſit.	8	21
Si contra ius vel vtilitatem &c. *Hal. goth tit. 22*	1	25
Si contra matris voluntatem tutor datus ſit.	5	47
Si curialis relicta ciuitate rus habitare maluerit.	10	37
Si de momentanea poſſeſſione fuerit appellatum.	6	69
Si dos conſtante matrimonio ſoluta fuerit.	5	19
Si ex falſis inſtrumentis vel teſtimoniis &c.	7	58
Si ex pluribus tutoribus vel curatoribus &c.	5	40
Si in cauſa iudicati pignus captum ſit.	8	23
Si in communi eademque cauſa in integrum &c.	2	26
Si in fraudem patroni à libertis alienatio facta ſit	6	5
Silentiariis & decurionibus eorum.	12	16
Si libertatis Imperialis ſocius ſine hærede &c.	10	14
Si maior factus alienationē factam ſine decr. &c.	5	74
Si maior factus ratum habuerit.	2	46
Si mancipium ita fuerit alienatum vt manū &c.	4	57
Si mancipium ita venierit ne proſtituatur.	4	56
Si mater indemnitatem promiſit.	5	46
Si minor ab hæreditate ſe abſtineat.	2	39
Si minor ſe maiorem dixerit, vel maior &c.	2	43
Sine cenſu vel reliquis fundum comparari &c.	4	47
Si nuptiæ ex reſcripto petantur.	5	8
Si omiſſa ſit cauſa teſtamenti.	6	39
Si pendente appellatione mors interuenerit.	7	65
Si per vim vel alio modo abſentis turbata &c.	8	5
Si pignoris conuentionem numeratio &c.	8	53
Si pignus pignori datum ſit.	8	24
Si plures vna ſententia condemnati ſunt.	7	55
Si poſt creationem quis deceſſerit.	10	63
Si propter inimicitias creatio facta ſit.	10	66
Si propter publicas penſitationes venditio &c.	4	45

5	7	Si quacumque præditus poteſtate, vel ad eũ &c.
6	43	Si quis aliquem teſtari prohibuerit vel coëgerit.
4	50	Si quis alteri vel ſibi ſub alterius nomine &c.
9	10	Si quis eam cuius tutor fuerit corruperit.
5	73	Si quis ignorans rem minoris eſſe ſine decr. &c.
9	7	Si quis Imperatori maledixerit.
5	2	Si rector prouinciæ, vel ad eum pertinentes &c.
9	6	Si reus vel accuſator mortuus fuerit.
2	44	Si Sæpius in integrum reſtitutus poſtuletur.
5	10	Si ſecundo nupſerit mulier cui maritus &c.
10	32	Si ſeruus aut libertus ad decurionatum &c.
4	55	Si ſeruus expectandus væneat.
4	36	Si ſeruus extero ſe emi mandauerit.
5	65	Si tutor, vel curator falſis allegationibus &c.
2	25	Si tutor vel curator interuenerit.
5	55	Si tutor, vel curator non geſſerit.
5	64	Si tutor vel curator reipublicæ cauſa aberit.
8	20	Si vendito pignore agatur.
7	68	Si vnus ex pluribus appellauerit.
8	32	Si vnus ex pluribus hæredibus creditoris &c.
2	4	Si vt omiſſam hæreditatem vel bonorum &c.
8	43	Solutionibus & liberationibus.
11	39	Solutionibus & liberationibus debitorum &c.
3	18	Soluto matrimonio quemadmodum dos petatur.
11	40	Spectaculis & ſcenicis & lenonibus.
5	1	Sponſalibus & arrhis ſponſalitiis & proxeneticis.
3	2	Sportulis & ſumptibus in diuerſis iudiciis &c.
1	27	Statuis & imaginibus. *Hal. goth. tit.* 24
12	25	Stratoribus.
11	18	Studiis liberalibus Vrbis Romæ, &c.
11	16	Suariis & ſuſceptorib. vini & cæteris corporatis.
6	16	Succeſſorio edicto.
3	3	Suffra[gio].
6	55	Suis & legitimis liberis & ex filia nepotibus &c.
1	1	Summ. trinitate & fide catholicâ & vt nemo &c.
11	57	Sumptus iniuncti muneris ad omnes &c.

Sumptuum recuperatione.	10 67
Superexactionibus.	10 60
Superindicto..	10 16
Suſceptoribus, præpoſitis & arcariis.	10 70
Suſpectis tutoribus vel curatoribus.	5 43
T	Lib. tit.
Tabulariis ſcribis, logographis & cenſualibus.	10 69
Tabulis exhibendis..	8 7
Temporibus & reparationibus appellationũ &c.	7 63
Temporibus in integrum reſtitutionis &c.	2 53
Teſtamentariâ manumiſſione.	7 2
Teſtamentariâ tutelâ.	5 28
Teſtamentis & quemadmodum teſtamenta &c.	6 23
Teſtamento militis.	6 21
Teſtibus.	4 20
Theſauris.	10 15
Tractatoriis & ſtatiuis.	12 52
Tranſactionibus.	2 4
Tutoribus vel curatoribus illuſtrium &c.	5 33
Tutore vel curatore qui ſatis non dedit.	5 42
Tyronibus.	12 44
V	
Vacatione publici muneris.	10 45
Vbi cauſæ fiſcales vel diuinæ domus &c.	3 26
Vbi cauſa ſtatus agi debeat.	3 22
Vbi conueniatur qui certo loco dare promiſit.	3 8
Vbi de criminibus agi oporteat.	3 15
Vbi de hæreditate agatur, vel vbi hæredes &c.	3 20
Vbi de poſſeſſione agi oporteat.	3 16
Vbi de ratiociniis tam publicis quam &c.	3 21
Vbi & apud quem cognitio in integrum &c.	2 47
Vbi fideicommiſſum peti oporteat..	3 17
Vbi in rem actio exerceri debeat.	3 16
Vbi petantur tutores vel curatores.	5 32
Vbi pupilli educari debeant.	5 49
Vbi quis de curiali vel cohortali aliaue &c..	3 23

3	24	Vbi ſenatores vel clariſſimi ciuitate &c.
4	61	Vectigalibus & commiſſis.
4	62	Vectigalia noua inſtitui non poſſe.
11	44	Venatione ferarum.
11	31	Vendendis rebus ciuitatis.
10	4	Venditione rerum fiſcalium cum priuatis &c.
6	38	Verborum & rerum ſignificatione.
11	8	Veſtibus holoberis & auratis & de intinct. &c.
12	47	Veteranis.
1	17	Veteri iure enucleando & de authoritate &c.
12	10	Veteris muniſinatis poteſtate.
9	33	Vi bonorum raptorum.
7	1	Vindictâ libertate & apud concilium &c.
6	15	Vnde legitimi & vnde cognati.
6	14	Vnde liberi.
8	4	Vnde vi.
6	18	Vnde vir & vxor.
7	27	Vſucapione pro donato.
7	28	Vſucapione pro dote.
7	26	Vſucapione pro emptore vel tranſactione.
7	29	Vſucapione pro hærede.
7	31	Vſucapione transformanda & de ſublata &c.
3	33	Vſufructu & habitatione & miniſterio ſeruorum
4	32	Vſuris.
6	47	Vſuris & fructibus legatorum ſeu fideicõmiſſorũ
7	54	Vſuris rei iudicatæ.
5	56	Vſuris pupillaribus.
4	11	Vt actiones ab hærede & contra hæredes incipiãt
11	46	Vt armorum vſus inſcio principe interdictus ſit.
5	48	Vt cauſæ poſt pubertatem adſit tutor.
12	8	Vt dignitatum ordo ſeruetur.
5	54	Vt in poſſeſſionem legatorum vel fideic. &c.
9	44	Vt intra certum tempus criminalis quæſtio &c.
8	6	Vti poſſidetis.
1	24	Vt lite pendẽte, vel poſt prou. &c. *Hal. goth. tit.* 24
10	27	Vt nemini liceat in emptione ſpecierum ſe &c.

Vt nemini liceat ſine iudicis authoritate &c.	2	17
Vt nemo ad ſuum patrocinium ſuſcipiat &c.	11	53
Vt nemo inuitus agere vel accuſare cogatur.	3	7
Vt nemo priuatus titulos prædiis ſuis &c.	2	16
Vt nullus ex vicaneis pro alienis vicaneorũ &c.	11	56
Vt nulli patriæ ſuæ adminiſtratio &c. *Goth.* At *in Ger. deeſt* & *in* Hal. *cõiũgitur tit.* 41. *de offic. rector.*	1	44
	Lib.	tit.
Vt omnes Iudices tàm ciuiles quàm crimin. &c.	1	50
Vt quæ deſunt aduocatis partiũ Iudex ſuppleat.	2	11
Vxorib⁹ militũ & eorũ, qui Reipubl. cauſâ abſũt.	2	52

SECTIO IV.

Alphabeticus IX. *Collationum Libri Authenticorũ Syllabus.*

VOlumen Authenticotum, ſeu Authenticarum, vel Nouellarum in Germanicâ Irnerij editione, quæ ſola legalem authoritatem obtinet *vt dixi ſupra P.2.pag.*33. 65. *&* 241. Diuiditur in Collationes IX. At Collationes in titulos.

	Nũs Germ. Coll.	tit.
Iæ Coll tit. 1us eſt de Hæredibus & falcidiâ.	1	6
IIæ Coll. tit. 1us de Non alienand. reb. eccleſiaſt.	2	6
IIIæ Coll. tit. 1us de Lenonibus.	3	7
IVæ Coll. tit. 1us de Nuptiis.	4	7
Væ Coll. tit. 1us de Eccleſiaſt. rer. imobil. alienat.	5	20
VIæ Coll. tit. 1us Quib. mod. natur. filij effic. legit	6	14
VIIæ Coll. tit. 1us Quib. mod. natur. effic. ſui.	7	10
VIIIæ Coll. tit. 1us Neq; virũ quod ex dote &c.	8	13
IXæ Coll. tit. 1us de Hæredib. ab inteſt. venient.	9	15
		98

Numeri autem maioris marginis, indicant collationem ac titulum contrapoſitæ Authenticæ, *in edit. Germ.* ſicut numerus minoris marginis notat nouellas *edit. Goth.* cuius ſeries ſeriem *Haloandrinæ* aliorumque recentiorũ in omnibus ferè imitatur. *vt in Diagrãmate ſubiecto pag.* 158.

Germ		Got.	
			A
7	6	95	Adminiſtratoribus.
3	7	20	Adminiſtrantibus officia in ſacris appellat.
7	8	97	Æqualitate dotis,& propt.nupt.donat.
9	3	120	Alienatione & emphyteuſi &c. rer. ſacrarũ.
6	7	79	Apud quos oporteat cauſ.dicere &c.
4	2	23	Appellationib. & intra quæ tempora. &c.
8	2	93	Appellationibus.
6	11	85	Armis.
Coll.	tit.	No.	
			C
5	10	58	Clericis qui à ſuis deſtiterunt eccl. &c. *Hal.*
9	14	128	Collatoribus,& aliis capitulis.
6	12	84	Conſanguineis,& vterinis fratribus.
5	7	54	Conſtitutionem quæ ex adſcriptitio &c.
6	9	81	Cõſtitutio quæ dignitatib.& epiſcopatu &c.
6	9	81	Conſtitutio quæ per dignitates. *Hal.*
4	3	105	Conſulibus.
			D
5	19	59	Decurionibus vt acceptâ dignitate &c. *Hal.*
3	2	15	Defenſoribus ciuitatum.
6	14	88	Depoſito & atteſtatione ad inquilinos. *Hal.*
6	14	88	Depoſito & denunciationibus inquilin. &c.
8	13	117	Diuerſis capitulis & ſolutione &c.*Hal,*
7	9	99	Duobus reis promittendi.
			E
5	1	46	Eccleſiaſticarum rer.alienatione & ſolut.
9	6	131	Eccleſiaſticis canonibus &c. *Hal.*
9	15	123	Eccleſiaſticis diuerſis capitulis.*Hal.*
9	6	131	Eccleſiaſticis titulis. *Germ.*
9	12	132	Edictum de fide Conſtpolit. &c. *Hal.*
7	7	96	Executorib.& de iis qui conueniũtur &c.
5	6	53	Exhibendis & introducendis reis &c.
8	3	107	Extremis voluntatibus & bonorum &c. *Hal.*
			F
1	4	4	Fideiuſſorib. & mandatoribus &c.
2	6	19	Filiis ante dotalia inſtrum. natis.

		ger. edit. Coll.	tit.
	H		
5	Hæc Conſt. interpr. prior. conſt. de Iis &c.	6	4
	Hæc Conſt. innouat conſt. quæ præſcr. &c.	8	7
8	Hæredibus ab inteſtato venientibus &c.	9	1
	Hæredibus & falcidia &c.	1	1
	His qui mutuum dant agricolis *Hal.*	4	1
1	His qui nuptias iterant *Hal.*	4	4
	I		
9	Iis qui ingred. ad appellat. & quand. &c.	5	11
	Immenſis donat. in filios factis.	7	3
3	In medio litis non fier. ſacr. formas &c.	8	11
	Incæſtis & nefariis nuptiis.	2	6
3	Inſtrumentorum cautelâ & fide &c.	6	3
12	Interdictis collegiis hæreticorum.	9	12
1	Iudicibus, & vt nullatenus iureiu. &c. *Ger.*	6	10
	Iudicibus, & ne cũ iureiurando &c. *Hal goth.*		
8	Iurei. à morient. præſtito propter. &c. *Ger.*	5	2
8	Iurei. quod moriens de modo &c. *Hal.*		
	Iuſiur. quod præſtatur ab iis qui &c.	2	3
	L		
4	Lenonibus.	3	1
4	Liberis, quomodo eos oporteat &c. *Hal.*	6	1
14	Litigatoribus, & de ſportulis &c. *Hal.*	9	5
12	Litigioſis, & de cautione &c. *Hal.*	8	8
2	Litigioſis, & decimâ parte litis &c. *Germ.*		
	M		
7	Mandatis Principum.	3	4
5	Menſurâ ordinandorum Clericorum.	8	9
16	Militibus.	3	3
	Monachis. *Germ.*	1	5
	Monaſteriis & Monachis. &c. *Hal.*		
43	Muliere raptum paſſâ. *Hal.*	9	13
39	Mulieribus fide hæreticis. *Hal.*	8	5
	N		
9	Naturalibus liberis.	7	1
10	Nauticis vſuris. *Ger.* diff. à *tit.* vſu. naut. *Ger.*	8	6

Coll.	tit.	Got.	
			Vſuris nauticis. *Hal.*
5	4	51	Ne à mulieribus quæ ſe proſtituunt &c. *Hal.*
5	13	60	Ne defuncti ſeu reliquiæ eorum &c. *Hal.*
8	11	113	Ne in medio litis ſacræ formæ &c. *Hal.*
6	6	78	Ne libertini de cætero Iure aureorũ &c. *Hal.*
5	5	52	Ne perſonæ, vel rei, vel auri alterius &c. *Hal.*
5	4	98	Neque virũ qu. ex dot. eſt, neque &c. *Germ.*
		No.	Neque virũ ex dote, aut mulier ex &c. *Hal.*
5	17	67	Ne quis oratorium citra ſcientiam &c. *Hal.*
4	5	34	Ne quis quod agricolæ mutuam &c. *Hal.*
3	1	14	Ne quo in loco per Imperiũ Rom. &c. *Hal.*
2	1	7	Non alienandis aut permut. reb. eccleſ. &c.
1	2	2	Non eligendo ſecũdô nubentes &c. *Germ.*
			Ne mulieres quæ nuptias iterant &c. *Hal.*
5	15	63	Noui oper. nunciat. marit. aſpect. *Germ.*
			Nouis operib. contr. proſpect. in mare *Hal.*
4	5	34	Nullũ credẽtem agricolæ tenere illius &c.
4	1	22	Nuptiis.
			O
3	7	20	Officiis quæ miniſtrant in ſacris &c. *Hal.*
			P
3	4	17	Præcepta præſidum. *Hal.*
8	5	119	Priuilegiis dotis hæreticis mulieribus &c.
9	14	128	Publicis tributis expediendis. *Hal.*
			Q
9	1	80	Quæſtore.
6	8	118	Quæ iura agnationis tollit &c. *Hal.*
7	1	89	Quibus modis naturales efficiantur ſui.
6	1	74	Quibus modis naturales filij effic. legitimi.
5	7	54	Quod conſtitutio quæ ex adſcriptio &c. *Hal.*
1	6	6	Quom. oport. Epiſcopos & cæt. cler. &c.
			R
9	13	143	Raptis mulieribus quæ raptoribus nubunt.
2	5	10	Referendariis ſacri Palatij.
4	6	39	Reſtitutione dotalium rerum &c. *Hal.*
9	8	159	Reſtitutione fideicommiſſi &c.

No.		Coll.	ti.
108	Reſtitutionibus.		
39	Reſtitutionibus & eâ quæ parit in XI. menſ.	8	4
		4	6
	S		
114	Sacris iuſſionibus. *Hal.*		
123	Sanctiſſ. Epiſcopis & Deo amabil. &c.	8	10
31	Scenicas non ſolum ſi fideiuſſ. præſtent &c.	9	6
	T	5	4
44	Tabellionibus, & vt protocolla dimittãt &c.		
111	Tempore actionum quæ ſacris locis &c. *Hal.*	4	7
100	Tempore non ſolutæ pecun. ſuper dote. *Ger.*	8	7
	Tempore non numeratæ pecuniæ &c. *Hal.*	7	10
90	Teſtibus.		
107	Teſtamentis imperfectis à parentibus &c.	7	2
8	Triente & ſemiſſe, & ſucceſſ. filior. &c.	8	3
	V	3	5
106	Vſuris nauticis. *Ger.* eſt Nou. 110. *Goth.*		
10	Vſuris nauticis *Hal.*	9	11
71	Vt ab Illuſtrib. & qui ſuper ea dign. &c. *Ger.*		
	Vt illuſtres in pecuniariis omnimodo &c. *Hal*	5	28
3	Vt clerici apud proprios Epiſc. prim. &c.		
6	Vt clerici ex vna eccleſia in aliam &c. *Hal.*	6	11
7	Vt clerici qui recedunt aliis pro eis &c.	3	3
	Vt creditores primum aggrediantur &c. *Hal.*	5	10
15	Vt cum de appellatione cognoſcitur ſec. &c.	1	4
	Vt cum de appellationibus &c. *Hal.*	8	12
5	Vt de cætero cõmutationes eccleſ. rer. &c.	3	3
0	Vt defũcti ſeu funera eor. non iniuriẽtur, &c.	5	8
1	Vt determinatus ſit numerus clericorũ &c.	5	13
6	Vt differentes Iudices audire interpell. &c.	1	3
14	Vt diuinæ iuſſiones ſubſcript. hab. glor. &c.	9	10
5	Vt ea quæ vocantur inſinuatiua &c.	8	10
	Vt Eccleſia Rom. 100. annor. gaud. præſc.	5	9
1	Vt exactione inſtante dotis 1æ & 2æ &c. *Ger.*	2	4
	Vt primæ & ſecũdæ dotis exactione &c. *Hal.*	7	5
6	Vt factæ nouæ Conſt. poſt inſinuat. &c. *Ger.*		
	Vt Nouæ conſtitutiones poſt alios &c. *Hal*	5	16

9	7	127	Vt fratrũ filij parit.ſucced.ad imit.fratr.&c.
6	2	72	Vt ij qui obligatas ſe habere perhib. res &c.
5	14	61	Vt Imobilia antenuptialis donat.&c. *Germ.*
		No.	Vt Res imobiles donationis &c. *Hal.*
9	4	125	Vt Iudices non expectent ſacr.iuſſiones &c.
2	2	8	Vt Iudices ſine quoquo ſuffragio fiant. *Ger.*
Coll.	tit.		Vt Præſides abſque vllâ datione &c. *Hal.*
6	6	78	Vt liberti de cætero aureo non indig. &c.
9	5	117	Vt liceat matri & auiæ & aliis &c.
8	13	124	Vt litigantes iurent in exordio litis &c.
7	6	95	Vt magiſtratus à depoſitâ adminiſt.&c. *Hal.*
8	9	136	Vt neq; miles neq; fœderatus obſ.dom.&c.
5	5	52	Vt non fiât pignorationes pro aliis perſ. &c.
6	5	77	Vt non luxurietur homines contr. &c. *Ger.*
			Vt qui contra naturã luxuriantur &c. *Hal.*
5	22	67	Vt nullus fabricet oratorij domos &c.
4	4	33	Vt nullus mutuans agricolæ ten.ei.ter. &c.
9	9	134	Vt nulli Iudicũ liceat habere loc. &c. *Germ.*
			Vicariis & locum tenentibus &c. *Hal.*
5	20	69	Vt omnes obediant Iudicib.&c. *Germ.*
		68	Vt omnes prouinciarũ magiſtratib.&c. *Hal*
5	19	70	Vt ordinariæ Præfecturæ vrbanæ &c.
5	3	47	Vt præponatur nomen Imper.documẽt. &c
			Vt Imperatoris nomẽ in inſtrumẽtis&c.*Hal.*
5	6	53	Vt qui prouincialem hominem &c. *Hal.*
6	2	72	Vt qui ſe res minorum obligatas &c. *Hal.*
9	8	159	Vt reſtitutiones fideicommiſſi &c. *Hal.*
7	4	94	Vt ſine prohibit.matres debitr. &c.
			Vt ſine vllo impedimento matres &c.*Hal.*
3	5	18	Vt ſi plures filij non ſint quam 4.&c. *Hal.*
9	2	119	Vt ſponſalitia largitas,ſpecialis ſit &c. *Ger.*
			Vt donatio propter nuptias ſpecial.&c. *Hal.*

SECTIO V.

Alphabeticus Librorũ 2. Cõſuet. Feudorũ ſeu, Collationis xæ. Syllabus.

FEudorum Volumen in editione Germanicâ ſeu vulgatâ quæ ſolum authentica eſt *vt dixi pag.* 241. continet Libros duos quorum 1us habet titulos 28. & 2us titulos 59. Incipit verò. 1us à tit. 1. de Iis qui feudum dare poſſunt &c. 2us à tit. 1. de Feudi cognitione. Series illorum ſubiecta eſt *ſupra pag.* 169.

Nũs Germ. Lib.	tit.
1	28
2	59
	87

	Germ. Lib.	tit.
A		
Alienatione feudi.	1	13
Alienatione paterni feudi.	2	39
Allodiis.	2	54
An agnatus vel filius defuncti poſſit retinere &c.	2	45
An apud Iudicem vel curiã domini quæſtio &c.	2	46
An ille qui interfecit fratrem domini ſui &c.	2	37
An maritus ſuccedat vxori in beneficio.	1	15
An mutus vel aliàs imperfectus feudũ retineat.	2	36
An remoueri debeant teſtes, qui pares eſſe &c.	2	19
Apud quem vel quos, controuerſia feudi &c	1	18
B		
Beneficio fratris, & qualiter frater in &c.	1	20
C		
Capitulis Corradi.	2	40
Capitaneo qui curiam vendidit an &c.	2	51
Conſtitutiones Friderici 2. Imper. de ſtatutis &c.	3	59
Conſtitutiones feudales domini Lotarij &c.	1	19
Conſuetudine recti feudi.	2	33
Contentione inter Dominum & fidelem &c.	1	10
Contentione inter me & dominum de &c.	1	12
Contentione inter Dominum & vaſſalum &c.	1	23

2 16 Controuerſiâ feudi apud pares terminanda.
2 43 Controuerſiâ inter vaſſallum & alium &c.
2 20 Controuerſiâ inter epiſcopum & vaſſallum.
2 42 Controuerſiâ inter Dominum & emptorē feudi.
2 41 Controuerſiâ inter maſculum & fœminam &c.
2 35 Clerico qui inueſtituram facit.

Lib. tit.

D

2 18 Duobus fratribus à capitaneo inueſtitis.

E

2 49 Eo qui finem fecit agnato de feudo paterno.
2 17 Eo qui ſibi vel hæredibus ſuis maſculis &c.
1 6 Epiſcopum vel abbatem vel abbatiſſam &c.

F

2 1 Feudi cognitione.
1 21 Feudo ſine culpâ non amittendo.
2 48 Feudo non habente propriam feudi naturam.
1 14 Feudo marchiæ vel ducatus vel comitatus.
2 30 Feudo fæminæ.
1 24 Feudo dato in vicem legis commiſſorie &c.
1 2 Feudo Guardiæ & Caſtaldiæ.
1 16 Feudis datis minimis Valuaſſoribus quid &c.
2 29 Filiis natis ex matrimonio ad morgancicá &c.
2 6 Formâ fidelitatis.
2 12 Fratribus de nouo beneficio inueſtitis.

H

1 1 His qui feudum dare poſſunt &c.
2 28 Hic finitur lex, deinde conſuetudines &c.

I

2 8 Inueſtiturâ de re alienâ factâ.
2 15 Inueſtiturâ in maritum factâ.
1 13 Inueſtiturâ quam Titius accipit à Sempronio.
2 23 In quibus cauſis feudum amittatur.

L

2 34 Lege Conradi.

M

2 22 Milite vaſſallo qui contumax eſt.

N	Lib.	tit.
Naturâ feudi.	1	7
Naturâ ſucceſſionis feudi.	2	50
Notis feudorum.	2	58
Nouâ formâ fidelitatis.	2	7
P		
Pace tenendâ & eius violatoribus.	2	27
Pace tenendâ inter ſubditos & iurament. &c.	2	53
Per quos fiat inueſtitura & per quos recipiatur.	2	3
Pignori dato feudo quid iuris ſit.	1	11
Prohibitâ feudi alienatione per Lotharium.	2	52
Prohibitâ feudi alienatione per Fridericum.	2	55
Q		
Qualiter olim poterat feudum alienari.	2	9
Qualiter iurare debeat domino vaſſallus &c.	2	5
Qualiter dominus proprietate feudi liberetur.	2	49
Quæ fuit prima cauſa beneficij amittendi.	2	24
Quæ ſint regaliæ.	2	56
Quemadmodum feudum ad filiam pertineat	1	24
Quis dicatur dux, marchio, comes &c.	2	10
Qui ſucceſſores feudum dare teneantur.	1	3
Qui ſucceſſores teneantur.	1	9
Qui teſtes ſunt neceſſarij ad nouam &c.	2	32
Quibus modis feudum amittatur. el. 1.	1	5
Quibus modis feudum amittatur. el. 2.	1	17
Quibus modis feudum conſtitui poteſt.	1	25
Quid iuris ſi poſt alienatione feudi &c.	2	44
Quid præcedere debeat in inueſtiturâ &c.	2	4
Quid ſit inueſtitura.	2	2
Quo tempore miles inueſtituram petere debeat.	1	22
Quot teſtes ſunt neceſſarij ad probandum &c.	2	57
S		
Si de feudo defuncti contentio ſit inter &c.	2	26
Si de feudo vaſſallus ab aliquo interpellatus &c.	2	25
Si de inueſtiturâ feudi controuerſia fuerit.	1	4
Si de inueſtiturâ inter dominum & vaſſallũ &c.	1	26

2 31 Si vaſſallus feudo priuetur cui deferatur.
2 59 Statutis & conſuetudibus contra libertatẽ &c.
1 8 Succeſſione feudi.
2 11 Succeſſione fratrũ vel gradibus ſuccedentiũ &c.
Lib. tit. V.
2 14 Vaſſallo decrepitæ ætatis qui feudum &c.
2 21 Vaſſallo milite qui arma bellica depoſuit.
2 38 Vaſſallo qui contra conſtitutionem Lotarij &c.
1 28 Vſu mediolanentium ſecundum quoſdam.

SECTIO VI.

Alphabeticus Extrauagãtiũ Iuris Cæſarei Conſtitutionum ſeu Collationis XI*æ*. *Syllabus.*

CONſtat hic Extrauagantium Ciuilium Liber(quem omnes à BARTOLO *Collationem* XI*am* appellarunt)tribus ſolùm Conſtitutionibus 1a & 2a ſunt Henrici,7ι &3a Friderici I. Ænobarbi de quibus *ſupra pag.*37.& in Serie *pag.*175.

A

Nũs Extrauag. P

3 Pace Conſtantiæ compoſitâ inter Imp.Frid.&c.

Q

1 Quomodo in læſæ maieſtatis crimine procedatur.
2 Qui ſint rebelles.

ADMONITIO.

Conſultò omiſſus eſt ſyllabus κατὰ τὸ στοιχεῖον Rubricarũ Codicis Gregoriani, Hermogeniani, Theodoſiani,ac Baſilici,necnon Appendicis 70. Nouellarũ & 53.titulorũ feudalium quarũ Series relata eſt *ſupra* §.4. *pag.* 150. *&* 175. quippe quæ egâlem authoritatem non habeant ſed ſolùm doctrinalem,vt dixi. *pag.*33.65. 150. 179. *&* 241.

Ad illam vtilis eſt Alphabetica Rubricarum repetitio; ad hanc penitus ſuperflua vt dicetur *Infra* P.2.§.8.*ſect.*1. *hac pag.*295.

§us.VIIIus.
Alphabeticus Iuris Canonici Rubricarum Syllabus.

SECTIO I.
Alphabeticus Rubric. Inſtitutionũ & Decreti Syllabus.

ETsi *in*.§.5.*ſect*.1.*&* 2.ſubiecerim Seriẽ omnium Rubricarum, tam Inſtitutionum Iuris Canonici à *Lancelloto*. Anteceſſore Perufino depromptam, *vt in Serie pag*, 201. quam Decreti Gratiani à me,in gratiam Nomocanonum Alumnorum, priuatâ licet authoritate, elaboratam *vt in Serie pag*.206. Hîc tamen Alphabeticum ſyllabum cenſui omittendum. Etenim illarum ordinata ſeries iuuat quidem ad doctrinalem canonum intelligentiam. Sed Alphabetica ordinatio foret ſuperflua,quippe quæ reſpiciat ſolùm allegationem rubricarum,publicam & legalem authoritatem habentiũ.*vt ſupra premonui*. Ideoque ſuperfluus illarum ſyllabus alphabeticus,à ſtudio breuitatis deflecteret, quâ dicitur gaudere modernos *ex gloſſâ* in *l*.1.*ff*.*de* Reſtit.*in integr*.

Sectio II.

Alphabeticus Librorum V. Decretaliū Gregorij IX. *Syllabus.*

Gregorianæ Compilationis Decretalium Volumen numerat Rubricas 185. publicâ authoritate confectas *vt ſupra in illarum Serie pag.* 124. Libros autem quinque. Incipit vero.

Nūs Lib.	tit.	
1	43	Ius à tit. 1. De Summâ Trinitate &c.
2	30	IIus à tit 1. De Iudiciis.
3	50	IIIus à tit. 1. De Vitâ & honeſtate Clericorum.
4	21	IVus à tit. 1. De Sponſalibus & matrimoniis.
5	41	Vus à tit. 1. De Accuſationibus &c.
	185	

Lib.	tit.	
		A
5	1	Accuſationibus,inquiſitionib.& denunciationib.
5	16	Adulteriis & Stupro.
1	14	Ætate,& qualitate, & ordine præficiendorum.
1	42	Alienatione,iudicij mutandi causâ,factâ.
2	28	Appellationibus,recuſationibus, & relationibus.
5	19	Apoſtatis,& reiterantibus baptiſma.
1	39	Arbitris.
1	8	Authoritate & vſu pallij.
		B.
3	42	Baptiſmo, & eius effectu.
1	21	Bigamis non ordinaudis.
		C
5	2	Calumniatoribus.
3	37	Capellis monachorum & aliorum religioſorum.
2	12	Cauſâ poſſeſſionis & proprietatis.
3	41	Celebratione miſſarū,& Sacraméto Euchar.&c.
3	39	Cenſibus,exactionibus & procurationibus.
4	3	Clandeſtinâ deſponſatione.
1	22	Clericis peregrinis.
2	29	Clericis peregrinantibus.

	Lib.	tit.
lericis coniugatis.	3	3
lericis non reſidentibus in eccleſiâ &c.	3	4
lericis pugnantibus in duello.	5	4
lerico ægrotante vel debilitato.	3	6
lerico venatore.	5	24
lerico percuſſore.	5	15
lerico excommunicato, depoſito vel interd. &c.	5	27
lerico non ordinato miniſtrante.	5	28
lerico per ſaltum promoto.	5	26
ognatione ſpirituali.	3	11
ognatione legali.	4	12
ohabitatione clericorum & mulierum.	3	2
ollusione detegendâ.	5	22
ommodato.	3	15
onceſſione præbendæ & eccleſiæ non vacantis.	3	8
Conditionib. appoſitis in deſponſatione, &c.	4	5
Confeſſis.	2	28
Confirmatione vtili vel inutili.	2	30
Coniugio leproſorum.	4	8
Coniugio ſeruorum.	4	9
Conſanguinitate & affinitate.	4	14
Conſecratione eccleſiæ, vel altaris.	3	40
Conſtitutionibus.	1	2
Conſuetudine.	1	4
Conuerſione coniugatorum.	3	32
Conuerſione infidelium.	3	33
Corpore vitiatis ordinandis vel non.	1	20
Crimine falſi.	5	20
Cuſtodiâ Euchariſtiæ, chriſmatis, & aliorũ &c.	3	44
D	Lib.	tit.
Decimis, primitiis, & oblationibus.	3	30
Delictis puerorum.	5	23
Depoſito.	3	16
Deſponſatione impuberum.	4	2
Dilationibus.	2	8
Diuortiis.	2	19

2	14	Dolo & contumacia.
3	24	Donationibus.
4	20	Donationib. inter virũ & vxorẽ, & de dote &c.
Lib.	tit.	E
3	48	Eccleſiis ædificandis vel reparandis.
1	6	Electione & electi poteſtate.
3	17	Emptione & venditione.
2	15	Eo qui mittitur in poſſeſſionẽ causâ rei ſeruandæ
4	7	Eo qui duxit in matrimoniũ quam polluit &c.
4	13	Eo qui cognouit, conſanguineam vxoris ſuæ &c.
5	50	Eo qui furtiuè ordinem ſuſcepit.
2	25	Exceptionibus.
5	31	Exceſſibus Prælatorum, & ſubditorum.
		F
2	9	Feriis.
3	20	Feudis.
2	22	Fide inſtrumentorum.
3	22	Fideiuſſoribus.
1	17	Filiis preſbyterorum ordinandis, vel non.
2	3	Foro competenti.
4	15	Frigidis & maleficiatis, & impatientia coeundi.
5	18	Furtis.
		H
5	7	Hæreticis.
5	12	Homicidio voluntario, vel caſuali.
		I
1	4	Iis quæ vi metuſue causâ fiunt.
3	10	Iis quæ fiunt à priuatis ſine conſenſu capituli.
3	9	Iis quæ fiunt à maiori parte capituli.
5	10	Iis qui filios occiderunt.
3	49	Immunitate eccleſiarum, cæmeterij, & rerũ &c.
5	9	Infantibus & languidis expoſitis.
1	41	In integrum reſtitutione. *Tarraconen.*
5	39	Iniuriis & damno dato.
3	7	Inſtitutionibus.
5	6	Iudæis & ſarracenis & eorum ſeruis.

ciis.	2	1
mento calumniæ.	2	7
iurando.	2	24
patronatus.	3	38
L	Lib.	tit.
lli oblatione.	2	3
s conteſtatione.	2	5
ato & conducto.	3	18
M		
giſtris, & ne aliquid exigatur pro licētia &c.	5	5
oritate & obedientia.	1	33
ledicis.	5	26
trimonio contracto contra interdictum &c.	4	15
tuis petitionibus.	2	4
N		
tis ex libero ventre.	4	10
clerici vel monachi ſecularibus negotiis &c.	3	50
Prælati vices ſuas vel eccleſias ſub &c.	5	4
Sede vacante aliquid innouetur.	3	9
ui operis nunciatione.	5	32
O		
ligatis ad ratiocinia ordinandis vel non.	2	19
ſeruatione Ieiuniorum.	3	46
ficio Archidiaconi.	5	28
ficio Archypreſbiteri.	1	24
ficio Primicerij.	1	25
ficio Sacriſtæ.	1	26
ficio Cuſtodis.	1	27
ficio Vicarij.	1	28
ficio & poteſtate Iudicis delegati.	1	29
ficio Legati.	1	30
ficio Iudicis Ordinarij.	1	31
ficio Iudicis.	1	32
dinatis ab Epiſcopo qui renunciauit Epiſ. &c.	1	13
dine cognitionum.	1	10

Lib.	tit.	P
1	35	Pactis.
3	20	Parochiis & alienis Parochianis.
4	25	Peculio Clericorum.
5	37	Pœnis.
5	38	Pœnitentiis & remiſſiouibus.
3	21	Pignoribus & aliis cautionibus.
2	11	Plus petitionibus.
1	37	Poſtulando.
1	5	Poſtulatione Prælatorum.
3	50	Præbendis & dignitatibus.
3	14	Precariis.
3	43	Preſbytero non baptiſato.
2	24	Præſcriptionibus.
2	23	Præſumptionibus.
5	33	Priuilegiis & exceſſibus priuilegiatorum.
2	16	Probationibus.
1	38	Procuratoribus.
5	34	Purgatione vulgari.
5	35	Purgatione canonica.
3	47	Purificatione poſt partum.
		Q
4	6	Qui clerici vel vouentes matrimonium &c.
4	18	Qui matrimonium accuſare poſſunt &c.
4	17	Qui filij ſint legitimi.
		R
5	17	Raptoribus incendiariis & violatoribus Eccleſ.
3	13	Rebus Eccleſiæ alienandis vel non
3	29	Regularibus & tranſeuntibus ad Religionem.
5	41	Regulis Iuris.
3	36	Religioſis domibus vt Epiſcopis ſint ſubiectæ.
5	45	Reliquiis & veneratione ſanctorum.
1	9	Renunciatione.
3	19	Rerum permutatione.
1	1	Reſcriptis.
1	41	Reſtitutione in integrum. *Roman.*

Reſtitutione

	Lib.	ti
Reſtitutione ſpoliatorum.	2	13
S		
Sacramentis non iterandis.	1	16
Sacra vnctione.	1	15
Sagitariis.	5	15
Schiſmaticis & ordinatis ab eis.	5	13
Scrutinio in ordine faciendo.	1	12
Secundis nuptiis.	4	21
Sententiâ & re iudicatâ.	2	28
Sententiâ Excommunicationis.	5	49
Sepulturis.		
Sequeſtratione poſſeſſionum & fructuum.	2	17
Seruis non ordinandis, & eorum manumiſſione.	1	18
Simoniâ & ne aliquid pro ſpiritualibus &c.	5	3
Solutionibus.	3	23
Sortilegiis.	5	21
Sponſalibus & matrimoniis.	4	1
Sponsâ duorum.	4	5
Statu Monachorum & Canonicorũ regularium.	3	35
Succeſſionibus ab inteſtato.	3	27
Summâ Trinitate & Fide Catholicâ.	1	1
Supplendâ negligentiâ Prælatorum.	1	10
Syndico.	1	39
T		
Temporibus ordinationũ & qualitate ordinand.	1	11
Teſtamentis & vltimis voluntatibus.	3	26
Teſtibus & atteſtationibus.	2	20
Teſtibus cogendis vel non	2	21
Torneamentis.	3	13
Tranſactionibus.	1	36
Tranſlatione Epiſcopi.	1	7
Treugâ & pace.	1	33
V		
Verborum ſignificatione.	5	40
Vitâ & honeſtate clericorum.	3	1
Voto & voti redemptione.	3	34

Lib.	tit.	P
1	35	Pactis.
3	20	Parochiis & alienis Parochianis.
4	25	Peculio Clericorum.
5	37	Pœnis.
5	38	Pœnitentiis & remiſſiouibus.
3	21	Pignoribus & aliis cautionibus.
2	11	Plus petitionibus.
1	37	Poſtulando.
1	5	Poſtulatione Prælatorum.
3	50	Præbendis & dignitatibus.
3	14	Precariis.
3	43	Preſbytero non baptiſato.
2	24	Præſcriptionibus.
2	23	Præſumptionibus.
5	33	Priuilegiis & exceſſibus priuilegiatorum.
2	16	Probationibus.
1	38	Procuratoribus.
5	34	Purgatione vulgari.
5	35	Purgatione canonica.
3	47	Purificatione poſt partum.
		Q
4	6	Qui clerici vel vouentes matrimonium &c.
4	18	Qui matrimonium accuſare poſſunt &c.
4	17	Qui filij ſint legitimi.
		R
5	17	Raptoribus incendiariis & violatoribus Eccle
3	13	Rebus Eccleſiæ alienandis vel non
3	29	Regularibus & tranſeuntibus ad Religionem.
5	41	Regulis Iuris.
3	36	Religioſis domibus vt Epiſcopis ſint ſubiectæ.
5	45	Reliquiis & veneratione ſanctorum.
1	9	Renunciatione.
3	19	Rerum permutatione.
1	1	Reſcriptis.
1	41	Reſtitutione in integrum. *Roman.*

Reſtitution

Reſtitutione ſpoliatorum.	2	1[illegible]
	Lib.	[illegible]
S		
Sacramentis non iterandis.	1	16
Sacra vnctione.	1	15
Sagitariis.	5	1[illegible]
Schiſmaticis & ordinatis ab eis.	5	1[illegible]
Scrutinio in ordine faciendo.	1	12
Secundis nuptiis.	4	21
Sententiâ & re iudicatâ.	2	2[illegible]
Sententiâ Excommunicationis.	5	4[illegible]
Sepulturis.		
Sequeſtratione poſſeſſionum & fructuum.	2	17
Seruis non ordinandis, & eorum manumiſſione.	1	18
Simoniâ & ne aliquid pro ſpiritualibus &c.	5	3
Solutionibus.	3	23
Sortilegiis.	5	21
Sponſalibus & matrimoniis.	4	1
Sponsâ duorum.	4	5
Statu Monachorum & Canonicorũ regularium.	3	35
Succeſſionibus ab inteſtato.	3	27
Summâ Trinitate & Fide Catholicâ.	1	1
Supplendâ negligentiâ Prælatorum.	1	10
Syndico.	1	39
T		
Temporibus ordinationũ & qualitate ordinand.	1	11
Teſtamentis & vltimis voluntatibus.	3	26
Teſtibus & atteſtationibus.	2	20
Teſtibus cogendis vel non	2	21
Torneamentis.	3	13
Tranſactionibus.	1	36
Tranſlatione Epiſcopi.	1	7
Treugâ & pace.	1	33
V		
Verborum ſignificatione.	5	40
Vitâ & honeſtate clericorum.	3	1
Voto & voti redemptione.	3	3[illegible]

5	19	Vſuris.
3	12	Vt Eccleſiaſtica beneficia ſine diminutione &c.
2	4	Vt lite non conteſtatâ non procedatur &c.
2	16	Vt lite pendente nihil innouetur.

SECTIO III.

Alphabeticus Rubricarum Sexti Decretalium Bonifacij VIII. Syllabus.

Sextus Liber hic Bonifacianæ compilationis continet Rubricas 77. quarum Series poſita eſt *ſupra pag.* 232. Libros verò quinque, ſecundum ordinem & titulorum ſeriem Gregorianæ compilationis; Incipit autem.
1us à tit. de Summa Trinitate &c.
2us à tit. de iudiciis.
3us à tit. de vitâ & honeſtate clericorum.
4us à tit. de ſponſalibus & matrimoniis.
5us à tit. de Accuſationibus &c.

Nũs Lib.	tit.
1	22
2	15
3	24
4	3
5	13
	77

Lib.	tit.	
		A
5	1	Accuſationibus inquiſitionibus & denunc. &c.
1	10	Ætate & qualitate & ordine præficiendorum.
2	15	Appellationibus.
1	22	Arbitris.
		B
1	12	Bigamis.
		C
3	18	Capellis monachorum.
3	20	Cenſibus exactionibus & procurationibus.
3	2	Clericis coniugatis.
3	3	Clericis non reſidentibus.
3	5	Clerico ægrotante vel debilitato.
4	3	Cognatione ſpirituali.
3	7	Conceſſione præbendæ & eccleſiæ non vacantis

Confeſſis.	2	9
Conſecratione eccleſiæ uel altaris.	3	21
Conſuetudine.	1	4
Conſtitutionibus.	1	2
D	Lib.	ti. t
Decimis primitiis & oblationibus.	3	13
Deſponſatione impuberum.	4	2
Dolo & contumaciâ	2	6
E		
Electione & electi poteſtate.	1	6
Eo qui mittitur in poſſeſſionem cauſa rei &c.	2	7
Exceptionibus.	2	12
Exceſſibus Prælatorum & ſubditorum.	5	6
F		
Filiis Preſbiterorum & aliis illegitimè natis.	1	11
Foro competenti.	2	2
H		
Hæreticis.	5	2
Homicidio.	5	4
I		
Iis quæ vi metuſue cauſa fiunt.	1	20
Immunitate eccleſiarum cæmeteriorum &c.	3	23
Iniuriis & damno dato.	5	8
Inſtitutionibus.	3	6
Iudiciis.	2	1
Iuramento calumniæ.	2	4
Iureiurando.	2	11
Iurepatronatus.	4	19
L		
Litis conteſtatione.	2	3
M		
Maioritate & obediêntiâ.	1	27
N		
Ne clerici vel monachi ſæcularibus negotiis &c.	3	24
Ne ſede vacante aliquid innouetur.	3	8

Lib.	tit.	
		O
1	13	Officio Vicarij.
1	14	Officio & poteſtate Iudicis delegati.
1	15	Officio Legati.
1	16	Officio ordinarij.
		P
1	28	Pactis.
5	9	Pœnis.
5	10	Pænitentis & remiſſionibus.
1	5	Poſtulatione prælatorum.
3	4	Præbendis & dignitatibus.
3	13	Præſcriptionibus.
5	7	Priuilegiis.
1	19	Procuratoribus.
		R
3	9	Rebus Eccleſiæ non alienandis.
3	14	Regularibus & tranſeuntibus ad Religionem.
5	13	Regulis Iuris.
3	17	Religioſis domibus.
3	22	Reliquiis & veneratione ſanctorum.
1	7	Renunciatione.
3	10	Rerum permutatione.
1	3	Reſcriptis.
2	5	Reſtitutione ſpoliatorum.
1	21	Reſtitutione in-integrum.
		S
5	21	Schiſmaticis.
2	13	Sententiâ & re iudicatâ.
3	1	Sepulturis.
4	1	Sponſalibus & matrimoniis.
3	16	Statu regularium.
1	1	Summâ Trinitate & fide Catholica.
1	8	Supplendâ negligentiâ prælatorum.
		T
1	9	Temporibus ordinationum.
3	11	Teſtamentis & vltimis voluntatibus.

V.	Lib.	tit.
Verborum ſignificatione.	3	12
Vitâ & honeſtate clericorum.	2	2
Voto & voti redemptione.	3	15
Vſuris.	5	5
Vt lite pendente nihil innouetur.	2	8

SECTIO IV.

Alphabeticus Septimi Decretaliũ Clementi V. Syllabus.

HÆc Clementinarum compilatio conſtans Rubricis 52. vt in Serie *ſupra pag.* 236. continet pariter Libros 5. Incipit.

	Nũs Lib.	tit.
	1	11
	2	12
Ius Lib. à tit. de ſummâ Trinitate & fide Cathol.	3	17
IIus Lib. à tit. de Iudiciis.	4	1
IIIus Lib. à tit. de Vitâ & honeſtate Clericorũ.	5	11
IVus Lib. à tit. de Conſanguinitate & affinitate.		52
Vus Lib. à tit. de Magiſtris & ne aliquid exigatur.		

A	Lib.	tit.
Ætate & qualitate & ordine præficiendorum.	1	6
Appellationibus.	2	12
B		
Baptiſmo & eius effectu.	3	15
C		
Cauſâ poſſeſſionis & proprieratis.	2	3
Celebratione Miſſarum.	3	14
Cenſibus exactionibus & procurationibus.	3	13
Conceſſione præbendæ.	3	3
Conſanguinitate & affinitate.	4	1
D		
Decimis primitiis & oblationibus.	3	8
Dolo & contumacia.	2	4
E		
Electione & electi poteſtate.	1	3

2	10	Exceptionibus.
5	6	Exceſſibus Prælatorum.
Lib.	tit.	F
2	2	Foro competenti.
		H
5	3	Hæreticis.
5	4	Homicidio voluntario vel caſuali.
		I
3	17	Immunitate Eccleſiarum.
1	11	In-integrum reſtitutione.
5	2	Iudæis & ſarracenis.
2	1	Iudiciis.
3	13	Iurepatronatus.
2	9	Iureiurando.
		M
5	1	Magiſtris & ne aliquid exigatur pro licentiâ &c.
		O
1	7	Officio Vicarij.
1	8	Officio & poteſtate iudicis delegati.
1	9	Officio iudicis ordinarij.
		P
5	9	Pœnitentiis & remiſſionibus.
5	8	Pœnis.
3	2	Præbendis & dignitatibus.
5	7	Priuilegiis & exceſſibus priuilegiatorum.
2	7	Probationibus.
1	10	Procuratoribus.
		R
3	4	Rebus Eccleſiæ non alienandis.
3	10	Regularibus & tranſeuntibus ad Religionem.
3	11	Religioſis domibus.
1	16	Reliquiis & veneratione ſanctorum.
1	4	Renunciatione.
3	4	Rerum permutatione.
1	2	Reſcriptis.
1	11	Reſtitutione in-integrum. *Vide Liter.* I.

S	Lib. tit.	
Sententia & re iudicata.	2	11
Sententia excommunicationis.	5	10
Sepulturis.	3	7
Sequeſtratione poſſeſſionis & fructuum.	2	6
Statu monachorum.	3	10
Summa Trinitate & fide Catholica.	1	1
Supplenda negligentiâ Prælatorum.	1	5
T		
Teſtamentis & vltimis voluntatibus.	3	5
Teſtibus.	2	8
V		
Verborum ſignificatione.	5	9
Vita & honeſtate Clericorum.	3	1
Vſuris.	5	5
Vt lite pendente nihil innouetur.	2	5

SECTIO V.

Alphabeticus Extrauagantiũ 20. Conſtitutionum Ioannis XXII. *Syllabus.*

HIc liber continet ſub titulis 14. extrauagantes 20. in diuerſa capitula ſubdiuiſas. 1ª incipit à titulo *de Electione & electi poteſtate*: vltima *de Verborum ſignificatione*. Quarum Series poſita eſt *ſupra pag.* 238.

A	Nũs. Lib. tit.	
Vacat Rubricis.		
C		
Conceſſione præbendæ & eccleſiæ non vacantis.	0	4
Crimine falſi.	0	10
E		
Electione & electi poteſtate.	0	1

Lib.	tit.	
		I
0	8	Iudæis & ſarracenis.
		M.
0	2	Maioritate & obedientia.
		N
0	5	Ne ſede vacante aliquid innouetur.
		P
0	12	Pœnis.
0	3	Præbendis & dignitatibus.
0	11	Priuilegiis.
		R
0	7	Religioſis domibus.
		S
0	13	Sententiâ excommunicationis & interdicti.
		T
0	9	Torneamentis.
		V
0	14	Verborum ſignificatione.
0	6	Voto & voti redemptione.

SECTIO VI.

Alphabeticus Extrauagantium Communium Syllabus.

Liber hic Extrauagantium communium ſeu diuerſorum Pontificum, conſtans Rubricis 34. vt in illorum Serie *pag.* 239. continet ad exemplum Gregorianæ cōpilationis, libros 5. Incipit.
1us Lib. à tit. de Conſuetudine.
2us Lib. à tit. de Iudiciis.
3us Lib. à tit. de Vita & honeſtate Clericorum.
4us Lib. vacat titulis.
5us Lib. à tit. de Simoniâ.

Nūs Lib.	tit.
1	9
2	3
3	13
4	0
5	9
	34

Lib.	tit.	
		A.
1	4	Auctoritate & vſu Pallij.

	Lib.	tit.
C		
Celebratione Miſſarum.	3	11
Cenſibus exactionibus & procurationibus.	3	10
Conſuetudine.	1	1
Crimine falſi.	5	5
D		
Decimis.	3	7
Dilationibus,	2	2
Dolo & contumaciâ.	2	3
E		
Electione.	1	3
Emptione & venditione.	3	5
F		
Furtis.	5	4
H		
Hæreticis.	5	
I		
Immunitate Eccleſiarum.	3	13
Iudiciis.	2	1
Iudæis.	5	2
M		
Maioritate & obedientiâ.	1	8
N		
Ne ſede vacante quid innouetur.	3	3
O		
Officio cuſtodis.	1	5
Officio legati.	1	6
Officio Iudicis ordinarij.	1	7
P		
Pœnitentiis & remiſſionibus.	5	8
Pœnis.	5	7
Poſtulatione Prælatorum.	1	2
Præbendis & dignitatibus.	3	2
Priuilegiis.	5	6
R		
Rebus Eccleſiæ non alienandis.	3	4

3	8	Regularibus & tranſeuntibus ad religionem.
3	9	Religioſis domibus.
3	12	Reliquiis & veneratione ſanctorum.
Lib.	tit.	S
5	3	Schiſmaticis.
5	9	Sententiâ excommunicationis.
3	6	Sepulturis.
5	1	Simonia.
		T
1	9	Treugâ & pace.
		V
3	1	Vitâ & honeſtate Clericorum.

§us. IXus.

Cataſtaſis Vniuerſi tractatus Rubricarum.

Sectio I.

Analyſis Quadripartita Rubricarum.

Qvadripartitus hic de Rubricis tractatus cubicam quaſi figuram (quæ perfectionem indicat) imitatus, quatuor facies exhibet, pro diuerſis candidatorum faciebus ſeu geniis, quibus ſeſe accomodat varia ſub diuerſâ ſpecie rubricarum repræſentatio, Primùm quidem oratione ſolutâ, mox metricâ, tùm iuxta Seriem, demùm κατὰ τὸ στοιχεῖον. quò quiſque poſſit ab electione propriæ indoli congruâ, faciliùs allici ad Rubricarum deglutitionem.

Ia igitur facies genericam rubricarum notitiam exhibet totius corporis Iuris, & ſingularum illius partium *à pag.* 20. *ad* 47. vbi Philonomus habet Prodromam omnium Iuris partium notitiam apprimè neceſſariam, ad voluminum Iuris tractationem.

IIa eaſdem rubricas *verſibus* exprimit *à pag.* 47. *ad* 65. quorum origo à Iuriſprudentiâ antiquâ profluxit. Si quidẽ Romani, XII. Tabularum leges verſibus expreſſas, à primis pueritiæ annis memoriæ commendabant, vt probat ſingularis Tullij locus *libro de legibus*. Diſcebamus, *inquit*, pueri, 12. tabulas vt carmem neceſſarium. Hos demùm Græci ſecuti ſunt, Michaël enim Pſellus

antiquus Græcus Interpres circa ann. Chr. 1077. Rubricas Synopſeos Baſilicῶν *verſibus* contexuit, *vt ſupra pag.* 189.

Græcorum exemplo Alex. Villadei Franciſcanus, Doctor Sorbonicus circa ann. Chr, 1240. Rubricas ſeu titulos capitum veteris nouique teſtamenti *Verſibus* 212. *hexametris* expreſſit, itaut quælibet dictio cuiuſlibet capitis ſummam; numerus vero dictioni præpoſitus, capitis numerū deſignaret; Expreſſit pariter 11. *verſibus* libros omnes d. Bibliæ, itaut quælibet dictio librum, & margo numerum capitum cuiuſque libri demonſtraret, quos Biblia Maxima Pariſiis edita 1645. exhibet in limine. Plura de Iuris Rubricarum verſibus, *Ego. P.2.* §.3. *pag.* 47.

III^a^ Facies huius quadripertiti tractatus, Seriem earumdem Iuris rubricarum ex ordine quo ſunt in corpore, repræſentat *à pag.* 65. *ad* 241. quæ ſeries potiſſimùm ediſcenda eſt, vtpotè ad quam cæteræ formæ rubricarum tanquam media ad finem ordinentur, prout indicaui *ſupra P.* 2. §. 1. 4. *&* 7. *pag.* 21. 47. *&* 241.

IV^a^ demùm Alphabeticè rubricas repetit *à pag.* 241. *ad* 310. vt illas ad omnem nutum promptas habeat, qui memoriâ laborat, cuius lapſus humanitati adſcribitur, *l.* 2. §. 13. verſ. *memoria C. de Vet. Iur. enucl.* quæ ideo labilis eſt *l. peregrè* 44. *ff. de acquir. poſſeſſ.* vt monui *ſupra* §. 7. *pag.* 241.

SECTIO II.

De Dignitate ſcientiæ Rubricarū.

SI quis miretur me, qui potuiſſem ab illuſtrioribus Iuris commentariis propediem edendis, maiorem gloriam comparaſſe; Maluiſſe tamen ab hoc Prodromo (nihil ferè, præter tra-

ctatum

ctatum de rubricis redolente) Iuriſprudentiam auſpicari.

Audiat tùm ordinem doctrinæ, tùm conſilium gloriæ, (quæ ſola eſt *ex Poetâ* virtutis pulcher ri- merces) exegiſſe à me, vt hanc de Iure tractationem exordirer à ſcientiâ rubricarum, & hiſtoricâ Iuris Chronologiâ, quam licuit, in epigraphe, hactenùs ineditam appellaſſe, quatenùs hodie næuis deletis emendata, repletis defectibus aucta, veris epochis diſtincta, numeris demùm omnibus abſoluta, verè Noua prodit in lucem, *ex l.* 1. §. *ſed neque* verſ. *qui ſubtiliter. C. de Vet. Iur. enucl.*

Siquidem cùm in omni ſcientiâ τὰ Πρῶτα ſeu Principia ſint pars potiſſima. *l.* 1. verſ. *potiſſima ff. de Orig. Iur.* & difficilior, quæ non niſi à peritiori ac veterano artifice pro dignitate tractetur, teſte Guillielmo Marano Antec. Toloſ. *in Proleg. Orat. ad Paratitl. Digeſt.* Ideò ex hâc (ſub nomine Prodromi) Principiorum tractatione, plus ponderis ac gloriæ, apud Viros probè doctos (penes quos ſtat laudis æſtimatio) quæſiuiſſe me contendo.

Vnde quantùm Legulei ac inexperti Iuuenes tractatum hunc notaſque deſpicient, tantùm antiqui ac emeriti Profeſſores commendabunt, & ex vngue, Leonis (vt dicitur) vires æſtimabunt; quâ de re plura *in Epiſtolâ liminari pag.* 3. 5. 11.

Interim quò Ariſtarchi ſuam poſſint cacohetem implere, Nouum expectent Iuſtinianum, breui à Prodromo compariturum, ſequenti inſcriptione donatum.

Nouus Iuſtinianus*, ſeu *Iuriſprudentia Nomocanonica. In Artem redacta.

Analytico Inſtitutionum Comentario, ad Iuſtiniani tempus relato, & hodiernis moribus accommodato.

Adiectis,in calce cuiuſque tituli,Parergis.

In quibus Controuerſæ, tùm in ſcholis tùm in foro, quæſtiones reſoluuntur, & diſsidentes Authorum ſententiæ, Deciſinis §§is ad ſua principia reuocatis, componuntur.

In eum quippe dabitur vltrò campus arguendi,& mihi errores (ſi quos bonâ fide indicent) ingenuè emendandi,nec enim φυλαυτίας laboro; nec ignoro, humanæ naturæ vices, (quæ Cuiacium ipſum, imo Papinianum in varios errores deduxerunt *teſte Edm. Merilio Antec. Bituric. Diſſertat.ad libros 3.ex Cuiacio cap.*10.) me quoque in aliquos lapſus deiicere potuiſſe ; Non tamen ex hoc licebit laborem noſtrum damnare, vt elegantiſſimis expreſſit verbis Iuſtinianus *in l.* 2.§ *ſi quid* 14.*C.de Vet. Iur.enucl.* Nemo , *inquit* ,,hoc vituperandum exiſtimet,ſed primùm quidem imbecillitati humanæ , quæ naturaliter ,,ineſt,id adſcribat,quia omnium habere memo- ,,riam , & penitùs in nullo peccare , Diuinitatis ,,magis eſt,quàm mortalitatis. Hactenus Iuſti- ,,nianus. Vide quæ hac de re concinit Epiſtola Liminaris *ad Iuriſprudentiæ Candidatos in fin. pag.* 13.

SECTIO III.

De Neceſsitate Studij Rubricarum.

QVi ſtudium rubricarũ,illarumque tractatũ floccifaciunt,Vel rubricas neſciunt,vel didicerunt; Si neſciunt , de illis iudicare nequeunt *ca. qui de menſâ.*11.*diſt.* 37. Neceſſitas enim illarum non rationibus , quæ ſolas Iuuenum aures feriunt,ſed experientiâ ſolâ cui reſiſti nequit,ap-

prehenditur. Si verò didicerunt, & iam illarum neceſſitatem ediſcendo prægustarunt, qui tam conſtanter in re inſipidâ, operas collocarunt, Adeout ex hoc ſolo,quaſi lydio lapide natum ad Iuriſprudentiam ingenium probetur; Aut(ſi mavis) velut Aquilæ fœtus degener reprobetur, qui rubricarum radios inconniuenti mentis acie, ſuſtinere nequit *arg.l.* 2. §. *ſed cum* 11. *verſ.* non conniuentibus oculis aſpicere. *C. de Vet. Iur. enucl.*

Equidem ἀδύνατον eſt Iuriſperitum agere, non retentâ Rubricarum ſerie, vt oſtendi *in Proœm.P.*1.*pag.*2. *&* 3.*& Infra pag.*318.Quæ veritas etſi ſolâ rationum vi percipi vix poſſit *vt dixi* Forſitan authoritas Virorum illuſtrium, qui eamdem ſententiam concinnarunt,efficaciùs ſuadebit. Inter quos ducit Chorum.

1. A.Mornac.ad l.1.§.noſtrâ C.de vet.Iur.enuc.
2. G.Maran. Antec.Toloſ.Orat.de rect.rat.doc.
3. Conrad. Lag.Method. Iur. tradit.lib.1. cap.2.
4. Chriſtoph.Hegendorphin. Progymnaſm.5.
5. Iacob. Spiegel.in Epitom.cap.11. fol. 654.
6. Io.Bap. Caccial.tract.de mod.ſtud.docu.15
7. Io.Gilen.Præfat.ad local. Iur.mem.
8. Iacob.Gothofr. Præfat.ad Seriem Digeſt.
9. Non erubeſco dulciſſ.mem. Parentem *Andream Payenum* in hunc Catalogum referre,quippe qui publicè Iura profeſſus, nihil frequentiùs mihi, ac Iuriſprudentiæ candidatis inculcàrit, præter hanc *Rubricarum* commendationem; à quô quaſi traduce incitatus,tractatum hunc ſuis numeris abſolutum publici Iuris facio.

10. Sed ne vitâ functos ſolùm, quaſi ſemel tantùm locutos, laudaſſe videar in authores; Etiam Superſtites profero non minùs inſignes.

Præ cæteris Perill. Franc. *Chapardum* Profeſſorem Regium Aqui-ſextien.qui vt doctiſſimus,ſic eiuſdem veritatis conſcius,ſolâ rubricarũ ſciētiâ poſſe Iuris faſtigium attingi,humaniſſimos inter ſermones mecum habitos, pluries confirmauit.

11. In eandem ſententiam vltrò deſcēdit Perill. Reimundus *Paucyus*,qui in hâc Ciuitate Pariſien. à multis annis Profeſſorio munere dignè functus, mihi renunciauit ingenuè,ſe ab aliâ(quam cogitauerat ad publicũ bonũ) rubricarũ editione deſtitiſſe,quod Prodromus noſter ei præcurriſſet.

12. Peccarē in publica comoda,ſi locupletiſſimũ Viri Superilluſtris teſtimoniũ præterirē.nēpe Ioannis *Boccagerii*,qui ſupra tricennium quô Iura Pariſiis ſummâ cũ laude profitetur, præclamauit ſemper adulterinā eſſe docendi rationē; quæ per aliā quàm Rubricarũ viā, ad Iuſtinianũ deducit.

13. Lubet Alterum,Colophonis inſtar, adiicere, qui meritis cæteros vnus æquat, ſcilicet Illuſtmũ Henricũ Ludouicũ Habertũ *Mon-morium*, Regi à ſupplicibus libellis,& Conſiſtorianũ Comitē. Sed quod authoritati plus ponderis addit,acceſſio eſt Virtutũ,quibus ſplendet illuſtriùs,vt eum,omnes qui norunt(nemo verò non nouit niſi Ἄμουσος) quaſi Scientiarũ Arbitrũ, Muſarum domicilium, Νομικῆς Ὀφθαλμὸν,Themidos templũ venerentur.Is(inquam)nō tàm verbo,quam exēplo Iuris rubricarũ ſcientiā,ita comendat;vt illas ſemper, ne imparatus loqui videatur,ſecum deferat,quibus promptā materiæ ſedē tutò indicet, & à ſcopo,ſi qui deuient, ſtatim reuocet.Ille idem mihi ſæpiùs animos fecit,vt editionē hanc accelerarē, quæ deſideratā Iuriſprudentiæ reſtitutionē pro-

moueret,ſimulque laudauit ſubiectū,mantiſſę loco, *Paræneticum Carmen*,quod Studioſos ad Rubricarum velitationem ſuauiùs incitaret.

14. Iam è prælo exitura fides hæc,tot tantiſq; teſtimoniis conſpicua canebat receptui. Dum inexpectata Viri Illuſtriſſimi Fides Αὐθεντικώτερα ſuperuenit, Noſtràtis nimirùm, Ioſephi Mariæ SVARESII Vaſionenſis Epiſcopi Literis *Datis* VI. *Kal octob. præteriti*. Cuius ponderi ne quid detraxiſſe videar,concepta verba refero. Prodromum, "*inquit*, Iuſtinianum, cuius ad me Propylæū miſiſti,ſum admiratus, tantū opus à te inchoatum "(age quæſo, ad Iuriſprudentiæ noſtræ decus, "quod cæpiſti perfice) debebunt tibi Superſtites "ac Poſteri,nec tam egregij doni, quô Themidē "muneraberis,memoria vllo tempore intercidet, "Mœcenas Eminentiſſimus Cardinalis CHISIVS "Legatus habebit in maximo pretio Ceimelion "iſtud, vtque cenſor eſt ingeniorum, & velut "Agonothêtes,præmiorumque Diribitor æquiſſimus &c. Hactenùs Suareſius à me laudatus. *Infra in Notitiâ Baſilicōr. P.3.§.5.ſect.2. nu. 19.*

MANTISSA
Ad Cupidam Legum Iuuentutem.
CARMEN PARÆNETICVM.

SI cupis(ô Lector)Ius diſcere,diſce Rubricas;
Nam ſine Rubricis diſcere Iura nequis.

Excipies; Poſſum pro Roſtris diſcere: At Erras,
His ſine, ſi credis diſcere Iura fori.
Subiicies; Saltem conſcendam pulpita: Et Audi
His ſine, qualis eris? Scilicet Ardelio.
Fortè quid Ardelio ſit quæris? Scilicet ille eſt,
Qui ſe ſcire putans omnia; Nulla tenet.
Ergo nec Auditor, nec Doctor, Nêue Patronus
Eſſe potes, quid ages? Cuncta Rubrica *dabit.*
Cuncta Rubrica *dabit; Noſtrum ſi ſæpe Libellum,*
IVRIS · ALVMNE legas; Quo ſine Nullus eris.

PRODROMI IVSTINIANI PARS III.

Hiſtoria Iuris Vtriuſque Chronologica.

PROOEMIVM.

De Neceſſitate Notitiæ Corporum Iuris.

MEritò Pars hæc ad Prodromum Iuſtinianum refertur, cùm à IC^to Pomponio præfationis loco præmittatur *in l.* 1. *&* 2 *ff de Orig. Iur.* & à Iuſtiniano *in l.* 1. *&* 2. *C. de Veter. Iur. enucl.* & ſit omninò ad Rubricarum & textuum intelligentiam neceſſaria.* Præfationes enim de quibus Iuriſconſultus loquitur, non ſunt illa orationum ſchemmata vel eloquentiæ floſculi, aut fucata ratio dicendi, quâ in foro Rhetores vtuntur, ſed prolegomena, quæ nobis, ad ſuſceptæ cognitionem materiæ, euidentiorem præſtant intellectum, vt his verbis exponit idem IC^tus *in d. l.* 1. *§. iſtæ præfationes. ff. de Orig. iur.* And. *Vallenſ. in Procem. ad Decretal.* Ioan *Paul. Lancellot. in Prælect. de Cognitione Iuris Ciuilis & Canon.* Quia in Scholis Iuriſprudentia quęrit doctrinam non eloquentiam, vt probat *Oratoris Romani* locus, qui Varronis ſcriptâ, quòd doctrinâ potiùs quam eloquentiâ præſtarent, cæteris anteponit. & comprobat Iuſtinianus *in Conſt. Procem. ff. ornm* omnem *§. illud* 9. ibi. *cùm oportet priùs animas, quàm linguas fieri eraditos.*

*Quid apud I.Ctos Præfatio.

Satis verè commendari non poteſt quantùm hæc Notitia conferens antiqua tempora cum hodiernis chronologico quaſi diagrammate ſit neceſſaria * Nouis Iuſtinianæis (ſic enim Alumnos primi anni, qui priùs Dupondij vocabantur, nominari cauit Iuſtinian. *in §. primo quidem anno Proœmial. Conſt. Pandect.*) conuenit enim vnumquodque Ius ad ſui originem reuocare, diſtinguendo tempora, quibus iura introducta ſunt manuducente ICto. *in d. l. 2. ff. de Orig. Iur.* Quâ diſtinctione diſſoluuntur plures Antinomiæ * & inextricabiles alioquin difficultates, iuxta illud, diſtingue tẽpora & cõcordabis ſcripturas. *l. apud antiquos, C, de furtis.* ca. *ſi peccauerit. 2. qu.* 1. & in his terminis obſeruat *Iacob. Spiegelius de Iuriſconſ. temporibus. cap. 1. in princ.* Adeo vt ſine hâc parte quaſi pueri * eſſe videamur, & in tenebris, ex perturbato tempore ac nomine, vt ipſiſmet verbis ait *Ant. Auguſtin, Præfat. de Nomine proprio* τῦ Πανδέκτῦ *Florentini* verſ. *ſine hac parte.*

* Quid Iuſtinianæus, vel Dupondius.

* Iuris Chronologiâ diſſoluitur antinomia.

* Pueri ſunt & in tenebris qui ſine hac parte ſe Ctos dicunt.

Demùm conducit hæc notitia ad intelligentiam Recentiorum Iuris Interpretum, nempe Cuiacij, Gothofredi, Ant. Auguſt. Contij, aliorumque, qui paſſim Orientis & Occidentis Imperatorum Iura referunt, ad emendationem diuerſarum Lectionum ſeu Editionum.

Ne verò quis nos erroris inſimulet circa Epochas ſeu annorum numeros, ad quos referimus Initia temporum, legat quæ in hanc rem conieci *in fine 3a Liminaris Epiſtolæ ad Candidatos. pag.* 13

§us. Ius.

Notitia Chronologica.

Iuris Naturalis Gentium & Ciuilis.

IMprimis Ius naturale ſeu Ius gentium primæuum cùm ipsâ Adami creatione ſumpſit initium, & viguit Iure gentium nondum introducto vſque ad tempus Caini, qui primus primam Ciuitatem condidit, quam Enochiam ab Enoch filio ſuo primogenito appellauit *ca. non eſt peccatum §. his itaque diſt. 6.* Idque circa annum mundi 133. Vel vt alij malunt à tempore renouati per diluuium mundi (quod fuit ab Adamo creato ex vulgatâ ſupputatione 1656) vſque ad annum mundi 1707. quo ædificatæ fuere poſt diluuium Ciuitates, creatique Magiſtratus quibus introductum eſt Ius gentium ſecundarium. *Vt latiùs infra dicetur.*

ab Adami Creat. ann 1. Ius naturale

ab A. C. Ann. 133. 1. ciuitatis ædific-atio.

ab A. C. 1656. Renouatio mundi per Diluuium.

Et ſic durauit Ius Naturale ante diluuium annis 133. poſt diluuium verò annis. 51. * Per quod tempus homines pagos ſolùm incolebant nondum conditis ciuitatibus, ſolâque naturali ratione viuebãt nondum creatis Magiſtratibus, & omnia indiuiſa ac in communi poſſidebant nondum facta Imperiorum diuiſione, & ab eo tempore mare & litus maris cõmune remanſerant. *l. quod in rerum 15. ff. de Acquirend. rerum domin.* & Ius venationis retinuit traditionem dominij ferarum primo occupanti. §. *feræ Inſtit. de Rerum diuiſione*; Nulla pariter erat tunc temporis actio Iudicialis, cum nullus adeſſet magiſtratus; ſed ſine actione homines ſpontè fidem ſeruabant nec quid humanæ ſocietati contrarium com-

* Tempus aureæ ætatis

mittebant, quod ideo tempus, *Auream ætatem* Poetæ nuncuparunt teſte Ouidio.

Aurea prima ſata eſt ætas, quæ vindice nullo,
Sponte ſuâ ſine lege fidem, rectumque colebant.

IIum Tempus quod Iuri Naturali ſucceſſit fuit, Ius Gentium ſecundarium, ſtatim ac (ob Caimi fratricidium ante diluuium anno mundi 133. vel poſt diluuium ob vitia hominum) fuere conditæ ciuitates, & creati magiſtratus circa ann. mundi 1707. ſeu poſt diluuium 51. quô tempore Aſia priùs obuenta Semo, inter eius filios ſubdiuiſa eſt *Geneſ. cap.* 10. *verſ.* 25. è quibus monarchia Babel, ſeu Aſſyriæ poſteà deriuauit. *Geneſ.* 10. *verſ.* 10. vt Infra dicetur *pag.* 323. Longè enim anteà, ſeu paulò poſt maledictionem Chami circa ann. mundi 1660. Noemus inter filios ſuos diuiſerat Imperiorum dominia, aſſignatâ Iapheto primogenito Europâ, Chamo Africâ & Semo tertiogenito Aſiâ, ô Egregium familiæ herciſcundæ Iudicium!

ab A.C. An. 133. Ius Gentium ſimpliciter ſeu ſecundarium

Ann. 133. vel 1707. ædificatio ciuitatum.

Ann. 1660. Diuiſio Imperiorum.

Neque tamen ex eô licet inferre Americam filiis Noë incognitam extitiſſe, cum de eâ implicitè meminerit Moyſes ipſe *Deuteron.* 30. *verſ.* 4. & Iſaias, *Congregâbit*, inquit, *profugos Iſrael & diſperſos Iudâ colliget à quatuor plagis Terræ*, Ad illam quippe Poſteri Noë è Flandriâ & Groenlandiâ nauigarunt. *teſte, Hugone Grotio.*

America à filiis Noë peragrata.

Ex quibus Noë filiis ac nepotibus, in conſtructione Turris Babel cœptâ per ipſos ann. mundi 1787. (ſuperſtite adhuc Noëmo qui natus ann. 1056. obiit ann. 2006.) confuſis inter ipſos linguis, Ortæ ſunt 72. familiæ, 72. linguas ſortitæ, inter quas Heberi familia incorruptam, primigeniam linguam Hebraicam, retinuit, quòd Heber abnepos Semi in conſtructione d. turris non interueniſſet, *ex Genebrardo.* Eodem tempore *ex*

ab A.C. Ann. 1787. Diſcretio gentium & linguarum.

Ant Contio ſecundùm Hebraicam edit. Heber filium genuit, ob id *Phaleg*, latinè *diuiſio* nominatum *teſte D. Auguſt. lib. 6. & 11. de Ciuit. Dei.*

A quâ linguarum confuſione, diſcretæ ſunt Gentes, quia cum anteà eodem ſermone, nempe Hebræo, loquerentur, poſtea verò ſeipſas non intelligerent, ſingulæ ad ſingulas ſuis parentibus obuentas terrarum partes profectæ ſunt. Quò vbi peruenerunt, eas inter ſe ſubdiuiſerunt, poſitis agrorum terminis, circa ann. 1850. quibus obuentas quiſque ſibi terras, impenſiùs excoleret, & creſcente hominum malitiâ ab inuaſione deſederet quod initiũ dedit 1æ monarchię *ex Iuſtino.* ab A.C. Ann. 1850. Pogtio terminorum.

Et cum indiès ſubigeret homines cupiditas vel extendendi limites, vel ablata per iniuriam recuperandi, factum eſt, vt Ius Gentium ſecundarium ſeu conſtitutum, prius Ciuitatum ædificatione, legum promulgatione, & magiſtratuum creatione introductum, ſucceſſiuè fuerit Iure belli, & contractuum executione firmatum. *l. ex hoc Iure ff. de Iuſtit. & Iur.* Vacon *à vacunâ Declarat. Iur. lib. 1. cap. 22. n. 4. & ſeqq.* Ius belli ſeruitutis & contractuũ,

Exinde, cum hoc Ius gentium ſecundarium, per ratiocinationem ad neceſſitates hominum relatam ſtabilitum, non ſufficeret, pro conſeruatione humanæ ſocietatis, ob deprauatam magis ac magis naturam humanam; Dum apud Aſſyrios circa ann. mundi 1850. regnante Nembroth filio Heber ſeu Belo, & apud Hebræos ædificatâ ciuitate Hieruſalem circa ann. mundi 1870. regnante Semo filio Noë; apud Latinos circa ann. 1880. regnante Iapheto ſeu Iano; & apud Gallos ſeu Celtas Circa ann. 2001. regnante Samothe quartùm-genito Gomeri filij d. Iapheti; Ius Ciuile ſeu proprium Ciuitatum inuenit cunabula *l. omnes populi ff. de Iuſt. & Iur.* Succeſſiuè tranſlato ab ab A.C. Ann. 1850. Ius proprium ſeu Ciuile Aſſyriorum. 1870 Hebræorum 1880 Latinorum 2001 Celtarum

Aſſyriis ad Medos imperio, à Medis ad Perſas, à Perſis ad Græcos *ca. Moyſes diſt.* 7. penès quos duplex Ius, viguit, *ἔγγραφον* ſcilicet ſeu ſcriptũ

Athenienſiũ | apud Athenienſes, & *ἄγραφον* ſeu non ſcriptũ ac conſuetudinarium apud Lacædemones; Tandem

Lacedemonum | ab his ſeu Græcis ad Romanos Ius Ciuile ſeu proprium Romanorum promanauit. *l. Ius Ciuile ff. de Iuſt. & Iur.* & *l. 2 ff. de orig. Iur.* de quo *Infra*

3198 Romanorum | §. 4. & 6. *pag.* & *pag.*

Et ſic conſtat Ius Gentium ab ann. mundi 1707 ædificationis poſt diluuium factæ ciuitatum, vel vt alij malunt ab anno mundi 1850. poſitionis terminorum vſque ad vrbem conditam annis 752

Epocha V.C. | ante Chriſtum natum (ſeu anno mundi 3254. *ex Contio in Chronic. canonib.* vel anno 3198. ex ærâ vulgatâ *teſte P. & Gaſſendo to. 4. obſer. l. 1. cap. 27.*) quô tempore Ius Ciuile Romanum introductum eſt, Viguiſſe Ius Gentium per annos 1348.

ab A.C. Ann. 3198. Ius Ciuile Romanum. | III^um^ itaque tempus fuit Iuris Ciuilis Romanorum, quod à tempore V.C. ſeu fundati à Romulo Imperij Romani circa annum mundi 3198. *ex ærâ vulgatâ* vt dixi. ſumpſit initium, quô tempore Ius Ciuile *αὐτονομαστικῶς* appellatum eſt, vt eleganter innuit Pomponius *in l. 2. ff. de Orig. Iur.* & Ius commune *κατ' ἐξοχὴν* à communi Romani Imperij Iuriſdictione *l. in orbe Romano ff. de Statu hominum.*

Quinque tẽpora Iuriſpr. Romanæ. | Hoc autem Ius Ciuile Romanum quatuor agnouit Tempora, quæ communiter IC^ti^ appel-pellant Iuriſprudentiæ Antiquæ, Mediæ, Nouæ, ac Nouiſſimæ. Ego 5um Tempus adiicio, nempe Iuriſprudentiæ Primææ, ſeu Antiquiſſimæ, quæ ante leges 12. tabularum dicitur viguiſſe, vt latiùs *ſequenti Sectione*, dicetur.

Cæterùm huiuſce triplicis ætatis, ſeu Iuris naturalis Gentium & Ciuilis Statum tam eleganti

carmine

carmine *ſuprà pag.* 19. expreſſit Clariſſ. *Flechier* Acad. Regius, vt illud omninò legi mereatur; quippe quod præter eruditionis florilegia quibus micat, eam ſtyli puritatem exhibeat, vt in eo Auunculi eius mores dulciſſimos animumque reuixiſſe diceres, nempe Reu^mi qu. P. Herculis *Audiffredi* in Congr. Doctrinæ Chriſtianæ Gallicanâ Protopræpoſiti, cuius effigiem Terentiano, hoc eſt terſiſſimo ſtylo delineauit *Noſtras* Sangeneſius *lib.* 2. *Carmin. pag.* 136.

§us. IIus.

Chronologia Romanæ Iuriſprudētiæ, Primæuæ, Antiquæ, Mediæ Nouæ, & Nouiſſimæ,

HÆc diſtributio temporum, quibus ſcientia Iuris in arrem redacta ſuam originem & progreſſum obtinuit, præſtat intelligentiam omninò Notitiæ Corporum Iuris *in §. ſequenti* ſubiiciendæ, & enucleat inextricabilem illum §. *Atqui patrono* Inſtit. *de Fiduciaria tutela* & §. *ſed illa Inſt. De Teſtam.* §. *Cæterum Inſt. de Legitima Agnat. ſucceſſ.* & §. *præterea. De Actionibus.* & alios paſsim Iuris locos non minùs ſingulares, quam eruditione refertos.

I°. Itaque Iuriſprudentia Primæua, quæ Ius Regium appellatur, ſumpſit exordium ab V. C. anno 1. ſeu anno mundi 3198. quo tempore Romulus, 2. Numa Pompilius, 3. Tullus Hoſtilius, 4. Ancus Martius, 5. Tarquinius Priſcus, 6. Seruius Tullus & 7. Tarquinius Superbus, omnes Reges Romani fundarunt Imperium legibus Curiatis, quippe quas Reges ederent in Comitiis vſque ad d. Tarquinium ſuperbum, quò ob Lu-

ab V. C. ann. I. Iuriſprudentia Primæua ſeu Ius Regium aut Papyrianum.

cretiæ ſtuprum, expulſo circa annum V. C. 244. Populus Romanus medio Conſulum per 20. annos Iura reddidit; tum per Tribunos, donec circa annum V. C. 300. aliis 302. Iuris adminiſtratio deuoluta eſt ad Decemuiros aduectis è Græcia legum 10. tabulis; quibus adiectæ duæ dederunt nomen legibus duodecim tabularum, ſimulque initium Iuriſprudentiæ Antiquæ & finem Primæuæ ſeu Regiæ aut (à Papyrio legum Regiarum collectore) Papyrianæ de qua Pompon. *in l. 2. ff. de Orig. Iuris* & latius *Infra* §. 3. *ſect.* 1. *pag.* 331. Et ſic viguit Iuriſprudentia Primæua fere per annos 302. vel 304. vt *Infra pag.* 331.

ab V. C. 304 Antiqua Iuriſprudentia.

II°. Iuriſprudentia Antiqua circa annum V. C. 304. ortum duxit à legibus 12. tabularum, ſecundùm quas Iura reddebant Decemuiri & Prætores creati ab ann. VC. 387. Ita vt non liceret ab illis recedere conquiſitis æquitatibus, ſed caderet à Iure qui cadebat à ſyllabâ, certis formulis actionum præſcriptis. Vnde vocauit *Tullius* tempus illud, ſummum Ius, ſummam iniuriam, & appellatione Iuris ciuilis ſimpliciter *in Inſtitut. & Pandectarum textu*, hoc tempus intelligitur; quod durauit vſque ad tempus mediæ Iuriſprudentiæ, prudentum interpretatione inductæ, paulo ante Ciceronis tempora (qui natus eſt anno V. C. 650. & obiit anno 713.) *vt mox dicetur infra*, & ſic viguit Ius hoc Ciuile Antiquæ Iuriſprudentiæ fere per annos 350.

[Qu]id in Pandectis & Inſt. [a]ppellatione [Iu]ris Ciuilis [si]mpliciter [i]ntelligat.

ab V. C. 650. Media Iuriſprudentia

III°. Succeſſit Iuriſprudentia media paulo ante Ciceronis tempora circa annum V. C. 650. iuxta ſupputationem *Cantiunculæ*, quam probauit *Myſinger. in* §. *Cæterum n.* 4. *&* 7. *Inſtit. de Legit. Agnat. Succeſſ.* quo tempore Prætores & Iudices ex interpretatione Prudentum Ius reddebant, quippe qui ab illorum reſponſis recedere non

poſſent, temperando rigorem Legum 12. tabularum, vel ſupplendo omiſſa ex mente illarum per interpretationem Prudentum inducta.

Habuit autem hæc media Iuriſprudentia duplex tempus; Prius quidem alligabat Prætores aliosue Magiſtratus legibus 12. Tabularum iuxta interpretationem à Iuriſconſultis habitam; quorum Reſponſa pro legibus habebantur §. *reſponſa Inſt. de Iur. nat. gent. & ciuil.* Duo Tẽpora Iuriſprudent. Mediæ. 1ũ

Poſterius verò tempus Prætoribus tanquam Magiſtratibus annuis facultatem dederat ſua edicta proponendi initio anni, ſecundùm quæ Ius reddituri erant, quæ vim legis obtinebant; Eòque potiſsimùm tendebant, vt rigori Legum 12. tabularum detraherent, vel defectui ſupplerent conquiſito motiuo naturalis æquitatis §. *Prætorum Inſt. de Iur. Nat. Gent. & Ciuil.* Durauitque vſque ad Legem Regiam temporibus Auguſti latam circa annum V. C. 729. quo inductum eſt Ius conſtitutionis Principum, reiectis legibus 12. tabularum, aut Iure Prætorio, ſeu anno ante Chriſtum 23. Natus enim eſt Chriſtus anno V.C. 752. ſeu anno mundi 4000. *ex Turſell. hiſt. lib.* 4. Vel anno mundi 3950. *ex Gaſſendo to.* 4. *obſ. lib.* 1. *cap.* 27. *pag.* 22. vel ann. 4006. ex Contio *vt ſuprà pag.* 324. 2ũ Tempus Iuriſprudẽt. Mediæ. Epocha Chriſti.

Et ſic viguit hæc media Iuriſprudentia fere per annos 79. quam ideo Iuſtinianus meritò dixit fuiſſe quidem legibus 12. tabularum iuniorem, ſed Conſtitutionibus Principum anteriorem *in* §. *cæterum* Verſic. *media autem Iuriſprudentia Inſtit. de legit. Agnat. ſucceſſ.*

IV° Superuenit tempus Iuriſprudentiæ Nouæ circa annum V.C. 729. quo lata eſt Lex Regia translato per Pop. Romanum, in Auguſtum Imperio, & facultate legis condendæ, teſte *Amaia* ab V.C. 729 Iuriſprud. Noua.

Obſeru. Iur. lib. 1. cap. 1. n. 22 & 23. per quam Legem Regiam inductum eſt, vt non amplius ex legibus 12. tabularum, Senatuſconſultis, Plebiſcitis, Edictis Prætorum, vel Reſponſis Prudentum; ſed ex ſolis Conſtitutionibus Principum Ius diceretur. *§. ſed & quod principi Inſtit. de Iure Naturali Gentium & Ciuili. Lalius Mancinus Diſquiſit. Genial. Centur. 2. cap. 189. n. 2.* Et durauit paulò poſt mortẽ Iuſtiniani, quæ fuit ann. Chr. 565. ſeu V. C. 1318. & ſic ad ann. Chr. 570. quo Ius Nouiſſimum Nouellarum in vnum volumen redactarum prodiit in lucem, ſicque viguit hoc tempus Nouæ Iuriſprudentiæ per annos 589.

ann. Chri. 570 Iuriſprud. Nouiſſima.

V°. Demum prodiit paulo poſt Iuſtinianum nempe anno Chr. 570. Iuriſprudentia Nouiſſima quæ nomen & cunabula obtinuit à Nouellis eiuſdem Iuſtiniani poſt ſecundam Iuſtinianæi Codicis editionem ſuperuentis, & in vnum volumen paulo poſt illius mortem redactis, ad declarationem vel abrogationem legum in Codice ſecundæ ſeu repetitæ lectionis inſertarum de quibus dictum eſt *ſupra Part. 2. § 1. ſect. 4 pag. 29.* Vt non immerito tractatum ſuũ *P. Gudelinus* Louanienſis Anteceſſor inſcripſerit *de Iure nouiſſ. mo.*

Nouellæ Leonis in Occidente nunquam vim legis habuerunt.

Quoad enim Nouellas Leonis aliorumque quæ Iuſtiniani legibus derogant, nullas vires obtinent, niſi in his rebus de quibus antè nihil eſt conſtitutum, Circa quas etiam ſolùm auctoritatẽ doctrinalem ſibi vendicant, non legalem iuxta textum in *Conſtit. 2. Procemial. Cod. De Iuſtinian. Codic. Confirm. §. hunc igitur* verſic. *ſed ſolùm* iuxta quod intellige tradita *ſuprà Part. 2. §. 1. ſect. 4. pag. 33. & alibi.*

Viguitque hoc Ius Nouiſſimum ſeu Nouellarum vſque ad annum Chriſti 751. quo Rauenna ab Aſtulpho Rege Longobardorum capta eſt,

cum priùs Imperatori Romano pareret, & ſic durauit hæc Iuriſprudentia Nouiſsima fere per annos 181. à quo tempore quaſi ſepulta remanſit inter Gothorum & Longobardorum deuaſtationes fere per annos 379. vſque ad tempus Lotarij 2. circa annum Chriſti 1130. qui operâ Irnerij ICti Iuſtinianæum Codicem velut è mortuis in lucem reſtituit, ſecundùm cuius leges ab eo tempore ad hodiernum diem Ius redditur in Patria quæ Iure ſcripto regitur *prout latiùs infra* §. 6. *dicetur.*

§us. IIIus
De Corpore Iuris Ciuilis Romanorum.

PROTHEORIA.

INitio V. C. Populus Romanus ſine lege viuebat, & Reges Regiâ manu cuncta regebant. Auctâ verò in aliquem modum ciuitate variis legibus, (ſecundùm varias ætates & ſtatum Reipublicæ) Ius redditum eſt, ac à variis collectoribus in diuerſos Codices, compilatum eſt.

Triplex Status Iuris Ciuilis.

Triplex communiter ſtatus aſſignatur. Primus eſt 7. Regum à Romulo ad Tarquinium per annos 244. 2us. ſtatus eſt liberæ Reipub. ſub Conſulibus & Tribunis per annos 485. 3us eſt ſtatus Monarchiæ à Lege Regiâ Auguſti ad Iuſtinianũ Codicem per annos 552.

Partes 9. Iuris Ciuilis Antiqui.

Variarum autem compilationum ſeu partium Iuris ciuilis. 1a. Fuit dicta Ius Papyrianum continens leges Regias. 2a. Leges 12. tabularũ. 3a. Ius Ciuile Prudentum. 4a. Ius Flauium. 5a. Ius Ælianum. 6a. Ius ex Plebiſcitis. 7a. Ius ex Senatuſcon-

ſultis. 8a. Ius Prætorium & 9a. Conſtitutiones Principum, è quibus omnibus partibus à Iuſtiniano ſelecta Iura, & in Pandectas ac Codicem ſuum operâ Triboniani congeſta, conſtituerunt Ius hodiernum Codicis Iuſtinianei, ita vt reliqua Senatuſconſulta, vel Prudentum reſponſa aut Prætorum edicta, vel conſtitutiones Principum; quæ in dicto Codice inſerta non ſunt, vim ſolum doctrinalem, inſtar *Interpretis* retineant, non legiſlatoris vt annotatum eſt *ſupra Part. 2. §. 1. pag. 33. & Part. 3. §. 2. pag.* 328.

Epochæ 9. huius chronologiæ. Nos maioris vtilitatis & perſpicaciæ gratiâ Chronologicam hanc Oeconomiam Iuris ciuilis in 8. capita diuidimus 1. nimirum ab V.C. ad Leges 12. tabul. 2. ab His ad Ius Prætorium. 3. à Iure Prætorio ad Legem Regiam Auguſti tempore latam. 4. à Lege Regiâ ad Edictum perpetuum tempore Adriani editum. 5. ab Hoc ad Iuſtiniani Codicem. 6. à Iuſtiniani Codice ad Ius Nouellarum. 7. ab His ad captam à Longobardis Rauennam. 8. ab Hac ad reſtitutum à Lotario 2. Iuſtinianæum Codicem 9. Exinde in hodiernũ diem, quod tribus §§. ſequentibus abſoluitur.

SECTIO I.

Progreſſus Iuris Ciuilis.

Ab V.C. ad Leges XII. Tabularum

ab Anno V.C. 1. ad Annum V.C. 304.

ab V. C. 1. 1. epocha V.C. IMprimis cum Romulus vrbem in 30. partes diuiſiſſet, & Curias appellaſſet, eo quòd per ſententias illarum partium curam Reipublicæ gererent, conuocatis Comitiis leges curiatas tuliſſe dicitur, tulerunt & Numa, Seruius Tullus, aliique Reges, quorum vltimùs fuit

Quid leges curiatæ.

Tarquinius Superbus, quæ leges à Sexto Papyrio illatum Collectore, Ius Papyrianum, & à Regibus illarum authoribus, Ius Regium appellatæ ſunt *l. 2. ff. de Orig. Iur.* Quid Ius Papyrianum.

II. Expulſo Tarquinio circa annum V. C. 244. ſtatim Conſules Legem tulerunt de reſtituendis Seruij Tullij legibus, quas Tarquinius ſuperbus aboleuerat *teſte Halicarnaſſæo lib.* 5. Poſtmodum verò lege Tribunitiâ qua Tribunorum plebis poteſtas conſtituta eſt circa annum V. C. 267. Ius omne hoc Papyrianum aboletum eſt, vt probat *Cuiacius in leg. 2. § 3. ff de Orig. Iur.* Exinde Populus Romanus incerto iure, ſeu conſuetudine vixit ferè per 35. annos. Donec publicâ auctoritate placuit ad ſedandas Patriciorum plebiſque diſcordias Anno V. C. 300. vel 302. Legatos mittere in Græciam, qui Solonis aliaſque leges deſcriberent & in tabulas referrent. Sic Ius Regium dicitur viguiſſe ad legem Tribunitiam per annos 267. Exinde Ius conſuetudinarium per annos 37. vſque ad publicationem legum 12. tabularum anno V. C. 304. factam. *prout in ſectione ſequenti.* Lex Tribunitia.

Sectio II.

A Legibus xii. *Tabularum* ad Ius Prudentum.

Anno V. C. 304. ad Annum 650.

III. Cum Anno V. C. 300. miſſi fuiſſent Athenas & alias Lacædemoniorum ciuitates legati tres, qui Solonis aliaſque leges deſcriptas in tabulas referrent, his triennio poſt reuerſis adiecti ſunt alij ſeptem, legibus ſcribendis creati, qui in decem tabulas eboreas Ius Ro- ab V. C. 304. 2a. Epocha Legib. 12. Tabular.

manum coniecerunt anno V. C. 303. Sed cum iiſdem decem-viris data eſſet facultas illas legũ decem tabulas emendandi vel interpretandi, factum eſt, vt anno ſequenti duas alias addiderint, Et ita leges 12. tabularum ſeu decemuirales dictæ fuerint, partim ex Græcorum legibus partim ex legibus Regiis & Patriis moribus compoſitæ, & pro roſtris poſitæ anno. V. C. 304. quas *Liuius lib.* 3. fontem omnis publici priuatique Iuris appellauit. Et hoc Ius 12. tabularũ durauit vſque ad Iuriſprudentiam mediam ex interpretatione Prudentum à ratione legis inductam, circa an. 650. *Vt dictũ eſt P.* 3. §. 2. *pag.* 326. & ſic viguit Ius hoc legum duodecim tabularum ferè per annos 346.

(margin: [Q]uid leges [d]ecemuirales.)

SECTIO III.

A Iure Prudẽtum, ad Legẽ Regiã tempore Auguſti latam.

Ab Anno V. C. 650.

Ad Annum V. C. 729. ſeu *ad Annum Ante Chriſtum* 23.

(margin: Ab V. C. 650. [A]b epocha à [I]uriſpruden[tiu]m.)

IV. CVm interpretatio Legum 12. tabularum ob nimium illarum rigorem deſideraret Prudentum Authoritatem, illorum diſputatio introduxit aliquod Ius ex mente ſeu ratione Legis elicitum, quod communi nomine, ex interpretatione Prudentum appellatum eſt, vnde Iuriſprudentia dicta eſt filia diſputationis *l.* 2. §. 3. verſic. *diſputatio ff. de Orig. Iur.* & media Iuriſprudentia dicta eſt, quod iunior ſit legibus 12. tabularum. Anterior verò Conſtitutionibus Principum vt annotatum eſt *ſupra P.* 3. §. 2. *pag.* 326.

(margin: [I]uriſpruden[ti]a filia diſ[p]utationis.)

Hoc autem Ius Prudentũ accepit initium circa

annum V. C. 650. *Vt ſupra in* §. 2. *pag.* 326. Ex quo Iure circa idem tempus legis actiones datæ ſunt ſub certis formulis, quibus homines inter ſe diſceptarent, quarum omnium Legum interpretādi licentia apud Collegium Pontificum erat, ex quibus conſtituebatur quis & quo anno præeſſet priuatis, hoc eſt, actiones & iudicia daret. Quā cōſuetudine Populus fere per 79. annos vſus eſt. Quid legis actiones. Authoritas Collegij Pōtificum.

Illas Actiones poſtea Appius Claudius ad formam redegit, & à Flauio eius ſcribā, qui librū ſubreptum populo tradidit, dictum eſt Ius ciuile Flauianum; Augeſcente autem Ciuitate cum Sextus Ælius poſt longum temporis ſpatium alias actiones compoſuiſſet Ius Ælianum appellatum eſt *l.* 2. § 5. *&* 6 *ff. de Orig. Iur.* Quid Ius Flauianum & Ælianum.

V. At cū paulo poſt plebs in diſcordiā veniſſet cum Senatu, ſibi ipſi Iura conſtituit proponente Tribuno plebeio Magiſtratu, quæ plebiſcita dicta ſunt, & legis vim poſtea meruere, lata primùm lege Horatiā, deinde Hortenſiā, quibus cautum, vt iis Ciues omnes tenerentur. Quid plebiſcita & lex hortenſia.

VI. Cùm poſtea difficile eſſet plebem conuocare, neceſſitas ipſa curam Reipubl. & Ius legis ferendæ ad Senatum Senatorio Magiſtratu proponente deduxit, cuius decreta dicta ſunt Senatuſconſulta. § *Senatuſconſ. Inſt. de Iur. nat. gent.* Quid Senatuſconſulta.

VII. Tandem ſub finem huius ætatis, occupatis circa bella Conſulibus, creati ſunt Prætores, alijque Magiſtratus, qui Iura redderent & edicta annua proponerent gratiā adiuuandi vel emendandi aut ſupplendi Iuris, quod tunc ex legibus 12. tabularum, Iure ciuili Prudentum, & legum actionibus conſtabat, vt ſcirent Ciues, quod Ius, & de quā re quiſque dicturus eſſet quolibet anno; Donec anno V. C. 686. Lege Corneliā à Tribuno Plebis rogatā ſancitum eſt, vt Prætores ex edictis Quid Prætorum edicta. ab V. C. 686. Lex Cornelia

)rigo edicti erpetui à L. ;ornelia el Offilio Cto.

perpetuis Ius dicerent, ne ex contrariis Edictis Iura confunderentur, vnde Offilius ICtus Edictũ Prætoris primus compoſuit circa Auguſti initia dictumque eſt ab aliis Ius honorarium, & ab aliis Ius Prætorium & Ædile, & ſic hæc ætas Prudentum & Prætorum ſibi nomen Iuris Ciuilis ſpecialiùs vindicauit; quæ durauit vſque ad tempora Auguſti, quibus lata eſt lex Regia circa Annum V. C. 729. *Vt dictum eſt ſupra* §. 2. *pag.* 327.

SECTIO IV.

A Lege Regia ad Edictum Perpetuum tempore Adriani editum.

Ab Anno V. C. 729. ſeu Ante Chriſtum 23. Ad Annum 886. ſeu Annum Chriſti 134.

Ann, V. C. 729. a. Epocha à ege Regia.

VIII. POſtquã ex Lege Regia tẽporibus Auguſti latâ An. V. C. 729. ſeu ante Chriſtũ 23. *ex Mancin. Cent.* 2. *cap.* 186. *& dictũ eſt ſup.* §. 2. *pag.* 327. Populus Romanus in Principem tranſtulit omnem Iuriſdictionem, ſiue Ius ferendæ legis. Conſtitutio Principis, authoritatẽ Iuris Prætorij, necnon Senatus ferè extinxit.

Sola enim authoritas ex poſt in Iure priuato cõſtituendo, eis relicta eſt: Ius autem Legis ferendæ orationibus in Senatu recitatis, vel ad Senatum miſſis, penes Principẽ reſedit, iuxta formã *in leg. humanum* 8. *Cod. de legib.* Circa quod obſerua ſolam Iuriſdictionem in Principẽ tranſlatã fuiſſe aduerſus Bulgarum, qui vel metu vel adulatione Imp. Federici I. Ænobarbi dixerat Principem eſſe dominvm orbis, nedum quoad Iuriſdictionem ſed & quoad proprietatem bonorum contra *L. bene à Zenone & ibi DD. Cod. de Quadrienn. præſcript.* vt notat *Amaia obſeru. Iur. lib.* 1. *c.* 1. *n.* 23.

incepsDominus Iuriſdictionis nõ oprietatis ;rorum.

Ne vero Reſponſa Prudentum extincta penitus viderentur, fuit ab Auguſto per populum impetrata licentia. vt ei qui ſtudiorum fiduciam haberet, liceret de Iure reſpondere, eorumque Reſponſa ſequi iudices tenerentur *l. 2. §. Maſurius ff. de Orig. Iur.* Vnde in Iuriſprudentiâ duæ Iuriſcōſ. Sectæ ab Auguſto ad Marcum extitere, orto diſſidio inter Atheium Capitonem Offilij diſcipulum, & Antiſtium Labeonem Auditorem Trebatij; Quorum ille nempe Capito, iis quæ à prioribus tradita erant inhærens tenaciùs, Sabinum & Caſſium Sectatores habuit; Labeo verò ingenij fiduciâ, multa innouauit, & Sectatores Proculum ac Pegaſum habuit, quorum diſceptantes ſententias ICti poſt Antoninum Imp. componere tentarunt, & Iuſtinianus ipſe prolatis ad hoc deciſionibus 50. *Vt dicetur Infra* § 4 *ſ. ɫt. 1. pag. 339.*

Secta I C. Capitonis.

Secta IC. Labeonis.

Reuixit autem quodammodo Ius Prætorium, tempore Adriani Imperatoris Anno Imperij ſui 15. ſeu Chriſti 134. qui Prætorum edicta ad formam edicti perpetui titulis ſuis ordinati operâ Saluij Iuliani redigi curauit, & eidem, Imperiali authoritate, vim legalem communicauit, *vt dicetur ſect. ſequenti.*

Sectio V.

Ab Edicto Perpetuo ſub Adriano Imp. ad Ius Nouum Codicis Iuſtinianæi:

Ab Anno Chr. 134. ad Annum 529. aliis 531.

Ann. Chr. 134.

IX. Saluius Iulianus I. Ctus Mediolanenſis iuſſu Adriani Imperatoris anno Imperij 15. ſeu Chr. 134. omnia Prætorum & Ædiliũ edicta in vnum librum coniecit, per titulos ordi-

5a Epocha ab Adriano ſeu Compoſit. edicti perpetui.

nauit,& edictum perpetuum nominauit; Ex quo Libro maior pars Legum Pandectarum elicita eſt, eiuſque ordinem ſecuta vt dicitur in *L. 2. §. ſed cum omnia Cod de Veter.Iur.enucl.* & notauit *Gothofr.initio ſui Codicis*. Vbi ex fragmentis titulorum,edicti perpetui ſeriem repræſentauit.

In condendis legibus Princeps debet conſulere peritiores ICtos.

Ex hoc tempore Ius reddi cœpit ſecundum hoc edictum perpetuum, & reſponſa Iuriſconſultorum,quorum conſilio Imperatores ipſi Iura dicebant,condebantque, quos in Aſſeſſores habere gloriabantur, Adrianus quippe Iulio celſo,& ſal. Iuliano vtebatur, Antoninus Pius eodem Iuliano & Iauoleno, Alexander Vlpiano & Modeſtino,& ſic de aliis. Vnde tunc temporis edicta Principum, Decreta, Reſcripta, Epiſtolæ & Deciſiones Imperatorum emanarunt,à Iuris regulis minimè alienæ, *t ſtibus Sueton.in Auguſto.cap 35. Läprid. in Seuero Chaſſan ad Alexandri Conſtitut.* & Rebuff. *in Add ad Reg. Cancell.in Proœm.* verſ. *Conſtitutiones*,& Cuiac. *lib.7.obſ.2.* quæ omnes communi conſtitutionis nomine appellatæ ſunt.

Ann. Chr. 272 Codex Gregorianus

X. Cum Cæſareæ Conſtitutiones in magnum numerum excreuiſſent, fuere primùm à Gregorio IC, circa ann.Chr. 272. compilatæ. Incip.ab Adriano Imp.creato ann.Chr.119. ad Valerianũ & Galienum creatos anno Chr. 262. Imperatores qui Codex ideò dictus eſt à compilatore Gregorio ICto Gregorianus priuatâ authoritate confectus de quo latiùs *ſupra P. 2. §. 5. pag. 182.*

Ann. Chr. 310 Codex Hermogenianus.

Succeſſit 2us Codex Hermogenianus priuatâ pariter authoritate collectus ab Hermogene ICto continens omnes Claudij(qui cæpit imperare anno Chr. 271.) Aureliani, Probi, Cari, Carini, Diocletiani & Maximiani vſque ad Conſtantinum magnum (qui ab Anno Chr. 310. ad 342. imperauit.) Conſtitutiones.

Tandem

Tandem Theodoſius Iunior anno Chriſti 435. *ex Broeo.* vel Ann. 437. *ex Freimenio.* Codicem à ſuo nomine Theodoſianum edidit continentem Conſtitutiones Cæſarum à Conſtantino Magno ad ipſum Theodoſium Imperiali authoritate euulgatum, qui hodie mutilus extat, & authoritatem ſolùm doctrinalem retinet, ad deciſionem eorum de quibus à Iuſtinianæo Codice nihil cautum eſt; Illum iuſſu Alarici Gothorum Regis interpretatus eſt Anianus, eidemque Codici maximam authoritatem dederũt Alaricus, nec non Carolus Magnus vt in eius Capitulari Cod. de quo *latiùs P.* 2. *§.*5.*pag.*184. Ann. Chr. 437 Codex Theodoſianus.

Et ſic hoc Ius Edicti perpetui, Codiciſque Theodoſiani durauit per annos fere 395. ſcilicet ab Anno Chr. 134. ad Annum 529.

§us IVus.

Notitia Codicis Iuſtinianæi.

Sectio I.

Ius Nouum Codicis à Iuſtiniano ad euulgatũ Librũ Nouellarũ.

***Ab Anno Chr.* 529. aliis 531. *ad Annum* 570.**

XI. IVſtinianus Anno Chr. 527. aliis 529. Kalend. Aprilis ad Imperium euectus (Iuſtino adhuc viuente, licet menſe tantùm Auguſto, quo Iuſtinus mortuus eſt, ſolus imperârit, vt notat *Cuiacius lib.*4.*Obſer.* 28.) Cogitauit de reſtituendâ Iuriſprudentiâ, redactis tribus Co-

dicibus,& conſtitutionibus ſuperuentis in vnum Codicem, 12 libris, 12 tabularum exemplo diuiſum, (Pandectæ enim & Inſtitutiones nondum confectæ erant) quod Triboniani operâ aliorumque Iuris Profeſſorum, impleuit; Inter quos non omittendus Thallelæus qui legum oculus Νομίκης Ο"φθαλμος appellatus eſt *teſte Carol. Fabrot. in Notit. Baſilicῶν*. Anno igitur 528. aliis 530. Idibus Februarij ſeu Imperij 2°. Iuſtinianus prioris editionis Codicem fieri iuſſit, latâ Conſtitutione Procœmiali *in l.1. C. de Nouo Codice faciendo*.

Thalelæus IC. legum oculus dictus.

Anno 529. aliis 531. Imperij ſui 3. Idibus Aprilis euulgauit d. Codicis 1^am^ editionem, promulgatâ ad hoc Conſtitutione *in l. 1. C. de Iuſtin. Codice confirm.*. & ſic 1^a^. Codicis editio continens ſolas Principum Conſtitutiones ex tribus prioribus Codicibus collectas præceſſit 1^am^ Digeſtorum & Inſtitutionum editionem triennio *vt Infra dicetur*.

Ann. Chr. 529 Epocha Codicis Iuſtinian. 1. editionis.

Anno 530. aliis 532. Imperij ſui 4. & menſe Decembri Idem Iuſtinianus Veterum Iuriſconſultorum libros, qui in eum numerum excreuerant, vt duo librorum millia & pluſquam tricies centena verſuum millia numerarentur teſte Imp. in *l. 2. §. ſed cum omnia Codic. de Veter. Iur. enucl.* in vnum librum, Triboniani operâ, redigi, & Pandectas ſeu Digeſta nuncupari mandauit, editâ ſuper hoc Conſtitutione de Conceptione Digeſtorum in *l. 1. Cod. de veter. Iur. enucleand.* ac effecit, vt Prætorum edicta, Prudentum Reſponſa & Senatuſconſulta dd. Pandectis inſerta vim conſtitutionis Imperialis obtineant, ab Imperiali authoritate, quæ opus illud approbauit vt dicitur *in l. 1. § omnia God. de Veter. Iur. enucl.*

3000000.

Anno 533. aliis 535. Imperij ſui 7. menſe No-

uembris, Inſtitutionū libros 4. ex antiquis Caij, Vlpiani, aliorumque Iuriſconſultorum Inſtitutionibus à Triboniano, Theophilo aliiſque collectos, euulgauit. Sequenti autem menſe Decembri librum Digeſtorum antea compoſitum confirmauit, Et ſic Iuſtinianus priùs Inſtitutiones quàm Digeſta euulgauit ſeu confirmauit *teſte Cuiacio in Prooem. Inſtitut.*

Ann. Chr. 533. Nouembri Inſtitutiones

Ann. Chr. 533 Decembri Pandectæ.

Anno 534. aliis 536. Iuſtinianus primam illam Codicis Inſtitutionum & Digeſtorum editionem emendauit, ac priori abrogatâ inſeruit in 2ª ſuperuentas Conſtitutiones à ſe factas, nec non Deciſiones 50. ſub titulis conuenientibus aptatas, ſeu Conſtitutiones ad decidendum veterum Iuriſconſultorum diſſentientium ſententias, de quibus *in Conſtitut.* 3. *Proœm. Cod.* §. *poſtea verò* nouumque hunc Codicem in meliorem formam redactum à ſuo nomine Iuſtinianæum appellauit, editâ Conſtitutione 3. Proœmial. *ſeu l.* 1. *C. de Emendat. Codicis D. Iuſtiniani & 2. illius editione*, eumque ſolum, legis authoritatem habere prioribus codicibus abrogatis ordinauit, vt cautum eſt *in l.* 1. *&* 2. *Cod. de Veter. Iur. enucl.*

Ann. Chr. 534 6. Epocha à Codice 2æ. editionis.

Dec ſiones 50. Iuſtiniani

In quo nouo Codice Iuſtinianæo continentur. 1° Inſtitutionum libri IV. 2° Digeſtorum libr. L. & 3. Codicis libri XII. ad differētiā Codic. Iuſtiniani, qui de ſolis libris 12. continentibus ſolas Impp. ab Adriano ad Iuſtinianum conſtitutiones prędicatur, vt annotatū eſt *ſupra Part.* 2. §. 1. *pag.* 27.

XII, Ab eo tempore ſecundùm hoc Ius nouum ſeu Iuſtinianæum Ius reddi cœptum eſt in Oriente ſolùm, vbi Iuſtinianus reſidebat; Ita vt Ius hoc in vſu quotidiano poſitum nullo tunc commentario egeret, obſeruatâ iure meritò Iuſtiniani conſtitutione commentariorum prohibitiuâ *in l.* 2. *C. de vet. Iur. enucl.* vt notat *Cuia-*

Conſtitut o commentariorum prohibitiua.

cius in Proemio Paratitl. Digeſtor.

Codex Iuſtinian. Græcè traductus.

Profeſſores tamen ſeu Anteceſſores Academiæ Bizantinæ & Beryti Aſiæ ciuitatis (quæ terræ motu poſtea abſorpta eſt) Ius ciuile Iuſtiniani Græcis verbis exponebant, vt notauit *Ioannes Cambolaſius in Præfatione ad Arreſta Senatus Tholoſani Tit. Quom. Ius Rom. ad nos peruen.* Et Iuſtinianæo Codice in linguam Græcam κατὰ πόδας ſeu de verbo ad verbum traducto vtebantur. Auctor verò huius traductionis vocabatur per antonomaſiam Παλαιὸς ſeu Antiquus Interpres, qui creditur fuiſſe Stephanus, ſi de Pandectis, vel Thallelæus ſi de Codice agatur, *teſte Suareſio in Notitia Baſilic.* Hinc Theophilus Anteceſſor, Iunior tamen eo, cuius operâ Tribonianus in compilandis Inſtitutionibus vſus eſt, nobis elegantem Iuſtiniani Inſtitutionum paraphraſim græco ſermone conſcriptam reliquit.

Codex Iuſtinian. nunquã in Occidente receptus tempore Iuſtiniani.

In Occidente verò ſeu Romæ ac Italiæ Dominio, nunquam viuente Iuſtiniano Ius hoc 2æ. Editionis Codicis authoritatem habuit, exceptis Illyrico & Rauennæ dominio, quod ſemper Imperatori Orientis ex tolerantia Gothorum & Longobardorum paruit, *vt notat Accurſ. in Rubrica ſolut. matrimon.* Quò enim tempore Iuſtinianus nouum Codicem edidit, iam à 60. fere annis Italia à Gothis occupata, viuebat eorum legibus, quas adhuc per 34. annos poſt hanc Iuſtinianæi Codicis editionem retinuit; Donec Longobardi pulſis Gothis, paulatim leges ſuas induxerunt, vt infra dicetur §. 4. *Nu.* 15. *pag.* 345.

Et ſic Ius hoc nouũ Codicis 1æ editionis viguiſſe licitur in Orientis Imperio & Ciuitatibus Italicis tunc eidem ſubiectis ab anno 529. vſque ad annũ 570. quo per euulgationẽ libri Nouellarũ introductum eſt Ius nouiſſimum ſeu Authenticorum

de quo infra in ſequenti ſectione, per Annos 41. Ius verò Codicis repetitæ prælectionis per annos 36. ductâ epochâ ab ann. 534.

SECTIO II.

Ius Nouiſſimum Codicis.

Ab euulgato Lib. Nouellarũ, *Ad Captam Rauennã in Occ.* & ſuffectum in Oriente *Codicem Baſilicum*

Ab Anno Chriſti* 570. *ad Annum* 751. *in Occ. &* *Annum* 886. *in Orient.

XIII. POſt hanc Iuſtinianæi Codicis 2am editionem Idem Iuſtinianus ab anno Chriſti 535. alijs 537. Kalend. Ianuar. ſeu Imperij ſui 9°. vſque ad annum imperij ſui 33. ſeu anno Chriſti 559. edidit *Nouellam* 1. *de hæredib. & Falcidia* aliaſque plures vltra numerum 168, ferè omnes Græco ſermone conſcriptas, nondum tamen in vnum corpus redactas, ſed paſſim & ſeparatim vagantes vulgo dictas *Νεάραι* Latinè *Nouellas*, quarum tempora quibus ſucceſſiuè editæ ſunt retulit *Gothofred.* in calce Codicis ſui *ab Ant. Contio* deprompta.

Quid Nouellæ & quo anno ſingulæ ſint editæ.

Tandem poſt annum 557. vt coniectatur *Caccialupus tract. de compilat. iur. Ciuil. fol.* 464. Sed veriùs poſt annum 564. aliis 566. quo Iuſtinianus obiit Imperij ſui 38. cum 8. menſibus, omnes illæ Iuſtiniani Nouellæ ſeparatim editæ in vnum volumen redactæ ſunt, nullis quidem titulis diſtin-

Ann. Chr. 566 Obitus Iuſtinian.

Græca Nouellarum compilatio.

ſtæ, ſed in capitula diuiſæ, vt probat Gregorij locus (qui 30. annis à Iuſtiniano ſcripſit) relatus *in ca. de perſona* 38. 11ª *qu.* 1. Ant. *Cont. in Præfat. ad Nouell.* & ſola numerorum ſerie iuxta ordinem annorum, quibus vnius editio aliam pręceſſit, ordinatæ *ex ca. de illicita* 24. *qu.* 3. & in latinum ſermonem κατὰ πόδας hoc eſt de verbo ad verbum, à peritiſſimo (*vt iuſtè Cuiacius ait*) linguæ Græcæ authore Anonymo traductæ, & dictæ liber Nouellarum, qui euulgatus eſt circa annum Chriſti 570. Imperante Iuſtino 2º. vt ait Iacob. *Gothofr.* Dyouiſij filius, vel Ann. 577. *ex Broeo.* Nam *Gregorius* 1ᵘˢ Pontifex max. qui 30. annis poſt Iuſtinianum ſcripſit, allegat hunc librum Nouellarum Authenticorum κατὰ πόδας latinè traductarum *in can. de perſona* 38. 11ª. *qu.* 1. & in *Decretalib. cap.* 1. *extr. de teſtibus* recitat *Nouellam 70. de teſtib.* Eumdem allegauit D. Iſidorus Gregorio 1º. Coætaneus *libro canonum Eccleſiaſticorum* vbi recitat Nouell. 42. de Depoſit. Anthymi. & in Concilio Pariſienſi tempore D. Ludouici hoc nomine 9ⁱ relato *in ca. de illicita* 60. 24ª *qu.* 3. allegatur ipſa *Nouell.* 123. vt latius enarrat *Antonius Contius in Præfat. ad Nouell.*

Prima Nouellarum Latina verſio.

Ann. chr. 570. Epocha Libri Authenticorũ Nouellarum.

Vetus Latina Nouellarum verſio plenior modernis:

Hæcq; vetus Nouellarum Latina verſio multis in locis plenior ac integrior eſt aliis Græcis, Haloandri, Agylæi, aut Scringeri editionibus, *teſte Io. Leunclauio in* Notis *ad Paratitl. Author. Græc. lib.* 2. *not.* 244. verſ. *nam multis in locis eſt plenior fol.* 365. Nec arguenda eſt improprietatis, quod aliquibus in locis barbara videatur, cum traductio vnius in aliam linguam de verbo ad verbum & κατὰ πόδας vt Iuſtiniani lex alligabat, ſit ferè impoſſibilis ſinè aliquâ improprietatis notâ *teſte D. Auguſt. relato à Mornac. in l.* 2. *Cod. de veter. Iure enucleando.* Sed quòd ſummum

eſt, illa ſola poſtmodum in collationes 9. diuiſa, & iuxta ſeriem Germanicæ editionis ordinata, reiectis Nouel. in eâ non inſertis, legalē authoritatem obtinet. *vt ſæpiùs dixi. P.2. §.1. & 4. pag.* 33. 129. 149. 166. & *P.*3. §.6. *Nu.*21. *pag.*361. ac exinde ſibi nomen *authenticorum* iure vendicauit *ex Alciato infra relato.* Ann. Chr. 571. Epitome Nouellarum Iuliani.

XIV. Iiſdem ferè temporibus nempè circa Ann. Chr. 571. editâ iam illa Nouellarum κατὰ πόδας verſione; Iulianus, non quidem ille Author edicti perpetui & IC^tus Mediolanenſis qui Adriani tēpore vixit an. Chr. 134 *vt ſupra pag.* 335. Sed Anteceſſor Conſtantinopolitanus, qui tempore Iuſtini 2. Tiberij 2. & Mauricij floruit ab ann. 566. ad 584. Hic inquam Librum illum Græcarum Nouellarum κατὰ πόδας ab Anonymo Latinè traductum reſectis præfationibus & aliis ſuperfluis in compendioſiorem & elegantiorem formam latino pariter ſermone redegit, quæ Iuliani traductio dicta eſt *Liber* Nouellarum Iuliani, vel *Epitome* Iuliani, ad differentiam prioris traductionis, quę dicta eſt Authentica tanquam de verbo ad verbum, & κατὰ πόδας tranſlata, eò quod Iuſtinianus *in l.* 1. & 2. *Cod. de veter. Iur. enucleand.* prohibuiſſet omnem aliam præter κατὰ πόδας tranſlationem, vt notarunt *Alciatus, Contius, & Cuiacius, relati à Iul. Pacio in Prolego. ad Inſtitutiones* de quo latiùs *ſupra P.* 2. §. 1. *pag.* 29. & 31. Cur 1. Latina verſio dicta ſit Authentica.

Viguit autem hoc ius Nouiſſimum ſeu Nouellarum (ſecundùm quod ius redditum eſt in Italię exarchatu *de quo ſect. ſeq. pag.* 345.) à d. Anno 570. ad annum 751. quô Rauenna ab Aſtulpho Longobardorum Rege capta eſt, cùm priùs Imperatori Romano (qui tunc in Orientę reſidebat) paręret, & ſic per annos 81. In Oriente autem vſ-

que ad Annum Chr. 885. quò à Leone 6. vel ad Annum Chr. 910. quò à Conſtantino 8. Baſilij nepote editus eſt Codex Baſilicus repetitæ prælectionis (de quo *Infra* §. 4. nu. 17. *pag.* 347. *&* §. 5. *n.* 18. *pag.* 349.) viguit per ann. 340.

Quomodo autem d. Liber Nouellarum Authenticus in Collationes IX. diuiſus fuerit & Authentici nomen aſſumpſerit priori abrogato exponitur *Infra* §. 6. *& indicatum eſt ſupra* P. 2. §. 1. *&* 4. *pag.* 29. *&* 129.

Sectio III.

Funera Codicis Iuſtinianæi in Occid. à Captâ Rauennâ, *& in Or. à Baſilico Codice* ad Lotharium 2.

Ab Anno Chriſti 751. *in Occ. &* 886. *in Or. ad Annum Chriſti* 1130.

Tempus quò viguit Codex Iuſtiniani.

XV. Poſt naſcentis Iuriſprudentiæ Romanæ cunabula & progreſſum *præcedentibus ſectionibus* expoſita, ſeneſcentem & inter Gothorum ac Longobardorum bella ſepultam, deperditamque iuuat repræſentare.

Hic Iuſtinianæus Codex repetitæ prælectionis in Oriente, ſeu Græciâ, (vbi Iuſtinianus ſedebat) publicatus anno Chr. 534. alijs 535. viguit vſque ad annum Chr. 886, quò in locum illius ſuffectus eſt Codex Baſilicus 1æ editionis, vel ad ann. 910. quo prodiit expurgatior 2a eiuſdem editio in compendioſiorem formam redacta, *de quibus inf.* §. *ſequenti Nu.* 18. *&* 19. *pag.* 348. *&* 352.

In Occidente autem nunquam fuit idem Iuſtiniani Codex publicatus, pręterquā in Illyrico & Rauennę Dominio, quę ſolùm Imperatori Orientis parêbant; Reliquis Italiæ ciuitatibus per Gothos, Vandalos, aliosque occupatis ſupra 60. annos ante d. Codicis editionem, nempe ab ann. Chr. 402. quò Gothi primùm Italiam ingreſſi, vel ann. 457. quò Roma à Vandalis direptà teſte ipſo Iuſtiniano *in l. 1. Cod. de Offic. Præf. prætor Afric.* vel ab ann. 476. quo Odoacer Herulorum Rex in Italiam euocatus à Iulio Nepote in Imperatorem deſignato inuadit Italiam ſuppreſſo Occidentis Imperij nomine.

Codex Iuſtiniani numquam in occidente publicatus.

Irruptiones Gothorum & Longobardorum ante & poſt Iuſtianum.

Poſt quę ab ann. Chr. 568. ſecutis Longobardorum irruptionibus vſque ad ann. 774. effectum eſt, vt tota ferè Italia partim à Gothis partim à Vandalis & Longobardis per id tempus deuaſtata, aliud præter conſuetudinarium aut Longobardicum Ius non admiſerit, nec ex alio quam Theodoſiano aut Caroli Magni capitulari Codice Ius dixerit, *vt Infra Nu. 16. pag. ſeq. latius exponitur.*

XV. Itaque dum Narſes in locum Belliſarij ſuffectus ann. Chr. 553. à Iuſtiniano Italiæ præficitur aduerſus Gothorum inuaſiones & irritatur calumniis poſt Iuſtiniani mortem, ann. 566. per inuidiam excitatis; Euocat Alboinum Longobardorum regem, in cuius poteſtatem tota ferè Italia deuenit anno Chr. 568. Interim Narſeti ſufficitur Fl. Longinus Patricius, qui ann. 569. à Iuſtino 2. Iuſtiniani ſucceſſore ſub titulo Exarchatus & nomine Imp. Orientis obtinuit adminiſtrationem dominij Rauennæ aliarumque Italiæ ciuitatum nondum à Longobardis occupatarum, quē ſecuti ſunt alij 15. Exarchi, quorum vltimus ante captam Rauennam fuit Paulus Patricius. ann. 725. creatus, & poſt captam, Euti-

Ann. Chr. 569.

1. Italiæ Exarchatus.

chius. ann. 757. in ordine 16ᵘˢ· *ex Fremuſio & Marqu. Frehero.*

Ann. Chr. 751. Funera Codicis Iuſtiniani in Italiâ. Seu 8. Epocha a captâ Rauennâ,

XVI. Tandem Ann. Chr. 751. captâ ab Aſtulpho Longobardorum Rege Rauennâ eiuſq; Dominio, extinguitur in Occidente Romana Iuriſprudentia, extinctis ibidem Imperij Romani reliquiis, Nec amplius Codicis Iuſtinianæi legibus Ius reddi licuit, ſed ſolis Longobardorum (iiſque poſtea deuictis) Francorum Legibus ac Theodoſiano Codice, Alarici & Caroli magni conſtitutione confirmato, *vt ſupra P. 2. §. 5. pag.* 184. *& P.* 3. §. 3. *pag.* 337. De quo Iure Longobardico ſeu Capitulari Codice Caroli Magni meminit Gratian, *in ca. volumus* 11. *qu.* 1. *& Gregor. in cap. venerabili extr. de elect. latè Aluarot. in Prælud. feud.* & Boer. *in Præf. ad Leges Longobard.*

Siquidem ab ann. Chr. 568. Longobardi per 206. annos Italiâ potiti ſunt ſub 23. illorum Regibus, quorum 1ᵘˢ· fuit Alboinus Andoini filius, vltimus Deſiderius, qui à Carolo Magno Francorum Rege ann. Chr. 774. Italiâ pulſus eſt, & cum eo cæteræ Gothorum & Longobardorum reliquiæ victricibus Francorum armis deletæ, à quo tempore Carolus Magnus, Occidentis Germanorum Imperator declaratus eſt Iure belli ab ann. Chr. 774. & ſumma Pontificis conſecratione ann. Chr. 800. ac tranſactione cum Imperatoribus Orientis Nicephoro & Baſilio ann. 802. poſitis vtriuſque Imperij Orientis & Occidentis limitibus, eâ conditione vt Bizantini & Germani Imperatores Diui Fratres appellarentur. Tandem hoc Orientis Imperium Chriſtianis ereptum eſt anno Chriſti 1452. Conſtantino Palæologo vltimo Orientis Imperatore cæſo. *Vt infra dicetur* §. 5. *Nu.* 19. *pag.* 353.

Ann. chr. 774. Carolus magnus I. Imp. Occidentis creatus.

XVII. Interea dum in Orientem relegatur Ius

Codicis Iuſtinianæi, & in Occidente ſolis Longobardorum ſeu Francorum legibus aut conſuetudinibus viuitur, compilatus eſt circa annum Chr. 775. indigeſtâ adhuc mole, Liber Feudorum, ſolis illorum ac Mediolanenſium conſuetudinibus compactus, qui temporis progreſſu vim iuris ſcripti obtinuit vt *ſupra P.* 2. §. 1. *pag.* 36. & exponitur *Infra* §. 6. *Nu.* 28. *pag.* 366.

Ann. chr. 775. 1. Lib. Feudorum compilatio.

Quò factum eſt, vt ad ann. Chr. 751. in Italia ſeu occidente & ab anno Chr. 886. Vel 910. in Græciâ ſeu Oriente, iure Codicis Iuſtinianęi in deſuetudinem tranſacto, ob ſuffectos Alarici & Caroli magni aliorumue Codices aut conſuetudines in Occidente, & ſuffectum in Oriente Codicem Baſilicum, omnia Iuſtinianæi Codicis exemplaria, quæ MSS. erant (typices arte in orbem Romanum ſeu Europam nondùm introductâ) facilè perierint, & cum illis ſepulta Iuſtiniani Iuriſprudentia. O Lugenda Iuſtinianæi Codicis fata! Iuſtiniani non minùs quam Triboniani perenni gloriæ inuida! Adeo verum eſt, nihil hoc in orbe perpetuò ſtare poſſe, dum natura ſemper nouas edere formas deproperat vt dicebat ipſe Iuſtinianus in *l.* 2. §. *ſed quia diuinæ res Cod. de Vet. Iur. enucl.*

Anno Chr. 886. Funera Codicis Iuſtinianæi in Græciâ.

Et ſic à die 2ª. Editionis Cod. Iuſtinian. ad Codicem Baſilicum 2ª. edit. ſeu ab Ann. Chr. 536. ad 910. viguit Iuſtinianæus codex in Græciâ per annos 374. in Italia verò ſeu Italico Rauennæ Dominio ab Ann. Chr. 536. ad 751. per annos 215. ſepultaque ab eo tempore remanſit in Græciâ per annos 220. & in Italiâ per annos 379. Donec nimirum anno 1130. Imperiali Lotharij 2. authoritate luci redditus eſt, ab Irnerio Germano ac Bononienſi Anteceſſore, & exinde ſublata omnis authoritas legalis tum Codici Baſilico, tum

Ann. Chr. 1130. Lotharius 2. codicis Iuſtiniani reſtitutor.

Theodoſiano qui ſolum doctrinalem retinuerunt *vt dixi ſupra P.* 2. §. 1. *&* 4. *pag.* 33. 65. 148. 179. & 188. ac Infra *P*. 3. §. 6. *nu.* 23. *pag.* 363.

§. V^us.

Notitia Codicis Βασιλικῶν.

SECTIO I.

Prima Baſilici Codicis Editio à Baſilio ad Conſtantinum Porphyrogenitum.

Ab Anno Chriſti 870. *ad Annum* 910.

Ann. Chr. 870. Baſilicus Codex, quaſi Iuſtinianæi Epitome.

XVIII. DVm poſt captam anno 751. à Longobardis Rauennam, mutatione Domini ac Iuris Romani deſuetudine, periit in Occidente Iuſtinianeus Codex *vt dictum eſt ſupra* §. 4. *pag.* 346. cœpit etiam in Oriente paulatim negligi Idem Codex Iuſtinianæus, qui tunc temporis de latino in Græcum ſermonem *κατὰ πόδας* tranſlatus in vſu erat *vt dixi pag.* 340. tum ob molem illius complectentis leges codicis, Pandectarum Inſtitutionum & Nouellarum: tùm ob bellicas occupationes aduerſus Gothos, alioſque Romani Imperii æmulos, qui Romano cum Imperio leges & linguam Romanam extinguere nitebantur *teſte Marquard. Freher. Epiſt. liminari ad Rodulph. to.* 1. *Iuris-Græco Roman.* Ideo circa annum Chr. 870. Baſilius Macedo Orientis Imperator ſuum Codicem quaſi Iuſtinianæi Codicis Epito-

mem

mem edidit, quem à ſuo nomine Baſilicum nuncupauit, continentem leges Iuſtinianæi Codicis Græco ſermone in breuiorem formam redactas, eo ordine, vt leges Pandectarum præcederent, illæ Codicis ſequerentur, mox aliæ ex Inſtitutionibus & Nouellis de eâdem materiâ conceptæ, vt probat Epigraphe Eclogæ ſeu Prochyri parui *ſupra P.* 2. § 5. *pag.* 188.

In libros verò ſolum 40. diuiſit, vt declarant ipſi Baſilius, Leo & Alexander Impp. *in Præfat. Epanagoges ſeu Prochyri* Incipien. ὃ Αξίωμα *illorum nomine inſcripti*; Cuius MS. extat in Vaticanâ CC. Palatin. *Nu.* 223. de quô latius *Infra Nu.* 20. *pag.* 357. Et patet dum Leo poſtmodum filius Baſilij, opus à Patre inchoatum dicitur perfeciſſe; vt *ex Cedreno* notarunt *Suareſius in Notitiâ Baſilicωr.* Ant. *Auguſtin. Libr. de Propr. nominib.* & Car. *Fabrot. in Epiſt. limin. Cod. Baſil. ad Cancellar.* quippe qui illud poſtea ad 60. libros auxerit, & Καθαρὸν nuncuparit *vt Inf. pag.* 350. Huic coniecturæ vires addit reductio 40. Librorum Baſilij, in Epitomem 40. titulis conflatam, vt enarrat *ſupra citata* Præfatio Epanagoges Incip. ὃ Αξίωμα *Nu.* 223.

Prochyron maius ſeu Codex Baſilij 40 um libros 40. habuit.

Quare cedat veritati neceſſe eſt credulitas excuſanda *Cuiacij*, Freheri, *Agylæi*, Gothofredi Aliorumue, mox Baſilij Codicem cum eius Prochyro ſeu Epitome tit. 40. mox cum Prochyro Harmenopuli Εξάβιβλος (hoc eſt Libris 6. titulis verò 60. compoſito) confuderunt; Illi libros 60. & huic ſeu Prochyro Baſilij mox titulos 60. mox 40. tribuerunt; quippe quibus vel defuit otium, vel copia legendi accuratiùs, tum Vaticanæ tum Regiæ Bibl. MSS. Cod. vt mirum non ſit, ſi æquiuocatione nominum in errores prolapſi, totam ferè Βασιλικῶν notitiam contur-

Confuſa ex diuerſitate nominũ *Baſilicωn* Notitia.

barint; quod ipſe naris emunctiſſimæ *Cuiacius* olfecit *lib.* 18. *obſ.* 36. *&* 37. & Gothofr. *Præfat. ad Nouell. Leon.* vt *Infra nu.* 20. *pag.* 357.

is Author Codicis Baſili., & vnde dictus.

Quod autem hic Baſilius Macedo fuerit 1us. huius Codicis Author, in dubium reuocari nequit ab eo, qui *Vaticanæ ac Regiæ Bibl.* Græca MSS. nomen ac titulum Baſilij præferentia, diligenter inſpexerit; & probat ipſa Leonis Nouella 71. in quâ libros Baſilicῶν Baſilio Patri ſuo tribuit, Nec non Inſcriptio dæ *Epanagoges*, ac Præfatio, in quâ diſertè Leo & Alexander Conſtantini 8. patrues & tutor agnoſcunt dum. Baſilium in Baſilicῶν authorem; Quibus applaudunt *Gothofr. in Præf. ad Nou. Leon.* Cuiac. *lib.* 17. *obſ.* 31. Freher. *in Chronol. Aliique.* Quare veriſſimilius eſt ipſum Baſilici Codicis nomen potiùs à Baſilio primigenio eius authore traxiſſe originem, (ſicut Theodoſianus à Theodoſio *ca. fuerunt diſt.* 7. & Iuſtinianæus à Iuſtiniano *l.* 1. *C. de Iuſtin. Cod. confir.*) quàm à Baſilicâ ſeu Imperiali conſtitutione cæteris legibus communi *vt oſcitanter protulit Leunclau. in Præfat. ad ſynopſ. Baſilic.*

Prochyron parvum Baſilij.

Poſtmodùm ex iiſdem lib. 40. d. Cod. expurgatis Idem Baſilius Imp. Epitomē confecit 40. titulis diuiſam, quã Πρόχειρον *Baſilicῶν*, hoc eſt Manuale, & Promptuarium Notitiæ Codicis Baſilici deſeruiens, appellauit, *ex Harmenop. in Præfat. ſui Prochyri*, & fatetur ipſe Baſilius *in laudatâ ſupra Præfat.* τὸ ἀξίωμα *ad Epanagogem,* vt infra *Nu.* 20. *pag.* 357.

Ann. Chr. 886. Codex Baſilicus ad 60. libros ſ.

Tandem circa Ann. Chr. 886. Leo VI. dictus Philoſophus Baſilio patri ſuccedens, Baſilicum opus in meliorem formam redegit, libris 60. diuiſit, Ἑξηκοντάβιβλον inſcripſit, & Καθαρσιν, id eſt expurgationem appellauit *Cuiac. lib.* 6. *obſ.* 9. vſus

n hoc opera Sabatij Protoſpatharij IC. ex *Ant. Auguſt. Libr. de propr. nominib.*

Plures ex poſt Epitomas ſeu ſynopſes edidit, quarum aliæ breuiores ſolis regulis ac definitionibus conſtantes ad faciliorem Codicis Baſilici intelligentiam, *teſte Marqu. Freher. in Chronol. Leon.* 6. quibus ſimilis eſt Ecloga titulorum 28. à *Leunclauio to.* 2. *Iuris Græco-Romani Latinè data fol.* 79. ac Eclogæ tres deſcriptæ *Infra pag.* 358. Aliæ verò maiores inſtar Inſtitutionum ad Baſilica *ex Ant. Auguſt. in Notis ad Nouell.* Et demū editus eſt Index magnus Νεμωδῦς κτ' ὃ ςοιχεῖον ſeu Ius Alphabeticum, ad differentiam τῦ Μικρῦ κτ' ςοιχεῖον, de quibus ſingulis *Infrà Num.* 20. *pag.* 358. Synopſes Leonis variæ.

Idem Leo Imp. Nouellas plures edidit, quæ communiter cum MSS. *Baſilicῶν* circumferuntur, & in Codice *Gothofredico* latinè traductæ leguntur, Legalem tamen authoritatem non habent *vt dictum eſt ſupra P.* 2. §. 1. *pag.* 33. Nouellæ Leonis.

Sub eodem Leone Imp. vixit Photius Conſtantinopolitanꝰ Patriarcha & S. Sedi Apoſtolicæ Infenſus, qui Canones Apoſtolorum numquam ab Eccleſiâ Romanâ (quæ cæterarum eſt caput ac magiſtra *c.* 1. *&* 2. *diſt.* 22. *cap. damnamus extr. de ſum Trin. & fid. Cathol.*) receptos, & pluribus apocryphis admixtis fœdatos edidit. *vt infrà* §. 7. *ſect.* 7. :Item compoſuit Nomocanonem, ſeu Canonum & legum conciliationem *teſte Frebero in Chronol. an.* 877. Vtrumque Theodorus Balſamon Antiochenus Patriarcha interpretatus eſt, qui vixit tempore Iſaaci Angeli Imp. Orient. ann. Chr. 1185. *Vt infrà pag.* 353. Photij Canones.

SECTIO II.

Secunda Baſilici Codicis Editio. à Conſtant. 8. Porphyrogenito, ad Lotharium 2um Imp. Occ.

Ab Anno Chr. 910. *ad Annum* 1130.

XIX. COnſtantinus 8us dictus Porphyrogenitus, vel Porphyrogenita, BaſilijNepos & Leonis filius, ſeu Alexander eius tutor ac Patruus, *de quo infra pag.* 356. circa Ann. Chr. 910. Baſilicum Codicem in 60. libros à Leone editum, eodemque Græco ſermone conſcriptum correctis quibuſdam *Digeſtorum* Legibus (teſte Cambolaſſio *Præfat. ad Arreſt. Senat. Toloſ. de Progr Iur. Rom.* §. *ſciendum*) reformauit, in ſex tomos diuiſit, libris 60. diſtinxit, Ἑξηκοντάβιβλον nomen reliquit, ſed Ἀνακάθαρσιν hoc eſt repurgationem, quaſi repetitæ prælectionis Codicem nominauit. Cuius Libros aliquot in latinam linguam tranſtulit *Gentianus Heruetus*, Sexageſimum *Cuiacius*, Reliquos *Carolus Annibal Fabrotus* qui Græco-latinum, ad *Regia Bibl.* MS. exempiar, integrũ edidit Pariſiis ann. 1647. in vſu hodierno poſitum, inſtar Inſignioris Iuſtinianææ-um legum Interpretis, non vt Legiſlatoris, *ex Notatis ſupra* P. 2. §. 1. & 5. *pag.* 33. & 189.

Anno Chr. 910. 2a. Baſilici Codicis librorũ 60. editio repetitæ Prælectionis.

Quomodo verò concordent Baſilici Codicis tituli, cum titulis Cod. Iuſtinianæi, Series ipſa Rubricarum Baſilici Codicis *ſupra* P. 2. §. 5. *pag.* 190. necnon Index concordantiæ vtriuſque Codicis in limine *Editionis Fabroti* præfixus Αὐτοψεῖ demonſtrant.

Eclogas etiam, Synopſes, Epanagogas, Ench-

ridia, aut Prochyra priùs à Baſilio vel Leone edita recenſuit idem Conſtantinus ſeu illius nomine Alexander eiuſdem tutor, immutatis etiam illorum præfationibus, ac inſcriptionibus *vt Infra dicetur Num 20. pag. 355.*

Nouellæ quoque plures ab hoc Conſtantino eiuſque Succeſſoribus ſuperuenere, Baſilicis ideo poſteriores; quæ libris Baſilicῶν, vel Prochyrῶν MSS^is^CC. annexæ circumferuntur, neque maiorem ſibi vendicant authoritatem, quam ipſe Leonis 6^i^ Nouellæ *ut dixi P. 1. §. 1. pag* 33. *& P. 3. § 5. pag.* 351. Nouellæ Conſtantini Porphyrogeniti.

Ex iiſdem, à Conſtantino Leonis filio, reformatis Baſilicis, Balſamon Photij Interpres Nomocanonem ſuum excerpſit. circa ann. Chr. 1190. Cui canones admiſcuit, & in 14. libros diuiſit tempore Iſaaci Angeli Imp. Or. *vt obſeruant Freherus Broæus & Cambolaſſius loc. infrà citandis.* Balſamonis Nomo-non.

Durauit verò hæc Baſilica, ſeu Græca Iuriſprudentia à Baſilio Macedone Ann. Chr. 867. Vel à Leone 6. Ann. 886. ſeu veriùs à Conſtantino 8. circa Ann. 910. ad Conſtantinum 13um Palæologum vltimum Orientis Imperatorem Ann. Chr. 1452. quò Palæologo eiuſque liberis à Mahomete Othomanno cæſis, captáque Conſtantinopoli, & Corintho in ſuam ditionem redactâ, ſimul cum Imperio extincta eſt Græcorum ſeu Baſilici Codicis Iuriſprudentia, quæ à Conſtantino 8. Porphyrogenito deducta periodum 535. annorum impleuit. Periodus Græcæ Iuriſprudentiæ.

Cæterum, qui contextam ab aliis mutilè, vel confusè Baſilici Codicis Notitiam, cum hâc Noſtrâ contulerit, maiori laborem noſtrum encomio celebrabit; Inter quos *Vidend.* Iacob. *Cuiacius lib. 6. obſ. 9. & lib. 18. obſ. 36. & 38. & in Præfat. ad libr. 60um Baſilic.* Iul. Pac. *in Prole-*

gom. ad Imperial. Inſtit. Ant. Mornac. *ad l.* 1. *§. tot authorum Cod. de vet. Iur. enucl.* Gothofr. *in Præfat. ad Nouell. Leon. & in Notis ad Harmenopuli Epitomem.* Leunclau. *in Præfat. ſynopſ. Baſilic. & in Prolog. tom.* 1. *Iur. Græco-romani.* Marquard. *Freher. in Chronol. apud Leuncl. to.* 1. *Iur. Græco-rom.* Ant. Auguſt. *tract. de Propr. nominib.* Agylæus *Præfat. ad Nouell.* Io. Cambolaſſius *Præfat ad Act. Forenſ. Toloſ. Senat. de Progreſſ. Iur. Rom.* Carol. Fabrot. *in Propylæo editionis ſuæ. Codic. Baſilic.* Cui facem prætulit Illuſtriſſ. ac omni eruditionis genere conſpicuus. Ioſ. Maria SVARESIVS Auenici Collegij ex Participantibus IC^tus, Vaticanæ Bibliothecarius, & Eccleſiæ Vaſionen. Epiſcopus, *in Notitiâ Librorum Baſilicῶν editioni Pariſien. ann.* 1647. *præfixa*, & in Editione *Amſtelod. Codicis Gothofr. dici an.* 1663. *repetitâ.* Quam *Suareſij* notitiam elogio celebrauit vir commendatiſſimus Ill^mus Vizzanius *in eleganti tractat. de Mandat. Princip. ad l.* 3 *n.* 2. *Cod. Eod. tit.*

Commendatio Authorũ qui de notitia Baſilici Codicis egerunt.

SECTIO III.
Variæ Synopſes Baſilicῶν.

XX. Confuſa, mutatione nominum, notitia.

Hic mihi nemo obiiciat, *Cuiacium* aliter recitaſſe, *Suareſium* alia referre, *Agylæum*, Gothofredum, *Broœum*; Leunclauium, *Cambolaſſium*, alioſque, aliter dicere: Etenim etſi multùm eis debeam, qui primam Baſilicῶν notitiam velut è tenebris in lucem eruerunt; Tot tamen æquiuocis, ne dicam, contrarietatibus, commixtione temporum, rem totam in obſcuro reliquerunt, vt infirmus adhuc Noui Iuſtinianæi animus rei difficultate perterritus ab illorum le-

ctione penitùs reuocetur *Arg. §. igitur apud Iuſt. de Iuſt. & Iur.* quod ipſe *Cuiacius lib.* 18. *obſ.* 36. *& Gothofr. in Præfat. ad Nouell. Leon.* ingenuè agnouerunt, *vt infrà notatur pag.* 357.

Vnde pro diſtinctâ rei totius enarratione; Repetenda ſunt. 1. Tempora Impp. Orientis, qui à Baſilio Macedone ad Romanum 2um imperarunt *ex Freimonio & Frehero ICtis decerpta.* Tùm diſtinguenda ſunt Ecloga Νομικῶν ab Ecloga Baſilicῶν, Prochyron magnum à Paruo, & Synopſis titulorum ſeriem retinens à Synopſi κατὰ στοιχεῖον, ſeu Alphabeticâ. Ea enim fuit Græcorum confuſio, vt nedum annorũ Epochas perturbarint. (Prout inſtar omnium exemplum eſt in Leonis Eclogâ *apud Leuncl. to. 2. Iur. Græco-rom* In Vaticana *Nu.* 233. *& in Regiâ Num.* 740. præferente annum Chr. 838. & tamen ipſe Baſilius ſolùm ab ann. 867. *ex ærâ vulgatâ.* ad Imperium euectus eſt) ſed ipſas librorum inſcriptiones ac Præfationes mox immutarint; mox etiam permutarint, tribuentes Baſilicis, modò titulum Eclogæ τῶν νόμων, modo Prochyroῦ, Dein eumdem titulum ipſis Baſilicῶν Synopſibus aſſignantes, mox ſub Baſilij Leonis & Alexandri, mox ſub Leonis Conſtantini & Baſilii, vel ſolius Leonis & Conſtantini nominibus, mox præfationem Incip. ὁ. Ἀξίωμα, mox aliam ὁ Δεσπότης, mox aliam τὸν Μέγαν præfixerunt, & tandem Epanogogem, aliàs Prochyron, Enchyridion, Eclogam, Synopſim, vel Epitomem inſcripſerunt, *vt ante me obſeruarunt* Suareſius *numquam ſine laude nominandus*; & Marquard. Freher. *in Chronolog. Baſilij ann.* 867. Sequitur

Confuſæ à Græcis Epochæ annorũ

Permixtæ Inſcripiones & Præfationes Eclogæ

Chronolog. Impp. Orientis Authorum *Codicis Baſilici, & Prochyrῶν.*

Annis Chriſti.

867. *Baſilius Macedo.*
858. *Baſilius Pater, Leo & Conſtantinus filii; Hic paulo poſt obiit.*
886. *Leo 6. ſolus, dictus Philoſophus, filius Baſilii*
903. *Leo Pater & Conſtantinus 8. dictus Porphyrogenitus filius Leonis, Impubes.*
908. *al.* 911. *Conſtant. 8us & Alexander eius Patruus.*
909. *al.* 912. *Conſtantinus 8us Solus.*
922. *Conſtantinus 8us & Romanus Lecapenus eius Socer.*
948. *Conſtantinus 8us & Romanus iunior eius filius.*
962. *al.* 960. *Romanus iunior filius & Baſilius eius filius.*

Sequentium verò Orientis Impp. Seriem ad Conſtantinum Palæologum Imp. vltimum. Ann. Chr. 1452. Vide *To.* 2. ſeu *Part.* 4. *Prodr. Iuſtin.*

His poſitis plures extitêre Epitomæ, ſeu ſynopſes Baſilicῶν: magnæ ſcilicet & paruæ, tùm Imperiali, tùm Priuatâ Interpretum authoritate, variis temporibus confectæ ſeu reformatæ.

Ann. Chr. 870. Magnū Prochyron Baſilij ſeu Ecloga Legum.

Et 1. Codex ipſe Baſilicus in 40. Libros primùm, dein ad 60. auctus á Leone, tum à Conſtantino reformatus, appellatur ab aliis Prochyron Νόμικον, ſeu Promptuarium Iuris, *Ita Marq.* Freher. *in Chronol. Baſilii ann.* 867. Broæus *in Chron. l. Iur.* Harmenop. *in Præfat. ſui Prochyri.* Agylæus *in Præfat. ad Nouell.* Gothofr. *in Præfat. Nou. Leon. Io.* Cambolaſſius in *Præfat. ad Arreſt ſenat. Toloſ. de Progr. Iur. Rom.* Ab aliis verò vocatur Ἐκλογὴ τῶν νόμων, ſeu Delectus legum. *Ita* Leo Imp. *in Nou.* 1. & 71. Et meritò quia Codex Baſilicus nihil aliud eſt, quàm excerptio legum ſelectarum è Iuſtinianæo Codice magis in

viri tunc politarum, *vt dixi ſupra pag.* 289. *&* 348.

Vnde ab Aliis Idem Codex Baſilicus vocatus eſt τὸ πλάτος τῶν νόμων, aliàs ὁ πλάτος Βασιλικῶν, ſeu Liber magnus Baſilicῶν. Vel Ecloga maior, vel Prochyron maius contradiſtinctè à minori, quod Ἐκλογὴ καὶ σύνοψις, dicitur *vt infrà* verſic. 2[um] *Prochyron*. ita Leo ipſe nominauit *in Nou.* 1. *&* 71. Necnon Conſtantinus 8. *in Præfat. Prochyri parui*, de quâ *Infra* verſic. 1[a] *& pag.* 358. *verſ.* 2[a] & notarunt Harmenop. *in Præf. ſui Prochyri* Broæ. *in Chronol.* Leunclau. *in Præfat. ad ſynopſ. Baſilic.* Gothofr. *in Præf. ad Nou. Leon.* vbi ait Eclogam-καὶ ſynopſim eſſe, maiorũ Baſilicῶν epitomem; Idem ſuccinit *Attaliata in Præfat. ſui Prochyri.* Quorum confuſio dedit occaſionem multis erroribus, *vt ait*, Cuiac. *lib.* 18. *obſ.* 36. *Gothofr. loc prox citato. Et Ego ſupra pag.* 355.

II[um] Prochyron dicitur ὁ Μικρὸν, ſeu Paruum. Ab aliis Prochyron Baſilicῶν contradiſtinctè à magno τοῦ πλάτους dicto Prochyron τῶν νόμων ſimpliciter *de quò ſupra pag.* 356. Ab Aliis Ἐκλογὴ καὶ σύνοψις coniunctim, hoc eſt Ecloga ſynoptica ſeu compendiaria, Aliàs Ἐκλογὴ καὶ ἐπιδιόρθωσις, hoc eſt Ecloga correcta contradiſtinctè à Prochyro ſeu Ecloga maiori conſtante libris 60. *de quâ ſupra*. Hoc verò titulis ſolùm 40 conſtat à Baſilio primùm, tum à Leone Conſtantino & Alexandro reformatum, & ſub diuerſis Præfationibus & Inſcriptionibus pro varietate temporum editum *vt ſupra pag.* 355. cò ſcilicet fine, vt Baſilici Codicis notitiæ, Inſtitutionum inſtar deſeruiret *vt dixi pag.* 351.

Ann. Chr. 875

Paruum Prochyron Baſilicon ſeu Ecloge ſynoptica Baſilicon.

Ex quibus Eclogis ſynopticis ſeu Prochyris paruis tres inſigniores MSS. exhibent *Vaticana ac Regia Bibl.* 1[a] quidem inſcribitur Ἐπαναγωγὴ τοῦ νόμου ſub nominibus Baſilij, Leonis

Ann. Chr. 908

Epanagoge.

& Alexandri Impp. cum Præfat. ὁ Ἀξίωμα conſtans tit. 40. *in Vaticanâ Palat. Nu. 223.*

2ª Inſcribitur Ecloge correcta, ſub nominibus Leonis Conſtantini & Baſilij cum Præfat. τοῖ Μέγαν. At Præfationis titulus eſt πρόλογος τοῦ προχείρου ſub nominibus Baſilij Conſtantini & Leonis. In quâ Præfatione Impp. remiſſiuè citant Ἀνακάθαρσιν τῶν πλάτυ, ſeu Baſilica maiora à ſeipſis confecta, conſtatque pariter titulis 40. quorum 1ᵘˢ eſt περὶ συναιρέσεως μνηστείας Vltimus περὶ σκύλων &c. *In Regiâ Bibl. Nu. 740.*

E loge correcta.

3ª Inſcribitur Ecloga ſynoptica & correcta, præfixis nominibus Leonis & Conſtantini & Præfat. ὁ Δεσπότης. conſtans tit. 42. *vt in Vaticana Palat. Nu. 223, in fine MS.* cui ſimilis eſt Ecloge compendiaria tit. 28. Latinè data à *Leuncl to. 2. Iuris Græco-rom.* Cuius 1ᵘˢ tit. eſt περὶ νόμου καὶ διηγηματικῶς, cui proinde titul. 14. de ſunt quos habet *MS.* Vaticanum.

Ecloga ſynoptica.

IIIᵘ Prochyron dicitur Index Νομικῆς κατὰ ὁ στοιχεῖον; ſeu Ius Alphabeticum *ex Ant. Auguſtino.* contradiſtinctè à Prochyro magno, ſeu libro magno Baſilicῶν ſerie titulorum & librorum ordinato. *de quo ſupra pag. 356.* Ab aliis Index magnus ad differentiam parui *de quo Infra.* A Leunclauio & Cuiacio Ἐκλογὴ καὶ σύνοψις τῶν Βασιλικῶν κατὰ στοιχεῖον σὺν παραπομπαῖς ſeu Ecloga Compendiaria Alphabetica cum notis ſeu remiſsionibus locorum ſimilium. Cuius MS. extat *in Regiâ Nu. 41.* contradiſtinctè ab Eclogâ Νόμων ſeu Prochyro Baſilij ex legibus Iuſtinianæi Codicis decerpto *vt dixi pag 356.*

Magnum Ius Alphabeticũ ſeu Ecloga maior ſynoptica alphabet.

quid Græcis Parapompæ.

Continet verò Ecloga hæc maior ſynoptica Alphabetica titulos *Codicis Baſilici* Alphabeticè digeſtos; & leges omnes *d. Codicis* cum remiſ-

ſionibus ad locos ſimiles, compendiosè repræſentat, quam *d. Leunclauius* Latinè reddidit; ſed neglecto ordine Alphabetico ſeriem titulorum ſecutus, quaſlibet ad ſuum *Baſilici Codicis* titulum leges redegit, & Eclogam καὶ Synopſim Baſilicῶν appellauit, de quâ meminit *Iul. Pac. in Prolegomen. ad Imperial. Inſtitut.* Vtilius fortè Leunclauius egiſſet, ſi illam immutatam retento literarum ordine, latinam dediſſet. cum nec ex Præfatione, nec ex contextu appareat eam Eclogam ſynopticam Baſilicῶν aliter quam κατὰ ϛοιχεῖον editam vnquam fuiſſe; Indeque *Suareſius* coniectatur illam fuiſſe Elenchum maiorem Alphabeticum Codicis Baſilici materiarum. Leunclau. notatur de receſſu ab ordine Alphabet.

Hic Index magnus Alphabeticus, fuit à Ioſ. Tenedio *ex Ant. Auguſt. in notis ad Nouell.* vel ab Anonymis Interpretib. priuatâ authoritate confectus *ex Cuiacio* & à Sambucco viro Pannonio, dum peregrinaretur, repertus Tarenti Calabriæ, quæ poſt alias Ciuitates diu ſub Impp. Orient. Dominio remanſerat, etiam poſt finitum Exarchatum Italiæ, & vnà cum Sicilia vocabatur magna Græcia *teſte Leuncla. in Præfat. ad d. Synopſim Baſilic.* cui ſimilem, *Cuiacius* ait, ſibi dono datam fuiſſe à Iacobo Cambræo è Legatione Conſtntinop. relatam, prout enarrat *in Præfat. ad tit. de Excuſ. tutor.* & in *Præfat. ad l. b.* 60um *Baſilic.*

Ann. Chr. 962. Paruum Prochyron Alphabeticum.

IVum Prochyron dicitur Μικρὸν κατὰ ϛοιχεῖον ſeu Alphabeticum Paruum contradiſtinctè à magno *de quo ſupr.* Repertum quoque Tarenti, & à Romano Lecapeno Iuniore editũ, ſi fides *Gothofredo in Præfat. ad Nou. Leon.* Vel ab Incerto Authore ſi *Cuiacio lib.* 18. *obſ.* 37. & 38. vbi tamen illud valdè commendat.

Vum Prochyron fuit Michaëlis Attaliatæ Iu-

Ann. Chr. 1077. Attaliatæ prochyron.

dicis & Proconſulis, quod circa Ann. Ch. 1077. tempore Michaëlis Ducæ Imp. edidit, conflata titulis 95. quorum Ius eſt de ſtatu hominum, & πραγματικὴν, vel Πόνημα hoc eſt, opus de Iure, nuncupauit, *Leunclauius* verò Latinè reddidit *tom. 2. Iuris Græco-roman.*

VI°, Circa idem tẽpus Michael Pſellus dictus πολυγραφώτατος, Iuris Epitomem verſibus expreſſit ex *Frehero. in Chronol. vt ſuprà pag. 189.*

Ann. Chr. 1143. Harmenopuli epitome

VII^um Prochyron eſt Epitome Conſtantini Harmenopuli Iudicis Theſſalonicenſis, qui circa Ann. Chr. 1143. tempore Emanuelis Comneni Imp. illud confecit è Prochyro Baſilij ſeu è Baſilicis depromptum, vt ipſemet *in Præfatione ſuâ* fatetur, & in libros ſex diuiſit, quod ideo Prochyron Νόμων ἢ Ἑξάβιβλον nominauit, latinè *Leunclauius* reddidit, & *Dyon. Gothofr.* an. 1587. notis marginalibus illuſtrauit.

Variç ad Baſilica Interpretationes.

VIII° Demùm Balſamon, Stephanus, Nicæus, Thalelæus. Euſtachius: Aliique Græci Interpretes alia Prochyra ſeu breues Periochas, ad libros Baſilicῶ rediderunt; Alij μεταφραστικῶς, Alij κατὰ πόδας, Alij παραπομπάς, id eſt remiſſiones, ſeu locorum ſimilium ac diſſimilium indicationes. Alij παραγραφὰς ἔξωθεν, id eſt marginales, Alij ἔσωθεν, id eſt Interlineares Interpretationes; Alij demum παράτιτλα, ſeu breues vnius tituli ex alio repletiones, Quæ omnia tùm deſuetudine, tùm Imeriana Iuſtinianæi Codicis ab ann. 1130. reſtitutione, & demùm Imperij Orientis extinctione (Conſtantino 13° Palæologo cæſo circa ann. Chr. 1452.) perierunt, ſolis fragmentis, aut reliquiis quibuſdam in hunc diem tranſmiſſis, quæ an vtiles magis, quam damnoſæ fuerint Iuriſprudentiæ Romanæ? In dicaui *ſuprà P. 2. §. 5. pag. 180. & 181.*

Quid Græcis paratitla. & Parapompæ.

§us. VIus.

Notitia Vulgati ſeu Irneriani Codicis.

PROTHEORIA.

Vlgatus ideo Codex hic dicitur, quod eo vſus fuerit *Accurſius* in efformandis gloſſis, quæ vulgariter textum circundant. Vel quod in communi vſu fuerit ab illius 1a reſtitutione factâ tempore Lotharij 2i Imp. Ann. Chr. 1130. A cuius authoritate dictus eſt etiam *Imperialis*. Ab aliis verò *Germanicus*, quod illius 1a editio prodierit in Germaniâ, vbi primùm Typices Ars in Europam tranſlata comparuit, *vt dicam Infra pag.* 367. Vel quod eius euulgatio ab authoritate Lotharij 2i ac Federici 1i Germaniæ, ſeu Occ. Impp. emanarit. Aut, ſi malis, ab Irnerio *aliàs* Vvernero natione Germano, *vt mox dicam.* XXI. Quid Codex vulgatus. Quid Codex Germanicus:

Irnerianus itaq; Cod. dictus eſt, ab Irnerio, *al. Vuernero* natione Germano, & in Bononiâ Italiæ Publico Profeſſore, qui primũ authoritate priuatâ Codicem hunc reſtituit; Tùm ad Mectildæ *al.* Mathildæ preces, apud quam *ex Forſtero*, multùm gratiâ & authoritate pollebat, obtinuit à Lothario 2. Occ. Imp. vt ex illo publicè Ius, & doceretur, & diceretur. *Abb. Vrſpergen. in Chronic.* quē licet erroris incuſet *Ciron. Obſ. Iur. Cano. li.* 5. *cap.* 5. dicens Mathildam ab ann. Chr. 1115. obiiſſe, Lotharium verò imperaſſe ſolũ ab ann. 1133. ſeu verius 1125. ant 1127. Tamen cum idem concinant, Alij, nempe *Forſter. hiſt. ciu. lib.* 3. *Cambolaſſ. de Progr. Iur. Rom.* falli potuit ipſe *Cironius* à diuerſitate trium Mathildarum, quæ tunc florebant Tres Mathildæ coætaneæ.

nec eodem tempore obierunt, *vt monuit Card. Baronius in Annal. ann.* 1074.

SECTIO Iª.

Ius Codicis Irneriani, ſeu *Reſtituti ab Irnerio Iuſtinianæi Codicis.* à Lothar. 2. ad Hodier. diē.

XXII. Ann. chr: 1130. 9. Epocha à Lothario 2.

Ab Anno Chriſti 1130. ad Annum 1665.

DVm inter Gothorum ac Francorum bella pereunt Iuſtinianęi Codicis Autographa MSS. dum in Occidente ſquallent Iudicia, ſolis Longobardorū, vel Francorū legibus, ſeu potiùs conſuetudinibus fluctuantia; dum languet in Oriente Iuriſprudentia, Codicis Baſilici legibus vndequaque neglectis, incerta: Luget interim Roma, Iuris Cæſaræi viciſſitudines, quibus Aſtręa terras dedignata reliquerat; At ecce prodit in medium Ann. Chr. 1130. quaſi cælo miſſus *ex Freimonio. in Symphon. Iur.* Forſter. *libr.* 3. *Hiſt. Iur. Ciuil* Petau. *Rationar. temp: Part.* 1. *lib.* 8. *cap.* 20. Mornac. *ad l.* 1. *C. de Vet. Iur. enucl.* Irnerius ſupra laudatus *pag.* 361. qui variis Iurium fruſtis, è variis Bibliothecis quaſi membratim in vnum corpus redactis, & cum Authographo quodam MS. (Rauennæ inter Exarchorum reliquias reperto *ex Gloſſ. in Rubric. ff. ſolut. matrimon.* vel Bizantio, vbi Iuri operam Irnerius dederat *ex Freher. Balduin. Cambol.*) collatis, totum Iuſtinianæum Codicem in lucem reſtituit, *teſte Gloſſ. in l. quærebatur* 8. *ff. ad leg. Falcid.* Quem Imperiali authoritate Bononiæ primum, mox in Germaniâ, demū per orbem euulgauit, *vt dixi pag.* 361. itaut

Irnerius Iuſtinianæi Codicis Reſtitutor.

omniū conſenſu poſtea Ius hac editione promulgatum,& publica Federici 1[i] authoritate confirmatum *teſte Suareſio In Notit. Baſilicῶν.* & Mornac. *ad l.1. Cod.de Veter.Iur.enucl.* Ius commune appellatum ſit.

Quod ita abſolutum, æquumque viſum eſt, etiam exteris gentibus, vt nedum Græci ſtatim à morte Iuſtiniani in linguam ſuam κατὰ πόδας traduxerint *Balduin.in Proleg. ad Nouell.& Cambolaſſ. d. Præfat. de Progr. Iur. Rom. cum aliis ſupra pag.* 340. Sed etiam Galli ipſo Lotharij 2[i] tempore habuerint Iuſtinianæum Codicem Gallicè tranſlatum, in Regiâ bibl.*Nu* 37.exiſtentem. quem commendat Cuiacius *in cap. paſtoralis extr. de Cauſ.poſſ. & propr.*& *Obſ.li.*11.*cap.*11.*& lib.*16. *cap.*24.& Freher.*Epiſt.ad Rodulph.to.*1. *Iur. Græcoromani.* Imo Turcæ ipſi ex hoc Iuſtinianæo Iure in linguam Turcicam eâdem titulorum, legumque Serie ordinato, Ius dicunt,*teſte oculato Leunclauio In Præfat. ad Synopſ. Baſilic.*

Codex Iuſtiniani Græcè, Gallicè & Turcicè traductus.

Depone iam luctum Italia? Erumpe in gaudia Iuriſprudentia? vbi Iuſtinianæi Codicis gloria quatuor ſæculis ſepulta reſurgit, vbi ſub fœlici Lotarij 2. Imperio terras Aſtræa reuiſit; exinde Iuris ſcientia altiores radices agens nullâ poſt hâc temporum iniuriâ marceſcet, nullâ ſæculorum ætate conſeneſcet. Plura de Fortuna Iuſtinianæi Codicis *Marquard. Freher.Epiſt. ad Rodulph. Imp. Præfixâ to.* 1. *Iuris Græco-Romani.*

Augurium Codicis Iuſtinianæi.

XXIII. Quò factum eſt, vt quidquid Typographi ſuas nouitates & editiones faſtuoſis inſcriptionibus commendent, quidquid *Cuiacius*, quidquid *Contius*, vel Ant. Auguſtinus, *Haloanler*, Agylæus *Leunclauius*. Pacius,*Scringerus* Gothofredus *aliique* ſuas venditent emendationes, notas vel tranſlationes, hæc vna reſtituti Codi-

Irneriani, Codicis editio authentica.

cis editio ad exemplar Irnerianum, Authentica, Legalis & Imperialis reputetur; vulgata & Germanica nuncupetur, *vt latius inculcatum eſt P.* 2. §. 1. 4. 5. *pag.* 33. 65. 188. & *P*. 3. §. 6. *pag.* 361.

XXIV. Hæc autem vulgaris editio *ab Irnerio* facta continebat Pandectarum libros 50. Codicis Libros 12. Inſtitutionum libros 4. & Volumen Authenticorum ſeu Nouellarum latinè κατὰ πόδας traductarum, ſine titulorum & collationum diſtinctione, ſed ſolâ annorum ſerie, quibus Nouellæ emanauerant, prout erat 1ª illa Nouellarum latina verſio poſt mortem Iuſtiniani ab Anonymo compilatore circa Ann. Chr. 570. data; vel *vt Broæus* voluit ann. 577. *vt ſupra P.* 2. §. 1. *pag.* 30.

Irneriani Codicis Partes 4

XXV. Demùm *Irnerius* Codicem & Nouellas Ius gloſſauit, & ſub quibuſque titulorum Codicis legibus, inſeruit ſummulas Authenticarũ *è Corpore Authenticorũ* depromptarum, quæ præpoſitas Codicis leges abrogabant, vel declarabant, vt patet in Authenticâ *Ingreſſi* poſitâ *ſub leg. generali C. de ſacroſanct. Eccleſ.* aliiſque, quò faciliùs Ius certum ex hoc reſtituto Codice redderetur. *Cambolaſ. de Progr. Iur.* Ego *P*. 2. §. 1. pag. 30.

Ann Chr. 1130. Authenticarum inſertio Legibus Codicis.

XXVI. Paulò-poſt nempè circa ann. Chr. 1140. cum Volumen illud *Authenticorum*, ſeu 1ª illa Nouellarum κατὰ πόδας latina verſio *vt dixi pag.* 32. & 340. multis næuis & lacunis præ iniuriâ temporum laboraret, Imò Nouellis quibuſdam deficeret; Id cauſam præbuit vt *Irnerius* primùm, tùm *Bulgarus* gloſſator etiam antiquus, (qui floruit tempore Friderici 1ⁱ circa Ann. Chr. 1152.) Vel, ſi malis, Bulgari temporibus, Berguntio Piſanus circa Ann. 1150. *ex Ant. Auguſtin.* ſeu paulò ante Gratiani tempora *ex Ant. Contio. Præfat.*

Ann. Chr. 1140. Libri Authenticorum in collationes 9. diuiſio.

ad Nouell. Vt, inquam, lacunas ille repleret, Græcas dictiones à Vetere illo Interprete relictas (prout & in Pandectis) latinè verteret, Nouellas ob interruptam numerorum conſequentiam, in Collationes 9. quaſi libros totidem, diſtingueret. Reſectis etiam quibuſdam ſuperfluis Conſtitutionibus vti localibus, vel vſu contrario abrogatis, *Ant. Cont. loc. cit. Ego P.* 1. §. 1. *pag.* 31.

Conſtat enim ex Pandectis Florentinis, quas Triboniani Authographum *Budæus* putauit *vt inf. Nu* 30. *pag.* 369. totum titulum *de Excuſationib. tutor.* aliaque ſparſim verba in Pandectis Græcè relicta fuiſſe, quæ *Bulgarus* (licet barbarè vt notat Vir Amœniſſ. *Aegid. Menag. Amœnit. Iur. c.* 33.) latina reddidit *ex Cambolaſſio*: Hæc itaque lacunarum repletio in Nouellis, eſto Barbara fuerit tanquam à *Bulgaro*, vel *Berguntione* facta, qui eâ ætate vixêre quâ Gothorum Barbaries non minùs in Vrbes, quam in literas à pluribus annis ſæuiebat. Non tamen exinde licet vel minimùm de gloriâ veteris illius, ac exactiſſimæ, poſt Iuſtiniani mortem latinę verſionis detrahere, *de quâ ſuprà P.* 2. §. 4. *pag.* 31 *&* 32. *& P.* 3. §. 4. *pag.* 342.

Bulgarus hellenismi imperitus.

Ex hoc reſtituto Codice Irneriano 1ᵘˢ in Gallia docuit *Placentinus* Irnerij Diſcipulus in Ciuitate Montepeſſulanâ ex *Brocco & Cambolaſſio*. Idque circa Ann, Ch. 1190. quo floruiſſe *teſtatur Freimon. in Symphon. Iur.* A quo autem tempore Ius Ciuile fuerit Lutetiæ publicè doctum. Vide *infrà pa.* 382.

XXVII. Habentur etiam aliquæ Conradi 3ⁱⁱ & Friderici 2ⁱ conſtitutiones, (quorum ille Ann. Chr. 1139. hic 1213. imperauit.) Aliæque quas *Hugolinus* Antiquus Gloſſator & Bononiæ Profeſſor circa Ann. Chr. 1213. tempore Friderici 2ⁱ partim *Codici* inſeruit, partim *poſt Libros feudorum* annexuit.

Ann. Chr. 1213. Conradi & Frid. 2. Conſt. Codici inſertæ.

Conſtat enim d. Federicum 2um ſuas miſſile, ad Doctores Collegij Bononienſis, Conſtitutiones, qui eas ſingulis legibus ſub congruis titulis aptarent *teſte Odofredo in Authentica caſſa Cod. de Sacroſ. Eccleſ.* Reliqua *ad Nouellarum Notitiam ſcitu digna.* Vide *ſuprà P.* 2. §.1. *à pag.* 29. *ad* 35. *&* §. 4. *pag.* 149. Et *P.* 3. §. 4. *pag.* 341.

Ann. Chr. 1213. Volumen Feudorum Codici additum.

XXVIII. Circa idem fere tempus eademque Friderici 2^{i} authoritate, Idem *Hugolinus* ſeu Alius Corpori Iuris addidit *Volumen Feudorum* ab Anno quidem Chr. 775. inordinatè compactum, *vt dixi P.*2. §.1. *pag.*35. & *P.*3. §. 4. *Nu* 17. *pag.* 347. & poſteà ab Oberto de orto, & Gerardo de Nigro Conſulibus Mediolanenſibus (Imperante Friderico 1. circa Ann. Chr. 1160.) in Libr.4. digeſtũ *teſte Cuiacio* vt notaui *P.* 2. §.4. *pag.* 174. *&* 176. Sed Priuatâ adhuc authoritate vagans extra Corpus Iuris; Donec ſelectis libris duobus & annexis ad calcem libri 2^{i} quibuſdam conſtitutionibus Friderici 1^{i}, & Henrici 6^{i}, in eam formam ac titulorum Seriem, quæ extat, d. *Volumen Feudorum* ordinauit, & poſt Authenticorum *Collationem* 9^{am} inſeruit. Vnde Volumen hoc Feudorum *Bartolus* Collationem x^{am}, ſicut Librum Extrauagantium nouellarũ *Baldus* Collationem x1^{am} appellarunt. De cuius Feudorum Voluminis legali authoritate *Ego P.*2. §.1. *&* 4. *pag.*35. 36. 174.

Cur Liber feudorum dictus collatio 10.

Ann. Chr. 1312. Extrauag. ciuiles Codici annexæ & collat. 11. dictæ.

XXIX. Demum huic Collationi 10æ adiecta eſt temporibus Henrici 7^{i} Imp. circa Ann. 1312. (quo tempore ſedebat Auenione Clemens V^{us}, & in Galliâ regnabat Philippus 4us.) Collatio x1^{a} conſtans tribus conſtitutionibus, quas Extrauagantes Iuris Cæſaræi paſſim appellant, 1a & 2a ſunt Henrici 7i editæ ann. Chr. 1312. 3ª eſt de Pace Conſtantiæ inter Fridericum 1um & Henricum 6um initâ Ann. 1183. *aliis* 1180. *de quibus* Ego *P.* 2. §. 1. & 4. *pag.* 35. 36. 174.

Ad hanc formã auctus Iuſtinianæus Codex tam Lotharij 2i, quã Federici aliorumq; Impp. authoritate confirmatus in Italia primùm ac Germaniâ ab Ann. Ch. 1130. tum in Galliâ circa Ann. 1160. aut 1190. tum alibi publicè cœpit edoceri, ac Ius commune & ſcriptum vbique reputari, *vt dixi ſuprà pag.* 363. & infrà *pag.* 368. Quid Corpus Iuris ſcripti.

SECTIO II.

Notitia diuerſarũ IuſtinianæiCodicis Editionũ ad inſigniora Autographa MSS. factarum.

NE turbetur infirmus Noui Iuſtinianæi animus hac voce diuerſorum Iuſtinianæi Codicis editionum *Germanicæ* Haloandrinæ *Florentinæ*, Auenicæ, *&* *Gothofredicæ* ad diuerſa Autographa factarum, hic præmoneri debuit, quod poſt 2am Codicis repetitæ prælectionis editionem à Iuſtiniano factam de anno 534. aliis 536. *vt dixi ſuprà* P. 3. §. 4. *pag.* 336. Tribonianus Iuſtiniani iuſſu tranſmiſit ad varios Prouinciarum Præſides tàm in Oriente, quàm in Occidente, ſeu Rauennæ dominio, (quod adhuc Orientis Imperatori parebat) plura d. Codicis exemplaria M.SS. qui ex hoc Iuſtinianæo Iure cauſas deciderent, *Vt dicitur in Conſtit.* 2. *Proœmiali Cod.* ſeu *l* 1. §. *fin. C. de Inſtin. Codic. confirm.* Nondum quippe Typices Ars in Europam tranſlata fuerat, quæ ſolum prodiit Ann. Chr. 1440. deliteſcens tamen adhuc penes priuatos inuentores; Donec ann. Chr. 1448. *ex Scaligero*, aut veriùs ann. Chr. 1462. *ex Aliis* cœpit eſſe publico vſui, tam in Germaniâ, quam Galliâ & Europâ *teſte Eruditiſſimo Gabriele Naudæo in Add. ad Vit. Lud. XI.*

XXX. Inſigniore 5. Editione Cod. Iuſtii

Ann. Chr. 1462. Typographi cœpta vſita in Europâ.

Nihil mirum inde, ſi ad diuerſa Autographo MSS. diuerſæ editiones prodierint. Inter quas ſola Irneriana prærogatiuam authoritatis legalis ſibi vendicauit *vt dixi*; cæteræ deſeruire valent ad dubios editionis Irnerianæ textus è lacunis *à Bulgaro ſeu alio* repletis declarandos, & ſic doctrinalem ſolùm non legalem authoritatem obtinent. *l.* 1. § *hunc.* 3. *C. de Iuſtinianæo Codic. confirm.* vt præmonitum eſt. *P.* 2. §. 1. *pag.* 33. §. 4. *pag.* 65. & 147. §. 5. *pag.* 188. & *P.* 3. §. 2. *pag.* 328. 330. & *Inf. verſic. ſequenti*

Sola Irneriana editio Legalis.

Ann. Chr. 1130. 1. Editio Germanica ſeu Vulgata.

1ª Itaque Iuſtinianæi Codicis repetitæ prælectionis editio, ſtatim poſt reſtitutũ in Occidente à Lohario 2. Irnerji operâ, Ius Romanum, prodit in Germaniâ ad exemplar Autógraphum, in Italiam à Iuſtiniano tranſmiſſum, & Byzantio, vel Rauennæ, vt *ſupra pag.* 362. repertum, circa Annum Chr. 1130. (nec enim adhuc Piſanæ Pandecta Amalfi repertæ fuerant, *vt infra pag prox. ſequenti dicetur*) quæ Editio ideo dicta eſt Germanica, Imperialis, Irneriana, & communiter vulgaris, & authentica ſeu legalis, ad differentiam aliarum *vt ſuprà* §. 6. *pag.* 361. & 364. quæ proinde dicitur Ius commune ſcriptumque continere. *pag* 367.

Ann. Chr. 1531. 2 Editio Norica ſeu Haloandri.

2ª Prodiit editio Norica ſeu Haloandrina *à Gregorio Haloandro* interprete data Norimbergæ Anno Chr. 1531. & Pariſiis 1541. ad exemplar *Politiani*, ſeu *Ludouici Bolognini* Bononienſis, ex Autographo Florentino deſcriptum, qui conquiſitis vndique vetuſtis aliis exemplaribus, & cum hoc Florentino collatis, textum integrum, multis maculis ſublatis & lacunis repletis, reſtituit, & maximo in pretio præ textus perſpicuitate à Peritioribus habetur: Retento tamen themate Authoritatis doctrinalis ad interpretationem dubij textus Irnerianæ editionis, non ad derogationem

vt ſupra dictum eſt Nu. 30. *pag.* 358.

3ª Succeſſit editio Piſana ſeu Florentina circa Ann. Chr. 1540. ſeu 1553. qua *Lelius & Franc. taurellus* pater & filius à Coſmo Medicæo magno Hetruriæ Duce impetrarunt, vt exhibitis ſibi *Pandectis* Piſanis, hodie *Florentinis*, liceret exemplar illud typis edere, quod maximo Iuriſprudentiæ bono ceſſit, vt *Haloander* ait *in Proœm. Codicis.*

Ann. Chr. 1540. 3. Editio Piſana. ſeu Florentina.

Et ita cæteris creditur expurgatior, vt in dubiis textuum lectionibus Florentina præualeat *teste Cuiacio*, quam ideo Diuinam appellauit, *Mornac. in l.* 1. *§. tot authorum Cod. de Vet. iur. enucl*, & Archetypum Triboniani. *Budæus in l.* 1. *ff. de legib.* licet aliquibus adhuc næuis & erroribus ſcateat, *teste* Gothofr. *in Præfat. Digeſtorum.* & Edmund. Merillio *Anteceſſ. Bituricenſi obſeru. ad Cuiac.* Attamen tam modici momenti, leueſque reputantur, vt præſtantiam eius ac dignitatem non obſcurent, *vt reaſſumit Merillius loc. cit.* ad quem Archetypum ſæpe *Bartolus* ac Baldus *aliique* pro ſoluendis legum nodis, recurrerunt, *teſtibus ipſo Bartolo in Rubric. ſolut. matrim. & in l ſi creditor. §. fin. ff. de diſtract. pignor.* Salicet *in l.* 1. *ff. de Reb. cred.* Alberic. *poſt Gloſſ. in l. quærebatur §. tres. ff. ad leg. falcid. & aliis paßim* latè *Haloander loco citato.* Taurellus *in Præfat. Pandect. Florent.* Ant. *Auguſt. Emendat. lib.* 1. *cap.* 1. Non tamen ex eo licet inferre illas poſſe derogare lectioni Irnerianæ editionis *prout de* Haloandrinâ *dixi ſuprà pag.* 368.

Authoritas Codic. Florẽtini.

Hic verò Piſanus ſeu Florentinus Codex dicitur repertus in Melphitanâ Ciuitate Apuliæ, dum eam pulſis Longobardis Lotharius 2. Imp. & Innocentius 2. Pont. Max. expugnaſſent, circa ann. Chr. 1136. Iſque Piſanis donatus ab Inno-

Ann. Chr. 1136. Pandectæ Piſanæ Amalphi repertæ

centio 2°, & Lothario 2°, quod in expeditione aduerſus Normannum Rogerium auxiliaribus copiis Cæſareum exercitum adiuuiſſent *Broe. in Chronolog.* Leunclau. *in Præfat. to.* 1. *Iuris Græcorom.* & Ant. Auguſtin. *loc. mox citand.* In Florentiã demum, Piſis in poteſtatem redactis, à Guino Caponio tranſlatus Ann. 1406. hodie aſſeruatur, *vt latiùs proſequitur* Lælius *Taurellus Præfat. ad Pand. Florent.*

Quid Laurentianus & Marcianus MSS. Codices.

Hæc de Pandectis, Iam de Codice Florentino; qui Florentiæ extat in *Laurentianâ Biblioth.* Is Codex ſcriptas Græcè Nouellas continet ſolis numeris ex annorum ſerie ordinatis diſtinctas, ex quo deſcriptus eſt ad diligentiam *Ludouici Bolognini* ſeu Bononienſis, Codex ille Bononienſis, quò vſus eſt *Haloander*; de quo Florentino Codice meminit *Ant. Auguſt. in Schol. ad Nouell.* 2. *impreſſis poſt Nouellas Iuliani fol.* 183. & paſſim *Iulius Pacius, Aliique in Notis ad Codicem.* Cæterum quia deerant in eo Codice Nouellæ aliquæ, illas ſuppleuit *Scringerus* è Codice Card. *Beſſarionis* relicto Bibliot. Venetæ, ſeu Marcianæ, & *Agylaus* latinas reddidit, *teſte Ant. Auguſt. lib.* 2. *cap.* 8. *emendat.* Illarum editio 1ª prodiit ab *Haloandro* Norimbergæ Ann. 1531. tùm Pariſiis ab eodem 1541. Et iterum ab *Ant. Auguſt.* 1567. Florentiæ poſteà à *Torentino* vt refert *Fabrot. in Propylæo Notit. Baſilic.*

Ann. Chr. 1550. Editio Auenica ſub ſigno Salamandræ.

4ª. Non minoris authoritatis ac expurgatæ lectionis creditur. *Auenicum* MS. antiquiſſimum Iniſtinianæi Codicis, ad quod Editio Lugdunenſis ſub ſigno ſalamandrę facta de Anno 1550. ſe compoſuit & *Archion* nominauit; quippe quod ferè conformis in omnibus Irneriano Autographo, in pluribus haloandrinam editionem imitetur, & maximam æſtimationem ſibi vendicet, ad quam

Æmilius Ferretus, Goueanus, *aliique* pro conciliatione legum recurrebant, exempli inſtar omnium eſt lectio ad *leg. numiſmatum ff. de Vſufructu* & ad *leg. ſi Pater familias* 40. *ff. de hæredibus inſtituendis*. Aliæque.

Fuit hic Codex Archetypus M S. à Cardinali Salucien. teſtamento relictus Vniuerſitati Auenicæ, quæ illum in Archiuiis ſuis in hunc diem religioſè obſeruat, diciturque fortè vnus ex illis Codicibus quos Tribonianus Iuſtiniani iuſſu miſerat ad Prouinciarum Præſides *vt ſuperiùs enarratum eſt pag.* 367. Quid Aueni Codex MS.

5ª. Recentior editio Gothofredica eſt, à Dionyſio *Gothofredo* circa annum 1583. Lugduni facta, quæ inſignis reputatur, tum ob ſingularem diligentiam adhibitam in reſtituendis ad varia MSS. exemplaria textibus, tum ob notas inſignes, quibus ex *Contii*, Auguſtini, *Cuiacii*, Vaconij *aliorumque* obſeruationibus textum illuſtrauit. Prodiit recens editio altera Pariſiis ann. 1628. & Amſtelodami ann. 1663. Anno Chr 1583. 5. Editio G. thofredica.

Conſultus omitto Ruſſardi, Pacij, *Aliorumque* minus inſignes & ad incerta Autographa factas editiones *vt indicatum eſt. P.* 2. §. 1. *pag.* 35. *&* §. 4. *pag.* 65. Reliquæ e[di]tiones ad i[n]certa MSS. f[a]ctæ.

SECTIO III.

Anacephalæoſis diuerſorũ Codicũ Iuris Cæſaræi.

EX hâc Hiſtoricâ Iuris Ciuilis Oeconomiâ, reſultat ſex illius Codices extitiſſe I. Gregorianum. 2. Hermogenianum. 3. Theodoſianum. 4. Iuſtinianæum. 5. Baſilicum. 6. Irnerianum. XXXI.

Conſtit. Cæſarearum varij Codices 5.

Inter quos ſolus Irnerianus ſeu vulgatus legalem vim acquiſiuit, *vt dictum eſt* conſiſtens in Inſtitutionum libris 4. Pandectarum libris 50. tripertito, (Veteris ſcilicet Infortiati & Noui) Volumine diuiſis, Codicis libris 12. Authenticorum collationibus 9. Feudorũ libris 2. & Extrauagantibus 3.

Hodierni Irneriani Codic. Partes 7.

Quæ 7. volumina ſuis gloſſis adornata, legibus quaſi capitulis ſeparata, & §§[is] ſecta componunt totum IurisCiuilis Corpus hodiernum, cum tamen Primigenium exemplar Rauennæ, vel Byzantic repertum, quatuor ſolùm voluminibus nempe Inſtitut. libris 4. Pandectarum libris 50. Codicis libris 12. & Nouellarum libro conſtaret, vno tenore, ſine legum aut §§. diſtinctione ſcriptis, quod poſteà *Irnerius* ſeparatis legibus, quaſi capitulis ordinauit, §§[is]. diſtinxit, & Pandectas in duo ſolum volumina priùs compactas in tria, ob auctam ex auctis gloſſis illarum molem, diuiſit, pro commodiore vſu *vt ſuprà indicatum eſt P.* 2. §. 1. *pag.* 25. *&* §. 4. *pag.* 70.

SECTIO IV.

De Primis Iuſtin. Codicis Gloſſographis, & illorum Authoritate.

XXXII. Irnerius Gloſſator I. Codicis Iuſtinianæi.

EX hac Irnerianâ ſeu vulgari editione Primus Iuſtinianæi Codicis gloſſator extitit Irnerius natione Germanus, qui poſt nauatã ſtudio Iuris operã Cõſtantinopoli *vt ſupr. pag.* 362. Iuſtinianæũ Codicẽ ann. Ch. 1130. reſtituit, *vt dixi pag.* 364. Illum Bononiæ publicè docuit, & gloſſulas textui primus adiecit, inſtar Paratitlῶν, ne à formâ Iuſtiniani vetantis commentarios *in l.* 1. §. *noſtram. C. de Vet. Iur. enucl.* receſſiſſe ius videretur.

etur; Quid autē tunc Paratitla eſſent, *dixi ſupra pag.* 360. á quâ Paratitl$\hat{\omega\nu}$ formâ receſſere La- Ann. Chr. 1130 Irnerii gloſſæ inſtar Paratitlon.
tini Interpretes, & ſignanter *Cuiacius* Græcorum alioqui nimiùm cultor; *vt ſupra pag.* 181 Summaria ſeu titulorū Synopſes pro Paratitlis vſurpans, vt obſeruat *Ægid. Menag. Amoenit. Iur. cap.* 15. Ego *latiùs in Anaplerôſi ad l.* 1. *&* 2. *C. de Vet. Iur. enucl.*

Poſt Irneriū Placentinus natione Gallus, & Irnerii diſcipulus, I^us. in Galliâ Ius hoc 1190. Placentinus Primus in Gallia docuit Cod. Iuſtin.
ex reſtituto Iuſtinianæo Codice docuit *vt ſupra pag.* 365. & *Infra* §. 7. *ſect.* 6. Tùm Azo qui Bononiæ floruit ann. Chr. 1193. Bulgarus Florentinus, qui ann. 1152. lacunas Codicis repleuit *pag.* 365. Berguntio Piſanus, qui No- 1193. AzoBonon.
uellas in Collationes 9. diuiſit *pag.* 364. Petrus Martinus, Ioannes, & Hugolinus, qui conſtit. Frideric. 2. & Conradi 3 Codici inſeruit *pag.* 1152. Bulgarus & Berguntio
365. Volum. Feudorum ordinauit *pag.* 366. Pyleus. Dynus, Cyprianus, Odofredus, Aliique *de quibus To.* 2. *ſeu P.* 4 *Prodr. Iuſtin.* paulò maiores gloſſas addiderunt, quas ſuperuenta, ex poſtremis Accurſii gloſſis vberioribus, deſuetudo aboleuit & in has Accurſii gloſſas, nomen Gloſſæ κατ' ἐξοχὴν transfudit.

XXXIII. Is namque *Accurſius*, vbi Boo- Hugolinus
niæ docuiſſet ætate quadragenarius, in ſolitudinem ſe recepit, quò attentiùs tanto operi incumberet, circa Ann. Chr. 1220. aut ex aliis 1225. Accurſii Gloſſæ.
1225. vbi gloſſas Pandectarū, Authenticorum, Feudorū, & Inſtitutionū ſeptennio elaborauit vt ait ipſe *in Auth. vt præponatur* &c. *Coll* 5. *tit.* 3. Verb. *Indictionis.* Poſtmodùm Codici operam dedit circa Ann Chr. 1227. Imperāte Frider. 2. *vt ait ipſe ad l. in cauſis.* 16. *C. de Accuſationib.* totumque partim *ex Azone*, partim *ex*

Odofredo excerpſit, ſed ſub meliori formâ concinnauit, circa quas tantâ memoriâ præſtitit in referendis & conferendis fideliter locis legalibus, vt cæteros omnes gloſſographos facilè ſuperârit *teſte Mornac. in l. 2. §. hoc autem. C. de Vet. Iur. enuc.* Tandem obiit ann. ætatis 78. Chr. 1229. relicto Franciſco Bonacurſio filio pariter I C^to.

Viuiani caſus.

Viuianus demùm Accurſianis gloſſis, quæ vulgarem textum Irneriani Codicis circumdant, hypotheſes ſeu Caſus aut themata adiecit; Gloſſæ tamen Extrauagantium ... ſunt Accurſii. nec Viuiani, Illarum e... &c 2^am gloſſauit *Bartolus* & 3^im *Baldus* v. ...i *P. 2 §. 1. pag.* 37. & *P. 3. § 6. pag. 366*

Autoritas Gloſſæ textualis.

Ab his Accurſii Gloſſis ſic textus in Corpore circumdatur, vt illis ſuam ex parte authoritatem cõmunicaſſe videatur, nam in caſibus á textu non deciſis vim legis obtinent, *Mornac d. l. 2 §. hoc autem C. de Vet. Iur. enucl.* Ideò que paſſim áDD. appellãtur Idolum Iuris *teſte Cyno in l. non moriturum col. 2.* verſic *item ſi non monitus C. de Contr. & com. ſtipulat* Bartol. *in l. vt vim. nu. 7. ff de Iuſt. & iur.* Mornac. *loc. cit* Guid. *pap. Dec. 177.* latiús *Ego in Anaplerôſi ad l. 1. & 2, C. de Vet. Iur. enucl.*

Gloſſæ elogium.

Quanti verò illum fecerit *Cuiacius*, antequam ſe lectioni Græcorum Interpretum immerſiſſet vt *prænotaui pag.* 181 colligere licet ex verbis ipſius Mornacii *in l. 2. §. hoc autem C. de Vet. Iur. enucl.* Præferre *inquit*, illum ,, ſolebat Incomparabilis *Cuiacius* omnibus ,, Interpretibus tam Græcis quam Romanis, ,, Vidi pretioſiſſima Iuris volumina, in qui-,, bus ille quandiu vixit, defigebat indices, ,, ſeu perpetui indefeſſique ſui laboris domi-

ciliū, nulla autē ferè pagina eſt, quæ manū eius nō ferat, &c. Hactenùs *de Accurſio* Mornacius.

XXXIV. Accurſiū *Bartolus* ferè æquat, omnes enim agnoſcūt ſine Accurſio & Bartolo Ius Romanū conſiſtere non potuiſſe *teſtib. Alciat. in l. apud labeonē in fin. ff. de Verb. ſign. I gūm Baro Cōm. ad Inſt. Vigl. ad §. fin. Inſt. de Rer. diu. Arthur. Duck. Angl⁹ de Vſu & Auth. Iur ciuil lib. 1. cap. 8. n. 4. pag. 123.* Ideò comparandus Accurſio Bartolus vt Ciceroni Seruius *in l. 2 §. Seruius* ibi *1ᵘ locū, aut certè poſt Marcū Tull. ū ff. de Orig. Iur.*

Quod *…* inuitus fatetur ipſe Cuiaci⁹ *lib. 12. obſ. 16.* dū ibi præfert Accurſiū Bartolo, & Papinianū vtrique (quod nemo negauit) Tū ait, poſt Papinianū alioſq; Iuriſprudētes Pandectis inſertos (& ſic in defectū legis) Accurſiū coronā donādū, & ſic ab Accurſio Bartolū, *vt ex Cuiacio loquar:* At nō inuitus ſe quaſi emēdans poſteriori cōmētario *de Feud. lib. 2. tit. 11* nedū Bartolū anteſignanū ſentétiæ* cōmendat elogio ibi *vt Bartolus ſentit rectè*; ſed quod plùs eſt ab Accurſio recedit, contrariam Azonis ſententiam* amplexus *Ibid. lib. 2. de Feud. tit. 11.* verſ *& Azoni.*

Quæ vero in Bartolū orationis barbaries objicitur *ab Æmilio Ferreto, Cuiacio, Contio, Authore Prælect. dolan. aliiſue* nihil eius authoritati detrahit, cûm referéda ſit ad eius tépōris barbariē à Gothis & Longobardis inductā, qui ſicut in Imperiū ac leges, ſic in linguā Romanā *vt pag. 347 365. 396.* pari ſorte deſæuierāt. vt reſpondit *Arth. Duck. d. lib. 1. cap. 5. n. 15. pag. 84.*

1ᵃᵐ & 2ᵃᵐ Extrauag. Ciuilē gloſſauit ann. 1351 authoritate Caroli 4. Imp. à quo donatus honoribus. 1356 teſtamētū cōdidit. 1359 obiit natus *…* cōmētarios reliquit naturalib⁹ diſtinctionib⁹ ita

Iſti Bartolus & Accurſius…

Bartolus Cuiacio…

* *In Quæſtione partui viri que latet concurrentis ad ſucceſſionem poti… vna tantum latere.*

* *In alia quæſtione hiſtoria & diuerſis ſtribus concurrentib. in capite ad ſucceſſionem patruelis.*

Romani Iuris æquitatē cōmēndantes, vt ad incūdē ipſius naturalis rationis, (quæ eſt anima legis *l. cūratio naturalis ff de Bon. damnat. Iaſon in l. illam nu.* 10. *C. de Collat. Panor. in cap. cum fuit n.* 4. *ext. de Decim.*) elaborati videantur.

Bartolus in defectū legis pro lege habetur.

Vnde in defectū legis & gloſſę Accurſianę meritò Bartolū pro lege haberi dixerūt *Iaſ. in Rubric. Cod. de Iur. Emphyt. Ant. de Prat. apud Diplouat. in vit. Bartoli. Arthur. Duck de Auth. Iur lib.* 1. *cap.* 5. *n.* 11. verſ. *Ius poſt Accurſium. pag.* 81.

Imo in Hiſpaniâ ac Luſitaniâ ſpeciali regni lege cautum eſt, vt in opinionum conflictu BARTOLI ſentētia pręferatur. *teſte Caccialup. de mod. ſtud. fol* 15. *Arthur. d. lib* 1. *cap.* 8. *n.* 6. *pag.* 126 *Barbos. in Cod. ad Conſt.* 1. *de Nou. Cod. fac. n.* 12. *Fragos. de Regim. reip. p.* 1. *lib.* 4. *diſp.* 10. §. 3. *n.* 187 inſtar alterius PAPINIANI, cui' ſententiā in conflictu cæterarū antepcni, decidit ipſe Iuſtinianus *in l. manifeſtiſſimi* 22. *C. de Furt.*

In Germaniâ parem ſibi prærogatiuam vindicat, generali tribunaliū cōſuetudine, quæ vim legis obtinet. *Mezz. in Prelud. ad tract. de Cōtractib.*

Elogia varia Bartoli.

In Italiâ demū Iuriſperitorū Coryphæus, Princeps Academicus, Iuris lumē, ac columē prædicatur. Imo numē, cuius ſcripta in Lararijs colēda, quaſi veritas ijs ineſſe præſumatur, ait *Iaſon in l. quidā cum filiū* 132. *ff. de Verb. oblig. Euerard. in Loc. legal. tit. ab author.* Cætera Bartoli elogia cumularūt *Diplouat. Lācellot. & Pācirol. in Vit. Bart.* Spiegel. *de Iuriſc. tēporib. Ego in limin.* 3. *Epiſt. p.* 11.

Bartoli authoritas in Galliâ

Quid dicendū de Galliâ? Si antiquos Gallici Iuris interpretes *Guido pap.* Rebuff. *Tyraqu.* Boer. *Benedict.* Berēgar. *Chaſſan.* Declaper. *Io. Stepha* Charōd. *Eguinar.* Papō. *Mainard.* Mornac. *Neſmōdum,* Aliosque propius inſpexeris: Aduertes dubio procùl Bartolū apud eos principem locū

habuiſſe

habuiſſe, eiuſque ſentẽtias præ cæteris à Senatu Pariſiẽſi, Toloſano, Gratiopolit. aliiſq; cõmendatas, Exempli inſtar omniũ ſit locus Mainardi *Qu. Iur. lib. 6. cap. 90. n. 6.* vbi refert Senatum Tolos. ex ſentẽtiâ Bartoli iudicaſſe. & Neſmõdi *in Arreſt.* vbi pluribꝰ locis notat Pariſiensẽ ſenatum doctrinæ Bartoli adhæſiſſe.

Inter Neotericos verò ſunt, qui in eam ignorãtiam prolapſi, nefas putent, alium è roſtris quam Cuiaciũ proferre, quaſi ex eo docti videantur. *Oſius Antec. Aurelian. ad Merill. Epiſt. ad lector.* Ibi. *nil niſi Cuiacium Crepant pag. 14.*

Sed Doctiores in arduis fori diſceptationibꝰ ad *Bartoli* ſtatuã confugæ, quaſi Principis opẽ implorant, me ſæpiùs obſeruante per tẽpus, quô SupremaSenatꝰ huiuſce Pariſiẽſis ſubſellia colui vnicum ex Antiquis DD. *Bartolum* ad deciſionẽ quæſtionis de apicibus propoſitæ laudari à diſertiſſimis Aduocatis corã Inclyto ac ſuauiſſimo Lamonio Senatus-Principe cauſas orantibus. Bartolus in Senatu Pariſien. laudatus

At in Exedrâ Magni Concilii, gloriæ verticẽ attigit æſtimatio Bartoli dùm eius ſententias ac diſtinctiones ita rationi naturali cohęrere dixerunt Sapientiſſimi Patres, præſertim in relatione cauſæ grauiſſimæ * vt ab illis in defectum conſuetudinis, vel ordinationis regiæ de quâ *pag.* 400. recedi vix poſſe, quin ſimul à ratione naturali recedatur, ſignificârint: prout mihi humaniſſimè ſuo more affirmauit diſertiſſimus non minùs, quã eruditiſſimus vir Georgius Hamelius, Magni Conciiij Aduocatus Regius.

* *Ad materiã clauſulæ derogatoriæ in l. ſi quis 22. ff. de leg. 3.*

* *Orantẽ cauſas quem ſtupet ipſa Themis.*

Adeo vt ſe, verum vbique præſtiterit, hoc Caccialuppi dicterium. *Qui vult eſſe bonus Legiſta, diſcat eſſe Bartoliſta.*

* *Pererius Aquiſ sexien.*

Aa ij. 6

§us VIIus

Hiſtoria Chronologica Iuris Romani in Galliâ

PROTHEORIA.

QVi ré altiùs repetere vellet, Gallos diceret; à Celtis primùm, ſeu Samothe Noëmi pronepote illorum Iº rege (vnde Samothæi dicti ſunt ann. ab A.C. 2001. *ſupra pag.323.*) dein â Regibus illius ſucceſſoribus *de quibus pag.378.* leges habuiſſe, Tum moribus propriis, aut vicinorū Phocenſium ſeu Ionum (qui ſub Tarquinio priſco Ann. V.C. 153. *al.* 165. colonias è Græciá in agro Maſſilienſi, & Oſtiis Rhodani poſuêre) *teſte Iuſtino* vixiſſe, & ſubinde varios regulos diuerſis populis veluti regnis imperaſſe *ex Iul. Caſar. de Bell. Gallic. & Trog. Pomp.* qui Gallo-Vocūtius fuit. *lib.* 43 *in fin.*

Tandē à Romanis in Tranſalpinos Gallos bello ſuſcepto Ann V.C.629. Fuluio Flacco Cos. & à Sextio Caluino Cos. debellatis Salybus, à quo fundatæ Aquæ-Sextiæ ann. 630. Aruernis à Domitio Ænobarbo Cos. ann. 632. & Allobrogibus à Q. Fab. maximo æmiliano anno. 633. Tota Narbonenſis Gallia, cum Imperio Romano, leges & Prouinciæ nomen accepit; quam poſteà Aurelius Scaurus. & Seruilius Cæpio Coſſ. adminiſtratione ſibi partiti ſunt in Cis-Rhodanuanam, & Trans-Rhodanuanam anno V. C. 649.

rouincia arbenē in par cis-rho nuanā, trans-odanua i diuiſa

Demū à Iul. Cæſare reliquâ Galliâ ad Rhenū vſq; ſubactâ ann. 701. & Maſſiliâ captâ anno. 705 Ex hoc inuaſionis ann. 702. *al.* 694. ducitur Iª

Iª Epocha

1ª. Epocha Iuriſprudentiæ Romanæ in Galliâ ad Ann. Chr. 409 occupatæ per Gothos Galliæ. 2ª Ab hac inuaſione Gothorum, ad Pharamundum Ium Franciæ Regem. 3ª. A Pharamũdo ad 2am Iuſtinianæi Codicis editionem. 3ª Ab hâc editione ad Iuſtiniani obitũ. 4ª. A Iuſtiniani obitu ad Philippum 2um Gall. Regem ſeu Placentinũ qui Ius Irnerianũ Codicẽ in Galliam inuexit. 6ª. Demum à Philippo 2 ad Hodiernum diem. Quę 6. Epochæ per totidem ſectiones, quaſi reuolutiones ad ſua principia reducuntur.

SECTIO Iª

De Authoritate Iuris Rom. In Galliâ à Iulio Cæſare ad Honorium Imp. ſeu Alaricum Goth. Regem.

Ab Ann VC.694. ante Chr.58. ad Ann. Chr.409.

POſt quam Narbonenſis Gallia (ſeu Prouincia, Occitania, Delphinatus & Sabaudia) fuiſſet à Q. Fabio max. circa ann. 451. in ditionẽ Rom. redacta ſub Prætore Galliarũ *l.* 2 *§.* 32. *verſ. Narbonenſis ff. de Orig. Iur* I.3. *Fab. §. per traditionem Inſt de Rer. diuis. Mainard. Qu. Iur. lib* 7. *cap.* 25. Tandem Iulius Cæſar reliquis Galliarum populis nouennali bello deuictis vel fœdere iunctis, totam in Prouincias 3. Galliã diuiſit, Narbonenſẽ, Celticam, & Belgicam ſub Præfecto prætorio Galliarũ *Pancirol. Notit. Vtr. Imp. P.* 2. *cap.* 3. *&* 68. A quô Gallos, leges Romanas accepiſſe dubiũ nõ eſt, cum nulla maior Præſidibus cura incumberet, præter Romanarũ legum obſeruantiã in orbis Romani populos inducendam. *Vizzan. tract. de Mandat. Princip.* Exinde Galli Iuribus Ciuium Romanorum do-

Ab V C. 694. I. Epocha Iul. Cæſ.

Romanæ leges in Gallias inductæ.

dOrien & Occi ... alio Gal

na 1 *Tacit. Annal. libr. 11. & l. 8 §. Lugdunenſes Gal 1 ff. de Cenſibus. l. in orbe romano 17. ff stat. hom.* tanto in cultu Leges Romanas habuere (quibuſdam motibus popularibus de quibus *Infra pag 392* exceptis) ut etiam poſt dilaceratũ inuatione Gothorũ Imperium Romanũ Imo ſuperuenttis Lõgobardorum ac Burgundionũ cõmixtionibus, adhuc Ciſalpina Gallia Romanas leges retinuerit, ſic dicta a Senonibus Gallis, qui ſub rege illorum Brenno Italiã ingreſſi Senogalliam, Ticinum, Mediolanum, Brixianum, Bergamum Mantuam Ariminum, & Liguriam tenuerunt, & priùs Romam inuaſerunt *teſte Varnefrid de geſt. Lõgob lib. 2. cap 22.* Tranſalpina verò optionem habuit viuẽdi legibus vel Romanis vel Francicis ſeu Lõgobardicis ex tolerantia Gothorũ ab ann. 409 & trãſactione Honorij Imp. cum Aſtaulpho ann 412. veriùs cũ Theuderedo ann. 419. *Apoſtil. ad glos. rubric ff. ſol. mat In edit Carteriana 15 3 Dominic. de Prarog. allod. cap. 7. Arthur. de Auth Iur. Ciu. lib 2. cap. 5. n. 24.* cũ aliis *pag 384*

Quid Gallia Ciſalpina.

Quid Gal Iuris Romani

Ius itaque Romanum viguit in Galliâ a Iulio Cæſare Ann. V. C 694. ad Honorium Imp. Occ. ann. Chr. 409. quo Gallia ab Alarico ſeniore Viſigothorum Rege direpta, deſiit Imp. Roma no parere *ut dicetur ſectione ſequenti.*

SECTIO IIa

Ab Honorio Imp. ſen Alarico ſen. Goth. Rege ad Pharamundum. Ab Ann. Chr. 409 ad Ann. 420.

Ann Chr 595. onorius cc. Imp.

INfœlix ſanè fuit Honorij, filii Theodoſij ſen. adminiſtratio Imperii in Occ. ann.

Chr 395. Sub quo nempè Gallia, quæ priús ad Rhenũ vſque protendebatur *teſte Procop de bell. Goth lib.* 1. *Grotio Interprete fol.* 175. à Vandalis primùm, tum à Gothis Alarico ſen. Viſigoth. ann. Chr. 409. diſcerpta, & Roma ann. 410 capta; Dein ab Aſtaulpho Alarici filio ac ſucceſſore, (ductâ in vxorem Placidiâ Honorij ſorore ann. Chr. 410.) eadem Gallia, Vandalis recedentibus, occupata. *Iornandes de Reb. Getic. cap.* 31. *fol.* 655. Ruſùm Burgundia (cui pòſt acceſſêre Heluetia, Sabaudia, Comitatus Venaſſinus, & Gallo-Prouincia) in Regnum erecta ann. Chr. 413. Demum Belgij pais quæ Brabantia dicitur, Ann. Chr. 414. Francorum armis Duce Marcomiro Pharamundi patre, ab Imperio Rom. deſciuerunt.

Ann. Chr. 409. 2. Epocha, ab Alarico ſen. Viſigoth.

Sic, dum ex omni Galliæ parte, Romanum diſcerpitur Imperium, Honorius Ann. Chr. 419. publicæ pacis cauſâ Theodorico *al.* theudoredo *al.* theudo. Viſigoth. Regi, prouincias occupatas reliquit, Burgundionibus verò terras Ararim inter & Rhodanum ſitas, ne vlteriús Romanum Imperium laceſſerent; Quibus tamen modico tempore potiuntur, dùm illorum fortunæ inuidi Franci tranſito Rheno Ann. Chr. 420. Gallias de Gothorum manibus vindicarunt *vt Sectione ſequ.* exponitur.

Ann. Chr. 419. Gallia ab Honorio ceſſa Gothis

Itaque ab Ann. Chr. 409 ad Ann. 420. Gallia incerto Iure, partim Gothicis, partim proprijs conſuetudinibus, partim Romanis legibus, Gothorum tolerantiâ regitur. *vt ſupra pag.* 378.

SECTIO III.

A Pharamundo ad Iuſtinianum.

Ab Ann. Chr. 420. *ad Ann. Chr.* 534 al. 536.

FRanci è Galliis orti vel *ex Aliis* è Scythis ad tanaim, Coloniam in eâ Germaniæ parte, nobis trans Rhenum, quæ Franconia dicitur, hodie Haſſia, ſub nomine Salyum poſuêre, à Fluuio ſalâ è Franconiæ montibus deciduo; Exinde prorumpentes Ann Chr. 269 tempore Galieni Imp. ſedibus in Batauiâ poſitis, tentarunt ſæpiùs armis Galliam inuadere, quam vbi deuincere non potuerunt, ad Pyrenæos vſque diripuerunt. Donec à Probo Imp. ann. Chr. 276. de Galliâ pulſi Batauiam retinuerunt, vſque ad Conſtantium Conſtantini magni patrem ann. Chr. 304. à quo depulſi ad Franconiam rediêre.

Origo Francorum

Tandem Belgij parte Ann. 414 armis quæſitâ *vt ſupra pag.* 379. Iidem Franci Gallias iam à Gothis Romani Imperij hoſtibus *pag.* 379. occupatas, vendicant Ann. Chr. 420 Pharamundo Marcomiri filio Duce. Qui I^us. Franciæ Rex creatus, Francicum regnum fundauit, Merouæus ampliauit, & Childericus eius filius ac ſucceſſor Gallis ſimul & Francis Imperauit ſede regni Pariſiis poſitâ, legeſque Francicas à Pharamundo I Rege editas, Gallis Patrias effecit, *vt mox dicetur.*

Franciæ & Galliæ nonæ & leges factæ communes.

Itaque dum Ætius Romani exercitus ductor ſub Theodoſ. Iun. & Valenti. 3. Ann. Chr. 434. è Galliâ Francos Clodione Rege, depellit;

Ann. Chr. 434. Theodoricus Viſigoth.

Viſigothi interea Theudoredo Rege *alias* Theodorico ſen. Gallias occupant ad Ligerim vſque, Burgundi verò ad Rhodanum Gundi- Ann. Ch
baldo Rege. Tùm Attila Hunnorum rex Ann 451. Attila
451 totam deuaſtat Galliam, donec ab Ætio Hunnus.
Romanorum duce, & Theuderedo Viſigoth. ac Merouæo 3 Francorum Rege iunctis copiis, in
campis Catalaunis (vulgò *Chaalon en Cham* 459. Merouæu
pagne ſur Marne) ſuperatus, in Italiã ſe cõtulit.
At Merouæus Pariſios capit ann. 459. tùm Chil- 462.
dericus filius è regno pulſus ann 462. (Ægidio Romani.
pro Romanis Gallias vacuas inuadente) reſtituitur ann. 469. Erricus vero Viſigoth. rex Al-
ue n ã Ann 466. Romanis ereptã regno ſuo ſeu 466. Euricus
Narbonenſi Galliæ iungit, tum Maſſiliam & Viſigoth.
Arelatem Ann. 474. in quâ anno ſui regni 19. 469.
obiit *ex Iornand. de reb. getic. cap.* 45. & 47. Childeric

Sic huius Eurici ætate Gallia quatuor domi- 474.
nos agnouit, nempe Merouæum Francorum, Se des Viſigoth Arelate.
Euricum Viſigoth. Theodomirem Oſtrogoth
patrem theodorici Ital. regis, & Gondibaldum 483.
Burgund. Regem. Leone, tũ Zenone, Impp. Or. Alaricus Iunior Viſigo

Sed Eurico Viſigoth. mortuo Ann. 483 Ala- th. Toloſæ.
ricus Iunior Eurici filius ac ſucceſſor Toloſæ
ſedens obtinuit ab Odoacro, de quo *pag.* 345. Galliatranſalpina.
conceſſionẽ Galliæ tranſalpinæ, quæ Alpibus à
Liguriâ diuiditur *ex Procop lib.* 1. *fol.* 175. 493.

Quo Odoacro per Theodoricum Oſtrogoth. Theodoric Oſtrogoth.
& Italiæ z Regem victo, ſub Zenone Imp. Or. Italiæ rex
Ann. 493 dedit d. Theodorico Clodouæus in
vxorem Audefledam filiam, *teſte Iornand. de reb. getic. cap.* 57. & 58. tum Idem Clodouæus
Britanniam minorem regno addidit, ann. 495. 495.
Imp. in Or. Anaſtaſio. Et Viſigothi Alarico Chlodouæus.
rege cum Oſtrogothis d. Theodorico rege,
veritatem iniuerunt Ann. 495. & affinitate

firmarunt acceptâ ab Alarico in vxorē Theudichuſâ Theodorici filiâ, è qua naſcitur poſtea Amalaricus Alarici ſucceſſor *Procop. lib. 1 fol* 178. Rurſum idem Alaricus Iun. Viſigoth. initá cum Clodouæo aliâ belli in Burgundiones ſocietate Ann. Chr. 501. deuictam cum eo Burgundiam diuiſit; Cis Ararim huic, & trans, illi pars obuênit.

495 Societa. Oſtrogoth. cũ Viſigoth.

501. Burgundia diuiſa.

At Franci bello, in Viſigothos fœdifragos conuerſo Anno 508. Trans-Rhodanuanam ſeu Narbonenſem Galliã & Aquitaniã ab Oceano ad Rhodanum armis ſibi quęſiuerunt Alarico Carcaſſonæ reſidente per Clodouæum cæſo; Quam ſtatim Theodoricus Oſtrogoth. & Alarici ſocer, cum exercitu ab Italiâ ducto aduolans, ex maiori parte recuperat Amalarico pupillo Alarici filio & ſuo ex filiâ nepoti, relictis ſolùm in poteſtate Francorum locis quibusdam, quibus à Rhodano in Oceanum tenditur, cum illos expellere non poſſet *vt ait Procop. lib. 1. fol.* 177.

508. Alaricus cæſus.

Tandem Clodouæo mortuo Ann. Ch. 514. & ductâ ab Amalarico in vxorem Clotilde Theodeberti Franc. regis ſorore, facta eſt inter Amalaricum Viſigoth. & Athalaricum Oſtrogothorum Regem Theodorici Italię regis ex aliâ filiâ nepotem, hæc Galliarum diuiſio Ann. 516. vt loca cis Rhodanum (Romanis loquentibus) ad Oſtrogothos; Vltra vero Rhodanum ad Viſigothos pertinerent, *teſte Procop. lib.* 1. *fol.* 178 Sed moto per Theodebertum & Clotarium Clodouæi ſucceſſores, contra Amalaricum Hiſpaniæ ſedentem, (causâ vxoris) bello, Ann. 529 Tota trans Rhodanum Gallia Amalarico eius poſſeſſore cęſo ad victores Iure belli peruenit. Reliquâ Cis Rhoda-

Ann. Ch 514. Clodouæus mortuus.

516. Quid Narbon. Gallia cis & trans Rhodanũ.

529. Amalaricus occiſus.

num Galliâ ſeu Narbonenſi Orientali, Comitatu Venaiſſino, & aliis, penes Athalaricum Oſtrogoth & Italiæ Regem remanente.

Quò factum eſt, vt eâ ætate (poſt Amalarici mortem Ann. 529. iunctamque Franciæ regno Burgundiam Gondemare vltimo rege in Africam pulſo per Childericum & Clotarium Francor. reges Ann. 532) tota Gallia duos ſolùm dominos agnouerit Francos ſcilicet, & Oſtrogothos, *teſte Procop. lib* 1. *fol.* 179. 532. Gallia à Francis & Oſtrog. poſſeſſa.

Donec Athalarico Oſtrogoth. & Italiæ rege mortuo Ann 534. Theodatus *al* Theuda ei ſuffectus Iura ſua in d. Theodebertum alioſq, Clodouæi filios & ſucceſſores, titulo oneroſo tranſtulit *vt infra pag.* 394 Vnde tunc Gallia cæpit vnicum admittere dominum nempe Francorum regem, ſeu Theodebertum & Clotarium Clodouæi filios & ſucceſſores de quibus *infra pag.* 390. 534. Gallia à ſolis Francis poſſeſſa.

Sectio IV.

Origo Galliæ Romanæ ſeu Iuris ſcripti & Conſuetudinariæ.

Pharamundus ab Ann. Ch 420 Imperans Franciæ, Salycas leges ab ann. Ch 269 tẽpore Gallieni Imp *pag.* 386 editas, mox in Comitiis Salyzenſibus Ann. 422 decretas, confirmauit, ſeu reformauit ann 424. *ex Ciron. Antec. Toloſ. obſ. Iur. Cano. lib* 5 *cap.* 6, Ita tamen, vt Galli eâdem, quam Gothi ipſi relinquerant ab ann. 409 libertate fruerentur, eligendi ſcilicet quibus legibus viuere mallent, Romanis, vel Francicis *vt ſupra pag* 378. Quę libertas nedum ab Alarico ſen. Aſtaulpho eius Ann. Chr. 420 3. Epocha à Pharamundo.

filio, Theodorico, & Alarico Iuniore filio Eurici, Amalarico, aliisq; Viſigoth. vel Oſtrogothorum Regibus, qui ab ann. Chr. 409. ad 537 Gallias ſeu partes illarum occuparunt, ſed & à Clodouæo Theodeberto eius ex filio nepote, Carolo magno, & D. Ludouico Francorum Regibus relicta eſt *vt infra pag. 387.*

Galliis relicta facultas viuere legib. Romanis.

Quò factum eſt, vt Populi ſeu Ciuitates, quæ viuere legibus Romanis elegerint, nomen Galliæ *Iuris ſcripti* in hunc vſque diem retinuerint; quæ verò legibus Francicis ceu propriis conſuetudinibus; nomen Galliæ *Conſuetudinariæ* vendicarint, *vt enarrant* Petr. de Marca *Hiſtor. Bearnen. lib. 5. cap. 2.* Ciron. *Obſ. Iur. Canon. lib. 5. cap. 1. 5. & 6,* Chopin. *in Præfat. ad Conſuet. Niuern.* Boer. *in Præfat. ad leg. Longobard.* Quænam veró fuerint hæ Romanę leges, quæ à Pharamundo, ad Iuſtiniani tempora locum in Gallia Iuris ſcripti habuere? Sectio ſequens aperiet.

Origo Galliæ Iuris Scripti & Conſuetudinariæ.

SECTIO Vª.

De Legibus Romanis ante Iuſtinianum ſeruatis in Galliâ

Leges Romanas in Gallia antè Iuſtinianũ pro diuerſitate temporum viguiſſe, fuit *Sectionibus præcedentibus* expoſitum. Sed hic inſpectio eſt, quid hæ leges continerent, & vbi continerentur?

I. Igitur redactis in Prouincias 3. à Iulio Cæſare Galliis ann. V. C. 694. & Iure Ciuitatis Romanæ donatis *vt ſupra pag. 377.* Conſiſtebant leges Romanæ in Edictis Prætorum, SC

Reſponſi

Reſponſis prudentum & Placitis Cæſaris trans miſſis ad Præſides Prouinciarum, qui Iudices dabant, vel Ius dicebāt. *vt ſupra pag* 326. *in fin.*

2. Circa Auguſti initia ann. V. C. 728. In Edictis Prætorum ab Offilio ICto Collectis, & Reſponſis Prudentum in varios libros diſperſis & Conſtitutionibus Cæſarum ex lege Regiâ ann. V.C. 729 ortis & ad præſides tranſmiſſis. *vt ſupra pag.* 334. Edictū 1 lij

3. Adriani temporibus Ann. Chr. 134 In Edicto perpetuo per Saluium Iulianum *de quo pag.* 335. compoſito, variis veterum ICtorum, libris & Cæſareis ab Adriano ad Maximianum incluſiuè Conſtitutionibus in Codices Gregorianum & Hermogenianum ann. Chr 270. & 306. coniectis, quorū hoc eſt veterū ICtorum & Codicum Gregor. ac Hermog. varia Fragmenta MSS. extant in Bibl. Regiâ *paſ.* 182. Edictū I liani.

Circa quod obſerua conſtitutiones aliquas *Diocl. & Maxim.* per errorem ſcriptoris ex Hermogeniano in finem Gregoriani tranſpoſitas fuiſſe, nam Gregorius IC tempore Gallieni ſed Hermogen. tempore Diocl. floruerē *vt ſupra pag.* 182 & 336. ad quod *Cuiacius* apicum alioqui indagator non aduertit in ſuâ editione *ſupra pag.* 182. Sed ante me notauit id *Cambo laſſ. de Progreſſ. Iur Rom.* Obſerua I ad Codice Gregor.

4. Sub Theodoſio ſen. Ann. Ch. 392 In veteri Codice Theodoſiano (qui non extat) continente conſtitutiones à Diocl. & max. excluſiuè. vbi deſinebat Hermogenianus Codex ad ſua vſque tempora, *vt Broeus notat*, & probat *Nouell. Theodoſ. Iunioris* 35. *de Confirm. leg. nouell. Theodoſ.* Quem deinde Theodoſius Iun. in Codicem à ſe confectum transformauit. Codex Theodoſ. ſenior

5. Sub Theodoſio Iun. Ann. Chr. 435. al. 437

Codex Theodoſ. Iunior.

conſiſtebant Romanæ leges In Codice Theodoſiano, qui hodie extat, continente conſtitutiones omnes à Conſtantino magno incluſiuè ad ſua tempora *de quo ſupra pag. 184. & 357.*

His legibus Gallia Romana ſeu Iuris ſcripti ad Iuſtinianum vſque reſpectiuè vixit; Conſuetudinaria verò moribus Francorum, Gothorũ & Longobardorũ *ſectione ſequenti* expoſitis

SECTIO VI.

De Legibus Francorum ante Iuſtinianum ſeruatis in Gallia.

Leges Salycæ.

LEges Salycę ab Anno quidem Ch. 269. editæ, & à Pharamundo ann. 424. confirmatæ *vt ſupra pag. 383.* fuerunt I.æ Francorum leges quibus Francia vixit *teſte Ciron. obſ. Iur. cano. lib 5 cap. 6. & 7.*

Leges Francicæ.

2. Varias leges à ſuis pro tempore Regibus accepit præ cęteris Chilperico, Clodouęo, & Theodorico Clodouæi filio, aliiſque ſucceſſoribus, quę vel non extant, vel in Capitulari Cod. Caroli magni ſeu Ludouici Pij ſunt inſertæ *de quibus Infra pag. 387. in fin.*

Leges Euricianæ, vulgò theodoricianæ.

3. Pro tempore quo Gallia paruit Gothis; admiſit leges ab Euarico *al* Eurico. *al* Eruigio. *al* Aurico & *al* Theodorico nuncupato Viſigoth. rege editas, qui fuit filius Theoderici Viſigoth. Regis & Pater Alarici Iunioris; Regnauit verò tempore Leonis Imp. Rom. ſub quo Hiſpaniam, tum Maſſiliam & Arelatem ſub Zenone Imp. occupauit Ann. Ch. 474. & obiit Arelate Is I.us Gothis leges ſcriptas dedit ærâ Auguſti.

504. ſeu Chr. 466. *teſte Iſidor in Chron.* partim ex Theodoſiano Hermog. & Gregor. Codicibus, partim ab Vlpiani & Caij Fragmentis, partim à moribus propriis depromptas *teſte Cambolaſſ.* Vnde vulgariter appellatæ ſunt leges Theodoricianæ ab hoc Theodorico Viſigoth. rege *al.* Eurico dictæ, non autem à Theodorico eius patre vel alio eius fratre, nec à Theodorico Oſtrogoth. ſeu Italiæ Rege, nec à Theodorico Clodouæi filio, quorum nominum æquiuocatio plures decepit *teſtib. Ciron. obſ. Iur. lib. 5. cap. 1. & Boer. Præfat. ad leg. Longob.*

Theodoric Leges 5. ſere coætanei.

4. Inter Gothorũ leges refertur Codex Alaricianus editus Toloſæ ann. 505. tẽpore Zenonis Imp. Rom. & Clodouæi Francorum Regis cuius ſororem Audefledã Theodoricus Oſtrog. rex Alarici ſocer. in vxorẽ acceperat *Iornand. de reb. getic. c. 58.* & continebat Epitomem legum Theodoſiani Codicis quibuſdam Aniani interpretationibus auctum, (qui conſiliarius Alarici non Cancellarius fuit, vt plures decepti ſunt. *teſtib Cuiacio & Cambolaſſio* & probat edictum Alarici ann. regni 22. Chr. 505.) deinde Caroli magni ſubſcriptione confirmatum ann. regni 20. Ch. 794 *vt ſupra pag. 188. & 346.*

Codex Alaricianus.

5. Legibus Longobardicis vſa eſt Gallia, quas ann. Chr. 636. Fl. Rotharis 7. Longob. Rex, in ſcriptis I^us. redegit, tũm alij in regno ſucceſſores varia capitula addidêre; Inter quos Carolus magnus, qui Longobardis ann. Ch. 774. deuictis ſe regem Galliæ & Longobardiæ nominauit; tum Ann. 801. cauit Galliam Ciſalpinam deinceps Lombardiam appellari. Tandem è Longobardicis legibus capitularem Codicem compoſuit, & Ann. 814. Ludouicus

Leges Longobardicæ

Capitularis Codex Caroli magni.

eius filius additis nouis legibus reformauit *teſte Freher. in Chronol. ann.* 814, & latè *Boer. in Præfat. ad leges Longobard.* Cuon. *olſ. Iur. cano. lib.* 5 *cap* 4. de quibus *ſupra pag.* 346.

SECTIO VII.

De Authoritate Cod. Iuſtinianæi apud Gallos in vitâ Iuſtiniani.

Ab an. Ch. 534. al. 536. ad an. 564. al. 566

Vamuis ſupra 100. annos antè Iuſtinianum, Pharamundus Franciçę Monarchiæ fundamenta poſuiſſet ab ann. Chr. 420. Tùm Merouæus ac Clodouæus eiuſque filii firmaſſent victorijs aduerſus gothos, Burgundiones, & Romanos relatis, Iuſtinianus tamen in Conſt. *procem. Inſtitut. incip. Imperatoriam.* & Conſt. *Procem.* Δέδωκεν *Pand. Flor.* & Conſt. 3. *Procem.* ſeu *l.* 1. *C. de Emend. Cod. D. Iuſtin. repetita prælectionis* &c. inſertis in 2. Cod. editione euulgatâ ann. Ch. 534. *ex Cõt. Card. Baron Giphan. Freimon. & Freher. ICtis*, vel Anno 536. *ex Haloand. & Broæ.* ſeu Imperij ſui ann. 8. menſe Nou. Iuſtinianus (inquam) ſe *Franciciũ* in titulis nominauit, à deuictis Francis, vt exponunt Interpretes, Prę cæteris *Ianus Acoſta Antec. Tolcſ. Coment. ad Conſt. Procem. Inſtitutionum.* vbi verbum *Francicus* refert ad victoriam, quam de Comite Buccellino gallorum duce tempore Theodebaldi Regis Narſes Italiæ Præfectus retulerat, quod à *Balduino*, vel Myſingero *Ibid.* videtur deprompſiſſe, qui eamdem cantilenam concinêre. Ita vt exinde crediderint aliqui Codicem hunc in vitâ Iuſtinia-

Iuſtinianus ſe Franciciũ dicit.

Narſetis de Buccellino victoria.

ni authoritatem aliquam, apud Gallos ſeu Francos meruiſſe.

Sed fallitur *Ianus à Coſta* nimiùm aliis credulus, Illa enim Narſetis (de Totilâ vel Theiâ Oſtrogoth. regibus, & Buccelino Gallorum duce peremptis) victoria, contigit ſolùm ann. Chr. 554. al. 555 *teſtibus Cont. Sigibert. Agath. Varnefrid. & Aliis.* Regnante Theodebaldo theodeberti Auſtraſiæ & Galliarum Regis filio ac Clodouæi pronepote. Iuſtinianus tamen iam à d. Ann. 534 *al.* 536. ſe Francicum inſcripſerat, quo anno neque Narſes adhuc in Italiam venerat, & multò minùs Buccelinum deuicerat, quippe qui ſolùm ann. 546. cum Belliſario & ann. 553. ſolus Italiæ præfectus fuerit. Ianus à Coſta notatur in expoſitione verbi Francicus.

Vnde veritas eſt Iuſtinianum de tempore editi Codicis, quo ſe *Francicum* dixit, neque Francos, neque Franciam deuiciſſe. *vt obſeruat Card.* Baron. *in Annal an.* 533 *ſect.* 13. Iuſtinianus nunquam Francos deuicit.

Neque ſtat, ſi diceres hanc *Franciæ* inſcriptionem ab exſcriptoribus MSS. Codicum, poſt annum 554. vel 555. adiectam fuiſſe; Ex eo quod, nec apud Theophilum (qui paulò poſt Iuſtinianum vixit) in ſuâ ad Conſt. Procemialem *imperial Inſtitut* Paraphraſi legitur illa titulorum inſcriptio *Imperatoris Inſtitutionibus* præfixa. Nec etiam in Procemiali Conſt. 3. *Codicis Gallici* Biblioth Regiæ *ſupra pag* 363. qui ſcriptus dicitur Theodeberti tempore *vt Infra pag.* 396 Obiectio.

Equidē pluribus oſtenditur argumentis Iuſtinianum ante ann 538 in ſuis Inſcriptionibus *Francicum* ſe nominaſſe; Ergo Francici tituli aſſumptio, nec ab exſcriptoribus priuatis, nec ab Anno 554. vel 555. accepit originem, ſed Solutio

Lectio Pand. Flor. habet titulum Francicus.

veriùs ab ipsâ Codicis (quæ ſolùm extat) 2æ editione anni 534. *al.* 536.

I. Siquidem *in Pandect. Flor.* quas (Archetypum Triboniani putat Budæus, *vt ſupra pag.* 369. Ego Antiquiſſimum & accuratius aliis MSum *ſupra pag.* 369. hæc Francici tituli Inſcriptio legitur *in Conſt. Proœmiali* Omnem. *In Conſt* 3. Tanta *& in Conſt.* 4. Δέδωκεν verſ. Φράγκικος *de Confir. Digeſt.*

Ann. Chr. 538. Theodebertus Num mũ aureum Primus cudit in Gallia.

2. Conſtat Theodebertum Clodouæi ex filio nepotem ac AuſtraſiæGallicæ Regem ann Chr 538. factis & verbis hanc *Francici* Inſcriptionem ægreruliſſe; Eâque de cauſâ *vt Romuald. ait Chronol. to.* 2. tunc aureum numnum Ius in Galliâ fabricauit, qui ſolam ſui effigiem referret, nullam verò Iuſtiniani, licet Perſarum aliique Reges nummos ſolùm argenteos, ſed aureos nullos niſi Imp. effigie impreſſos cuderent, eo quod aliter cuſi s etiam Barbari in commercio non admitterentur *ex Procop. lib.* 3. *de bell. Goth fol. mihi* 86 de quo nummo meminit *Mornac. ad l.* 2. §. 2. *C. de Offic. Praf. prator. affric. & Fumaus de reb. goth lib.* 6.

547. Thoedeber tus legatos ad Gep das &c. contra Iuſtinianũ deſignat.

3. Idem Theodebertus ſeu genio ſeu victorijs elatus, cum Liguriam & vicinas prouincias ann. Chr. 547. Totila vero Romam occupaſſet, Narſetis interim exercitu in Italiâ detento deſtinauerat ann. 550. Legatos ad Gepidas aliaſque gentes conterminas, pro ineundâ, aduerſùs Iuſtinianum é Byzantio depellendum, ſocietate, minimè tolerandum ratus *vt Agathias ait Grotio interprete lib.* 1. *fol.* 533. quod „ Iuſtinianus Francicum ſe, Alemannicum, G„ pidicũ, &c. ſcriberet, quaſi earũ omniũ debel„ lator ac dominus; neque id indignabatur mo-

„ dò ipſe, ſed & alios vt dedecoris participe-
„ irritabat: *hactenus Agathias*. Sed ſuperueniêtâ
interim Theodeberti mors ann. Chr. 550. *ex
Contio* al. 551. conſilium eluſit. 550. Mors Theodeberti

4 Poſt Theodeberti mortem Idem Iuſtinianus, quò iactantiæ tituli Francici labem, acquiſitione partis detergeret, circa ann. Chr. 552. ad Theodebaldum Theodeberti filium regnique ſucceſſorem, tranſmiſit legatum nomine Leontium, qui ſuaderet Liguriæ aliorumque à Theodeberto occupatorum locorum reſtitutionem, necnon in Totilam & Gothos, in quos Theodebertus pater cum Iuſtiniano fœdus iniuerat, armorum coniunctionem, *vt narrat* Procop. *lib* 4 *bell. goth. Grotio Interprete fol*. 483. Cui Theodebaldus negauit ea loca à Iuſtiniano, ſed Imò à Gothis Imperij Romani hoſtibus, Patrem ademiſſe, Gothos verò exinde factos Francis amicos. Quò factum eſt vt Franci poſt mortem Teiæ vltimi Oſtrogoth. regis, neque pro Iuſtiniano, neque pro Gothis in Italiâ aperto marte pugnauerint, Nam licet Comes Buccellinus ad Gothos Galliarum copias duxerit, id Theodebaldo minimè probante peregit, *vt teſtatur Agathias libr* 4 *bell. goth. Grotio Interpr.* verſic. *Leutharis & Butilinus* (*al. Bucelinus*) *quamquam rege ſuo non probante Gothorum ſocietatem induerunt fol.* 536.

551. Iuſtinianus ad Theodebaldum legatos mittit

Quid in hâc Interpretum anxietate, ad Iuſtiniani defenſionem (à quo nefas recedere) ſit dicendũ? Accipe: Aſſumpta hæc *Francici* tituli Inſcriptio non ad proprias Iuſtiniani, ſed præceſſorum victorias omninò referenda eſt, ex ipſius Iuſtiniani intentione, prout ἐν προ-οιμίῳ *Iulius Pacius* cenſuit *in Notis ad Proœm.*

Vera expoſitio aſſumpti à Iuſtiniano tituli Francici

„ *Conſt Inſtit* Partim *inquit* a nationibus deui-
„ ctis, partim ab anterioribus Impp. hæc no-
„ mina ſumpſit.

Vnde ſicut Cæſaris nomen à Cæſare, & Flauij
à Conſtantino magno, & Pij ab Antonino, qui
titulum illum ad ſeqq. Impp. tranſmiſit *Nou.*
Ann. V. C. 364. 78. dicitur accepiſſe: ita & *Francici* nomen
Camillus. (exemplo maiorum) potuit à Camillo Roma-
no, qui Gallo-ſenonas Romæ priùs victores
deuicit ann. V. C. 364. Vel ab Æmilio & Mar-
V. C. 531. Marcellus. cello, qui aduerſus Gallos Inſubres de Rege
eorum Viridomaro ſpolia reportârunt ann. V.
V. C. 694. Iul. Cæſar. C. 528. 530. 531. Vel à Iulio Cæſare, qui poſt
Chr. 272. nouennale bellum Gallias in prouinciam rede-
Aurelianus Chr. 279. git ann. V. C. 694. Vel ab Aureliano ann.
Probus. Chr. 272. à quo ciuitas Aureliana extructa
eſt ann. Chr. 273. Vel à Probo Imp. qui Fran-
cos è Gallia expulit ann. Chr. 279. Vel à
Conſtantio Conſtantini magni patre, qui Fran-
cos ſeu Francones Germaniæ populos (*vt ex-
ponit Io Fab. in Proœmiali Conſt. Inſtit.* Verb.
Chr. 304. Cōſtantius *Francicus*) ab Holandiâ vbi ſedes poſuerant,
& Galliarum locis occupatis ſub Gallieno Im-
peratore anno Chr. 269. depulit Ann. 304.
Chr. 325. Cōſtantinus magnus. Vel à Conſtantino magno, qui Francos ſeu
Gallos ad libertatem proclamantes repreſſit
Ann. 325. ludiſque in Circo exhibitis, quatuor
Francos Beſtijs expoſuit, proiecto miſſili nu-
miſmate lemma hoc referente *Francia Gau-
dium Romanorum* Aut vetiùs à Valentiniano
3. qui Ætio duce Francos Clodione rege de Gal-
lia pulſos Ann. 414. Rhenū remetiri coëgit.

Alia expoſitio tituli Francici à Iuſtiniano aſſumpti. Vel ſi mali: Dic ideò Iuſtinianum ſe Fran-
cicum in ſuis titulis inſcripſiſſe, quod loca à
Romanis per Gothos, & ab his per Francos ere-
pta ſibi reſtitui prætenderet, prout per legatos ipſi

Theodebaldo Gallorum regi ſignificauit pag. 39. quod à Iure minimè alienū certis in caſibus notat *Gratia. diſc. for. 24 . n.*

Omiſſio vero titulorū Alemānici Gothici Frācici &c. in Codice Gallico *de quâ ſupra pag. 389* vnde omiſſ tit. Iuſtinian in Cod. Gall
Referenda eſt ad affectatam traductoris breuitatem, aut veriùs incuriam, qui titulos illos non omiſit in princ. *l.* 1. *C de Off. præf. prat. Afric.*

Sciebat equidem Iuſtinianus anno 529 ad Imperium euectus, Franc. cum Imperium ante 109 annos fundatum, victoriis aduerſus Gothos & alios qui Romanum Imperium diripuerant auctum: tùm à Merouæo, Clodouæo eiuſque filiis regni ſucceſſoribus ſtabilitum fuiſſe *vt ſupra pag* 380.

Et I. Valentinianus 3. Imp. tranſmiſſis ad Merouæum Franciæ Regem legatis ann. Chr. 450 vt arma Gallorum, Romanis Ætio duce ſociaret aduerſus Attilam Hunnorum Regem in campis Catalaunis ſuperatum, Gallicam Monarchiam agnouerat. Item Anaſtaſius Imp. delata â Clodouæo circa Ann. 509. Patritiatus Imperii dignitate *ex Gregor. Turonen.* Imo Iuſtinianus ipſe ann. Chr. 536. Imperii 9 *ex Procop. lib.* 1. *bell. goth. fol.* 151. ſcripſerat ad Theodebertum & Clotarium Clodouæi filios & Franciæ Reges, eorumque fœdus aduerſus Theodatum Oſtrogoth. Regem precibus ac muneribus exorauerat *teſte Procop. ibid.*

Ann Chr. 450. Valentinianus 3. Imp.

509. Anaſtaſius Imp.

537. Iuſtiniani fœdus.

2. Cùm vario marte de Galliis inter Francos Clodouæo Rege, Burgundiones Gondibaldo rege, & Oſtrogothos Theoderico Italiæ rege, & Viſigothos Alarico Iun. Rege certatum eſſet aduerſus Imperium Romanum vſque ad Odoacri Italiæ 1. regis Ann. 476. necnon Theodorici Oſtrogoth. ac Italiæ 2. regis tempora Ann.

Odoacer Ius Ital. rex.

Theodericus Ital. rex. 493. Tandem Iuſtiniano Ann 529. ad Imperiū euecto, tota Narbonenſis Occidentalis. ſeu Trans-Rhodanua â Galliâ ad Francos ann. eo dem 529 peruenit, Amalarico Visigoth. cæſo, Reliquâ Cis-Rhodananâ Galliâ ſeu Narbonenſi Orientali penes Athalaricum Ostrogoth. remanente. *vt ſupra pag.* 382. 383

Theodatus Ostrog. & rex. Donec Theodatus Ostrogoth. rex ann. 534. cùm non poſſet Italiam & Galliam ſimul defendere aduerſus duos hoſtes Beliſarium & Theodebertum Galliarum regem, hunc Galliæ Cis-Rhodanuanæ ceſſione ſibi conciliauit Ann. Chr. 537 *Procop. lib* 1. *fol.* 179 Cui ſuccedens Viciges ſtatim hanc ceſſionem conuocatis Gothorum proceribus ann. 537. titulo oneroſo confirmauit, quippe cui poſtea auxiliares Burgundionum copias clàm tranſmiſerit, ne ſcilicet fœdus cum Iuſtiniano prius in Gothis initum de quo ſuprà *pag.* 393. violaſſe videretur *ex Procop. lib* 1. *fol.* 179. & 180.

537. Ceſſio Theodati.

537. Vitigis confirmatio.

3. Tandem ann. Chr. 550 dum à Gothis Romanum Imperium diſcerpitur, ne maius à Francis (qui iam ab ann. 547. Theodeberto rege Liguriam & vicinas terras occupauerant) damnum acciperet, Iuſtinianus ipſe poſſeſſionem terrarum tunc ab illis detentarum, aſſenſu firmauit. *teſte Procop. de bell. goth. lib.* 3. *fol.* 386.

Ann. Chr. 550 Iuſtiniani aſſenſus.

4 Demum IdemIuſtinianus *in l.* 2. §. 2 *ibi vel Gallia, ſiue Francorum* Cod. *de Offic. Præfect. prætor Afric.* &c. quam edidit *Anno ſui Conſulatus* 4. *ſeu Chr.* 534. *Idib. April.* Galliam recenſet inter Prouincias Imperio Romano limitrophas ad traiectum *ſepta* dictum, ſeu diſtrictum *Gilbratar*, quâ lege probari Gallos. Iuſtiniani ætate. Imperio Ro-

mano minimè obnoxios fuiſſe notat *Mornacius ibid.*

Ex his conſequitur in vitâ Iuſtiniani Codicem Iuſtinianeum in Galliâ nullam authoritatem habuiſſe, ſed ſolum Theodoſianū aliaſque leges *de quibus pag. 386. & 87.* ſuam in Galliâ authoritatem ſtrictam rectam conſeruaſſe.

Codex in vita Iuſtiniani non receptus.

SECTIO VIII.

De Authoritate Cod. Iuſtinianaei in Galliâ; Ab obitu Iuſtiniani, ad Philippum 2um. Gall. Regem.

Ab Ann. Chr. 564 al. 565. ad Ann. 1190.

ADeo fuit inuiſum Gothis & Francis Iuſtiniani nomen, vt quamuis deuictos Iuſtinianorum populos legibus Romanis viuere & iudicari ſinerent *vt dixi pag. 378* § 4. nunquam tamen ex Iuſtinianeo Codice Ius dici permiſerint, ſed Theodoſiano ſolum, cuius appellatione Romanas leges intelligebant, *vt ſupra pag. 386*

Gothorum & Francorum in Iuſtinianum odium.

Vnde quod Rotharis Longobardorum Rex in ſuo Codice legum Longobardicarum ann. Chr. 636 & Carolus magnus ac Ludouicus pius eius filius in ſuo Capitulari ann. 8 4. nullam de Iuſtinianeo Codice mentionem fecerint, nec nihil ex illo ſed ferè totum è Theodoſiano deprompſerint: Referendum eſt ad odium in Iuſtinianum è Gothis ad Francos tranſmiſſum ex commixtione cum illis & Longobardis habitâ, præſertim poſt ann. Ch. 570. à

In Capitular. Caroli ma. nulla de Iuſt. legib. mentio.

quâ etiam tum Gallica, tùm Romana lingua corruptæ cum moribus fuere;

Lingua à Gothis Corrup ta.

Si quidem vanitas eſt prætexere illius temporis ignorantiam quaſi tunc ille Iuſtinianæus Codex ita deliteſceret, vt vel nunquam vel nulli in Gall. â ante Irnerianam ab ann. 1130. editionem innotuerit, prout argumento meo negatiuo (hoc eſt futili & erroneo, vt indicaui Ego Epiſt. ad Naudæum typis Cramoſianis edita Pariſijs ann. 1652 pag. 12. & 13.) arguunt Freher. d. Epiſt. ad Rodulph. & Cambolaſſius loc. citat.

Argumentū à cre negatiuum, erroneum.

1. Etenim frequens illa Theodeberti Franciæ Regis conqueſtio de aſſumpto per Iuſtinianum Francici titulo vt ſupra pag. 39? ſatis arguit longè ante Irneriũ præſumptã in Gall â ſcientiã editi, a Iuſtiniano Codicis, qui titulũ illum Franciam pluribus in locis præſeferebat.

Iuſtiniani Codex Galliæ nunquã incognitus.

2. Ipſa Iuſtinianæi Codicis M S. Gallica traductio à Cuiacio commendata ſupra pag. 363. in Bibl. Reg. â Nu. 37. (quem à Perilluſt. Iacobo Caſſanæo Bibl. Regiæ Iarophilace humaniſſimè exhibitum A'υτοψεις inſpexi) licet dici non poſſit facta ante Irnerium, ob inſertas in eo authenticarum ſummulas ab Irnerio Codici præfixas, de quibus pag. 364. Attamen quia non longè poſt, ad antiquius Irnerio M S. carens dd. authent. ſummulis, facta oſtenditur pag 397. Validè infertur notitia Iuſtinianæi Codicis in Gall â ante Irnerianam editionem.

. Si quæras tempus d. traductionis ? Illa eſt ad Philippum 2um circa ann. Chr. 1190. referenda, quô nempe Placentinus in Galliâ Ius Iuſtinianæum Ius publicè docendo introduxit, ad quod licentiâ opus fuit, vt Infra pag 399. cum ex illius introductione veniret neceſſaria

Theodoſiani Codicis in vſu poſiti abregatio *vt pag.* 400. Vnde quò facilius intelligeretur ex à Iuris mutatione, quæ periculoſa eſt *Arthur ac auth Iur. Ciuil lib.* 2. *cap* 6. nihil derogari Publico Iuri Gallia, ſi ẽta dicitur illa tradu- ctio ex antiquiſſimis Iuſtiniani Codicis M S quæ ante Irnerium extitiſſe in Galliâ conſtat, tùm à notaris *infra pag.* 389. tùm ex M S S. Siguerianæ Bibl. lõgè Irnerij ætatẽ excedẽt b. Cod Iuſtin. traductio Galli... ꝺ Philippo 2.

Cui coniecturæ fauet; nedùm defectus con aũ, ac diuiſionũ, qui ſumnum præbet ſcriptum, antiquitatis indicium *ex Caſſiodor. lib. de diuin. lection. Contio & Pacio in not. marg ad Præfat. Taurel. Land. Flor.* ſed etiam Gallicismi antiquitas Philippi 2. tempora redolens, & affectata breuitas, quâ paſſim traductor duo ſynonima vnico exprimit, innuens ex eo ad priuatam potius quam publicam inſtructionem emanaſſe. Quæ ſimúl iunctæ coniecturæ, Philippi 2 tempora includentes, alia conſequenter exc u - dunt ex regula *in l. cùm prætor 12 ff de Iudic.*

3. Legatorum illa à Iuſtiniano ad Theodebertum transmiſſio ann Chr. 537. & ad Theodebaldum Theodeberti filium Ann. 552. *de qua ſupra pag* 391. 393. nec non alia Legatorum à Theodebaldo ad Iuſtinianum tranſmiſſio *de quâ Procop. de bell. goth. lib.* 4. *fol. mihi* 483. arguunt veriſſimilẽ in Galliâ medio d. Legatorũ Iuſtinianæi Codicis notitiam, cùm ille Codex Conſtantinopoli vbi Iuſtinianus ſedebat publicè & doceretur & ex eodem Ius diceretur. Ann. Chr 798.

4. Ea quæ in Carolo magno vigebat promouendi ſcientias ſollicitudo & Inſtitutio Pariſienſis Academiæ ſub eius regno ann. Chr. 798. *teſte Genebrardo Pariſienſi*, ſuadent quod ea quæ florebat Conſtantinopoli, legum ex Iu- Acad mia Pariſienſ. Inſtitutio

ſti ianæo Codice ſcientia, minimè fuerit ei incognita maximè poſt tranſactionem cum Nicephoro Or. Imp. initam ann. Chr. 802 per quam Imp. Or. ac. Occ. dicti ſunt Fratres *vt ſupra pag. 346*.

§ 5 Iuo Carnotenſis, qui Ann. Chr. 1093 Regnante Ludouico 6 dicto Craſſo. ſuum ſcripſit Decretum & ſic 37. annis ante Irnerium pluribus in locis allegat Iuſtinianæum Codicem Signum euidens in Galli. Iuſtinianæum Codicem tam ante Rotharicam Iuris longobardici quam ante Irnerianã editionem *de qua ſupra* minimè in vſu poſitũ fuiſſe, nec in Academiis publicè expoſitum, niſi ann. Chr. 1193. Regnante Philippo 2 Gall. Rege. ſedente Clem. 3. Pont. max. Imperante in Occ. Henrico 6. & in Or. Iſaac. Angelo *vt ſect. ſequenti*.

Iuſtinianæus Codex ante Irnerium cognitus in Gallia.

SECTIO IX.

A Philippo 2. Ad Ludouicum 14.

Et Quid ſi. Gallia Iuris ſcripti

Ab Ann. Chr. 1190. Ad Ann. 1665.

Ann. 505. Ius Romanũ Toloſæ & Pariſiis an. 789 expoſitum.

LIcet in dubium reuocari nequeat Ius Ciuile publicè Toloſæ fuiſſe expoſitum Ann. Chr 505. tempore Alarici I. n. Viſigoth. Regis Toloſæ ſedentis, Regnante Pariſiis Clodouæo, Item in Academiâ Pariſienſi tempore Caroli magni Ann. Chr. 789. vt probat Conſtitutio Alariciana eiuſque ſubſcriptio à Carolo magno in calce adhibita & editioni Cuiacianæ Theodoſiani Codicis inſerta, *de qua ſupra pag 184. & 346*.

Item ante Ann. Chr. 1163. Regnante Ludo-

uico 7. vt euincit canon 8. Concilij Turonenſis, cui præfuit Alex. 3 Pont. max ac ſummus Canoniſta, relatus *in cap. 3. ext. Ne cleric. ſacul. negot. ſe immiſc.* vbi monachis interdicitur ne clauſtro relicto ſe in Academias conferant ad legendum ibi leges mundanas ſeu Ciuiles. Rurſus ante Ann. 1180. regnante Philippo 2. dicto Auguſto, ſub quo tantus ſcholarium concurſus Lutetiam confluebat, pro ediſcendo Iure, tam Canonico, quam Ciuili, vt Athenis illuſtrior videretur *teſte Rigord. in Hiſtor. Philip. 2.*

Ann. Chr. 1163. Ludouic. 7

1180. Philip. 2

Ex eo tamen, niſi alia profeiantur, minime licet inferre, quod tunc ſeu ante d. Annum 1190. fuerit Pariſijs, Toloſæ, vel alibi in Galliâ, Iuſtinianæus Codex publicè expoſitus, cùm appellatione legum Romanarum & Iuris Ciuilis, tunc ſolus intelligeretur Theodoſianus Codex in vſu poſitus *vt dixi pag. 395.* & Antiqua illa Iuſtinianæi Codicis apud Gallos notitia *de qua pag. 397.* priuata ſolùm eſſet, non publica.

Notitia Codicis Iuſt. in Gallia fuit priuata non publica.

Siquidem Codex hic Iuſtinianæus in Galliâ nec in Vniuerſitatibus, nec in foro fuit expoſitus ante ann. Chr. 1190. ſeu tempore Philippi 2i Gall. Reg. à quo Placentinus Irnerij Diſpulus Bononiâ Italiæ rediens, impetratâ Iuſtinianæum hoc Ius exponendi licentiâ *Rebuff in Præfat. ad Conſt. Reg.* dicitur Im in Gallâ Ius illud publicè docuiſſe *teſtibus Brodo, Frehero & Cambolaſio. vt ſupra pag. 365* verſic. *Ex hoc*

Ann. Chr. 1190. Epocha Iuris Iuſtinianæi in Galliâ.

A quo tempore Ius illud Iuſtinianæum ex reſtituto Codice cæpit Ius ſcriptum, Gallicum, & Regiû reputari, ex authoritate nimirùm Regis illud approbantis *l. 1. §. omnia C. de Veter. Iur. enucl.* Mornac. *ibid.* Sicut Alaricianus Co-

Iuſtinianæû Ius ab approbatione regis, Reg. û effectum.

dex à Carolo magno confirmatus cualerat Gallicus ætate Caroli magni *ſupra pag. 346*.

Codex Theodoſianus in Galliâ etiam dicitur abrogatus.

Exinde nulla maior, in Galliâ Iuris ſcripti, authoritas remanſit Theodoſiano Codici eiuſue Epitome Alaricianæ, quam ipſi Gregoriano vel Hermogeniano Codicibus æqualiter à Iuſtiniano abrogatis *Conſtitut. 1. & 3. Proœmiali. Codic. & in l. 1. ac 2. C. de Vet. Iur. enucl.* Ita ut doctrinalem tãtùm authoritatem retinuerint, in his ſolùm in quibus lectio Irneriana ſeu Germanica dubia reperitur, non in alijs *vt monui pag. 184. & 368.*

Hodie Iuris ſcripti appellatione ſolus Codex Iuſtinianæus intel[ligitur].

Quò factum eſt, vt deinceps Iuris ſcripti aut legum Romanarum appellatione in Galliâ non ampliùs intelligi valeat Theodoſianus vel alij Codices abrogati, ſed ſolùm Iuſtinianæũ Ius ex hoc reſtituto per Irnerium Codice, à quo nefas in Gallia Iuris ſcripti vel lato quidem vngue recedere in caſibus à Conſuetudine particulari vel Ordinatione Regiâ non deciſis,

Æquitas nõ ſcripta duplex iniquitas.

efficto prætextu æquitatis non ſcriptæ, quæ *ex Baldo* duplex iniquitas dicitur & *ab Ant. Fabr. in Iuriſpr. Papinian* cerebrina appellatur. Quia in Galliâ Iuris ſcripti lex vincit rationem, non ratio legem, cum lex ſit ipſa ratio fundata in paritione debitâ Principi ac Magiſtratui Iure Gentium *l. veluti ff de Iuſt. & Iur Chriſtoph. Porc. Inſtit. Quib. ex cauſ. manum. non lic.*

In Gallia Iuris ſcripti lex vincit rationẽ.

Quomodo autem leges aliqua Iuſtinianæi Codicis dicantur generali Galliæ vſu abrogatæ, quas *Bugnonius* in librum priuato Iure conieccit *Infra exponetur §. 8. ſect. vlt.* Vnde in Galliâ Iuris ſcripti, æquitas ſcripta licet durior ſemper præferri debet non ſcriptæ *l. proſpexit ff qui & à quibus* Goff. *in l. placuit Cod. de Iudic.* Quod ſpecialibus etiam edictis regijs decla-

ratum eſt, vt in Prouincijs Iuris ſcripti, Imo in aliis ſi de bonis, vel perſonis Iuri ſcripto ſubditis tractetur, ex hoc Iuſtinianęo Codice Ius dicatur quod ideo κατ' ἐξοχὴν Ius ſcriptũ appellatũ eſt. *vt ſupra pag.* 400. Prout de Prouinciâ Narbonẽſi Occidẽtali ſeu Toloſanâ extat edict. Caroli 8. Ann. 1498 Iul. 28. *teſte Cambolaſſio de Progr. Iur. Rom. & Meinard. dec. Tholoſ.* 58. *n* 58. *& Qu. Iur. lib.* 7. *cap.* 25.

Quæ ſint Iuris ſcripti Prouinciæ in Gallia.

De Narbonẽſi Oriẽtali, cis Rhodanũ dictâ ſeu Gallo Prouinciâ *ſupra pag* 382. datur Edictũ ſeu teſtamentũ Caroli 3. vltimi Prouinciæ Comitis Ann. Chr. 1481. qui hæredẽ vniuerſalẽ inſtituit Ludouicũ XI. Gall. regem, eâ conditione, vt ſe Prouinciæ Comitem diceret ac ſubſcriberet, & ſubditos Iure ſcripto ac immunitatibus vti ſineret quod etiam aliis edictis Caroli 8. Gall. regis 1486. & Ludouici 12. Ann. 1498. confirmatũ eſt. Et ita ſeruari teſtantur *Declaper. Centur. cauſ.* 3. *qu.* 2. *nu.* 2 *& cauſ.* 10. *qu unic nu.* 20. *Io Bomy Miſcell. Iur Impreſſ. Aquis Sextijs.* 1654.

Idem de Senatu Delphinatenſi ex moribus & Statutis illius Prouinciæ *Nicol. Chorier. Hiſt. Delph lib.* 11. *in fin.* Itẽ de Senatibus Burdigalẽſi, Bearnenſi, & Metenſi; De Præfecturâ Lugdunenſi, Foreſienſi, Matiſconẽſi, Partis Aruerniæ, Aliiſq; Prouincijs, quarũ Apellationes licet ad ſupremũ Pariſienſẽ Senatũ deuoluantur, Prouinciæ tamẽ Iuris ſcripti nuncupantur, & ex mero Iure ſcripto, non Pariſienſi, ſeu Cõſuetudinario, iudicantur, ita cauente Edicto *Philippi* Pulcri de quo *Chopin. de Com. Conſuet Gall. part.* 2. §. 2 *n.* 4. Imo Burgundiæ Ducatũ eſſe Prouinciã Iuris ſcripti ait *Chaſſã. in conſ. Burg. tit. de ſucceſſ. Rubr.* 7

Prouinciæ in Galliâ licet non ſint de Galliâ.

In Comitatu etiã Burgundiæ vulgò *Franche-Contè*, Ducatu Lothâringiæ, & Principatu Arau-

ſcenſ (qui licet ſint in Gallia non tamen ſunt de Galliâ, vt de loco ſito in diœceſi, licet non ſit de diœceſi dixi *P. 3. §. 8. ſect. vlt*) ſtatuto ſpeciali ſeu Principis edicto cautū eſt, vt in quibus expreſsè à Principe diſpoſitum non eſt, inuiolabiliter Ius ſcriptum ſeu Romanum obſeruetur.

AuenioNarbonenſi Galliæ limitropha pares viciſſitudines paſſa.

Similiter Status Eccleſiaſtic⁹ in Galliâ ſeu Auenicus (ſic ab Expeditorib⁹ Curiæ Romanæ appellatus, eò quòd ſit in Galliâ, licet non ſit de Galliâ) Narbonēſ Galliæ limitroph⁹, pares cū illâ ſubijt dominij viciſſitudines. Cauaril⁹ primùm Coloniæ Græcę ductorib⁹ paruit; tùm Romanis, tùm Gothis, mox Francorū, mox Burgūdionū, Arelatēſiū vel Sicilię regibus, tandē Comitib⁹ Tolosæ, Barcinonę vel Gallo Prouinciæ, pro diuerſitate tēporū. Sēper tamē legib⁹ Romanis vixit tolerātiâ dominantium. Vt accuratè nō minùs quā eleganter *Valladerius in ſuo ad Mariam Medicaam* [illegible] *oraculo Gallico* enarrauit.

Status Auenicus Patriæ Iuris ſcripti.

Demùm à 300 annis, & vltra, ad S. Sedis Apoſtolicę ditionē velut ad PETRI nauiculę anchorā deuētus, in sūmo S. Sedis Imperio sūn â Ciuiū libertate gubernatur, illæſis moribus regionis pro ſūmâ ac paternâ SS. Pontificū prouidētiâ; Ita ut in his quę à Municipali Statuto vel Apoſtolicis Cōſtitutionib⁹ ſpecialē de eo ſtatu mētionē facietibus, ibidēque publicatis, prouiſa nō sūt Ius ſcriptū ſeu Romanū obſeruetur; Canonicū quinē in materiâ Eccleſiaſticâ vel animę ſalutē cōcernēte, in alijs Cæſareū, *ex Theor. lo. Andr. in cap.* [illegible] *n. 5. ext. de No. op. nunc.* Bertrand. [illegible] *Carpētoract. conſ. 11. n. 10. vol. 2. p. 2.* Tutior ex in PETRI claui⁹ quā armis, regitur à Legatis sūmâ cū poteſtatē Vicariat⁹ Papę in ſpiritualib⁹ ac tēporalib⁹ inſtar Alterius ROMÆ, quô etiam nomine Cōſtātinopolim Iuſtinian⁹ decorauit *in l. 1. §. ſed & ſi. 10. verſ. Romam.* Cod. *de Vet. Iur. enucl.*

SECTIO X.

De Authoritate Iuſtinianæi Iuris in Galliâ Conſuetudinariâ.

SIcut in Galliâ Iuris ſcripti lex vincit rationem *vt ſupra pag.*400. Sic in Gallia Conſuetudinariâ Ratio vincit legem ; Quia lex hîc ſolam rationis ſcriptæ vim obtinet interpretationi Conſuetudinis deſeruiens *Coquill. Præf. ad Cõſuet. Niuer.* Boët *Præf. ad leg. longob.*

In Galliâ conſuetud. deſtitu cõſuetudinis ſeruatur Ius ſcriptū.

Imo retento themate Galliæ Conſuetudinariæ, vbi conſuetudo vel Ordinatio regia ſpeciatim non diſpoſuit, præciſè Ius ſcriptum attenditur, & conſuetudo dubia per Ius ſcriptum declaratur. *Iguinar. Bar. de re benefic. lib.* 1. *tit.* 3. Charond *reſponſ Iur. Gall. lib.* 3 *tit de legat cap.* 87. Ra chin *lib* 2. *var lect. cap.* 3. late *Mornac. obſ. ad l.* 1. *§. tot Authorum C. de Vet. Iur. enucl.* Non ſecùs ac Ius Pontificium, in caſibus ab eo non deciſis, minimè dedignatur ſequi Ius Cæſareum, vt Lucius 3. ait *in c.*1. *& 2. ext. de No oper. nunt.* & *Infra* 9.8 *ſect.* 1.

Vnde non immeritò à ICtis, Iuſtinianæus hic Codex, Ius commune appellatus eſt, quippe qui publicè in omnibus Galliæ vniuerſitatibus ab ann. Chriſt. 1190. doceatur *ſupra pag.* 399. ſuper illius legibus Candidati ad licentiæ gradus promoueantur, & ad Officia recipiendi aſſignatis ex eodem Iuris Corpore punctis probentur ; nec aliter in forum vel ſenatum, ſiue de Patriâ Iuris ſcripti ſeu de Conſuetudinariâ tractetur, admittantur, Id expreſſim cauente Conſtit. ſeu Ordinat. *Ludouic* 12. *art* 28. *Ann.* 1498. & *Franciſci* 1. *art.* 18. *Ann.* 1519. Papon. *Arreſt. lib.* 6. *tit.* 1. *Arr.* 1.

Iuſtin Ius in Gallia Ius commune dicitur.

Iuſtiniani Codicis gloria.

Ex his reſultat non leuis Iuſtinianæi Codicis gloria, acceſſione ſummæ, quam vbique ſibi vendicat, authoritatis, & Diuinæ, quam cum Canonico Iure contrahit ſocietatis, de qua *in ſequenti §. 8. ſect. 1* dicetur.

Explicit Hiſtorica Iuris Ciuilis Chronologia; Canonicam §us 8us aperiet.

SECTIO XI.

INDEX CHRONOLOGICVS Iuris Ciuilis.

IN hoc Indice Chronologico, ad vtilitatis compendium, eaſdem repræſento, ab Adamo Creato, Vrbe Conditâ & Chriſto nato, vulgatas Epochas calculo Editionis Hebraicæ propiores: Eſto aliæ ſint forte veriores, *vt monuit Epiſt. Limin 3. ad Candidatos pag. 16*

Epochæ Vulgatæ vtiliores

Videlicet ab A. C. ad Diluuium ann. curr. 1656. Ab eod. A. C. ad V. C. ann. curr. 3198. & ad Chr. nat. Ann. curr. 3950. ſeu ab V. C. ann. 752. teſte Gaſſendo *ſupra pag. 324. & 327.*

Cur verò Alij tardiùs has Epochas in annos circiter 50 promoueant *vt Contius*, vel in annos 100. *vt Salian. Turſellin. & alij* ſecuti mox edit. Septuag. mox Græc. mox Euſebij, vel Origenis, late examinat *Contius in Chronic.*

Vtilitas Indicis

Interim non erit iniucunda temporum hæc cognitio, quibus per Indicem ſingula Iura repræſentantur, vt eleganter *Plin. Iun. lib 3. epiſt. 5.* fungar, *inquit*, Indicis partibus, „ atque etiam quô ſint ordine ſcripti, notum „ tibi faciam, eſt enim hæc quoque ſtudioſis „ non iniucunda cognitio. Hactenus *Plinius*

Index Hiſtoriæ Iuris Ciuilis Chronologicæ.

Ann. V.C.	I. *Anni Curr. ab Adam. Creat. Ad Vrbem Conditam.*		
1	ADami creatio *Epocha Iuris Naturalis ante Diluuium.*	pag.	321.
2	Caimus naſcitur & obit anno 931.		
1331	I. Ciuitas á Caimo ædificata, dicta *Enochia*, Epocha *Iuris Gentium*.	pag.	ead.
1056	Noemus naſcitur; Obit ann. 2006.	pag.	322.
1656	Renouatio mundi per Diluuium Noëmo, Vxore & liberis ſuperſtitibus: *Epocha Iuris Naturalis poſt diluuiũ.*	pag.	321.
1660	Chami maledictio, Vnde Ia inter Noëmi filios, dominiorum diuiſio.	pag.	322.
1707	Ia poſt diluuium Ciuitas à filijs Semi. *Epocha 2a Iuris Gentium.*	pag.	ead.
1787	Turris Babel à Noëmi nepotibus cõſtructa & Phalec natus.	pag.	ead.
1809	Diſiecta Turris: Linguarũ confuſio, diſcretio Gentiũ, ac ſubdiuiſio Imp.	pag.	ead.
1850	Poſitio terminorũ à Nẽbroth. ſeu Belo: Ius belli: & Iũ Aſſyriorũ regnum.	pag.	323.
1870	Hieruſalem à Semo Noëmi tertio-genito, à quo Regnum Hebræorum.	pag.	ead.
1880	Regnũ Latinorũ à Iapheto ſeu Iano.	pag.	ead.
2001	Regnũ Celtarũ ſeu Gallorũ á Samothe filio Gomeri filij Iapheti.	pag.	376.
3198	Regnum Romanorum á Romulo & Vrbe Conditâ.	pag.	324.

2. *Ann. Curr. ab V. C.*
Ad Chr. Nat.

	Ann. V.C	
pag. 325. 330.	1	V. C. Romulus regnat ann 37. *Epocha Iuris prudentia prima ſua.*
	37	Interregnum vnius anni.
pag. ead.	38	Numa Pompilius regn. ann. 43.
	82	Tullus Hoſtilius regn. ann 32.
pag. ead.	113	Ancus Martius regn. ann. 24.
	137	Tarquinius Priſcus ann. 38.
pag. 376.	153	Colonię Phocenſiũ ad oſtia Rhodani.
	175	Seruius Tullus regn. ann. 44.
pag. 5. *in elench. cap.*	213	Pythagoras floret. 243 obit ætat. 63.
	219	Tarquinius Superbus ann. 25.
331.	226	Ius Regium á Papyrio collectum.
330, 326.	244	*E*xpulſo Tarquinio, Creati Conſules.
331.	267	Lex Tribunitia.
pag. 326.	300	Legati Athenas miſſi pro legib. 12. tab.
331. 332.	302	Decemuiri creati.
pag. 326.	303	Leges X. Tabularum.
pag. 326. 332.	304	Leges XII. tabularum *Epocha Iuriſprudentia antiqua.*
	304	Circa finem anni Conſules reſtituti.
	309	Tribuni 3. loco Conſulũ, per 4. mẽſes.
	309	Conſules reſtituti.
pag. 392.	364	Roma à Gallo-Senonibus capta & a Camillo liberata.
	378	Tribuni milit. Conſulũ vices gerunt.
	383	Conſules iterum creati.
pag. 326.	387	Prætores ad Ius reddendum creati. & Conſules è plebe.
	429	Papyrius Curſor creatus Dictator.
	452	Q. Fabius maximus Dictator
pag. 392	528	Galli Inſubres ab Æmilio victi.

629	Bellũ in Gallos tranſalp. Ful. Flacc. Coſ.	pag. 377
630	Salyes domiti. & Aquæ ſextię conditæ.	ead
632	Aruerni à Domit. ænobarb. coſ. ſubacti	ead
633	Allobroges à Fab. max. æmil. coſ. victi	pag. 377.
634	Gall. Narbonẽ. in prouĩciã Rom. redacta	ead
649	Prouincia in cis & transrhodanũ diuiſa	pag. 377.
650	Cicero natus. 690 conſul. 713 occiſus	326. 33
65	*Epocha Iuriſprudentiæ mediæ*	pag. ead.
636	Lex Cornel. Edicta Prætorũ perpetua	333.
694	Iul. Cæſar ex Cõſulatu Gallias ſuſcipit	pag. 377. 39
702	Idem Gallias in Prouincias 3. redigit.	ead.
705	Cæſar Maſſiliam capit: Dictator ad annum creatur. *Æra Imperij Iul. Cæſaris*	ead.
709	*Al.* 710. Cæſar à Kal. Ian. Dictator perpetuus. titulum, Imp. aſſumit.	
710	*Al.* 711. Idib. mart. in Senatu confoditur ætat. 56. *Imperii* 5 *Æra Imperij Auguſti ex Contio.*	
711	Triũuir. Octau. Lepid. & Marc. Ant.	
723	*Al.* 725. Octauius Cæſar ſolus Imp. 2us. Obit ætat. 76. *Imperii* 57.	
727	Octau. à Senatu Auguſtus appellatur	
728	Offili9 *IC.* Edictũ Prætoris Ius collegit.	pag 334. 381
729	Lex Regia tranſlati in Auguſtum *Iu*ris Legis condendæ.	pag. 327. 334
729	*Epocha Iuriſprudentiæ Nouæ.*	ead.
751	*Al.* 752. 8 Kal. *Ian.* Imperii Aug. 42. Chriſtus de Mariâ Virgine natus	pag. 324. 327

3. A *Chr. Nat. ad Pharamũdũ.*

1	Al. *Ian. Epocha Chriſti Nati.*	pag. 324. 327
1	VIII. Kal. Apr. *Epocha Incarnat.*	
15	*Al.* 16. Cl. Tiberius Cæſar 3us *Imp.*	
31	*Al.* 33. Chriſti mors ac reſurrectio.	

Digitized by Google

	39	Caius Caligula 4us Imp.
pag. 336	41	Claudius Cæſar 5us Imp.
	56	Domitius Nero 6us Imp.
	62	Naſcitur Ptolemæus author Almag. & Quadrip. Floret ann. 118. Obit 147.
	69	Serg. ſulp. Galba. 7us Imp.
	70	Siluius Otho. 8us Imp.
	70	A. Vitellus. 9us Imp
	70	Fl. Veſpaſianus Pater. 10us Imp.
	80	Titus Veſpaſian. Filius 11us Imp.
	83	Domitianus 12us Imp.
	98	Cocc. Nerua. 13us Imp.
	100	Traianus 14us Imp.
	118	Traianus & Adrian'ex 3. Id. Aug. Imp.
pag. 355.	119	Æl. Adrianus ſolus 15us Imp. Obit 140.
ead.	134	*Edictum perpetuum Salu. Iuliani I. C.*
	255	Licinius. Valerianus & Gallienus
pag. 336.	262	Gallien. & Valerian. Iun. Imp.
392.	267	Gallienus ſolus. Obit 270.
pag. 380. 383. 386 392	269	Franci leges Salycas condunt, & Gallias diripiunt.
pag. 336.	270	*Codex Gregorianus editus.*
385.	270	Fl. Claudius Imp.
pag. 392.	272	Valer. Aurelianus Imp. Gallorum metus cõprimit, Aureliã ann. 273 cõdit.
pag. 380.	277	*Al.* 278. Probus Imp.
392.	279	Francos Probus de Galliâ pellit.
pag. 336.	285	Diocletianus Imp.
385. 380 392.	304	*Al* 307 Conſtantius Conſtantini magni Pater Imp.
pag. 336.	306	*Al.* 310. Conſtantinus magnus Imp. Obit 337. *al.* 339. Imperii 31.
	310	*Codex Hermogenianus editus.*
pag. 336. 385. 392.	325	Conſt. magnus Francos reprimit, ludos exhibet, numiſma cudit.
pag. 385.	379	*Al.* 381. Theodoſ. ſen. Imp. Obit 395.

Codex

392	*Codex Theodoſij ſen. qui non extat.*	pag. 38[illegible]
392	*Al.* 391 Idem cum Arcadio & Honorio filiis Impp. IlleOr. hic Oc.	
397	Alaric⁹ ſer. Viſig. Europam ingreſſus	pag. 378
401	Gothi primùm Italiam ingreſſi.	379.) 345
402	*Al.* 404. Arcadius, Honorius & TheodoſiusIun. filiusArcadijImpp.	pag. 37[illegible]
408	*Al.* 410. Honori⁹ & Theodoſ. Iun. Imp	
409	Gallia à Vandalis & Gothis diſcerpta.	pag. 37[illegible]
410	Roma ab Alarico capta.	379. 137
410	Aſtaulphus Alarici ſucceſſor Honorij ſorori nubit,	pag. ea[illegible] pag. ea[illegible]
412	Gallia Vandalis recedētibus per Aſtaulphum occupata,	pag. ea[illegible]
413	Burgundia in regnum erecta,	ea[illegible]
414	Belgica Brabantia à Francis capta.	pag. 38[illegible]
419	Gallia Narbonen. ab HonorioGothis ceſſa, & relicta Gallis libertas vi uēdiRomanis, velGothicis legibus.	380.) 379. 37[illegible] 38[illegible]

Ann. Chr. | 4. *A Pharamundo ad Iuſtinianū*

420	Pharam Frāc. rexIus trāſitoRheno Gallias à Gothis vendicat.	pag. 379 380.
421	Leges Salycæ in comitiis decretæ & ann. 424. Pharamūd. confirmatæ,	pag. 385. 386. 388.
423	*Al.* 425. Theodoſ. Iun. SolusObit 450.	
425	Clodion Franc. rex 2us Obit 450.	pag. 380.
425	*Al.* 427. Theodoſ. Iun. & Valentinianus 3. Impp. hic obit 455.	pag. 384.
434	Ætius pro Romanis Francos Clodione rege de Gallijs pellit, qui Rhenum remeant.	pag. 80. 392.
434	Viſigothi ad Ligerim, & Burgundi ad Rhodanum limites protendunt.	pag. 38[illegible]

pag. 337.	435 *Al.* 437.	*Cod Theodoſian⁹ à Theod. Iun.*
386.	450 *Al.* 451. Valent. 3.	& Martian⁹ Impp.
pag. 393.	450	Valentin. 3. Leg. mittit ad Merouæũ.
pag. 381.	451	Attila in campis Catalaunis ſuperat⁹.
345.	455 *Al* 457.	Roma à Vandalis Rege Genſericho direpta.
	455 *Al.* 457.	Martianus Solus. Obit 457.
	457 *Al* 459.	Leo Ius & Maiorianus Impp. Ille Or. hic Occ.
pag. 381.	459	Franci Merouæo Rege Rhenum remeriti Pariſios capiunt.
	461 *Al* 463.	Leo & Seuerus Impp.
pag. 381.	462	Childeric. Frãc. rex 4. de regno pulſus
pag. ead.	462	Ægidius Sueſſones pro Romanis adminiſtrans, vacuas Gallias inuadit.
	465 *Al.* 467.	Leo & Anthemius Impp.
pag. 381. 386.	466	Euricus Viſigoth. theudoredi ſucceſſor, à quo 1ᵃ Gothorũ leges Euricianæ.
pag. 386.	466	Euricus Hiſpaniam, tùm Aruerniam Romanis eripit.
	469 *Al* 471.	Leo Imp. Roman. Solus.
pag. 381	469	Childericus regno reſtituitur.
pag. 381.	473 *Al.* 475.	Leo Iunior & Zeno Iſauric.
386]. ead.	474 *Al.* 476.	Zeno Iſauricus Solus. Imp.
ead.	474	Euricus Maſſiliam tùm Arelatẽ capit.
pag. 345. 393.	476	Odoacer ſuppreſſo Imperij Romani titulo Rex Ius Italiæ ſedet Rauennę.
pag. 381.	482	Gallia à Francis, Oſtrogoth. Viſig. & Burgundis poſſeſſa.
pag. 328.	483	Iuſtinianus futurus Imp. naſcitur. Obit 564. *Al* 566.
pag. 381.	483	Alaric. Iun. Eurici ſucceſſor obtinet ab Odoacro cõceſſionẽ Galliæ tranſalp.
pag. ead.	484	Clodou. Rex 5. fit Chriſtian. An. 499.
pag. ead.	488	Theodoricus Oſtrogot. rex ſub Zenone Imp. Odoacrum aggreditur.

491 *Al.* 493. Anaſtaſius Imp. Orient. pag. 381.
493 Theodoricus Oſtrogoth. & Italiæ rex 394.
Audefledæ Clodouęi filiæ nubit.
495 Clodou. Britāniā minorē regnoaddit.
501 Alaricus Viſigoth. & Clodouæus quæſitam arm is Burgundiam diuidunt. pag. 38
505 *Al.* 506. *Codex Alarician*⁹ ab Aniano. Alarici Conſiliario non Cancellar. pag. 381 39 337
508 Amalaric⁹ Alarico per Clodouæū caſo ſuccedit ſub tutel. Theodoric. Oſtr. pag. 382
509 Anaſtaſius Imp. Clodouæo Patritiatus Imperij dignitatem defert. pag. 39
514 Tetrarchia 4 filijs Clodouæi delata. pag. 382
518 *Al.* 520. Iuſtin⁹ *Iuſtiniani* auunculⁿ. 337
526 Athalaric⁹ Oſtrog. ſub tutel. Amalaſū. pag. 382
526 Amalaric⁹ Viſig. & Athalaric. diuidūt Galliā Cis-rhodan. à trans-rhodan. pag. ead.

ex Cont. *S. A Iuſtiniano ad Iuſtinū 2. Imp.*

527 H *Al.* 529. Kal. Apr. Iuſtin⁹ & Iuſtinian. hic à 1 Aug. ſolus Imp. 394. pag. 337
528 *Hal.* 530. Imperij 1. Id. F b. mandat Codicē fieri *ex Cōſt.* 1. *de No Cod fac.* pag. 337
529 Gallia, Amalarico cæſo, à ſolis Frācis Burgund. & Oſtrogoth. occupata. 382.383.394
529 *Hal.* 531. Imp. 3. Id. Apr. Codex 1ᵘˢ edit. & *Cōſt* 2 *de Iuſt. Cod. confir.* edita. pag. 22.338
530 *Hal.* 532. Imp. 4. Kal. Dec. mandat Inſtit. & *Pand.* cōponi, editâ *Conſt. in l.* 1. *de Vet. iur enucl.* pag. ead.
532 Clotar. reliq. Burgūdiā regno vnit. pag. 383.
532 Gallia á ſolis Frācis & Oſtrog. occup. ead.
53[illegible] *Hal.* 535. Imp. 7. Kal. Nou. Inſtit. edit. pag. 22.338.
53[illegible] *Hal.* 535. 7. Kal. Dec. Pand. ctas edit, editâ *l.* 2. *C. de Vet. iur. enucl* pag. 338

Mm ij

Pag. 394.	534	*Hal.* 536. Imp. 8. Id. April. Iuſtinian. edit *l.* 2. *C. de Off. Præf. Prat. Afric.*
pag. 338. 394.	534	*Al.* 536. Theodatus Oſtrogoth. *Al. Theuda* Athalarico ſuccedit.
pag 322. 339 341 383 390	534	*Hal.* 536. Imp. 8. ..enſ. Dec. *Codex Iuſtinian.* .. *edit.* & Cõſt. 3. *de Emendat, Codic. D. Iuſtiniani* edita.
pag. 341.	535	*Hal.* 537. Imp. 8. Kal. Ian. Iuſtinian. edit *Nou.* 1. *de Her. & Falc.* & alias exinde ad Annum Chr. 559.
	536	Beliſſar. in Gothos Italiæ præficitur.
pag. 383. 390.	536	Theodebert⁹ Theodorici fil⁹ & Clodouæi nepos ſuccedit in regno.
pag. 392. 393. 397.	537	Imperij 9. Iuſtinian. miſſis ad Clodouæi ſucceſſores legatis, fœd⁹ init aduerſus Theodatũ Oſtrogoth.
pag. 398. 394.	537	Theodatus Francos ceſſione Galliæ cis-rhodanuanæ ſibi conciliat.
pag. 394.	537	Vitiges Theodati ceſſionẽ cõfirmat.
	537	Gallia à ſolis Francis poſſeſſa.
ead.	538	Theodebert. Franc. rex ad Vitigem auxil. copias clã mittit in Romanos.
pag. 390.	538	Theodebert. Francicã Iuſtiniani Inſcriptionem ægreferens I⁹ ſine Imp. effigie aureum cudit.
pag. 394 . 389.	541	Totila Vitigis à Beliſſ. capti ſucceſſor.
	546	Beliſſari⁹ in Italiam redit cũ Narſete.
pag. 390. 394.	547	Theodebertus Liguriã & loca contigua capit ; Totila verò Romam.
pag. 394.	549	Beliſſario ad Perſas euocato, Italiam Totila reuendicat.
pag. ead.	550	Iuſtinianus Theodeberto ſuper locis occupatis, præſtat aſſenſum.
pag: 390. 391. 397.	550	Theodebert. ad Germ. Gepid. &c. deſignat legatos pro ineũda in Iuſtinianum belli ſocietate quod ſi Frã

Ann.		
	cicum Gepidicum &c. diceret.	
551	Theodebald' Theodeberti ſucceſſor.	pag. 391
552	Iuſtinianus per legatos á Theodebaldo petit reſtitutionẽ locorũ ereptorum Imperio, & belli ſocietatem in Totilam Oſtrog. ac Italiæ reg.	pag. 39 397.
553	Iuſtinian. Narſetem præficit Italiæ, quam cæſo Totilâ reſtituit Imperio.	pag. 345. 389.
553	Teias Totilę ſucceſ. à Narſe perimitur:	pag 389
555	Gothi poſt Teiæ mortem legatos ad Theodebaldũ mittunt, & Buccellinus Francorum Dux pro Gothis à Narſete occiditur.	ead
555	*Al.* 558. Clotar. 7 Frãc. Rex theodebald. nepote ſuo mortuo ſol' regnat	
555	Narſes pacificatâ Italiâ ſub Imperij leges Gothos redigit.	
558	Beliſſarius Hunnos vincit in Thraciâ	
560	Mahom. naſc. Dux Arab. 622 Obit 632	
561	Beliſſarius conſpirationis accuſatus, calumniâ cognita in gratiam redit.	

6. *A Iuſtino 2. Ad Lothar. 2 Imp.*

564	H*Al.* 566. Iuſtinus 2us Imp.	pag. 341. 343
568	Narſes calũniis irritat' Alboinũ lõgob. reg. euocat, qui Italiã inuadit.	395.) 345.
569	Longinus à Iuſtino 2. Imp Narſeti ſuffect' 1us Italiæ exarchatũ obtinet.	pag. ead.
570	Burgũdiones Alarici partes ſecuti Gothis ſe commiſcent, linguas corrũp. & Academias deſtruunt.	pag. 596.
570	*Al.* 577. 1a Nouellarũ Iuſtiniani cõpilatio, & vetus κατὰ πόδας latina verſio.	pag. 328. 342 343. 364

pag. 343. | 571 Repetitione Nouellarũ Iuſtiniani Antec.
ead. | 574 Tiberius 2us An. 584 Mauritius Imp
342 | 590 Gregori⁹ magnus Papa. Obit an. 604
pag. 387 395 | 6 6 1a legũ lõgob. cõpilatio à Rothari reg
345. | 725 Paul⁹ Patrici⁹ 15 Rauẽnæ Exarchus
pag. 328. 43 | 751 Rauẽna ab Aſtulpho lõgob. rege capta
346.) 346. | 751 Funus Codicis Iuſtinian. in Italiâ.
347.) | 752 Pepinus Galliarũ Rex 23. in Chilperici locũ proclamatus, Chriſtianiſſimi titulum 1us obtinet.
pag. 346. | 757 Eutich⁹ vlt⁹ Exarchus à captâ Rauẽ.
pag. 184. 387. | 768 Carolus magnus Gall. rex 24. Obit ætat. 72. Chr. 874.
pag. 345. | 774 Deſiderius vltimus longobard. Rex.
346.) 346. 387. | 774 Carolus magnus Rex Longobardiæ & Imp. Rom. Iure belli declaratus, Exarchatũ Rauẽnæ donat Eccleſiæ.
pag. 35. | 775 I. LibriFeudorũ indigeſta cõpilatio.
347. 366.) | 781 Adrianus 1us conſecrat Romæ Lud. & Pepinũ filios Caroli magni, illũ Regem Aquitaniç, hunc Italiæ.
pag. 337. 346. 387. | 788 Carolus magn⁹ confirmat Alaricianũ Codicem ab ann. Chr. 505 editum.
pag. 397. | 798 Academia Pariſien. ab Alcuino Caroli magni præceptore fundata.
pag. 346. | 800 Carolus magnus Imp. Occ. à Papâ Leone 3. conſecratus.
pag. 387. | 801 Gallia Cis-alpina Caroli magni edicto Lombardia nuncupatur.
pag. 346. 398. 400. | 802 Suppreſſũ ab anno 476 Imperiũ Occ. reſtituitur tranſactione Caroli magni cũ Nicephoro Imp. Or.
pag. 387. | 813 Lud Pius Caroli magni fil. Imp. Oc
395. | 814 Idem Caroli magni Capitularem Codicẽ in meliorem formam edit.
pag. 348. 356 | 867 Baſilius Macedo Imp. Orient.

868	Baſil. Pater, Leo & Conſtantin. filij	pag. 356.
870	Prochyron magnum Baſilij: ſeu Ecloga legũ τῶν πλάτυς: tit. tis 40.	pag 349. 356.
871	Prochyron paruum Baſilii: titulis 40.	pag 350. 357
886	Al. 910 Funera Cod. I. [illegible] in Græc. â	347.
886	Leo 6us ſolus. Imp Or. ſub quo eius Nouella edita & Nomocanor Photii.	pag. 344. 350. 351.
886	1a Baſilicῶν editio libr. 60. Καθαροῖς.	ead.
901	Leo Pater & Cõſtant. 8. fili' Imp. Or	pag. 356.
908	Al. 911 Conſt. 8u & Alexãd. eius patruus Impp. Or. à quo Epanagoge.	312. 316. 357.
909	Al 912. Conſtantin 8us Solus Imp. or.	ead.
910	II. Codicis Baſilici editio libr. 60. dicta Ἀνακάθαρσις.	pag. 344. 356. 352.
922	Conſt. 8us & Roman. Lecap. Impp. Or.	pag. 356.
936	Otho magnus Imp. Occid.	
948	Conſtantin 8us & Romanus Iunior eius filius Impp. Orient.	pag. 356.
960	Al. 962 Roman' Iun. & Baſil. eius fili'	pa. ead.
963	Nicephorus 2us Phocas. Imp Or.	
968	Extinctum ab Othone magno Italiæ regnum, Adalberto filio Berengarij Iunioris cæſo ann. 968.	
1057	Iſaacius Comnenus Imp. Or.	
1071	Michaël 7us Ducas Imp. Or ſub quo Ataliatæ Prochyron, & Pſelli Epitome Ann 1077.	pag. 312
1080	Alexius Comnenus Imp. Orient	
1093	Yuo Carnotenſis Decretũ ſuũ edit	pag. 398.
1108	Lud. 6us Craſſ. Gall. rex 40. Obit 1137	
1115	Tres Mathildæ Florentin...	pag. 361
Ann.	* * * * * * * * * * *	
Chr	6. A Lothar. 2. Ad Hodier. Diē.	
1125	Othar. 2us Imp. Occ. Obit 1138	pag. 347.
1130	Innocentius 2us Papa. Obit 1143.	361.

30. 32. 329 347.362.364 372.) 368.	1130	Irneri⁹ Codicē reſtituit, gloſſulas addit, & ſūmulas authentic. inſerit
	1130	Editio Germanica, & Vulgata.
pag. 369.	1136	Pandectæ Piſanæ in Apuliā repertæ.
397.) 397.	1137	Ludouic⁹ 7us Gall. rex 41. Obit 1180.
pag. 365.	1139	Conrad. 3us Imp. Occ. Obit 1151
pag. 29.3	1140	Irnerius Lacunas Nouellarū replet.
364.) 360.	1143	Eman. Comnen⁹ Imp. Or. ſub quo Harmenopuli Epitome
pag. 364. 365.	1150	Bulgarus Græcas, Iuſtinian. Codicis dictiones, latinas barbarè reddit.
pag. 32. 364.	1150	Bergūtio Piſan. Vol. *Authentic.* in coll. 9. diuidit reſectis ſuperfluis.
pag. 39.	1151	Gratianus edit Decretū canonū.
pag. 364. 73	1152	*Al 1155.* Feder. 1. Ænobarb. Imp. occ. ſub quo Bulg. & Bergūtio claruêre. obit ann. Imperij 38. Chr. 1190.
pag. 399.	1159	Alex. 3. Papa. Obit 1181.
pag. 35. 366.	1160	I. Vol. Feudor. in libros 4. editio.
pag. 398. 399.	1163	Conciliū Turonē. *in* Galliâ præſide Alex. 3. relat. *in c. 3. ext. Ne cler. ſac. neg.*
397.398.399	1180	Philippus 2. Gall. rex 42. obit 1223.
pag. 37.366.	1180	*Al. 1183.* Pax Conſtantiæ inter Feder. Iū Imp. occ. & Henric. 6um ei⁹ filiū.
351.353 398.	1185	Iſaac Angel. Imp Or. ſub quo Balſamō
pag. 398.	1190	Henric. 6us Feder. 1. filius Imp. Occ.
367.397.398. 399. 503.	1190	Placentinus Codicem Iuſtinian. 1us in Galliā inuehit, & publicè exponit.
pag. 373.	1193	Azo Præceptor Accurſij floret.
	1198	Philippus 3us Imp. Occ.
	1209	Otho 4us Imp. Occ.
pag. 365. 366.	1213	Federic. 2us Imp. Occ. ſub quo *Hugol.* eius & Corradi 3. Cōſtit. Codici inſerit. Obit ann. Imper. 38. Chr. 1250.
pag. 35.366.	1213	II. Vol. Feudor. in libros 2. editio.
pag. 373.	1220	*Al. 1225.* Accurſi⁹ gloſſas Pand. Auth.

Ann.		
	Feud. & Inſtit. ſeptennio elaborat.	
1223	Ludouicus 8 Gall. rex 43 obit 1216.	pag. 384.
1226	D. Lud. 9us Gall rex 44. Obit 1270.	pag. 373.
1227	Accurſius Codicis gloſſas aggreditur.	374.) 41.
1231	Gregor, 9us Decretales edit. obit 1241.	pag. 312.
1240	Alex. Villadei verſib. 312. exprimit titulos capitũ Vet. nouique teſtamẽti	
1250	Conradus 4us Imp. Occ.	
1270	philipp. 3us audax rex 45. Obit 1285.	
1285	Philip. 4us Gall. rex 46us Obit 1314	pag. 45.
1309	Clem. 5us Papa Auen. Obit 1314.	32
1312	Henric. 7us Imp. Occ. ſub quo Liber extrau. Ciuil. additur Iuſtin. Codici.	366. 175.
1313	Bartolus naſcitur, Picenus. 1334 Doctor. 1351 1. & 2. extrau. gloſſat. 1356 teſtamentum condit & 1359 obit.	376. 175.
1345	Carol. 4us Imp. Occ. à quo Bulla aurea electionis Impp Obit ann. 1378.	
1360	Baldus Bartoli auditor, & extrauag. 3. gloſſator. Obit 1400.	pag. 37. 366. 374.
1306	Pandect. Piſanæ Florẽtiam tranſlatæ.	pag. 370.
1437	Caſtrẽſis Prælectiones Auenicas edit.	
1440	Ars typices penes inuentores priuata, fit publica An. 1448. al. 1462	pag. 168. 347. 307.
1442	Guidopap in Sen. Delphin Cõſiliari⁹.	pag. 374. 37.
1445	Conſt. 13us Palæolog⁹. Imp. Or. 1452 cæſus ab Othomãno, capta Cõſtantinopolis & Imperiũ Or. extinctum.	pag. 346. 353.
1452	Funus Iuriſprudentiæ Græcæ.	pag. 353.
1481	Carol. 3us Comes Prou. vltim⁹ teſtamento cauet Iure ſcripto Prouinciam regi.	pag. 401.
1486	Carol. 8us Gall. rex d. Caroli 3. teſtamentum edicto firmat.	pag. ead.
1498	Idẽ cauet Tholoſæ Ius ſcriptũ ſeruari.	ead.
1515	Franciſc⁹ 1us Gall. rex 58. obit 1547.	pag. 403.

	1519	Io. Fran. Ripa publicè docet Auenione Tractatum de Peſte.
pag. 375.	1530	Petr. Rebuff. & Haloand. florent.
pag. 168.	1531	Editio Norica Cod. Iuſtinianæi.
368.	1533	Andr. Alciat. Auenione, tùm Biturigis docet, Obit Bononiæ 1548.
pag. 168. 369	1540	Editio Piſana ſeu Florentina.
pag. 369. 390	1540	Budæus obit. ætat. 73.
pag. 371.	1545	Æmil. Ferret. Franciſci I. Cōſiliarius. 1555 obit. ætat. 73. Auenione Profeſ. ſub quo Goueanus audiebat, & Cuiacius annū æta. 33. agebat.
	1547	Arnold. Ferrer. Tolos. ſub quo Cuiacius audiuit, in Concil. Trid. pro rege Orator. Obit circ. an. 1568.
pag. 168. 370	1550	Editio Auenica ſub figno ſalamandræ
pag. 375.	1558	Andr. Tyraquel. obit. ætat. 80.
pag. 35. 176. 181.	1559	Franc. Duaren obit. ætat. 50. Biturigis collegas habuit Baronē, & Contiū.
pag. 35. 65. 149. 173.	1559	Editio Contiana Pariſiis. 1618 Lugduni. Obit Contius Biturigis 1580.
pag. 354 388.	1574	Franc. Balduin. Henric. 3. Conſiliarius Obit Pariſiis, vbi docuit.
65. 167. 37	1583	Editio Gotho fredica Lugduni. 1628 Pariſiis. 1663 Amſtelodami.
182. 184. 385	1586	Editio Cuiaciana Cod. Theodoſiani. cū frag. Gregor. & Hermogen:
35. 176. 181. 375. 383. 3. 3.	1590	Iacob. Cuiac. obit. ætat 68. Eod. ann. obeūt Argētræus. Hotō. & Briſſon.
pag. 378.	1593	Editio Carteriana Iuſtin. Codicis.
	1595	Hier. à Laurentiis, Lud. & Hector Belli Clarent in Acad. Auenica.
	1600	Petr. Faber obit. ætat. 60.
	1610	Mornacius, Guil. Maranus, Chaſſanæus, Iul. Pacius, Edm. Merillius, & Ianus Acoſta Clarent in Galliâ

1647 Editio Fabrotiana Cod. Baſilici. pag. 189. 190
Gab. Naudæ Pariſiẽ. obit. ætat. 54 352. 354.
1653 Pet. Gaſſendus Dinienſis. Obit Pari-
1655 ſiis ætat. 64 pag. 367. 369
1658 Carol. Annib. Fabrotus Aqui-Sextien. pag. 16. 18.
Obit Pariſiis ætat. 69. 324. 327.
1662 Petr. de Marca Præſes Bearnen. & Ar- pag. 384.
chiep Pariſien Obit ætat. 69

Explicit Index Chronologicus Iuris Ciuilis. Alius Iuris Canonici datur ad Calcem Hiſtoriæ Iuris Canonici in 6um 8um reiectæ.

Sectio XII.

Appendix Chronologicus *Regum Gothorũ ad Hiſtoriam Iuſtinianei Iuris neceſſarius.*

Ann Chr.	Gothorum Regum Series.
	1. Amalus. 2. Iſarna.
244	3. Oſtrogotha. *Philippo Imp. Rom.*
	4. Cniua. 5. Arraric 6 Gepericus.
365.	7. Hermanaricus *Quo mortuo, Viſigothi ſe ab Oſtrogothis ſeparantes 1um ſibi regem deligunt* Fridigernum, *Valente tunc Imper. Rom. Ann. 366. vt ſequitur.*

	Oſtrogoth Reges	Ann	Viſigoth Reges.
Ann	1. Winitharius.	366	1. Fridigern *Valente Imp*
Chr.	2. Hũnimundus fil. hermanarici.	369	2. Athanaric. *Valent. Imp*
ex		382	3. Alaric ſen. *Theod. ſen.*
Hug	3. Thoriſmundus.	411	4. Ataulph *Arcad. Honor*
Grot.	4. Walamir.	415	5. Sigericus.

Ann. 5. Theodemir.
475 6. Theudericus *al* *Theudoricus filius theodemir. I^us ègoth. Ital. rex* ann. 493.
495 Societas Oſtrogoth. & Viſigoth.
526 7 Amalaſunta mater tutrix Athalarici.
8. Athalaric theuderici ex filio nepos.
534 9 Theodahadus *al* *al.* theodar. theuderici ex ſorore nepos
536
537 10. Vitiges Amalaſũthæ gener.
11. Ildibaldus
12. Erarichus.
541 13. Totila.
547 *Romam capit.*
553 *Occiditur.*
553 14. Teias perimitur
555 *Extinguitur Oſtrogoticum regnum Iuſtiniano Imperante.*

416 6. Vallia. *ſedet Toloſæ factâ pace cũ Honor. Imp.*
418 7. Theudered⁹ *al.* Theodoric *al.* Theudo. *Theodoſio Iun. Imp.*
452 8. Thuriſmũd⁹ *Martiã. I*
453 9. Theuderic⁹ *Martiã, I*
466 10. Euricus *al.* euigius *al.* duric. *al.* Theoderic *Leone imp.*
483 11. Alaric. Iun. *Zenõ. Imp*
506 12 Ieſaleric *Anaſt. Imp*
511 13. Theuderic. Italiæ. rex. *pro Amalaric ex filiâ nepote ſedet hiſpã. Anaſt. I.*
526 14 Amalaricus fil. Alarici. *Iuſtino, tùm Iuſtiniano Imperante.*
531 15. Theodius *al* theoda.
548 16 Theudiſclus.
549 17. Agila. *al.* aila.
554 18. Athanagil. *Iuſtiniã I.*
567 19 Liuba *al* luiba. *Iuſtino 2. Imperante.*
568 20. Leuuigildus.
588 21. Recaredus. 1us è *Viſigothis rex Catholicus* à quo Hiſpaniæ Reges.

PRODROMI IVSTINIANI.

ELENCHVS CAPITVM

I^a. II^a. III^a. PARTIS.

PROPYLÆVM. — *Propylæi.* pag. 1.

PRODROMI IVSTINIANI.

SYNTHESIS Partium 3. Prodromi Iuſtiniani. pag. 2.
Liminaris Epiſt. I. Author *ad Card. Chiſiũ* pag. 3.
Limin. Epiſt. II. Authoris de Prodromo Opere cenſura *ad Anteceſſores.* pag. 5.
Limin. Epiſt. III. Author *ad Candidatos.* pag. 11
Limin. Epiſt. IV. Typographus *ad Lectorem.* pag. 17
Ad Prodromum Noui Iuſtiniani *Acclamationes de Parnaſſo audita.* pag. 21
1^a. D. Spir. *Flechier.* Acad. Reg. pag. ead.
2. D. Sebaſt. *Daubuz.* Profeſſ. Reg. 23.
3. D. Hier. *Sauron.* Prof. & in Sen. Adu. pag. 24
4. D. Ioan. *Mauri* Hiſtoriogr. Reg. ead
5. D. Ant. *Chaſſanei* in Sen. Pariſ. Adu. pag. 25.
6. D. Alph. *Suareſii* Sin-ſulp. Al. & in Sorb. Aud. ead
7. D. *Mich. Charnæi.* in Facult. Canon. Pariſien. Aud. OPERIS IDAEA. pag. 26.

¶

pag. 29. 8. D. *Ducanton.* SIXAIN au Lecteur. Sur l'Auan-coureur du Nouueau Iuſtinien.

pag. 30. 9. D. *Dupelletier.* SONNET à la France. Sur l'Auan-coureur du Droict. Contenant la Science des Notes, & Rubriques ; & l'Hiſtoire du Droict.

Pag. 31. 10. *Authoris* PARAENESIS, ad Studium Rubricarum.

Pag. 32. 11. *ICtorum* ORACVLA, ad nomophilos.

ead. 12. SVMMA Priuilegij Regij.

13. Alia Priuilegij Pontificii.

Operis pag. 1. PRODROMVS IVSTINIANVS, SEV Prolegomena ad Scientiam Ciuilem & Canonicam Manuductio, Iuſtinianæis, antequam Inſtitutionum Limen ſubeant, præſcribenda. *Proœmium.*

PARS PRIMA.

pag. 5. Methodus legendi compendia Textuum & Allegationum.

pag. 6. §. *I. de Notis ſeu Legalibus Verborum Compendiis ad Lectionem Librorum Legalium neceſſariis.*

ead. §. *II. Diagramma primum Inſigniorum Dictionum apud Auctores per compendia Scriptarum*

pag. 7. §. III. *Diagramma ſecundum Inſigniorum Dictionum in Legum textu per compendia ſcriptarum.*

pag. 11. §. *IV. Analyſis Allegationum Lega-*

liũ è corpore Iuris Vtriuſq. depromptarũ.
SECTIO. I^a. Allegationes è Corp. Iuris Ciuilis. pag. 12.
1. ex Imperialibus Inſtitutionibus. ead.
2. ex Pandectis. pag. 13.
3. ex Codice. ead.
4. ex Volum. Authenticorum. pag. 14.
5. ex Volum. Feudorum. 15.
6. ex Vol. Extrauagantium Iuris Cæſarei. pag. 16.
SECTIO 2^a. Allegationes è Corp. Iur. Canonici. ead.
1. ex Decreto Gratiani. pag. ead.
2. ex Decretalibus Gregorianis. pag. 17.
3. ex Sexto Bonifaciano. 18.
4. ex Septimo Clementino. pag. ead.
5. ex Octauo Extrauagant. Iuris Pontificij. ead.

PARS SECVNDA.

TRACTATVS de Iuris Vtriuſque Rubric. *Proœmium.* pag. 20.
§. *I. de Rubricis Iuris Ciuilis in genere.* 22.
SECTIO I. de Rub. Imperial. Inſtitut. in genere pag. ead.
SECTIO 2. de Rub. Pandectarum in genere. 24.
SECTIO 3. de Rubricis Codicis in genere. pag. 26.
SECT. 4. de Rubric. Authenticorũ in genere. *vbi vera notitia Nouellarum, è tenebris in lucem eruitur.* 28.
SECTIO 5. de Rubricis Feudorum in genere. pag. 35.
SECT. 6. de Rubricis Extrauagantium Iuris Cæſarei Conſtitutionum in genere. 37.
§. *II. de Rubr. Iur. Canonici in genere.* pag. 38.
SECTIO I. de Rubr. Inſtitutionum Iur. Pontificij. ead.
SECTIO 2. de Rubr. Decreti Gratiani in genere. pag. ead.
SECTIO 3. de Rubr. Decretalium Gregorianæ compilationis in genere. 41.

p. 43. SECTIO 4. de Rubr. Sexti Decretalium Bonifacianæ compilationis in genere.
pag. 44. SECT. 5. de Rubricis ſeptimi Libri Decretalium Clementinæ compilationis in genere.
pag. 45. SECT. 6. de Rubricis Octaui Decretalium Extrauagant. Iūr. Pontific. Conſtitutionū in genere.
pag. 47. §. III. *Anacephalæoſis Rubricarū Iuris vtriuſq; Verſib. expreſſarū.* Præmonitio.
pag. 48. SECTIO 1. Verſus Rubricarū Inſtitut. Imperial.
50. SECT. 2. Verſus Rubricarum Digeſti Veteris.
pag. 52. SECT. 3. Verſus Rubric. Digeſti Infortiati.
53. SECT. 4. Verſus Rubricarum. Digeſti. Noui.
pag. 54. SECT. 5. Verſus Rubric. lib. XII. Codicis.
55. SECT. 6. Verſus Collationū IX. Vol. Authentic.
pag. 58. *Rubrica Iuris Canonici Verſib. expreſſæ.*
pag. ead. SECT. 7. Verſus Rubric. I^æ. Part. Decreti Gratiani *de Diſtinctionibus.*
pag. 62. SECT. 8. Verſus Rubric. 2^æ. Part. Decreti Gratiani *de Cauſis.*
pag. 64. SECT. 9. Verſus Rubric. 3^æ. Part. Decreti Gratiani *de conſecratione.*
pag. ead. SECTIO 10. Verſus Rubricas Decretalium Gregorij IX.
65. §. *IVus. Series Rubric. Iur. Ciuilis, iuxta German. Irnerij editionē.*
Præmonitio.
pag. 66. SECTIO I. Rubricæ Lib. 4. Imperial. Inſtitutionū.
1. Libr. de Perſonis.
pag. 67. 2. de Rebus.
68. 3. de Obligationibus,
pag. 69. 4. de Actionibus.
70. SECT. 2. Rubricæ Pandectarum.
Protheoria.
pag. 72. 1. Digeſti Veteris. de Principijs & Contractib.

2. Digeſti Infortiati. de Vltimis Voluntatibus.	pag. 80.
3. Digeſti Noui. de Nuntiatione & criminibus.	86.
Eædem Rubricæ Pandect. in 7. Partes diuiſarum. Pars.	
1ª. τὰ πρῶτα de Principiis & Iudicibus,	pag. 72.
2ª. de Iudiciis & Seruitutibus.	74.
3ª. de Rebus & conditionibus.	pag. 75.
Vmbilicus Pandectarum.	78.
4ª. de Pignoribus & tutelis.	pag. ead.
5ª. de Teſtamentis & legatis.	81.
6ª. de Bonorum Poſſeſſionibus & Interdictis.	pag. 84.
7ª. de Stipulationibus & delictis.	88.
SECTIO 3. Rubricæ Librorum XII. Codicis.	pag. 94.
Protheoria.	
Series ex Irneriana ſeu vulgata editione.	96.
Libri 1. de ſacris & Magiſtratibus.	ead.
2. de Præparatoriis Iudiciorum.	pag. 99.
3. de Iudiciis & Actionibus mixtis.	101.
4. de Conditionibus & Contractibus.	pag. 103.
5. de Nuptiis & Tutelis.	106.
6. de Libertis & Teſtamentis.	pag. 109.
7. de Præſcriptionibus & Appellationibus.	112.
8. de Interdictis & Pignoribus.	pag. 115.
9. de Accuſationibus & Pœnis.	117.
10. de Iure Fiſci & Municipali.	pag. 119.
11. de Corporatis & Cenſibus.	122.
12. de Dignitatibus & Officiis militaribus.	pag. 126.
SECT. 4. Rubricæ Authenticorum ſeu Nouellarum Iuſtiniani Conſtitutionum in Collationes IX. diuiſarum.	129.
Protheoria.	
Coll. I. Tit. 1. 2. 3. 4. 5. 6.	pag. 13
nou. 1. 2. 3. 4. 5. 6.	

pag. 131. Coll. II. Tit. 1. 2. 3. 4. 5. 6.
nou. 7. 8. 8. 9. 10. 12.
pag. 132. Coll. III. Tit. 1. 2 3. 4. 5. 6. 7.
nou. 14. 13. 16. 17. 18. 19. 20.
pag. 133. Coll. IV. Tit. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.
nou. 22. 23. 105. 33. 34. 39. 44.
ead. Coll. V. Tit. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11.
nou. 46. 48. 47. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 49.
pag. 138 Coll. VI. Tit. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11.
nou. 74. 72. 71. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83
Tit. 12. 13. 14.
nou. 84. 85. 88.
pag. 140. Coll. VII. Tit. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.
nou. 89. 90. 92. 94. 91. 95 96. 97. 99. 100.
pag. 141. Coll. VIII. Tit. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.
nou. 98. 43. 107. 108. 109. 110. 111. 112.
Tit. 9. 10. 11. 12. 13.
nou. 116. 113. 114. 115. 117.
pag. 144. Coll. IX. Tit. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.
nou. 118. 119. 120. 125. 124. 131. 127. 159.
Tit. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15.
nou. 134. 86. 106. 132. 143. 128. 123.
pag. 147. SECT. 5. Appendix LXX. Nouellarum, *quæ ab Irnerianâ ſeu Vulgatâ Libri Authenticorum editione abſunt, & in Haloandrinâ ac Gothofredicâ inſeruntur.* Protheoria.
pag. 150. Rubricæ Appendicis Nouellarum iuxta ſeriem Contianam ad Doctrinalem non Legalem authoritatem.
pag. 157. SECT. 6. Diagramma Pariſphoreticum, ſeu Collatæ Nouellæ Nouellis diuerſarum editionum. *Protheoria.*
pag. 166. *Obſeruationes 5. ad Nouellas.*
pag. 169. SECT. 7. Rubricæ Collationis X[æ]. ſeu Vol. Feudorum. *Protheoria.*

SECT. 8. Rubricæ Collationis XIæ. ſeu Conſtit extrauagantium Iuris Ciuilis. pag. 174
SECT. 9. Appendix 53. Titulorum Feudalium, qui ab editione vulgatâ Vol. Feudorum abſunt. pag. 175.
Protheoria.
Rubrica Appendicis Feudalis iuxta Seriem Contianam ad doctrinalem non legalem intelligentiam. pag. 175.
Obſeruatio. pag. 178.
Series Cuiaciana Libri 51. Feudalis. ead
§. Vus. *Series Rubric. Codicis Gregoriani, Hermogen. & Baſilici* Præmonitio pag. 179.
SECT. I. Rubricæ Codicis Gregoriani. pag. 181.
Series ex Cuiaciana editione ad Doctrinalem non Legalem authoritatem. pag. ead.
SECT. 2. Rubricæ Codicis Hermogeniani. pag. 183.
Protheoria.
Series ex Cuiacianâ editione. pag. ead.
SECT. 3. Rubricæ Cod. Theodoſiani. 184.
Protheoria.
Series ex Cuiacianâ editione ad Doctrinalem non Legalem authoritatem. pag. 185.
SECT. 4. Rubricæ Codicis Baſilici. pag. 188.
Protheoria.
Series iuxta Pariſinam Fabroti editionem ad doctrinalem non legalem authoritatem. pag. 190.
§. VIus. *Series Rubric. Iuris Canonici iuxta Romanum exemplar.* Procœmium. pag. 199.
SECT. I. Rubr. Inſtitut. Iuris Canon. *Protheoria.* pag. 200.
Ii. libri de Perſonis Eccleſiaſticis.* 201.
IIi. de Rebus Eccleſiaſticis. pag. 202.
III. de Iudiciis Ciuilibus. 203.
IV. de Iudiciis Criminalibus. ead.
Series ex Peruſina Lancelloti editione. pag. 201.

pag. 204.	SECT. 2. Rubric. Decreti Gratiani. *Protheoria.*
206.	Iª. Pars de Diſtinctionibus.
pag. 211.	2ª. Pars de Cauſis Eccleſiaſticis.
224.	3ª. Pars de Conſecratione.
pag. ead.	SECT. 3. Rubricæ Librorum V. Decretalium Gregorianæ compilationis. *Protheoria.*
pag. 225.	I. Libri de Iudicibus Eccleſiaſticis.
226.	2ⁱ. de Iudiciis Eccleſiaſticis.
pag. 227.	3ⁱ. de Rebus Clericorum.
229.	4i. de Sponſalibus & Matrimoniis.
pag. 230.	5i. de Criminibus & Pœnis Eccleſiaſticis.
pag. 231.	SECT. 4. Rubricæ Sexti Decretal. Bonifacianæ compilationis. *Protheoria.*
pag. 235.	SECT. 5. Rubricæ Septimi Decretal. vulgò. Clementinarum. *Protheoria.*
pag. 238.	SECT. 6. Rubric. Octaui Decretal. ſeu Extragantium Iur. Pontificij Conſtitutionum. *Protheoria.*
pag. ead.	1ª. Series Conſtit. 20. Ioannis XXII.
239.	2ª. Series Extrauagantium Communium.
pag. 240.	*Obſeruatio de Partibus legitimis & illegitimis Corporis Iuris Canonici.*
pag. 241.	§. VIIus. *Alphabeticus Vniuerſarum tùm Ciuilis, tùm Canonici Iuris Rubricarum Syllabus.* Protheoria.
pag. 242.	SECT. 1. Alphabeticus Librotuum IV. Inſtitut. Imperial. Syllabus.
pag. 245.	SECT. 2. Alphabet. Libror. 50. Pandect. Syllabus.
262.	SECT. 3. Alphabet. Libr. XII. Codicis Syllabus
pag. 285.	SECT. 4. Alphabet. Collat. IX. Libri Authenticorum Syllabus.
pag. 291.	SECT. 5. Alphabet. Collat. xª. ſeu Conſuet. Feudorum Syllabus.
pag. 294.	SECT. 6. Alphabet. Collat. XIª. ſeu Extrauagantium Iuris Cæſaræi Conſtitut. Syllabus.
pag. ead.	*Admonitio.*

§. VIII^us. *Alphabet. Iuris Canonici Rubricarum Syllabus.* Protheoria. pag. 295.
Sect. 1. Alphab. Rubric. Inſtitut. & Decreti Syllabus. *Protheoria.* pag. ead.
Sect. 2. Alphab. Rubric. Libr. V. Decretal. Gregor. IX. Syllabus. pag. 295.
Sect. 3. Alphab. Rubric. Sexti Decretal. Bonifacij VIII. Syllabus. pag. 302.
Sect. 4. Alphab. Septimi Decretal. Clement. V. Syllabus. pag. 305.
Sect. 5. Alphab. Octaui Extrauag. 20. Conſtit. Ioan. 22. Syllabus. pag. 307.
Sect. 6. Alphab. Extrauag. Cōmunium Syllabus. pag. 308.
§. IX^us. *Cataſtaſis Vniuerſi Tractatus Rubricarum.* pag. 311.
Sect. 1. Analyſis quadripartita Rubricarum. pag. ead.
Sect. 2. de Dignitate Rubricarum. 312.
Sect. 3. de Neceſſitate Studii Rubricarum. pag. 314.
Mantiſſa ad Cupidam Legum Iuuentutem Carmen Paræneticum. pag 317.

PARS TERTIA.

HISTORIA IVRIS VTRIVSQ. CHRONOL. pag. 31
Procemium de Neceſſitate Notitiæ Corporum Iuris. pag. ead
§. I^us. *Notitia Chronologica Iuris Naturalis Gentium & Ciuilis.* pag. 321.
§. II^us. *Chronologia Romana Iuriſprudentiæ, Primæuæ, Antiquæ, Mediæ, Nouæ ac Nouiſſimæ.* pag. 325.
§. III^us. *de Corpore Iuris Ciuilis Romanorum.* Protheoria. pag. 329

pag. 330. SECT. 1. Progreſſus Iuris Ciuilis ab V. C. ad Leges XII. Tabul.
pag. 331. SECT. 2. A Legibus XII. Tabul. ad Ius Prudentum.
pag. 332. SECT. 3. A Iure Prudentum, ad Legem Regiam tempore Auguſti latam.
pag. 334. SECT. 4. A Lege Regiâ, ad Edictum Perpetuum tempore Adriani editum.
pag. 335. SECT. 5. Ab Edicto Perpetuo, ſeu Adriano Imp. ad Ius nouum Codicis Iuſtinianæi.
pag. 337. §. IVus. *Notitia Codicis Iuſtinianæi.*
ead. SECT. 1. Ius Nouum Codicis, A Iuſtiniano ad euulgatum Librum Nouellarum.
pag. 341. SECT. 2. Ius Nouiſſimum Codicis, ab euulgato Libro Nouellarum ad captam Rauennam in Occ. & ſuffectũ in Or. Cod. Baſil.
pag. 344. SECT. 3. Funera Codicis Iuſtinianæi in Occid. à captâ Rauennâ, & in Or. à Baſilico Codice. ad Lotharium 2um. Imp.
pag. 348. §. Vus. *Notitia Codicis* Βασιλικῶν.
ead. SECT. 1. Prima Baſilici Codicis editio à Baſilio ad Conſtantinum Porphyrogenitum.
pag. 352. SECT. 2. Secunda Baſilici Codicis editio à Conſtant. 8. Porphyrogenito ad Lotharium 2um. Imp. Occ.
pag. 354. SECT. 3. Variæ Synopſes Baſilicῶν.
355. *Chronologia Impp. Or. Authorum Cod. Baſilici & Prochyrῶν.*
pag. 361. §. VIus. *Notitia Vulgati, ſeu Irneriani Codicis* Protheoria.
pag. 362. SECT. 1. Ius Codicis Irneriani, ſeu reſtituti ab Irnerio Iuſtinianæi Codicis à Lothario 2. ad Hodier. diem.
pag. 367. SECT. 2. Notitia diuerſarum Iuſtinianæi Codicis editionum ad Inſigniora Authographa MSS. factarum.

SECT. 3. Anacephalæoſis diuerſorum Codicum Iuris Cęſaræi. pag. 371.

SECT. 4. de Primis Iuſtininianęi Codicis Gloſſographis, & illorum authoritate. pag. 372.

§. VII^us. HISTORIA CHRONOLOGICA *Iuris Romani in Gallia.* Protheoria. pag. 376.

SECT. 1. Chronologia Iuris Romani in Gallia, à Iulio Ceſare ad Honorium Imp. ſeu Alaricum ſen. Gothorum Regem. pag. 377.

SECT. 2. Ab Alarico ſen. Gothorum Rege ad Pharamundum, 1um Franciæ Regem. pag. 378

SECT. 3. A Pharamundo ad Iuſtinianum. pag. 380

SECT. 4. Origo Galliæ Romanæ ſeu Iuris ſcripti & Conſuetudinariæ. pag. 383

SECT. 5. de Legibus Romanis, ante Iuſtinianum ſeruatis in Galliâ. pag. 384.

SECT. 6. de Legibus Francorum ante Iuſtinianum ſeruatis in Galliâ. pag. 386

SECT. 7. de Authoritate Codicis Iuſtinianæi apud Gallos *in Vita Iuſtiniani.* pag. 388

SECT. 8. Ab obitu Iuſtiniani. ad Philippum 2. Galliæ Regem. pag. 395.

SECT. 9. A Philippo 2. Gal. Reg. ad Ludouicũ 14. pag. 398

SECT. 10. De Authoritate Iuſtinianæi Iuris in Galliâ conſuetudinariâ. pag. 40[illegible]

SECT. 11. *Index Chronolog. Iuris Ciuilis.* pag. 40[illegible]

SECT. 12. Appendix Chronologicus Regum Gothorum ad Iuſtinianæi Iuris Hiſtoriam neceſſarius. pag. 419

HISTORIA IVRIS CANONICI CHRONOLOGICA.

Protheoria de Neceſſitate notitiæ Iuris Canonici.

§. VIII^us. *Notitia Iuris Canonici.*

SECT. 1. Societas Iuris Canonici cum Ciuili.

SECT. 2. Chronologia Iuris Canonici Primæui, Antiqui, Medii, Noui, & Nouiſſimi.
SECT. 3. Notitia Collectionis Decreti Gratiani.
SECT. 4. Chronolog. variæ Decretal. Collectionis.
SECT. 5. Notitia Gregorianæ Collect. Decretaliũ.
SECT. 6. Notitia Collectionum Bonifacianæ, Clementinæ, & Extrauagantium Iuris Pontificij Conſtitutionum.
SECT. 7. de Authoritate Iuris ſcripti Canonici in Galliâ.
SECT. 8. de Canonibus qui dicuntur Apoſtolorũ.
SECT. 9. de Canonibus Conciliorum Generalium Corpori Iuris non inſertis.
SECT. 10. de Reliquis Conſtitutionibus ſub plumbo vel annulo Piſcatoris expeditis.
SECT. 11. de Regulis Cancellariæ.
SECT. 12. de Collectione Auguſtini Barboſæ, ſeu Decretis ſacr. Congr. Cardinalium.
SECT. 13. de Sacræ Rotæ Romanæ Deciſionibus
SECT. 14. *MANTISSA* de Cõſtitutionibus reuocatoriis, vel nullis defectu intentionis, obreptionis, aut ſubreptionis.
SECT. 15. *Index Chronolog. Iuris Pontificij.*
SECT. 16. Appendix Chronologicus SS. Pontificum, & Concil. generalium, ad Canonici Iuris Hiſtoriam neceſſarius.

FINIS.

pag. li.	ERRAT.	LEGE.
	In Propylæo.	
4. 1	æ	læ
2	latio.	ratio
7. 18	leg. ſic *à pag. 5 ad* 20. cætera dele	
9. 6.	384.	429.
9. 8.	iuua	Iu-
10.	no	noua
14. 9	cum	cum
18	uelim	,uelim,
24.	Frech.	Freher
15. 2	logiarum	logiæ
20. 3	φαg	φάβ
23. tit	NASI	NASSI
30.	decet	iuuat
2. 7.	eloqu	Eloqu
26. 7	nato	natos
28. 13.	dele	virgul
	In Part. I. Operis	
pa. li.		
1. 10	æmium	œmium
12. 1	§. 7.	§ 8.
	Idē corr. in ſeqq. pa. 38. li. 17; p. 39. 15. pa. 41. 20; p. 44. 20. pa. 45. 4; p. 46. 24. pa. 199. 34; p. 200. 29; pag. 235 *li.* 32. pag. 240. 32. 36. pag. 352. *li.* 29	
1	lege *ſic de Maiuma libro dec.*	
15. 20	tex	lex
17. 8	lege ſic *erit autē lex diſtinctione quarta & canone iuramenti duodecimo*	
17. 12	lege ſic *de quarta quarto*	
	In Part. II.	
pa. li.		
21. 6.	lege ſic § 2. 6 *pag* 45. 235	
21	dnglu	deglu
23. 10	4 & 5.	4. 7. & 8
Ibid.	25. 37.	25. 28
24. tit	P 1.	P. 2.
27. 27	lege ſic *eſt de Nou Cod faciēd At in edit. Flor. Hal.*	

pa. li.	ERR.	LEGE.
27. 27.	*goth.* Ius. tit. eſt	*de Sum. trinit.*
28. 24	tratum	trat uum
30. 5	*Lege ſic* Bononien Profeſſor.	
30. 22	ὁδῶ	ὁδῷ
34	*Lege ſic* eſſet Conſtantinopoli.	
32. 32	, eſt	eſt ,
33. 24	lib. 27.	lib. 17.
34. 27	*Sect.* 24	*Sect.* 54
35. 21.	1312.	1313
36. tit	*Sect.* 4.	*Sect.* 5.
38. 11	§. 5.	§. 6.
	Idem corrige. in ſeqq pag. 39 li. 22. 34. pag. 41. li. 10. pag. 42. 36. pag 43 29; pag. 44. 8. 20. pag. 45. 24. 36. pag. 295 lin. 17.	
41 22	1246.	1232.
43. 12.	1248.	1298.
44. 12.	1309.	1305.
13.	lege ſic	22 al 21
45. 12.	lege ſic	2 al 21
47. 36	adde *vt pag.* 311	
50. 33	Quarta.	Quinta.
51. 12.	Exerce	Exercet.
20.	Experta.	Exporta
52. tit	*§ 2. ſec. 4.*	*§. 3. ſec. 3*
9.	*lege ſic.* verſib. 46.	
53. 8.	*lege ſic.* verſib. 55.	
54. 11.	lege ſic *Pars Prior exponit Sacra Leges Officiaq;*	
marg	2. 57.	2. 59
	3. 44.	3. 43
	6. 62	6. 61
56. 4.	pone 6. ſuper *or*	
57. 10.	13. 14.	14. 13
11	Clerici.	Cleri
60 21	ager.	æger
61. 24	Pa cet	Placat
63. 13	tractabit	exponit
fin	lege ſic *Mœcha. Coit. Friget. Mēſtr. Cognatio. Rapta.*	
marg.	26. *qu.* 3.	*qu.* 7.
67 17	nili.	Ciuili
59 ma	Cons.	Conc.
70 28	Lib. IV.	Parte IV. *de Pignorib.*
72. 24	tit. 11. tolle *	

pa. li.	ERR.	LEGE.
72. 25	*tit.* 12.	pone *
76. 36	Adde	*tit.* 7.
84. 16	Pars IV.	Pars V
97. 33.	Aphric.	Afric.
105. 31	uenier.	uæhit
36.	go labor	golabo
119. 3.	reo	reos
120. 32	*lege ſic.*	& qu quarta.
126. 26	larium	Jarium
130. 22	§ 2. pa.	§ 1. p.
144. 7.	in col. *no.*	pone 1
147. 31	*l.* 2.	*l.* 11
150 27	anææ	anæ
151. 4.	Helon	Helen
154. 3.	licitæ	licitè
155. 1.	iis quæ	iiſque
160. 9.	gorniæ	goniæ
161. 9.	gonio	goniæ
165. 11.	Vt	virum
ibid.	Vt virū	Ne vir e
23	105.	106.
173. 13.	adde 56; lin. 14	ad. 57
16.	adde 58; li. 17.	9. 55
174. 27	169	166
176. 11.	lege ſic.	*Conſt.* 2.
182. 6.	*lege ſic.*	Gallienū incluſiue.
182. 17	*Adde* Circa q. eī vide obſeruat. intr. *pag.* 3 85.	
183. 25.	*lege ſic.* magnum excluſiuè.	
184. 29	*lege ſic* & cōfirmatione Caroli magni anno regni 20.	
187. 6.	dicuſſ.	diſcuſſ.
192. 12	*lege ſic.* ne ad exhi.	
196. 27	*lege ſic.* obſequiis operis,	
28	liberi	liberti
29	liberis.	libertis
198 30	48.	40
199. 15	*lege ſic.* titulis deſtitutum, qui	
205. 4	*ca. non.*	*ca. nam*
215. 13	cauſæ.	cauſa.
221. 13	*lege ſic*	de pœnitentiā.
229. 31	libro	libero.
234 30	aictis.	aicti
240 6	9.	10.
8	*adde* 3 de Hæret.	
9	pone 3; *li.* 10 *pone* 5	
11	pone 6. li. 12. pone 7 *& ſic de alys.*	

pag. li	ERR	LEGE
40.35	*Adde.* Fi 7. deciſiones ſacr. Rot. Romanæ.	
45.13	diuno.	diano
50. 2	*lege ſic.* & de ſuggrundiis.	
23	ſtuend	ſituend.
51.21	ceup	caup.
52. 4	qui	quæ
5	oui	quæ
59.13	Adde *pars eſt titu li de rebus creditis.*	
92 22	ganeic	ganatic.
31	*lege ſic.* quã ſolēt gaudere moderni *l.* 1. verſ. *quod metus ff. de Eo qu. met. cauſ.*	
98.21	patient	potent
04. 6	enets	entiis
05. 9	enti. V.	Etis. V.
13.18	Orat.	Orat. 2.
14. 8	φυλ	φιλ
24	13.	15
18. 1	*diſcere*	*dicere*

In PART. III.

pag. li	ERR	LEGE
10. 1	verè	verò
31	pag. 13.	pag. 15
21.26	ſtrant	ſerunt
28	tradit	delat.
24 9	*lege* pag. 337. & 361	
24.26	*dele*	&
bid.	*l.* 1.	*lib.* 1.
23	νομα	νομαστ
325. 1	19	20
26. 1	*dele*	ab
30 34	rerent	reret
33 ma	Tibun	Tribun
14 31	Bulgarũ	Martinũ
34	lege ſic.	*gloſſ. in l.*
36 3	*lege ſic. l.* 1 §. cumque 5.	
24	272	270
26	262.	255
33	271.	270.
35	310.	306
36	343	339
37.2	*lege ſic. et ut pag* 318.	

pag. li	ERR.	LEGE
337.12	*lege*	Alaric. Iun.
30	529.	527
338 9	2.	1.
339. 9	*lege ſic.* 536. Imperii ſui 8. mẽſe No	
343.15	9.	8 (cẽbri
342.36	lege ſic. *enucl.* ut *pag.* 365.	
343. 5	361.	adde 468.
345. 13	*Adde* vt *pag.* 410	
346.27	& Baſil. *al.* Irene	
349.18	& lin. 31 *lege ſic.* Prochyro paruo	
3 0. 2	36. 37.	37. 38.
353.20	867.	870
35	lege ſic *obſ.* 9. *lib* 17. *obſ.* 31. *lib.* 18. *obſ.* 37. 38.	
354. 2	*vet*	*Vet*
355. 2	36.	37. 38
357.16	38	37
20	*lege* πλάτυς *vel* ἐν πλάτει	
358. 8	*lege* πλάτυς	
359.34	*lege ſic* Authore, ſi *Suareſio in Not Baſilic.* vbi	
360.3	Iũs	Primus
361.22	*lege ſic.* reſtituit anno 1130.	
363.21	*lege ſic.* ipſo Philip	
365. 8	31	32. (pi 2.
29	382.	399
366.20	*adde* & aliis Feder. 2	
365.1	lege ſic *pa.* 328. 368	
372.33	*lege ſic.* docuit anno 1150.	
373.12	6.	9. pag. 399
374.10	*lege ſic* Codicis. *de quo pag.* 372.	
377.17	*lege* VC. 702. ante Chr. 50.	
377. 22	452.	633
28	*lege ſic.* iunctis An. 1. o V. C. 702.	
378.24	694.	702.
32	ſen	ſeu
379. 9	*lege ſic* occupata Honor. annuente	
380.15	276.	279.
381. 9	contul.	tranſtul
381 30	verit.	ſociet.
383.15	*lege ſic* tranſtulit ann. 537	
marg.	534	537
384.34	694.	702
389.17	25. & *li.* 36. lege 553 non 554.	
30	*lege ſic* dicitur Philippi 2.	
396.22	philace	phylace.
398.14	1193.	1190
400.26	*lege ſic* magiſtratui legibus alligato.	
405.ma	V. C.	A. C.
406.10	lege ſic 133. al. 165.	
12	*lege* 213. al. 142.	
406 ma	pag. 5.	*pag.* 6 & *dele ſeqq.*
409 14	*Adde* Honorio annuente.	
414.13	874.	814.
415.34	6. A.	7. A
417.2	1216.	1226
419.2	lege 1653. Gab.	
3	lege 1655. Pet.	
pa. lin	*In Elencho*	
2. 6	*Lege* du droit Romain.	

* * *Non omittas (ô lector) Errata ſeqq. corrigere.*

Pag. 95.

lin. 3.	dt	de
6	tit. 91.	tit. 61
10	tit. 73.	tit. 75
22	tit. 77.	tit. 71
30	uulgutæ.	uulgatæ

Pag. 96.

lin. 9	*adde* Liber Ius *Rubricis* 58 *agit de Sacris circa Deũ, Eccleſias, Leges, ac Magiſtratus.*	
29	tinet	tinent

Cætera cõgruitas [illegible] rationis indicabit

Remiſſiones allegat. §§. & Sectionum ad Paginas huius Editionis.

Pagin Rem.	Paginæ ad quas fit remiſſio.	Pagin Rem.	Paginæ ad quas fit remiſſio
pag. li	Loco §§. & Sect. ſub ſtitue pagina ſeq.	pag. li	Loco §§ & Sect. ſub ſtitue paginas ſeqq.
4. 24	pag. 12	65. 11	pag. 43. 44.
12. 12.	20 & 38.	23	33 129. 148 328
14. 34	Pag. 33. 328. 368.	28	pag. 67. (368
15. 26	32. 129 147	36	35. 371.
21. 6	pag. 45. 235	70. 25	pag. 25.
22. 4	29. 36. 65	103.9	49
23. 10	pag. 131. 169 175 364.	22	pag. 34
25. 6	70. 372 (366	23	157
29 8	pag. 31.	157.36	pag. 367.
30. 18	361 362	181.27	360
34.27	pag. 36. 65. 130. 147.	fin.	pag. 336. 348. 352. 354
36. 34	34. (145	184.32	pag. 182. 337. 346. 387
39.22	pag. 62. 206.	189.18	352. 360
32	58. 204.	241 21	pag. 312
40. 5	pag. 58. 204	fin.	351. 358
41. 5	42. 43	317.22	pag. 354. 355.
10	pag. 206.	324.9	337. 361
42. 8	16.	329.11	pag. 361
30	pag. 224	33[illegible].9	328. 368
43.20	231	343.5	pag. 328. 361. 368
44 8	pag. 235	344 9	365.
45.14	238	348.3	pag. 328. 363. 368
36	pag. 235.	364. 5	361 368
47 32	66	369.1	ag. 328. 368
55. 15	pag. 29 149		p

SVMMA PRIVILEGII REGII.

AVthoritate Regiâ Ventũ eſt :: Ne Quis in Regno, locisue ſubiectis Librũ Inſcriptũ PRODROMVS IVSTINIANVS *& ſequelam illius* NOVVS IVSTINIANVS ſeu *Iurisprudentia in Artem redacta variis Reſolutionibus Practicis locupletata &c. Authore Prænobili Viro D.* ANT. FRANC. PAYENO, *Profeſſore Publico, & in Supremo Pariſienſi Senatu Aduocato* abſque eiuſdem inſcriptis conſenſu imprimat, aut diuendat totũ, vel partem illius, vnico vel pluribus tomis, ſub quouis additionis, detractionis vel immutationis formæ &c quaſito colore, ad ſeptennium à die abſoluti operis, indictâ ei qui ſecùs fecerit mulctâ, alijſque latiùs in Diplomate Regio expreſſis. *Dat. Pariſiis in Concilio Regio. Die 14. Dec. 1664.* ſub Magno Sigillo.

De Mandato Regis.

VIGNERON.

Regiſtratum Lib. Communit. Bibliopol.

Deſijt pralũ editio die 31. Iul. 1665.

Expedita exemplaria ad formã diplomatis.

SVMMA PONTIF. PRIVILEGII.

Ill^{mus} ac Reu^{mus} Alex. COLVMNA Prolegatus Auen. &c. Authoritate Pontificiâ Prohibuit *vt ſupra*. Ne quis in Legatione Præfatũ Librũ abſq; d. Authoris conſẽſu in ſcriptis Imprimat vel diuẽdat ad Septenniũ, ſub pœnis & clauſulis in Priuilegio contentis. Dat. Auen. Die 6. Dec. 1664.

A. COLVMNA Viceleg.

IVELE ... BIBLIOTECA

Digitized by Google

Digitized by Google